

LUDV. F. A. WIMMER

OLDNORDISK
LÆSEBOG

Ic

PD

2237

W75

1916

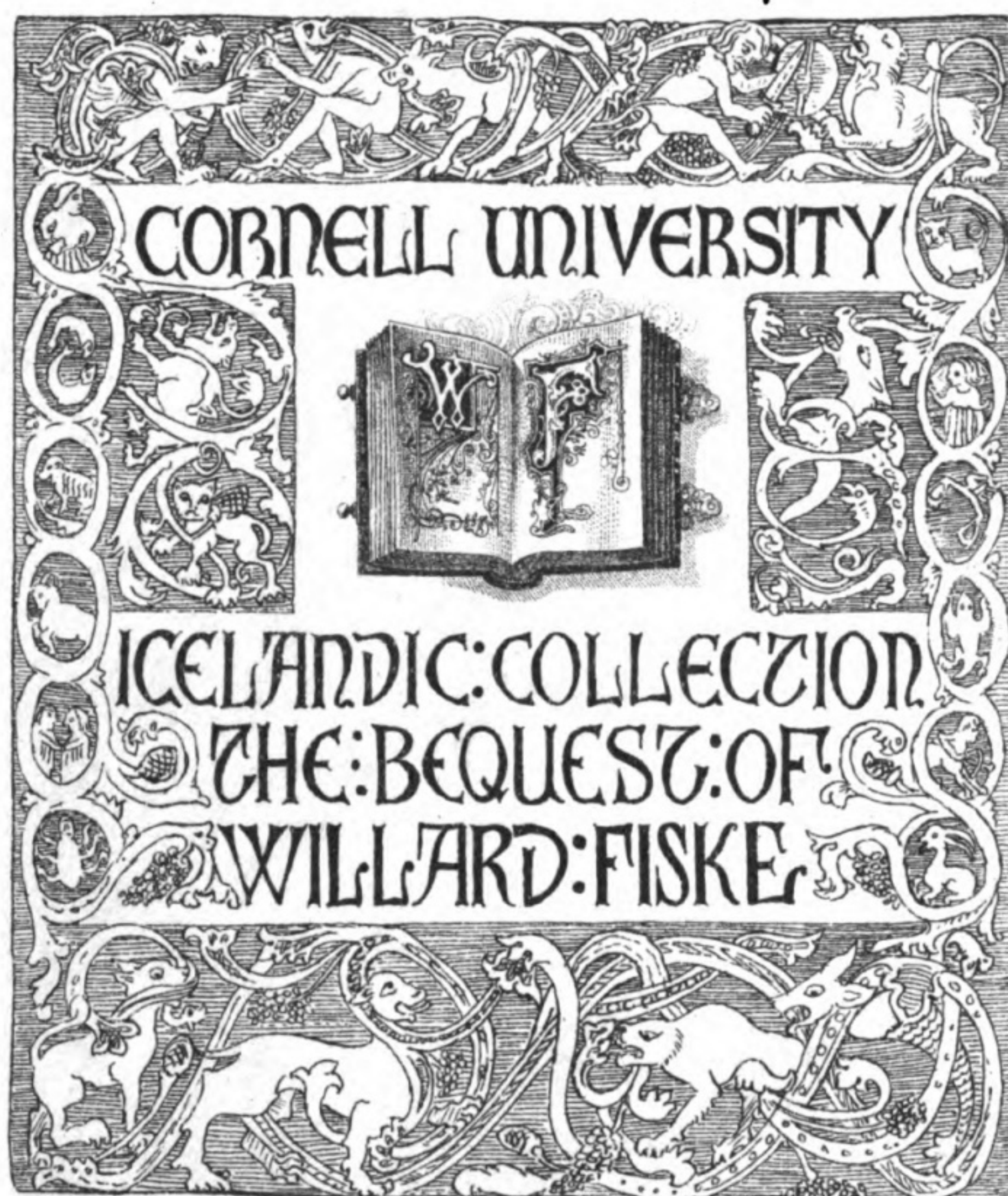
Icelandic

PD

2237

W75

1916

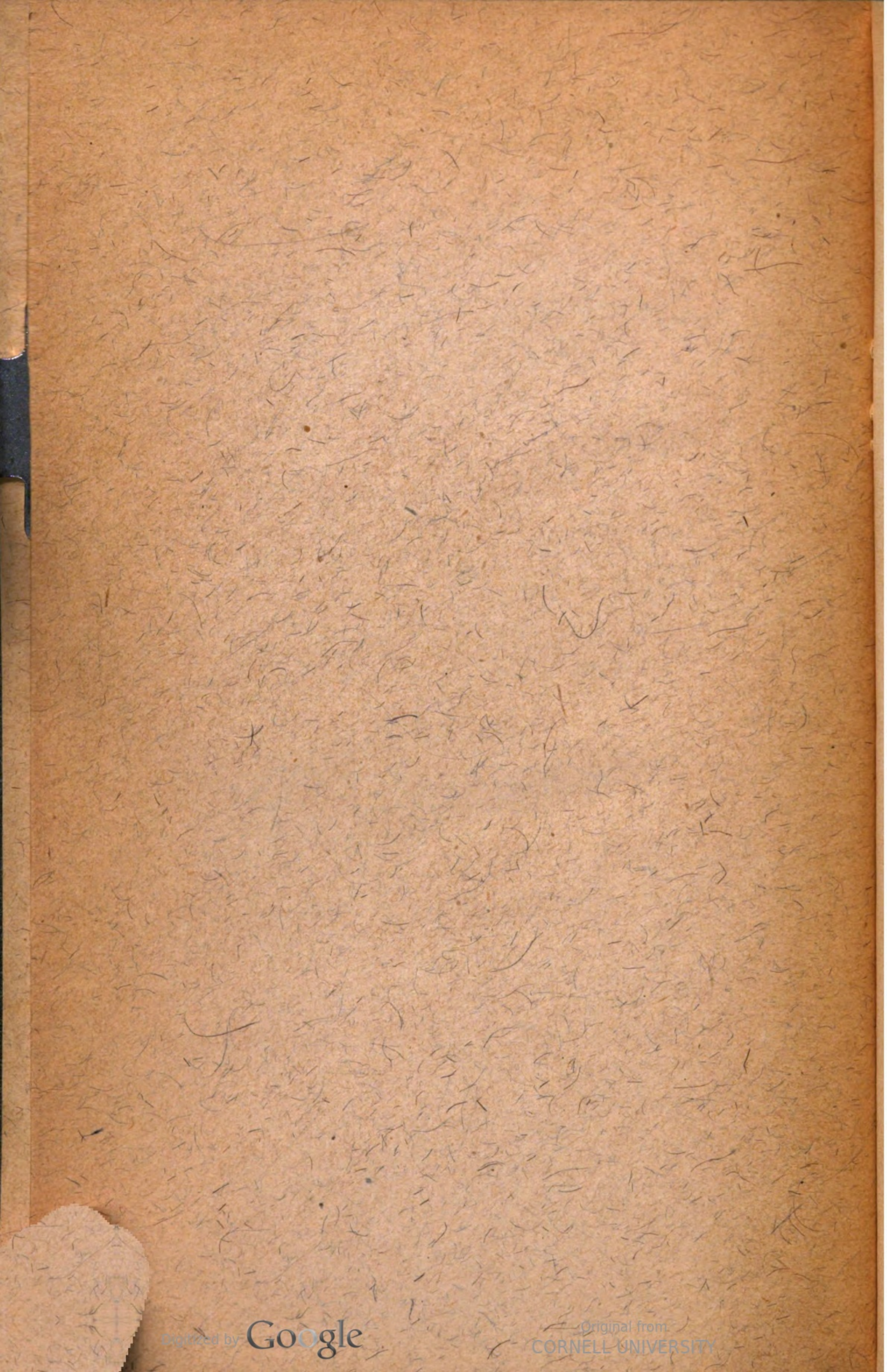
Cornell University Library
PD 2237.W75 1916

Oldnordisk læsebog, med anmærkninger og

3 1924 021 937 580

ice

OLDNORDISK LÆSEBOG

MED

ANMÆRKNINGER OG ORDSAMLING

AF

LUDV. F. A. WIMMER

SYVENDE UDGAVE

COPENHAGEN
FORLAGT AF V. BROS. BOGHANDEL
S. L. MØLLERS BOGTRYKKERI
1916

~~Se 819~~
~~W 757~~

Se 4323

Wdc

1214-1216
1217-1218
1219-1220

OLDNORDISK LÆSEBOG

AF

LUDV. F. A. WIMMER

INDHOLD.

I. Fortællinger af Nordens gude- og helte-sagn.	Side
1. Tors færd til Udgårdeloke. Af Snorra Edda.....	1
2. Balders død. Af Snorra Edda.....	9
3. Lokes straf. Af Snorra Edda.....	13
4. Fortællinger om Völsungerne:	
1. Sigurds æt. Af den ældre Edda.....	14
2. Sigurd hævner sin fader og dræber Fávner. Af Völsunga saga.....	16
5. Sværdet Tyrving og holmgangen på Samsø. Af Hervarar saga ok Heiðreks.....	26
6. Rolv krake. Af Snorra Edda.....	34
II. Fortællinger af Nordens historie.	
1. Slaget på Rastarkalv. Af Heimskringla.....	37
2. Palnatoke ved kong Haralds gravøl. Af Jónsvikinga saga.....	41
3. Svolder-slaget. Af Heimskringla.....	45
4. Olav den hellige og hans halvbrødre. Af Heimskringla	53
5. Kong Harald og Islændingen. Af Morkinskinna.....	55
6. Kongerne Østen og Sigurd. Af Heimskringla.....	61
7. Knud lavard. Af Knytlinga saga.....	63
III. Gunnlaugs saga ormsstungu.....	74
IV. Af Nordens gude- og helte-kvad.	
1. Sangen om Vavtrudne (Vafþrúðnismál). Af den ældre Edda.....	108
2. Kvadet om Trym (Þrymskviða eða Hamarsheimt). Af den ældre Edda.....	114
3. Kvadet om Vegtam (Vegtamskviða eða Baldrs draumar). Af den ældre Edda.....	119
4. Kvad om Helge Hundingsbane (Helgakviða Hundingsbana hin fyrri). Af den ældre Edda.....	121
5. Hákonarmál. Af Eyvindr skáldaspillir.....	129
V. Tankesprog af Hávamál.....	132
Anmærkninger.....	136
Ordsamling.....	165
Navneliste.....	329

Professor L. Wimmers „Oldnordisk læsebog“ har i den lange tid, som er forløbet, siden den første gang udkom (1870), vist sig som en næsten fuldkommen lærebog i det gamle sprog; ikke alene er læsestykkerne valgte med sikkert blik for, hvad der både med hensyn til sprog og indhold egner sig til at bruges af begyndere, men især er ordsamlingen så rig på alle håndte oplysninger, at man næppe nogen sinde rådspørger den forgæves. Da bogen nu i nogen tid har været udsolgt, var vi på det rene med, at vi ikke burde forsøge at udarbejde nogen ny læsebog, men at det eneste rette var at give en ny udgave af Wimmers fortrinlige værk.

Forfatteren gik velvillig ind på vor plan at optrykke 6. udgave uforandret, således at vi kun rettede de (meget få) trykfejl, som vi fandt i denne. Den store og for sin tid udmærkede fortale, som ledsagede 2.—6. udgave, har vi dog ikke anset det for nødvendigt at genoptrykke.

Det er vort håb, at Wimmers oldnordiske læsebog endnu i lang tid må hævde sin plads som den første læsebog for begyndere, der bruges ved Nordens skoler og universiteter.

Juni 1916.

Finnur Jónsson.

Verner Dahlerup.

I. Fortællinger af Nordens gude- og helte-sagn.

1. Tors færd til Udgårdeloke.

Þat er upphaf þessa máls, at Okupórr fór með hafra sína ok reið, ok með honum sá áss, er Loki er kallaðr; koma þeir at kveldi til eins búanda ok fá þar náttstað. En um kveldit tók Þórr hafra sína ok skar báða; eptir þat váru
5 þeir flegnir ok bornir til ketils. En er soðit var, þá settisk Þórr til náttverðar ok þeir lagsmenn. Þórr bauð til matar með sér búandanum ok konu hans ok börnum þeira; sonr búanda hét Þjálf, en Røskva dóttir. Þá lagði Þórr hafrstökurnar utar frá eldinum ok mælti, at búandi ok heima-
10 menn hans skyldu kasta á hafrstökurnar beinunum. Þjálf, son búanda, helt á lærlegg hafrsins ok spretti á knífi sínum ok braut til mergjar. Þórr dvalðisk þar of nóttina; en í óttu fyrir dag stóð hann upp ok klæddi sik, tók hamarinn Mjöllni ok brá upp ok vígði hafrstökurnar; stóðu þá
15 upp hafrarnir, ok var þá annarr haltr eptir föti. Þat fann Þórr ok talði, at búandinn eða hans hjón mundi eigi skynsamliga hafa farit með beinum hafrsins; kennir hann, at brotinn var lærleggrinn. Eigi þarf langt frá því at segja; vita megu þat allir, hversu hræddr búandinn mundi verða,
20 er hann sá, at Þórr lét síga brýnnar ofan fyrir augun; en þat er sá augnanna, þá hugðisk hann falla mundu fyrir

sjóninni einni samt; hann herði hendrnar at hamarskaptinu, svá at hvítuðu knúarnir. En búandinn gerði, sem ván var, ok öll hjúnin, kölluðu ákafliga, báðu sér friðar, buðu, at fyrir kvæmi alt þat, er þau áttu. En er hann sá hræzlu þeira, þá gekk af honum móðrinn, ok sefaðisk 5 hann ok tók af þeim í sætt börn þeira, Þjálfu ok Rósku, ok gerðusk þau þá skyldir þjónustumenn Þórs, ok fylgja þau honum jafnan síðan.

Lét hann þar eptir hafra ok byrjaði ferðina austr í Jötunheima ok alt til hafsins, ok þá fór hann út yfir hafit 10 þat it djúpa; en er hann kom til lands, þá gekk hann upp, ok með honum Loki ok Þjálfu ok Róskva. Þá er þau höfðu lítla hríð gengit, varð fyrir þeim mörk stór; gengu þau þann dag allan til myrks. Þjálfu var allra manna fóthvat- astr; hann bar kyl Þórs, en til vista var eigi gott. Þá er 15 myrkt var orðit, leituðu þeir sér til náttstaðar ok fundu fyrir sér skála nakkvarn mjök mikinn, vátu dyrr á enda ok jafnbreiðar skálanum; þar leituðu þeir sér náttbóls. En of miðja nótt varð landskjálfti mikill, gekk jörðin undir þeim skykkjum, ok skalf húsit; þá stóð Þórr upp ok hét 20 á lagsmenn sína, ok leituðusk fyrir ok fundu afhús til hægri handar í miðjum skálanum ok gengu þanneg; settisk Þórr í dyrrin, en önnur þau vátu innar frá honum, ok vátu þau hrædd, en Þórr helt hamarskaptinu ok hugði at verja sik; þá heyrðu þau ym mikinn ok gný. En er kom 25 at dagan, þá gekk Þórr út ok sér, hvar lá maðr skamt frá honum í skóginum, ok var sá eigi lítill; hann svaf ok hraut sterkliga. Þá þóttisk Þórr skilja, hvat látum verit hafði of nóttina; hann spennir sik megingjörðum, ok óx honum ásmegin; en í því vaknar sá maðr ok stóð skjótt 30 upp; en þá er sagt at Þór varð bilt einu sinni at slá hann með hamrinum, ok spurði hann at nafni, en sá nefndisk Skrímir; »en eigi þarf ek«, sagði hann, »at spyrja þik at nafni, kenni ek, at þú ert Ásaþórr; en hvárt hefir þú dregit á braut hanzka minn?« Seildisk þá Skrímir til 35 ok tók upp hanzka sinn; sér Þórr þá, at þat hafði hann

haft of nóttina fyrir skála, en afhúsit, þat var þumlungrinn
 hanzkans. Skrýmir spurði, ef Þórr vildi hafa fgruneyti
 hans, en Þórr játti því. Þá tók Skrýmir ok leysti nest-
 bagga sinn ok bjósk til at eta dögurð, en Þórr í qðrum
 5 stað ok hans félagar. Skrýmir bauð þá, at þeir legði
 mótuneyti sitt, en Þórr játti því; þá batt Skrýmir nest
 þeira alt í einn bagga ok lagði á bak sér; hann gekk
 fyrir of daginn ok steig heldr stórum, en síðan at kveldi
 leitaði Skrýmir þeim náttstaðar undir eik nakkvarri mikilli.
 10 Þá mælti Skrýmir til Þórs, at hann vill leggjask niðr at
 sofna; »en þér takið nestbaggann ok búið til nótturðar yðr«.
 Því næst sofnar Skrýmir ok hraut fast; en Þórr tók nest-
 baggann ok skal leysa; en svá er at segja, sem útrúligt
 mun þykkja, at engi knút fekk hann leyst ok engi álar-
 15 endann hreyft, svá at þá væri lausari en áðr. Ok er hann
 sér, at þetta verk má eigi nýtask, þá varð hann reiðr,
 greip þá hamarinn Mjöllni tveim höndum ok steig fram
 qðrum fœti at þar, er Skrýmir lá, ok lýstr í höfuð honum;
 en Skrýmir vaknar ok spyr, hvárt laufsblað nakkvat felli
 20 í höfuð honum, eða hvárt þeir hefði þá matazk ok sé búnir
 til rekkna. Þórr segir, at þeir munu þá sofa ganga.
 Ganga þau þá undir aðra eik. Er þat þér satt at segja,
 at ekki var þá óttalaust at sofa. En at miðri nótt þá
 heyrir Þórr, at Skrýmir hrytr ok sefr fast, svá at dunar í
 25 skóginum. Þá stendr hann upp ok gengr til hans, reiðir
 hamarinn títt ok hart ok lýstr ofan í miðjan hvirfil honum;
 hann kennir, at hamarsmuðrinn sökkr djúpt í höfuðit. En
 í því bili vaknar Skrýmir ok mælti: »hvat er nú? fell
 akarn nakkvat í höfuð mér? eða hvat er títt um þik,
 30 Þórr?« En Þórr gekk aptr skyndiliga ok svarar, at hann
 var þá nývaknaðr, sagði, at þá var mið nótt, ok enn væri
 mál at sofa. Þá hugsaði Þórr þat, ef hann kvæmi svá í
 fœri at slá hann it þriðja hogg, at aldri skyldi hann sjá
 sik síðan; liggr nú ok gætir, ef Skrýmir sofnaði fast. En
 35 lítlu fyrir dagan þá heyrir hann, at Skrýmir mun sofnat
 hafa, stendr þá upp ok hleypr at honum, reiðir þá hamarinn

af öllu afli ok lýstr á þunnvangann, þann er upp vissi; sökkr þá hamarrinn upp at skaptinu. En Skrímir settisk upp, strauk of vangann ok mælti: »hvárt munu fuglar nakkvarir sitja í trénu yfir mér? mik grunaði, er ek vaknaða, at tros nakkvat af kvistunum felli í höfuð mér; 5 hvárt vakir þú, Þórr? Mál mun vera upp at standa ok klæðask, en ekki eigu þér nú langa leið fram til borgarinnar, er kölluð er Útgarðr. Heyrt hefi ek, at þér hafið kvisat í milli yðvar, at ek væra ekki lítill maðr vexti, en sjá skulu þér þar stærri menn, er þér komið í Útgarð. 10 Nú mun ek ráða yðr heilræði: láti þér eigi stórliga yfir yðr, ekki munu hirðmenn Útgarðaloka vel þola þvílíkum kógursveinum kópuryrði; en at öðrum kosti hverfið aptr, ok þann ætla ek yðr betra af at taka. En ef þér vilið fram fara, þá stefni þér í austr, en ek á nú norðr leið til fjalla 15 þessa, er nú munu þér sjá mega«. Tekr Skrímir nestbaggann ok kastar á bak sér ok snýr þvers á braut í skóginn frá þeim, ok er þess eigi getit, at æsirnir bæði þá heila hittask.

Þórr fór fram á leið ok þeir félagar, ok gekk fram 20 til miðs dags; þá sá þeir borg standa á völlum nokkurum ok settu hnakkann á bak sér aptr, áðr þeir fengu sét yfir upp; ganga til borgarinnar, ok var grind fyri borghliðinu ok lokin aptr. Þórr gekk á grindina ok fekk eigi upp lokit; en er þeir þreyttu at komask í borgina, þá smugu 25 þeir milli spalanna ok kómu svá inn; sá þá holl mikla ok gengu þannig; var hurðin opin; þá gengu þeir inn ok sá þar marga menn á tvá bekki ok flesta ærit stóra. Því næst koma þeir fyrir konunginn, Útgarðaloka, ok kvöddu hann, en hann leit seint til þeira ok glotti um tönk ok 30 mælti: »seint er um langan veg at spyrja sonn tíðindi; eða er annan veg, en ek hygg, at þessi sveinstauli sé Okubórr? en meiri muntu vera, en mér lízk þú; eða hvat íþrótta er þat, er þér félagar þykkizk vera við búnir? Engi skal hér vera með oss, sá er eigi kunni nakkvars konar list eða 35 kunnandi um fram flesta menn«. Þá segir sá, er síðast

gekk, er Loki heitir: »kann ek þá íþrótt, er ek em alþúinn at reyna, at engi er hér sá inni, er skjótara skal eta mat sinn en ek«. Þá svarar Útgarðaloki: »íþrótt er þat, ef þú efnir, ok freista skal þá þessar íþróttar«; kallaði utar á 5 bekkinn, at sá, er Logi heitir, skal ganga á gólf fram ok freista sín í móti Loka. Þá var tekit trog eitt ok borit inn á hallargólfrit ok fyllt af slátri; settisk Loki at qðrum enda, en Logi at qðrum, ok át hvárrtveggi sem tíðast, ok mœttusk í miðju troginu; hafði þá Loki etit slátr alt af beinum, 10 en Logi hafði ok etit slátr alt ok beinin með ok svá trogit; ok sýndisk nú qllum, sem Loki hefði látit leikinn. Þá spyrr Útgarðaloki, hvat sá inn ungi maðr kunni leika. En Þjálfi segir, at hann mun freista at renna skeið nokkur við einnhvern þann, er Útgarðaloki fær til. Hann 15 segir, Útgarðaloki, at þetta er góð íþrótt, ok kallar þess meiri ván, at hann sé vel at sér búinn of skjótleikinn, ef hann skal þessa íþrótt inna; en þó lætr hann skjótt þessa skulu freista. Stendr þá upp Útgarðaloki ok gengr út, ok var þar gott skeið at renna eptir sléttum velli. Þá kallar 20 Útgarðaloki til sín sveinstaula nakkvarn, er nefndr er Hugi, ok bað hann renna í köpp við Þjálf. Þá taka þeir it fyrsta skeið, ok er Hugi því framar, at hann snýsk aptr í móti honum at skeiðs enda. Þá mælti Útgarðaloki: »þurfa muntu, Þjálfi, at leggja þik meir fram, ef þú skalt vinna 25 leikinn; en þó er þat satt, at ekki hafa hér komit þeir menn, er mér þykkir fóthvatari en svá«. Þá taka þeir aptr annat skeið, ok þá er Hugi er kominn til skeiðs enda, ok hann snýsk aptr, þá var langt kólfskot til Þjálf. Þá mælti Útgarðaloki: »vel þykkir mér Þjálfi renna; en eigi 30 trúi ek honum nú, at hann vinni leikinn, en nú mun reyna, er þeir renna it þriðja skeiðit«. Þá taka þeir enn skeið; en er Hugi er kominn til skeiðs enda ok snýsk aptr, ok er Þjálfi eigi þá kominn á mitt skeiðit; þá segja allir, at reynt er um þenna leik. Þá spyrr Útgarðaloki Þór, hvat 35 þeira íþrótt mun vera, er hann muni vilja birta fyrir þeim, svá miklar sǫgur sem menn hafa gørt um stórvirki

hans. Þá mælti Þórr, at helzt vill hann þat taka til, at
 þreyta drykkju við einnhvern mann. Útgardaloki segir, at
 þat má vel vera, ok gengr inn í hollina ok kallar skut-
 ilsvein sinn, biðr, at hann taki vítishorn, þat er hirðmenn
 eru vanir at drekka af. Því næst kemr fram skutilsveinn 5
 með horninu ok fær Þór í hönd. Þá mælti Útgardaloki:
 »af horni þessu þykkir þá vel drukkit, ef í einum drykk
 gengr af, en sumir menn drekka af í tveim drykkjum, en
 engi er svá lítill drykkjumaðr, at eigi gangi af í þrimr«. Þórr
 líttr á hornit, ok sýnisk ekki mikit, ok er þó heldr 10
 langt, en hann er mjök þyrstr; tekr at drekka ok svelgr
 allstórum ok hyggr, at eigi skal þurfa at lúta optar at
 sinni í hornit. En er hann þraut ørindit, ok hann laut
 ór horninu ok sér, hvat leið drykkinum, ok lízk honum
 svá, sem alllítill munr mun vera, at nú sé lægra í horninu 15
 en áðr. Þá mælti Útgardaloki: »vel er drukkit, ok eigi til
 mikit; eigi mundak trúa, ef mér væri sagt frá, at Ásaþórr
 mundi eigi meira drykk drekka; en þó veit ek, at þú munt
 vilja drekka af í qðrum drykk«. Þórr svarar øngu, setr
 hornit á munn sér ok hyggr nú, at hann skal drekka 20
 meira drykk, ok þreytir á drykkjuna, sem honum vannsk
 til ørindi, ok sér enn, at stikillinn hornsins vill ekki upp
 svá mjök, sem honum líkar; ok er hann tók hornit af
 munni sér ok sér, lízk honum nú svá, sem minna hafi
 þorrit en í enu fyrra sinni; er nú gott berandi borð á 25
 horninu. Þá mælti Útgardaloki: »hvat er nú, Þórr? muntu
 nú eigi sparask til eins drykkjar meira, en þér mun hagr
 á vera? Svá lízk mér, ef þú skalt nú drekka af horninu
 inn þriðja drykkinn, sem þessi mun mestr ætlaðr; en
 ekki muntu mega hér með oss heita svá mikill maðr, sem 30
 æsir kalla þik, ef þú gerir eigi meira af þér um aðra
 leika, en mér lízk, sem um þenna mun vera«. Þá varð
 Þórr reiðr, setr hornit á munn sér ok drekk, sem á-
 kafligast má hann, ok þreytir sem lengst á drykkinn; en
 er hann sá í hornit, þá hafði nú helzt nakkvat munr á 35
 fengizk, ok þá býðr hann upp hornit ok vill eigi drekka

meira. Þá mælti Útgarðaloki: »auðsét er nú, at máttur þinn er ekki svá mikill, sem vér hugðum; en villtu freista um fleiri leika? Sjá má nú, at ekki nýtir þú hér af«. Þórr svarar: »freista má ek enn of nakkvara leika, en undarliga
5 mundi mér þykkja, þá er ek var heima með ásum, ef þvílíkir drykkir væri svá lítillir kallaðir. En hvat leik vili þér nú bjóða mér?« Þá mælti Útgarðaloki: »þat gera hér ungir sveinar, er lítit mark mun at þykkja, at hefja upp af jörðu kott minn; en eigi mundak kunna at mæla þvílíkt
10 við Asapór, ef ek hefða eigi sét fyrr, at þú ert myklu minni fyrir þér, en ek hugða«. Því næst hljóp fram kottur einn grár á hallargólfrit ok heldr mikill; en Þórr gekk til ok tók hendi sinni niðr undir miðjan kviðinn ok lypti upp, en kotttrinn beygði kenginn, svá sem Þórr rétti upp
15 höndina; en er Þórr seildisk svá langt upp, sem hann mátti lengst, þá létti kotttrinn einum fœti, ok fær Þórr eigi framit þenna leik. Þá mælti Útgarðaloki: »svá fór þessi leikr, sem mik varði; kotttrinn er heldr mikill, en Þórr er lágr ok lítill hjá stórmenni því, sem hér er með
20 oss«. Þá mælti Þórr: »svá lítinn sem þér kallið mik, þá gangi nú til einnhverr ok fáisk við mik, nú em ek reiðr«. Þá svarar Útgarðaloki ok litask um á bekkina ok mælti: »eigi sé ek þann mann hér inni, er eigi mun lítilræði í þykkja at fásk við þik«; ok enn mælti hann: »sjám fyrst,
25 kalli mér hingat kerlinguna, fósturu mína Elli, ok fáisk Þórr við hana, ef hann vill; felt hefir hon þá menn, er mér hafa litizk eigi ústerkligri, en Þórr er«. Því næst gekk í hollina kerling ein gòmul. Þá mælti Útgarðaloki, at hon skal taka fang við Ásapór. Ekki er langt um at
30 gera: svá fór fang þat, at því harðara er Þórr knúðisk at fanginu, því fastara stóð hon; þá tók kerling at leita til bragða, ok varð Þórr þá lauss á fótum, ok váru þær sviptingar allharðar, ok eigi lengi, áðr en Þórr fell á kné qðrum fœti. Þá gekk til Útgarðaloki, bað þau hætta
35 fanginu ok sagði svá, at Þórr mundi eigi þurfa at bjóða fleirum mönnum fang í hans holl; var þá ok liðit á nótt,

vísaði Útgarðaloki Þór ok þeim félagum til sætis, ok dveljask þar náttlangt í góðum fagnaði.

En at morni, þegar dagaði, stendr Þórr upp ok þeir félagar, klæða sik ok eru búnir braut at ganga. Þá kom þar Útgarðaloki ok lét setja þeim borð; skorti þá eigi 5 góðan fagnað, mat ok drykk. En er þeir hafa matazk, þá snúask þeir til ferðar. Útgarðaloki fylgir þeim út, gengr með þeim braut ór borginni; en at skilnaði þá mælti Útgarðaloki til Þórs ok spyr, hvernig honum þykkir ferð sín orðin, eða hvárt hann hefir hitt ríkara mann nakkvarn 10 en sik. Þórr svarar, at eigi mun hann þat segja, at eigi hafi hann mikla úscemð farit í þeira viðskiptum; »en þó veit ek, at þér munuð kalla mik lítinn mann fyrir mér, ok uni ek því illa«. Þá mælti Útgarðaloki: »nú skal segja þér it sanna, er þú ert út kominn ór borginni, ok ef ek lifi 15 ok megak ráða, þá skaltu aldri optar í hana koma; ok þat veit trúa mín, at aldri hefðir þú í hana komit, ef ek hefða vitat áðr, at þú hefðir svá mikinn krapt með þér, ok þú hafðir svá nær haft oss mikilli úfæru. En sjónhverfingar hefi ek gert þér, ok fyrsta sinn á skóginum 20 kom ek til fundar við yðr; ok þá er þú skyldir leysa nestbaggann, þá hafðak bundit hann með grésjárn, en þú fannt eigi, hvar upp skyldi lúka. En því næst laust þú mik með hamrinum þrjú hogg, ok var it fyrsta minst, ok var þó svá mikit, at mér mundi endask til bana, ef á 25 hefði komit; en þar er þú sátst hjá holl minni setberg, ok þar sátstu ofan í þrjá dali ferskeytta ok einn djúpastan, þat váru hamarspor þín; setberginu brá ek fyrir hoggin, en eigi sátst þú þat. Svá var ok of leikana, er þér þreyttuð við hirðmenn mína, þá var þat it fyrsta, er Loki gerði; 30 hann var mjök soltinn ok át títt; en sá, er Logi hét, þat var villiendr, ok brendi hann eigi seinna trogit en slátrit. En er Þjálfi þreytti rásina við þann, er Hugi hét, þat var hugi minn, ok var Þjálfu eigi vænt at þreyta skjótfæri við hann. En er þú drakkt af horninu, ok þótti þér seint líða; 35 en þat veit trúa mín, at þá varð þat undr, er ek munda

eigi trúa, at vera mætti; annarr endir hornsins var út í hafi, en þat sátu eigi; en nú, er þú kemr til sjávarins, þá muntu sjá mega, hvern þurð þú hefir drukkit á sænum«. Þat eru nú fjörur kallaðar. Ok enn mælti hann: »eigi
 5 þótti mér hitt minna vera vert, er þú lyptir upp kettinum, ok þér satt at segja, þá hræddusk allir þeir, er sá, er þú lyptir af jörðu einum fœtinum; en sá kotttr var eigi, sem þér sýndisk; þat var Miðgarðsormr, er liggr um lönd öll, ok vannsk honum varliga lengðin til, at jörðina tæki sporðr
 10 ok höfuð; ok svá langt seildisk þú upp, at skamt var þá til himins. En hitt var ok mikit undr um fangit, er þú fekkzk við Elli; fyrir því at engi hefir sá orðit, ok engi mun verða, ef svá gamall er, at elli biðr, at eigi komi ellin öllum til falls. Ok er nú þat satt at segja, at vér
 15 munum skiljask, ok mun þá betr hvárratveggju handar, at þér komið eigi optar mik at hitta; ek mun enn annat sinn verja borg mína með þvílíkum vélum eða qðrum, svá at ekki vald munu þér á mér fá«. En er Þórr heyrði þessa töl, greip hann til hamarsins ok bregðr á lopt; en
 20 er hann skal fram reiða, þá sér hann þar hvergi Útgardaloka, ok þá snýsk hann aptr til borgarinnar ok ætlask þá fyrir at brjóta borgina; þá sér hann þar völlu víða ok fagra, en önga borg. Snýsk hann þá aptr ok ferr leið sína, til þess er hann kom aptr í Þrúðvanga.

(Af Snorra Edda.)

2. Balders død.

25 Þat er upphaf þessar sögu, at Baldr enn góða dreymði drauma stóra ok hættliga um líf sitt. En er hann sagði ásunum draumana, þá báru þeir saman ráð sín, ok var þat gert at beiða griða Baldri fyrir alls konar háska; ok Frigg tók swardaga til þess, at eira skyldu Baldri
 30 eldr ok vatn, járn ok alls konar málmr, steinar, jörðin,

viðirnir, sóttirnar, dýrin, fuglarnir, eitr, ormar. En er þetta var gert ok vitat, þá var þat skemtun Baldrs ok ásanna, at hann skyldi standa upp á þingum, en allir aðrir skyldu sumir skjóta á hann, sumir hoggva til, sumir berja grjóti. En hvat sem at var gert, sakaði hann ekki, ok þótti þetta 5
 öllum mikill frami. En er þetta sá Loki Laufeyjarson, þá líkaði honum illa, er Baldr sakaði ekki. Hann gekk til Fensalar til Friggjar ok brá sér í konu líki; þá spyr Frigg, ef sú kona vissi, hvat æsir höfðusk at á þinginu. Hon sagði, at allir skutu at Baldri, ok þat, at hann sakaði 10
 ekki. Þá mælti Frigg: »eigi munu vörn eða viðir granda Baldri; eiða hefi ek þegit af öllum þeim«. Þá spyr konan: »hafa allir hlutir eiða unnit at eira Baldri?« Þá svarar Frigg: »vex viðarteinungr einn fyrir vestan Valhöll; sá er Mistilteinn kallaðr; sá þótti mér ungr at krefja eiðsins«. Því 15
 næst hvarf konan á braut; en Loki tók Mistiltein ok sleit upp ok gekk til þings. En Höðr stóð utarliga í mannhringinum, því at hann var blindr. Þá mælti Loki við hann: »hví skýtr þú ekki at Baldri?« Hann svarar: »því at ek sé eigi, hvar Baldr er, ok þat annat, at ek em vörn- 20
 lauss«. Þá mælti Loki: »gerðu þó í líking annarra manna ok veit Baldri scemð sem aðrir menn; ek mun vísa þér til, hvar hann stendr; skjót at honum vendi þessum«. Höðr tók Mistiltein ok skaut at Baldri at tilvísun Loka; flaug skotit í gegnum hann, ok fell hann dauðr til jarðar, ok 25
 hefir þat mest úhapp verit unnit með goðum ok mönnum. Þá er Baldr var fallinn, þá fellusk öllum ásum orðtök ok svá hendr at taka til hans, ok sá hverr til annars, ok váru allir með einum hug til þess, er unnit hafði verkit; en engi mátti hefna: þar var svá mikill gríðastaðr. En þá 30
 er æsirnar freistuðu at mæla, þá var hitt þó fyrr, at grátrinn kom upp, svá at engi mátti öðrum segja með orðunum frá sínum harmi. En Óðinn bar þeim mun verst þenna skaða, sem hann kunni mesta skyn, hversu mikil aftaka ok missa ásunum var í fráfalli Baldrs. En er 35
 goðin vitkuðust, þá mælti Frigg ok spurði, hverr sá væri

með ásum, er eignask vildi allar ástir hennar ok hylli, ok vili hann ríða á Helveg ok freista, ef hann fáir fundit Baldr, ok bjóða Helju útlausn, ef hon vill láta fara Baldr heim í Ásgarð. En sá er nefndr Hermóðr enn hvati,
 5 son Óðins, er til þeirrar farar varð. Þá var tekinn Sleipnir, hestr Óðins, ok leiddr fram, ok steig Hermóðr á þann hest ok hleypði braut.

En æsirnir tóku lík Baldrs ok fluttu til sævar. Hringhorni hét skip Baldrs, hann var allra skipa mestr;
 10 hann vildu goðin fram setja ok gera þar á bálfor Baldrs; en skipit gekk hvergi fram. Þá var sent í Jötunheima eptir gýgi þeiri, er Hyrrokin heitir; en er hon kom ok reið vargi ok hafði hoggorm at taumum, þá hljóp hon af hestinum, en Óðinn kallaði til berserki fjóra at gæta hestsins,
 15 ok fengu þeir eigi haldit, nema þeir feldi hann. Þá gekk Hyrrokin á framstafn nokkvans ok hratt fram í fyrsta viðbragði, svá at eldr hraut ór hlunnunum, ok lönð öll skulfu. Þá varð Þórr reiðr ok greip hamarinn ok mundi þá brjóta höfuð hennar, áðr en goðin öll báðu henni friðar.
 20 Þá var borit út á skipit lík Baldrs; ok er þat sá kona hans, Nanna Neps dóttir, þá sprakk hon af harmi ok dó; var hon borin á bálit, ok slegit í eldi. Þá stóð Þórr at ok vígði bálit með Mjöllni; en fyrir fótum hans rann dvergr nakkvarr, sá er Litr nefndr; en Þórr spyndi fœti sínum á
 25 hann ok hratt honum í eldinn, ok brann hann. En at þessi brennu sótti margs konar þjóð: fyrst at segja frá Óðni, at með honum fór Frigg ok valkyrjur ok hrafnar hans; en Freyr ok í kerru með galti þeim, er Gullinbursti heitir eða Slíðrugtanni; en Heimdallr reið hesti þeim. er Gull-
 30 toppr heitir; en Freyja kottum sínum. Þar kœmr ok mikit fólk hrímpursa, ok bergrisar. Óðinn lagði á bálit gullhring þann, er Draupnir heitir; honum fylgði síðan sú náttúra, at hina níundu hverja nótt drupu af honum átta gullhringar jafnhöfgir. Hestr Baldrs var leiddr á bálit með
 35 öllu reiði.

En þat er at segja frá Hermóði, at hann reið níu

nætr dökkva dala ok djúpa, svá at hann sá ekki, fyrr en hann kom til árinna Gjallar ok reið á Gjallarbrúna; hon er þokð lýsigulli. Móðguðr er nefnd mæð sú, er gætir brúarinnar; hon spurði hann at nafni eða ætt ok sagði, at hinn fyrra dag riðu um brúna fimm fylki dauðra manna; 5 »en eigi dynr brúin minnr undir einum þér, ok eigi hefir þú lit dauðra manna; hví riðr þú hér á Helveg?« Hann svarar, at »ek skal riða til Heljar at leita Baldrs, eða hvárt hefir þú nakkvat sét Baldr á Helvegi?« En hon sagði, at Baldr hafði þar riðit um Gjallarbrú, »en niðr ok norðr 10 liggr Helvegr«. Þá reið Hermóðr, þar til er hann kom at Helgrindum; þá steig hann af hestinum ok gyrði hann fast, steig upp ok keyrði hann sporum, en hestrinn hljóp svá hart yfir grindina, at hann kom hvergi nær. Þá reið Hermóðr heim til hallarinnar ok steig af hesti, gekk inn í 15 höllina, sá þar sitja í qndugi Baldr, bróður sinn, ok dvalðisk Hermóðr þar um nóttina. En at morni þá beiddisk Hermóðr af Helju, at Baldr skyldi riða heim með honum, ok sagði, hversu mikill grátr var með ásum. En Hel sagði, at þat skyldi svá reyna, hvárt Baldr var svá ástsæll, 20 sem sagt er, »ok ef allir hlutir í heiminum, kykvir ok dauðir, gráta hann, þá skal hann fara til ása aptr, en haldask með Helju, ef nakkvarr mælir við eða vill eigi gráta«. Þá stóð Hermóðr upp, en Baldr leiðir hann út ór höllinni ok tók hringinn Draupni ok sendi Óðni til minja; en Nanna sendi 25 Frigg rípti ok enn fleiri gjafar, Fullu fingrgull. Þá reið Hermóðr aptr leið sína ok kom í Ásgarð ok sagði qll tíðindi, þau er hann hafði sét ok heyrt.

Því næst sendu æsir um allan heim ørindreka, at biðja, at Baldr væri grátinn ór helju; en allir gerðu þat, 30 menninir ok kykvendin ok jörðin ok steinarnir ok tré ok allr málmr; svá sem þú munt sét hafa, at þessir hlutir gráta, þá er þeir koma ór frosti ok í hita. Þá er sendimenn fóru heim ok höfðu vel rekit sín ørindi, finna þeir í helli nokkurum, hvar gýgr sat; hon nefndisk Þökk. Þeir 35 biðja hana gráta Baldr ór helju. Hon svarar:

5 »Þökk mun gráta
 þurrum tárur
 Baldrs bálfarar;
 kyks né dauðs
 nautkak karls sonar;
 haldi Hel því es hefir!«

En þess geta menn, at þar hafi verit Loki Laufeyjarson, er flest hefir ilt gert með ásum.

(A. Snorra Edda.)

3. Lokes straf.

Þá er guðin váru orðin Loka svá reið, sem ván var,
 10 hljóp hann á braut ok fal sik á fjalli nokkuru, gerði þar
 hús ok fjogur dyrr, at hann mátti sjá ór húsinu í allar áttir.
 En opt um daga brá hann sér í lax líki ok falsk þá þar,
 sem heitir Fránangrs fors. Þá hugsaði hann fyrir sér, hverja
 vél æsir mundu til finna at taka hann í forsinum. En
 15 er hann sat í húsinu, tók hann língarn ok reið á ræxna,
 svá sem net er síðan gert; en eldr brann fyrir honum.
 Þá sá hann, at æsir áttu skamt til hans, ok hafði Óðinn
 sét ór Hliðskjálfinni, hvar hann var. Hann hljóp þegar
 upp ok út í ána ok kastaði netinu fram á eldinn. En
 20 er æsir koma til hússins, þá gekk sá fyrst inn, er allra
 var vitrastr, er Kvasir heitir; ok er hann sá á eldinum
 folskann, er netit hafði brunnit, þá skildi hann, at þat
 mundi vél vera til at taka fiska, ok sagði ásunum. Því
 næst tóku þeir ok gerðu sér net, eptir því sem þeir sá á
 25 folska, at Loki hafði gert. Ok er búit var netit, þá fara
 æsir til árinna ok kasta neti í forsinn; helt Þórr enda
 qðrum, ok qðrum heldu allir æsir ok drógu netit. En
 Loki fór fyrir ok leggsk niðr í milli steina tveggja; drógu
 þeir netit yfir hann ok kendu, at kykt var fyrir, ok fara í
 30 annat sinn upp til forsins ok kasta út netinu ok binda

við svá þungt, at eigi skyli undir mega fara. Ferr þá Loki fyrir netinu; en er hann sér, at skamt var til sævar, þá hleypr hann upp yfir þinulinn ok rennir upp í forsinn. Nú sá æsirnir, hvar hann fór; fara enn upp til forsins ok skipta liðinu í tvá staði, en Þórr veðr þá eptir miðri ánni, ok 5 fara svá til sævar. En er Loki sér tvá kosti — var þat lífsháski at hlaupa á sæinn, en hitt var annarr at hlaupa enn yfir netit —, ok þat gerði hann, hljóp sem snarast yfir netþinulinn. Þórr greip eptir honum ok tók um hann, ok rendi hann í hendi honum, svá at staðar nam höndin við 10 sporðinn, ok er fyrir þá sök laxinn aptrmjór. Nú var Loki tekinn griðalaus, ok farit með hann í helli nakkvarn. Þá tóku þeir þrjár hellur ok settu á egg ok lustu rauf á hellunni hverri. Þá váru teknir synir Loka, Váli ok Nari eða Narfi; brugðu æsir Vála í vargs líki, ok reif hann í sundr 15 Narfa, bróður sinn. Þá tóku æsir þarma hans ok bundu Loka með yfir þá þrjá steina; stóð einn undir herðum, annarr undir lendum, þriði undir knésbótum, ok urðu þau bönd at járn. Þá tók Skaði eitorm ok festi upp yfir hann, svá at eitrit skyldi drjúpa úr orminum í andlit honum; en 20 Sigyn, kona hans, stendr hjá honum ok heldr mundlaugu undir eitrdropa. En þá er full er mundlaugin, þá gengr hon ok slær út eitrinu, en meðan drýpr eitrit í andlit honum; þá kippisk hann svá hart við, at jörð öll skelfr; þat kalli þér landskjálfta. Þar liggr hann í böndum til 25 ragnarøkrs.

(Af Snorra Edda.)

4. Fortællinger om Völsungerne.

1. Sigurds æt.

Sigmundur Völsungsson var konungr á Frakklandi. Sinfjötli var ellztr hans sona, annarr Helgi, þriði Hámundur. Borghildr, kona Sigmundar, átti bróður, er hét

En Sinfjötli, stjúpson hennar, ok báðu einnar konu báðir, ok fyr þá sók drap Sinfjötli hann. En er hann kom heim, þá bað Borghildr hann fara á braut; en Sigmundr bauð henni fébætr, ok þat varð hon at þiggja.

5 En at erfinu bar Borghildr ǫl; hon tók eitr mikit, horn fult, ok bar Sinfjötla; en er hann sá í hornit, skilði hann, at eitr var í, ok mælti til Sigmundar: »gørótt er drykkinn, ái!» Sigmundr tók hornit ok drakk af. Svá er sagt at Sigmundr var harðgørr, at hvárki mátti honum eitr
10 granda utan né innan; en allir synir hans stóðusk eitr á hǫrund utan. Borghildr bar annat horn Sinfjötla ok bað drekka, ok fór alt sem fyrr. Ok enn it þriðja sinn bar hon honum hornit ok þó ámælisorð með, ef hann drykki eigi af. Hann mælti enn sem fyrr við Sigmund. Hann
15 sagði: »láttu græn sía þá, sonr!» Sinfjötli drakk ok varð þegar dauðr.

Sigmundr bar hann langar leiðir í fangi sér ok kom at firði einum mjóvum ok lǫngum, ok var þar skip eitt lítit ok maðr einn á; hann bauð Sigmundi far of fjörðinn.
20 En er Sigmundr bar líkit út á skipit, þá var bátrinn hlaðinn. Karl mælti, at Sigmundr skyldi fara fyr innan fjörðinn. Karl hratt út skipinu ok hvarf þegar.

Sigmundr konungr dvalðisk lengi í Danmörk í ríki Borg-
hildar, síðan er hann fekk hennar. Fór Sigmundr þá suðr
25 í Frakkland til þess ríkis, er hann átti þar. Þá fekk hann Hjördisar, dóttur Eylima konungs; þeira son var Sigurðr. Sigmundr konungr fell í orrustu fyr Hundings sonum; en Hjördis giptisk þá Álf, syni Hjalpreks konungs. Óx Sigurðr þar upp í barnæsku. Sigmundr ok allir synir hans
30 váru langt um fram alla menn aðra um afl ok vǫxt ok hug ok alla atgørvi. Sigurðr var þó allra framast, ok hann kalla allir menn í fornfræðum um alla menn fram ok gǫfg-
astan herkonunga.

(Af den ældre Edda.)

2. Sigurd hævner sin fader og dræber Fåvner.

Reginn hét fóstri Sigurðar ok var Hreiðmars son; hann kendi honum íþróttir, tafl ok rúnar ok tungur margar at mæla, sem þá var títt konungasonum, ok marga hluti aðra. Eitt sinn spurði Reginn Sigurð, er þeir váru báðir saman, ef hann vissi, hversu mikit fé faðir hans hefði átt, 5 eða hverir þat varðveittu. Sigurðr svarar ok segir, at konungar varðveittu. Reginn mælti: »trúir þú þeim allvel?« Sigurðr svarar: »þat samir, at þeir varðveiti, þar til er oss haldkvæmisk, því at þeir kunnu betr at gæta en ek«. Annat sinn kemr Reginn at máli við Sigurð ok 10 mælti: »kynligt er þat, er þú vill vera hestasveinn konunga eða fara sem hlauparar«. Sigurðr svarar: »eigi er þat, því at vér ráðum öllu með þeim; er oss ok heimult þat, er vér viljum hafa«. Reginn mælti: »bið hann gefa þér einn hest!« Sigurðr svarar: »þegar mun þat, er ek 15 vil«. Sigurðr hittir nú konunga; þá mælti konungr við Sigurð: »hvat viltu af oss þiggja?« Sigurðr svarar: »einn hest viljum vér þiggja oss til skemtunar«. Konungrinn mælti: »kjós þér sjálfr hest ok slíkt, er þú vill hafa af várri eigu«. Annan dag eptir fór Sigurðr til skógar ok 20 mætir einum gömlum manni með síðu skeggi; sá var honum úkunnigr; hann spyr, hvert Sigurðr skyldi fara. Hann svarar: »hest skyldum vér kjósa; ráð um með oss!« Hann mælti: »fögrum ok rekum til árinna, er Busiltjörn heitir«. Þeir reka hrossin út á djúp árinna, ok leggjask 25 at landi nema einn hestr, hann tók Sigurðr; hann var grár at lit ok ungr at aldri, mikill vexti ok vænn; engi hafði honum á bak komit. Skeggmaðrinn mælti: »þessi hestr er kominn frá Sleipni, ok skal hann vandliga upp fæða, því at hann verðr hverjum hesti betri«; maðrinn 30 hverfr þá. Sigurðr kallar hestinn Grana, ok hefir sá hestr beztr verit. Óðinn hafði hann hittan. Enn mælti Reginn til Sigurðar: »oflítit fé eigu þér; þat harmar oss, er þér hlaupið sem þorpara sveinar, en ek veit mikla févæn at

- segja þér, ok er þat meiri ván, at þat sé sómi at sækja ok virðing, ef þú næðir«. Sigurðr spyrr, hvar yæri, eða hverr varðveitti. Reginn svarar: »sá heitir Fáfnir, er hér liggr skamt heðan á brott, þat heitir Gnitahéiðr; ok er
5 þú kemr þar, þá muntu þat mæla: aldri sátu meira fé í gulli í einum stað, ok eigi þarftu meira, þóttu verðir allra konunga ellztr ok frægstr«. Sigurðr svarar: »kann ek kyn þessa orms, þótt vér sém ungir, ok hefi ek spurt, at engi þorir at koma á mót honum fyrir vaxtar sakir ok illsku«.
- 10 Reginn svarar: »þat er ekki; sá vöxtr er eptir hætti lyngorma, ok er gert af miklu meira, en er, ok svá mundi þótt hafa enum fyrrum frændum þínum; ok þótt Volsunga ætt sé at þér, þá muntu eigi hafa þeira skaplyndi, er fyrst eru talðir til alls frama«. Sigurðr svarar: »vera má, at
15 eigi höfum vér mikit af þeira kappi eða snild, en eigi berr nauðsyn til at frýja oss, er vér erum enn lítt af barns aldri; eða hví eggjar þú þessa svá mjök?« Reginn svarar: »saga er til þess, ok mun ek segja þér«. Sigurðr mælti: »lát mik heyra!«
- 20 »Þat er upphaf sögu þessar, at Hreiðmarr hét faðir minn, mikill ok auðigr; son hans hét Fáfnir, en annarr hét Otr, ok var ek enn þriði, ok var ek minstr fyrir mér um atgervi ok yfirlát; kunna ek af járnri gera ok af silfri ok gulli, ok af hverjum hlut gerða ek nokkvat nýtt. Otr
25 bróðir minn hafði aðra iðn ok náttúru; hann var veiðimaðr mikill ok um fram aðra menn ok var í otrs líki um daga ok var jafnan í ánni ok bar upp fiska með munni sér; veiðiföngin færði hann feðr sínum, ok var honum þat mikill styrkr; mjök hefir hann otrs líki á sér, kom síð heim ok
30 át blundandi ok einn saman, því at hann mátti eigi sjá, at þyrri. Fáfnir var miklu mestr ok grimmastr ok vildi sitt eitt kalla láta alt þat, er var. Einn dvergr heitir Andvari — segir Reginn —; hann var jafnan í forsinum, er Andvarafors heitir, í geddu líki ok fekk sér þar matar, því at þar var
35 fjöldi fiska í þeim forsi. Otr bróðir minn fór jafnan í þenna fors ok bar upp fiska í munni sér ok lagði einn senn

á land. Óðinn, Loki, Hœnir fóru leiðar sinnar ok kómu til Andvarafors. Otr hafði þá tekit einn lax ok át blundandi á árbakkanum. Loki tók einn stein ok laust otrinn til bana. Æsir þóttusk mjök hepnir af veiði sinni ok flógu belg af otrinum. Þat kveld kómu þeir til Hreiðmars ok sýndu honum veiðina; þá tóku vér þá höndum ok lögðum á þá gjald ok fjorlausn, at þeir fyldi belginn af gulli ok hylði hann utan með rauðu gulli. Þá sendu þeir Loka at afla gullsins. Hann kom til Ránar ok fekk net hennar, fór þá til Andvarafors ok kastaði netinu fyrir gedduna; en hon hljóp í netit. Þá mælti Loki:

»Hvat es þat fiska,
es renn flóði í,
kannat við víti varask?
höfuð þitt
leystu helju ór,
finn mér lindar loga!«

15

»Andvari ek heiti,
Óinn hét mínna faðir,
margan hefik fors of farit;
aumlig norn
skóp oss í árdaga,
at ek skyldak í vatni vaða«.

20

Loki sér gull þat, er Andvari átti; en er hann hafði fram reitt gullit, þá hafði hann eptir einn hring, ok tók Loki þann af honum. Dvergrinn gekk í steininn ok mælti, at hverjum skyldi at bana verða, er þann gullhring ætti, ok svá alt gullit. Æsirnir reiddu Hreiðmari féit ok tráðu upp otrbelginn ok settu á fœtr; þá skyldu æsirnir hlaða upp hjá gullinu ok hylja utan; en er þat var gert, þá gekk Hreiðmarr fram ok sá eitt granahár ok bað hylja. Þá dró Óðinn hringinn af hendi sér Andvaranaut ok hulði hárit. Þá kvað Loki:

5 »Gull es þér nú reitt,
 en þú gjöld hefir
 mikil míns höfuðs;
 syni þínum
 verðra sæla sköpuð,
 þat verðr ykkarr beggja bani«.

Síðan drap Fáfnir föður sinn — segir Reginn — ok myrði hann, ok náða ek öngu af fénu. Hann gerðisk svá illr, at hann lagðisk út, ok unni öngum at njóta fjárens nema sér
 10 ok varð síðan at enum versta ormi ok liggr nú á því fé. Síðan fór ek til konungs ok gerðumk ek smiðr hans; ok er þessi ræða til minnar sögu, at ek mista föðurarfsins ok bróðurgjaldanna«. Gullit er síðan kallat otrsgjöld, ok hér dæmi af tekin. Sigurðr svarar: »mikit hefir þú látit, ok
 15 stórrillir hafa þínir frændr verit. Ger nú eitt sverð af þínum hagleik, þat er ekki sé jafngott gert, ok ek mega með vinna stórverk, ef hugr dugir, ef þú vill, at ek drepa þenna enn mikla dreka«. Reginn segir: »þat geri ek með trausti, ok muntu mega drepa Fáfni með því sverði«.

20 Reginn gerir nú eitt sverð ok fær í hönd Sigurði. Hann tók við sverðinu ok mælti: »þetta er ilt smíði, Reginn!« ok hoggir í steðjann, ok brotnaði sverðit; hann kastar brandinum ok bað hann smíða annat betra. Reginn gerir annat sverð ok fær Sigurði; hann leit á. »Þetta mun þér
 25 líka, en vant mun yðr at smíða«. Sigurðr reynir þetta sverð ok brýtr sem et fyrra. Þá mælti Sigurðr til Regins: »þú munt líkr vera enum fyrrum frændum þínum ok vera útrúr«; gekk nú til móður sinnar; hon fagnar honum vel; talask nú við ok drekka. Þá mælti Sigurðr: »hvárt höfum
 30 vér rétt til spurt, at Sigmundr konungr seldi yðr sverðit Gram í tveim hlutum?« Hon svarar: »satt er þat«. Sigurðr mælti: »fá mér í hönd! ek vil hafa«. Hon kvað hann líkligan til frama ok fær honum sverðit. Sigurðr hittir nú Regin ok bað hann þar gera af sverð eptir efnum.
 35 Reginn reiddisk ok gekk til smiðju með sverðsbrotin, ok

þikkir Sigurðr framgjarn um smíðina. Reginn gerir nú eitt sverð; ok er hann bar ór aflinum, sýndisk smíðju-sveinum, sem eldar brynni ór eggjunum; biðr nú Sigurðr við taka sverðinu ok kvezk eigi kunna sverð at gera, ef þetta bilar. Sigurðr hjó í steðjann ok klauf niðr í fótinn, 5 ok brast eigi né brotnaði; hann lofaði sverðit mjök ok fór til árinna með ullarlagð ok kastar í gegn straumi, ok tók í sundr, er hann brá við sverðinu; gekk Sigurðr þá glaðr heim. Reginn mælti: »efna muni þér heit yður nú, er ek hefi gert sverðit, ok hitta Fáfni«. Sigurðr svarar: »efna 10 munum vér, ok þó annat fyrr, at hefna fœður míns«. Sigurðr var því ástsælli, sem hann var ellri, af öllu fólki, svá at hvert barn unni honum hugástum.

Grípir hét maðr ok var móðurbróðir Sigurðar; en lítlu síðar, en sverðit var gert, fór hann á fund Grípis, því at 15 hann var framvísst ok vissi fyrir orlof manna. Sigurðr leitar eptir, hversu ganga mun ævi hans; en hann var þó lengi fyrir ok sagði þó loksins við ákafliga böen Sigurðar öll forlof hans, eptir því sem eptir gekk síðan. Ok þá er Grípir hafði þessa hluti sagða, sem hann beiddi, þá reið 20 hann heim. Ok brátt eptir þat finnask þeir Reginn; þá mælti hann: »drep Fáfni, sem þér hétuð!« Sigurðr svarar: »gera skal þat, ok þó annat fyrr, at hefna Sigmundar konungs ok annarra frænda várra, er þar fellu í þeirri orrostu«. 25

Nú hittir Sigurðr konunga ok mælti til þeira: »hér höfum vér verit um hríð, ok eigum vér yðr ástsemð at launa ok mikla virðing; en nú viljum vér ór landi fara ok finna Hundings sonu, ok vilda ek, at þeir vissi, at Völsungar væri eigi allir dauðir; viljum vér hafa þar til yðvarn styrk«. 30 Konungar kváðusk alt vilja til fá, þat er hann beiddisk. Er nú búit lið mikit ok alt vandat sem mest, skip ok allr herbúnaðr, svá at hans ferð væri þá vegligri en áðr. Sigurðr stýrir dreka þeim, er mestr var ok ágætligastr; segl þeira váru mjök vönduð ok ítarlig at sjá. Sigla þeir 35 nú góðan byr; ok er fá dægr váru liðin, þá kom á veðr

mikit með stormi, en svá var sjárin, sem í roðru sæi. Eigi bað Sigurðr svipta seglunum, þótt rifnaði, heldr bað hann hæra setja en áðr. Ok er þeir sigldu fram fyrir bergnös nakkvara, þá kallaði maðr upp á skipit ok spyrr, 5 hverr fyrir liðinu eigi at ráða. Honum var sagt, at þar var höfðingi Sigurðr Sigmundarson, »er nú er frægstr ungra manna«. Maðrinn svarar: »allir segja þar eitt frá honum, at engir megí konungasynir jafnask við hann; vilda ek, at þér feldið seglin á nokkuru skipinu, ok tæki þér við mér«. 10 Þeir spurðu hann at nafni. Hann svarar:

»Hnikar hétu mik,
þás hugin gladdi
Volsungr ungi
ok vegit hafði;
15 nú máttu kalla
karl af bjargi
Feng eða Fjölmi,
far vil ek þiggja«.

Þeir viku at landi ok tóku karl á skip sín; þá tók af 20 veðrit, ok fara, unz þeir koma at landi í ríki Hundings sona; þá hvarf Fjölmi. Þeir láta þegar geisa eld ok járn, drepa menn, en brenna bygðina ok eyða, þar sem þeir fara; stökkur fjöldi undan á fund Lyngva konungs, ok segja, at herr er kominn í landit ok ferr með meira geysingi, en 25 dæmi finnisk til; kváðu Hundings sonu eigi langsýna, þá er þeir sögðusk eigi mundu hræðask Volsunga, »en nú stýrir þessum her Sigurðr Sigmundarson«. Lyngvi konungr lætr nú fara um alt sitt ríki herboð, vill eigi á flótta leggjask, stefnir til sín öllum þeim mönnum, er honum vilja lið 30 veita; kemr nú á mót Sigurði með allmikinn her, ok bræðr hans með honum; teksk þar en harðasta orrosta með þeim; mátti þar á lopti sjá mart spjót ok orvar margar, øxi hart reidda, skjöldu klofna ok brynjur slitnar, hjálma skífa, hausa klofna ok margan mann steypask til jarðar. Ok er

orrostan hefir svá staðit mjök langa hrið, sækir Sigurðr fram um merkin ok hefir í hendi sverðit Gram; hann høggr bæði menn ok hesta ok gengr í gegnum fylkingar ok hefir báðar hendr blóðgar til axlar, ok stókk undan fólki, þar sem hann fór, ok helzk hvárki við hjálmr né brynja, 5 ok engi maðr þóttisk fyrr sét hafa þvílíkan mann. Þessi orrosta stóð lengi með miklu mannfalli ok ákafri sókn; ferr þar, sem sjaldnar kann henda, þá er landherrinn sækir til, at þat kom fyrir ekki; fell þar svá mart fyrir Hundings sonum, at engi maðr vissi töl á. Ok er Sigurðr var 10 framarla í fylkingu, þá koma á mót honum synir Hundings konungs, Sigurðr høggr til Lyngva konungs ok klýfr hjálm hans ok höfuð ok brynjaðan búk, ok síðan høggr hann Hjørvarð, bróður hans, sundr í tvá hluti, ok þá drap hann alla Hundings sonu, er eptir lifðu, ok mestan hluta liðs 15 þeira. Ferr Sigurðr nú heim með fögnum sigri ok miklu fé ok ágæti, er hann hafði fengit í þessi ferð: váru nú veizlur gørvar í mót honum heima í ríkinu.

Ok er Sigurðr hefir skamma stund heima verit, kemr Reginn at máli við Sigurð ok segir: »nú munu þér vilja 20 steypa hjálminum Fáfnis, svá sem þér hétuð, því at nú hefir þú hefnt fœður þíns ok annarra frænda þinna«. Sigurðr svarar: »efna munu vœr þat, sem vér höfum þar um heitit, ok ekki fellr oss þat ór minni«. Nú ríða þeir Sigurðr ok Reginn upp á heiðina á þann farveg, er Fáfnir 25 var vanr at skríða, er hann fór til vatns, ok þat er sagt, at sá hamarr var þrítugr, er hann lá at vatni, þá er hann drakk. Þá mælti Sigurðr: »þat sagðir þú, Reginn! at dreki sjá væri eigi meiri en einn lyngormr, en mér sýnask vegar hans æfar miklir«. Reginn mælti: »ger grœf eina 30 ok sezk þar í; ok þá er ormrinn skríðr til vatns, legg þá til hjarta honum ok vinn honum svá bana; þar fyrir fær þú mikinn frama«. Sigurðr mælti: »hversu mun þá veita, ef ek verð fyrir sveita ormsins?« Reginn svarar: »eigi má þér ráð ráða, er þú ert við hvatvetna hræddr, ok ertu 35 úlíkr þínum frændum at hughreysti«. Nú ríðr Sigurðr á

heiðina, en Reginn hverfr í brott yfrit hræddr. Sigurðr
 gerði gróf eina; ok er hann er at þessu verki, kemr at
 honum einn gamall maðr með síðu skeggi ok spyr, hvat
 hann gerir þar; hann segir; þá svarar enn gamli maðr:
 5 »þetta er úráð; ger fleiri grafar ok lát þar í renna
 sveitann, en þú sit í einni ok legg til hjartans orminum!«
 Þá hvarf sá maðr á brottu; en Sigurðr gerir grafar eptir
 því, sem fyrir var sagt. Ok er ormrinn skreið til vatns,
 varð svá mikill landskjálfti, svá at öll jörð skalf í nánd;
 10 hann fnýsti eitri alla leið fyrir sik fram, ok eigi hræðisk
 Sigurðr né óttask við þann gný. Ok er ormrinn skreið
 yfir grófina, þá leggr Sigurðr sverðinu undir bæxlit vinstra,
 svá at við hjóltum nam. Ok er enn mikli ormr kendi
 síns banasárs, þá laust hann höfðinu ok spörðinum, svá
 15 at alt brast í sundr, er fyrir varð. Þá hleypr Sigurðr
 upp ór grófinni ok kippir at sér sverðinu ok hefir allar
 hendr blóðgar upp til axlar. Ok er Fáfnir sér banamann
 sinn, spurði hann: »hverr ertu, eða hverr er þinn faðir,
 eða hver er ætt þín, er þú vart svá djarfr, at þú þorðir at
 20 bera vápna á mik?« Sigurðr svarar: »ætt mín er mönnum
 úkunnig, ek heiti gófugt dýr, ok á ek engan föður né
 móður, ok einn saman hefi ek farit«. Fáfnir svarar: »ef þú
 átt engan föður né móður, af hverju undri ertu þá alinn?
 ok þótt þú segir mér eigi þitt nafn á banadægri mínu, þá
 25 veiztu, at þú lýgr nú«. Hann svarar: »ek heiti Sigurðr,
 en faðir minn Sigmundur«. Fáfnir svarar: »hverr eggjaði
 þik þessa verks, eða hví léztu at eggjask? hafðir þú eigi
 frétt þat, hversu alt fólk er hrætt við mik ok við minn
 ægishjálma? enn fráneygi sveinn! þú áttir föður snarpan«.

30 Sigurðr svarar: »til þessa hvatti mik enn harði hugr, ok
 stóðaði til, at gert yrði, þessa en sterka hönd ok þetta et
 snarpa sverð, er nú kendir þú, ok fár er gamall harðr, ef
 hann er í bernsku blautr«. Fáfnir segir: »veit ek, ef þú
 æxir upp með frændum þínum, at þú mundir kunna at
 35 vega reiðr; en þetta er meiri furða, er einn bandingi her-
 tekinn skal þorast hafa at vega at mér, því at fár hernuminn

er frækn til vígs«. Sigurðr mælti: »bregðr þú mér, at ek
væra fjarri mínum frændum; en þótt ek væra hernuminn,
þá var ek þó eigi heptr, ok þat fanntu, at ek var lauss«. Fáf-
nir svarar: »heiptyrði tekr þú hvatvetna þat, er ek
mæli, en gull þetta mun þér at bana verða, er ek hefi 5
átt«. Sigurðr svarar: »hverr vill fé hafa alt til ens eina
dags, en eitt sinn skal hverr deyja«. Fáf-
nir mælti: »fátt vill þú at mínum dæmum gera, en drukna muntu, ef þú
ferr um sjá úvarliga, ok bið heldr á landi, unz logn er«. Sigurðr
mælti: »seg þú þat, Fáf-
nir! ef þú ert fróðr mjök: 10
hverjar eru þær nornir, er kjósa mögu frá mœðrum?«
Fáf-
nir svarar: »margar eru þær ok sundrlausar, sumar eru
ása ættar, sumar eru álfa ættar, sumar eru dætr Dvalins«. Sigurðr
mælti: »hvé heitir sá hólmr, er blanda hjörlegi
Surtr ok æsir saman?« Fáf-
nir svarar: »hann heitir 15
Úskaptr«. Ok enn mælti Fáf-
nir: »Reginn, bróðir minn,
veldr mínum dauða, ok þat hlægir mik, er hann veldr ok
þínum dauða, ok ferr þá, sem hann vildi«. Enn mælti
Fáf-
nir: »ek bar ægishjálm yfir öllu fólki, síðan ek lá á
arfi míns bróður, ok svá fnýsta ek eitri alla vega frá mér 20
í brott, at engi þorði at koma í nánd mér, ok engi vápn
hræddumk ek, ok aldri fann ek svá margan mann fyrir
mér, at ek þóttumk eigi miklu sterkari, en allir váru
hræddir við mik«. Sigurðr mælti: »sá ægishjálmr, er þú
sagðir frá, gefr fám sigr, því at hverr sá, er með mörgum 25
kemr, má þat finna eitthvert sinn, at engi er einna hvat-
astr«. Fáf-
nir svarar: »þat ræð ek þér, at þú takir hest
þinn ok ríðir á brott sem skjótast, því at þat hendir opt,
at sá, er banasár fær, hefnir sín sjálfr«. Sigurðr segir:
»þetta eru þín ráð, en annat mun ek gera; ek mun ríða 30
til þíns bóls ok taka þar þat et mikla gull, er frændr þínir
hafa átt«. Fáf-
nir svarar: »ríða muntu þar til, er þú finnr
svá mikit gull, at ærit er um þína daga, ok þat sama gull
verðr þinn bani ok hvers annars, er þat á«. Sigurðr stóð
upp ok mælti: »heim munda ek ríða, þótt ek mista þessa 35
ens mikla fjár, ef ek vissi, at ek skylda aldri deyja, en

hverr frækn maðr vill fé ráða alt til ens eina dags; en þú, Fáfnir! ligg í fjörbrotum, þar er þik Hel hafi«; ok þá deyr Fáfnir.

Eptir þetta kom Reginn til Sigurðar ok mælti: »heill,
 5 herra minn! mikinn sigr hefir þú unnit, er þú hefir drepit Fáfni, er engi varð fyrr svá djarfr at á hans götu þorði sitja, ok þetta fremðarverk mun uppi, meðan veröldin stendr«. Nú stendr Reginn ok sér niðr í jörðina langa hríð; ok þegar eptir þetta mælti hann af miklum móði:
 10 »bróður minn hefir þú drepit! ok varla má ek þessa verks saklauss vera«. Nú tekr Sigurðr sitt sverð Gram ok þerrir á grasinu, ok mælti til Regins: »fjarri gekktu þá, er ek vann þetta verk, ok ek reynda þetta snarpa sverð með minni hendi, ok mínu afli atta ek við orms megin, meðan
 15 þú látt í einum lyngrunni, ok vissir þú eigi, hvárt er var himinn eða jörð«. Reginn svarar: »þessi ormr mætti lengi liggja í sínu bóli, ef eigi hefðir þú notit sverðs þess, er ek gerða þér minni hendi, ok eigi hefðir þú þetta enn unnit ok engi annarra«. Sigurðr svarar: »þá er menn
 20 koma til vígs, þá er manni betra gott hjarta, en hvast sverð«. Þá mælti Reginn við Sigurð af áhyggju mikilli: »þú drapt minn bróður, ok varla má ek þessa verks saklauss«. Þá skar Reginn hjartat ór orminum með því sverði, er Riðill hét. Þá drakk Reginn blóð Fáfnis ok mælti:
 25 »veit mér eina böen, er þér er lítit fyrir: gakk til elds með hjartat ok steik, ok gef mér at eta«. Sigurðr fór ok steikði á teini; ok er freyddi ór, þá tók hann fingri sínum á ok skynjaði, hvárt steikt væri; hann brann ok brá fingrinum í munn sér; ok er hjartablóð ormsins kom á
 30 tungu honum, þá skilði hann fuglarödd; hann heyrði, at igður klökuðu á hrísinu hjá honum: »þar sitr Sigurðr ok steikir Fáfnis hjarta; þat skyldi hann sjálfr eta, þá mundi hann verða hverjum manni vitrari«. Önnur segir: »þar liggr Reginn ok vill véla þann, sem honum trúir«. Þá
 35 mælti en þriðja: »höggvi hann þá höfuð af honum, ok má hann þá ráða gullinu því enu mikla einn«. Þá mælti

en fjórða: »þá væri hann vitrari, ef hann hefði þat, sem þér hafið ráðit honum, ok riði síðan til bóls Fáfnis ok tæki þat et mikla gull, er þar er, ok riði síðan upp á Hindarfjall, þar sem Brynhildr sefr, ok mun hann nema þar mikla speki, ok þá væri hann vitr, ef hann hefði yður 5 ráð, ok hygði hann um sína þyrft, ok þar er mér úlfsins ván, er ek eyrun sá«. Þá mælti en fimta: »eigi er hann svá horskr, sem ek ætlaða, ef hann vægir honum, en drepit áðr bróður hans«. Þá mælti en sétta: »þat væri snjallræði, ef hann dræpi hann ok réði einn fénu«. Þá mælti 10 Sigurðr: »eigi munu þau úsköp, at Reginn sé minn bani, ok heldr skulu þeir fara báðir bræðr einn veg«; bregðr nú sverðinu Gram ok høggr höfuð af Regin; ok eptir þetta etr hann suman hlut hjartans ormsins, en sumt hirðir hann; hleypr síðan á hest sinn ok reið eptir slóð Fáfnis 15 ok til hans herbergis ok fann, at þat var opit, ok af járnri hurðirnar allar ok þar með allr dura-umbúningrinn, ok af járnri allir stokkar í húsinu, ok grafit í jörð niðr. Sigurðr fann þar stórmikit gull ok sverðit Hrotta, ok þar tók hann ægishjálm ok gullbrynjuna ok marga dýrgripi. Hann fann 20 þar svá mikit gull, at honum þótti ván, at eigi mundi meira bera tveir hestar eða þrír; þat gull tekr hann alt ok berr í tvær kistur miklar ok klyfjar þar með Grana; tekr nú í tauma hestinum Grana; hestrinn vill nú eigi ganga, ok ekki týr at keyra. Sigurðr finnr nú, hvat hestrinn 25 vill, hleypr hann á bak ok lýstr hann sporum, ok rennr sjá hestr, sem lauss væri.

(Af *Völsunga saga*.)

5. Sværdet Tyrving og holmgangen på Samsø.

Konungr hét Sigrlami; svá er sagt, at hann væri son Óðins. Hans son hét Svafrlami; hann tók ríki eptir föður sinn; hann var enn mesti hermaðr.

30

Ok einn dag, er konungr reið á veiðar, ok hann varð einn sinna manna; hann sá einn stein mikinn við sólarsetr ok þar hjá dverga tvá. Konungr vígði þá utan steins með málasaxi; þeir beiddu fjörlausnar. Konungr
5 mælti: »hvat heiti þit?« Annarr nefndisk Dvalinn, en annarr Dulinn. Konungr mælti: »af því at þit eruð allra dverga hagastir, þá skulu þit gera mér sverð, sem bezzt kunni þit; hjöltin ok meðalkaflinn skal vera af gulli; þat skal svá bíta járn sem klæði, ok aldri ryðr á festask; því
10 skal fylgja sigr í orrostum ok einvígjum, hverjum er berr«. Þessu játa þeir. Konungr ríðr heim. En er stefnudagr kemr, þá ríðr konungr til steinsins; eru þá dvergarnir úti ok fengu konungi sverðit, ok var et fríðasta. En er Dvalinn stóð í steinsdurum, þá mælti hann: »sverð þitt, Svafrlami!
15 verðr manns bani, hvert sinn er brugðit er, ok með því skulu unnin vera þrjú níðingsverk; þat skal ok verða þinn bani«. Þá hjó konungr sverðinu til dverganna, hljópu þeir í steininn; höggit kom ok í steininn, ok fal báða eggteina, því at dyrrnar lukusk aptr á steininum.
20 Konungr kallaði sverðit Tyrfing ok bar hann jafnan síðan í orrostum ok einvígjum ok hafði jafnan sigr. Sú náttúra fylgði Tyrfingi, at hvert sinn er hann var ór slíðrum dreginn, þá lýsti af sem af geisla, þó at myrkt væri, ok hann skyldi slíðra með vörmu mannsblóði; ekki
25 lifði þat ok til annars dags, er blæddi af honum; hann er mjök frægr í öllum fornsögum. — Konungr átti dóttur, er hét Eyfura; hon var kvenna vænst ok vitrust.

Arngrímr var þá í víking í austrveg um Bjarmaland; hann herjaði í ríki Svafrlama konungs ok átti orrostu við
30 hann, ok áttusk þeir vápnaskipti við, ok hjó konungr til hans. Arngrímr kom fyrir sik skildinum, ok tók af skjaldarsporðinn, ok nam sverðit í jörðu staðar. Þá hjó Arngrímr af konungi höndina, ok fell þá niðr Tyrfingr; Arngrímr þreif sverðit Tyrfing ok hjó með konunginn
35 fyrst ok síðan marga aðra. Tók hann þar herfang mikit ok flutti brott með sér Eyfuru, konungs dóttur, ok flutti

hann hana heim til bús síns í Bólm. Hann átti með henni tólf sonu: Angantýr var ellztr, þá Hervarðr, þá Hjørvarðr, Sæmingr ok Hrani, Brámi, Barri, Reifnir, Tindr ok Búi ok tveir Haddingjar, ok unnu þeir báðir eins verk, því at þeir váru tvíburar ok yngstir; en Angantýr vann tveggja 5 verk, hann var ok höfði hæri en aðrir menn. Allir váru þeir berserkir ok um fram aðra menn at afli ok áræði. En þó at þeir færi í hernað, þá váru þeir aldri fleiri á skipi en tólf bræðr. Þeir fóru víða um lönd at herja ok váru mjök sigrsælir ok urðu enir frægstu. Angantýr 10 hafði Tyrfing, en Sæmingr Mistiltein, Hervarðr Hrotta, ok allir höfðu þeir ágæt hólmgöngusverð. En þat var siðvenja þeira, þá er þeir váru með sínum mönnum einum, at þá er þeir fundu, at berserksgangr kom at þeim, fóru þeir á land upp ok brutusk við skóga eða stóra steina; 15 því at þeim hafði þat orðit, at þeir höfðu drepit menn sína ok hroðit skip sín; stórar sögur fóru af þeim ok mikil frægð.

Einn jólaaptan í Bólm þá strengði Angantýr heit at bragarfulli, sem siðvenja var til, at hann skyldi eiga dóttur 20 Yngva konungs at Uppsölum Ingibjörgu, þá mey er fegrst var ok vitrust á danska tungu, eða falla at gðrum kosti ok eiga enga konu aðra. Eigi er sagt af fleirum heitstrengingum þeira.

Þat sumar fóru þeir bræðr til Uppsala í Svíaríki ok gengu 25 inn í höllina fyrir konung, ok segir Angantýr honum heitstrenging sína ok þat með, at hann vill fá dóttur hans; allir hlýddu, er inni váru. Angantýr bað konung segja, hvert þeira erindi skyldi vera. Í því sté fram yfir borðit Hjálmarr enn hugumstóri ok mælti til konungs: 30 »minnizk, herra! hversu mikla sœmð ek hefi þér unnit, síðan ek kom í yðvart ríki, ok í mörgum lífsháska fyrir yðr verit; ok fyrir mína þjónustu bið ek, at þér giptið mér dóttur yðra; þykkjumk ek ok makligri mína böen at þiggja en berserkir þessir, er hverjum manni gera ilt«. Kon- 35

ungr hugsar fyrir sér, ok þykkir þetta mikill vandi, hversu þessu skal svara, svá at minst vandræði mætti af standa, ok svarar um síðir: »þat vil ek, at Ingibjörg kjósi sér sjálf mann, hvárn hon vill hafa«. Hon segir: »ef þér
 5 vilið mik manni gipta, þá vil ek þann eiga, er mér er áðr kunnigr at góðum hlutum, en eigi þann, er ek hefi ekki af annat en sǫgur einar ok allar illar«. Angantýr mælti: »ekki vil ek hnippask orðum við þik, því at ek sé, at þú elskar Hjálmar; en þú, Hjálmarr! kom suðr á Sámsey til
 10 hólmgöngu við mik, ella ver hvers manns níðingr, ef þú kemr eigi at miðju sumri at ári!« Hjálmarr kvað sik ekki dvelja at berjask. Fóru Arngríms synir heim til föður síns ok sǫgðu honum svá gert; hann kvezk ekki fyrr hafa óttazk um þá en nú.

15 Váru þeir heima um vetrinn; ok um várit bjoggusk þeir heiman ok fara fyrst til Bjartmars jarls, ok tóku þeir þar veizlu. Ok um kveldit beiddisk Angantýr, at jarl gipti honum dóttur sína; ok þetta sem annat var gert eptir þeira vilja, at brúðlaup var gert; ok síðan
 20 bjoggusk Arngríms synir brott. Ok þá nótt, áðr þeir fara, dreymði Angantý draum, ok sagði jarlinum: »ek þóttumk vera staddr í Sámsey ok bræðr mínir; þar fundu vér marga fugla ok drápum alla, er vér sáam; ok síðan þótti mér, sem vér snerim annan veg á eyna, ok flugu
 25 móti oss ernir tveir, ok gekk ek móti qðrum, ok áttum vit hart viðrskipti saman; ok um síðir settumk vit niðr ok várum til enkis fœrir; en annarr arinn átti við ellifu bræðr mína ok vann alla þá«. Jarl segir: »þar var þér sýnt fall ríkra manna«.

30 En er þeir bræðr koma heim, búask þeir til hólmsstefnu, ok leiðir faðir þeira þá til skips ok gaf þá sverðit Tyrfing Angantý: »hygg ek«, segir hann, »at nú muni þórf vera góðra vápna«; hann biðr þá nú vel fara; eptir þat skiljask þeir.

35 Ok er þeir bræðr koma í Sámsey, sjá þeir, hvar

tvau skip liggja í höfn þeiri, er Munarvágr hét; þau skip hétu askar. Þeir þóttusk vita, at Hjálmarr mundi þessi skip eiga ok Oddr enn víðförli, er kallaðr var Orvaroddr. Þá brugðu Arngríms synir sverðum ok bitu í skjaldarrendr, ok kom á þá berserksgangr; þeir gengu þá sex út á hvárn 5 askinn; en þar váru svá góðir drengir innan borðs, at allir tóku sín vápn, ok engi flýði ór sínu rúmi, ok engi mælti æðruorð. En berserkirnir gengu með ǫðru borði fram en ǫðru aptr ok drápu þá alla; síðan gengu þeir á land upp grenjandi. Hjálmarr ok Oddr höfðu gengit upp á eyrna at 10 vita, ef berserkirnir væri komnir; ok er þeir gengu ór skóginum til skipa sinna, þá gengu berserkir út af skipum þeira með blóðgum vápnum ok brugðnum sverðum, ok var þá genginn af þeim berserksgangrinn; en þá verða þeir máttminni en þess á milli sem eptir nokkurs kyns sóttir. 15 Þá kvað Oddr:

»Þá vas mér ótti
einu sinni,
es þeir grenjandi
gengu af ǫskum
ok emjandi
í ey stigu
tírarlausir,
váru tólf saman«.

20

Þá mælti Hjálmarr til Odds: »sér þú nú, at fallnir eru 25 menn okkrir allir, ok sýnisk mér nú líkast, at vér munum allir Óðin gista í kveld í Valhöllu«; ok þat eitt segja menn at Hjálmarr hafi mælt æðruorð. Oddr svarar: »þat mundi mitt ráð vera, at vit flýðim undan á skóg, ok munu vit ekki mega tveir berjask við tólf, er drepit hafa tólf ena 30 fræknustu menn, er váru í Svíaríki«. Þá mælti Hjálmarr: »flýjum vit aldri undan óvinum okkrum ok þolum heldr vápn þeira; fara vil ek at berjask við berserki«. Oddr svarar: »en ek nenni eigi at gista Óðin í kveld, ok skulu

þessir allir dauðir berserkir, áðr kveld sé, en vit tveir lifa«. Þetta viðrmæli þeira sanna þessar vísur, er Hjálmarr kvað:

5 »Fara halir hraustir
af herskipum,
tólf menn saman
tírarlausir;
vit munum í aptan
Óðin gista
10 tveir fóstbræðr,
en þeir tólf lifa«.

Oddr svarar:

15 »Því munk orði
andsvör veita:
þeir munu í aptan
Óðin gista
tólf berserkir,
en vit tveir lifa«.

Þeir Hjálmarr sá, at Angantýr hefir Tyrfing í hendi,
20 því at lýsti af sem af sólargeisla. Hjálmarr mælti:
»hvárt villtu eiga við Angantý einn eða við bræðr hans
ellifu?« Oddr svarar: »ek vil berjask við Angantý; hann
mun gefa stór hogg með Tyrfingi, en ek trúi betr skyrtu
minni en brynju þinni til hlífðar«. Hjálmarr mælti:
25 »hvar kómu vit þess til orrostu, at þú gengir fram fyrir
mik? því villtu berjask við Angantý, at þér þykkir þat
meira þrekvirki; nú em ek höfuðsmaðr þessar hólmgöngu;
hét ek gðru konungs dóttur í Svíþjóðu en láta þik eða
annan ganga í þetta einvígi fyrir mik, ok skal ek berjask
30 við Angantý«; ok brá þá sverðinu ok gekk fram í móti
Angantý; ok vísaði hvárr gðrum til Valhallar. Snúask
þeir í móti Hjálmarr ok Angantýr ok láta skamt stórra
hoggva á milli.

Oddr kallar á berserki ok kvað:

»Einn skal við einn
eiga, nema sé deigr,
hvatra drengja,
eða hugr bili«.

5

Þá gekk fram Hjørvarðr, ok áttusk þeir Oddr við hart vápnaskipti; en silkiskyrta Odds var svá traust, at ekki vápn festi á, en hann hafði sverð svá gott, at svá beit brynju sem klæði, ok fá hogg hafði hann veitt Hjørvarði, áðr hann fell dauðr. Þá gekk til Hervarðr, ok fór sömu 10 leið, þá Hrani, þá hverr at öðrum; en Oddr veitti þeim svá harða atsókn, at alla feldi hann þá ellifu bræðr. En frá leik þeira Hjálmars er þat at segja, at Hjálmar fekk sextán sár, en Angantýr fell dauðr. Oddr gekk þar til, 15 er Hjálmar var, ok kvað:

»Hvat es þér, Hjálmar?
hefir þú lit brugðit,
þik kveð ek mæða
margar undir;
hjálmr es þinn hoggvinn, 20
en á hlið brynja,
nú kveð ek fjörvi
of farit þínu«.

Hjálmar kvað:

»Sár hefik sextán, 25
slitna brynju,
svart es mér fyrir sjónum,
sékat ek ganga;
hneit mér við hjarta
hjórr Angantýs, 30
hvass blóðrefill
herðr í eitri«.

Ok enn kvað hann:

»Hvarf ek frá fögnum
fljóða songvi
ótrauðr gamans
5 austr við Sóta;
fyr skundaðak,
ok fórk í lið
hinzta sinni
frá hollvinum«.

10 »Hvarf ek frá hvítri
hlaðs beðgunni
á Agnafit
útanverðri;
saga mun sannask,
15 sús hón sagði mér,
at ek aptr koma
eigi mundak«.

»Drag þú mér af hendi
hring enn rauða,
20 fær þú enni ungu
Ingibjörgu!
Sá mun henni
hugfastr tregi,
es ek eigi kóm
25 til Uppsala«.

»Áttak at fullu
fimm bú saman,
en ek því aldri
unda ráði;
30 nú verð ek liggja
lífs andvani,
sverði undaðr
Sámseyju í«.

»Drekka í hollu
 húskarlar mjöð
 menjum gøfgir
 at míns föður;
 mæðir marga
 mungát fira,
 en mik eggja spor
 í eyju þjá«.

5

»Hrafn flýgr austan
 af hám meiði,
 flýgr hánun eptir
 qrn í sinni;
 þeim gef ek erni
 efstun bráðir,
 sá mun blóði
 bergja mínu«.

10

15

Eptir þat deyr Hjálmarr.

Oddr segir þessi tíðindi heim í Svíþjóð; en konungs
 dóttir má eigi lifa eptir Hjalmar ok ræðr sér sjálf bana.
 Angantýr ok bræðr hans váru lagðir í haug í Sámsey 20
 með öllum vápnum sínum.

(Af **Hervarar saga ok Heiðreks.**)

6. Rolv krake.

Konungr einn í Danmörk er nefndr Hrólfr kraki;
 hann er ágætastr fornkonunga, fyrst af mildi ok fræknleik
 ok lítillæti. Þat er eitt mark um lítillæti hans, er mjök
 er fært í frásagnir, at einn lítill sveinn ok fátækr er nefndr 25
 Vöggr; hann kom í holl Hrólfs konungs; þá var konungrinn
 ungr at aldri ok grannligr á vöxt. Þá gekk Vöggr fyrir
 hann ok sá upp á hann. Þá mælti konungrinn: »hvat

villtu mæla, sveinn! er þú sér á mik?« Vöggr svarar: »þá er ek var heima, heyrðak sagt, at Hrólfr konungr at Hleiðru var mestr maðr á norðrlöndum, en nú sitr hér í hásæti kraki einn lítill, ok kalla þeir hann konung sinn«. Þá svarar
 5 konungrinn: »þú sveinn hefir gefit mér nafn, at ek skal heita Hrólfr kraki; en þat er títt, at gjof skal fylgja nafnfesti. Nú sé ek, þik enga gjof hafa til at gefa mér at nafnfesti, þá er mér sé þægilig; nú skal sá gefa qðrum, er til hefir«; tók gullhring af hendi sér ok gaf honum.
 10 Þá mælti Vöggr: »gef þú allra konunga heilastr, ok þess strengi ek heit at verða þess manns bani, er þinn bana- maðr verðr«. Þá mælti konungr ok hló við: »lítlu verðr Vöggr feginn«.

Annat mark var þat sagt frá Hrólfi kraka um frækn-
 15 leik hans, at sá konungr réð fyrir Uppsölum, er Aðils hét; hann átti Yrsu, móður Hrólfs kraka. Hann hafði úsætt við þann konung, er réð fyrir Noregi, er Áli hét. Þeir stefndu orrostu milli sín á ísi vatns þess, er Vænir heitir. Aðils konungr sendi boð Hrólfi kraka, mági sínum, at hann
 20 kvæmi til liðveizlu við hann, ok hét mála qlum her hans, meðan þeir væri í ferðinni; en konungr sjálfr skyldi eignask þrjá kostgripi, þá er hann køri ór Svíþjóð. Hrólfr konungr mátti eigi fara fyrir úfriði þeim, er hann átti við Saxa, en þó sendi hann Aðilsi berserki sína tólf; þar var einn Bqðvar-
 25 bjarki ok Hjalti hugprúði, Hvítserkr hvati, Vottr, Véseti, þeir bræðr Svipdagr ok Beigaðr. Í þeiri orrostu fell Áli konungr ok mikill hluti liðs hans. Þá tók Aðils konungr af honum dauðum hjálminn Hildisvín ok hest hans Hrafn. Þá beiddusk þeir berserkir Hrólfs kraka at taka mála sinn,
 30 þrjú pund gulls hverr þeira, ok um fram beiddusk þeir at flytja Hrólfi kraka kostgripi þá, er þeir køri til handa honum; þat var hjálmrinn Hildigqltr ok brynjan Finnsleif, er á hvárigu festi járn, ok gullhringr sá, er kallaðr var Sviagríss, er átt hqfðu langfeðgar Aðils. En konungr
 35 varnaði allra gripanna, ok eigi heldr galt hann málann; fóru berserkirnir braut ok unðu illa sínum hlut, sqgðu svá

búit Hrólfi kraka, ok jafnskjótt byrjaði hann ferð sína til Uppsala, ok er hann kom skipum sínum í ána Fýri, þá reið hann til Uppsala, ok með honum tólf berserkir hans, allir griðalausir. Yrsa, móðir hans, fagnaði honum ok fylgði honum til herbergis ok eigi til konungs hallar; váru þá þá gørvir eldar stórir fyrir þeim, ok gefit ǫl at drekka. Þá kómu menn Aðils konungs inn ok báru skiðin á eldinn ok gerðu svá mikinn, at klæði brunnu af þeim Hrólfi, ok mæltu: »er þat satt, at Hrólfr kraki ok berserkir hans flýi hvárki eld né járn?« Þá hljóp Hrólfr kraki upp ok 10 allir þeir. Þá mælti hann:

»Aukum enn elda
at Aðils húsum!«

tók skjöld sinn ok kastaði á eldinn ok hljóp yfir eldinn, meðan skjöldrinn brann, ok mælti enn: 15

»Flýra sá elda,
es yfir hleypr«.

Svá fór hverr at ǫðrum hans manna, tóku þá, er eldinn hófðu aukit, ok kustuðu þeim á eldinn. Þá kom Yrsa ok fekk Hrólfi kraka dýrshorn fult af gulli ok þar með 20 hringinn Sviagrís ok bað þá braut ríða til liðs síns. Þeir hljópu á hesta sína ok ríða ofan á Fýrisvöllu; þá sá þeir, at Aðils konungr reið eptir þeim með her sinn alvápnadan ok vill drepa þá. Þá tók Hrólfr kraki hægri hendi gullit ofan í hornit ok sori alt um götuna. En er Svíar sjá þat, 25 hlaupa þeir ór sǫðlunum, ok tók hverr slíkt, er fekk; en Aðils konungr bað þá ríða ok reið sjálfr ákafliga. Slongvir hét hestr hans, allra hesta skjótastr. Þá sá Hrólfr kraki, at Aðils konungr reið nær honum, tók þá hringinn Sviagrís ok kastaði til hans ok bað hann þiggja at gjöf. Aðils 30 konungr reið at hringinum ok tók til með spjótsoddinum ok rendi upp á falinn. Þá veik Hrólfr kraki aptr ok sá, er hann laut niðr; þá mælti hann: »svínbeygt hefi ek nú þann, er ríkastr er með Svíum«. Svá skildusk þeir. Af þessi sǫk er gull kallat sáð Kraka eða Fýrisvalla. 35

(Af Snorra Edda.)

II. Fortællinger af Nordens historie.

1. Slaget på Rastarkalv.

Þá er Hákon Aðalsteinsfóstri hafði konungr verit í Noregi tuttugu vetr, kómu sunnan ór Danmörku synir Eiríks blóðøxar ok höfðu allmikit lið. Þat var mikit lið, er þeim hafði fylgt í hernaði, en þó var miklu meiri Danaherr, 5 er Haraldr konungr Gormsson hafði fengit þeim í hendr. Þeir fengu hraðbyri mikit ok sigldu út af Vendli ok kómu utan at Ögðum, heldu síðan norðr með landi ok sigldu dag ok nótt. En vitum var ekki upp skotit, fyrir þá sök at sú var siðvenja, at vitar fóru austan eptir landi, en 10 austr þar hafði ekki orðit vart við ferð þeira. Þat bar enn til, at konungr hafði viðrlög mikil, at vitar væri rangt upp bornir, þeim mönnum, er kunnir ok sannir urðu at því, fyrir þá sök at herskip ok víkingar fóru um úteyjar ok herjuðu, ok hugðu landsmenn, at þar mundu fara synir 15 Eiríks; var þá vitum upp skotit, ok varð herhlaup um land alt; en Eiríks synir fóru aptr til Danmerkr ok höfðu engan Danaher haft nema sitt lið; en stundum váru þat annars konar víkingar. Varð Hákon konungr þessu mjök reiðr, er starf ok fékostnaðr varð af þessu, en ekki gagn. Bændr 20 töldu ok at fyrir sína hönd, er svá fór. Ok var þessi sök til, er engi njósn fór fyrir um ferð Eiríks sona, fyrr en þeir kómu norðr í Úlfasund. Þeir lágu þar sjau nætr, fór

þá sagn hit efra um Eið ok norðr um Mœri. En Hákon konungr var þá á Norðmœri í ey þeiri, er Fræði heitir, þar sem heitir Birkiströnd, at búi sínu, ok hafði ekki lið nema hirð sína ok böendr þá, er verit höfðu í boði hans. 5

Njósarmenn kómu til Hákonar konungs ok sögðu honum sín ærindi, at Eiríks synir váru með her mikinn fyrir sunnan Stað. Þá lét konungr kalla til sín þá menn, er þar váru vitrastir, ok leitaði ráðs við þá, hvárt hann skyldi berjask við Eiríks sonu, þótt liðsmunr sé mikill, 10 eða skal hann fara norðr undan ok fá sér lið meira. Egill ullserkr er nefndr bóndi einn, er þar var; hann var þá gamlaðr mjök, ok hafði verit meiri ok sterkari hverjum manni ok hinn mesti orrostumaðr; hann hafði lengi borit merki Haralds konungs hins hárfagra. Egill svaraði ræðu 15 konungs: »var ek í nokkurum orrostum með Haraldi konungi, feðr yðrum, barðisk hann stundum við meira liði, stundum við minna, hafði hann jafnan sigr; aldri heyrða ek hann leita þess ráðs, at vinir hans skyldi kenna honum at flýja; munum vér ok eigi þér þat ráð kenna, konungr, 20 því at vér þykkjumk eiga höfðingja raskvan, þér skuluð ok eiga trausta fylgð af oss«. Margir aðrir studdu ok þetta mál. Konungr sagði ok svá, at hann var þess fúsari at berjask með lið þat, er til fengisk; var þat þá ráðit. Lét konungr þá skera upp herqr ok senda alla vega frá 25 sér ok lét draga lið saman, slíkt er hann fekk. Þá mælti Egill ullserkr: »þat óttuðumk ek um hríð, er friðr þessi hinn mikli var, at ek mynda verða ellidauðr inni á pallstrám mínum, en ek vilda heldr falla í orrostu með höfðingja mínum; kann nú vera, at svá megi verða«. 30

Synir Eiríks heldu norðr um Stað, þegar er leiði gaf. En er þeir kómu norðr um Stað, þá spyrja þeir, hvar Hákon konungr var, ok halda til móts við hann. Hákon konungr hafði níu skip; hann lagðisk norðr undir Fræðarberg í Féeyjarsundi; en Eiríks synir lögðu at fyrir sunnan bergit, 35 þeir höfðu meir en tuttugu skip. Hákon konungr sendi þeim

boð ok bað þá á land ganga; segir, at hann hafði þeim
 völl haslat á Rastarkálf. Þar eru vellir sléttir ok miklir,
 en fyrir ofan gengr brekka löng ok heldr lág. Gengu
 Eiríks synir þá af skipum sínum ok norðr yfir hálsinn
 5 fyrir innan Fræðarberg ok svá fram á Rastarkálf. Egill
 mælti þá til Hákonar konungs, bað hann fá sér tíu menn
 ok tíu merki; konungr gerði svá. Gekk þá Egill með
 menn sína upp undir brekkuna, en Hákon konungr gekk
 upp á völlinn með sitt lið, setti upp merki ok fylkði, ok
 10 segir svá: »vér skulum hafa fylking langa, svá at þeir
 kringi eigi um oss, þótt þeir hafi lið meira«. Gerðu þeir
 svá. Varð þar orrosta mikil ok hin snarpasta sókn. Egill
 lét þá setja upp merki þau tíu, er hann hafði, ok skipaði
 svá mönnum þeim, er báru, at þeir skyldu ganga sem næst
 15 brekkunni ok láta stundar hrið í millum hvers þeira.
 Þeir gerðu svá ok gengu fram með brekkunni sem næst,
 svá sem þeir mundu vilja koma á bak þeim Eiríks sonum.
 Þat sá þeir, er efstir stóðu í fylkingu Eiríks sona, at merki
 mörg fóru óðfluga ok gnæfuðu fyrir ofan brekkuna, ok hugðu,
 20 at þar myndi fylgja lið mikit ok myndi vilja koma á bak
 þeim, milli ok skipanna. Gerðisk þar þá kall mikit, sagði
 hverr öðrum, hvat títt var. Því næst kom flótti í lið þeira;
 en er þat sá konungarnir, þá flýðu þeir. Hákon konungr
 sótti þá hart fram með sínum mönnum, ok ráku þeir flótt-
 25 ann ok feldu lið mikit.

Gamli Eiríksson, þá er hann kom upp á hálsinn fyrir
 ofan bergit, þá snerisk hann aptr ok sá, at ekki lið fór
 eptir meira en þat, er þeir höfðu barizk við, ok þetta var
 prettr einn. Þá lét Gamli konungr blása herblástr ok
 30 setja upp merki sitt ok skaut á fylking; hurfu at því
 allir Norðmenn, en Danir flýðu til skipanna. En er Hákon
 konungr ok lið hans kom at, þá varð þar orrosta í annat
 sinn hin snarpasta. Hafði þá Hákon konungr meira lið;
 lauk svá, at Eiríks synir flýðu; sóttu þeir þá suðr af háls-
 35 inum, en sumt lið þeira opaði suðr á bergit, ok fylgði
 Hákon konungr þeim. Völlr slétt er austan af hálsinum

ok vestr á bergit, ok þá hamrar brattir vestr af. Þá opuðu menn Gamla upp undan á bergit; en Hákon konungr sótti at þeim svá djarfliga, at hann drap suma, en sumir hljópu vestr af berginu; váru hvárirtveggju drepnir. Skilðisk Hákon konungr svá fremi við, er hverr maðr var 5 drepinn.

Gamli Eiríksson flýði ok af hálsinum ok ofan á jöfnu fyrir sunnan bergit. Þá snerisk Gamli konungr enn í mót ok helt upp orrostu; kom þá enn lið til hans; þar kómu ok allir bræðr hans með miklar sveitir. Egill ullserkr var 10 þá fyrir Hákonar mönnum ok veitti harða atgöngu, ok skiptusk þeir Gamli konungr höggum við; fekk Gamli konungr sár stór, en Egill fell ok mart lið með honum. Þá kom at Hákon konungr með þær sveitir, er honum höfðu fylgt. Varð þá enn ný orrosta; sótti þá enn Hákon kon- 15 ungr hart fram ok hjó menn til beggja handa sér ok feldi hvern yfir annan. Eiríks synir sá menn sína alla vega falla fyrir sér; þá snúask þeir á flótta til skipa sinna. En þeir, er fyrri höfðu flýit á skipin, þá höfðu þeir út hrundit skipunum, en sum skipin váru þá uppi fjöruð; 20 hljópu þá allir Eiríks synir á sund ok þat lið, er þeim fylgði. Þar fell Gamli Eiríksson, en aðrir bræðr hans náðu skipunum ok heldu brott síðan með þat lið, er eptir var, ok heldu síðan suðr til Danmerkr ok dvöldusk þar um hríð ok unðu illa við sína ferð. 25

Hákon konungr tók þar skip þau, er uppi hafði fjarat, er átt höfðu Eiríks synir, ok lét draga á land upp. Þar lét Hákon konungr leggja Egil ullserk í skip ok með honum alla þá menn, er af þeira liði höfðu fallit; lét bera þar at jörð ok grjót. Hákon konungr lét ok fleiri skip upp 30 setja ok bera á valinn, ok sér þá hauga enn fyrir sunnan Fræðarberg. Hávir bautasteinar standa hjá haugi Egils ullserks.

(Af **Heimskringla**.)

2. Pálnatoke ved kong Haralds gravøl.

Eptir þat er Sveinn er konungr orðinn, þótti þá honum þat skylt, sem öllum öðrum konungum, at erfa föður sinn fyrir enar þriðju vetrnætr. Hann ætlar nú þegar at hafa þessa veizlu ok fresta því ekki lengr. Hann býðr fyrstum
 5 Pálnatóka, fóstra sínum, til erfis þess, ok þeim Fjónbyggjum, vinum hans ok frændum. En Pálnatóki svarar því svá, at hann lézk eigi lagi mundu á koma, fyrir þær vetrnætr, er næstar váru, at koma til boðsins; »er þat komit til eyrna mér«, segir hann, »er mér þykkir stórtíðindum sæta, at
 10 Stefnir mágr minn, Bretlands jarl, sé andaðr, ok verð ek þangat at fara nauðsynliga, því at ek á at hafa þat ríki eptir hans dag«. Ok er Pálnatóki þykkir eigi koma mega til erfisins, þá eyddisk nú erfisgørðin fyrir konunginum, fyrir því at hann vill fyrir hotvetna fram, at fóstri hans
 15 sé at boðinu.

Pálnatóki ferr nú ór landi í braut of haustit með skipalið sitt; ok áðr en hann færi, þá lætr hann þar til eptir Áka son sinn at ráða búum sínum þar á Fjóni ok öllu því, er hann átti þar, ok bað honum virkða við kon-
 20 unginn Svein, áðr þeir skildu, ok hét konungr því Pálnatóka, at hann skyldi veita Áka ena beztu umsjá, ok þat sama endi hann. Síðan rézk Pálnatóki í braut ok ferr, þar til er hann kómr til Bretlands, ok tekr við ríki því, er Stefnir mágr hans hafði átt ok Björn enn brezki,
 25 ok liðu af þau misseri en næstu. Ok um sumarit eptir þá sendir Sveinn konungr orð til Bretlands, at Pálnatóki skyldi koma þangat at boði hans ok svá mikit lið með honum, sem hann vildi haft hafa, ok vill konungr nú erfa föður sinn. Þeir váru tólf saman sendimenn konungsins,
 30 ok var nær at því komit, er Pálnatóki skyldi þaðan búask. Hann svarar ok biðr konung þökk hafa fyrir boð sitt; »en þannig er nú til farit, at á mér liggr þyngð nokkur, ok þykkjumk ek eigi færr vera at svá búnu; þat fylgir ok, at ek á hér myklu meiri fjölskyldi umb at vera, en ek mega

frá fara at svá búnu þessi misseri«. Hann telsk nú undan um forina á alla vega, ok fara þeir við þat heim konungs menn ok segja honum svá búit. Ok er þeir váru í braut farnir, þá hvarf af Pálnatóka þyngð ǫll. Ok nú lætr konungrinn líða þat haust erfisgørðina, ok liðr af sá vetr ok 5 þat sumar. Ok nú var svá komit, at Sveinn mátti eigi þykkja gildir konungr, ef hann skyldi eigi erfa fǫður sinn fyrir enar þriðju vetrnætr, ok vill konungr nú at vísu eigi láta undan bera. Hann sendir nú ena sǫmu tólf menn á fund Pálnatóka, fóstura síns, at bjóða honum enn, sem fyrr, 10 til boðsins, ok lézk nú mundu leggja reiði á hann mykla, ef hann fœri eigi. En Pálnatóki svarar þeim sendimǫnn-um konungsins ok biðr þá heim fara ok segja svá konunginum, at hann búisk svá við at ǫllu um veizluna, sem framast hefir hann fǫng á, at hon verði sem vegligust, 15 en hann kvezk koma mundu til erfisins þat haust. Nú fara þeir heim sendimenn konungs ok segja honum sín ǫrindalok, at Pálnatóka var þangat ván; ok býsk hann nú við boðinu, konungr, ok alt þat, er til skyldi fá, skyldi verða at ǫllu sem vegligast, bæði fyrir tilfanga sakir ok 20 fjölmennis. Ok er nú alt albúit at boðinu, ok boðsmenn eru komnir; þá var Pálnatóki eigi kominn, ok leið á daginn mjök, ok þar kǫmr, at menn gingu til drykkju um kveldit, ok er mǫnnum skipat í sæti í hǫllinni. Þá er þat sagt, at konungr lætr liggja rúm á enn úcœðra bekk í ǫnd- 25 vegi ok hundrað manna utar frá, ok vættir þangat Pálnatóka, fóstura síns, til þess rúms ok hans foruneytis; ok er þeim þykkir seinkask um kvámu Pálnatóka, þá taka menn þar til drykkju. En nú verðr at segja frá Pálnatóka, at hann býsk heiman ok Björn enn brezki með honum, ok hafa 30 þeir þrjú skip ór landi ok hundrað manna; þar var hálf hvárs í því liði, Danir ok Bretar. Þeir fara síðan, þar til er þeir koma við Danmǫrk; ok þat sama kveld koma þeir í þær stǫðvar, er átti Sveinn konungr, ok leggja þeir skip sín í lægi, þar er þeim þótti atdjúpast vera; þá var 35 allgott veðr á um kveldit. Þannig búa þeir um skipin, at

þeir snúa framstöfnum frá landi ok leggja árar allar í
 hömlur, at þeim skyldi sem skjótast til at taka, ef þeir
 þyrfti bráðungar við. Ok síðan ganga þeir á land upp
 ok fara leiðar sinnar, þar til er þeir koma til konungsins;
 5 ok sitja menn þá við drykkju, er þeir koma þar, ok er
 þetta et fyrsta kveld veizlunnar. Nú gengr Pálnatóki inn
 í hollina ok þar þeir allir eptir honum. Hann gengr
 innar eptir hollinni ok fyrir konunginn; konungr tekr ok
 vel hans máli ok vísar honum til sætis ok ǫllum þeim;
 10 ok sitja þeir nú við drykkju ok eru kátir vel. Ok er þeir
 hafa drukkit of hrið, þá er þess við getit, at Fjólnir víkr
 at konunginum ok talar við hann nokkura hrið hljótt.
 Konungrinn brá lit við, ok gæfir rauðan á at sjá ok þrút-
 inn. En maðr er nefndr Arnoddr, hann var kertasveinn
 15 konungs, ok stendr hann frammi fyrir borði hans; honum
 selr Fjólnir í hönd eitt skeyti ok mælti, at hann skyldi
 bera þat fyrir hvern mann, er í væri hollinni, alt þar til
 er nokkurr kannaðisk við, at ætti þat sama skeyti. Ok
 eptir því gæfir Arnoddr, sem Fjólnir mælti fyrir. Nú
 20 gengr hann fyrst innar eptir hollinni frá háseti konungs-
 ins ok berr þessa ǫr fyrir hvern mann, ok kannask engi
 við, at eigi. Þar kómr enn, er hann ferr utar eptir hollinni
 enum úæðra megin, þar til er hann kómr fyrir Pálnatóka,
 ok spýrr hann eptir, hvárt hann kenni ǫrina. Pálnatóki
 25 svarar: »fyrir því muna ek eigi kenna skeyti mitt? sel
 mér«, segir hann, »því at ek á þat«. Þá skorti eigi hljóð
 í hollinni, ok hlýddu menn til, þegar er nokkurr varð til
 at eigna sér ǫrina. Ok nú tekr konungrinn til orða ok
 mælti: »þú Pálnatóki!« segir hann, »hvar skilðisk þú við
 30 þetta skeyti næsta sinni?« Pálnatóki svarar: »opt hefi ek
 þér eptirlátr verit, fóstri! ok ef þér þykkir þat þinn vegr
 meiri, at ek segja þér þat í allmyklu fjölmenni, heldr en
 svá, at færi sé hjá, þá skal þat veita þér: ek skilðumk
 við hana á bogastrengnum, konungr!« segir hann, »þá er
 35 ek skaut í rassinn fǫður þínum ok eptir honum endilǫngum,
 svá at út kom í munninn«. »Standið upp allir«, segir konungr,

»ok hafið hendr á þeim Pálnatóka ok forunautum hans ok drepí þá alla, fyrir því at nú er niðr slegit allri vináttu milli okkar Pálnatóka ok öllum góða þeim, er með okkr hefir verit«. Ok nú spretta upp allir menn í hollinni, ok gørisk nú eigi alt alkyrra. Pálnatóki fær brugðit sverði 5 sínu ok lætr sér þat verða fyrst á vegi, at hann høggr til Fjölnis, frænda síns, ok klýfr hann í herðar niðr. En svá á Pálnatóki sér marga vini innan hirðar, at engi vildi vápn á hann bera, ok kómusk þeir út allir ór hollinni nema einn maðr brezkr af liði Bjarnar. Pálnatóki mælti, 10 þá er þeir váru út komnir, ok sagt var, at saknat var eins manns af liði Bjarnar, ok segir, at »eigi var minna at ván en svá, ok foru vér nú ofan sem skjótast til skipa várar, fyrir því at nú er engi annarr á gørr«. Björn svarar: »eigi mundir þú svá renna frá þínum manni«, segir hann, 15 »ef þú ættir minn hlut, ok eigi skal ek heldr ok«, segir hann, ok snýr hann nú inn aptr þegar í hollina; ok er hann kómr inn, þá kasta þeir enum brezka manni yfir höfuð sér ok höfðu nær í sundr rifinn, svá mátti at kveða; ok þá verðr Björn varr við ok fær tekit hann ok fleygir 20 honum upp á bak sér ok hleypr út síðan, ok fara þeir nú ofan til skipa sinna, ok gørdi Björn þetta mest til ágætis sér, en vita þóttisk hann, at maðr mundi dauðr vera, ok svá varð, at maðrinn lézk, ok hafði Björn hann með sér, ok hljópu nú út á skip sín ok fellu þegar við árar; 25 en þá var á niðmyrkr mikit um náttina ok lögn, ok komask þeir svá undan, þeir Pálnatóki ok Björn, ok nema hvergi staðar, áðr en þeir koma heim til Bretlands. En konungrinn ferr nú heim til hallarinnar ok alt liðit með honum, ok fá nú ekki at gørt þat, er þeir vildu, ok unðu 30 við et versta. Taka þeir nú síðan ok drekka erfit, en eptir þat ferr hverr heim þaðan til sinna heimkynna.

(Af Jómsvíkinga saga.)

3. Svolder-slaget.

Sveinn konungr tjúguskegg átti Sigríði hina stórráðu. Sigríðr var hinn mesti úvin Óláfs konungs Tryggvasonar ok fann þat til saka, at Óláfr konungr hafði slitit einkamálum við hana ok lostit hana í andlit. Hon eggjaði mjök Svein
 5 konung til at halda orrostu við Óláf konung Tryggvason, ok kom hon svá sínum fortölum, at Sveinn konungr var fullkominn at gera þetta ráð. Ok snimma um várit sendi Sveinn konungr menn austr í Svíþjóð á fund Óláfs Svíakonungs, mágs síns, ok Eiríks jarls ok lét segja þeim,
 10 at Óláfr Noregs konungr hafði leiðangr úti ok ætlaði at fara um sumarit til Vindlands. Fylgði þat orðsending Danakonungs, at þeir Svíakonungr ok Eiríkr jarl skyldi her úti hafa ok fara til móts við Svein konung, skyldu þeir þá allir samt leggja til orrostu við Óláf konung Tryggva-
 15 son. En Óláfr Svíakonungr ok Eiríkr jarl váru þessar ferðar albúnir ok drógu þá saman skipaher mikinn af Svíaveldi, fóru því liði suðr til Danmerkr ok kómu þar svá, at Óláfr konungr Tryggvason hafði áðr austr siglt. Þeir Svíakonungr ok Eiríkr jarl heldu til fundar við Danakon-
 20 ung, ok hófðu þá allir saman úgrynni hers.

Sveinn konungr, þá er hann hafði sent eptir herinum, þá sendi hann Sigvalda jarl til Vindlands at njósna um ferð Óláfs konungs Tryggvasonar ok gildra svá til, at fundr þeira Sveins konungs mætti verða. Ferr þá Sig-
 25 valdi jarl leið sína ok kom fram á Vindlandi, fór til Jómsborgar ok síðan á fund Óláfs konungs Tryggvasonar. Váru þar mikil vináttumál þeira á meðal, kom jarl sér í hinn mesta kærleik við Óláf konung. Ástríðr kona jarls, dóttir Burizleifs konungs, var vin mikill Óláfs konungs, ok var
 30 þat mjök af hinum fyrrum tengðum, er Óláfr konungr hafði átt Geiru systur hennar. Sigvaldi jarl var maðr vitr ok ráðugr; en er hann kom sér í ráðagerð við Óláf konung, þá dvalði hann mjök ferðina hans austan at sigla ok

fann til þess mjök ýmsa hluti. En lið Óláfs konungs lét geysi illa, ok váru menn mjök heimfúsir, er þeir lágu albúnir, en veðr byrvæn. Sigvaldi jarl fekk njósn leyniliga af Danmörk, at þá var austan kominn herr Sviakonungs, ok Eiríkr jarl hafði þá ok búinn sinn her, ok þeir höfð- 5 ingjarnir mundu þá koma austr undir Vindland, ok þeir höfðu á kveðit, at þeir mundu biða Óláfs konungs við ey þá, er Svölðr heitir, svá þat, at jarl skyldi svá til stilla, at þeir mætti þar finna Ólaf konung.

Þá kom þati nakkvarr til Vindlands, at Sveinn Dana- 10 konungr hefði her úti, ok gerðisk brátt sá kurr, at Sveinn Danakonungr myndi vilja finna Ólaf konung. En Sigvaldi jarl segir konungi: »ekki er þat ráð Sveins konungs at leggja til bardaga við þik með Danaher einn saman, svá mikinn her sem þér hafið. En ef yðr er nakkvarr grunr á 15 því, at úfriðr myni fyrir, þá skal ek fylgja yðr með mínu liði, ok þótti þat styrkr vera fyrr, hvar sem Jómsvíkingar fylgðu höfðingjum; mun ek fá þér ellifu skip vel skipuð«. Konungr játti þessu. Var þá lítit veðr ok hagstœtt, lét konungr þá leysa flotann ok blása til brottlögu. Drógu 20 menn þá segl sín, ok gengu meira smáskipin qll, ok sigldu þau undan á haf út. En jarl sigldi nær konungsskipinu ok kallaði til þeira, bað konung sigla eptir sér: »mér er kunnast«, segir hann, »hvar djúpast er um eyja- sundin, en þér munuð þess þurfa með þau en stóru skipin«. 25 Sigldi þá jarl fyrir með sínum skipum. Hann hafði ellifu skip, en konungr sigldi eptir honum með sínum stórskipum, hafði hann ok þar ellifu skip, en allr annarr herrinn sigldi út á hafit. En er Sigvaldi jarl sigldi utan at Svölðr, þá røri í móti þeim skúta ein. Þeir segja jarli, at herr Dana- 30 konungs lá þar í höfninni fyrir þeim. Þá lét jarl hlaða seglunum, ok róa þeir inn undir eyna.

Sveinn Danakonungr ok Óláfr Sviakonungr ok Eiríkr jarl váru þar þá með allan her sinn; þá var fagrt veðr ok bjart sólskin. Gengu þeir nú upp á hólminn allir höfð- 35

ingjar með miklar sveitir manna ok sá, er skipin sigldu
 út á hafit mjök mǫrg saman. Ok nú sjá þeir, hvar siglir
 eitt mikit skip ok glæsiligt; þá mæltu báðir konungarnir:
 »þetta er mikit skip ok ákafliga fagrt, þetta mun vera
 5 Ormrinn langi«. Eiríkr jarl svarar ok segir: »ekki er þetta
 Ormr hinn langi«. Ok svá var, sem hann sagði, þetta
 skip átti Eindriði af Gimsum. Lítlu síðar sá þeir, hvar
 annat skip sigldi miklu meira en hit fyrra. Þá mælti
 Sveinn konungr: »hræddr er Óláfr Tryggvason nú, eigi
 10 þorir hann at sigla með höfuð á skipi sínu«. Þá segir
 Eiríkr jarl: »ekki er þetta konungs skip, kenni ek þetta
 skip ok seglit, því at stafat er seglit, þat á Erlingr Skjálgs-
 son; látum sigla þá, betra er oss skarð ok missa í flota
 Óláfs konungs en þetta skip þar svá búit«. En stundu
 15 síðar sá þeir ok kendu skip Sigvalda jarls, ok viku þau
 þannug at hólmanum. Þá sá þeir, hvar sigldu þrjú skip,
 ok var eitt mikit skip. Mælti þá Sveinn konungr, biðr þá
 ganga til skipa sinna, segir, at þar ferr Ormrinn langi.
 Eiríkr jarl mælti: »mǫrg hafa þeir ǫnnur stór skip ok
 20 glæsilig en Orm hinn langa, biðum enn«. Þá mæltu mjök
 margir menn: »eigi vill Eiríkr jarl nú berjask ok hefna
 fœður síns; þetta er skǫmm mikil, svá at spyrjask mun
 um ǫll lönd, ef vér liggjum hér með jafnmiklu liði, en
 Óláfr konungr sigli á hafit út hér hjá oss sjálfum«. En
 25 er þeir höfðu þetta talat um hríð, þá sá þeir, hvar sigldu
 fjögur skip, ok eitt af þeim var dreki allmikill ok mjök gull-
 búinn. Þá stóð upp Sveinn konungr ok mælti: »hátt mun
 Ormrinn bera mik í kveld, honum skal ek stýra«. Þá
 mæltu margir, at Ormrinn var furðu mikit skip ok frítt,
 30 ok rausn mikil at láta gera slíkt skip. Þá mælti Eiríkr
 jarl, svá at nakkvarir menn heyrðu: »þótt Óláfr konungr
 hefði ekki meira skip en þetta, þá myndi Sveinn konungr
 þat aldri fá af honum með einn saman Danaher«. Dreif
 þá fólkit til skipanna, ok ráku af tjöldin ok ætluðu at
 35 búask skjótliga. En er höfðingjar roeddu þetta milli sín,

sem nú er sagt, þá sá þeir, hvar sigldu þrjú skip allmikil ok hit fjórða síðast, ok var þat Ormrinn langi. En þau hin stóru skip, er áðr höfðu siglt, ok þeir hugðu, at Ormrinn væri, þat var hit fyrri Traninn, en hit síðara Ormrinn skammi. En þá er þeir sá Orminn langa, kendu allir, 5 ok mælti þá engi í mót, at þar myndi sigla Óláfr Tryggvason; gengu þá til skipanna ok skipuðu til atlogunnar. Váru þat einkamál þeira höfðingja, Sveins konungs, Óláfs konungs, Eiríks jarls, at sinn þriðjung Noregs skyldi eignask hverr þeira, ef þeir feldi Ólaf konung Tryggvason; 10 en sá þeira höfðingja, er fyrst gengi á Orminn, skyldi eignask alt þat hlutskipti, er þar fengisk, ok hverr þeira þau skip, er sjálfr hryði. Eiríkr jarl hafði barða einn geysi mikinn, er hann var vanr at hafa í víking; þar var skegg á ofanverðu barðinu hvárutveggja, en niðr frá járn- 15 spöng þykk ok svá breið sem barðit, ok tók alt í sjá ofan.

Þá er þeir Sigvaldi jarl røru inn undir hólmann, þá sá þat þeir Þorkell dyðrill af Trananum ok aðrir skipstjórnarmenn, þeir er með honum fóru, at jarl sneri skipum undir hólmann; þá hlóðu þeir ok seglum ok røru eptir 20 honum ok kolluðu til þeira, spurðu, hví þeir fóru svá. Jarl segir, at hann vill biða Óláfs konungs: »ok er meiri ván, at úfriðr sé fyrir oss«. létu þeir þá fljóta skipin, þar til er Þorkell nefja kom með Orminn skamma ok þau þrjú skip, er honum fylgðu. Ok váru þeim sögð hin 25 somu tíðindi; hlóðu þeir þá ok sínum seglum ok létu fljóta ok biðu Óláfs konungs. En þá er konungrinn sigldi inn at hólmanum, þá røri allr herrinn út á sundit fyrir þá. En er þeir sá þat, þá báðu þeir konunginn sigla leið sína, en leggja eigi til orrostu við svá mikinn her. Kon- 30 ungr svarar hátt ok stóð upp í lyptingunni: »láti ofan seglit, ekki skulu mínir menn hyggja á flótta, ek hefi aldri flýit í orrostu; ráði guð fyrir lífi mínu, en aldri mun ek á flótta leggja«. Var svá gert, sem konungr mælti.

Óláfr konungr lét blása til samloðu öllum skipum sínum. Var konungs skip í miðju liði, en þar á annat borð Ormrinn skammi, en á annat borð Traninn. En þá er þeir tóku at tengja stafna á Orminum langa ok Orm-
 5 inum skamma, ok er konungr sá þat, kallaði hann hátt, bað þá leggja fram betr hit mikla skipit ok láta þat eigi aptast vera allra skipa í herinum. Þá svarar Úlfr hinn rauði: »ef Orminn skal því lengra fram leggja, sem hann er lengri en önnur skip, þá mun ávint verða um sexin í
 10 dag«. Konungr segir: »eigi vísar ek, at ek ætta stafnbúann bæði rauðan ok ragan«. Úlfr svarar: »ver þú eigi meir baki lyptingina, en ek mun stafninn«. Konungr helt á boga ok lagði or á streng ok sneri at Úlfi. Úlfr mælti: »skjót annan veg, konungr! þannig sem meiri er þörfin;
 15 þér vinn ek þat, er ek vinn«.

Óláfr konungr stóð í lyptingu á Orminum, bar hann hátt mjök; hann hafði gyltan skjöld ok gullroðinn hjálm, var hann auðkendr frá öðrum mönnum, hann hafði rauðan kyrtil stuttan utan um brynju. En er Óláfr konungr sá,
 20 at riðluðusk flokkarnir, ok upp váru sett merki fyrir höfðingjum, þá spurði hann: »hverr er höfðingi fyrir liði því, er gegnt oss er?« Honum var sagt, at þar var Sveinn konungr tjúguskegg með Danaher. Konungr svarar: »ekki hræðumk vér bleyður þær, engi er hugr í Dönum. En
 25 hverr höfðingi fylgir þeim merkjum, er þar eru út ífrá á hœgra veg?« Honum var sagt, at þar var Óláfr konungr með Svíaheir. Óláfr konungr segir: »betra væri Svíum heima at sleikja um blótbolla sína en ganga á Orminn undir vápn yður. En hverir eigu þau hin stóru skip, er
 30 þar liggja út á bakborða Dönum?« »Þar er«, segja þeir, »Eiríkr jarl Hákonarson«. Þá svarar Óláfr konungr: »hann mun þykkjask eiga við oss skapligan fund, ok oss er ván snarprar orrostu af því liði; þeir eru Norðmenn, sem vér erum«.

35 Síðan greiða konungar atróðr. Lagði Sveinn konungr sitt skip móti Orminum langa, en Óláfr konungr sœnski

lagði út frá ok stakk stöfnum at yzta skipi Óláfs konungs Tryggvasonar, en qðrum megin Eiríkr jarl. Tóksk þar þá hørð orrosta. Sigvaldi jarl lét skotta við sín skip ok lagði ekki til orrostu.

Þessi orrosta var hin snarpasta ok allmannskœð. 5 Frambyggjar á Orminum langa ok Orminum skamma ok Trananum færðu akkeri ok stafnljá í skip Sveins konungs, en áttu vápnin at bera niðr undir fœtr sér; hruðu þeir ǫll þau skip, er þeir fengu haldit. En konungrinn Sveinn ok þat lið, er undan komsk, flýði á ǫnnur skip, ok því næst 10 lögðu þeir frá ór skotmáli. Ok fór þessi herr svá, sem gat Óláfr konungr Tryggvason. Þá lagði þar at í staðinn Óláfr Sviakonungr; ok þegar er þeir kómu nær stórskipum, þá fór þeim sem hinum, at þeir létu lið mikit ok sum skip sín, ok lögðu frá við svá búit. En Eiríkr jarl síbyrði 15 Barðanum við hit yzta skip Óláfs konungs, ok hrauð hann þat ok hjó þegar þat ór tengslum, en lagði þá at því, er þar var næst, ok barðisk, til þess er þat var hroðit. Tók þá liðit at hlaupa af hinum smærum skipunum ok upp á stórskipin. En Eiríkr jarl hjó hvert ór tengslunum, svá 20 sem hroðit var. En Danir ok Svíar lögðu þá í skotmál ok ǫllum megin at skipum Óláfs konungs, en Eiríkr jarl lá ávalt síbyrt við skipin ok átti hoggorrostu. En svá sem menn fellu á skipum hans, þá gengu aðrir upp í staðinn, Danir ok Svíar. Þá var orrosta hin snarpasta, ok fell 25 þá mjök liðit, ok kom svá at lykðum, at ǫll váru hroðin skip Óláfs konungs Tryggvasonar nema Ormrinn langi; var þar þá alt lið á komit, þat er vígt var hans manna. Þá lagði Eiríkr jarl Barðanum at Orminum langa síbyrt, ok var þar hoggorrosta. 30

Eiríkr jarl var í fyrirrúmi á skipi sínu, ok var þar fylkt með skjaldborg. Var þá bæði hoggorrosta ok spjótum lagit ok kastat ǫllu því, er til vápna var, en sumir skutu bogaskoti eða handskoti. Var þá svá mikill vápnaburðr á Orminn, at varla mátti hlífum við koma, er svá þykt flugu 35 spjót ok ǫrvar; því at ǫllum megin lögðu herskip at Orm-

inum. En menn Óláfs konungs váru þá svá óðir, at þeir hljópu upp á borðin til þess at ná með sverðshoggum at drepa fólkit. En margir lögðu eigi svá undir Orminn, at þeir vildi í hoggorrostu vera. En Óláfs menn gengu flestir
5 út af borðunum ok gáðu eigi annars, en þeir berðisk á sléttum velli, ok sukku niðr með vápnum sínum.

Einarr þambarskelfir var á Orminum aptr í krapparúmi; hann skaut af boga ok var allra manna harðskeytastr. Einarr skaut at Eiríki jarli ok laust í stýrishnakkann fyrir
10 ofan höfuð jarli, ok gekk alt upp á reyrböndin. Jarl leit til ok spurði, ef þeir vissi, hverr þar skaut. En jafnskjótt kom qnnur qr, svá nær jarli, at flaug milli síðunnar ok handarinnar, ok svá aptr í höfðafjölina, at langt stóð út broddrinn. Þá mælti jarl við þann mann, er sumir nefna
15 Finn, en sumir segja, at hann væri finskr, sá var hinn mesti bogmaðr: »skjóttu mann þann hinn mikla í krapparúminu!« Finnur skaut, ok kom qrin á boga Einars miðjan, í því bili er Einarr dró hit þriðja sinn bogann. Brast þá boginn í tvá hluti. Þá mælti Óláfr konungr: »hvat brast
20 þar svá hátt?« Einarr svarar: »Noregr ór hendi þér, konungr!« »Eigi mun svá mikill brestr orðinn«, segir konungr, »tak boga minn ok skjót af«, ok kastaði boganum til hans. Einarr tók bogann ok dró þegar fyrir odd qrv-arinnar ok mælti: »ofveykr, ofveykr allvalds bogi!« ok
25 kastaði aptr boganum; tók þá skjöld sinn ok sverð ok barðisk.

Óláfr konungr Tryggvason stóð í lyptingu á Orminum ok skaut optast um daginn, stundum bogaskoti, en stundum gaflökum ok jafnan tveim senn. Hann sá fram á skipit
30 ok sá sína menn reiða sverðin ok hoggva títt, ok sá, at illa bitu; mælti þá hátt: »hvárt reiði þér svá slæliga sverðin, er ek sé, at ekki bíta yðr?« Maðr svarar: »sverð vár eru slæ ok brotin mjök«. Þá gekk konungr ofan í fyrirrúmit ok lauk upp hásetiskistuna, tók þar ór mǫrg
35 sverð hvǫss ok fekk mǫnnum. En er hann tók niðr hinni

hægri hendi, þá sá menn, at blóð rann ofan undan brynstúkunni; en engi vissi, hvar hann var sárr.

Mest var vörnin á Orminum ok mannskœðust af fyrirrúmsmönnum ok stafnbúum; þar var hvárttveggja valit mest mannfólkit ok hæst borðin. En lið fell fyrst um 5 mitt skipit. Ok þá er fátt stóð upp manna um sigluskeið, þá réð Eiríkr jarl til uppgöngunnar ok kom upp á Orminn við fimtánda mann. Þá kom í móti honum Hyrningr, mágr Óláfs konungs, með sveit manna, ok varð þar hinn harðasti bardagi, ok lauk svá, at jarl hrökk ofan aptr á Barðann; 10 en þeir menn, er honum höfðu fylgt, fellu sumir, en sumir váru særðir. Þá varð enn hin snarpasta orrosta, ok fellu þá margir menn á Orminum. En er þyntisk skipan á Orminum til varnarinnar, þá réð Eiríkr jarl annat sinn til uppgöngu á Orminn. Varð þá enn hörð viðtaka. En er 15 þetta sá stafnbúar á Orminum, þá gengu þeir aptr á skipit ok snúask til varnar móti jarli ok veita harða viðtöku. En fyrir því at þá var svá mjök fallit lið á Orminum, at víða váru auð borðin, tóku þá jarls menn víða upp at ganga. En alt þat lið, er þá stóð upp til varnar á Orm- 20 inum, sótti aptr á skipit, þar sem konungr var.

Kolbjörn stallari gekk upp í lypting til konungs; þeir höfðu mjök líkan klæða búnað ok vápna, Kolbjörn var ok allra manna mestr ok fríðastr. Varð nú enn í fyrirrúminu hin snarpasta orrosta. En fyrir þá sœk at þá var svá 25 mikit fólk komit upp á Orminn af liði jarls, sem vera mátti á skipinu, en skip hans lögðu at öllum megin utan at Orminum, en lítit fjölmenni til varnar móti svá miklum her, nú þótt þeir menn væri bæði sterkir ok fræknir, þá fellu nú flestir á lítilli stundu. En Óláfr konungr sjálf 30 ok þeir Kolbjörn báðir hljópu þá fyrir borð ok á sitt borð hvárr. En jarls menn höfðu lagt utan at smáskútur ok drápu þá, er á kaf hljópu. Ok þá er konungr sjálf hafði á kaf hlaupit, vildu þeir taka hann höndum ok fœra Eiríki jarli. En Óláfr konungr brá yfir sik skildinum ok steypðisk 35 í kaf; en Kolbjörn stallari skaut undir sik skildinum ok

hlífði sér svá við spjótum, er lagt var af skipum þeim, er undir lágu, ok fell hann svá á sjáinn, at skjöldrinn varð undir honum, ok komsk hann því eigi í kaf svá skjótt, ok varð hann handtekinn ok dreginn upp í skútuna, ok hugðu
 5 þeir, at þar væri konungrinn. Var hann þá leiddr fyrir jarl. En er þess varð jarl varr, at þar var Kolbjörn, en eigi Óláfr konungr, þá váru Kolbirni grið gefin. En í þessi svipan hljópu allir fyrir borð af Orminum, þeir er þá váru á lífi Óláfs konungs menn; ok segir Hallfreðr vandræða-
 10 skáld, at Þorkell nefja, konungs bróðir, hljóp síðast allra manna fyrir borð.

Svá var fyrr ritit, at Sigvaldi jarl kom til foruneytis við Ólaf konung í Vindlandi ok hafði tíu skip, en þat hit ellifta, er á váru menn Ástriðar konungsdóttur, konu jarls.
 15 En þá er Óláfr konungr hafði fyrir borð hlaupit, þá æpði herrinn allr sigróp, ok þá lustu þeir árum í sjá Sigvaldi jarl ok hans menn ok røru til bardaga. En sú Vinda-snekkjan, er menn Ástriðar váru á, røri brott ok aptr undir Vindland, ok var þat þegar ræða margra manna, at Óláfr
 20 konungr myndi steypt hafa af sér brynjunni í kafi ok kafat út undan langskipunum, lagizk síðan til Vindasnekkjunnar, ok hefði menn Ástriðar flutt hann til lands. Ok eru þar margar frásagnir um ferðir Óláfs konungs gørvar síðan af sumum mǫnnum. En hvern veg sem þat hefir verit, þá
 25 kom Óláfr konungr Tryggvason aldregi síðan til ríkis í Noregi.

(Af Heimskringla.)

4. Olaf den hellige og hans halvbrødre.

Óláfr, sonr Haralds ens grenska, lagði undir sik ríki. Hann tók veizlugjöld norðan ór Dølum ok víða um Heiðmørk ok sneri þá út aptr á Raumaríki ok þá vestr á Haða-

land. Þann vetr andaðisk Sigurðr sýr, mágr hans. Þá sneri Óláfr konungr á Hringaríki, ok gørði Ásta, móðir hans, veizlu mikla í móti honum. Bar þá Óláfr einn konungsnafn í Noregi.

Svá er sagt, at Óláfr konungr var á veizlunni með 5 Ástu móður sinni, at hon leiddi fram börn sín ok sýndi honum. Konungrinn setti á kné sér Guthorm bróður sinn, en á annat kné Hálfðan bróður sinn. Konungrinn sá á sveinana; þá ygldisk hann ok leit reiðuliga til þeira. Þá glúpnuðu sveinarnir. Þá bar Ásta til hans enn yngsta 10 son sinn, er Haraldr hét; þá var hann þrévetr. Konungrinn ygldisk á hann; en sveinninn sá upp í móti honum. Þá tók konungr í hár sveininum ok kipði; sveinninn tók upp í kanpinn konunginum ok hnykði. Þá mælti konungrinn: »hefnisamr muntu síðar, frændi!« Annan dag reik- 15 aði konungr úti um bæinn ok Ásta móðir hans með honum. Þá gengu þau at tjörn nakkvarri. Þar váru þá sveinarnir synir Ástu ok léku sér, Guthormr ok Hálfðan. Þar váru gervir bæir stórir ok kornhlöður stórar, naut mǫrg ok sauðir; þat var leikr þeira. Skamt þaðan frá við tjörnina 20 hjá leirvík nakkvarri var Haraldr ok hafði þar tréspánu, ok flutu þar við landit margir. Konungrinn spurði hann, hvat þat skyldi. Hann kvað þat vera herskip sín. Þá hló konungr at ok mælti: »vera kann, frændi! at þar komi, at þú ráðir fyrir skipum«. Þá kallaði konungr þangat Hálf- 25 ðan ok Guthorm. Þá spurði hann Guthorm: »hvat vildir þú flest eiga, frændi?« »Akra«, segir hann. Konungr mælti: »hversu víða akra myndir þú eiga vilja?« Hann svarar: »þat vilda ek, at nesit þetta væri alt sáit hvert sumar, er út gengr í vatnit«. En þar stóðu tíu bæir. 30 Konungrinn svarar: »mikit korn mætti þar á standa«. Þá spurði hann Hálfðan, hvat hann vildi flest eiga. »Kýr«, segir hann. Konungr spurði: »hversu margar vildir þú kýr eiga?« Hálfðan segir: »þá er þær gengi til vats, skyldu þær standa sem þykst umhverfis vatnit«. Konungr- 35 inn svarar: »bú stór vilið it eiga; þat er glíkt feðr ykkrum«.

Þá spyrr konungr Harald: »hvat vildir þú flest eiga?«
 Hann svarar: »húskarla«, segir hann. Konungr mælti:
 »hvé marga villdu þá eiga?« Hann svarar: »þat vilda ek,
 at þeir æti at einu máli kým Hálfðanar bróður mín.«
 5 Konungr hló at ok mælti til Ástu: »hér muntu konung
 upp fæða, móðir!« Eigi er þá getit fleiri orða þeira.
 (Af **Heimskringla**.)

5. Kong Harald og Islændingen.

Maðr hét Auðun, vestfirzkr at kyni ok félítill; hann
 fór utan vestr þar í fjörðum með umbráði Þorsteins bú-
 anda góðs ok Þóris stýrimanns, er þar hafði þegit vist of
 10 vetrinn með Þorsteini. Auðun var ok þar ok starfaði
 fyrir honum Þóri, ok þá þessi laun af honum: utanferðina
 ok hans umsjá. Hann Auðun lagði mestan hluta fjár þess,
 er var, fyr móður sína, áðr hann stigi á skip, ok var kveðit
 á þriggja vetra björg. Ok nú fara þeir utan heðan ok
 15 fersk þeim vel, ok var Auðun of vetrinn eptir með Þóri
 stýrimanni; hann átti bú á Mœri. Ok um sumarit eptir
 fara þeir út til Grænlands ok eru þar of vetrinn. Þess
 er við getit, at Auðun kaupir þar bjarndýri eitt, gørsimi
 mikla, ok gaf þar fyrir alla eigu sína. Ok nú of sumarit
 20 eptir þá fara þeir aptr til Noregs ok verða vel reiðfara;
 hefir Auðun dýr sitt með sér ok ætlar nú at fara suðr til
 Danmerkr á fund Sveins konungs ok gefa honum dýrit.
 Ok er hann kom suðr í landit, þar sem konungr var fyrir,
 þá gengr hann upp af skipi ok leiðir eptir sér dýrit ok
 25 leigir sér herbergi. Haraldi konungi var sagt brátt, at þar
 var komit bjarndýri, gørsimi mikil, »ok á íslenzkr maðr«.
 Konungr sendir þegar menn eptir honum, ok er Auðun
 kom fyrir konung, kveðr hann konung vel; konungr tók
 vel kveðju hans ok spurði síðan: »áttu gørsimi mikla í

bjarndýri?« Hann svarar ok kvezk eiga dýrit eitthvert. Konungr mælti: »villtu selja oss dýrit við slíku verði, sem þú keyptir?« Hann svarar: »eigi vil ek þat, herra!« »Villtu þá«, segir konungr, »at ek gefa þér tvau verð slík, ok mun þat réttara, ef þú hefir þar við gefit alla þína 5 eigu«. »Eigi vil ek þat, herra!« segir hann. Konungr mælti: »villtu gefa mér þá?« Hann svarar: »eigi, herra!« Konungr mælti: »hvat villtu þá af göra?« Hann svarar: »fara«, segir hann, »til Danmerkr ok gefa Sveini konungi«. Haraldr konungr segir: »hvárt er, at þú ert maðr svá úvitr, at þú 10 hefir eigi heyrt úfrið þann, er í milli er landa þessa, eða ætlar þú giptu þína svá mikla, at þú munir þar komask með gørsimar, er aðrir fá eigi komizk klakklaust, þó at nauðsyn eigi til?« Auðun svarar: »herra! þat er á yðru valdi, en øngu játum vér qðru en þessu, er vér höfum áðr 15 ætlat«. Þá mælti konungr: »hví mun eigi þat til, at þú farir leið þína, sem þú vill, ok kom þá til mín, er þú ferr aptr, ok seg mér, hversu Sveinn konungr launar þér dýrit, ok kann þat vera, at þú sér gæfumaðr«. »Því heit ek þér«, sagði Auðun. 20

Hann ferr nú síðan suðr með landi ok í Vík austr ok þá til Danmerkr; ok er þá uppi hverr penningr fjárins, ok verðr hann þá biðja matar bæði fyr sik ok fyr dýrit. Hann kómr á fund ármanns Sveins konungs, þess er Áki hét, ok bað hann vista nøkkverra bæði fyr sik ok fyr dýrit: 25 »ek ætla«, segir hann, »at gefa Sveini konungi dýrit«. Áki lézk selja myndu honum vistir, ef hann vildi. Auðun kvezk ekki til hafa fyrir at gefa; »en ek vilda þó«, segir hann, »at þetta kvæmisk til leiðar, at ek mætta dýrit færa konungi«. »Ek mun fá þér vistir, sem it þurfið til kon- 30 ungs fundar; en þar í móti vil ek eiga hálf dýrit, ok máttu á þat líta, at dýrit mun deyja fyrir þér, þars it þurfuð vistir miklar, en fé sé farit, ok er búit við, at þú hafir þá ekki dýrsins«. Ok er hann lítr á þetta, sýnisk honum nokkvat eptir sem ármaðrinn mælti fyrir honum, 35 ok sættask þeir á þetta, at hann selr Áka hálf dýrit, ok

skal konungr síðan meta alt saman. Skulu þeir fara báðir nú á fund konungs, ok svá gera þeir; fara nú báðir á fund konungs ok stóðu fyrir borðinu. Konungr íhugaði, hverr þessi maðr myndi vera, er hann kendi eigi, ok mælti
5 síðan til Auðunar: »hverr ertu?» segir hann. Hann svarar: »ek em íslenzkr maðr, herra«, segir hann, »ok kominn nú utan af Grænlandi, ok nú af Noregi, ok ætlaðak at færa yðr bjarndýr þetta; keyptak þat með allri eigu minni, ok nú er þó á orðit mikit fyrir mér; ek á nú hálft eitt dýrit«,
10 ok segir konungi síðan, hversu farit hafði með þeim Áka ármanni hans. Konungr mælti: »er þat satt, Áki! er hann segir?» »Satt er þat«, segir hann. Konungr mælti: »ok þótti þér þat til liggja, þar sem ek settak þik mikinn mann, at hepta þat eða tálma, er maðr gæðisk til at færa mér
15 gørsimi, ok gaf fyrir alla eign, ok sá þat Haraldr konungr at ráði at láta hann fara í friði, ok er hann várr úvinr? Hygg þú at þá, hvé sannligt þat var þinnar handar, ok þat væri makligt, at þú værir drepinn; en ek mun nú eigi þat göra, en braut skaltu fara þegar ór landinu ok koma
20 aldri aptr síðan mér í auglýn! En þér, Auðun! kann ek slíka þökk, sem þú gefir mér alt dýrit, ok ver hér með mér«. Þat þekkisk hann ok er með Sveini konungi um hríð.

Ok er liðu nøkkverjar stundir, þá mælti Auðun við
25 konung: »braut fýsir mik nú, herra!« Konungr svarar heldr seint: »hvat villtu þá«, segir hann, »ef þú vill eigi með oss vera?» Hann segir: »suðr vil ek ganga«. »Ef þú vildir eigi svá gott ráð taka«, segir konungr, »þá myndi mér fyrir þykkja í, er þú fýsisk í braut«; ok nú gaf konungr
30 honum silfr mjök mikit, ok fór hann suðr síðan með Rómferlum, ok skipaði konungr til um ferð hans, bað hann koma til sín, er kvæmi aptr. Nú fór hann ferðar sinnar, unz hann kemr suðr í Rómaborg. Ok er hann hefir þar dvalizk, sem hann tíðir, þá ferr hann aptr; tekr þá sótt
35 mikla, görir hann þá ákafliga magran; gengr þá upp alt féit þat, er konungr hafði gefit honum til ferðarinnar;

tekr síðan upp stafkarls stíg ok biðr sér matar. Hann er þá kollóttr ok heldr úsælligr; hann kemr aptr í Danmörk at páskum, þangat sem konungr er þá staddr; en ei þorði hann at láta sjá sik ok var í kirkjuskoti ok ætlaði þá til fundar við konung, er hann gengi til kirkju um kveldit; 5 ok nú er hann sá konunginn ok hirðina fagrliga búna, þá þorði hann eigi at láta sjá sik. Ok er konungr gekk til drykkju í hollina, þá mataðisk Auðun úti, sem siðr er til Rómferla, meðan þeir hafa eigi kastat staf ok skreppu. Ok nú of aptaninn, er konungr gekk til kveldsöngs, ætlaði 10 Auðun at hitta hann, ok svá mikit sem honum þótti fyrr fyr, jók nú miklu á, er þeir váru druknir hirðmenninir; ok er þeir gengu inn aptr, þá þekði konungr mann ok þóttisk finna, at eigi hafði frama til at ganga fram at hitta hann. Ok nú er hirðin gekk inn, þá veik konungr 15 út ok mælti: »gangi sá nú fram, er mik vill finna; mik grunar, at sá muni vera maðrinn«. Þá gekk Auðun fram ok fell til fóta konungi, ok varla kendi konungr hann; ok þegar er konungr veit, hvern hann er, tók konungr í hönd honum Auðuni ok bað hann vel kominn, »ok hefir þú mikit 20 skipazk«, segir hann, »síðan vit sámsk«; leiðir hann eptir sér inn, ok er hirðin sá hann, hlógu þeir at honum; en konungr sagði: »eigi þurfu þér at honum at hlæja, því at betr hefir hann sét fyr sinni sál heldr en ér«. Þá lét konungr göra honum laug ok gaf honum síðan klæði, ok 25 er hann nú með honum. Þat er nú sagt einhverju sinni of várit at konungr býðr Auðuni at vera með sér á lengðar ok kvezk myndu göra hann skutilsvein sinn ok leggja til hans góða virðing. Auðun segir: »guð þakki yðr, herra! sóma þann allan, er þér vilið til mín leggja; en hitt er 30 mér í skapi at fara út til Íslands«. Konungr segir: »þetta sýnisk mér undarliga kosit«. Auðun mælti: »eigi má ek þat vita, herra!« segir hann, »at ek hafa hér mikinn sóma með yðr, en móðir mín troði stafkarls stíg út á Íslandi; því at nú er lokit björg þeiri, er ek lagða til, áðr ek færa 35 af Íslandi«. Konungr svarar: »vel er mælt«, segir hann,

»ok mannliga, ok muntu verða giptumaðr; sjá einn var svá hlutrinn, at mér myndi eigi mislíka, at þú færir í braut heðan; ok ver nú með mér, þar til er skip búask«. Hann gørir svá.

5 Einn dag, er á leið várit, gekk Sveinn konungr ofan á bryggjur, ok váru menn þá at, at búa skip til ýmissa landa, í austrveg eða Saxland, til Svíþjóðar eða Noregs. Þá koma þeir Auðun at einu skipi föggu, ok váru menn at, at búa skipit. Þá spurði konungr: »hversu lízk þér, Auðun! á þetta skip?« Hann
10 svarar: »vel, herra!« Konungr mælti: »þetta skip vil ek þér gefa ok launa bjarndýrit«. Hann þakkaði gjöfina eptir sinni kunnustu; ok er leið stund, ok skipit var albúit, þá mælti Sveinn konungr við Auðun: »þó villtu nú á braut, þá mun ek nú ekki letja þik, en þat hefi ek spurt, at ilt er til
15 hafna fyrir landi yðru, ok eru víða øræfi ok hætt skipum; nú brýtr þú ok týnir skipinu ok fénu; lítt sér þat þá á, at þú hafir fundit Svein konung ok gefit honum gørsimi«. Síðan seldi konungr honum leðrhosu fulla af silfri, »ok ertu þá enn eigi félauss með ǵllu, þótt þú brjótir skipit,
20 ef þú fær haldit þessu. Verða má svá enn«, segir konungr, »at þú týnir þessu fé; lítt nýtr þú þá þess, er þú fannt Svein konung ok gaft honum gørsimi«. Síðan dró konungr hring af hendi sér ok gaf Auðuni ok mælti: »þó at svá illa verði, at þú brjótir skipit ok týnir fénu, eigi
25 ertu félauss, ef þú kemsk á land; því at margir menn hafa gull á sér í skipsbrotum, ok sér þá, at þú hefir fundit Svein konung, ef þú heldr hringinum; en þat vil ek ráða þér«, segir hann, »at þú gefir eigi hringinn, nema þú þykkisk eiga svá mikit gott at launa nøkkverjum ǵǵfum
30 manni, þá gef þeim hringinn, því at tignum monnum sómir at þiggja, ok far nú heill!«

Síðan lætr hann í haf ok kómr í Noreg ok lætr flytja upp varnað sinn, ok þurfti nú meira við þat en fyrr, er hann var í Noregi. Hann ferr nú síðan á fund Haralds
35 konungs ok vill efna þat, er hann hét honum, áðr hann fór til Danmerkr, ok kveðr konung vel. Haraldr konungr

tók vel kveðju hans, ok »sezk niðr«, segir hann, »ok drekk hér með oss«; ok svá görir hann. Þá spurði Haraldr konungr: »hverju launaði Sveinn konungr þér dýrit?« Auðun svarar: »því, herra! at hann þá at mér«. Konungr sagði: »launat mynda ek þér því hafa; hverju launaði hann enn?« 5 Auðun svarar: »gaf hann mér silfr til suðrgöngu«. Þá segir Haraldr konungr: »morgum mönnum gefr Sveinn konungr silfr til suðrgöngu eða annarra hluta, þótt ekki færi honum gørsimar; hvat er enn fleira?« »Hann bauð mér«, segir Auðun, »at gærask skutilsveinn hans ok mikinn 10 sóma til mín at leggja«. »Vel var þat mælt«, segir konungr, »ok launa myndi hann enn fleira«. Auðun sagði: »gaf hann mér knorr með farmi þeim, er hingat er bezt varit í Noreg«. »Þat var stórmannligt«, segir konungr, »en launat mynda ek þér því hafa. Launaði hann því 15 fleira?« Auðun svaraði: »gaf hann mér leðrhosu fulla af silfri ok kvað mik þá eigi félausan, ef ek helda því, þó at skip mitt bryti við Ísland«. Konungr sagði: »þat var ágætliga gørt, ok þat mynda ek ekki gørt hafa; lauss mynda ek þykkjask, ef ek gæfa þér skipit; hvárt launaði hann 20 fleira?« »Svá var víst, herra!« segir Auðun, »at hann launaði; hann gaf mér hring þenna, er ek hefi á hendi, ok kvað svá mega at berask, at ek týnda fénu öllu, ok sagði mik þá eigi félausan, ef ek ætta hringinn, ok bað mik eigi lóga, nema ek ætta nøkkverjum tignum manni 25 svá gott at launa, at ek vilda gefa; en nú hefi ek þann fundit, því at þú áttir kost at taka hvárttveggja frá mér, dýrit ok svá líf mitt, en þú lézt mik fara þangat í friði, sem aðrir náðu eigi«. Konungr tók við gjöfinni með blíðu ok gaf Auðuni í móti góðar gjafir, áðr en þeir skildisk. 30 Auðun varði fénu til Íslandsferðar ok fór út þegar um sumarit til Íslands ok þótti vera inn mesti gæfumaðr.

(Af **Morkinskinna**.)

6. Kongerne Østen og Sigurd.

Eysteinn konungr ok Sigurðr konungr váru einn vetr báðir á veizlu á Upplöndum, ok átti sinn bæ hvárr þeira. En er skamt var milli þeira bæja, er konungar skyldu veizlu taka, þá gerðu menn þat ráð, at þeir skyldu vera
5 báðir samt á veizlunum ok sínu sinni at hvárs búum; váru þeir fyrst báðir samt at því búi, er Eysteinn konungr átti. En um kveldit, er menn tóku at drekka, þá var mungát ekki gott, ok váru menn hljóðir. Þá mælti Eysteinn konungr: »þó eru menn hljóðir; hitt er ǫlsiðr
10 meiri, at menn geri sér gleði; fáam oss ǫlteiti nakkvara, mun þá enn á rætask um gaman manna. Sigurðr bróðir! þat mun ǫllum sœmst þykkja, at vit hefim nakkvara skemt-anarræðu«. Sigurðr konungr svarar heldr stutt: »ver þú svá málugr, sem þú vill, en lát mik ná at þegja fyrir
15 þér«. Þá mælti Eysteinn konungr: »sá ǫlsiðr hefir opt verit, at menn taka sér jafnaðarmenn, vil ek hér svá vera láta«. Þá þagði Sigurðr konungr. »Sé ek«, sagði Eysteinn konungr, »at ek verð hefja þessa teiti, mun ek taka þik, bróðir! til jafnaðarmanns mér; fœri ek þat til, at
20 jafnt nafn höfum vit báðir ok jafna eign, geri ek ok engi mun ættar okkarrar eða uppfœzlu«. Þá svaraði Sigurðr konungr: »mantu eigi þat, er ek braut þik á bak, ef ek vilda, ok vartu vetri ellri?«. Þá sagði Eysteinn konungr: »eigi man ek hitt síðr, er þú fekkst eigi leikit þat, er mjúk-
25 leikr var í«. Þá mælti Sigurðr konungr: »mantu, hversu fór um sundit með okkr, ek máttu kefja þik, ef ek vilda?«. Eysteinn konungr sagði: »ekki svam ek skemra en þú, ok eigi var ek verr kafsýndr; ek kunna ok á ísleggjum, svá at engan vissa ek þann, er þat kepði við mik, en þú
30 kunnir þat eigi heldr en naut«. Sigurðr konungr sagði: »höfðingligri íþrótt ok nytsamligri þykki mér at kunna vel á boga; ætla ek, at þú nýtir eigi boga minn, þóttu spyrnir fótum í«. Eysteinn konungr svaraði: »ekki em ek bogsterkr sem þú, en minna mun skilja beinskeyti okkra,

ok myklu kann ek betr á skíðum en þú, ok hafði þat verit
enn fyrr kǫlluð góð íþrótt«. Sigurðr konungr sagði: »þess
þykki mér mikill munr, at þat er höfðingligra, at sá, er
yfirmaðr skal vera annarra manna, sé mikill í flokki, sterkr
ok vápnfœrr betr en aðrir menn ok auðsær ok auðkendr, 5
þá er flestir eru saman«. Eysteinn konungr sagði: »eigi
er þat síðr einkanna hlutr, at maðr sé fríðr, ok er sá ok
auðkendr í mannfjöldu, þykki mér þat ok höfðingligt, því
at fríðleiknum sómir hinn bezti búnaðr; kann ek ok myklu
betr til laga en þú, ok svá hvat er vit skulum tala, em 10
ek myklu sléttorðari«. Sigurðr konungr sagði: »vera kann,
at þú hafir numit fleiri lögprettu, því at ek átta þá annat
at starfa, ok engi frýr þér sléttmælis; en hitt mæla margir,
at þú sér ekki allfastorðr, ok lítit mark sé, hverju þú heitr,
mælir eptir þeim, er þá eru hjá, ok er þat ekki konung- 15
ligt«. Eysteinn konungr sagði: »þat berr til þess, er menn
bera mál sín fyrir mik, þá hygg ek at því fyrst at lúka
svá hvers manns máli, at þeim mætti bezt þykkja; þá
kemr opt annarr, sá er mál á við hann, ok verðr þá opt
dregit til at miðla, svá at báðum skyli líka. Hitt er ok 20
opt, at ek heit því, er ek em beðinn, því at ek vilda, at
allir fœri fegnir frá mínum fundi. Sé ek hinn kost, ef ek
vil hafa, sem þú gerir, at heita öllum illu, en engi heyri
ek efndanna frýja«. Sigurðr konungr sagði: »þat hefir
verit mál manna, at ferð sú, er ek fór ór landi, væri heldr 25
höfðinglig, en þú sazt heima meðan sem dóttir fœður þíns«. Eysteinn konungr svarar: »nú greipt þú á kýlinu; eigi
mynda ek þessa rœðu vekja, ef ek kynna hér engu svara;
nær þótti mér hinu, at ek gerða þik heiman sem systur
mína, áðr þú yrðir búinn til ferðar«. Sigurðr konungr 30
sagði: »heyrt muntu hafa þat, at ek átta orrostur mjök
margar í Serklandi, er þú munt heyrt hafa getit, ok fekk
ek í öllum sigr ok margs konar gersimar, þær er eigi
hafa fyrr slíkar komit hingat til lands; þóttu ek þar mest
verðr, er ek fann gófgasta menn, en ek hygg, at eigi hafir 35
þú enn hleypt heimdraganum«. Eysteinn konungr sagði:

»spurt hefi ek þat, at þú áttir orrostur nakkvarar utan
 lands, en nytsamligra var þat landi váru, er ek gerða
 meðan: ek reista fimm kirkjur af grundvelli, ok gerða ek
 höfn við Agðanes, er áðr var øræfi ok hvers manns fgr,
 5 þá er ferr norðr eða suðr með landi; ek gerða ok stop-
 ulinn í Sinhólmssundi ok höllina í Björgyn, meðan þú
 brytjaðir blámenn fyrir fjándann á Serklandi, ætla ek þat
 lítit gagn ríki váru«. Sigurðr konungr sagði: »fór ek í
 ferð þessi lengst út til Jórdánar, ok lögðumk ek yfir ána;
 10 en út á bakkanum er kjarr nakkvat, en þar á kjarrinu reið
 ek knút, ok mæltu ek svá fyrir, at þú skyldir leysa, bróðir!
 eða hafa elligar þvilíkan formála, sem þar var á lagðr«. Eysteinn
 konungr sagði: »eigi mun ek leysa þann knút,
 er þú reitt mér, en riða máttu ek þér þann knút, er myklu
 15 síðr fengir þú leyst, þá er þú sigldir einskipa í her minn,
 þá er þú komt í land«. Eptir þat þögnuðu þeir báðir,
 ok var hvárrtveggi reiðr.

Fleiri hlutir urðu þeir í skiptum þeira bræðra, er þat
 fannsk á, at hvárr dró sik fram ok sitt mál, ok vildi hvárr
 20 vera qðrum meiri; en helzk þó friðr milli þeira, meðan
 þeir lifðu.

(Af Heimskringla.)

7. Knud lavard.

Knútr, son Eiríks konungs, hafði hertogadóemi í Heiða-
 bý, sem Eiríkr konungr faðir hans hafði gefit honum; hann
 var allra manna vinsælastr ok qrvastr af fé ok bezt þokk-
 25 aðr af alþýðu, þótt Nikolás konungr eða Magnús son hans
 hefði ríki meira; því var hann kallaðr Knútr lávarðr. Þat
 bar mest til vinsælda hans, at hann lét qllum mǫnnum
 heimilt fé sitt, er hafa þurftu; en þeir gættu eigi hófs, er
 hafa vildu, ok urðu framlöggin minni í móti, en nauðsyn

krafði, ok gekk upp fyrir honum mjök lausaféit. Ekki var mart um með þeim Nikolási konungi ok Knúti lávarði; ofundudu þeir feðgar mjök vinsæld Knúts; var þat ok mjök rétt at segja, at hverr maðr í Danmörk vildi svá sitja ok standa, sem Knútr vildi; var Magnús þó jafnan færi til 5 hans. Nökkurum vetrum eptir andlát Eiríks konungs andaðisk Heinrekr keisari í Saxlandi; var síðan keisari Heinrekr son hans. En er Knútr spurði þat, at Heinrekr móðurbróðir hans var andaðr, en Heinrekr son hans keisari orðinn, þá fýstisk hann at finna frænda sinn, keisarann, ok 10 fór hann með virðuligu foruneyti; ok er keisarinn spurði til frænda síns, þá lét hann búa virðuliga veizlu á móti honum ok fagnaði honum með blíðu, er þeir fundusk. Dvalðisk Knútr með keisara um hríð í enum mestum kærleikum ok prís. 15

Þat var eitt sinn, er þeir tóluðu, Heinrekr keisari ok Knútr lávarðr, þá mælti hertoginn til keisara: »herra!« segir hann, »ek hefi veitt yðr heimsókn í minni tilkvámu, at sækja at yðr heil ráð fyrir frændsemi sakir; vænti ek hér sœmðar, sem þér eruð, ok at þér munið meira meta 20 við mik frændsemi en viðskipti minna fyrri frænda. En ríki mitt stendr mjök til auðnar, en hugr minn fýsisk at halda sœmðum, vilda ek eigi láta þat vald, er faðir minn fekk mér í hendr; vildum vér gjarna þar til hafa heil ráð af yðr, hversu með skal fara«. Keisari svarar: »ek 25 hefi spurt vinsæld yðra, ok at þér hafið hvers manns lof, ok er en mesta nauðsyn, at þér fáíð ríki yðru haldit ok sœmðum; nú er þat siðr várr«, segir keisarinn, »hér í Saxlandi ok enn víða annars staðar at læsa hafnir fyrir landinu ok taka þar toll af ok láta ønga ná at leggja 30 skipum sínum í höfnina, nema leigu leggi eptir. Nú kann vera, at þetta þikki hart, þar er menn eru úvanir þessu; en svá mikinn framgang hefir yður sœmð áðr fengit, at mik væntir, at hon mun ekki við þetta minkask; því at þat er ríkra manna siðr víða í lönðum at læsa hafnir 35 fyrir landi sínu, ok taka menn þar stórfé eptir, en þat er

þó gæzla mikil ríkinu við úfriði. Þar með skal ek fá þér
 nakkvat í fjármunum, svá at þú megir halda sóma þínum
 fyrir þessa sök. Hertoginn þakkaði keisaranum fyrir sín
 tillög, ok kallaði vel til fallit í sínu landi at læsa hafnir,
 5 ok kallaði svá háttat landinu, at þat væri auðvelt víða.
 Síðan fór hertoginn heim í ríki sitt með stórmannligum
 féggjofum ok mörpum sömiligum hlutum, er hann hafði
 þegit af keisara.

Þá var mjök herskátt í Danmörk af heiðnum mönnum,
 10 þeim er löngum lágu í hernaði á sumrum ok ræntu kaup-
 menn eða landsmenn. Ok er Knútr lávarðr hafði eigi
 langa stund heima verit í ríki sínu, þá lét hann göra
 kastala tvá tveim megin Slésvíkr, þar sem mjóst var yfir
 sundit, er utan gengr at Heiðabý; síðan lét hann göra
 15 yfir sundit járnrekendr, en sumt af viðum, svá at læsa
 mátti sundit; setti síðan menn í kastalann at gæta ok
 láta þau ein skip þar inn leggja, er þeir tœki fé af hverju
 skipi. Hertoginn sat löngum í Heiðabý, var hann nú hirðr
 fyrir öllum úfriði; styrkðisk hann nú mjök at penningum,
 20 en helt þó öllum vinsældum, eptir því sem keisarinn hafði
 getit til.

Viðgautr hét maðr, hann var ættaðr af Sámlandi,
 hann var maðr heiðinn; hann var kaupmaðr ok var stór-
 auðigr ok vel mentr um marga hluti, hann sigldi jafnan
 25 kaupferðir í austrveg. Þat var eitt sumar, er hann sigldi
 austan at Kúrlandi, þá lágu Kúrir þar fyrir honum á her-
 skipum ok lögðu þegar at honum ok vildu drepa hann;
 en með því at hann var einskipa, þá sá hann sik önga
 viðtöku mega hafa ok setr upp segl ok ætlar at sigla
 30 heim til Sámlands. Kúrir sigldu þegar eptir ok komask
 í millum Sámlands ok hans; sér hann, at hann hefir tvá
 kosti fyrir höndum: at hætta á fund þeira, hverr yrði,
 eða sigla á haf undan ok snúa til kristinna landa, ok
 þótti honum hvárgi góðr. Tók hann þó þat til ráðs at
 35 sigla á haf ok austan til Danmerkr. Hann hafði haft
 spurn af Knúti lávarði ok þat með, at allir hlutu gott af

honum, er á hans fund kvæmi; vænti hann sér þar sóma, er margir fengu aðrir; réð hann þá þat af, at sigla til Heiðabœjar; sigldi hann þá at sundinu, því er læst var. Þá kallar hann á varðmennina, þá er í kastalanum váru, sagðisk hann vildu leggja inn í höfnina. Varðmaðrinn 5 spyrr, hverr hann væri. Hann svarar: »ek heiti Viðgautr«. Varðmaðrinn svarar: »ekki býðr Knútr lávarðr, at vér lúkum upp hafnir fyrir mönnum, er vér vitum eigi skyn á«. Viðgautr svarar: »láttu upp höfnina, góðr maðr! því at ek vil Knút finna, skal ek ok fyrir þik svara, ef hertogi vill 10 þik nakkvat um þetta kunna«. Varðmaðrinn mælti: »vel er til mælt«, segir hann. Luku þeir þá upp sundinu, ok lagði Viðgautr inn skipi sínu ok fór síðan á fund hertoga. Knútr spurði, hverir þeir væri. Viðgautr sagði, at þeir væri af Sámlandi. Knútr svarar: »heyr! hefi ek þín getit, 15 ok er mér sagt, at þú munir vera heiðinn maðr«. Viðgautr svarar: »víst erum vér heiðnir menn«. Hertogi mælti: »tveir eru kostir til: at þér takið við kristni ok látið skirask, skulu þér vera hér þá allir vel komnir, eða hætta til ella, hvat fyrir liggr«. Viðgautr svarar: »mun 20 eigi einsætt, herra! at kjósa inn betra sér til handa, ef þess er kostur? vil ek gjarna taka við trú ok þiggja síðan sóma af yðr«. Síðan váru þeir skirðir ok váru með Knúti lávarði um vetrinn í góðu yfirlæti. Viðgautr var löngum á tali við hertoga, kunni hann frá morgu at segja, því at 25 hann var vitr maðr ok hafði víða farit. Hertogi spurði hann margs ór austrvegi, ok kunni hann þaðan mart at segja.

Haraldr var konungr austr í Hólmgarði, son Valdimars konungs, Jarizláfssonar, Valdimarssonar. Móðir 30 Haralds var Gyða, dóttir Haralds Englakonungs, Guðinasonar. Haraldr átti Kristínu, dóttur Inga Sviakonungs, Steinkelssonar, systur Margrétar dróttningar, er þá átti Nikolás Danakonungr. Doetr Haralds ok Kristínar váru þær Málmfríðr, er átti Sigurðr konungr Jórsalafari, ok 35 Ingibjörg. En er Viðgautr hafði verit einn vetr með Knúti

lávarði í miklum kærleikum, þá beiddi hertogi, at hann mundi fara sendiför hans austr til Hólmgarðs ok biðja Ingibjargar, dóttur Haralds konungs, til handa honum. Viðgautr svarar: »herra!« segir hann, »einn hlutr er sá,
 5 er ek em til fœrr yðvart ørindi at flytja, at fé skortir mik eigi; en þó at ek sé fyrir margra hluta sakir vanfœrr til yðvart ørindi at flytja, þá verð ek þó skyldr til at göra yðvarn vilja um alt þat, sem þér vilið mik til nýta«. Hertogi þakkar honum ok lézk því þetta mál við hann talat
 10 hafa, at honum þœtti hann bezt til fallinn þeira manna, er í hans valdi váru, bæði fyrir sakir vits ok framkvæmdar. Síðan var búin ferð hans, ok áðr en Viðgautr færi á brott, mælti hann til hertoga: »herra!« segir hann, »þér hafið gørt til vár í vetr með miklum sóma ok veitt oss stór-
 15 mannliga, en launin munu vera minni af minni hendi, en vert væri; þér skuluð þiggja af mér fjóra tigu serkja grára skinna«. (En fimm timbr eru í serk hverjum, en fjórir tigur skinna í timbr). Hertogi þakkaði honum gjöfina ok kvazk eigi betri gjöf þégít hafa. Viðgautr siglir nú í brott með
 20 sínu foruneyti ok létti eigi, fyrr en hann kemr austr í Hólmgarð á fund Haralds konungs; heimti hann sik fram með féggjöfum við konunginn. Konungrinn tók honum vel, því at Viðgautr var frægr maðr ok djarfr í máli ok kunni margar tungur. Hann bar fram ørindi sín við konunginn
 25 ok flutti kœnliga ok sagði svá frá Knúti lávarði, at allir mundu frá honum einn veg segja, at engi er hans jafningi í Danmörk ok miklu víðara, »ætt hans er yðr ǵllum kunnig, ok er yðr ǵllum sómi í þessu«. Konungr svarar: »mikit fullting veitir þú honum í orðum þínum, ok mun
 30 hér skjótt lýkð falla á þetta mál, ef vér höfum þín ráð hér um«. »Já, herra!« segir hann, »í øngvan stað mun yðr reynask úframar, en ek hefi frá sagt; því at þat er almæli, at Knútr lávarðr er fyrirmaðr allra þeira manna, er nú vaxa upp í Danmörk eða á norðrlöndum«. Konungr
 35 svarar: »með því at vér vitum þik sannorðan, ok þú ert

oss at góðu einu kunnr, höfum vér ok áðr heyrð nakkvat
 getit Knúts lávarðs, þá skulum vér máli þessu vel svara;
 en ríki þikkir oss hann lítit hafa til forræðis, þótt hann
 hafi einn hertogadóm í Danmörk«. Viðgautr svarar: »þat
 hefir hann þar á mót, er miklu er frægra«. »Hvat er þat?« 5
 segir konungr. Viðgautr svarar: »mannkosti skal hann
 hafa um fram flesta menn aðra, ok er þat meira vert en
 mikit fé eða ríki«. Síðan átti konungr tal við dóttur sína
 ok við annat ráðuneyti sitt ok tjáði þetta mál fyrir þeim;
 en allir fýstu þessa ráðs, ok svá kom með samþykki Ingi- 10
 bjargar, at hon skyldi giptask Knúti lávarði, ok fór Við-
 gautr með þessum ørindum til Danmerkr ok fann Knút
 hertoga ok sagði frá sínum ørindum. Knútr hertogi þakk-
 aði honum sitt starf; efnaði hertogi til brúðlaups síns, en
 Haraldr konungr sendi Ingibjörgu dóttur sína austan ór 15
 Hólmgarði at nefndri stundu með fríðu foruneyti; en er
 hon kom til Danmerkr, tók hertogi vel við henni ok þar
 með ǫll alþýða; síðan gærði hann brúðlaup sitt til hennar
 með miklum fagnaði ok sóma. Þau áttu nokkur börn, þau
 er enn munu síðar nefnd vera. 20

Magnús Nikolásson óx upp í hirð föður síns, ok var
 hann allra manna mestr í allri Danmörk ok vel vinsæll,
 en þó var Knútr lávarðr allra vinsælastr ok bezt þokkaðr
 af alþýðu, þó at þeir Nikolás konungr ok Magnús son
 hans hefði ríki meira; ok þat sama olli því, er nokkur 25
 fæð var í milli þeira, at þeim feðgum óx ǫfund á vin-
 sældum hans, ok þótti þeim hans vinir helzti margir.
 Magnús Nikolásson fekk Rikizu, dóttur Burizláfs Vinda-
 konungs; þeira synir váru þeir Knútr ok Nikolás. Magnús
 hafði jafnan með sér mikla sveit manna; var hann löngum 30
 innan hirðar með Nikolási konungi feðr sínum, en stund-
 um var í sínum stað hvárr þeira; hann var sterkr maðr
 ok bráðgørr í ǫllu; hann var kallaðr Magnús sterki.

Knútr lávarðr bjó ferð sína ór landi í annat sinn ok
 fór enn á fund Heinreks keisara, frænda síns; ok er keisar- 35
 inn spurði til ferða hans, þá lét hann búa fyrir honum

veizlu virðuliga ok fagnaði honum vel. Keisarinn mælti
 eitt sinn til hertogans: »gleðr mik þat, frændi!« sagði
 hann, »er allir syngja yðr eitt lof, því at þik lofa allir
 þeir, er nakkvat skynja ok þíns nafns heyra getit, svá at
 5 engi maðr er jafnvinsæll sem þú«. Hertoginn svarar:
 »gæfu beru vér til þess, herra!« sagði hann, »en þér hafið
 oss upp hafit með yðrum styrk ok ráðum«. Þá lét her-
 togin fram bera grávöruna þá, er Viðgautr hafði gefit
 honum, ok mælti til keisarans: »þenna varning vil ek, at
 10 þér þiggið af mér, herra! þó at smæri minningar sé gørvar,
 en vera ætti«. Keisarinn sá þessa gjöf ok þakkaði honum
 ok mælti: »þegit hefi ek stærri gjafir«, sagði hann, »en
 fár þær, at mér hafi betri þótt«. Hertoginn dvalðisk með
 keisaranum um hrið í góðu yfirlæti ok miklum kærleikum;
 15 ok er hertoginn bjósk til heimferðar, þá gaf keisarinn
 honum margar gørsimar ok sagði, at hann skyldi eigi fé
 skorta, meðan þeir lifa báðir, »en þær gjafir, er þér færðuð
 mér, skal ek launa einar saman; þér skuluð þiggja af mér
 klæði, er eigi er víst, at qnnur sé slík í yðru landi eða
 20 víðara, ok þess vænti ek, ef þér eigið klæðin, at þar fylgi
 hamingja yður ok gipta ríkis yðvars eptir; vil ek þess biðja
 yðr, frændi!« segir hann, »at þú lógir eigi klæðunum, en
 um þat em ek hræddr, ef þér lógið, at þá sé skömm un-
 aðsbót at yðvarri scæmð«. Þetta váru tignarklæði keisar-
 25 ans, ok váru þau öll gullsaumuð ok enar mestu gørsimar.
 Hertoginn þakkaði honum gjafirnar ok allan þann sóma,
 er hann hafði til hans gørvan. Síðan fór hertoginn heim
 í ríki sitt ok þótti jafnan enn mesti ágætismaðr. Líttu
 síðar andaðisk keisarinn, ok segja menn, at sú náttúra
 30 fylgði tignarklæðunum þeim, er keisarinn gaf Knúti lá-
 varði, frænda sínum, at flestir yrði skammlífir, þaðan frá er
 klæðunum hefði lógat. Síðan tók keisaradóm Ljóðgeirr,
 saxneskr hertogi, hann var síðan kallaðr Lótariús.

Knútr lávarðr var svá vinsæll, sem fyrr var sagt, at
 35 allir enir beztu menn í Danmörk váru hans vinir eigi
 minni en Nikoláss konungs eða Magnúss sonar hans; en

þat var, sem fyrr var sagt, at þeir feðgar kunnu því svá illa fyrir ofundar sakir, at fyrir þat sama lögðu þeir úþekð til hertogans ok margra hans vina. Ok er Knútr lávarðr fann þetta, leitaði hann sér ráðs ok þóttisk vandliga saklauss við þá feðga. Þat var eitt sinn, at þeir Nikolás kon- 5 ungr ok Magnús son hans váru suðr á Jótlandi, at Knútr lávarðr fór á fund þeira með nakkvara menn; ok er þeir fundusk, fognuðu þeir vel hertoganum. Knútr mælti þá: »þat er örindi mitt hingat, at ek vil bjóða ykkur feðgum til veizlu; vilda ek, at vér ættim marga góða hluti saman, 10 sem oss sómir fyrir frændsemi sakir, ok látum eigi rógs- menn spilla frændsemi várri fyrir øngvar tilgørningar«. Þeir svöruðu ok sögðusk þat gjarna vilja, ok sögðu øngva hluti í milli þeira vera þá, er eigi mætti þeira frændsemi vel fara. Síðan reið Knútr lávarðr heim til Heiðabœjar 15 ok lét þar búa veizlu í móti Nikolási konungi ok Magnúsi syni hans; en þeir kómu til veizlunnar at ákveðinni stundu, ok var þar ágæt veizla; ok er sá dagr kom, er þeir skyldu í brott ríða, þá þakkaði hertoginn Nikolási konungi þann sóma, er þeir höfðu honum gørvan í þangatkvámu sinni, 20 ok gaf konunginum marga ágæta gripi. Síðan gekk hann til Magnúss ok mælti: »Magnús frændi!« sagði hann, »hér eru klæði þau, er Heinrekr keisari, frændi minn, gaf mér, en nú vil ek gefa yðr klæðin til vináttu ok heillar frændsemi; ok vil ek því gefa þér ena beztu gripi, er ek á til, 25 at þér samir vel at bera, enda ann ek þér vel at njóta, því at þú munt mér þat góðu launa«. Magnús fór þegar í klæðin, ok mæltu allir, er hann sá, at eigi mundi finnask honum vænni maðr eða tiguligri, ok sögðu, sem satt var, at þar var stórsœmða fyrir vert. Nikolás konungr ok 30 Magnús son hans þokkuðu hertoganum þá hluti, er hann hafði sæmiliga til þeira gørt í heimboði ok í stórmannligum gjöfum; ok áðr en þeir skildu, buðu þeir honum til sín um vetrinn til jólaveizlu; hann tók því þakksamliga. Skildu þeir frændr þá með enum mesta kærleik. 35

Þenna vetr skyldi Nikolás konungr taka jólaveizlu á

Hringstöðum, norðr í Sjólandi, ok til þessar veizlu kom Knútr lávarðr, eptir því sem ætlat var, við nakkvara menn, ok var hann með Nikolási konungi um jólin, ok var þar ágætlig veizla, ok váru þar miklir kærleikar með þeim

5 Nikolási konungi ok Magnúsi syni hans ok Knúti lávarði, frænda þeira. En er sá dagr kom, er veizluna skyldi eyða, þá segir hertoginn, at hann vill þá búask til ferðar; þenna dag var veizlan allra ákþfust, ok váru menn hertogans mjök druknir. Þá mælti Magnús til hertogans: »herra!«

10 sagði hann, »þó at yðr verði smæri gjafir veittar, en vert væri, þá vil ek þó minnask yðar; ek vil gefa yðr riddara fjóra tigu með ǵllum búnaði sínum«. (En þat er sagt, at einn riddara kostar átta merkr gulls sinn búnað.) Hertoginn þakkar Magnúsi gjöfina ok segir, at þessi gjöf

15 var bæði góð ok stórmannlig. Nú leið á daginn, ok kom eigi riddaraliðið þat, er Magnús skyldi gefa hertoganum, því at eigi var alla í einum stað upp at taka. Þá mælti hertoginn: »Magnús frændi!« sagði hann, »nú munu vér ríða fyrir ok bíða svá liðsins, þar sem yðr þikkir fallit«.

20 Magnús svaraði: »görum svá«, sagði hann, »ok skal ek ríða á leið með yðr, frændi! ok skiljask eigi fyrri við yðr, en þat er efnt, er ek hefi heitit yðr«. »Já, herra!« sagði hertoginn, »alt mun þat svá efnask, sem þér hafið til skipat, en jafnan þikkir oss sœmð at yðru fœruneyti«.

25 Síðan mintisk Knútr lávarðr við Nikolás konung, frænda sinn, ok aðra menn, þá er honum sýndisk. Eptir þat stíga þeir á hesta sína ok ríða í brott; þeir riðu um skóg nakkv-arn ok kómu í rjóðr eitt; þá bað Magnús þá stíga af baki ok bíða riddaranna, ok lézk vænta, at þeir mundi

30 skamma stund þurfa. Þeir gœrðu nú svá, at menn stigu af hestunum, ok settusk niðr í rjóðrinu, ok sofnuðu þegar margir, er af baki váru farnir, því at þeir höfðu drukkit fast um daginn. Knútr lávarðr sat á lág einni, en Magnús frændi hans hjá honum, ok var hann Magnús í blári kápu.

35 Síðan sjá þeir, hvar maðr hljóp fram ór skóginum, þar sem þeir váru, ok er hann kom í rjóðrit, þar er þeir sátu,

steypði hann af sér kápunni, er hann var í, ok reif af
 ermina aðra; hann mælti ekki við þá, hljóp síðan aptr í
 skóginn. Hertoginn spurði Magnús: »frændi!« sagði hann,
 »hvat ætlar þú slíkt vera? svá er, sem þetta sé vísbending
 nokkur«. »Ek veit eigi, herra!« sagði Magnús, »lítit mark 5
 ætla ek at slíku; eða hyggur þú, at hér búi nakkvat annat
 undir?« Hertoginn svaraði: »þat grunar mik, at þetta
 muni skulu vera njósn nokkur þeim, er nær oss eru, ok
 mun lið vera komit at oss í skóginum«. »Ekki mun þat
 vera, frændi!« segir Magnús, »því at þú ert svá vinsæll 10
 maðr, at engi vill yðr grand göra«. Þá tók hertoginn
 hendi sinni á oxl Magnúsi ok spurði: »hví leiddir þú mik
 svá á gøtu, frændi!« sagði hann, »at þú vart í brynju?«
 Magnús svaraði: »því at ek em eigi jafnvinsæll, sem þér
 eruð, frændi!« Í þenna tíma, er þeir tóluðusk við, kváðu 15
 við lúðrar í skóginum alla vega braut frá þeim, ok því
 næst drifu menn at þeim ór mörkinni. Fyrir þessu liði
 réð sá maðr, er hét Heinrekr halti, hann var son Sveins,
 Sveinssonar konungs, Úlfssonar, manni firnari en bræðr-
 ungr Knúts lávarðs; en þetta váru þó ráð þeira feðga 20
 Nikoláss konungs ok Magnúss sonar hans. Ok er hertog-
 inn sá, at liðit þusti fram ór skóginum at þeim, ok hann
 sá, at þetta váru úfriðarmenn, þá mælti hann: »hvat er
 nú, Magnús frændi!« sagði hann, »ræðr þú nakkvat fyrir
 fjölmenni þessu?« Magnús snaraðisk við honum ok mælti: 25
 »öngu skiptir þik, hverr fyrir ræðr; at fullu skal þér nú
 vinna«. Snerisk hann þá í lið með Heinreki halta. Her-
 toginna mælti: »guð fyrirgefi þér, frændi!« sagði hann,
 »ef nakkvat er ofgørt í þessu, ok fyrirgefa vil ek þér«. Þeir
 Magnús ok Heinrekr halti veittu þeim Knúti lávarði 30
 atgöngu harða, en þeir hertoginn snerusk til varnar í móti;
 þar tóksk hörð orrosta, ok var mjök újafnlig, því at margir
 váru þar um einn; váru þeir ok ekki við búnir, því at
 þeir vissu sér enskis ótta vánir né úfriðar á þeim degi;
 váru ok margir svá dauðadrukknir, at eigi vöknðu, fyrr 35
 en spjótin dunðu á þeim eða í gegnum þá, þeir er sofnat

hófðu. Þar fell Knútr lávarðr, ok er þat flestra manna
 sagn, at Heinrekr halti bæri vápn á hann ok veitti honum
 bana; þar fell ok mestr hluti liðs hans hertogans; en hann
 sjálfr fekk þó mælt fyrir sér þat, er honum var hjálpvæn-
 5 ligast, áðr hann lézk; en fátt eða ekki lézk af liði þeira
 Magnúss ok Heinreks. En er þessi tíðindi spurðusk um
 Danmörk, þá harmaði hverr maðr Knút lávarð, ok urðu
 þeir Nikolás ok Magnús son hans stórilla þokkaðir af þessu
 verki, svá at nær engi maðr í Danmörk bað þeim góðs
 10 fyrir þetta, ok jafnvel þeir, er áðr váru vinir þeira, sögðu,
 svá sem var, at þetta var et mesta níðingsverk, ok engi
 dugandi maðr mundi til þeira vilja þjóna upp frá því.
 Knútr lávarðr var færðr til Hringstaða ok þar jarðaðr, ok
 er sannheilagr maðr ok gæfir margar fagrar jarteignir ok
 15 dýrlegar. Líflátsdagr hans er einni nótt eptir enn þrettánda
 dag jóla; en nú er honum haldinn messudagr um alla
 Danmörk enn næsta dag eptir Jóans-messu baptista á sum-
 arit, því at þá var upp tekinn ór jörðu heilagr dómr hans.
 Þar heitir nú Lávarðsskógr, er hann fell. Svá segja Danir,
 20 at í rjóðri því, er enn helgi Knútr lávarðr fell, sé jafnan
 síðan fagrgrœnn völlr, hvárt sem er vetr eða sumar.

Enn helgi Knútr lávarðr ok Ingibjörg áttu dótr þrjár,
 Margrétu ok Kristínu ok Katrínu. En er enn helgi Knútr
 lávarðr fell, var Ingibjörg kona hans með barni; hon var
 25 þenna vetr austr í Garðaríki með Haraldi konungi feðr
 sínum. Hon fœddi sveinbarn, ok hét sá sveinn Valdimarr;
 hann var fœddr sjau nóttum eptir líflát ens helga Knúts
 lávarðs fœður síns; hann var snimma bæði vænn ok mikill
 ok afbragðligr um flesta hluti; hann óx upp austr í
 30 Garðaríki með móðurfrændum sínum, meðan hann var í
 barnæsku, ok var brátt vinsæll af alþýðu manna.

(Af **Knytlinga saga.**)

III. Gunnlaugs saga ormstungu.

1. Þorsteinn hét maðr, hann var Egilsson, Skallagrímssonar, Kveldúlfssonar hersis ór Noregi; en Ásgerðr hét móðir Þorsteins ok var Bjarnardóttir. Þorsteinn bjó at Borg í Borgarfirði; hann var auðigr at fé ok höfðingi mikill, vitr maðr ok hógværr ok hófsmaðr um alla hluti. 5 Engi var hann afreksmaðr um vöxt eða afl sem Egill faðir hans, en þó var hann et mesta afarmenni ok vinsæll af allri alþýðu. Þorsteinn var vænn maðr, hvítr á hár ok eygr manna bezt. Hann átti Jófríði, Gunnarsdóttur, Hlíf- arsonar. Jófríðr var átján vetra, er Þorsteinn fekk hennar; 10 hon var ekkja; hana hafði átt fyrr Þóroddr, son Tungu- Odds, ok var þeira dóttir Húngerðr, er þar fœddisk upp at Borg með Þorsteini. Jófríðr var skörungr mikill; þau Þorsteinn áttu mart barna, en þó koma fá við þessa sögu; Skúli var ellztr sona þeira, annarr Kollsveinn, þriði 15 Egill.

2. Eitt sumar er þat sagt at skip kom af hafi í Gufárós; Bergfinnr er nefndr stýrimaðr fyrir skipinu, norrœnn at ætt, auðigr at fé ok heldr við aldr; hann var vitr maðr. Þorsteinn bóndi reið til skips, ok réð jafnan 20 mestu, hver kaupstefna var, ok svá var enn. Austmenn vistuðusk, en Þorsteinn tók við stýrimanninum, fyrir því at hann beiddisk þangat. Bergfinnr var fátalaðr of vetr- inn, en Þorsteinn veitti honum vel. Austmaðrinn hendi

mikit gaman at draumum. Um v́́rit einn dag rœddi Þor-
 steinn um við Bergfinn, ef hann vildi ríða með honum
 upp undir Valfell; þar var þá þingstöð þeira Borgfirðinga;
 en Þorsteini var sagt, at fallnir væri búðarveggir hans.
 5 Austmaðrinn kveðsk þat v́́st vilja, ok riðu þeir heiman
 of daginn þrír saman ok húskarl Þorsteins, þar til er
 þeir koma upp undir Valfell til bæjar þess, er at Grenjum
 heitir; þar bjó einn maðr félítill, er Atli hét; hann var
 landseti Þorsteins, ok beiddi Þorsteinn Atla, at hann fœri
 10 til starfs með þeim ok hefði þál ok reku; hann gœrði svá.
 Ok er þeir koma til búðartoptanna, þá tóku þeir til starfs
 allir ok fœrðu út veggina. Veðrit var heitt af sólu, ok
 varð þeim Þorsteini ok austmanni erfitt; ok er þeir hfðu
 út fœrt veggina, þá settisk Þorsteinn niðr ok austmaðr í
 15 búðartoptina, ok sofnaði Þorsteinn ok lét illa í svefni;
 austmaðr sat hjá honum ok lét hann njóta draums síns,
 ok er hann vaknaði, var honum erfitt orðit. Austmaðr
 spurði, hvat hann hefði dreymt, er hann lét svá illa í
 svefni. Þorsteinn svaraði: »ekki er mark at draumum«.
 20 Ok er þeir riðu heim um kveldit, þá spyrr austmaðr enn,
 hvat Þorstein hefði dreymt. Þorsteinn segir: »ef ek segi
 þér drauminn, þá skaltu ráða hann, sem hann er til«.
 Austmaðr kveðsk á þat hætta mundu. Þorsteinn mælti
 þá: »þat dreymði mik, at ek þóttumk heima vera at
 25 Borg ok úti fyrir karldurum, ok sá ek upp á húsin ok á
 mœninum álpt eina væna ok fagra, ok þóttumk ek eiga,
 ok þótti mér allgóð. Þá sá ek fljúga ofan frá fjöllunum
 ȝrn mikinn; hann fló hingat ok settisk hjá álptinni ok
 klakaði við hana blíðliga, ok hon þótti mér þat vel
 30 þekkjask. Þá sá ek, at ȝrninn var svarteygr, ok járnkloer
 váru á honum; vaskligr sýndisk mér hann. Því næst sá
 ek fljúga annan fugl af suðrætt; sá fló hingat til Borgar
 ok settisk á húsin hjá álptinni ok vildi þýðask hana. Þat
 var ok ȝrn mikill. Brátt þótti mér sá ȝrninn, er fyrir
 35 var, ýfask mjök, er hinn kom til, ok bȝrðusk þeir snarp-
 liga ok lengi, ok þat sá ek, at hvárumtveggja blœddi; ok

svá lauk þeira leik, at sinn veg hné hvárr þeira af hús-
 mœninum, ok váru þá báðir dauðir. En álpín sat eptir,
 hnipín mjök ok daprlig. Ok þá sá ek fljúga fugl ór vestri,
 þat var valr; hann settisk hjá álpínni ok lét blítt við
 hana, ok síðan flugu þau í brott bæði samt í sömu ætt; 5
 ok þá vaknaða ek. Ok er draumr þessi úmerkiligr, segir
 hann, »ok mun vera fyrir veðrum, at þau mœtask í lopti
 ór þeim ættum, er mér þóttu fuglarnir fljúga«. Austmaðr
 segir: »ekki er þat mín ætlan«, segir hann, »at svá sé«.
 Þorsteinn mælti: »gør af drauminum slíkt, er þér sýnisk 10
 líkligast, ok lát mik heyra«. Austmaðr mælti: »fuglar
 þeir munu vera manna fylgjur; en húsfreyja þín er eigi
 heil, ok mun hon fœða meybarn frítt ok fagrt, ok munt þú
 unna því mikit; en gøfgir menn munu biðja dóttur þinnar
 ór þeim ættum, sem þér þóttu ernirnir fljúga at, ok leggja 15
 á hana ofrást ok berjask of hana ok látask báðir af því
 efni; ok því næst mun hinn þriði maðr biðja hennar ór
 þeirri ætt, er valrinn fló at, ok þeim mun hon gipt vera.
 Nú hefi ek þýddan draum þinn, ok hygg ek, eptir munu
 ganga«. Þorsteinn svarar: »illa er draumr ráðinn ok 20
 úvingjarnliga«, sagði hann, »ok munt þú ekki drauma ráða
 kunna«. Austmaðr segir: »þú munt at raun um komask,
 hversu eptir gengr«. Þorsteinn lagði fæð á austmann-
 inn, ok fór hann á brott um sumarit, ok er hann nú ór
 sögunni. 25

3. Um sumarit bjósk Þorsteinn til þings ok mælti
 til Jófríðar húsfreyju, áðr hann fór heiman: »svá er hátt-
 at«, segir hann, »at þú ert með barni; ok skal þat barn
 út bera, ef þú fœðir meybarn, en upp fœða, ef sveinn er«.
 Þat var þá siðvandi nakkvarr, er land var alt alheiðit, at 30
 þeir menn, er félítlir váru, en stóð úmegð mjök til handa,
 létu út bera börn sín, ok þótti þó illa gørt ávalt. Ok er
 Þorsteinn hafði þetta mælt, þá svarar Jófríðr: »þetta er
 úþínsliga mælt«, segir hon, »slíkr maðr sem þú ert; ok
 mun þér eigi sýnask þetta at láta göra, svá auðigr maðr 35
 sem þú ert«. Þorsteinn svarar: »veizt þú skaplyndi mitt«,

segir hann, »at eigi mun hlýðisamt verða, ef af er brugðit«. Síðan reið hann til þings; en Jófríðr fœddi meðan meybarn ákafa fagrt. Konur vildu þat bera at henni, en hon kvað þess lítla þörf ok lét þangat kalla smalamann sinn, 5 er Þorvarðr hét, ok mælti hon: »hest minn skaltu taka ok leggja sǫðul á ok fœra barn þetta vestr í Hjarðarholt Þorgerði Egilsdóttur, ok bið hana upp fœða með leynd, svá at Þorsteinn verði eigi varr við; ok þeim ástaraugum renni ek til barns þessa, at víst eigi nenni ek, at þat sé 10 út borit. En hér eru þrjár merkr silfrs, er þú skalt hafa at verkkaupi; en Þorgerðr skal fá þér fari vestr þar ok vist um haf«. Þorvarðr gærði, sem hon mælti. Síðan reið hann vestr í Hjarðarholt með barnit ok fekk Þorgerði í hendr; en hon lét upp fœða landseta sinn, er bjó 15 inn á Leysingjastöðum í Hvammsfirði. En hon tók Þorvarði fari norðr í Steingrímsfirði, í Skeljavík, ok vist of haf, ok fór hann þar utan, ok er hann nú ór sögunni.

Ok er Þorsteinn kom heim af þingi, þá sagði Jófríðr honum, at barnit er út borit, sem hann hafði fyrir mælt, 20 en smalamaðr var í brott hlaupinn ok stolit í brott hesti hennar. Þorsteinn kvað, hana hafa vel gørt, ok fekk sér smalamann annan. Nú liðu svá sex vetr, at þetta varð ekki víst. Ok þá reið Þorsteinn til heimboðs vestr í Hjarðarholt til Óláfs þá, mágs síns, Hǫskuldssonar, er þá þótti 25 vera með mestri virðingu allra höfðingja vestr þar. Þorsteini var þar vel fagnat, sem líkligt var. Ok einnhvern dag at veizlunni er þat sagt at Þorgerðr sat á tali við Þorstein, bróður sinn, í ǫndvegi; en Óláfr átti tal við aðra menn. En yfir gegnt þeim á bekkinum sátu meyjar 30 þrjár. Þá mælti Þorgerðr: »hversu lízk þér, bróðir, á stúlkur þessar, er hér sitja gegnt okkr?« Hann svarar: »allvel«, segir hann, »ok er þó ein fegrst miklu, ok hefir hon vænleik Óláfs, en hvíti ok yfirbragð vart Mýramanna«. Þorgerðr svarar: »víst er þat satt, er þú segir, bróðir, at 35 hon hefir hvíti ok yfirbragð vart Mýramanna, en ei vænleik Óláfs þá, því at hon er ei hans dóttir«. »Hversu má

þat vera«, segir Þorsteinn, »en þó sé hon þín dóttir?«
 Hon svarar: »með sannindum at segja þér, frændi«, kvað
 hon, »þá er þessi þín dóttir, en eigi mín, en fagra mær«;
 ok segir honum síðan alt, sem farit hafði, ok biðr hann
 fyrirgefa sér ok konu sinni þessi afbrigði. Þorsteinn mælti: 5
 »ekki kann ek ykkur at ásaka um þetta, ok veltr þangat,
 sem vera vill, um flesta hluti; ok hafi þit vel yfir slétt
 vanhyggju mína; lízk mér svá á mey þessa, at mér þykkir
 mikil gipta í at eiga jafnfagrt barn; eða hvat heitir hon?«
 »Helga heitir hon«, segir Þorgerðr. »Helga en fagra«, 10
 segir Þorsteinn. »Nú skalt þú búa ferð hennar heim með
 mér«. Hon gæddi svá. Þorsteinn var þaðan út leiddr með
 góðum gjöfum; ok reið Helga heim með honum ok fæddisk
 þar upp með mikilli virðing ok ást af föður ok móður ok
 öllum frændum. . 15

4. Í þenna tíma bjó uppi á Hvítarsíðu á Gilsbakka
 Illugi svartir Hallkelsson, Hrosskelssonar; móðir Illuga var
 Þuríðr dylla, dóttir Gunnlaugs ormstungu. Illugi var ann-
 arr mestr höfðingi í Borgarfirði en Þorsteinn Egilsson;
 Illugi svartir var stóreignamaðr ok harðlyndr mjök ok helt 20
 vel vini sína. Hann átti Ingibjörgu, dóttur Ásbjarnar Harð-
 arsonar ór Örnólfsdal. Móðir Ingibjargar var Þorgerðr,
 dóttir Miðfjarðar-Skeggja. Börn Ingibjargar ok Illuga voru
 mörg, en fá koma við þessa sögu. Hermundr hét son
 þeira, en annarr Gunnlaugr. Báðir voru þeir efniligir 25
 menn ok þá frumvaxta. Svá er sagt frá Gunnlaugi, at
 hann var snimmendis bráðgærr, mikill ok sterkr, ljósjarpr
 á hár ok fór allvel, svarteygr ok nakkvat nefljótr ok skap-
 felligr í andliti, miðmjór ok herðimikill, kominn á sik manna
 bezt, hávaðamaðr mikill í öllu skaplyndi, ok framgjarn 30
 snimmendis, ok við alt úvæginna ok harðr, ok skáld mikit
 ok heldr niðskár, ok kallaðr Gunnlaugr ormstunga. Her-
 mundr var þeira vinsælli ok hafði höfðingjabragð á sér.
 Ok er Gunnlaugr var fimtán vetra gamall, bað hann föður
 sinn fararefna, ok kvaðsk hann vilja fara utan ok sjá sið 35
 annarra manna. Illugi bóndi tók því seinliga, kvað, hann

eigi mundu þykkja góðan í útlöndum, er hann þóttisk trautt mega semja hann þar heima, sem hann vildi. Ok einnhvern morgin var þat, alllítlu síðar, at Illugi bóndi gekk út snimma ok sá, at útibúr hans var opit, ok váru
 5 lagðir út vörusekkir nakkvarir á hlaðit, sex, ok þar lénur með. Hann undraðisk þetta mjök. Þar gekk þá at maðr ok leiddi fjogur hross, ok var þar Gunnlaugr, sonr hans, ok mælti: »ek hefi sekkina út lagit«, segir hann. Illugi spurði, hví hann gærdi svá. Hann sagði, at þat skyldu
 10 vera fararefni hans. Illugi mælti: »engi ráð skalt þú taka af mér ok fara hvergi, fyrr en ek vil«, ok kipði inn aptr vörusekkjunum. Gunnlaugr reið þá í brott þaðan ok kom um kveldit ofan til Borgar, ok bauð Þorsteinn bóndi honum þar at vera, ok þat þiggr hann. Gunnlaugr segir
 15 Þorsteini, hversu farit hafði með þeim feðgum. Þorsteinn bað hann þar vera þeim stundum, sem hann vildi, ok þar var hann þau misseri ok nam lögspeki at Þorsteini, ok virðisk öllum mönnum þar vel til hans. Jafnan skemtu þau Helga sér at tafla ok Gunnlaugr; lagði hvárt þeira
 20 góðan þokka til annars bráðliga, sem raunir bar á síðan. Þau váru mjök jafnaldrar. Helga var svá föggr, at þat er sögn fróðra manna, at hon hafi fegrst kona verit á Íslandi. Hár hennar var svá mikit, at þat mátti hylja hana alla, ok svá fagrt sem gull barit; ok engi kostur þótti þá
 25 þvílíkr sem Helga en fagra í öllum Borgarfirði ok víðara annars staðar.

Ok einnhvern dag, er menn sátu í stofu at Borg, þá mælti Gunnlaugr til Þorsteins: »einn er sá hlutr í lögum, er þú hefir eigi kent mér: at fastna mér konu«. Þorsteinn
 30 segir: »þat er lítit mál«, ok kendi honum atferli. Þá mælti Gunnlaugr: »nú skalt þú vita, hvárt mér hafi skilizk, ok mun ek nú taka í hönd þér ok láta, sem ek festa mér Helgu, dóttur þína«. Þorsteinn segir: »þarfleysi ætla ek þat vera«, segir hann. Gunnlaugr þreifði þá þegar í
 35 hönd honum ok mælti: »veit mér nú þetta«, segir hann. »Gör sem þú vill«, segir Þorsteinn, »en þat skulu þeir

vita, er hjá eru staddir, at þetta skal vera sem úmælt, ok þessu skulu engi undirmál fylgja«. Síðan nefndi Gunnlaugr sér vátta ok fastnaði sér Helgu ok spurði síðan, hvárt þá mætti svá nýta. Hann kvað svá vera mega, ok varð monnum mikit gaman at þessu, þeim er við váru 5 staddir.

5. Qnundr hét maðr, er bjó suðr at Mosfelli; hann var auðmaðr enn mesti ok hafði goðorð suðr þar um nésin. Hann var kvángaðr maðr, ok hét Geirný kona hans, Gnúpsdóttir, Molda-Gnúpssonar, er nam suðr Grinda- 10 vík. Þeira synir váru þeir Hrafn ok Þórarinn ok Eindriði. Allir váru þeir efniligir menn, en þó var Hrafn fyrir þeim í hvívetna. Hann var mikill maðr ok sterkr, manna sjálígastr ok skáld gott. Ok er hann var mjök rosnaðr, þá fór hann landa á milli ok virðisk hvervetna vel, þar sem 15 hann kom. Þá bjó suðr á Hjalla í Qlfusi þeir Þóroddr enn spaki, Eyvindarson, ok Skapti, sonr hans, er þá var lögsgumaðr á Íslandi. Móðir Skapta var Rannveig, dóttir Gnúps, Molda-Gnúpssonar, ok váru þeir systrasynir Skapti ok Qnundar synir. Var þar vinátta mikil með frændsemi. 20 Þá bjó út at Rauðamel Þorfinnr Selþórisson, ok átti sjau sonu, ok váru allir efniligir menn; þeir hétu svá: Þorkell ok Þorgils, Steinn ok Galti, Ormr ok Þórormr ok Þórir; ok váru þeir mestir menn út þangat. Ok þessir menn, er nú eru nefndir, váru allir uppi á einn tíma. 25

Ok þessu næst urðu þau tíðindi, er bezt hafa orðit hér á Íslandi, at landit varð alt kristit, ok alt fólk hafnaði fornum átrúnaði. Gunnlaugr ormstunga, er áðr var frá sagt, var nú ýmist at Borg með Þorsteini, eða heima með Illuga, föður sínum, á Gilsbakka, þrjá vetr, ok var hann þá átján 30 vetra, ok samðisk þá mikit með þeim feðgum. Maðr hét Þorkell svartí; hann var heimamaðr Illuga ok náfrændi ok hafði þar upp vaxit. Honum tæmðisk arfr norðr í Vatnsdal í Ási, ok beiddi hann Gunnlaug fara með sér, ok hann gærði svá, ok riðu norðr tveir saman í Ás, ok 35 greiddu þeir féit af höndum, er varðveitt höfðu, með at-

göngu Gunnlaugs. Ok er þeir riðu norðan, gistu þeir í Grímsungum at auðigs bónda, er þar bjó. Ok um morgininn tók smalamaðr hest Gunnlaugs, ok var þá sveittr mjök, er þeir fengu. Gunnlaugr laust smalamanninn í
 5 úvit. Bóndi vildi eigi svá búit hafa ok beiddi bóta fyrir. Gunnlaugr bauð at gjalda bónda mörk. Bónda þótti þat oflítit. Gunnlaugr kvað þá vísu:

10 »Mörk bauðk mundangs-sterkjum
 manni (þiggja) ranna
 geira (sœmð skalt) góma
 glóðspýis (þá) nýja.
 Iðrask munt, ef yðrum
 álranns glóð ór sjóði
 lætr eyðanda líða
 15 linns samlegu kindar«.

Þessi varð sætt þeira, sem Gunnlaugr bauð, ok riðu þeir suðr heim við svá búit.

Ok lítlu síðar beiddi Gunnlaugr fœður sinn fararefna í annat sinn. Illugi segir: »nú skal vera, sem þú vill«, segir hann; »hefir þú nú heldr samit þik ór því sem var«. Reið Illugi þá heiman skjótt ok keypti skip hálf til handa Gunnlaugi, er uppi stóð í Gufárósi, at Auðuni festargarm. Ok er Illugi kom heim, þá þakkaði Gunnlaugr honum vel. Þorkell svartiréðsk til ferðar með Gunnlaugi, ok var fluttr
 25 varnaðr þeira til skips; en Gunnlaugr var at Borg, meðan þeir bjoggu skipit, ok þótti glaðara at tala við Helgu en vera í starfi með kaupmönnum. Einnhvern dag spurði Þorsteinn Gunnlaug, ef hann vildi ríða til hrossa með honum upp í Langavatnsdal. Gunnlaugr kvaðsk þat vilja.
 30 Nú ríða þeir tveir saman, þar til er þeir koma til selja Þorsteins, er heita á Þorgilsstöðum; ok váru þar stóðhross, er Þorsteinn átti, fjögur saman, ok váru rauð at lit. Hestr var allvænligr ok lítt reyndr. Þorsteinn bauð at gefa Gunnlaugi hestinn; en hann kvaðsk eigi hrossa

þurfa er hann ætlaði af landi. Ok þá riðu þeir til ann-
 arra stóðhrossa; var þar hestr grár með fjórum merum,
 ok var sá beztr í Borgarfirði, ok bauð Þorsteinn at gefa
 þann Gunnlaugi. Hann svarar: »eigi vil ek þessi heldr
 en hin; eða hví býðr þú mér eigi þat, er ek vil þiggja?« 5
 »Hvat er þat?« segir Þorsteinn. Gunnlaugr mælti: »Helga
 en fagra, dóttir þín«. Þorsteinn svarar: »eigi mun svá
 skjótt ráðask«, segir hann ok tók annat mál, ok riðu
 heimleiðis ofan með Langá. Þá mælti Gunnlaugr: »vita
 vil ek«, segir hann, »hverju þú vill svara mér um bón- 10
 orðit«. Þorsteinn svarar: »ekki sinni ek hégóma þínum«,
 segir hann. Gunnlaugr mælti: »þetta er alhugi minn, en
 eigi hégómi«. Þorsteinn svarar: »vita skyldir þú fyrst,
 hvat þú vildir. Ertu ei ráðinn til utanferðar, ok lætr
 þó, sem þú skylir kvángask? Er þat ekki jafnræði með 15
 ykkur Helgu, meðan þú ert svá úráðinn, ok mun því ekki
 verða á litit«. Gunnlaugr mælti: »hvar til ætlar þú um
 gjafirð dóttur þinnar, ef þú vill eigi gipta syni Illuga
 svarta? eða hvar eru þeir í Borgarfirði, er meira háttar
 sé en hann?« Þorsteinn svarar: »ekki fer ek í mann- 20
 jöfnuð«, segir hann, »en værir þú slíkr maðr sem hann, þá
 myndi þér ei frá vísat«. Gunnlaugr mælti: »hverjum vill
 þú heldr gipta dóttur þína en mér?« Þorsteinn svarar:
 »mart er hér gott mannval. Þorfinnr at Rauðamel á sjau
 sonu ok alla vel mannaða«. Gunnlaugr svarar: »hvárgi 25
 þeira, Qnundar né Þorfinns, er jafnmenni fðður míns; því
 at þik skortir sýnt við hann. Eða hvat hefir þú í móti
 því, er hann deildi kappi við Þorgrím goða Kjallaksson á
 Þórsnesþingi ok við sonu hans ok hafði einn þat, er við
 lá?« Þorsteinn svarar: »ek stökða í brott Steinari, syni 30
 Qnundar sjóna, ok þótti þat heldr mikilræði«. Gunnlaugr
 svarar: »Egils nauztu at því, fðður þíns; enda mun þat
 fám bóndum vel endask at synja mér mægðar«. Þor-
 steinn svarar: »hafðu í frammi kúgan við þá uppi við
 fjöllin, en þat kemr þér fyrir ekki hér út á Mýrunum«. 35
 Um kveldit koma þeir heim. Ok um morgininn riðr

Gunnlaugr upp á Gilsbakka ok bað fǫður sinn ríða til kvánbæna með sér út til Borgar. Illugi svarar: »þú ert úráðinn maðr, þar sem þú ert ráðinn til utanferðar, en lætr nú, sem þú skylir starfa í kvánbœnum, ok veit ek, at
 5 slíkt er ekki við skaplyndi Þorsteins«. Gunnlaugr svarar: »ek ætla þó utan alt eins, ok líkar mér ekki, nema þú fylgir þessu«. Síðan reið Illugi heiman við tólfta mann ofan til Borgar, ok tók Þorsteinn vel við honum. Um morgininn snimma ræddi Illugi til Þorsteins: »ek vil tala
 10 við þik«. Þorsteinn svarar: »göngum upp á borgina ok tölum þar«; ok svá gærdi þeir. Gunnlaugr gekk með þeim. Þá mælti Illugi: »Gunnlaugr frændi minn kveðsk hafa vakit bónorð við þik fyrir sína hönd, at biðja Helgu dóttur þinnar; en nú vil ek vita, hvern stað eiga skal
 15 málit. Er þér kunnig ætt hans ok fjáreign vár; skal hvárki til spara af várri hendi staðfestu né manna forráð, ef þá er nær en áðr«. Þorsteinn svarar: »þat eitt finn ek Gunnlaugi, at mér þykkir hann vera úráðinn«, segir hann; »en ef hann væri þér líkr í skaplyndi, þá mynda ek lítt seinka«.
 20 Illugi svarar: »þetta mun okkr verða at vinslitum, ef þú synjar okkr feðgum jafnræðis«. Þorsteinn svarar: »fyrir þín orð«, segir hann, »ok okkra vingan, þá skal Helga vera heitkona Gunnlaugs, en eigi festarkona, ok biða þrjá vetr; en Gunnlaugr skal fara utan ok skapa sik eptir
 25 góðra manna siðum; en ek skal lauss allra mála, ef hann kemr eigi þá út, eða mér virðisk eigi skapferði hans«. Ok við þetta skilja þeir. Ríðr Illugi heim, en Gunnlaugr til skips. Ok er þeim gaf byr, létu þeir í haf, ok kómu skipi sínu norðr við Noreg ok sigldu inn eptir Þrándheimi
 30 til Niðaróss ok lágu þar í lægi ok skipuðu upp.

6. Í þenna tíma réð fyrir Noregi Eiríkr jarl Hákonarson ok Sveinn, bróðir hans. Eiríkr jarl hafði þá atsetu inn á Hlǫðum at fǫðurleifð sinni ok var ríkr höfðingi. Skúli Þorsteinsson var þá með jarli ok var hirðmaðr hans ok
 35 vel metinn. Þat er frá sagt, at þeir Gunnlaugr ok Auðun festargarmr gengu, sjau menn saman, inn á Hlaðir. Gunn-

laugr var svá búinn, at hann var í grám kyrtli ok í hvítum leistabrókum. Sull hafði hann á fœti niðri á ristinni; freyddi ór upp blóð ok vágr, er hann gekk. Ok með þeim búningi gekk hann fyrir jarlinn ok þeir Auðun, ok kvøddu hann vel. Jarl kendi Auðun ok spyrr hann tíðinda af 5 Íslandi; en Auðun sagði slík sem váru. Jarl spyrr Gunnlaug, hverr hann væri; en hann sagði honum nafn sitt ok ætt. Jarl mælti: »Skúli Þorsteinsson«, sagði hann, »hvat manna er þessi á Íslandi?« »Herra«, segir hann, »takið honum vel; hann er ens bezta manns son á Íslandi, Illuga 10 svarta af Gilsbakka, ok fóstbróðir minn«. Jarl mælti: »hvat er fœti þínum, Íslendingr?« »Sullr er á, herra!« sagði hann. »Ok gekk þú þó ekki haltr«, segir jarl. Gunnlaugr svarar: »ei skal haltr ganga, meðan báðir fœtr eru jafnlangir«. Þá mælti hirðmaðr jarls, er Þórir hét: »þessi 15 rembisk mikit, Íslendingrinn, ok væri vel, at vér freistaðim hans nakkvat«. Gunnlaugr leit við honum ok mælti:

»Hirðmaðr er einn,
sá er einkar meinn;
trúið hán um vart,
hann er illr ok svartr!«

20

Þá vildi Þórir grípa til øxar. Jarl mælti: »lát vera kyrt«, segir hann; »ekki skulu menn gefa at slíku gaum; eða hvé gamall maðr ertu, Íslendingr?« Gunnlaugr svarar: »ek em nú átján vetra«, segir hann. »Þat læt ek um 25 mælt«, segir jarl, »at þú verðir ei annarra átján«. Gunnlaugr mælti, ok heldr lágt: »bið mér engra forböna«, segir hann, »en bið þér heldr«. Jarl mælti: »hvat sagðir þú nú, Íslendingr?« Gunnlaugr svarar: »svá sem mér þótti vera eiga, at þú bæðir mér engra forböna, en bæðir 30 sjálfum þér haldkvæmri böna«. »Hverra þá?« segir jarl. »At þú fengir ei þvílíkan dauðdaga sem Hákon jarl, faðir þinn«. Jarl setti svá rauðan sem blóð, ok bað taka fól þetta skjótt. Þá gekk Skúli fyrir jarl ok mælti: »gørið fyrir mín orð, herra! ok gefið manninum grið, ok fari 35

hann á brott sem skjótast. Jarl mælti: »verði hann á brottu sem skjótast, ef hann vill griðin hafa, ok komi aldri í mitt ríki síðan. Þá gekk Skúli út með Gunnlaugi ok ofan á bryggjur. Þar var Englandsfar, albúit til 5 útláts, ok þar tók Skúli Gunnlaugi far ok Þorkatli, frænda hans; en Gunnlaugr fekk Auðuni skip sitt til varðveizlu ok fé sitt, þat er hann hafði eigi með sér. Nú sigla þeir Gunnlaugr í Englandshaf, ok kómu um haustit suðr við Lundúnabryggjur ok réðu þar til hlunns skipi sínu.

10 7. Þá réð fyrir Englandi Aðalráðr konungr Játgeirsson ok var góðr höfðingi; hann sat þenna vetr í Lundúnaborg. Gunnlaugr gekk bráðliga fyrir konung ok kvaddi hann vel ok virðuliga. Konungr spurði, hvaðan af löndum hann væri. Gunnlaugr segir, sem var; »en því hefi ek 15 sótt á yðvarn fund, herra! at ek hefi kvæði ort um yðr, ok vilda ek, at þér hlýddið kvæðinu. Konungr kvað svá vera skyldu. Gunnlaugr flutti fram kvæðit vel ok sköruliga; en þetta er stefit í:

20 »Herr sés sk allr enn orva
Englands, sem goð, þengil;
ætt lýtr grams ok gumna
gunnbráðs Aðalráði.

Konungr þakkaði honum kvæðit ok gaf honum at bragarlaunum skallats-skikkju, skinndregna enum beztum 25 skinum ok hlaðbúna í skaut niðr, ok gærði hann hirðmann sinn, ok var Gunnlaugr með konungi um vetrinn ok virðisk vel. Ok einn dag, um morgininn snimma, þá mætti Gunnlaugr þrim mönnum á stræti einu, ok nefndisk sá Þórormr, er fyrir þeim var. Hann var mikill ok sterkr 30 ok furðu torveldligr. Hann mælti: »norðmaðr, segir hann, »sel mér fé nakkvat at láni. Gunnlaugr svarar: »ekki mun þat ráðligt at selja fé sitt úkunnum mönnum. Hann svarar: »ek skal gjalda þér at nefndum degi. »Þá skal á þat hætta, segir Gunnlaugr. Síðan seldi hann 35 honum féit. Ok lítlum síðar fann Gunnlaugr konunginn ok

segir honum fjárlánit. Konungr svarar: »nú hefir lítt til tekizk; þessi er enn mesti ránsmaðr ok víkingr, ok eig ekki við hann; en ek skal fá þér jafnmikit fé«. Gunnlaugr svarar: »illa er oss þá farit«, segir hann, »hirð-
monnum yðrum; göngum upp á saklausa menn, en látum 5
slíka sitja yfir váru, ok skal þat aldri verða«. Ok lítlu síðar hitti hann Þórorm ok heimti féit at honum; en hann kvaðsk eigi gjalda mundu. Gunnlaugr kvað þá visu þessa:

»Meðalráð er þér, Móði 10
málma galdrs! at halda
(att hafið ér við prettum
oddrjóð) fyr mér hoddum;
vita mátt hitt, at heitik
— hér sék á því fœri — 15
(þat fekksk nafn) af nøkkvi
naðrstunga (mér ungum)«.

»Nú vil ek bjóða þér lög«, segir Gunnlaugr, »at þú gjalt mér fé mitt, eða gakk á hólmi við mik ella á þriggja náttu fresti«. Þá hló víkingrinn ok mælti: »til þess hefir 20
engi orðit fyrri en þú, at skora mér á hólmi, svá skardan hlut sem margr hefir fyrir mér borit, ok em ek þessa al-
búinn«. Ok við þat skildu þeir Gunnlaugr at sinni. Gunn-
laugr sagði konungi svá búit. Hann svarar: »nú er komit í allúvænt efni; þessi maðr deyfir hvert vápn. Nú skaltu 25
mínum ráðum fram fara; ok er hér sverð, er ek vil gefa þér, ok með þessu skaltu vega, en sýn honum annat«. Gunnlaugr þakkaði konungi vel. Ok er þeir váru til hólms búnir, þá spyrr Þórormr, hvernig sverð þat væri, er hann hafði. Gunnlaugr sýnir honum ok bregðr, en hafði lykkju 30
um meðalkafla á konungsnaut ok dregr á hönd sér. Berserkrinn mælti, er hann sá sverðit: »ekki hræðumk ek þat sverð«, segir hann, ok hjó til Gunnlaugs með sverði ok af honum mjök svá skjöldinn allan. Gunnlaugr hjó þegar í mót með konungsnaut, en berserkrinn stóð hlífar- 35

lauss fyrir ok hugði, at hann hefði et sama vápn, ok hann sýndi; en Gunnlaugr hjó hann þegar banahogg. Konungr þakkaði honum verkit, ok af þessu fekk hann mikla frægð í Englandi ok víða annars staðar. Um várit,
 5 er skip gengu milli landa, þá bað Gunnlaugr Aðalráð konung orlofs at sigla nakkvat. Konungr spyrr, hvat hann vildi þá. Gunnlaugr svarar: »ek vilda efna þat, er ek hefi ætlat ok heitit«, ok kvað vísu þessa:

10 »Hlýtk veggjar at vitja
 viggs döglinga þriggja
 (því hefk hljótondum heitit
 hjarls) ok tveggja jarla;
 hverfkat ek aptr, áðr arfi
 auðveitis (gefr rauðan
 15 ormabeð fyr ermar)
 oddgefnar mér stefni«.

»Svá skal ok vera, skáld!« segir konungr ok gaf honum gullhring, er stóð sex aura; »en því skaltu heita mér«, segir konungr, »at koma aptr til mín at öðru hausti,
 20 fyrir því at ek vil ei láta þik fyrir sakir íþróttar þinnar«.

8. Síðan siglir Gunnlaugr af Englandi með kaup-
 monnum norðr til Dyflinnar. Þá réð fyrir Írlandi Sig-
 tryggr konungr silkiskegg, son Óláfs kvárans ok Kormlaðar
 dróttningar; hann hafði þá skamma stund ráðit ríkinu.
 25 Gunnlaugr gekk þá fyrir konung ok kvaddi hann vel ok virðuliga. Konungr tók honum scemiliga. Gunnlaugr mælti: »kvæði hefi ek ort um yðr ok vilda ek hljóð fá«. Konungr svarar: »ekki hafa menn til þess orðit fyrri, at fœra mér kvæði, ok skal víst hlýða«. Gunnlaugr kvað þá
 30 drápuna, ok er þetta stefit:

 »Elr sváru skæ
 Sigtryggr við hræ«.

Ok þetta er þar:

»Kann ek máls of skil,
hvern ek mæra vil
konungmanna kön:
hann er Kvárans son«.

»Muna gramr við mik 5
(venr hann gjøfli sik,
þess mun grepp vara)
gullhring spara.
Segi hildingr mér,
ef hann heyrði sér 10
dýrligra brag;
þat er drápulag«.

Konungr þakkaði honum kvæðit ok kallaði til sín féhirði sinn ok mælti svá: »hverju skal launa kvæðit?« Hann svarar: »hverju vili þér, herra?« segir hann. »Hversu 15 er launat«, segir konungr, »ef ek gef honum knörru tvá?« Féhirðirinn svarar: »ofmikit er þat, herra!« segir hann; »aðrir konungar gefa at bragarlaunum gripi góða, sverð góð eða gullhringa góða«. Konungr gaf honum klæði sín af nýju skallati: kyrtil hlaðbúinn ok skikkju með ágætum 20 skinum ok gullhring, er stóð mörk. Gunnlaugr þakkaði honum vel ok dvalðisk þar skamma stund ok fór þaðan til Orkneyja.

Þá réð fyrir Orkneyjum Sigurðr jarl Hlōðvisson; hann var vel til íslenzkra manna. Gunnlaugr kvaddi jarl 25 vel ok kvaðsk hafa kvæði at færa honum. Jarl kvaðsk hlýða vilja kvæði hans, svá stórra manna sem hann var á Íslandi. Gunnlaugr flutti kvæðit, ok var þat flokk ok vel ortr. Jarl gaf honum breiðœxi, silfrrekna alla, at kvæðislaunum ok bauð honum með sér at vera. Gunnlaugr þakk- 30 aði honum gjøfina ok boð et sama, en kveðsk verða at fara austr til Svíþjóðar, ok gekk síðan á skip með kaupmönnum þeim, er sigldu til Noregs, ok kómu um haustit austr við Konungahellu. Þorkell frændi hans fylgði honum

jafnan. Ór Konungahellu fengu þeir leiðtoga upp í Gautland et vestra, ok kómu fram í kaupstað þeim, er í Skörum heitir. Þar réð fyrir jarl sá, er Sigurðr hét, ok var við aldr. Gunnlaugr gekk fyrir hann ok kvaddi hann vel ok
 5 kvaðsk kvæði hafa ort um hann. Jarl gaf gott hljóð til. Gunnlaugr kvað kvæðit, ok var þat flokkur. Jarl þakkaði honum ok launaði honum vel ok bauð honum með sér at vera um vetrinn. Sigurðr jarl hafði jólaboð mikit um vetrinn. Ok atfangadag jóla koma þar sendimenn Eiríks
 10 jarls norðan af Noregi, tólf saman; þeir fóru með gjöfum til Sigurðar jarls. Jarlinn fagnaði þeim vel ok skipaði þeim um jólin hjá Gunnlaugi. Þar var qlteiti mikil. Gautar ræddu um, at engi jarl væri meiri ok frægri en Sigurðr. Noregsmönnum þótti Eiríkr jarl miklu framar.
 15 Ok um þetta þrættu þeir, ok tóku Gunnlaug til órskurðarmanns hvárirtveggju um þetta mál. Gunnlaugr kvað þá vísu þessa:

20 »Segið ér frá jarli,
 oddfeimu stafir! þeima;
 hann hefr litnar hranna
 (hárr karl er sá) bárur;
 sigrreynir hefr sénar
 sjálfr í miklu gjálfri
 austr fyr unnar hesti
 25 Eiríkr bláar fleiri«.

Hvárirtveggju unðu vel við órskurðinn, en betr Noregsmenn. Sendimenn fóru þaðan eptir jólin með fégjöfum, er Sigurðr jarl sendi Eiríki jarli; sögðu þeir nú Eiríki jarli órskurðinn Gunnlaugs. Jarli þótti Gunnlaugr hafa
 30 sýnt við sik einqrð ok vináttu, ok lét þau orð um fara, at Gunnlaugr skyldi þar friðland hafa í hans ríki. Þat frétti Gunnlaugr síðan, hvat jarl hafði um mælt. Sigurðr jarl fekk Gunnlaugi leiðtoga austr í Tíundaland í Svíþjóð, sem hann beiddi.

35 9. Í þenna tíma réð fyrir Svíþjóð Óláfr konungr

sønski, son Eiríks konungs sigrsæla ok Sigríðar ennar
 stórráðu, dóttur Skoqlar-Tosta; hann var ríkr konungr ok
 ágætr, metnaðarmaðr mikill. Gunnlaugr kom til Uppsala
 nær þingi þeira Svía um várit, ok er hann náði konungs
 fundi, kvaddi hann konunginn. Hann tók honum vel ok 5
 spyrr, hverr hann væri. Hann kvaðsk vera íslenzkr maðr.
 Konungr mælti: »Hrafn«, segir hann, »hvat manna er
 hann á Íslandi?« Maðr stóð upp af enum úæðra bekk,
 mikill ok vaskligr, gekk fyrir konung ok mælti: »herra!«
 segir hann, »hann er ennar beztu ættar ok sjálfr enn 10
 vaskasti maðr«. »Fari hann þá ok siti hjá þér«, sagði
 konungr. Gunnlaugr mælti: »kvæði hefi ek at fœra yðr«,
 sagði hann, »ok vilda ek, at þér hlýddið ok gæfið hljóð
 til«. »Gangið fyrst ok sitid«, sagði konungr; »ekki er nú
 tóm til yfir kvæðum at sitja«. Þeir gœrðu svá. 15

Tóku þeir þá tal með sér Gunnlaugr ok Hrafn; sagði
 hvárr qðrum frá ferðum sínum. Hrafn kvaðsk farit hafa
 áðr um sumarit af Íslandi til Noregs ok qndverðan vetr
 austr til Svíþjóðar. Þar gœrisk brátt vel með þeim. Ok
 einn dag, er liðit var þingit, váru þeir báðir fyrir konungi, 20
 Gunnlaugr ok Hrafn. Þá mælti Gunnlaugr: »nú vilda
 ek, herra!« segir hann, »at þér heyrðið kvæðit«. »Þat
 má nú«, segir konungr. »Nú vil ek flytja kvæði mitt,
 herra!« segir Hrafn. »Þat má vel«, segir konungr. »Þá vil
 ek flytja fyrr kvæði mitt, herra!« segir Gunnlaugr, »ef 25
 þér vilið svá«. »Ek á fyrr at flytja, herra!« segir Hrafn,
 »er ek kom fyrr til yðvar«. Gunnlaugr mælti: »hvar
 kómu feðr okkrir þess«, segir hann, »at faðir minn væri
 eptirbátr fœður þíns? hvar nema alls hvergi? skal ok svá
 með okkr vera«. Hrafn svarar: »gœrum þá kurteisi«, 30
 segir hann, »at vér fœrum þetta ei í kappmæli, ok látum
 konung ráða«. Konungr mælti: »Gunnlaugr skal fyrri
 flytja, því at honum eirir illa, ef hann hefir eigi sitt mál«. Þá
 kvað Gunnlaugr drápuna, er hann hafði orta um Óláf
 konung; ok er lokit var drápunni, þá mælti konungr: 35
 »Hrafn«, sagði hann, »hversu er kvæðit ort?« »Vel,

herra!« sagði hann; »þat er stórt kvæði ok úfagrt ok
 nakkvat stirðkveðit, sem Gunnlaugr er sjálfr í skaplyndi«.
 »Nú skaltu flytja þitt kvæði, Hrafn«, segir konungr.
 Hann gærir svá. Ok er lokit var, þá mælti konungr:
 5 »Gunnlaugr«, segir hann, »hversu er kvæði þetta ort?«
 Gunnlaugr svarar: »vel, herra!« segir hann; »þetta er
 fagrt kvæði, sem Hrafn er sjálfr at sjá, ok yfirbragðslítit;
 eða hví ortir þú flokk um konunginn«, segir hann, »eða
 þótti þér hann eigi drápunnar verðr?« Hrafn svarar:
 10 »töllum þetta ei lengr; til mun verða tekit, þótt síðar sé«,
 segir hann; ok skildu nú við svá búit. Líttu síðar gærdisk
 Hrafn hirðmaðr Óláfs konungs ok bað hann orlofs til
 brottferðar; konungr veitti honum þat. Ok er Hrafn var
 til brottferðar búinn, þá mælti hann til Gunnlaugs: »lokit
 15 skal nú okkarri vináttu, fyrir því at þú vildir hrópa mik
 hér fyrir höfðingjum; nú skal ek einhverju sinni eigi þik
 minnr vanvirða, en þú vildir mik hér«. Gunnlaugr svarar:
 »ekki hryggja mik hót þín«, segir hann, »ok hvergi munu
 vit þess koma, at ek sjá minna virðr en þú«. Óláfr kon-
 20 ungr gaf honum góðar gjafir at skilnaði, ok fór hann í
 brott síðan.

Hrafn fór austan um várit ok kom til Þrándheims ok
 bjó skip sitt ok sigldi til Íslands um sumarit ok kom skipi
 sínu í Leiruvág fyrir neðan Heiði, ok urðu honum fegnir
 25 frændr ok vinir, ok var hann heima þann vetr með föður
 sínum. Ok um sumarit á alþingi fundusk þeir frændr,
 Skapti lögsögumaðr ok Skáld-Hrafn. Þá mælti Hrafn: »þitt
 fullting vilda ek hafa til kvánbænar við Þorstein Egilsson,
 at biðja Helgu, dóttur hans«. Skapti svarar: »er hon eigi
 30 áðr heitkona Gunnlaugs ormsungu?« Hrafn svarar: »er
 eigi liðin sú stefna nú«, segir hann, »sem mælt var með
 þeim? enda er miklu meiri hans ofsi, en hann muni nú
 þess gá eða geyma«. Skapti svarar: »göllum, sem þér
 líkar«. Síðan gengu þeir fjölmennir til búðar Þorsteins
 35 Egilssonar; hann fagnaði þeim vel. Skapti mælti: »Hrafn
 frændi minn vill biðja Helgu dóttur þinnar, ok er þér

kunnig ætt hans ok auðr fjár ok menning góð, frænda afli mikill ok vina«. Þorsteinn svarar: »hon er áðr heitkona Gunnlaugs, ok vil ek halda öll mál við hann, þau sem mælt váru«. Skapti mælti: »eru nú eigi liðnir þrír vetr, er til váru nefndir með yðr?« »Já«, sagði Þorsteinn, »en 5 ei er sumar liðit, ok má hann enn til koma í sumar«. Skapti svarar: »en ef hann kemr eigi til sumarlangt, hverja ván skulu vér þá eiga þessa máls?« Þorsteinn svarar: »hér munu vér koma annat sumar, ok má þá sjá, hvat ráðligast þykkir, en ekki tjóar nú þetta at tala lengr 10 at sinni«. Ok við þat skildu þeir, ok riðu menn heim af þingi. Ekki fór þetta tal leynt, at Hrafn bað Helgu. Ei kom Gunnlaugr út á því sumri. Ok annat sumar á alþingi fluttu þeir Skapti bónorðit ákafliga, kváðu þá Þorstein lausan allra mála við Gunnlaug. Þorsteinn 15 svarar: »ek á fár dætr fyrir at sjá, ok vilda ek gjarna, at öngum manni yrði þær at rógi; nú vil ek finna fyrst Illuga svarta«; ok svá gerdði hann. Ok er þeir fundusk, þá mælti Þorsteinn: »þykki þér ek eigi lauss allra mála við Gunnlaug, son þinn?« Illugi mælti: »svá er víst«, 20 segir hann, »ef þú vill; kann ek hér nú fátt til at leggja, er ek veit eigi gørla efni Gunnlaugs, sonar míns«. Þorsteinn gekk þá til Skapta, ok keyptu þeir svá, at brul-laup skyldi vera at vetrnóttum at Borg, ef Gunnlaugr kæmi eigi út á því sumri, en Þorsteinn lauss allra mála 25 við Hrafn, ef Gunnlaugr kæmi til ok vitjaði ráðsins. Eptir þat riðu menn heim af þinginu, ok frestaðisk til-kváma Gunnlaugs, en Helga hugði ilt til ráða.

10. Nú er at segja frá Gunnlaugi, at hann fór af Svíþjóðu þat sumar, er Hrafn fór til Íslands, ok fekk þá 30 góðar gjafir af Óláfi konungi at skilnaði þeira. Aðalráðr konungr tók við Gunnlaugi allvel, ok var hann með honum um vetrinn með góðri sœmð. Í þenna tíma réð fyrir Danmörku Knútr enn ríki, Sveinsson, ok hafði nýtekit við fǫðurleifð sinni, ok heitaðisk jafnan at herja til Englands, 35 fyrir því at Sveinn konungr, faðir hans, hafði unnit mikit

ríki á Englandi, áðr hann andaðisk vestr þar. Ok í þann
 tíma var mikill herr danskra manna vestr þar, ok var sá
 höfðingi fyrir, er Hemingr hét, son Strútharalds jarls ok
 bróðir Sigvalda jarls, ok helt hann þat ríki undir Knút
 5 konung, er Sveinn konungr hafði áðr unnit. Um vart
 bað Gunnlaugr konunginn sér orlofs til brottferðar. Hann
 svarar: »ei samir þér nú at fara frá mér, til slíks úfriðar
 sem nú horfir hér í Englandi, þar sem þú ert minn hirð-
 maðr«. Gunnlaugr svarar: »þér skuluð ráða, herra! en
 10 gefið mér orlof at sumri til brottferðar, ef Danir koma
 eigi«. Konungr svarar: »sjám vit þá!«. Nú leið þat
 sumar ok vetrinn eptir, ok kómu Danir eigi. Ok eptir
 mitt sumar fekk Gunnlaugr orlof til brottferðar af kon-
 ungi, ok fór Gunnlaugr þaðan austr til Noregs ok fann
 15 Eirík jarl í Þrándheimi á Hlǫðum, ok tók jarl honum þá
 vel ok bauð honum þá með sér at vera. Gunnlaugr
 þakkar honum boðit, ok kveðsk þó vilja fara fyrst út til
 Íslands á vit festarmeyjar sinnar. Jarl mælti: »nú eru
 öll skip í brottu, þau er til Íslands bjoggusk«. Þá mælti
 20 hirðmaðr einn: »hér lá Hallfreðr vandræðaskáld í gær út
 undir Agðanesi«. Jarlinn svarar: »svá má vera«, segir
 hann; »hann sigldi heðan fyrir fimm nóttum«. Eiríkr
 jarl lét þá flytja Gunnlaug út til Hallfreðar, ok tók hann
 við honum með fagnaði; ok gaf þegar byr undan landi,
 25 ok váru vel kátir. Þat var síð sumars. Hallfreðr mælti
 til Gunnlaugs: »hefir þú frétt bónorðit Hrafns Qnundar-
 sonar við Helgu ena fǫgru?«. Gunnlaugr kveðsk frétt
 hafa, ok þó úgørsla. Hallfreðr segir honum slíkt, sem
 hann vissi af, ok þat með, at margir menn mæltu þat, at
 30 Hrafn væri ei úrǫskvari en Gunnlaugr. Gunnlaugr kvað
 þá vísu:

»Rœkik lítt, þótt leiki
 (létt veðr er nú) þéttan
 austanvindr at Qndri
 andness viku þessa;

meir sjámk hitt, en hæru
hoddstríðandi bíðit,
orð, at eigi verðak
jafnröskr taliðr Hrafni«.

Hallfreðr mælti þá: »Þess þyrfti, félagi, at þér veitti 5
betr en mér málin við Hrafn; ek kom skipi mínu í Leiru-
vág fyrir neðan Heiði fyrir fám vetrum, ok átta ek at
gjalda hálfa mörk silfrs húskarli Hrafns, ok helt ek því
fyrir honum; en Hrafn reið til vár með sex tigu manna
ok hjó strengina, ok rak skipit upp á leirur, ok búit við 10
skipbroti; varð ek þá at selja Hrafni sjálfðœmi, ok galt
ek mörk; ok eru slíkar mínar at segja frá honum«. Ok
þá var þeim eintalat um Helgu, ok lofaði hann mjök væn-
leik hennar. Gunnlaugr kvað þá vísu þessa:

»Munat háðvorum hyrjar 15
hríðmundaði Þundar
hafnar, hqrví drifna,
hlýða jorð at þýðask;
því at lautsíkjar lékum
lyngs, er várum yngri, 20
alnar gims á ýmsum
andnesjum því landi«.

»Þetta er vel ort«, segir Hallfreðr. Þeir tóku land
norðr á Melrakkaslétu, í Hraunhqfn, hálfum mánaði fyrir
vetr, ok skipuðu þar upp. 25

Þórðr hét maðr; hann var bóndason þar á Sléttunni;
hann gekk í glímur við þá kaupmennina, ok gekk þeim
illa við hann. Þá varð komit saman fangi með þeim
Gunnlaugi. Ok um nóttina áðr hét Þórðr á Þór til sigrs
sér; ok um daginn, er þeir fundusk, tóku þeir til glímu; 30
þá laust Gunnlaugr báða fœtrna undan Þórði ok feldi
hann mikit fall; en fótrinn Gunnlaugs stókk ór liði, sá
er hann stóð á, ok fell Gunnlaugr þá með Þórði. Þá
mælti Þórðr: »vera má«, segir hann, »at þér vegni eigi

annat betr«. »Hvat þá?« segir Gunnlaugr. »Málin við Hrafn, ef hann fær Helgu ennar vænu at vetrnóttum; ok var ek hjá í sumar á alþingi, er þat réðsk«. Gunnlaugr svarar øngu. Þá var vaflðr fótrinn ok í liðinn færðr, ok
 5 þrútnaði allmjök. Þeir Hallfreðr riðu tólf menn saman, ok kómu suðr á Gilsbakka í Borgarfirði þat laugarkveld, er þeir sátu at brullaupinu at Borg. Illugi varð feginn Gunnlaugi, syni sínum, ok hans forunautum. Gunnlaugr kvaðsk þá þegar vilja ofan ríða til Borgar. Illugi kvað
 10 þat ekki ráð, ok svá sýndisk öllum nema Gunnlaugi; en Gunnlaugr var þá úfærr fyrir fótarsins sakir, þótt hann léti ekki á sjásk, ok varð því ekki af ferðinni. Hallfreðr reið heim um morgininn til Hreðuvatns í Norðrárdal; þar réð fyrir eignum þeira Galti, bróðir hans, ok var vaskr
 15 maðr.

11. Nú er at segja frá Hrafn, at hann sat at brullaupi sínu at Borg, ok er þat flestra manna sagn, at brúðrin væri heldr dǫpr, ok er þat satt, sem mælt er, at lengi man þat, er ungr getr, ok var henni nú ok svá.
 20 Þat varð til nýlundu þar at veizlunni, at sá maðr bað Húngerðar, Þórodds dóttur ok Jófríðar, er Svertingr hét ok var Hafr-Bjarnarson, Molda-Gnúpssonar, ok skyldu þau ráð takask um vetrinn eptir jól uppi at Skáney. Þar bjó Þorkell, frændi Húngerðar, son Torfa Valbrandssonar.
 25 Móðir Torfa var Þórodda, systir Tungu-Odds. Hrafn fór heim til Mosfells með Helgu, konu sína; ok er þau höfðu þar skamma stund verit, þá var þat einn morgin, áðr þau risu upp, at Helga vakir, en Hrafn svaf, ok lét hann illa í svefni. Ok er hann vaknaði, spyrr Helga, hvat hann
 30 hefði dreymt. Hrafn kvað þá vísu:

»Hugðumk (orms) á armi
 (ey laggvar!) þér hoggvinn,
 væri, brúðr! í blóði
 beðr þínn roðinn mínu,

knættit endr of undir
 ǫlstafns Njörun (Hrafni
 líkn getra þat, lauka
 lind!) rógþyrnis binda.

Helga mælti: »þat mun ek aldri gráta«, segir hon 5
 »ok hafi þér illa svikit mik, ok mun Gunnlaugr út kominn«;
 ok grét Helga þá mjök. Ok lítlu síðar fluttisk útkváma
 Gunnlaugs. Helga gæddisk þá svá stíð við Hrafn, at
 hann fekk eigi haldit henni heima þar, ok fóru þau þá
 heim aptr til Borgar, ok nýtti Hrafn lítit af samvistum 10
 við hana. Nú búask menn til boðs um vetrinn. Þorkell
 frá Skáney bauð Illuga svarta ok sonum hans. Ok er
 Illugi bóndi bjósk, þá sat Gunnlaugr í stofu ok bjósk ekki.
 Illugi gekk til hans ok mælti: »hví býsk þú ekki, frændi?«
 Gunnlaugr svarar: »ek ætla eigi at fara«. Illugi mælti: 15
 »fara skaltu víst, frændi!« segir hann, »ok slá ekki s'íku
 á þik, at þreyja eptir einni konu, ok lát, sem þú vitir eigi,
 ok mun þik aldri konur skorta«. Gunnlaugr gæddi, sem
 faðir hans mælti, ok kómu þeir til boðsins, ok var þeim
 Illuga ok sonum hans skipat í qndvegi, en þeim Þorsteini 20
 Egilssyni ok Hrafni, mág hans, ok sveitinni brúðguma í
 annat qndvegi gegnt Illuga. Konur sátu á palli, ok sat
 Helga en fagra næst brúðinni, ok rendi opt augum til
 Gunnlaugs, ok kemr þar at því, sem mælt er, at eigi leyna
 augu, ef ann kona manni. Gunnlaugr var þá vel búinn 25
 ok hafði þá klæðin þau en góðu, er Sigtrygggr konungr
 gaf honum, ok þótti hann þá mikit afbragð annarra manna
 fyrir margs sakir, bæði afls ok vænleiks ok vaxtar. Lítil
 var gleði manna at boðinu. Ok þann dag, er menn váru
 í brottbúningi, þá brugðu konur göngu sinni ok bjoggusk 30
 til heimferðar. Gunnlaugr gekk þá til tals við Helgu, ok
 tóluðu lengi, ok þá kvað Gunnlaugr vísu:

»Ormstungu varð engi
 allr dagr und sal fjalla

5 hægr, síz Helga en fagra
 Hrafn kváanar réð nafni;
 lítt sá Høðr enn hvíti
 hjörþeys, faðir meýjar,
 (gefin var Eir til aura
 ung) við minni tungu«.

Ok enn kvað hann:

10 »Væn, ák verst at launa,
 víngefn! fòður þínum
 (fold nemr flaum af skaldi
 flóðhyrs) ok svá móður;
 því at gørdø Bil borða
 bæði senn und klæðum
 15 (hér hafi hølðs ok svarra
 hagvirki!) svá fagra«.

Ok þá gaf Gunnlaugr Helgu skikkjuna Aðalráðsnaut,
 ok var þat gørsimi sem mest. Hon þakkaði honum vel
 gjöfina. Síðan gekk Gunnlaugr út, ok váru þá komin
 hross, ok hestar sòðlaðir, ok margir allvænligir, ok bundnir
 20 heima á hlaðinu. Gunnlaugr hljóp á bak einhverjum hesti
 ok reið á skeið eptir túninu ok at þangat, er Hrafn stóð
 fyrir, ok varð Hrafn at opa undan. Gunnlaugr mælti:
 »ekki er at opa undan, Hrafn!« segir hann, »fyrir því
 at ønga ógn býð ek þér at sinni; en þú veizt, til hvers
 25 þú hefir unnit«. Hrafn svarar ok kvað vísu:

30 »Samira okkr of eina,
 Ullr benloga! Fullu,
 frægir fólka Ságu!
 fangs í brigð at ganga;
 mjök eru margar slíkar,
 morðrunnr! fyr haf sunnan
 (ýtir er sævar sóta
 sannfróðr) konur góðar«.

Gunnlaugr svarar: »vera má«, segir hann, »at margar sé, en eigi þykki mér svá«. Þá hljópu þeir Illugi at ok Þorsteinn ok vildu ekki, at þeir ættisk við. Þá kvað Gunnlaugr vísu:

»Gefin var Eir til aura 5
 armdags en litfagra
 (þann kveða menn, né minna,
 minn jafnoka) Hrafni,
 allra nýztr meðan austan
 Alráðr farar dvalði 10
 (því er menrýri minni
 málgráðr) í gny stála«.

Ok eptir þetta riðu menn heim hváirtveggju, ok var alt kyrt ok tíðindalaust um vetrinn. Nýtti Hrafn síðan ekki af samvistum við Helgu, þá er þau Gunnlaugr hófðu fundizk. 15

Ok um sumarit riðu menn fjölmennir til þings: Illugi svartir ok synir hans með honum, Gunnlaugr ok Hermundr; Þorsteinn Egilsson ok Kollsveinn, son hans; Qnundr frá Mosfelli ok synir hans allir; Svertingr Hafr- 20
 Bjarnarson. Skapti hafði þá enn lögsgu. Ok einn dag á þinginu, er menn gengu fjölmennir til lögbergs, ok er þar var lokit at mæla lögskilum, þá kvaddi Gunnlaugr sér hljóðs ok mælti: »er Hrafn hér Qnundarson?« Hann kveðsk þar vera. Gunnlaugr ormstunga mælti þá: »þat 25
 veizt þú, at þú hefir fengit heitkonu minnar ok dregizk til fjándskapar við mik; nú fyrir þat vil ek bjóða þér hólmgöngu hér á þinginu á þriggja náttu fresti í Øxarárhólmi«. Hrafn svarar: »þetta er vel boðit, sem ván var at þér«, segir hann, »ok em ek þess alþúinn, þegar þú vill«. Þetta 30
 þótti ilt frændum hvárstveggja þeira, en þó váru þat lög í þann tíma at bjóða hólmgöngu, sá er vanhluta þóttisk verða fyrir qðrum. Ok er þrjár nætr váru liðnar, bjoggusk þeir til hólmgöngu, ok fylgði Illugi svartir syni sínum til hólmsins með miklu fjölmenni, en Skapti lögsgu- 35

maðr fylgði Hrafn ok faðir hans ok aðrir frændr hans.
Ok áðr Gunnlaugr gengi út í hólminn, þá kvað hann
vísu þessa:

5 »Hér emk út á eyri
 alvangs búinn ganga
 (happs unni goð greppi!)
 gort með tognum hjörvi;
 hnakk skal Helgu lokka
10 (haus vinnk frá bol lausan
 lóks með ljósum mæki)
 ljúfs velgs í tvau kljúfa«.

Hrafn svarar ok kvað þetta:

15 »Veitat greppr, hvárr greppa
 gagnsæli hlýtr fagna;
 hér er bensigðum brugðit,
 búin er egg í leggi.
 Þá mun, ein ok ekkja
 ung, mæ, þótt vér særimsk,
 þorna spöng af þingi
20 þegns hugrekki fregna«.

Hermundr helt skildi fyrir Gunnlaug, bróður sinn, en
Svertingr Hafr-Bjarnarson fyrir Hrafn. Þrim mörkum
silfrs skyldi sá leysa sik af hólminum, er sárr yrði.
Hrafn átti fyrr at hoggva, er á hann var skorat, ok hjó
25 hann í skjöld Gunnlaugs ofanverðan, ok brast sverðit
þegar sundr undir hjóltunum, er til var hoggvit af miklu
afli. Blóðrefillinn hraut upp af skildinum ok kom á kinn
Gunnlaugi, ok skeindisk hann heldr en eigi. Þá hljópu
feðr þeira þegar á millum ok margir aðrir menn. Þá
30 mælti Gunnlaugr: »nú kalla ek, at Hrafn sé sigraðr, er
hann er slyppr«. »En ek kalla, at þú sér sigraðr«, segir
Hrafn, »er þú ert sárr orðinn«. Gunnlaugr var þá allœfr
ok reiðr mjök ok kvað ekki reynt vera. Illugi faðir hans
kvað, þá eigi skyldu reyna meir at sinni. Gunnlaugr

svarar: »þat mynda ek vilja«, segir hann, »at vit Hrafn mœttimk svá ǫðru sinni, at þú værir fjarri, faðir, at skilja okkr«. Ok við þetta skildu þeir at sinni, ok gengu menn heim til búða sinna. Ok annan dag eptir í lögrettu var þat í lög sett, at af skyldi taka hólmgöngur allar 5 þaðan ífrá, ok var þat gørt at ráði allra vitrustu manna, er við váru staddir; en þar váru allir þeir, er vitrastir váru á landinu; ok sjá hefir hólmganga síðast framið verit á Íslandi, er þeir Hrafn ok Gunnlaugr börðusk.

Ok einn morgin, er þeir bræðr Hermundr ok Gunnlaugr 10 gengu til Øxarár at þvá sér, þá gengu ǫðrum megin at ánni konur margar, ok var þar Helga en fagra í því liði. Þá mælti Hermundr: »sér þú Helgu, vinkonu þína, hér fyrir handan ána?« Gunnlaugr svarar: »sé ek hana víst«; ok þá kvað Gunnlaugr vísu þessa: 15

»Alin var rýgr at rógi
(runnr olli því gunnar;
lág vark auðs at eiga
óðgjarn) fira börnum;
nú er svanmærrar (svíða 20
svört augu mér) bauga
lands til lýsi-Gunnar
lítil þörf at líta«.

Síðan gengu þeir yfir ána, ok tóluðu þau Helga ok Gunnlaugr um stund. Ok er þeir gengu austr yfir ána, 25 þá stóð Helga ok starði á Gunnlaug lengi eptir. Gunnlaugr leit þá aptr yfir ána ok kvað vísu þessa:

»Brámáni skein brúna
brims af ljósum himni
Hristar hǫrvi glæstrar 30
haukfránn á mik lauka;
en sá geisli sýslir
síðan gullmens Fríðar
hvarma tungls ok hringa
Hlínar óþurft mína«. 35

Ok eptir þetta umliðit riðu menn heim af þinginu, ok var Gunnlaugr heima á Gilsbakka. Ok einn morgin, er hann vaknaði, þá váru allir menn upp risnir, nema hann lá. Hann hvíldi í lokrekkju innar af seti. Þá
 5 gengu í skálann tólf menn, allir alvápnaðir, ok var þar kominn Hrafn Qnundarson. Gunnlaugr spratt upp þegar ok gat fengit vápn sín. Þá mælti Hrafn: »við øngu skal þér hætt vera«, segir hann; »en þat er ørindi mitt hingat, at þú skalt nú heyra; þú bautt mér hólmgöngu í sumar
 10 á alþingi, ok þótti þér sú ekki reynd verða; nú vil ek þér bjóða, at vit farim báðir á brott af Íslandi ok utan í sumar ok gangim á hólmi í Noregi; þar munu eigi frændr okkrir fyrir standa«. Gunnlaugr svarar: »mæl drengja heilastr! ok þenna kost vil ek gjarna þiggja, ok er hér
 15 at þiggja, Hrafn!« segir hann, »þann 'greiða, sem þú vill«. Hrafn svarar: »þat er vel boðit, en riða munu vér fyrst at sinni«; ok við þetta skildu þeir. Þetta þótti frændum hvárstveggja þeira stórum illa, en fengu þó ekki at gørt fyrir ákafa þeira sjálfra; enda varð þat fram at koma,
 20 sem til dró.

12. Nú er at segja frá Hrafni, at hann bjó skíp sitt í Leiruvágum. Tveir menn eru þeir nefndir, er fóru með Hrafni, systursynir Qnundar, föður hans; hét annarr Grímr, en annarr Óláfr, ok váru báðir gildir menn. Qllum
 25 frændum Hrafns þótti mikill svipr, er hann fór í brott; en hann sagði svá: kvaðsk því Gunnlaug á hólmi skorat hafa, at hann kvaðsk øngar nytjar hafa Helgu, ok kvað annanhvárn verða at hníga fyrir qðrum. Síðan sigldi Hrafn í haf, er þeim gaf byr, ok kómu skipi sínu í
 30 Þrándheim, ok var þar of vetrinn, ok frétti ekki til Gunnlaugs á þeim vetri, ok þar beið hann Gunnlaugs um sumarit; ok enn annan vetr var hann í Þrándheimi, þar sem heitir í Lifangri.

Gunnlaugr ormstunga réðsk til skips með Hallfreði
 35 vandræðaskáldi norðr á Sléttu, ok urðu þeir síðbúnir mjök, ok sigldu þeir í haf, þegar byr gaf, ok kómu við Orkn-

eyjar lítlu fyrir vetr. Sigurðr jarl Hlōðvisson réð þá fyrir eyjunum, ok fór Gunnlaugr til hans ok var þar um vetrinn, ok virði jarl hann vel. Ok um várit bjósk jarl í hernað; Gunnlaugr bjósk til ferðar með honum, ok herjuðu um sumarit víða um Suðreyjar ok Skotlandsfjörðu 5 ok áttu margar orrostur, ok reyndisk Gunnlaugr enn hraustasti ok enn vaskasti drengr ok enn harðasti karlmaðr, hvar sem þeir kómu. Sigurðr jarl snerisk snimmendis sumars aptr, en Gunnlaugr sté þá á skip með kaupmönnum þeim, er sigldu til Noregs, ok skildu þeir 10 Sigurðr jarl með mikilli vináttu. Gunnlaugr fór norðr til Þrándheims á Hlaðir á fund Eiríks jarls ok var þar þondverðan vetr, ok tók jarl vel við honum ok bauð honum með sér at vera, ok þat þekðisk hann. Frétt hafði jarl áðr viðskipti þeira Hrafns, svá sem var, ok sagði Gunn- 15 laugi, at hann legði bann fyrir, at þeir berðisk þar í hans ríki. Gunnlaugr kvað, hann slíku ráða mundu; ok var Gunnlaugr þar um vetrinn ok jafnan fálátr. Ok um várit einn dag gekk Gunnlaugr úti, ok Þorkell frændi hans með honum. Þeir gengu í brott frá bænum; ok á 20 völlum fyrir þeim var mannhringr, ok í hringinum innan váru tveir menn með vápnum ok skyldusk; var þar annarr nefndr Hrafn, en annarr Gunnlaugr. Þeir mæltu, er hjá stóðu, at Íslendingar hyggi smátt ok væri seinir til at muna orð sín. Gunnlaugr fann, at hér fylgði mikit 25 háð, ok hér var mikit spott at dregit, ok gekk Gunnlaugr í brott þegjandi. Ok lítlu síðar eptir þetta segir Gunnlaugr jarli, at hann kveðsk eigi lengr nenna at þola háð ok spott hirðmanna hans um mál þeira Hrafns, ok beiddi jarl fá sér leiðtoga inn í Lifangr. Jarli var sagt áðr, at 30 Hrafn var í brottu ór Lifangri ok farinn austr til Svíþjóðar, ok því gaf hann Gunnlaugi orlof at fara ok fekk honum leiðtoga tvá til ferðarinnar.

Nú ferr Gunnlaugr af Hlōðum við sjaunda mann inn í Lifangr; ok þann morgin hafði Hrafn farit þaðan við 35 fimta mann, er Gunnlaugr kom þar um kveldit. Þaðan

fór Gunnlaugr í Veradal, ok kom þar at kveldi jafnan, sem Hrafn hafði áðr verit um nóttina. Gunnlaugr ferr, til þess er hann kom á øfsta bæ í dalnum, er á Súlu hét, ok hafði Hrafn þaðan farit um morgininn. Gunn-
 5 laugr dvalði þá ekki ferðina ok fór þegar um nóttina; ok um morgininn í sólarroð þá sá hvárir aðra. Hrafn var þar kominn, sem váru vötn tvau, ok á meðal vatnanna váru vellir sléttir; þat heita Gleipnisvellir; en fram í vatnit annat gekk nes lítit, er heitir Dinganes. Þar námu
 10 þeir Hrafn við í nesinu ok váru fimm saman; þeir váru þar með Hrafni frændr hans Grímr ok Óláfr. Ok er þeir mœttusk, þá mælti Gunnlaugr: »þat er nú vel, er vit höfum fundizk«. Hrafn kvaðsk þat ekki lasta mundu; »ok er nú kostur, hvárr er þú vill«, segir Hrafn, »at vér
 15 berimk allir, eða vit tveir, ok sé jafnmargir hvárir«. Gunnlaugr kveðsk vel líka, hvárt at heldr er. Þá mæltu þeir frændr Hrafns Grímr ok Óláfr: kvaðusk eiga vilja standa hjá, er þeir berðisk; svá mælti ok Þorkell svartí, frændi Gunnlaugs. Þá mælti Gunnlaugr við leiðtogana
 20 jarls: »it skuluð sitja hjá ok veita hvárigum ok vera til frásagnar um fund várn«; ok svá gærdou þeir.

Síðan gengusk þeir at, ok börðusk fræknliga allir. Þeir Grímr ok Óláfr gengu báðir í mót Gunnlaugi einum, ok lauk svá þeira viðskipti, at hann drap þá báða, en
 25 hann varð ekki sárr. Þetta sannar Þórðr Kolbeinsson í kvæði því, er hann orti um Gunnlaug ormsungu:

30 »Hlóð, áðr Hrafni næði,
 hugreifum Óleifi
 Göndlar þryms ok Grími
 Gunnlaugr með hjör þunnum;
 hann varð hvatra manna,
 hugmóðr, drifinn blóði,
 (Ullr réð ýta falli
 unnviggs) bani þriggja«.

35 Þeir Hrafn sóttusk meðan ok Þorkell svartí, frændi

Gunnlaugs, ok fell Þorkell fyrir Hrafni ok lét líf sitt; ok allir fellu forunautar þeira at lýðum. Ok þá börðusk þeir tveir með stórum höggum ok øruggum atgangi, er hvárr veitti öðrum, ok sóttusk einart í ákafa. Gunnlaugr hafði þá sverðit Aðalráðsnaut, ok var þat et bezta vápn. 5 Gunnlaugr hjó þá um síðir til Hrafns mikit högg með sverðinu ok undan Hrafni fótinn; Hrafn fell þó eigi at heldr, ok hnekði þá at stofni einum ok studdi þar á stúfinum. Þá mælti Gunnlaugr: »nú ertu úvígr«, segir hann, »ok vil ek eigi lengr berjask við þik, ørkumlaðan 10 mann«. Hrafn svarar: »svá er þat«, segir hann, »at mjök hefir á leikizk minn hluta, en þó myndi mér enn vel duga, ef ek fenga at drekka nakkvat«. Gunnlaugr svarar: »svík mik þá ei«, segir hann, »ef ek fœra þér vatn í hjálmi mínum«. Hrafn svarar: »ei mun ek svíkja þik«, 15 segir hann. Síðan gekk Gunnlaugr til lækjar eins ok sótti í hjálminum ok færði Hrafni; en hann seildisk í mót enni vinstri hendinni, en hjó í höfuð Gunnlaugi með sverðinu enni hægri hendi, ok varð þat allmikit sár. Þá mælti Gunnlaugr: »illa sveiktu mik nú, ok údrengiliga fór þér, 20 þar sem ek trúða þér«. Hrafn svarar: »satt er þat«, segir hann; »en þat gekk mér til þess, at ek ann þér eigi faðm-lagsins Helgu ennar fœgru«. Ok þá börðusk þeir enn í ákafa; en svá lauk at lýðum, at Gunnlaugr bar af Hrafni, ok lét Hrafn þar líf sitt. Þá gengu fram leiðtogar jarls- 25 ins ok bundu höfuðsárit Gunnlaugs; hann sat þá meðan ok kvað þá vísu þessa:

»Oss gekk mætr á móti
mótrunnr í dyn spjóta,
hriðgørvandi hjörva,
Hrafn framliga jafnan;
hér varð mörq í morgin
málmflaug of Gunnlaugi
(hergerðandi) á hørðu
(hringpollr!) nesi Dinga«.

30

35

Síðan bjoggu þeir um dauða menn ok færdðu Gunnlaug á hest sinn eptir þat, ok kómusk með hann alt ofan í Lifangr; ok þar lá hann þrjár nætr ok fekk alla þjónustu af presti ok andaðisk síðan ok var þar jarðaðr at kirkju.
 5 Öllum þótti mikill skaði at um hvárntveggja þeira, Gunnlaug ok Hrafn, með þeim atburðum, sem varð um líflát þeira.

13. Ok um sumarit, áðr þessi tíðindi spurðusk út hingat til Íslands, þá dreymði Illuga svarta, ok var hann
 10 þá heima á Gilsbakka; honum þótti Gunnlaugr at sér koma í svefninum, ok var blóðugr mjök, ok kvað vísu þessa fyrir honum í svefninum. Illugi munði vísuna, er hann vaknaði, ok kvað síðan fyrir qðrum:

15 »Vissak Hrafn (en Hrafni
 hvöss kom egg í leggi)
 hjaltuꝛguðum höggva
 hrynfiski mik brynju,
 þá er hræskæri hlýra
 hlaut fen ari benja
 20 (klauf gunnsproti Gunnar
 Gunnlaugs höfuð) nunna«.

Sá atburðr varð suðr at Mosfelli ena sǫmu nótt, at Qnund dreymði, at Hrafn kæmi at honum, ok var allr alblóðugr; hann kvað vísu þessa:

25 »Roðit var sverð, en sverða
 sverðrǫgnir mik gerði;
 váru reynd í rǫndum
 randgálkn fyr ver handan;
 blóðug hykk í blóði
 30 blóðgǫgl of skǫr stóðu;
 sárfíkin hlaut sára
 sárgamr enn á þramma«.

Ok um sumarit annat eptir á alþingi mælti Illugi svarti til Qnundar at lǫgbergi: »hverju villtu bæta mér

son minn«, sagði hann, »er Hrafn, son þinn, sveik hann í trygðum?« Qnundr svarar: »fjarkominn þykkjumk ek til þess«, sagði hann, »at bæta hann, svá sárt sem ek helt á þeira fundi; mun ek ok øngra bóta beiða þik fyrir minn son«. Illugi svarar: »kenna skal þá nakkvarr at 5 skauti þinn frændi eða þinna ættmanna«. Ok eptir þingit um sumarit var Illugi jafnan dapr mjök.

Þat var sagt um haustit at Illugi reið heiman af Gilsbakka með þrjá tigu manna ok kom til Mosfells snimma morgins. Qnundr komsk í kirkju ok synir hans; 10 en Illugi tók frændr hans tvá, hét annarr Björn, en annarr Þorgrím; hann lét drepa Björn, en fóthoggva Þorgrím. Reið Illugi heim eptir þat, ok varð þessa engi rétting af Qnundi. Hermundr Illugason unði lítt eptir Gunnlaug, bróður sinn, ok þótti ekki hans hefnt at heldr, þótt þetta 15 væri at gørt. Maðr hét Hrafn ok var bróðurson Qnundar at Mosfelli; hann var farmaðr mikill ok átti skip, er uppi stóð í Hrótafirði. Ok um várit reið Hermundr Illugason heiman einn samt ok norðr Holtavörðuheiði ok svá til Hrótafjarðar ok út á Borðeyri til skips kaupmannanna; 20 kaupmenn váru þá búnir mjök. Hrafn stýrimaðr var á landi ok mart manna hjá honum; Hermundr reið at honum ok lagði í gegnum hann spjótinu ok reið þegar í brott; en þeim varð ǫllum bilt, félögum Hrafns, við Hermund. Øngar kómu bætr fyrir víg þetta. Ok með 25 þessu skilr skipti þeira Illuga svarta ok Qnundar at Mosfelli.

Þorsteinn Egilsson gipti Helgu, dóttur sína, er stundir liðu fram, þeim manni, er Þorkell hét ok var Hallkelsson; hann bjó út í Hraundal; ok fór Helga til bús með honum 30 ok varð honum lítt unnandi, því at hon verðr aldri afhuga Gunnlaugi, þótt hann væri dauðr; en Þorkell var þó vaskr maðr at sér ok auðigr at fé ok skáld gott. Þau áttu börn saman, ekki allfá; Þórarinn hét son þeira ok Þorsteinn, ok enn fleiri börn áttu þau. Þat var helzt gaman 35 Helgu, at hon rekði skikkjuna Gunnlaugsnaut ok hyrfði

þar á lǫngum. Ok eitt sinn kom þar sótt mikil á bæ
 þeira Þorkels ok Helgu, ok krömdusk margir lengi. Helga
 tók þá ok þyngð, ok lá þó eigi. Ok einn laugaraptan sat
 Helga í eldaskála ok hneigði höfuð í kné Þorkatli, bónda
 5 sínum, ok lét senda eptir skikkjunni Gunnlaugsnaut. Ok
 er skikkjan kom til hennar, þá settisk hon upp ok rakði
 skikkjuna fyrir sér ok horfði á um stund; ok síðan hné
 hon aptr í fang bónda sínum ok var þá ørend. Þorkell
 kvað þá vísu þessa:

10 »Lagðak orms at armi
 arms góða mér trúðu
 (goð brá Lofnar lífi
 líns) andaða mína;

 15
 þó er beiðanda bíða
 bliks þungara miklu«.

Helga var til kirkju færð; en Þorkell bjó þar eptir,
 ok þótti öllum mikit fráfall Helgu, sem ván var at. Ok
 20 lýkr þar nú sögunni.

IV. Af Nordens gude- og helte-kvad.

1. Sangen om Vavtrudne.

(Vafprúðnismál.)

Óðinn kvað:

1. »Ráð þú mér nú, Frigg!
alls mik fara tíðir
at vitja Vafprúðnis;
5 forvitni mikla
kveð ek mér á fornum stofum
við þann enn alsvinna jötun«.

Frigg kvað:

2. »Heima letja
10 ek munda Herjafqöðr
í gqrdum goða;
því at engi jötun
ek hugða jafnramman
sem Vafprúðni vesa«.

15 Óðinn kvað:

3. »Fjqlð ek fór,
fjqlð ek freistaðak,
fjqlð ek of reynda regin;
hitt vil ek vita,
20 hvé Vafprúðnis
salakynni sé«.

Frigg kvað:

4. »Heill þú farir!
heill þú aptr komir!
heill þú á sinnum sér!
æði þér dugi, 5
hvars þú skalt, Aldafqöðr!
orðum mæla jötun!«

5. Fór þá Óðinn
at freista orðspeki
þess ens alsvinna jötuns; 10
at hollu hann kom,
ok átti Íms faðir,
inn gekk Yggr þegar.

Óðinn kvað:

6. »Heill þú nú, Vafprúðnir! 15
nú emk í holl kominn
á þik sjálfan at sjá;
hitt vil ek fyrst vita,
ef þú fróðr sér
eða alsviðr, jötunn!« 20

Vafþrúðnir kvað:

7. »Hvat es þat manna,
es í mínum sal
verpumk orði á?

5 út þú ne kómr
órum hólum frá,
nema þú enn snotrari sér«.

Óðinn kvað:

8. »Gagnráðr ek heiti,
10 nú emk af göngu kominn
þyrstr til þinna sala,
laðar þurfi
— hefik lengi farit —
ok þinna andfanga, jötunn!«

15 Vafþrúðnir kvað:

9. »Hví þú þá, Gagnráðr!
mælisk af gólfi fyrir?
farðu í sess í sal!
þá skal freista,
20 hvárr fleira viti,
gestr eða enn gamli þulr«.

Óðinn kvað:

10. »Óauðigr maðr,
es til auðigs kómr,
25 mæli þarft eða þegi!
ofrmælgí mikil
hygg ek at illa geti
hveims við kaldrifjaðan kómr«.

Vafþrúðnir kvað:

30 11. »Segðu mér, Gagnráðr!
alls þú á gólfi vill

þíns of freista frama:
hvé sá hestr heitir,
es hverjan dregr
dag of dróttmogu?»

Óðinn kvað: 5

12. »Skinfaxi heitir,
es enn skíra dregr
dag of dróttmogu;
hesta beztr
þykkir hann með Hreiðgotum, 10
ey lýsir mōn af mari«.

Vafþrúðnir kvað:

13. »Segðu þat, Gagnráðr!
alls þú á gólfi vill
þíns of freista frama: 15
hvé sá jór heitir,
es austan dregr
nótt of nýt regin?»

Óðinn kvað:

14. »Hrímfaxi heitir, 20
es hverja dregr
nótt of nýt regin;
méldropa
fellir hann morgin hvern,
þaðan kómr dōgg of dala«. 25

Vafþrúðnir kvað:

15. »Segðu þat, Gagnráðr!
alls þú á gólfi vill
þíns of freista frama:
hvé sú á heitir, 30
es deilir með jōtna sonum
grund ok með goðum?»

Óðinn kvað:

16. »Ífing heitir á,
es deilir með jötna sonum
grund ok með goðum;
5 opin renna
hón skal of aldrdaga,
verðrat íss á á«.

Vafþrúðnir kvað:

17. »Segðu þat, Gagnráðr!
10 alls þú á gólfi vill
þíns of freista frama:
hvé sá völlr heitir,
es finnask vígi at
Surtr ok en svásu goð?«

15 Óðinn kvað:

18. »Vígriðr heitir völlr,
es finnask vígi at
Surtr ok en svásu goð;
hundrað rasta
20 hann es á hverjan veg,
sá es þeim völlr vitaðr«.

Vafþrúðnir kvað:

19. »Fróðr estu nú, gestr!
far þú á bekk jötuns,
25 ok mælumsk í sessi saman!
höfði veðja
vit skulum hollu í,
gestr! of geðspeki«.

Óðinn kvað:

30 20. »Segðu þat et eina,
ef þítt æði dugir,

ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan jörð of kom
eða upphiminn
fyrst? enn fróði jötunn!«

Vafþrúðnir kvað:

5

21. »Ór Ymis holdi
vas jörð of sköpuð,
en ór beinum björg,
himinn ór hausi
ens hrímkalda jötuns,
10 en ór sveita sær«.

Óðinn kvað:

22. »Segðu þat annat,
ef þítt æði dugir,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir: 15
hvaðan máni of kom,
svát ferr menn yfir,
eða sól et sama?«

Vafþrúðnir kvað:

23. »Mundilfœri heitir, 20
hann es Mána faðir
ok svá Sólar et sama;
himin hverfa
þau skulu hverjan dag
öldum at ártali«.

25

Óðinn kvað:

24. »Segðu þat et þriðja,
alls þik svinnan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir: 30
hvaðan dagr of kom,
svát ferr drótt yfir,
eða nótt með niðum?«

Vafþrúðnir kvað:

25. »Dellingr heitir,
hann es Dags faðir;
en Nótt vas Nqrvi borin;
5 ný ok nið
skópu nýt regin
öldum at ártali«.

Óðinn kvað:

26. »Segðu þat et fjórða,
10 alls þik fróðan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan vetr of kom
eða varmt sumar
fyrst með fróð regin?«

15 Vafþrúðnir kvað:

27. »Vindsvalr heitir,
hann es Vetrar faðir,
en Svásuðr Sumars;
[vas Vindsvalr
20 Vásaði borinn;
öll es sú kaldrifjuð kind]«.

Óðinn kvað:

28. »Segðu þat et fimta,
all s þik fróðan kveða,
25 ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hverr ása ellztr
eða Ymis niðja
yrði í árdaga?«

Vafþrúðnir kvað:

30 29. »Ørófi vetra,
aðr væri jorð of sköpuð,

þá vas Bergelmir borinn,
Þrúðgelmir
vas þess faðir,
en Aurgelmir afi«.

Óðinn kvað:

5

30. »Segðu þat et sétta,
all s þik svinnan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan Aurgelmir kom
með jötna sonum 10
fyrst? enn fróði jötunn!«

Vafþrúðnir kvað:

31. »Ór Élivágum
stukku eitrdropar,
svá óx, unz ór varð jötunn; 15
þar órar ættir
kómu allar saman,
því es þat æ alt til atalt«.

Óðinn kvað:

32. »Segðu þat et sjaunda, 20
all s þik svinnan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvé sá börn of gat
enn baldni jötunn,
es hann hafðit gýgjar gaman?« 25

Vafþrúðnir kvað:

33. »Undir hendi vaxa
kváðu hrímpursi
mey ok mög saman; 30
fótr við foeti
gat ens fróða jötuns
sexhöfðaðan son«.

Óðinn kvað:

34. »Segðu þat et átta,
alls þik svinnan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
5 hvat þú fyrst of mant
eða fremst of veizt?
þú est alsviðr jötunn«.

Vafþrúðnir kvað:

35. »Ørófi vetra,
10 áðr væri jörð of sköpuð,
þá vas Bergelmir borinn;
þat ek fyrst of man,
es sá enn fróði jötunn
á vas lúðr of lagiðr«.

15 Óðinn kvað:

36. »Segðu þat et níunda,
alls þik svinnan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan vindr of kómr,
20 svát ferr vág yfir?
æ menn hann sjálfan of sjá«.

Vafþrúðnir kvað:

37. »Hræsvelgr heitir,
es sitr á himins enda,
25 jötunn, í arnar ham;
af hans vængjum
kveða vind koma
alla menn yfir«.

Óðinn kvað:

30 38. »Segðu þat et tíunda,
alls þú tíva røk

öll, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan Njörðr of kom
með ása sonum
— hofum ok horgum
hann ræðr hundmorgum —, 5
ok vasat hann ásum alinn?»

Vafþrúðnir kvað:

39. »Í vanaheimi
skópu hann vír regin,
ok seldu at gíslingu goðum; 10
í aldar røk
hann mun aptr koma
heim með vísum vönum«.

Óðinn kvað:

40. »Segðu þat et ellifta: 15
hvar ýtar túnum í
höggvask hverjan dag?
val þeir kjósa
ok ríða vígi frá,
sitja meir of sáttir saman«. 20

Vafþrúðnir kvað:

41. »Allir einherjar
Óðins túnum í
höggvask hverjan dag;
val þeir kjósa 25
ok ríða vígi frá,
sitja meir of sáttir saman«.

Óðinn kvað:

42. »Segðu þat et tólfta: 30
hví þú tíva røk
öll, Vafþrúðnir, vitir?
frá jötna rúnum

ok allra goða
segir þú et sannasta,
enn alsvinni jötunn!«

Vafþrúðnir kvað:

5 43. »Frá jötna rúnum
ok allra goða
ek kann segja satt
því at hvern hefik
heim of komit:
10 níu kom ek heima,
fyr niðhel neðan,
hinig deyja ór helju halir«.

Óðinn kvað:

44. »Fjölð ek fór,
15 fjölð ek freistaðak,
fjölð ek of reynda regin:
hvat lifir manna,
þás enn mæra liðr
fimbulvetr með firum?«

20 Vafþrúðnir kvað:

45. »Líf ok Leifþrasir,
en þau leynask munu
í holti Hoddmímis;
morgindöggar
25 þau sér at mat hafa,
en þaðan af aldir alask«.

Óðinn kvað:

46. »Fjölð ek fór,
fjölð ek freistaðak,
30 fjölð ek of reynda regin:
hvaðan kómr sól

á enn slétta himin,
þás þessa hefir Fenrir farit?«

Vafþrúðnir kvað:

47. »Eina dóttur
berr Álfroðull, 5
áðr hana Fenrir fari;
sú skal ríða,
þás regin deyja,
móður brautir mæra«.

Óðinn kvað: 10

48. »Fjölð ek fór,
fjölð ek freistaðak,
fjölð ek of reynda regin:
hverjar 'ru þær meyjar,
es líða mar yfir, 15
fróðgeðjaðar fara?«

Vafþrúðnir kvað:

49. »Þrjár þjóðar
falla þorp yfir
meyja Moggþrasis; 20
hamingjur einar
þærs í heimi eru,
þó þær með jötnum alask«.

Óðinn kvað:

50. »Fjölð ek fór, 25
fjölð ek freistaðak,
fjölð ek of reynda regin:
hverir ráða æsir
eignum goða,
þás sloknar Surta logi?« 30

Vafprúðnir kvað:

51. »Víðarr ok Váli
byggva vé goða,
þás sloknar Surta logi;
5 Móði ok Magni
skulu Mjöllni hafa
Vingnis at vígproti«.

Óðinn kvað:

52. »Fjöld ek fór,
10 fjöld ek freistaðak,
fjöld ek of reynda regin:
hvat verðr Óðni
at aldragi,
þás of rjúfask regin?«

15 Vafprúðnir kvað:

53. »Úlfr gleypa
mun Aldaföðr,
þess mun Víðarr vrekka:
kalda kjapta

hann klyfja mun
vitnis vígi at«.

Óðinn kvað:

54. »Fjöld ek fór,
fjöld ek freistaðak,
fjöld ek of reynda regin:
hvat mælti Óðinn,
áðr á bál stigi,
sjálfr í eyra syni?«

Vafprúðnir kvað:

55. »Ey manni þat veit,
hvat þú í árdaga
sagðir í eyra syni.
Feigum munni
mæltak mína forna stafi
ok of ragna rök.
Nú ek við Óðin
deildak mína orðspeki,
þú est æ vísastr vera«.

(Af den ældre Edda.)

2. Kvadet om Trym.

(Þrymskviða eða Hamarsheimt.)

20 1. Vreiðr vas þá Vingþórr,
es hann vaknaði
ok síns hamars
of saknaði;
skegg nam at hrista,
25 skör nam at dýja,
réð Jarðar burr
umb at þreifask.

2. Ok hann þat orða
alls fyrst of kvað:
»heyrðu nú, Loki!
hvat ek nú mæli,
es eigi veit
jarðar hvergi
né upphimins:
áss es stolinn hamri!«

3. Gengu þeir fagra
Freyju túna,
ok hann þat orða
alls fyrst of kvað:

5 »muntu mér, Freyja!
fjaðrhams ljá,
ef ek mín hamar
mættak hitta?»

Freyja kvað:

10 4. »Þó myndak gefa þér,
þótt ór gulli væri,
ok þó selja
at væri ór silfri«.

5. Fló þá Loki
15 — fjaðrhamr dundí —
unz fyr útan kom
ása garða
ok fyr innan kom
jötna heima.

20 6. Þrymr sat á haugi
þursa dróttinn,
greyjum sínum
gullbönd snøri
ok mörum sínum
25 mōn jafnaði.

Þrymr kvað:

7. »Hvat es með ásum?
hvat es með álfum?
hví estu einn kominn
30 í jötunheima?»

Loki kvað:

»Ilt es með ásum,
ilt es með álfum;

hefir þú Hlóriða
hamar of fólgin?»

Þrymr kvað:

8. »Ek hefi Hlóriða
hamar of fólgin 5
átta rōstum
fyr jörð neðan;
hann engi maðr
aptr of heimtí,
nema fœri mér 10
Freyju at kvæn«.

9. Fló þá Loki
— fjaðrhamr dundí —
unz fyr útan kom
jötna heima 15
ok fyr innan kom
ása garða;
mœtti hann Þór
miðra garða,
ok hann þat orða 20
alls fyrst of kvað:

10. »Hefir þú ørindi
sem erfiði?
segðu á lopti
lōng tíðindi! 25
opt sitjanda
sōgur of fallask,
ok liggjandi
lygi of bellir«.

Loki kvað: 30

11. »Hefik erfiði
ok ørindi:

8*

Þrymr hefir þinn hamar,
þursa dróttinn;
hann engi maðr
aptr of heimtí,
5 nema hánun fœri
Freyju at kván.

12. Ganga þeir fagra
Freyju at hitta,
ok hann þat orða
10 alls fyrst of kvað:
»bittu þik, Freyja!
brúðar líni:
vit skulum aka tvau
í jötunheima.

15 13. Vreið varð þá Freyja
ok fnásaði,
allr ása salr
undir bifðisk,
stökk þat et mikla
20 men Brísinga:
»mik veiztu verða
vergjarnasta,
ef ek ek með þér
í jötunheima.

25 14. Senn váru æsir
allir á þingi
ok ásynjur
allar á máli,
ok of þat réðu
30 ríkir tívar,
hvé þeir Hlóriða
hamar of sætti.

15. Þá kvað þat Heimdallr,
hvítastr ása
— vissi hann vel fram
sem vanir aðrir —:
»bindum vér Þór þá 5
brúðar líni,
hafi hann et mikla
men Brísinga!

16. Látum und hánun
hrynja lukla 10
ok kvennváðir
of kné falla,
en á brjósti
breiða steina,
ok hagliga 15
of hqfuð typpum!

17. Þá kvað þat Þórr,
þrúðugr áss:
»mik munu æsir
argan kalla, 20
ef ek bindask læt
brúðar líni.

18. Þá kvað þat Loki,
Laufeyjar sonr:
»þegi þú, Þórr! 25
þeira orða;
þegar munu jötnar
ásgarð búa,
nema þú þinn hamar
þér of heimtí. 30

19. Bundu þeir Þór þá
brúðar líni

ok enu mikla
meni Brísinga.

20. Létu und hánum
hrynja lukla
5 ok kvennváðir
of kné falla,
en á brjósti
breiða steina,
ok hagliga
10 of höfuð typðu.

21. Þá kvað þat Loki,
Laufeyjar sonr:
»mun ek ok með þér
ambótt vesa,
15 vit skulum aka tvær
í jötunheima«.

22. Senn váru hafrar
heim of reknir,
skyndir at sköklum,
20 skyldu vel renna;
björg brotnuðu,
brann jörð loga,
ók Óðins sonr
í jötunheima.

25 23. Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
»standið upp, jötnar!
ok stráið bekki!
nú færa mér
30 Freyju at kván,
Njarðar dóttur
ór Nóatúnum.

24. Ganga hér at garði
gullhyrndar kýr,
øxn alsvartir
jötni at gamni;
fjöld á ek meiðma,
fjöld á ek menja,
einnar mér Freyju
ávant þykkir«.

5

25. Vas þar at kveldi
of komit snimma,
ok fyr jötna
öl fram borit;
einn át oxa,
átta laxa,
krásir allar,
þærs konur skyldu,
drakk Sifjar verr
sáld þrjú mjaðar.

10

15

26. Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
»hvar sátstu brúðir
bíta hvassara?
sákak brúðir
bíta breiðara,
né enn meira mjöð
mey of drekka«.

20

25

27. Sat en alsnotra
ambótt fyrir,
es orð of fann
við jötuns máli:
»át vætr Freyja
átta nóttum,

30

svá vas hón óðfús
í jötunheima«.

28. Laut und línu,
lysti at kyssa,
5 en hann útan stökk
endlangan sal:
»hví eru qndótt
augu Freyju?
þykki mér ór augum
10 eldr of brenna«.

29. Sat en alsnotra
ambótt fyrir,
es orð of fann
við jötuns máli:
15 »svaf vætr Freyja
átta nóttum,
svá vas hón óðfús
í jötunheima«.

30. Inn kom en arma
20 jötna systir,
hin es brúðfjár
of biðja þorði:
»láttu þér af hǫndum
hringa rauða,
25 ef þú qðlask vill
ástir mínar,
ástir mínar,
alla hylli!«

31. Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
»berið inn hamar
brúði at vígja,
leggið Mjöllni
í meýjar kné,
vígið okkr saman
Várar hendi!«

5

32. Hló Hlóriða
hugr í brjósti,
es harðhugaðr
hamar of þekði;
Þrym drap hann fyrstan,
þursa dróttin,
ok ætt jötuns
alla lamði.

10

15

33. Drap hann ena qldnu
jötna systur,
hin es brúðfjár
of beðit hafði;
hón skell of hlaut
fyr skillinga,
en hogg hamars
fyr hringa fjöld.

20

Svá kom Óðins sonr
endr at hamri.

25

(Af den ældre Edda.)

3. Kvadet om Vegtam.

(Vegtamskviða eða Baldrs draumar.)

1. Senn váru æsir allir á þingi ok ásynjur allar á máli, 5 ok of þat réðu ríkir tívar, hví væri Baldri ballir draumar.	valgaldr kveða, unz nauðig reis, nás orð of kvað:	
2. Upp reis Óðinn, 10 aldinn gautr, ok hann á Sleipni söðul of lagði; reið hann niðr þaðan niflheima til, 15 mætti hann hvelpi, þeims ór helju kom.	5. »Hvat es manna þat mér ókunnra, es mér hefir aukit erfitt sinni? vas ek snivin snjóvi ok slegin regni ok drifin döggu, 10 dauð vas ek lengi«.	5
3. Sá vas blóðugr of brjóst framan ok galdrs fǫður 20 gól of lengi. Fram reið Óðinn — foldvegr dundi — hann kom at hávu Heljar ranni.	Óðinn kvað: 6. »Vegtamr ek heiti, sonr em ek Valtams; segðu mér ór helju, 15 ek mun ór heimi: hveim eru bekkir baugum sánir, flet fagrla flóið gulli?«	15
25 4. Þá reið Óðinn fyr austan dyrr, þars hann vissi völu leiði. Nam hann vittugri	Völva kvað: 7. »Hér stendr Baldri of brugginn mjǫðr, skírar veigar, 25 liggr skjöldr yfir, en ásmegir í ofvæni; nauðig sagðak, nú mun ek þegja«.	25

Óðinn kvað:

8. »Þegiattu, völva!
þik vil ek fregna,
unz alkunna,
5 vil ek enn vita:
hverr mun Baldri
at bana verða
ok Óðins son
aldri ræna?»

10 Völva kvað:

9. »Höðr berr hávan
hróðrbaðm þinig:
hann mun Baldri
at bana verða
15 ok Óðins son
aldri ræna;
nauðig sagðak,
nú mun ek þegja«.

Óðinn kvað:

20 10. »Þegiattu, völva!
þik vil ek fregna,
unz alkunna,
vil ek enn vita:
hverr mun heiptar Heði
25 hefnt of vinna
eða Baldrs bana,
á bál vega?»

Völva kvað:

11. »Rindr berr Vála
30 í vestrslum,
sá mun Óðins sonr
einnættir vega:

hönd of þvær
né höfuð kembir,
áðr á bál of berr
Baldrs andskota;
nauðig sagðak,
nú mun ek þegja«.

5

Óðinn kvað:

12. »Þegiattu, völva!
þik vil ek fregna,
unz alkunna,
vil ek enn vita:
hverjar 'ru þær meyjar,
es at muni gráta
ok á himin verpa
hálsa-skautum?»

10

15

Völva kvað:

13. »Estattu Vegtamr,
sem ek hugða,
heldr estu Óðinn,
aldinn gautr«.

20

Óðinn kvað:

»Estattu völva
né vís kona,
heldr estu þriggja
þursa móðir«.

25

Völva kvað:

14. »Heim ríð þú, Óðinn!
ok ves hróðigr!
svá komir manna
meirr aptr á vit,

30

es lauss Loki
líðr ór þöndum,

ok ragna røk
rjúfendr koma«.

(Af den ældre Edda.)

4. Kvad om Helge Hundingsbane. (Helgakviða Hundingsbana hin fyrri.)

1. Ás vas alda,
þats arar gullu,
5 hnigu heilög vötn
af Himinfjöllum;
þá hafði Helga
enn hugumstóra
Borghildr borit
10 í Brálundi.

2. Nótt varð í bæ,
nornir kvámu,
þærs ǫðlingi
aldr of skópu;
15 þann báðu fylki
frægstan verða
ok buðlunga
beztan þykkja.

3. Snøru þær af afli
20 ørlögþáttu,
þás borgir braut
í Brálundi;
þær of greiddu
gullin símu
25 ok und mánasal
miðjan festu.

4. Þær austr ok vestr
enda fálu,
þar átti lofðungur 5
land á milli;
brá nipt Nera
á norðrvega
einni festi,
ey það hón halda. 10

5. Eitt vas at angri
Ylfinga nið
ok þeiri meyju,
es munugð fœddi:
15 hrafni kvað at hrafni 15
— sat á hám meiði
andvanr átu —:
»ek veit nekkvat:

6. Stendr í brynju
burr Sigmundar 20
dœgrs eins gamall,
nú es dagr kominn;
hvæssir augu
sem hildingar,
25 sá es varga vinr,
vit skulum teitir«.

<p>7. Drótt þótti sá
döglingr vesa,
kváðu með gumnum
góð ár komin;
5 sjálfr gekk vísi
ór vígprimu
ungum fœra
ítrlauk grami.</p>	<p>11. Kvøddu síðan
Sigmundar bur
auðs ok hringa
Hundings synir;
því at þeir áttu
jofri at gjalda
fjárnám mikit
ok fœður dauða.</p>	5
<p>8. Gaf hann Helga nafn
10 ok Hringstaði,
Sólfjöll, Snæfjöll
ok Sigarsvøllu,
Hringstöð, Hátún
ok Himinvanga,
15 blóðorm búinn
bræðr Sinfjötla.</p> | <p>12. Létat buðlungr
bótir uppi
né niðja in heldr
nefgjöld fá;
ván kvað hann mundu
veðrs ens mikla
grára geira
ok gremi Óðins.</p> | <p>10

15</p> |
| <p>9. Þá nam at vaxa
fyr vina brjósti
álmr ítrborinn
20 ynðis ljóma;
hann galt ok gaf
gull verðungu,
sparði eigi hilmir
hodd blóðrækinn.</p> | <p>13. Fara hildingar
hjørstefnu til,
þeirar's lögðu
at Logafjöllum;
sleit Fróða frið
fjanda á milli,
fara Viðris grey
valgjörn of ey.</p> | <p>20</p> |
| <p>25 10. Skamt lét vísi
vígs at biða:
þás fylkir vas
fimtán vetra,
ok hann harðan lét
30 Hunding veginn,
þanns lengi réð
londum ok þegnum.</p> | <p>14. Settisk vísi,
þás vegit hafði
Álf ok Eyjólf,
und arasteini,
Hjörvarð ok Hávarð,
Hundings sonu;
farit hafði hann allri
ætt geirmímis.</p> | <p>25

30</p> |

15. Þá brá ljóma
af Logafjöllum,
en af þeim ljómum
leiptrir kvámu.

5 16. [Sá þar mildingr
meyjar ríða]
hávar und hjálmum
á Himinvanga;
brynjur váru þeira
10 blóði stoknar,
en af geirum
geislar stóðu.

17. Frá árliga
ór úlfíði
15 döglingr at því
dísir suðrænar,
ef þær vildi heim
með hildingum
þá nótt fara;
20 þrymr vas álma.

18. En af hesti
Hogna dóttir
— líddi randa rym —
ræsi sagði:
25 »hygg ek, at vér eigim
aðrar sýslur
en með þaugbrota
bjór at drekka.

19. Hefir mínna faðir
30 meyju sinni
grimmum heitit
Granmars syni;

en ek hefi, Helgi!
Höðbrodd kveðinn
konung óneisan
sem kattar son.

20. Þó kœmr fylkir 5
fára náttu
[ok hefir heim með sér
Hogna dóttur],
nema þú hánunm vísir
valstefnu til, 10
eða mey nemir
frá mildingi«.

Helgi kvað:

21. »Uggi eigi þú 15
Ísungs bana!
fyr mun dólga dynr,
nema ek dauðr sják«.

22. Sendi áru
allvaldr þaðan 20
of land ok of lög
leiðar at biðja,
iðgnógan
ógnar ljóma
brögnum bjóða
ok burum þeira: 25

23. »Biðið skjótliga
til skipa ganga
ok at Brandeyju
búna verða!«
Þaðan beið þengill, 30
unz þing kvámu

halir hundmargir
ór Heðinseyju.

24. Ok þar of ströndum
ór Stafnsnesi
5 beit höfðuð skriðu
ok búin gulli.
Spurði Helgi
Hjörleif at því:
»hefir þú kannaða
10 koni óneisa?»

25. En ungr konungr
qðrum sagði,
seint kvað at telja
af Trönueyri
15 langhöfðuð skip
und líðöndum,
þaus í Orvasund
útan fóru.

26. »Tólf hundruð
20 tryggra manna;
þó es í Hátúnum
hálfu fleira
víglið konungs,
ván erum rómu«.

25 27. Svá brá stýrir
stafntjöldum af,
at mildinga
mengi vakði,
ok döglingar
30 dagsbrún sjá,
ok siklingar
snøru upp við tré

vefnistingum
á Varinsfirði.

28. Varð ára ymr
ok járna glymr,
brast rönd við rönd, 5
røru víkingar;
eisandi gekk
und qðlingum
lofðungs floti
löndum fjarri. 10

29. Svá vas at heyra,
es saman kvámu
Kólgu systir
ok kilir langir,
sem björg eða brim 15
brotna myndi.

30. Draga bað Helgi
há segl ofar,
varðat hrønnum
höfn þingloga, 20
þás ógurlig
Ægis dóttir
stagstjórnmörum
steypa vildi.

31. En þeim sjálfum 25
Sigrún ofan
fólkdjörf of barg
ok fari þeira;
snørisk ramliga
Rán ór hendi 30
gjálfrdýr konungs
at Gnípalundi.

32. Samt þar of aptan
í Unavágum
flaust fagrbúin
fljóta knáttu;
5 en þeir sjálfir
frá Svarinshaugi
með hermdar hug
her kǫnnuðu.

33. Frá góðborinn
10 Guðmundr at því:
»hverr es fylkir,
sás flota stýrir,
ok hann feiknalið
færir at landi?»

15 34. Sinfjötli kvað
— slong upp við rá
rauðum skildi,
rond vas ór gulli;
þar vas sundvörðr,
20 sás svara kunni
ok við qðlinga
orðum skipta —:

35. »Segðu þat í aptan,
es svínum gefr
25 ok tíkr yðrar
teygir at solli,
at sé Ylfingar
austan komnir
gunnargjarnir
30 fyr Gnípalundi.

36. Þar mun Höðbroddr
Helga finna,

flugtrauðan gram,
í flota miðjum,
sás opt hefir
qrnu sadda,
meðan þú á kvernum
5 kystir þýjar«.

Guðmundr kvað:

37. »Fátt mantu, fylkir!
fornra spjalla,
es þú qðlingum
10 ósönnu bregðr.

38. Þú hefir etnar
úlfa krásir
ok bræðr þínum
at bana orðit,
15 opt sár sogin
með svolum munni,
hefir í hreysi
hvarleiðr skriðit«.

Sinfjötli kvað: 20

39. »Þú vast vólva
í Varinseyju,
skollvís kona
bartu skrok saman;
kvazkþu engi mann
25 eiga vilja,
segg brynjaðan,
nema Sinfjötla.

40. Þú vast, et skæða
skass! valkyrja
30 qtul, ámatlig
at Alfqður;

mundu einherjar
allir berjask,
svevís kona!
of sakar þínar.

5 41. Níu áttum vit
á nesi Ságu
úlfa alna,
ek vas einn faðir þeira«.

Guðmundr kvað:

10 42. »Faðir vastattu
fenrisúlfa
ollum ellri,
svát ek muna,
síz þik geldu
15 fyr Gnípalundi
þursameyjar
á Þórsnesi.

43. Stjúpr vastu Siggeirs,
látt und stöðum hreina
20 vargljóðum vanr
á viðum úti;
kvámu þér ógögn
oll at hendi,
þás bræðr þínum
25 brjóst raufaðir;
gørðir þik frægjan
af firinverkum.

44. Þú vast brúðr Grana
á Brávelli,
30 gullbitluð,

gör til rásar;
hafðak þér móðri
mart skeið riðit
svangri und sqðli,
simul! forbergis«.

5

Sinfjötli kvað:

45. »Sveinn þóttir þú
siðlauss vesa,
þás þú Gullnis
geitr mólkaðir,
en í annat sinn
imðar dóttir
tötrughypja;
vill þú tölu lengri?«

10

Guðmundr kvað:

15

46. »Fyrr vilda ek
at Frekasteini
hrafna seðja
á hræum þínum,
en tíkr yðrar
teygja at solli
eða gefa göltum;
deili gröm við þik!«

20

Helgi kvað:

47. »Væri ykk, Sinfjötli!
sæmra miklu
gunni at heyja
ok glaða ornu,
en sé ónýtum
orðum at bregðask,
þótt hringbrotar
heiptir deili.

25

30

48. Þykkjat mér góðir
Granmars synir,
þó dugir siklingum
satt at mæla:
5 þeir hafa markat
á Móinsheimum,
at hug hafa
hjórum at bregða«.

49. Þeir af ríki
10 renna létu
Svipuð ok Sveggjuð
Sólheima til
dala dögghotta,
dökkvar hlíðir;
15 skalf Mistar marr,
hvars megir fóru.

50. Mættu þeir tiggja
í túnhliði,
sögðu stríðliga
20 stilli kvámu;
úti stóð Høðbroddr
hjálmi faldinn,
hugði hann jóreið
ættar sinnar:
25 »hví es hermaðar litr
á Hniðlungum?»

Guðmundr kvað:

51. »Snúask hér at sandi
snæfgir kjólar,
30 rakka-hirtir
ok rár langar,
skildir margir,
skafnar árar,

göfugt lið gylfa,
glæðir Ylfingar.
Ganga fimtán
fólk upp á land,
þó es í sogn út
5 sjau þúsundir.

52. Liggja hér í grindum
fyr Gnípalundi
brimdyr blásvört
10 ok búin gulli;
þar es miklu mest
mengi þeira,
muna nú Helgi
hjórbing dvala«.

Høðbroddr kvað: 15

53. »Renni raukn bitluð
til Reginþinga,
en Sporvitnir
at Sparinsheiði,
20 Mélnir ok Mýlnir
til Myrkviðar!
Látið engi mann
eptir sitja,
þeira's benlogum
25 bregða kunni!

54. Bjóðið ér Høgna
ok Hrings sonum,
Atla ok Yngva,
Álf enum gamla!
þeir 'ru gjarnir
30 gunni at heyja;
látum Volsunga
viðrnám fá!«

<p>55. Svipr einn vas þat,
 es saman kvámu
 fólvir oddar
 at Frekasteini.</p> <p>5 Ey vas Helgi
 Hundings bani
 fyrstr í fólki,
 þars firar bqrðusk,
 æstr á ímu,
 alltrauðr flugar;
 10 sá hafði hilmir
 hart móðakarn.</p> <p>56. Kvámu þar ór himni
 hjálmvítr ofan</p> | <p>— óx geira gnýr —
 þærs grami hlífðu;
 þá kvað þat Sigrún,
 sárvítr fluga
 — át hálu skær
 af hugins barri —:</p> <p>57. »Heill skaltu, vísi!
 virða njóta,
 áttstafr yngva!
 ok una lífi,
 es þú felt hefir,
 enn flugartrauða
 jöfur, þanns olli
 ægis dauða.</p> | <p>5</p> <p>10</p> |
|--|--|--------------------|
-
<p>58. Ok þér, buðlungr!
 samir bæði vel
 rauðir baugar
 ok en ríkja mæR.
 Heill skaltu, buðlungr!
 bæði njóta
 Högna dóttur
 ok Hringstaða,
sigrs ok landa«.</p> <p>Þá es sókn lokit.</p>	15 20

(Af den ældre Edda.)

5. Hákonarmál.

<p>1. Gǫndul ok Skǫgul
sendi Gautatýr
at kjósa of konunga,
hverr Yngva ættar
5 skyldi með Óðni fara
ok í Valhöllu vesa.</p> <p>2. Bróður fundu þær Bjarnar
í brynju fara,
konung enn kostsama,
10 kominn und gunnfana;
drúpuðu dólgarar,
en darraðr hristisk,
upp vas þá hildr of, hafið.</p> <p>3. Hét á Háleygi
15 sem á Hólmrygi
jarla einbani,
fór til orrostu.
Gótt hafði enn gjǫfli
gengi Norðmanna
20 ægir Eydana
stóð und árhjálm.</p> <p>4. Hrauzk ór herváðum,
hratt á vǫll brynju
vísi verðungar,
25 áðr til vígs tæki;
lék við ljóðmǫgu,
skyldi land verja
gylfi enn glaðværi,
stóð und gullhjálm.</p> | <p>5. Svá beit þá sverð
ór siklings hendi
váðir Váfaðar,
sem í vatn of brygði.
Brǫkuðu broddar,
5 brotnuðu skildir,
glumruðu glymhringar
í gotna hausum.</p> <p>6. Trǫddusk tǫrgur
fyr Týs ok bauga
10 hjalta harðfótum
hausar Norðmanna;
róma varð í eyju,
ruðu konungar
skírar skjaldborgir
15 í skatna blóði.</p> <p>7. Brunnu beneldar
í blóðgum undum,
lutu langbarðar
at lýða fjörvi,
20 svarraði sárgymir
á sverða nesi,
fell flóð fleina
í fjöru storðar.</p> <p>8. Blendusk við roðnum
25 und randar himni
Skǫglar veðr, léku við
ský of bauga;
umðu oddlár
30 í Óðins veðri.</p> |
|--|--|

hné mart manna
fyr mækis straumi.

9. Sátu þá döglingar
með sverð of togin,
5 með skarða skjöldu
ok skornar brynjur;
vasa sá herr
í hugum, ok átti
til Valhallar vega.

10 10. Gøndul þat mælti
— studdisk geirs skapti — :
»vex nú gengi goða,
es Hákonni hafa
með her mikinn
15 heim bönd of boðit«.

11. Vísi þat heyrði,
hvat valkyrjur mæltu
mærar af mars baki;
hyggiliga létu
20 ok hjálmaðar sátu
ok höfðusk hlífar fyrir.

Hákon kvað:

12. »Hví þú svá gunni
skiptir, Geirskogul?
25 várum þó verðir gagns frá
goðum«.

Skogul kvað:

»Vér því völdum,
es þú velli helt,
30 en þínir fjandmenn flugu«.

13. »Ríða vit skulum«
— kvað en ríkja Skogul —
»grœnna heima goða,
Óðni at segja,
at nú mun allvaldr koma 5
á hann sjálfan at sjá«.

14. »Hermóðr ok Bragi!«
— kvað Hroptatýr —
»gangið í gegn grami,
alls konungr ferr, 10
sás kappi þykkir,
til hallar hinig«.

15. Ræsir þat mælti
— vas frá rómu kominn,
stóð allr í dreyra drifinn — : 15
»illúðigr oss
þykkir Óðinn vesa,
sjámsk vér hans of hugi«.

16. »Einherja grið
þú skalt allra hafa, 20
þigg þú at ásum ǵl;
jarla bági!
þú átt inni hér
átta bræðr«, kvað Bragi.

17. »Gerðar várar« 25
— kvað enn góði konungr —
»viljum vér sjálfir hafa,
hjálrm ok brynju
skal hirða vel,
gótt es til ǵors at taka«. 30

18. Þá þat kyndisk,
hvé sá konungr hafði

vel of þyrmt véum,
es Hákon báðu
heilan koma
ráð ǫll ok regin.

5 19. Góðu dægri
verðr sá gramr of borinn,
es sér getr slíkan sefa;
hans aldar

æ mun vesa
at góðu getit.

20. Mun óbundinn
á ýta sjöt
Fenrisúlfr of fara,
áðr jafngóðr
á auða tröð
konungmaðr komi.

5

21. Deyr fé,
deyja frændr,
eyðisk land ok láð;
síz Hákon fór
með heiðin goð,
morg es þjóð of þjáð.

10

(Eyvindr skáldaspillir.)

V. Tankesprog af Hávamál.

Gáttir allar,
áðr gangi fram,
umb skoðask skyli,
umb skygnask skyli;
5 því at óvíst es at vita,
hvar óvinir sitja
á fleti fyrir.

Enn vari gestr,
es til verðar kómr,
10 þunnu hljóði þegir,
eyrum hlýðir,
en augum skoðar;
svá nýsisk fróðra hverr fyrir.

Vápnnum sínum
15 skala maðr velli á
feti ganga framar;
því at óvíst es at vita,
nær verðr á vegum úti
geirs of þorð guma.

* * *

Hinn es sæll,
es sér of getr
lof ok líknstafi;
ódælla es við þat,
es maðr eiga skal
annars brjóstum í.

* * *

Vits es þorð
þeims víða ratar,
dælt es heima hvat;
at augabragði
10 verðr sás ekki kann
ok með snotrum sitr.

Byrði betri
berrat maðr brautu at,
en sé manvit mikit;
15 auði betra
þykkir þat í ókunnum stað,
slíkt es válaðs vesa.

* * *

Meðalsnotr
 skyli manna hverr,
 æva til snotr sé;
 þeim es fyrða
 5 fegrst at lifa,
 es vel mart vitu.
 * * *
 Ríki sítt
 skyli ráðsnotra hverr
 í hófi hafa;
 10 þá hann þat finnr,
 es með fræknum kómr,
 at engi es einna hvatastr.
 * * *
 Ósnjallr maðr
 hyggsk munu ey lifa,
 15 ef hann við víg varask;
 en elli gefr
 hánnum engi frið,
 þótt hánnum geirar gefi.
 * * *
 Hjarðir þat vitu,
 20 nær þær heim skulu,
 ok ganga þá af grasi;
 en ósviðr maðr
 kann ævagi
 síns of mál maga.
 * * *
 25 Ósnotr maðr
 hyggr sér alla vesa
 viðhlæjendr vini;
 þá þat finnr,

es at þingi kómr,
 at hann á formælendr fá.
 * * *
 (Erna mæli,
 sás æva þegir,
 staðlausu stafi;
 5 hraðmælt tunga,
 nema haldendr eigi,
 opt sér ógótt of gelr.
 * * *
 Esa svá gótt,
 sem gótt kveða,
 10 ql alda sonum;
 því at færa veit,
 es fleira drekk,
 síns til geðs gumi.
 * * *
 Ár skal rísa,
 15 sás annars vill
 fé eða fjör hafa;
 sjaldan liggjandi úlfr
 lær of getr,
 né sofandi maðr sigr. 20
 * * *
 Fjár síns,
 es fengit hefir,
 skylit maðr þörf þola:
 opt sparir leiðum,
 þats hefir ljúfum hugat;
 25 mart gengr verr en varir.
 * * *

Ganga skal,
 skala gestr vesa
 ey í einum stað;
 ljúfr verðr leiðr,
 5 ef lengi sitr
 annars fletjum á.

* * *

Bú es betra,
 þótt lítit sé,
 halr es heima hverr;
 10 þótt tvær geitr eigi
 ok taugreptan sal,
 þat es þó betra en bæn.

Bú es betra,
 þótt lítit sé,
 15 halr es heima hverr;
 blóðugt es hjarta,
 þeims biðja skal
 sér í mál hvert matar.

* * *

Afhvarf mikit
 20 es til ills vinar,
 þótt á brautu búi;
 en til góðs vinar
 liggja gagnvegir,
 þótt hann sé firr of farinn.

25 Vin sínum
 skal maðr vinr vesa
 ok gjalda gjöf við gjöf;
 hlátr við hlátri

skyli hólðar taka,
 en lausung við lygi.

Vin sínum
 skal maðr vinr vesa,
 þeim ok þess vin;
 5 en óvinar síns
 skyli engi maðr
 vinar vinr vesa.

Eldi heitari
 brenn með illum vinum
 10 friðr fimm daga;
 en þá sloknar,
 es enn sétti kómr,
 ok versnar allr vinskapr.

* * *

Hrørnar þoll,
 15 sús stendr þorpi á,
 hlýrat henni þorkr né barr;
 svá es maðr,
 sás manngi ann,
 hvat skal hann lengi lifa? 20

* * *

Mikit eitt
 skala manni gefa,
 opt kaupir sér í litlu lof:
 með hálfum hleif
 ok með hollu ker
 25 fekk ek mér féлага.

* * *

Veiztu, ef þú vin átt,
þanns þú vel trúir,
ok vill þú af hánum gótt geta:
geði skaltu við þann blanda
5 ok gjöfum skipta,
fara at finna opt.

Ef þú átt annan,
þanns þú illa trúir,
villdu af hánum þó gótt geta:
10 fagrt skaltu við þann mæla,
en flátt hyggja
ok gjalda lausung við lygi.

Þat es enn of þann,
es þú illa trúir,
15 ok þér es grunr at hans geði:
hlæja skaltu við þeim
ok of hug mæla,
glík skulu gjöld gjöfum.

Ungr vas ek forðum,
fór ek einn saman,
þá varð ek villr vega;
auðigr þóttumk,
es ek annan fann:
5 maðr es manns gaman.

* * *

Fullar grindr
sák fyr Fitjungs sonum,
nú bera þeir vánar vql;
10 svá es auðr
sem augabragð,
hann es valtastr vina.

* * *

Deyr fé,
deyja frændr,
deyr sjálfr et sama;
15 en orðstírr
deyr aldregi,
hveims sér góðan of getr.

Deyr fé,
deyja frændr,
deyr sjálfr et sama;
ek veit einn,
at aldri deyr:
dómr of dauðan hvern.

* * *

20

Anmærkninger*).

S. 18^{12—23}. Disse vers findes også i Sigurðarkviða Fáfnisbana II, 1—2.

S. 19^{1—6} = Sig. Fáfn. II, 6.

S. 21^{11—18} = Sig. Fáfn. II, 18. „Hnikar kaldte de (man) mig, da den unge Völsung (Sigurds bedstefader) glædede raven og havde kæmpet“.

S. 22^{24—26}²⁷. Prosaisk omskrivning, til dels med de samme udtryk, af Eddadigtet Fáfnismál.

S. 24³³. Det utydelige ord i håndskriftet er vist ærit (eller mulig yfrit); -rit er sikkert, og der kan ikke som i udgaverne læses gert, hvilket ord heller ikke giver nogen passende mening.

S. 31^{13—14}. Þvi orði munk (= mun ek) andsvør veita, „på det ord (disse dine ord)“ eller „med det (følgende) ord vil jeg svare“.

S. 33^{2—34}⁸. Disse strofer er her stillede i den orden, som de ifølge deres indhold må antages oprindelig at have haft.

S. 33^{2—5}. „Øst på ved Sote (Soteskær, sé navnelisten) drog jeg fra møernes fagre sang ivrig efter kamp“.

S. 33^{10—13}. Hvarf ek frá hvítri hlaðs beðgunni á Agnafit útanverðri o: „jeg forlod den fagre mø langt ude på Agnafit“; *hlaðs beðgunnr = kvinde, mø. Meget almindelig omskrives kvinden ved navnet på en asynje i forbindelse med et ord, der betegner den dragt, hun bærer, de smykker, der pryder

*) De samme betegnelser og forkortelser som i ordsamlingen bruges også her.

hende og lign., f. eks. Hlin guðvefjar, den kostbare dragts (guðvefr ha., kostbart tøj, fløjel el. atask) Hlin (en af asynjerne), skallats Bil, skarlagensklædningens Bil (asynje). På samme måde forstår jeg omskrivningen her, idet hlað = de gyldne, guldvirkede bræmmer, hlaðbeðr, det, hvorpå guldbræmmerne hviler (egl. deres bolster, leje) ∴ den kostbare guldbræmmede dragt (sml. hlaðbúinn i ords.); hlaðs beð-Gunnr (= hlaðbeðs Gunnr), denne dragts asynje (Gunnr egl. krigsgudinden).

S. 75⁶. *Håndskrifternes húskarlar er rettet til húskarl, som sammenhængen kræver det (sml. ordsaml. under ok).*

S. 80²²⁻²³. *Navnene på Torfins 7 sønner er her indsatte efter Landnámabók; håndskrifterne af Gunløgs saga har kun 3 navne, nemlig Þorgils, Eyjólfur eller Eyvindur og Þórir.*

S. 81⁸⁻¹⁵. *Prosaisk ordfølge: Bauðk (= ek bauð) mundangs-sterkjum glóðspýis-góma-geira ranna manni nýja mörk; (þú) skalt þiggja þá sœmð. Iðrask munt (þú), ef (þú) lætr linns kindar samlegu eyðanda álranns glóð liða ór yðrum sjóði.*

mundang ik., passende forhold; ef. mundangs som bio., til pas, som ikke går til nogen yderlighed, m.-sterkr, jævnt stærk (ikke synderlig stærk).

**glóðspýir ha., slange (glóð hu. (-ar; glæðr), glød, *ild, *spýir, som udspyr, efter den alm. forestilling, at enhver mytisk slange, drage spyr ild); her er glóðspýir brugt for det synonyme *grímr ha., slange. *góma-geirr ha., tunge (gómr ha., gane; góma-geirr, -spjól el. -sverð, ganespydet, ganesværdet, bruges som omskrivning for tungen). *rann ik., hus; glóðspýis-góma-geira ranna maðr = Grims-tungna húsa maðr, manden, som ejer (bor i) huset på Grimstungur.*

iðrask (að), angre, fortryde.

**linnr ha., slange. *samlega hu., egl. samleje, fælles leje; lejet, på hvilket slangens afkom ligger sammen = slangelejet ∴ guldmet (også kaldet *ilega naðra, lejet, hvori slangerne ligger); gulls eyðandi, den, som øder guldmet ∴ en gavmild mand (her om Gunløg).*

**álrann ik., egl. ålebolig (áll ha., ál, rann, sé ovenfor) ∴ flod; flodens glød, ild ∴ guldmet (de penge, som Gunløg har tilbudt bonden i bøder).*

yðrum 'eders' for þinum 'din'. — sjóðr ha., pung.

Anm. Mærk det unøjagtige rim linns — kindar, idet linns og linds vilde udtales ens (bægge kunde i de ældste håndskrifter skrives linnz; sml. lannz o. s. v.).

Jeg bød den jævnt stærke husbonde på Grimstunge en ny mark; den erstatning (oprejsning) skal du få. Fortryde vil du, hvis du lader ormeslægt-lejets (guldets) øders (mandens) flod-ild — o: mine penge — glide ud af din pung.

Meningen er: du må helst tage imod den mark, jeg byder dig, da du ellers slet intet får.

S. 82^{25—26}. Gunløgs svar: „ingen af de to, hverken Önund eller Torfin, kan måle sig med min fader“, viser, at noget må være udfaldet i det foregående, hvor kun Torfin, ikke Önund nævnes. Meningen kræver: „her er mange gode mænd at vælge imellem: Torfin på Rødemæl har 7 sønner [og Önund på Mosfjæld 3], som alle er dygtige mænd“.

S. 82^{28—30}. „Han stredes med Torgrim gode på Torsnæsting“ o. s. s. Torolf Mostrarskægge (fra øen Mostr i Sønder-Hordeland, nord for Stavanger) „tog land“ på nord-siden af den halvø, som på Islands vestkyst skyder ud mellem Faksefjord og Bredefjord; det næs, hvor hans højsædestøtter var drevne i land, kaldte han Torsnæs efter guden Tor; dér holdtes Torsnæstinget, som en tid lang var fjærðingsting for Islands vestfjærðing. På dette ting havde Illuge svarte en strid med Torgrim gode og hans slægt Kjalleklingerne (så kaldte efter Torgrims fader Kjallak den gamle, der var søn af land-namsmanden Björn den østrøne) i anledning af sin hustru Ingeborgs udstyr og medgift. Ved Snorre godes hjælp sejrede Illuge. Herom fortælles der udførligere i Eyrbyggja saga (om striden mellem Illuge og Torgrim særlig i kap. 17).

S. 82^{30—32}. „Jeg fordrev Önund sjones søn Steinar“ o. s. v. Da Egil Skallegrimsöns hustru Asgerd døde, afstod Egil gården Borg til sin søn Torsten; på samme tid afstod også den gamle Önund sjone på Anabrekka (på nordsiden af Borgefjord, sydvest for Borg) sin gård til sønnen Steinar. Torstens og Steinars ejendomme grænsede til hinanden, og da Steinars kvæg om

sommeren græssede på Torstens ejendom, opstod der derover en strid imellem dem, som endelig blev bilagt ved deres fædres mellemkomst; Önund overdrog Egil at afsige dommen, som gik ud på, at Steinar skulde forlade Anabrekka; han flyttede da ud over Langå til Leirulæk; men striden fortsattes endnu nogen tid derefter og endte med, at Steinar forlod egnen. Disse begivenheder fortælles udførlig i Egils saga kap. 83—88.

S. 82^{34—35}. „Brug du dine trusler mod dem oppe ved fjældene; men det nytter dig ikke noget her ude på myrerne“ o: du kan spare dine trusler til dem der oppe ved fjældene (hvor du har hjemme; Gunløgs fædrenegård Gilsbakke lå på fjældsidens oppe ved Hvidå); her ude på myrerne (hvor Torstens gård Borg lå) bryder vi os ikke om dem.

S. 84^{20—21}. I løst henkastede kvædlinger tillod digterne sig enkelte friheder, som ellers ikke tilstedes; derfor det unøjagtige rim vart — svartr.

S. 85^{19—22}. *Prosaisk ordfølge*: Allr herr sésk enn qrva þengil Englands sem goð; ætt gunnbráðs grams ok gumna lýtr Aðalráði.

herr sé ords. — sjásk, frygte for (sé ords. under sjá). — *gunnbráðr to., rask, hidsig (bráðr) i (til) kamp (gunnr), krigersk. — gumna, ef. flt. af gumi. — lýtr af lúta.

Hele folket frygter Englands gavmilde fyrste som gud; den krigerske fyrstes og mændenes slægt (o: både fyrster og ringere mænd, både høje og lave) bøjer sig for Adalråd.

S. 86^{10—17}. Móði málma galdrs! þér er meðalráð at halda hoddum fyr mér; ér hafið att prettum við oddrjóð; hitt mátt (þú) vita; at heitik (= ek heiti) naðrstunga af nøkkvi — hér sék (= sé ek) færi á því —; þat nafn fekksk mér ungum.

Móði ha., Tors søn. galdr ha., *larm, gny; málma g., våbnenes gny o: kamp; Móði málma galdrs, våbengnyets Mode (as), omskrivning på en kriger.

meðalráð ik., middelmådigt, dårligt råd, dårlig beslutning. etja prettum við e-n, anvende list, kneb mod en (sml. etja i ords.).

*odd-rjóðr ha., *den, der gør sværdodden rød (i blod) o: kriger.*

*naðr ha., (-rs), *orm, slange* = ormr; naðrstunga = orms-tunga.

færi (sé ords.) *må her læses féri (rim på hér) ved overgang fra æ til é (sml. den hyppige veksel mellem ø og e).*

þat nafn etc., *egl. det navn erhvævedes af mig som ung.*

Det er ikke rådeligt for dig, våbengnyets Mode! (kriger!) at forholde mig mit gods; svig har I (du) øvet mod helten (mig). Det må du vide, at jeg hedder 'slangetunge' på grund af noget (o: at jeg ikke uden grund hedder s.) — her sér jeg lejlighed til det (til at vise, at jeg bærer mit navn med rette) —; det navn fik jeg (allerede) som ung.

S. 87⁹⁻¹⁶. Hlýtk (= ek hlýt) at vitja veggjar viggs þriggja döglinga ok tveggja jarla; því hefk (= hefi ek) heitit hjarls hljótondum. Hverfkat ek (= ek hverf eigi) aptr, áðr arfi auðveitis stefni mér oddgefnar; (hann) gefr rauðan ormabeð fyr ermar.

hljóta med navnef., *komme til at, måtte (sml. verða med navnef.).*

veggr ha. (-s og -jar; -ir), *væg.* *vigg ik, *hest*; veggjar vigg, *væggens hest, digt. omskrivning for hus, bolig.*

hefk o: hef (*gl. form* = hefi) ek.

*hjarl ik., *land, rige.* hljótandi ha., *egl. nut. tf. af hljóta; hjarls h., som ejer, hersker over landet o: fyrste.*

hverfkat = hverf-ek-at (*sml. ords. under -a*).

arfi ha., *arving.* *auðveitir ha., *som yder, giver rigdomme (fyrsten, som skænker sine mænd rige gaver); arfi auðveitis = konungmaðr (sé ords.).*

*oddgefn hu., *egl. oddens Gevn (*Gefn = Freyja), spydets dis = gunnr (både kampens gudinde og kamp); stefna e-m oddgefnar = til oddgefnar, til gunnar, stævne (kalde) en til kamp (sml. búask ferðar = til ferðar, gøre sig rede til at rejse; *lagat vas drykkju = til d., der var brygget til gilde).*

*ormabeðr ha., *ormenes leje o: guld.*

Jeg kommer til at (jeg må) besøge trende kongers og tvende jarlers bolig; det har jeg lovet lands-styrerne. Jeg vender ikke tilbage, før end rigdomsyderens (den gavmilde fyrstes) arving (o: kongen, du) stævner mig (kalder mig) til kamp; han giver

(mig) røden 'ormebed' (slangens røde leje ∴ guld) for (i steden for, til at bruge som) ærmer — ∴ du skænker mig en guldring til at bære på armen.

Anm. I det følgende omtales kun Gunløgs besøg hos to konger (Sigtryg i Dublin og Olav i Upsala) og to jarler (Sigurd på Orknøerne og Sigurd i Skara). Ved den tredje konge tænker han på Adalråd, hos hvem han den gang opholdt sig, og til hvem han senere vender tilbage.

S. 87^{31—32}. Sigtryggr elr sváru skæ við hræ.

elr af ala. — *svára hu., troldekvinde.

Sigtryg nærer troldekvindens hest (∴ ulven) med lig — ∴ fælder mange fjender, er en vældig helt.

S. 88^{1—12}. Ek kann of skil máls, hvern konungmanna kon ek vil mæra: hann er Kvarans son. — Gramr mun-a spara gullhring við mik; hann venr sik gjöfli, þess mun grepp vara. Hildingr segi mér, ef hann heyrði sér dýrligra brag; þat er drápu-lag.

skil ik., forskel; skelnen, kunna (of udfyldende, sé ords.) skil máls, vide besked med en sag, forstå sig på den.

konungmaðr, kongelig person; *konungmanna konr, kongers ætling (sml. auðveitis arfi ovenfor).

*mæra (rð), berømme, prise.

son i nf. (ikke sonr), som rimet viser, bruges tidlig, når ef. af faderens navn går umiddelbart foran.

venja (vanða, vaniðr og vanðr) sik e-u (også v. sik el. venjask við, á e-l), vænne sig til noget, øve sig i noget.

gjöfli hu., gavmildhed.

*greppr ha., digter (= skáld i prosa).

drápu-lag ik., det rette ordlag, det 'fald', som en drape kræver (lag, den rette måde, beskaffenhed).

Jeg véd til fulde, hvilken kongebåren ætling jeg vil prise: han er Kvarans søn. — Kongen vil ej spare på guldringe mod mig; han øver sig i gavmildhed, — det aner skjalden (mig). Fyrsten sige mig, om han hørte et herligere digt til sig; det er drape-klang.

Anm. De fire første linjer er uden tvivl et halvers af digtets begyndelse, de otte sidste et vers af dets slutning.

S. 89^{18—25}. Oddfeimu stafir! segið er frá jarli þeima; hann hefr litnar hranna bårur; hárr karl er sá. Eiríkr, sigrreynir, hefr sjálfr sénar fleiri bláar í miklu gjálfri austr fyr unnar hesti.

*oddfeima hu., *oddens kvinde* (*feima, kvinde, mø), *spydmø, valkyrje* = *kamp* (sml. oddgefn 87¹⁶).

þeima, gl. hf. = þessum. — hefr, gl. form = hefir (sml. 87¹¹).

båra hu., *bølge, vove* (om de mindre bølger, krusninger, som stormen rejser på toppen af de store søer, hronn).

hárr, to., *gråhåret* (sml. 89^{3—4}, hvor Sigurd jarl siges at være til års).

*sigr-reynir ha., *sejr-rön* (reynir, rön, rönnetræ); 'sejr-træ' el. 'kamp-træ', alm. omskrivning for kriger. Rettere måske *sigr-reynir, *kamp-prøver* (*reynir ha., den, som prøver, forsøger).

bláar (den usammentrukne form kræves af verset) = blár, hu. flt. af to. blár, blå.

*unnr hu. (unnar; -ir), *bølge*; unnar hestr, *bølgens hest*, alm. omskrivning for skib. — Skibet tænkes her som en gang, om hvis bryst havet skummer.

Spydmøens (kampens) stave! (o: helte!) tal I om denne jarl (pris I kun eders jarl); (det har I grund til, da) han har sét bølgernes kamme (de høje bølgetoppe); en gråhåret gubbe er han. Erik, sejr-træet (den sejrrige helt), har selv sét flere blånende (bølger) i den stærke søgang øster på foran bølgehesten (sit skib).

Anm. Meningen bliver den samme, hvis segið er opfattes som fremsættende i steden for bydende måde: 'I taler om (I priser) eders jarl'.

S. 92^{33ff.}. Efter de øvrige tidsbestemmelser i sagaen må Knuds fader Sven tjugeskæg († 1014) og ikke Knud på den tid have været konge i Danmark. År 1000 indførtes kristendommen på Island, og det følgende år foretog Gunløg uden tvivl sin rejse til Norge med Audun festargarm († 1002). Fra Norge, hvor Gunløg straks pådrog sig Erik jarls vrede, drog han samme høst til kong Adalråd i England (s. 85^{8ff.}), og næste vår (1002) besøger han kong Sigtryg i Dublin og Sigurd jarl på Orknøerne (s. 87^{4ff.}), hvorfra han om høsten drog til Sverig (s. 88^{34ff.}); her besøgte han først Sigurd jarl i Skara, hos hvem han tilbragte julen (s. 89^{8ff.}). Om

våren (1003) drog han til kong Olav i Upsala (s. 90^{4ff.}); her træffer han sammen med Ravn, som samme vår begav sig på hjemreisen til Island (s. 91^{22ff.}), medens Gunløg om sommeren på ny drog til kong Adalråd i England, hos hvem han blev den vinter og hele det følgende år (s. 92³⁰—93¹²), da Adalråd frygtede et anfald af de danske. Først efter midsommer 1005 fik Gunløg orlov til at rejse hjem til Island (s. 93¹³), hvor han ankom kort før vinteren (s. 94²⁴), da Ravn skulde holde bryllup med Helga. Næste sommer (1006) finder holmgangen på altinget mellem Gunløg og Ravn sted (s. 98^{17ff.}); om høsten rejser bægge fra Island for at kæmpe sammen i Norge; våren 1008 træffer de hinanden og falder bægge.

Da Gunløg første gang rejste til Norge, var han 18 år gammel (s. 80³⁰ og 84²⁵); han var altså 25 år, da han faldt, og må (ligesom Helga, der omtrent var jævnaldrende med ham; s. 79²¹) være født omtr. år 983.

S. 93³²—94⁴. Rækik (= ek ræki) litt, þótt austanvindr leiki þéttan at qndri andness þessa viku; nú er veðr létt; meir sjámk hitt orð, at eigi verðak (= at ek eigi verða) taliðr jafnröskr Hrafni, en hoddstriðandi biði-t hæru.

rækja (kð), vise opmærksomhed, ænse.

leika lege (sé ords.), ofte (navnlig i digtersproget) brugt om ild, vind, sø o. s. v., lege, spille, slikke og lign.

þétttr to., tæt; hæftig; gf. ent. ha. þéttan som bio., stærkt, hæftig.

*qndurr ha., ski (i prosa findes flt. andrar af ent. andr (-rs) el. andri, der bægge bruges hos digterne). andnes ik., fremspringende næs; andness qndurr, næssets ski, brugt som omskrivning for skib („skien, der løber om, klarer pynten“?).

létttr to., let; (om vejr og vind) mild, rolig.

*hoddstriðandi ha. (hodd og nut. tf. af striða (dd), stride, kæmpe; plage, lægge øde), den, som øder (bortskænker) gods (guld), omskrivning for en mand.

biðit, forest. nut. af biða med nægt. -t. hæra hu., grå hår, alderdom; biða hæru = b. elli (sé ords.).

Jeg ænser kun lidt, om østenvinden spiller voldsomt om næssets ski (o: tumler mit skib hårdt) denne uge; nu er det roligt vejr. Mere frygter jeg hint ord (rygte), at jeg ikke bliver

regnet for lige så rask (dygtig) som Ravn, end at guldets øder (jeg) ikke skal nå de grå hår (alderdommen) — ɔ: at jeg skal dø ung.

Meningen er: Det vil slet ikke ængste mig, om det rolige vejr skulde forandre sig til storm, og vort skib gå under; ti heller vil jeg finde min død i bølgerne end anses for Ravns undermand

S. 94¹⁵—²². Mun-at hlýða háðvǫrum Þundar hyrjar hriðmundaði at þýðask hafnar jörð drifna hǫrvi; því at lékum, er várum yngri, á ýmsum andnesjum alnar gims því landi lautsikjar lyngs.

*háðvarr to., ængstelig for spot, som ikke pådrager sig spot (háð og varr, forsigtig; frygtsom for); sml. grandvarr, lastvarr, som ikke pådrager sig brøde (grand, lǫstr), brav, retskaffen. Ordet er her snarest epith. ornans (gæf, rask), men kan dog også opfattes i sin egenlige betydning, idet Ravns „frygt for at blive til spot for folk“ just viste sig i den måde, hvorpå han tog sig af sin huskarls sag lige over for Halfred.

*Þundr ha. (-ar), navn på Odin. *hyrr ha. (-s og -jar), ild. *hriðmundaðr ha. (-ar), egl. „uvejr-svinger“ (af hrið og *mundaðr, som svinger, dannet af munda (að), bevæge i hånden, sigte med et våben); Þundar hyrjar hriðmundaðr ɔ: Þ. hriðar hyrjar m.; Þundar-hrið, Odins uvejr = kamp; Þ. hriðar hyrr, kampens ild = sværd; Þ. h. hýrjar mundaðr, sværdets svinger = kriger.

hǫfn hu., klædning. jörð hu., jord (fællesnavn el. egennavn, Odins hustru, Tors moder). hǫrr ha. (hf. hǫrvi), hør, lin; *hafnar jörð drifin hǫrvi, egl. klædningens jord (el. dis), bestænket med (dækket med) hør ɔ: hǫrvi drifinnar hafnar jörð, den linnede klædningens jord (dis) = kvinde (sml. anm. til 33¹¹).

því at, udtalt i én stavelse (þvit el. þvið), hvorved linjen får de regelmæssige 6 stavelser.

qln (og áln) hu. (alnar; alnar og -ir), forarmen (fra albuen til fingrene). *gim ik., ild; alnar gim, armens ild = guld; andnes alnar gims, armildens forbjerger (hvad der springer frem foran guldringene på armene) ɔ: hænderne el. den forreste del af armene.

síkr ha. (-s og -jar; -ir), sik, helt (en lakseart). lyng ik. (hf. lyngvi), lyng; *lyngs síkr, lyngens sik = *lyngfiskr ha., lyngfisk, alm. omskrivning for slange. *laut hu., land; l. síkjar lyngs, slangens land ɔ: guld; land lautsikjar lyngs = land lyngs síkjar lautar, guldets land = kvinde.

Betydningen af sidste halvstrofe er altså: því at lékum, er várum yngri, á ýmsum höndum (ormum) þeirri konu.

Ikke vil det gå for (lykkes) den gæve svinger af Odins uvejrs (kampens) lyn (sværdet) — o: den djærve helt, Ravn — at vinde den linklædte kvinde (Helga); ti vi (jeg) legede, da vi (jeg) var yngre, snart i den ene, snart i den anden arm på dette lyngfiskelandets (guldets) land (o: denne kvinde) — o: ti da jeg var yngre, hvilede jeg ofte på hendes arme, favnede jeg hende.

S. 95³¹—96⁴. Ey orms lōggvar! (ek) hugðumk hōggvinn á armi þér, beðr þinn, brúðr! væri roðinn í blóði mínu, qlstafns Njōrun knætti-t binda endr of undir rōgþyrnis; þat getr-a líkn Hrafni, lauka lind!

*lōgg hu. (-var; -var), lugg (falsen i staverne på et kar, hvori bunden fældes ind); slangen, der ligger sammenrullet i en kreds, kan sammenlignes med karrets bund, der er falset ind i luggen; *orms lōgg, orme-luggen, altså = ormelejet; ormelejets (guldets) ø = kvinde (sml. „linnedklædningens jord“ 94^{17f.}).*

hugðumk, jeg syntes, forb. med fort. tf. uden vera og med forest. måde (væri, knætti) uden at; når hyggja indleder et drømmesyn (= þykkja i prosa 75^{24ff.}, 105¹⁰), står regelmæssig det første led i gf. med navnef., de følgende i forest. (sjælden frems.) måde uden at (sml. nedenfor 105^{29—32}).

**qlstafn ha, ølstavn, øllets, drikkens skib o: bæger. Njōrun hu., en af asynjerne; qlstafns N., bægerets dis, omskrivning for en kvinde (som ved gilderne bar bægrene omkring (sml. 15⁵), ligesom valkyrjerne i Valhal).*

knætti-t, forest. fort. af knega (sé ords.) med nægt. -t. — binda of undir, ombinde, forbinde sårene.

**rōgþyrnir ha., kamptjörn (rōg, kamp, sé ords., og þyrnir, tornebusk), kamptræ o: helt.*

líkn hu., medlidenhed, nåde; trøst.

*lind hu., lindetræ; *lauka lind, løgenes lind, løgenes træ, omskrivning for kvinde (sml. nedenfor 100^{29—31}).*

Ormelejets (guldets) ø! (o: kvinde!) jeg syntes (, at jeg lå) hugget (såret) i din arm, at dit leje, min brud! var farvet i mit blod, at ølskibets (bægerets) dis (kvinden, du) ej mægtede mere at forbinde kamptræets (heltens, mine) sår. Det skaffer ikke Ravn trøst, kvinde!

S. 96³³—97⁶. Engi allr dagr varð hægr Ormstungu und fjalla sal, síz Helga en fagra réð nafni Hrafn kvánar; enn hvíti hjörþeys Hqðr, faðir meyjar, sá lítt við minni tungu; ung Eir var gefin til aura.

Helga en fagra, *udtalt* Helgan fagra.

*hjörþeyr ha., *sværdstorm* (hjör og þeyr ha. (-s og -jar; -ir), *egl. tævind*; *vind, storm) ∴ kamp; hjörþeys Hqðr, *kampens as, omskrivning for kriger, mand*.

sjá við e-u, *vogte sig for noget*.

Eir hu., *en af asynjerne (lægekunstens gudinde), her brugt som bencævnelse for kvinde*.

var gefin til aura, *blev bortgiftet for gods (giftet med Ravn på grund af hans rigdom)*.

Ingen hæl dag blev glædelig for Ormstunge (mig) under fjældenes sal (himlen), siden Helga hin fagre fik navn af Ravns hustru. Kun lidt tog den blonde sværdstormens (kampens) as, møens (din) fader, sig i agt for min (hvasse) tunge. Den unge dis (kvinde) blev bortgiftet for gods.

S. 97^{8—15}. Væn vingefn! ák (= ek á) verst at launa fðður þínum ok svá móður — fold flóðhyrs nemr flaum af skaldi —: því at (þau) gørðu bæði senn und klæðum borða-Bil svá fagra. Hér hafi hagvirki hqlðs ok svarra!

*vingefn hu., *vinens Gevn* (Gefn sé 87¹⁶), *vinens dis = kvinde (sml. 96²)*.

*fold hu., *jord*. *flóðhyrr ha., *flodild* (flóð og hyrr 94¹⁵) ∴ guld (81¹³); fold flóðhyrs, *guldets jord = kvinde* (95^{31—32}).

*flaumr ha., *skare, sværm; omgang med mennesker, livsglæde*.
því at, *udt. i én stavelse* (sé 94¹⁹).

bæði, *ik. flt. af báðir, bægge, de to (din fader og moder); b. senn, bægge på én gang*.

und klæðum, *under klæderne (klæði her brugt om sengkæder) ∴ i ægtesengen*.

borði ha., *baldyret tæppe, broderi*. Bil hu., *en af asynjerne*; *borða Bil ∴ *kvinde*. — (þau) gørðu bæði senn und klæðum borða-Bil svá fagra = þau gátu (*de avlede*) mey svá fagra.

*hagvirki ik., *kunstværk, mesterstykke*.

svarri ha., *(stolt, myndig) kvinde*.

Væne vin-Gevn! (kvinde!) for det værste har jeg at lönne

din fader og (lige) så (din) moder — flodildens (guldets) jord (kvinden, du) røver skjalden hans glæde —, fordi de avlede så fager en mø. Her have (modtage) mandens og kvindens mesterstykke (o: du) (det, min gave, kappen, som han rækker hende).

Anm. Når hafi i næstsidste linje opfattes som hafið o: hafið ér, bliver meningen: 'her har I (sér I) mandens og kvindens mesterstykke'. Men efter sammenhængen må hafi helst opfattes som forest. måde, og genstanden kan godt underforstås, da Gunløg i det samme rækker Helga kappen.

S. 97²⁶⁻³³. Ullr benloga! frægir fólka Ságu! samir-okkr at ganga í brigð of eina fangs-Fullu. Morðrunnr! mjök margar slikar góðar konur eru fyr sunnan haf; ýtir sævar sóta er sannfróðr.

Ullr ha. (-ar og -s), en af aserne. *benlogi o: sværd (sé ords.); Ullr benloga, sárлуens as = kriger.

*frægir ha., som gør berømt, skaffer berømmelse. Sága hu., en af asynjerne; *fólka S., krigerskarernes dis = valkyrje; frægir f. Ságu, den, som skaffer valkyrjen berømmelse o: en tapper kriger. Rettere måske *fægir ha., udøver; fólka Sága = gunnr, kamp (sml. oddfeima 89¹⁹, oddgefn 87¹⁶); fægir f. Ságu, kampens udøver o: kriger.

brigð hu. og ik. flt., brudd; ganga í b. o: bryde venskabet.

*fang ik., kjortel. Fulla hu., en af asynjerne (Friggs tærne); fangs F., kjortlens dis o: kvinde.

*morðrunnr ha., kamptræ (morð ik., drab; *kamp, runnr ha., busk, træ) = kriger (96⁴).

ýtir ha., den, som sætter (skibet) ud (fra land), af ýta (tt), sætte ud. *sóti ha., hest; sævar s., havets hest o: skib (sml. 89²⁴); ýtir sævar sóta, den, som sætter skibet ud, skibets styrer, omskrivning for mand. — sannfróðr to., nøje underrettet.

Anm. Stavelserimet mangler i den første linje i strofen (samira okkr of eina); sml. ligeledes 99¹⁷ (þá mun ein ok ekkja), 100²⁰ (nú er svanmærrar sviða). Uden tvivl er der fejl på alle disse steder.

Sárлуens (sværdets) Ull! (o: helt!), kampgudindens (valkyrjens) berømmer! (o: tapre kriger!) ej sömmer det sig for os to at bryde med hinanden (bryde vort venskab) for én kvindes skyld. Kamptræ! (o: helt!) såre mange slige ædle kvinder findes sønden for havet; havhestens (skibets) styrer (o: jeg) er nøje underrettet (derom; jeg véd det til fulde).

S. 98⁵—¹². En litfagra armdags Eir var gefin Hrafni til aura — menn kveða þann minn jafnoka, né minna —, meðan allra nýztr Alráðr dvalði farar austan í gný stála; því er menrýri minni málgráðr.

gefin var Eir til aura = 97⁵.

litfagr to., lødfager (med smuk ansigtsfarve).

*armdagr ha., armens glans ∴ guld; armdags Eir, guldets dis = kvinde.

jafnoki to. og no. ha., jævnning, ligemand.

nýztr, højeste grad af nýtr, nyttig; dygtig; allra nýztr, alledygtigst ∴ meget dygtig, tapper.

Alráðr, sammentrukken form for Aðalráðr.

stál ik., stål; *gnýr stála, stålenes gny; brag ∴ kamp. Det fortælles i sagaen, at Adalråd ikke vilde tillade Gunløg at rejse hjem, fordi han frygtede et anfald af Danskerne; men der tilføjes udtrykkelig, at Danskerne ikke kom, og at Gunløg, da faren syntes at være ovre, fik tilladelse til at rejse (93⁵—¹⁴). Han har således næppe kæmpet med Adalråds fjender, og gný må derfor snarere opfattes som gf. (i gný stála = for at kæmpe, for at jeg kunde tage del i kampen) end som hf. (i kampen).

*menrýrir ha. (men, halssmykke, *rýrir, formindsker), smykkernes (guldets) formindsker, uddeler, omskr. for mand.

*málgráðr ha. (mál og gráðr ha. (-ar, hf. græði), mest digt., grådighed, begærlighed), lyst, tilbøjelighed til at tale.

Armglansens (guldets) lødfagre dis (∴ den skønne kvinde) blev givet Ravn for gods — man siger, at han er min jævnning, og ikke mindre —, medens den meget tapre Adalråd opholdt min rejse fra østen, for at jeg kunde være med i stålenes gny (tage del i hans kampe); derfor har smykkernes uddeler (manden, jeg) mindre talelyst (derfor er jeg fæmælt og sorgfuld).

S. 99⁴—¹¹. Hér emk (= em ek) búinn (at) ganga gørt út á alvangs eyri með tognum hjörvi — goð unni greppi happs! — (ek) skal kljúfa í tvau velgs lokka-hnakk Helgu ljúfs; vinnk (= ek vinn) lóks haus lausan frá bol með ljósum mæki.

gørt, ik. af to. gorr brugt som bio., lige.

*alvangr ha. (al- og vangr ha., vang, mark, der ofte bruges i stedsnavne; sml. Þrúðvangar), den vang, hvor alle samles, det

almindelige forsamlingssted (= almannavangr), her om altingsstedet. eyrr hu. (eyrar, gf. -i; ar), øre, lav og sandig strandbred; alvangs eyrr, alvangs øren ɔ: Øxarárhólmr.

greppr sé 88⁸. — happ ik., held, lykke.

kljúfa i tvau, egl. kløve i to dele.

**vælgr ha., hjælm. lokkr ha., lok, hårlok. hnakkr (ældre knakkr) ha., stol, skammel; vølgsl lokka-h., hjælmens lokke-stol ɔ: den lokkede hjælmstol, det lokkede hoved.*

ljúfr to., her som no., Helgu l., Helgas elsker.

lókr ha., uduelig person, usling. Gunløgs bitterhed udtaler sig ikke blot i det nedsettende lóks, men også i lokka og ljúfs.

vinna haus lausan, 'vinde' (hugge) hovedet løs. — bolr ha. (-s; -ir), bul; krop. — ljóss to., lys, strålende.

Her er (står) jeg rede til at gå lige ud på alvangs (altings) øren (ɔ: holmen i Økseå) med draget sværd — gud unde skjalden (mig) lykke — jeg skal kløve den lokkede hjælmstol (lokke-hovedet) på Helgas elsker; jeg hugger den elendiges hoved løs fra kroppen med det blinkende sværd.

S. 99^{13—20}. Greppr veit-at, hvárr greppa hlýtr fagna gagnsæli; hér er brugðit bensigðum, egg er búin í leggi. Mær þorna spöng, ein ok ekkja ung, mun fregna þá hugrekki þegns af þingi, þótt vér særimsk.

*hljóta sé 87⁹. — *gagnsæli hu., sejr (*gagnsæll, sejræll).*

**bensigðr ha., sårsegl (ben og sigðr, segl, lé) = sværd.*

*þorn ik., torn; tornen (spidsen) i et spænde. spöng hu., (spangar; spengr), plade; *þorna spöng, omskrivning for en kvinde (den, der bærer, er prydet med spændernes torne, spænder).*

hugrekki hu., mod, uforfærdethed.

Skjalden (du) véd ej, hvilken af de to skjalde (hvem af os) der kommer til at glæde sig ved sejren; her er sårseglene (sværdene) dragne, æggen er rede (til at hugge) i benene. Den herlige kvinde, ene og ung enke, vil, selv om vi (jeg) såres (får ulivssår), fra tinge høre om dette heltens (mit) mod.

S. 100^{16—23}. Rýgr var alin at rógi fira börnum; gunnar runnr olli því; vark (= ek var) óðgjarn at eiga auðs lág. Nú er lítil þörf at líta til svanmærrar bauga lands lýsi-Gunnar; svört augu sviða mér.

*rýgr hu. (-jar, gf. -i; -jar), (fornem, mægtig) kvinde.

*gunnar runnr = mordrunnr 97³¹.

óðgjarn to., rasende begærlig (= óðfúss i ords.).

*auðs lág, rigdommens træ (sé auðr og lág i ords.) = kvinde.

Anm. Den første halvstrofe af denne vise anføres i *Snorra Edda* (I, 410). Det nøjagtige stavelserim vilde fordre, at der i sidste linje læses barnum uden omlyd (= bqrnum); ikke sjælden danner på samme måde det lange á (u-omlyd af á) rim med á og ó.

lita til, sé hen til; da lita strider mod rimet, skal her mulig med *J. Thorkelsson* læses tita (= da. titte, sv. titta), som ellers ikke forekommer i oldsproget.

*svanmærr to. (svanr ha. (-s; -ir), svane, og mærr), strålende som en svane. *bauga land, ringenes land ∴ hånden. lýsi hu., glans, klarhed; bauga lands lýsi, håndens glans ∴ guld; bauga lands lýsi Gunnr, guldets dis ∴ kvinden (= armdags Eir 98⁵⁻⁶).

sviða (sveið og svidda, sviðinn), svide, brænde; også om sår og lign., svie, brænde; augu sviða mér, mine øjne svier, det svier mig i øjnene.

Anm. At *Gunløg* var sortöjet, er tidligere fortalt (75³⁰, 78²⁸). — Med rimet lands (udt. lanns, ofte skrevet lannz) — gunnar sml. linns — kindar 81¹⁵.

Kvinden (*Helga*) blev født til at volde strid (til et stridens æble) for menneskenes børn; kamptræet (helten, *Ravn*) voldte det; jeg attråde hæftig at eje rigdommens (smykkernes) træ (kvinden, *Helga*). Nu er det kun liden tarv at kaste blikket hen til ringlands glansens (guldets) svanehvide dis (den skønne kvinde, *Helga*); det svier i mine sorte øjne.

S. 100²⁸⁻³⁵. *Haukfránn brámáni* hqrvi glæstrar lauka-brims *Hristar* skein á mik af ljósum brúna-himni; en sá hvarma-tungls geisli gullmens *Friðar* sýslir siðan ópurft mína ok hringa *Hlínar*.

*haukfránn to. (haukr ha., høg, fránn, skarp, stærkt glinsende), 'høgeskarp', skarp, tindrende som høgens øje (sml. 'falkeblik').

*brámáni ha. (brá hu. (brár; brár), hårene på øjenlågene, og máni), øjenlågshårenes (øjenlågenes) måne ∴ øjet.

glæsa (st), pryde, smykke.

brim ik., bræending; *hav; *væske i alm.; *lauka brim, løg-suppe. *Hrist* hu., en af asynjerne; lauka-brims *H.* hqrvi glæst, løgsuppens dis — omskrivning for kvinden, der tilbereder løg-

suppen — smykket med lin, den linklædte kvinde (sml. 94¹⁷—¹⁸ og 96³—⁴ lauka lind).

*skina (skein, skininn), skinne. — *brúna-himinn ha., öjenbrynenes himmel ∴ panden.*

*hvarmr ha., öjenlåg. tungl ik., måne; *hvarma-tungl, öjenlågenes måne ∴ öjet (= brámáni).*

**gullmen ik., guldsmykke. Friðr hu., en af asynjerne; gullmens F., guldsmykkets dis = kvinde (sml. anm. til 33¹¹).*

sýsla (fort. og tf. altid med udstødt l sýsta, sýstr; også sýsla, -aða), gøre, udrette. — óþurft hu., skade, mén.

*Hlín hu., en af asynjerne; *hringa H., ringenes dis = kvinde (sml. gullmens Friðr foran).*

Anm. Denne vise tilskrives også den for sine kærligheds-sange berømte digter Kormakr Ógmundarson, i hvis saga den findes (s. 14, hos Möbius s. 5).

Den linklædte kvindes brámåne (öje), tindrende som høgens, skinnede på mig fra den lyse öjenbryns-himmel (den høje, lyse pande); men den stråleglans fra den guldsmykkede kvindes öjenlågsmåne (öje) volder siden min og ringdisens (hendes) mén.

S. 103²⁷—³⁴. *Gunnlaugr hlóð, áðr (hann) næði Hrafni, með þunnum hjör hugreifum Gøndlar þryms Óleifi ok Grími. Hann varð, hugmóðr, drifinn blóði, bani þriggja hvatra manna; Ullr unnviggs réð ýta falli.*

hlaða sé ords. — hjör hf. = hjörvi 99⁷.

**hugreifr to. (hugr og reifr, munter, oprømt), munter i sindet (reifr forbundet med et ord, som betegner kamp, er i de gamle digte et alm. tillægsord for den modige kriger).*

*Gøndul hu. (Gøndlar), valkyrjenavn; *Gøndlar þrymr, valkyrjens larm = kamp.*

**Óleifr, gammel sideform til Óláfr.*

**hugmóðr to., egl. mødig, træet i hu ∴ udmattet af den lange kamp (sml. vigmóðr to., kampmødig, træet af at bruge våbnene i kamp).*

*Ullr sé 97²⁷. *unnvigg ik. (unnr 89²⁴, vigg 87¹⁰), bølgehest ∴ skib (= unnar hestr 89²⁴, sævar sóti 97³²).*

Gunløg fjældede, før end han nåde Ravn, med det tynde (skarpe) sværd den i Gønduls (valkyrjens) larm (∴ kampen) uforfærdede Oleju (Olav) og Grim. Mødig, blodbestænket, blev han tre kække mænds bane. Bølgehestens (skibets) Ull (∴ helten) rådede for (voldte) mændenes fald.

S. 104^{28—35}. Hrafn, mætr mótrunnr, hjörva hriðgervandi, gekk jafnan framliga á móti oss í dyn spjóta. Hergerðandi hringpollr! hér varð mörq málmlaug í morgin of Gunnlaugi á hörðu Dinganesi.

mætr to., *fortrinlig*. — *mótrunnr ha. (mót ik., *møde*; *kamp*, og runnr), *kamptræ* ∴ *kriger* (= morðrunnr 97²¹, gunnar runnr 100¹⁷).

*hjörva hriðgervandi, *sværdenes uvejrs-volder* (egl. *den, som gör, fremkalder sværdenes uvej, kamp* = Þundar hyrjar hriðmundaðr 94^{15—16}). Disse ord kan også (ligesom hergerðandi hringpollr i sidste halvstrofe) opfattes som tiltale til de vejvisere, jarlen havde medgivet Gunløg, og til hvem han henvender sin vise.

framliga bio., *kækt, djærvt*. — *dynr spjóta, *kampen* (= gnýr stála 98¹²).

*hergerðandi ha. (herr og *nut. tf. af gerða* (rð), *omgærde, omslutte*), 'hæromgærdende' ∴ *som fylker sig til kamp*.

*hringpollr ha. (hringr og pollr, *træ*), 'ringtræ', *den, som bærer ringe* = *mand*.

*málmlaug hu., *malmflugt, våbenflugt* (*sværdene, der flyver i luften, eller huggene, der faldet*).

Ravn, det herlige kamptræ (helten), sværdenes uvejrsvolder, gik stedse djærvt imod os i spydenes døn (kampen). Tapre kriger! her blev megen våbenflugt (fløj sværdene raskt, faldt huggene tæt) i morges om Gunløg på det hårde (stenede?) Dingenes.

S. 105^{14—21}. Vissak (= ek vissa) Hrafn hoggva mik hjaltugguðum hrynfishi brynju — en hvöss egg kom í leggi Hrafni —, þá er (enn) hræskæri ari hlaut nunna fen hlýra benja; gunnsproti Gunnar klauf Gunnlaugs hqfuð.

*hjaltuggaðr, egl. *fort. tf. (hjalt, sværdhjalte, og *ugga, forsyne med finner, et ellers ikke forekommende udso., dannet af uggi ha., finne), 'hjaltfinnet', hvis finner dannes af hjaltet, om et sværd, der sammenlignes med en fisk*.

*hrynfishr ha., = hrynjandi fiskr, *fisken, som falder ned med larm; h. brynju, fisken, som falder klirrende ned på brynjen* ∴ *sværdet, som med raske slag falder på brynjen*.

þá er, *udt. i én stav. þær*. — *hræskærr to., *som hugger i ligene (om ådsselfugle, ravne og örne)*.

*nunna, *et ellers ubekendt udso., som efter sammenhængen*

synes at have betydningen „smage på“ (sml. 34¹⁶) eller „vade i“ (sml. þramma i den følgende strofe).

*fen ik. (ef. flt. fenja), sump, morads; *væske i alm.; þenja f. sårenes væske = blod. — hlýr to. (hlý, hlýtt), lun, varm.*

**gunnsproti ha., kampstok (sproti, tynd kæp); g. Gunnar, krigsgudindens kampstok = sværdet.*

Jeg vidste, at Ravn huggede mig med brynjens hjaltfinnede hurtig farende fisk (med det raskt svingede sværd) — men den hvasse ægg kom i benene på Ravn —, da den lighuggende örn fik de varme sårers væske (blodet fra mine varme sår) at smage; krigsgudindens kampstok (Ravns sværd) kløvede Gunløgs hoved.

S. 105²⁵—³². Roðit var sverð, en sverðrøgnir gerði sverða mik; randgálkn váru reynd í røndum fyr handan ver. Hykk (= ek hygg) blóðug blóðgøgl stóðu í blóði of skör; sárfikinn sárgammr hlaut enn þramma sára á.

**sverðrøgnir ha. (Røgnir, et af Odins navne), sværdets as 3: kriger.*

*gera som ofte hos digt. og i det ældste sprog brugt omskriv. med navnef. *sverða, et ellers ikke forekommende udso., uden tvivl dannet af sverð ik., sværd; sverða e-n, såre en hårdt med sværd; gerði sverða = sverðaði.*

**randgálkn ik. (rønd, skjold, gálkn, uhyre, skadeligt væsen), uhyre, som ødelægger skjoldene 3: sværd.*

**ver ik., hav; fyr handan v., hinsides havet 3: øst på i Norge.*

**blóðgagl ik. (gagl, gås), blodgås, blodfugl 3: ådsselfugl.*

**stóðu, digt. fortids navnef. af standa. — skör hu. (skarar; -ar og -ir), hovedhår, hoved.*

**sárfikinn to. (-fikinn, -'figen', begærlig efter), grisk efter sår.*

**sárgammr ha. (gammr, gam, grib), sárgrib, ådsselfugl.*

*hljóta með navnef. som 87⁹, 99¹⁴, 105¹⁹. þramma (að), gå tungt, med besvær; her forb. med gf. á; *þ. sára á, skride tungt (langsomt) gennem sårenes å, blodstrømmen.*

Anm. Da versemålet i denne vise kræver, at næstsidste stavelse i 1ste linje er den samme som første stavelse i 2den linje, vilde det nøjagtige rim i 3dje linje kræve randum uden omlyd (= røndum); sml. þórnum 100¹⁹.

Rødfarvet blev sværdet, men helten (Gunløg) sårede mig hårdt med sværdet; skjoldes fordærv (sværdene) blev prøvede på skjoldene hinsides havet. Jeg tror, at blodige blodgæs (ravne,

örne) stod i blodet over mit hoved; den sårgriske sårgrib (ravn, örn) kom endnu til at vade i sårenes strøm (i mit blod).

S. 107^{10—17}. Lagðak (= ek lagða) mína góða arms-orms tróðu andaða mér at armi; goð brá lífi líns Lofnar . . . þó er beiðanda blik miklu þungara (at) biða.

*arms ormr, armens slange = guldring. tróða hu., smal stang, lægte; arms-orms t., guldringens stang ∴ kvinde (sml. armdags Eir 89^{5—6}, þorna spöng 99¹⁹, auðs lág 100¹⁸).

Lofn hu., en af asynjerne; *líns L., linets dis = kvinde.

De to første linjer i den sidste halvstrofe er tabte, så at også ordenes forbindelse i de to sidste linjer er usikker.

blik ik., glans; i de tabte linjer har sikkert stået et eller flere ord, som i forbindelse med blik har dannet en omskrivning for guld (f. eks. havets, bølgens glans el. lign.); *. . . blik's beiðandi, den, som beder om, attrår guld ∴ mand.

biða, bie (enten absolut = „blive tilbage“ ∴ overleve hende, eller hørende sammen med et ord i de tabte linjer, sml. biða hæru 94^{1—2}).

Jeg lagde min kære afsjælede hustru i min favn; gud endte kvindens (hendes) liv. [Tung var hendes tidlige død;] dog er det langt tungere for manden (mig) at overleve hende.

S. 108. Digtet skildrer en væddestrid i vísdom mellem Odin, der kalder sig Gagnráðr (∴ Gangráðr, vandreren, sé navnelisten), og jætten Vavtrudne, der optræder som repræsentant for al jætters kløgt (vatþrúðnir ∴ „den, der er stærk i at væve, i kløgtig tale, gåder“; Odin kalder ham stadig fróðr, alsviðr jögtunn, og selv kalder han sig enn gamli þulr v. 9). — Digtet har helt igennem dramatisk form, der kun afbrydes af et enkelt episk vers (v. 5, i ljóðahátt, som det øvrige digt), der tjener til at angive en større stedforandring; derimod er den mindre stedforandring mellem v. 19—20, hvor Odin tager plads på bænken ved siden af jætten, ikke særlig betegnet.

— v. 5, 4—5. höllu kan ikke danne stavrim med Íms, da ord med h foran selvlyden aldrig rimer med ord, der begynder med selvlyd. Stedet er derfor uden tvivl forvansket; det kan måske opr. have lydt:

at hollu hann kom
at hitta Íms fœður.

S. 111, v. 27, 4—6 *mangler i håndskrifterne og er indsat efter Bugges forslag* (sml. Snorra Edda I, 82: Svásuðr heitir sá, er faðir Sumars er, ok er hann sællifr, svá at af hans heiti er þat kallat svásligt, er blitt er. En faðir Vetrar er ýmist kallaðr Vindlóni eðr Vindsvalr, hann er Vásaðar son, ok váru þeir áttungar grimmir ok svalbrjóstaðir, ok hefir Vetr þeira skaplyndi).

S. 112, v. 38, 5 *mangler stavrim; i steden for með ása sonum skal derfor mulig læses til Nóatúna.*

—, v. 38, 6—7 *forstyrrer det regelmæssige 6-linjede vers og er vist senere indkomne andetsteds fra.*

S. 113, v. 43. *I den oprindelige strofe har snarest l. 4—5 manglet: „Om jætters og alle guders runer kan jeg sige sandt; ti til de 9 verdener kom jeg, (selv) neden for niðhel, hvorhen hels beboere kommer ved døden“* (sml. Snorra Edda I, 38: vándir menn fara til heljar ok þaðan í niðhel, þat er niðr í enn niunda heim).

—, v. 48, 5—6. *„Hvilke er de møer, som skrider hen over havet, farer vise i sind?“ Herved tænkes vistnok på nornerne; men betydningen af svaret i det følgende vers er meget usikker: „Tre storfloder falder (strømmer) over Møgtrases møers (nornernes) marker; de er de eneste lykkediser i verden, dog de fødes blandt jætter“.* Ligesom det ved v. 35 ligger nær at tænke på et syndflodssagn (sé ords. under lúðr), således kommer man ved lykkedisernes bolig til at tænke på Edens have med dens 4 „storfloder“, som de netop kaldes i Veraldar saga: Ynðisstaðr sá var gqrr í austanverðum heimi, er Paradísus heitir; sá staðr er fjarlæggr harðla þeim jqrðum qðrum, er nú eru byggðar af mqnnum; sá staðr er fegri ok friðari qlum qðrum lqndum; þar sprettr einn mikill brunnr; sá er harðla gróðrsamr ok vqkvar allan þann stað; en ór þeim brunni renna þjóðár fjórar hingat í heim í kunnleik mqnnum.

S. 114, v. 55. *I den oprindelige strofe har enten de 3 sidste linjer, eller snarere l. 4—6 manglet.*

S. 115, v. 4. *Den første halvstrofe synes at mangle; den kunde have lydt således:*

Mun ek þér fagrs
fjaðrhams ljá,
ef þú þinn hamar
hitta mættir.

Det samme gælder v. 19. — Også flere af de øvrige strofer er senere forkortede eller udvidede, hvorved den regelmæssige strofebygning (de 8 linjer) er forstyrret; på de fleste steder er det dog nu umuligt med sikkerhed at afgøre, hvor vi skal antage forkortelse og hvor udvidelse (v. 5, 6, 17, 21 på 6 linjer synes at have tabt 2 linjer; v. 9, 13, 30, 33 på 10 linjer er senere udvidede; derimod synes v. 25 ligeledes på 10 linjer snarere at være forkortet af 2 vers, der har indeholdt en udførligere beskrivelse af måltidet hos jætten).

S. 117, v. 21, 5. tvær i hu.: „vi skal age som to kvinder (Tor som brud og Loke som brudens tærne) til jættehjem“.

S. 119, v. 1, 1—6 = Þrymskviða v. 14, 1—6.

—, v. 6. „Fortæl du mig fra hel, jeg vil (fortælle) fra oververdenen: for hvem er bænkene strøde med ringe (ringe strøde på bænkene), forhøjningerne fagert smykkede med guld (el. dækkede med et lag af guld)?“ flóíð (nf. flt. ik.) af et ellers ikke i oldsproget forekommende *flœja, dannet af fló hu. (-ar; flt. flær), lag, der netop bruges på samme måde som flœja her om et lag af guld i Snorra Edda I, 400 (qnnur fló af gulli eða silfri, en qnnur fló af moldu ok grjóti, det ene lag [i gravhøjen] bestod af guld og sølv, det andet af jord og sten); i Norge bruges endnu flœa (og floleggja) i betydningen „lægge lagvis“.

S. 120, v. 11, 3—4 synes at være senere udvidelse.

S. 120, v. 12, 5—8. „Hvilke er de møer, som græder af hjærtens lyst og kaster „hals-skøderne“ op mod himlen?“ Denne gåde synes at kunne løses ved sammenligning med Snorra Edda, I, 500, hvor der i skildringen af det oprørte hav forekommer et lignende billede som her om Ran, Ægers hustru:

Hrauð i himin upp glóðum
hafs, gekk sær af afli;
þorð hygg ek at ský skorði,
skaut Ránar vegr mána.

o: „Havets ild kastedes (sprøjtede) op mod himlen, vældig gik havet; jeg tror, at skyerne holdt stavnene (forstavnene ligesom borede sig ind i skyerne og blev holdte fast dér), Rans „skøde“ rammer (flagrer op mod) månen.“ Ligesom Rans „skøde“ dér siges at flagre op mod himlen, således kaster „møerne“ her „hals-skøderne“ mod himlen. Disse møer kan da næppe være andre end Ægers og Rans døtre, de høje bølger; men for øvrigt lader ordet halsaskaut sig opfatte på to måder, en tvetydighed, som vistnok med forsæt er anvendt her i gåden; hals betegner både den menneskelige hals og halsen på et sejl (særlig om det forreste skøde eller den løkke, hvori skøderebet fæstes), og ligeledes bruges skaut både om et klæde, som kvinderne bærer om hovedet eller halsen (sml. dúkr) og om sejlskødet; Ran og bølgerne kan sammenlignes med et skib, der farer af sted for vinden, så at „halsskøderne“ (de reb, der ellers holder sejlet fast) må slås løs og flagrer mod himlen; men de kan også sammenlignes med kvinder, hvis hvide halsduge flagrer for vinden. I begge tilfælde betegner udtrykket: „de kaster deres „halsskøder“ mod himlen“ („Rans „skøde“ flagrer mod månen“) det samme, nemlig de høje bølger, der rejser sig med det hvide skum på toppen (hvorfor Ægis meyjar også andetsteds — i Gestumblindes gåder — kaldes enar hvitföldnu o: med den hvide fald, det hvide hovedklæde; sml. faldinn i ords.). Når disse bølger rejser sig højt og sprøjter det hvide skum i vejret, som stedse atter strømmer ned over dem, kan de med rette siges at „græde af hjærtens lyst“.

S. 121, v. 3, 3—4. þás borgir braut í Brálundi, „da borge brødes í Brálund“ ∴ da *Helges fader stormede de fjendtlige borge i den kamp, som fandt sted samtidig med Helges fødsel* (sml. v. 7—8, hvor det hedder, at faderen næste morgen går ud af kamplarmen for at give sin nyfødte søn navn og de hermed følgende gaver.

—, v. 4, 5—8. nipt Nera, „Neres slægtning (en af nornerne) kastede ét bånd mod nord, som hun bød skulde holde evig“. Ved skæbnetrådene, som nornerne udspænder i øst, vest og nord, bestemmer de grænserne for *Helges rige*.

—, v. 5. Efter den form, hvori denne strofe er overleveret, synes den at måtte forstås således: „Ét var til sorg for Ylvingers ætling (Sigmund) og for den kvinde (Borghild), som fødte den elskede søn“ (munugð, forældrenes lyst). Derpå fortælles, hvad der fremkaldte forældrenes bekymring, nemlig at den hungrige ravn udtaler sin glæde til en anden ravn over *Helges fødsel*; ravnens ord varsler krig og død og kan derfor vække uro hos forældrene, som i det øjeblik altså ikke tænker på deres søns heltemod i kampene, men kun på den ulykke, der kunde ramme ham. (Ifølge oldtidens forestilling måtte ravneskriget, der tilkendegiver, at Helge vilde blive en dådrig helt, dog snarere vække forældrenes glæde, og da heller ikke munugð i betydning „elsket barn“ ellers lader sig påvise, er verset uden tvivl forvansket).

S. 122, v. 7, 5—8. „Selv gik kongen (Sigmund) fra kamplarmen for at bringe den unge fyrste (Helge) den herlige løg“. At faderen rækker sønnen en løg, er en symbolsk handling, hvorved han lyser ham i kuld og kön; derfor giver han ham samtidig dermed navn og den med navnet følgende gave (navnefæste), som det hedder i v. 8: „han gav Sinfjötles broder (∴ Helge) navnet Helge og Ringstad o. s. v.“. *Völsunga saga* gengiver indholdet af v. 7—8 med følgende ord: Sigmundr var þá kominn frá orrostu ok gekk með einum lauk í mót syni sinum, ok hér með gefr hann honum Helga nafn ok þetta at nafnfesti: Hringstaði ok Sólfjöll ok sverð.

S. 123, v. 15 ff. *Efter at Helge har fældet Hundings sønner i slaget ved „Luefjældene“, og medens han udhviler sig efter kampen, viser valkyrjen Sigrun, Högnæs datter, sig for ham og beder ham om hjælp mod Granmars søn Hödbrod (v. 15—20). Helge lover det (v. 21) og samler en stor hær (v. 22—26). Ved dagens frembrud sejler flåden af; et voldsomt uvejr bryder løs; men Sigrun skærmer dem, og om aftenen lægger flåden i god behold ind i Unavåger (v. 27—32).*

—, v. 15 synes at mangle første halvstrofe.

—, v. 16, 1—2 mangler i håndskriftet og er indsat af Bugge; v. 20, 3—4 mangler ligeledes i håndskriftet og er indsat af S. Grundtvig.

—, v. 21. „Isungs banemand“ o: Hödbrod. Om Isung vides ellers intet. — Indholdet af denne strofe gengives således i Volsunga saga: „Ver kát, konungsdóttir!“ sagði hann, „fyrri skulum vit reyna hreysti okkra, en þú sér honum gipt, ok reyna skulum vit áðr, hvárr af þórum herr, ok hér skal lífit á leggja“, Herefter synes der snarest at være udfaldet 4 linjer mellem l. 3—4, som ikke heller forbindes godt umiddelbart med hinanden: „för skal der kæmpes, [för du bliver hans; jeg eller Hödbrod skal falde, og ikke skal han farne dig,] med mindre jeg skulde være død“.

S. 124, v. 24. „Og dér fra strandene fra Stavnæs skred skibe prydede med hoveder og smykkede med guld“. hofðuð er rettelse for håndskriftets hans(?) vt; man kunde også tænke på sköruð (neml. skjöldum), idet skip skjöldum skarat betegner et skib, hvis bord er besat med en række skjolde, der med randene dækker hinanden (sml. v. 28). Volsunga saga gengiver indholdet af denne strofe således: ok þá kom til hans mikit lið ór Nörvasundum(!) með fögnum skipum ok stórum. Helgi konungr kallar til sín skipstjórnarmann sinn, er Leifr hét, ok spurði, ef hann hefði talit lið þeira.

—, v. 26. Foran l. 1 eller efter l. 2 synes de to manglende linjer at være udfaldne.

S. 124, v. 26, 6. *ván erum rómu* = *ván es mér r.* (-m i erum enklitisk form af mér), egl. „håb, forventning er der for mig om kamp“.

—, v. 27, 5—6 senere udvidelse.

—, v. 28 skildrer den larm, der opstår ved den hurtige roning; „der blev larm af årer og drøn af jærn (årer plaskede, våben klirrede), skjold bragede (tørnede med brag) mod skjold“.

—, v. 29. *Kólga* er en af *Ægers* døtre (bølgerne), hendes søster altså den høje bølge; „således lød det, da bølgerne og de lange køle stødte sammen, som om (det var) klipper og (eða = ok) brænding (, der) skulde brydes med hinanden“. — *Völsunga* saga omskriver denne strofe således: Nú gerði at þeim storm mikinn ok svá stóran sjó, at því var líkast at heyra, er bylgjur gnúðu á borðunum, sem þá er björgum lysti saman. Hele sammenhængen og ordene i *Völsunga* saga synes at vise, at 2 linjer er udfaldne i begyndelsen af strofen, hvori det har været fortalt, at der opstod en storm, som oprørte havet (man tør måske endogså i storm og stóran sjó finde rimordene i det tabte linjepar).

—, v. 30, 3—8. „Skibsmandskabet (hófn) udeblev ikke fra mødet med bølgerne (styrede lige løs på dem), da *Ægers* frygtelige datter (de høje søer, det oprørte hav) vilde bringe skibene til at kæntre“.

S. 125, v. 32, 5. þeir sjálfir 3: indbyggerne i landet og særlig *Granmars* søn *Gudmund*, som fra *Svarinshøj* har iagttaget fjendernes ankomst og i det følgende kommer i en hæftig ordstrid med *Helges* broder *Sinfjötla*, der bilægges af *Helge* (v. 47—48).

—, 33. Foran l. 1 eller efter l. 2 må 2 linjer være udfaldne. Den sidste halvstrofe anføres i *Helgakviða Hundingsbana II*, hvorefter det oprindelige fylkir—flota er indsat her for håndskriftets landreki—liði.

—, v. 34, 3. Det røde skjold var krigstegn.

S. 125, v. 37. *Sidste halvstrofe synes at være tabt; den kunde efter Volsunga saga have haft omtrent følgende indhold: „men jeg skal minde dig om noget, som viser, at du er uværdig til at være i følge med brave mænd“.*

—, v. 38 (sml. v. 43) *sigter til, at Sinfjötle i nogen tid havde været forvandlet til en ulv, og at han havde dræbt sin halvbroder, Siggeirs søn (efter Volsunga saga to sønner).*

—, v. 39 ff. *Om der ligger virkelige sagn til grund for Sinfjötles beskyldninger mod Gudmund, eller om de kun er opdigtede af S. som svar på tiltale, kan ikke afgøres; det sidste synes dog rimeligst; men gamle sagn spiller med ind i fremstillingen (Loke som fader til Fenrisulven ved Angrboda o. s. v.).*

S. 126, v. 41. *Foran l. 1 mangler vistnok en halvstrofe; men den ufuldstændige form synes også at have foreligget for forfatteren af Volsunga saga.*

—, v. 43. *Samme udvidede form af strofen har også foreligget for forfatteren af Volsunga saga; enten l. 7—8 eller l. 9—10 tør antages at have manglet i den oprindelige strofe.*

—, v. 44 *tildeles i Volsunga saga Sinfjötle, hvilket dog synes at bero på en misforståelse. Sinfjötle begynder ordstriden med de to strofer 35—36, hvorpå Gudmund svarer str. 37—38; så følger Sinfjötles 3 strofer (39—41), på hvilke Gudmund ligeledes svarer med 3 strofer (42—44), og endelig ender hver af dem striden med én strofe.*

S. 127, v. 49 ff. *Gudmund og hans følge rider til Höd-brod for at melde fjendernes ankomst (v. 49—52); Höd-brod ruster sig til kampen og hidkalder hjælpetropper, deriblandt Sigruns fader Högne (v. 53—54). Slaget står ved „Frekasten“; valkyrjerne med Sigrun tager del i det på Helges side, og efter kampen ønsker hun ham til lykke med sejren (v. 55—58).*

—, v. 50, 7—8. *„han betragtede sin æts (hans broder Gudmund er jo i al fald mellem de ankommende) ridt“ passer ikke i sammenhængen, efter at det først er fortalt, at de er*

komne og har bragt kongen melding; da Volsunga saga heller ikke har noget, der svarer til disse to linjer, anser jeg dem for senere udvidelse.

S. 127, v. 51, 3—6 er uden tvivl senere udvidelse.

—, v. 53, 3—4 kan være senere udvidelse: „de bidslede gangere skal rende til Reginting, [men Sporvitner til Sparins-hede,] Melner og Mylner til Mörkved“. Hestene, på hvis hurtighed det jo især kom an, nævnes i steden for sendebuddene, som tiltales i det følgende: „lad ingen mand sidde hjemme o.s.v.“.

S. 128, v. 55, 9—12 er vistnok senere udvidelse.

—, v. 58. Denne strofes forvanskning viser sig ikke blot i de 10 linjer, men også i gentagelsen buðlungr—bæði; det sidste bæði (for beggja) støder desuden i forbindelse med njóta; den oprindelige form af strofen kunde tænkes således:

„Ok þér, buðlungr!
samir bæði vel
rauðir baugar
ok en rikja mær,
Hogna dóttir
ok Hringstaðir,
sigr ok lönd“.
Þá es sókn lokit.

Den sidste linje hører ikke med til Sigruns tale, men er sang-
rens slutningsord.

S. 129. Hákonarmál, der fuldstændig er opbevaret i Heims-
kringla, blev digtet i anledning af Hákon den godes Adelsten-
fostres fald af hans ven og frænde, den berømte skjald Eyvindr
Finnsson med tilnavnet skáldaspillir ('skjaldefordærveren', sé
ords.), en søn af høvdingen på Hålogaland Finnur skjálgi
(„den skelende“) og Harald hårfagres datterdatter Gunnhildr.
— Digtets indhold er følgende: Odin udsender valkyrjerne
Göndul og Skögul for at hente en konge af Yngves æt til Valhal
(v. 1). De træffer Hákon rustende sig til kamp mod Erik blod-
økses sønner (v. 2—4). Derpå beskrives kampen (v. 5—9).

I de ord, som dernæst veksles mellem valkyrjerne og Håkon, fremstilles hans sejr og død (v. 10—13). De følgende vers skildrer hans modtagelse i Valhal (v. 14—18), og slutningen udtaler digterens og folkets kærlighed til den gode konge og henlyder til de onde tider, der fulgte efter hans død, medens Gunhildssønnerne rådede for Norge (v. 19—21). — V. 1, 10—21 er i ljóðahátt, v. 3—8 i málahátt, medens i v. 2 og 9 den første halvstrofe er i málahátt, den sidste i ljóðahátt.

S. 129, v. 2, 1. „Björns broder“ ɔ: kong Håkon; én af hans brødre hed Björn med tilnavn farmaðr eller kaupmaðr.

—, v. 4, 5—8 anføres i Snorra Edda I, 518 som eksempel på brugen af navnet Gylfi som fællesnavn for 'konge, fyrste', hvorfor dette ord er indsat her i steden for gramr, der findes i håndskrifterne af Heimskringla.

—, v. 6, 1—4. Torgur ok hausar trøddusk fyr Norðmanna bauga-Týs hjalta harðfótum, „skjolde og skaller trådtes af (under) Nordmannakongens (den norske konges) hjalters hårdfødder (sværdeklinger) ɔ: kløvedes af hans sværd“.

—, v. 8, 1—4. Sköglar veðr blendusk við und roðnum himni randar, léku við of ský bauga, „Sköguls uvejr blandedes sammen (mødtes; Sköguls, valkyrjens, uvejr = kampen) under (skjolde)randens rødfarvede (blodbestænkede) himmel (ɔ: kampen rasede mellem krigerne, som dækkedes af de blodbestænkede skjolde), de (Sköguls uvejr) legede sammen (spillede) om (skjolde)randenes skyer (ɔ: skjoldene)“.

S. 130, v. 16, 5—6. Efter Håkonarmál var altså 8 af Håkons brødre faldne før ham.

—, v. 18. Skönt hele digtet skildrer Håkon som den troende hedning, vil skjalden dog her udtrykkelig rense ham for den beskyldning, at han i sin iver for kristendommen skulde have krænket de gamle guders helligdomme. Betegnende for forholdet mellem den gamle og nye tro på den tid, og et bevis på, hvorledes kristendommen allerede begyndte at slå rod i folket.

er udtrykket „heiðin goð“ (v. 21) i hedningens mund om hans egne guder.

S. 131, v. 20. *Meningen af dette vers er, at Håkons lige aldrig vil komme — för vil Fenrisulven fare løs (o: för vil Ragnarok komme), för en konge som Håkon indtager hans plads.*

—, v. 21, 1—2 er lånt fra de bekendte strofer i Hávamál (sé s. 135).

S. 132—135. *De af Hávamál optagne strofer er ordnede således, at vers, hvori der findes en beslægtet tanke, er stillede sammen og adskilte ved en streg. Ved 3 stjærner adskilles tanke-sprog, der har et mere forskelligartet indhold. De her optagne vers svarer til følgende strofer i digtet: 1, 7, 38; 8; 5, 10; 54; 64; 16; 21; 25; 29; 12; 58; 40; 35; 36, 37; 34, 42, 43, 51; 50; 52; 44—47; 78; 76, 77.*

Ordsamling.*

A, Á.

-a og -at (efter selvlyd i alm. -t), nægt. part., der hos digterne og i det ældste sprog føjes til udso.: flýra, *flýr ikke* 36¹⁶, muna, *vil ikke*, esa (era), *er ikke* 133 b; kannat, *kan ikke* 18¹⁴, verðrat iss, *der bliver ikke is*, estattu, *du er ikke* 120 b, skaltattu (skal-attu); hann hafðit, *han havde ikke*, þykkjat, *de tykkes ikke* 127a¹; men også þegiattu, *ti ikke!* 120. I 1ste person indskydes k (= ek) mellem udso. og nægtelsen: nautkak (= naut-ek-a-ek), *jeg havde ingen gavn af* 13⁵, sékat ek (sékak), *jeg*

*) Ordenes böjning betegnes på følgende måde: ha. uden nærmere tilføjelse bruges ved alle de ord, der böjes regelmæssig som úlfr (armr; karl, stóll o. s. v.), hirðir og bogi (hani); hu. ved ord, der böjes som sótt (qnd, *sjæl*), tunga (gata) og elli; ik. ved ord, der böjes som orð (land), klæði og auga (hjarta). Ved afvigelser herfra anføres de afvigende forholdsformer eller deres endelser, særlig ef. ent. og nf. flt., f. eks. staðr ha. (-ar; -ir), drengur ha. (-s; -ir, ef. -ja), völlr ha. (vallar, hf. velli; vellir, gf. völlu); laug hu. (-ar; -ar), heiðr hu. (heiðar, gf. -i; -ar), hönd hu. (handar, hf. hendi; hendr). Ha.-ord, der böjes som akr, betegnes ved tilføjelse af (-rs) ɔ: endelsen i ef. ent.; ved ord af ha. og ik., der böjes som sǫngr og ǫl, angives blot hf. ent., ved ik.-ord, der går som kyn, blot ef. flt. Af tillægsordene anføres i reglen kun nf. ha.; ved de ord, i hvilke r, v og j hører til stammen, betegnes dette ved tilføjelse af endelsen i gf. ent. ha., f. eks. fagr to. (gf. -ran), miðr to. (gf. -jan). Ved de 'stærke' udsagnsord anføres fort. og fort. tf.; de 'svage' af 1ste klasse betegnes således: heyra (rð), mæla (lt) ɔ: heyra, fort. heyrða, fort. tf. heyrðr, mæla, fort. mæltá, fort. tf. mæltr; de af 4de klasse: kalla (að) ɔ: kalla, fort. kallaða, fort. tf. kallaðr; ved ordene af 2den og 3dje klasse anføres derimod fort. og fort. tf. fuldstændig. Böjningen af de sammensatte ord angives ikke særskilt, når de enkelte ord er optagne i ordsamlingen (altså kun afreksmaðr ha., o. s. v.). — Ord, betydninger eller forbindelser, der særlig tilhører digtersproget, betegnes ved en foransat stjerne. De tilføjede tal henviser til siderne i læsebogen.

kan ikke sé 32³⁸, 117 b³³. Efterhånden fortrænges dette ord aldeles af *eigi*, som tidlig findes brugt i samme betydning: **es eigi veit, som man ikke véd* 114 b, **sparði eigi hilmir, fyrsten sparède ikke* 122 a, **uggi eigi þú, frygt ikke!* 123 b.

á hu. (ár; ár), á, flod. — ár-bakki ha., ábred.

á, nut. af eiga.

á, fho. med gf. og hf., *pá*. A. med gf. a) om stedet (om bevægelse el. retning) *hen pá, hen til: ganga þeir á land upp, op pá landet, i land* 43³, *ganga á Ormunn 3: bestige (entre) O.* 48¹¹, *hann riðr á (upp á) heiðina, rider hen pá (op pá) heden, hann reið út á Þorðeyri, ud til B.* 106³⁰, *stiga á bak, stige til hest, setr hornit á munn sér, sætter hornet for munden; fara (sökja) á fund e-s (sé fundr); litask um á bekkina, sé sig om pá bænkene; völr er austan af hálsinum ok vestr á bergit (sé af). Også hvor man kunde vente hf. (om en væren) pá (dog i alm. hvor der tænkes pá en retning *hen ad*): þeir sá marga menn á tvá bekki, de så mange mænd pá de to bænge (idet synet rettes hen pá bænge bænkene) 4²⁸, hann lætr liggja rúm á enn úæðra bekk (sé *öndvegi*), á annat borð, pá den anden side (sé *borð*), á sitt borð hvárr, hver pá sin side 52³¹ (sml. også under út). b) om tiden: á sumarit, om sommeren, þeir váru uppi á einn tíma, levede pá én (samme) tíð 80²⁵. c) om andre forhold: 1) e-m lízk á e-t, *noget forekommer en* (egl. *ens blik rettes pá noget*, sml. *lita*), heita, kalla á e-n, *kalde pá en; hætta á e-t, vove (pá) noget*. 2) om måden: á þann veg, pá den måde (sml. *vegr*). 3) i henseende til (sml. at B, c, 4), grannligr á vöxt, *smækker af vækst*, hvítr á hár, *hvidhåret, lyshåret*; kominn á sik manna bezt 3: *meget vel-skabt* 78³⁹; æstr á imu, *hidsig**

pá kamp. B. med hf. a) om stedet (om en væren) *pá, i: vera á landi, á skipi, være pá land, om bord, á landinu, i landet*, 100⁸, *standa á völlum nokkurum, pá en slette, *velli á, pá mårken, á skóginum, i skoven* 8²¹, á hrisinu (sé *hris*), á kjarrinu, i *krattet* (men også i *skóginum* 2²⁷, 3²⁴); *sull hafði hann á fœti niðri á ristinni, pá foden nede pá vristen* 84³; **senn váru æsir allir á þingi ok ásynjur allar á máli, straks var alle aser pá tinge og alle asynjer i samtale, á þeim fundi, pá det møde*. Ved landes, stæders og gárdes navne bruges dels á, dels i og at (sml. disse); de med -land sammensatte navne har i alm. á: á Íslandi, pá (i) *Island*, á Englandi, i *England* 93¹, á Serklandi 63⁷ (men i S. 62³²), á Hringstöðum norðr i *Sjólandi* 71¹, þeir koma til selja, er heita á Þorgilstöðum, som hedder *Þorgilstaðir* 81³¹, hann kom á øfsta bæ i dalnum, er á Súlu hét, til den øverste gård i dalen, som héd *Súl* 103³ (sml. at, i og heita). Undert. hvor man kunde vente gf.: *standa upp á þingum, stå frem pá tingene, i forsamlingerne (og blive stående der)* 10³ (sml. i og upp); **en á brjósti breiða steina, men (lad os fæste) pá brystet brede stene* (idet breiðir steinar á brjósti opfattes som ét begreb, *bryst-smykke*) 116. b) om tiden: (tidspunktet) á þeim degi, pá den dag, (om en gentagelse) á sumrum, om somrene, (tidsrummet, i løbet af hvilket noget foregår), á því sumri, þeim vetri, (i løbet af) *den sommer, den vinter* 92¹³, 101³¹, á litilli stundu, i (løbet af) *kort tíð* 52³⁰; á viku fresti (sé frest). c) om andre forhold: vera á máli (sé B, a); grunr á e-u, *mistanke om noget*, öfund á e-u (sé öfund), fœri á e-u (sé fœri), vald á e-m (sé vald). C. Absolut uden styrelse: ef á (neml. mik) hefði komit, *hvis*

det (var kommet þá ǝ:) havde ramt 8²⁵, kom á veðr mikit, et stort uvejr kom þá, brød løs 20³⁶, hon horfði á, stirrede derpå (på kappen) 107⁷, reið á ræxna, han flettede masker derpå (på lingarnet) 13¹⁵, sullr er á (neml. fæti, der er en byld þá 84¹². D. I) forb. med visse bo. og fho. kan á bruges eller udelades (sé under braut, mót, meðal og jfr. i D).

Aðalráðsnautr ha., gaven fra Adalråd (sé nautr).

áðr 1) bio., tidligere, i forvejen, för 6¹⁶ (sé munr), hann kvaðsk farit hafa áðr um sumarit af Íslandi, at han tidligere om sommeren (ǝ: sommeren för, den foregående sommer) var rejst fra I. 90¹⁸, um nóttina áðr, natten för 94²⁹, 103² (sé þar 3, a, 1); er nú allt vandat sem mest, svá at hans ferð væri þá vegligri en áðr ǝ: end ellers (end hvis de store foranstaltninger ikke i forvejen var bleven truffet) 20³³. 2) bo. = áðr en, för end (med frems. og forest. m.), áðr þeir fengu sét yfir upp 4³², 93¹, 95²⁷, Þórr mundi brjóta hofuð hennar, áðr en goðin öll báðu henni friðar, T. vilde (stod i begreb med at) knuse hendes hoved, för end (indtil) alle guder bad om fred for hende (ǝ: T. vilde have knust hendes hoved, hvis ikke alle guder havde bedet . . .) 11¹⁹; áðr kveld sé, för end det bliver aftan 31¹, 99², *áðr væri jörð of sköpuð, för end jorden blev skabt 111a.

aðrir, af annarr.

af, fho. med hf., af, fra (sml. frá og ór). a) om stedet 1) (om en bevægelse eller retning) bort fra (forholder sig til á, som ór til i): riða af þingi, ride fra tinge (mods. r. til þings), stiga af baki, stige af hesten (mods. s. á bak), *hrafn flýgr af hámm meiði, flyver fra det høje træ, fara af Íslandi, drage fra Island, sigla út af Vendlí, sejle ud fra Vendel,

tók hornit af munni sér, tog hornet fra munden, hoggva skjöld af e-m, hugge skjoldet fra en ǝ: splintre, sønderhugge ens skjöld 86³⁴; innar af seti, egl. længer inde i retning fra sovepladsen (sml. set); *mæla af gólfi, af mars baki, fra gulvet, fra hestens ryg (af = á, idet man tænker på talen, som lyder fra, ikke på personen, som står, sidder på gulvet, hesten; sml. af gólfi 109 a¹⁷ = á gólfi 109 a³¹); spyrja tíðinda af Íslandi, spørge om nyt fra I. 84⁵. 2) af, ud af (sml. ór), drekka af horni, drikke af et horn. b) om tiden: þaðan af (sé þaðan); ud over, ude over, af barns aldri, ude over barnealderen 17¹⁶. c) om andre forhold: 1) den person, det sted, hvorfra man stammer: Illugi svartí af Gilsbakka 84¹¹, hvaðan af löndum (sé hvaðan); 2) personen, fra hvem noget udgår (af hvem man får, lider noget o. s. v.), mest var vörnin á Orminum af fyrirrímsmönnum, hæftigst var forsvaret på O. fra folkene i forrummet 52³, fá gjafir af e-m, få gaver af en, vinsæll af alþýðu manna ǝ: almindelig afholdt 73³¹. 3) om midlet: af þinum hagleik, ved din kunsthærdighed 19¹⁵; 4) om grunden: var þat mjök af hinum fyrrum tengðum ǝ: det kom meget af det tidligere svogerskab 45³⁰, hann er ágætastr fornkonunga, fyrst af mildi, den berömteste af fortidskonger, først og fremmest på grund af sin gavmildhed, af þessu fékk hann mikla frægð 87⁴; af því, derfor, af því at, fordi; 5) om måden: af afli, med kraft, kraftig, af öllu afli, af al magt, af miklum móði, i stor sindsbevægelse 25⁹; 6) om stoffet: kunna ek af jární gera ok af silfri ok gulli, ok af hverjum hlut gerða ek nokkvat nýtt, jeg forstod at arbejde i jærn og sølv og guld, og af hver ting gjorde jeg noget nyttigt 17²³; 7) om det,

hvoraf noget udgør en del: eigi hófum vér mikit af þeirra kappi eða snild, *meget af deres djærve mod og snille* 17¹⁵; 8) af, med, fullr af e-u, *fuld af noget*, fyllt af slátri, *fyldt med kød*; qrr af e-u, *gavmild, rundhåndet med noget*. 9) af i udtrykket verður ekki af e-u, *der bliver intet af noget (et foretagende og lign.)*, det bliver ikke til noget, varð því ekki af ferðinni, *der blev derfor intet af rejsen* 95¹². 10) om (i udtryk som sige, høre og lign. om en; her bruges i alm. frá). d) Absolut uden styr-else: vestr af, *egl. mod vest derfra* 3: *vest for*, völlr er austan af hálsinum ok vestr á bergit, *ok på hamrar brattir vestr af, en slette strækker sig øst fra fra halsen og vest på hen til bjærget, og så bratte klipper vest derfor* 40¹; hann segir honum slikt, sem hann vissi af, *siger ham, hvad han vidste af (vidste derom)* 93³⁹; ofte i betydn. til ende, *helt ud*, af horni þessu þykkir þá vel drukkit, ef i einum drykk gengr af, *en sumir menn drökka af i tveim drykkjum, af dette horn tykkes da vel drukket, hvis det tömmes i ét drag, men somme drikker det ud i to drag* 6⁸, hann tók hornit ok drakk af, *tog hornet og tömte det* 15⁸; liða af, *løbe ud, forløbe (sé liða)*.

afarmenni ik., *stærk mand, et mesta a., en meget stærk mand* 74⁷.

afbragð ik., *hvad der er udmærket i sit slags*, mikit a. annarra manna, *meget udmærket fremfor andre mænd* 96²⁷.

afbragðligr to., *fortrinlig, udmærket*.

afbrigði ik. (mest i flt. 78⁵), *afvigelse (fra det foreskrevne), overtrædelse, forseelse (sml. bregða af)*.

afhuga to., *som vender sit sind fra (e-u)*, hon verður aldri

a. Gunnlaugi, *hun kan aldrig glemme G.* 106³¹.

afhús ik., *udbygning, sidehus*.

afhvarf ik., (digt.) *omvej, svinke (mods. gagnvogr 134 a)*.

afi ha., *farfader, bedstefader*.

afl ha., *smedeesse*.

afl ik., 1) *kraft, styrke*, af öllu afli, *af al magt*; 2) *magt, vold*.

afla (að), *erhverve, skaffe til veje (e-s, sj. e-t)*.

afli ha., *magt, styrke (særlig om stridskræfter)*; frænda afli mikill ok vina 3: *mange mægtige frænder og venner (sml. hún-aðr) 92¹*.

afrek ik., *udmærket gærning, stordåd*. — afreksmaðr ha., *særlig udmærket mand, 'kæmpekarl'* 74⁶.

aftaka hu., *afbræk, skade*.

ágæti ik., *berømmelse, gøre e-t til ágætis sér, for at indlægge sig berømmelse*. — ágætismaðr ha., *berömt, udmærket mand*.

ágætliga bio., *berømmelig, herlig*.

ágætligr to., *berømmelig, prægtig*.

ágætr to., *berömt, udmærket, prægtig*.

áhyggja hu., *uro, bekymring*.

ái ha., *oldefader (15⁸ brugt af en søn i tiltale til sin fader: „gamle!“ således rettere end ai som udråbsord: „ak, á!“)*.

aka (ók, ekinn), *age, køre*.

ákafi ha., *iver, hidsighed*; í ákafa, *med hidsighed, hidsig* 104⁴; ef. ákafa som bio., *overordenlig, i høj grad* 77³.

ákafliga bio., 1) *ivrig, hidsig*, hann drekkur sem ákafligast má hann, *drikker af alle livsens kræfter, kalla á, råbe höjt*; 2) *overordenlig, i høj grad (= ákafa)* 47⁴, 57³⁵.

ákafligr to., *ivrig, indstændig*.

ákafr to., *ivrig, voldsom*, þenna dag var veizlan allra

ákofust o: den dag gik det varmest til ved drikkelaget 71^s.

akarn ik., agern.

akkeri ik., anker.

akr ha. (-rs), ager.

ákveðinn to. (fort. tf. af kveða á), bestemt, fastsat.

al- foran to. og bio., aldeles, fuldstændig (sml. all-): alblóðugr to., ganske blodig. — al-búinn to., fuldkommen færdig, rustet; aldeles rede (e-s, til noget 45¹⁶, 86²², 98³⁰). — alheiðinn to., ganske hedensk. — alkunna to., kendt til fulde, *unz a., indtil det (jeg har at spørge dig om) er fuldkommen kendt o: indtil jeg har fået nøje underretning om det hele 120. — alkyrra to., fuldkommen rolig, stille, gørisk nú eigi alt a., nu bliver ikke alt fuldkommen roligt (ironisk), nu bliver der stor uro (mods. skorti eigi hljóð) 44⁵. — alsnotr to., alsnild, hel klog. — alsvartr to., hel sort, sort over hele legemet. — alsvinnr el. alsviðr to., alvidende. — alvápnar to., fuldt væbnet.

ál (ól) hu. (-ar; -ar), rem. — ála rendi(r) ha., ende af en rem.

ala (ól, alinn), 1) avle (om mand og kvinde; i alm. geta); føde (om kvinde; sml. bera, fœða), *vasat hann ásum alinn, han fødtes ikke af aserne 112 b, *þaðan af aldir alask, derfra (fra dem) fødes (stammer) menneskeslægten 113 a. 2) opføde, ernære.

Aldafqðr sé qld.

aldinn to., gammel (mest digt., i prosa gamall).

aldr ha. (-rs), alder, livs-alder; vera við a., være til års, *ræna e-n aldri, røve en livet 120 a.

aldr dagar ha. flt., alle tider, evighed, of (um) aldr daga, gennem alle tider, evig.

aldri el. aldri gi, aldregi bio., aldrig (egl. hf. af aldr med nægt. -gi).

aldr lag ik., endeligt, bane.

álengðar bio., i længere tid.

Alfaðir ha., alfader o: Odin = Aldafqðr.

álfr ha., alv (mytisk væsen).

*Álfrqðull ha., solen (egl. alve-glans), eina dóttur berr Á., áðr hana Fenrir fari, én datter føder Á., för F. indhenter hende (hana, uagtet Álfr. er ha., idet der tænkes på sól; sml. det foreg. vers) 113 b.

alhugi ha., ramme alvor (mods. hégómi 82¹²).

all- foran to. og bio., meget, særdeles (sml. al-): allfár to., meget ringe, ubetydelig, flt. ekki allfá börn, ikke så ganske få børn 106³⁴. — allfastorðr to., meget ordholden. — allgóðr to., meget god. — allharðr to., meget hård, voldsom. — alllitill to., meget lille, alllitlu síðar o: ganske kort tid efter 79³. — allmannskœðr to., meget ødelæggende, morderisk, orrosta allmannskœð, meget blodigt slag. — allmikill to., meget stor. — allmjök bio., særdeles meget. — allstórr to., meget stor; hann svelgr allstórum, han drikker vældige drag (sml. stórr). — alltrauðr to., meget sên (*flugar, til flugt 128). — allúvænn to., meget lidet lovende. — allvel bio., meget vel. — allvænlig to., meget lovende, smuk. — allœfr to., meget hidsig.

allr to., al, hól (omnis, totus, cunctus), landit varð alt kristit, ok alt fólk hafnaði fornum átrúnaði 80²⁷, i öllum Borgarfirði, i hele B.; flt. allir, alle, enhver. Ofte oversættes det bedst ved et bio. (helt, overalt, aldeles o. lign.): hann var allr alblóðugr, han var ganske blodig over det hele, overalt 105²³, 130 b, hann hefir allar hendr blóðgar upp til axlar, har armene blodige overalt lige til skulderen 23¹⁶, hár hennar var svá mikit, at þat mátti hylja hana alla, så langt, at det kunde hylle hende aldeles 79²⁴; — at öllu, i enhver

*henseende; með öllu, aldeles. Ef. flt. allra forstærker den højeste grad, aller-, allra framast, allerypperst. — Ik. alt bruges ofte som bio., 1) overalt, hann tók gullit ok sori alt um götuna, stræde det overalt på vejen 36²⁵; 2) ganske, aldeles, fór alt sem fyrr, det gik ganske som forrige gang 15¹³; alt eins, alligevel (sé einn); 3) helt, lige, alt til hafsins, lige til havet 2¹⁰, alt ofan i Lifangr, helt (lige) ned til L., gekk alt upp á reyrþöndin 3: pílén gik i lige til bændene 51¹⁰; alt þar til er, lige indtil 43¹⁷. — Ef. ent. ik. alls 1) forstærkende ved højeste grad (sml. allra), *hann þat orða alls fyrst of kvað 114, 115; 2) i alt, i det hele; 3) aldeles, alls engi, aldeles ingen, a. hvergi, (aldeles ingensteds), ikke nogensteds, i intet tilfælde.*

*alls bo., da, eftersom (især digt. og i det ældste sprog), *a. mik fara tíðir, da jeg har lyst til at fare; (med den første af to sideordnede sætninger i frems., den anden i forest. m.) *a. þik svinnan kveða, ok þú vitir, da man kalder dig vís, og du må vide det (og du vel véd det) 110 f.*

allvaldr ha. (mest digt.), uindskrænket hersker, konge.

*álmr ha., 1) alm, almetræ; 2) *bue, þrymr vas álma, der var larm af buer, strængene hvinede 123 a; 3) *yngling 122 a.*

almæli ik., almindelig tale, þat er a., at..., det er den alm. mening, at... 67³³.

álpt hu. (-ar; -ir og elptr), svane (det alm. ord, hvorimod svanr ha. (-s; -ir) er digt.).

alt sé allr.

alþingi ik., altinget på Island (landets almindelige ting, i modsætning til herredstingene).

alþýða hu., folkets store mængde, (særlig) almuen, öll a., hele folket 68¹⁸ = a. manna 73³¹.

ámáttligr to., uhyre (og uhyggelig).

ambátt el. ambótt hu., trælkvinde, tjænestekvinde.

ámæli ik., dadel. — ámælis-ord ik. flt., dadel, bebrejdelse.

and-, uadskillelig partikel, imod, lige over for (også önd-, når sidste led begynder med v; sml. öndvegi, öndverðr).

andask (að), dø; andaðr, død.

**andföng ik. flt., modtagelse 109 a.*

andlát ik., død.

andlit ik., ansigt, åsyn.

andskoti ha., modstander, fjende.

andsvar ik., svar, veita andsvör 3: svare 31¹⁴.

andvani to., blottet for, manglende, lifs a., livløs.

andvanr to., = andvani.

Andvaranautr ha., Andvares tidligere ejendom, den ring, han havde ejet (sé nautr).

-angr ha. (-rs), fjord, bugt, som sidste led i norske stedsnavne.

angr ha. (-rs) og ik., sorg, bekymring.

aun, nut. af unna.

*annarr (önnur, annat) sto. og ordenst., anden (alius, alter, secundus), 1) en anden, forskellig, eiga enga konu aðra 28, taka annat mál (sé mál), annat sinn, en anden gang, annan vög að en anden vej, på en anden måde (sé vegr); flt. aðrir, andre; ik. annat som no., andet, andre ting, þetta sem annat var gert eftir þeira vilja 29. Sættes undertiden overflødig (som ofte på græsk): átti konungr tal við dóttur sína ok við annat ráðuneyti sitt, talte med sin datter og med sine (andre) rådgivere 68⁹, *vissi hann vel fram sem vanir aðrir, egl. som 'andre' vaner 3: som vanerne el. som vanerne ellers, da Hejmdal selv ikke hørte til vaneslægten 116 b. 2) den ene el. den anden af to, var þá annarr haltr, da*

var den ene halt, fram i vatnit
annat gökk nes, frem (ud) i
det ene vand gik et næs 103⁹;
annarr — annarr, den ene
— den anden, settisk Loki at
qðrum enda, en Logi at qðrum;
hvárr, hverr — annan o. s. v.
hinanden, hverandre (sé hvárr,
hverr). 3) den anden i ordenen,
i annat sinn, for anden gang,
því at ek sé eigi, hvar Baldr
er, ok þat annat, at ek em
vápnauss, fordi jeg ikke sér, hvor
B. er, og (det er det andet, at jeg
er o:) dernæst, desuden er jeg vå-
benløs; annan dag eptir, den følg-
ende dag, dagen efter 16²⁰, 54¹⁵,
100⁴, annat sumar, næste sommer
92^{9.13} (= um sumarit annat eptir
105³³), til annars dags, til den
næste dag 27²⁵; i forb. med den
højeste gr., den nærmeste i rang,
værdighed og lign., annarr mestr
maðr i Danmörku, den næststör-
ste mand i D., Illugi var annarr
mestr höfðingi i Borgarfirði en
Þorsteinn, I. var den mægtigste
höfðing i B. næst efter T.
78¹⁸.

annarrhvárr (el. i 2 ord),
ubest sto., den ene eller den
anden af to (alteruter) 101²⁸;
annathvært = eða, enten — eller.

aptann ha. (hf. aptni; flt.
aptnar), aftan (sml. kveld, der er
det alm. ord i prosa); miðr a.
o: kl. 6 eftermiddag.

aptari, aptastr, to. i højere
og højeste gr. (= eptri, epztr),
bagere, bagest.

aptr bio., 1) (om bevægelse
el. retning) tilbage (mods. fram),
setja hnakka á bak sér a. (sé
hnakki), fara a., drage (vende)
tilbage 57²⁴, koma a., komme
(vende) tilbage 87¹⁹, lita a., sé
tilbage 100²⁷; kasta a., kaste fra
sig, kaste bort 51²⁵; lúka a.,
lukke til, i; bag ud, a. i höfða-
fjolina, agter ud 51¹³; (uden be-
vægelse) bag ude. a. i krappa-
rúmi, agter ude 51⁷. 2) atter,
igen 5²⁶ (= enn 5³¹).

aptrmjör to., smal bag til.

ár hu. (-ar; -ar), áre, ljósta
árum i sjá, egl. slå (med) árerne
i sæn o: gøre det første tag med
árerne for at ro fremad, lustu
þeir árum i sjá ok røru til bar-
daga, de satte sig i bevægelse og
rode til kampen 53¹⁶, falla við
árar, trække kraftig på árerne
(sé falla).

ár ik., 1) ár; 2) godt ár,
grøde, frugtbarhed, *góð ár,
gode åringer, en lykkelig tid
122 a.

ár bio., árle, tidlig, *ár skal
risa 133 b, *(med ef.; sml.
snimma) ár vas alda, det var
tidlig i tiderne, i den fjærne old
121 a.

ár- sé á.

ara- sé ari.

*árdagar ha. flt., fordums
dage, i árdaga, fordum, i tidens
begyndelse.

arfr ha., arv.

argr to., blødagtig, umandig.

*árhjálmr ha., ærtshjælm (i
prosa eirhjálmr; ár- = eir- i
sins, ærts-, kobber-) 129 a (ár-
hjálmr v. 3 = gullbjálmr v. 4
om den forgyldte ærtshjælm).

ari ha. (mest digt. = orn),
örn. — *arasteinn ha., 'örne-
sten' (klippe ved valpladsen,
hvorpå örnen sidder og venter
på ligene, sml. úlfið; dog kan
arasteinn også opfattes som
egennavn) 122 b.

árinna, ef. af á med ko.

árliga bio., árle, tidlig;
*straks, frá á. ór úlfiði döglingr
at því, fluks spurgte fyrsten fra
valpladsen om det 123 a.

ármaðr ha., foged, forvalter
(navnlig på kongens gårde).

armr ha., arm (ikke meget
alm. i prosa, sml. hönd).

armr to., arm, ussel, elendig.

árr ha. (-ar, hf. æri; ærir, gf.
áru) mest digt., sendebud.

*ártal ik., 'áretal' o: beregn-
ing af tiden.

áræði ik., dristighed (ráða á).

ásaka (að), beskylde, dadle,
irettesætte (e-n), ekki kann ek

ykkur at á. um þetta, *jeg kan ikke gøre eder bebrejdelser for dette.*

ásgarðr ha., *asgård* (asernes borg, bolig).

askr ha., 1) *ask, asketræ*; 2) *dig. skib* (Hjalmars og Odds to vikingeskibe kaldes askar 30).

ásmegin ik., *asestyrke, gudestyrke.*

*ásmegir ha. flt., *asesønnerne* (mogr), *aserne* 119 b (= ása synir 112 b).

áss ha. (-ar, hf. æsi; æsir, gf. ásu), *as, en af Nordens hedenske guder.* — Ásaþórr ha., *Asator.*

ást hu., *kærlighed*, også i flt. (sml. *kærleikr*), *eignask*, *qðl-ask ástir e-rar, *vinde en kvindes kærlighed* 11¹, 118 a. — ástar-*augu* ik. flt., *kærlighedsøjne, kærlige blik*, þeim áslaraugum renni ek til barns þessa, *de kærlighedsøjne kaster jeg på dette barn* 3: *med så stor kærlighed omfatter jeg det* 77⁸.

ástsemð hu., *kærlighed, oprigtigt venskab.*

ástsæll to., *afholdt, elsket.*

ásynja hu., *asynje, gudinde* (hu. til áss, *æsir allir ok ásynjur allar 116 a, 119 a).

-at sé -a.

at, fho. med gf. og hf. A. med gf., (om tiden) *efter* (sml. *eptir*, der i alm. bruges i prosa), at þat, *derefter*; at e-n, *efter en* 3: *efter hans død*, *at frændr dauða, *efter frændernes død*. B. med hf. a) om stedet 1) (om en væren) *på, i, ved* (sml. á): jarl hafði atsetu á Hlqðum at fððurleifð sinni 83⁸³, hann var jarðaðr at kirkju, *ved kirken* 105⁴. at veizlunni, *ved gæstebudet*, *finnask vigi at, *mødes i kamp*; hann bjó at Borg, *han bode på (gården) Borg*. Da stedsnavne ofte brugtes i hf. styret af et fho. (á, at, i), kan hf. i forb. med fho. bruges som det egentlige navn; bær så, er at Grenjum heitir, *den gård, som*

hedder Grenje (egl. ved G.) 75⁷ (sml. á, i og heita). 2) (om en bevægelse el. retning) *hen til, hen imod, hen ad, efter*: vikja at landi, *lægge til land* 21¹⁹, koma at landi, *komme til land* 3: *nå land, lande* 21²⁰, hleypr at honum, *hen til ham*, skjóta at e-m, *skyde på en*; hverr at qðrum, *den ene efter den anden* 36¹⁸. b) om tiden: 1) (tidspunktet) *om, ved, at kveldi, om aftenen, ved aftens tid* (sml. um), at miðri nótt, *ved midnat*, at sinni, *for denne gang*, at lykðum, *til sidst*, at skilnaði, *ved afskeden*; (om den tilkommende tid) *til*, at qðru hausti, *til næste høst* 87¹⁹, at miðju sumri at ári, *til midsommer ad åre* (næste år) 29¹¹. 2) *hen imod*, er kom at dagan, *da det kom hen imod* (nær ved) *dagningen* 3: *lige før det dagedes, kort før daggry*. c) om andre forhold: 1) *til* (om det, hvortil noget tjæner, bliver o. s. v.), *jqtñi at gamni, *til gammen for jætten*, fœra, gefa e-m e-t at e-u, *bringe, give en noget til (som) noget*, hér eru þrjár merkr silfrs, er þú skalt hafa at verkkaupi, *som du skal have som løn for dit arbejde* 77¹¹; verða at e-u, *blive til noget*, urðu þau bænd at járn 14¹⁸; 2) i mange forbindelser om en handling, der går ud på noget, ud over nogen: vera at e-u, *være i færd med noget* 23², spyrja e-n at nafni, *spørge en om hans navn* 21¹⁰, 123 a¹⁵, hlæja at e-u, *lé ad noget*, gefa gaum at e-u, *henda gaman at e-u* (sé under de enkelte ord). 3) *af* (om den, af hvem man får, kræver noget o. s. v.). hann nam lqgspeki at Þorsteini 79¹⁷, keypti skip hált at Auðuni 81²². 4) *i henseende til* (sml. á A, c, 3), ungr at aldri, *ung af alder*, rauðr at lit, *rød af farve* 81²², vaskr maðr at sér ok auðigr at fé, *en rask mand af sig og rig på gods* 106²², vel at sér búinn

(sé búa); 5) *efter, overensstemmende med*, at ráði allra vitrustu manna (sé ráð), at lögum; 6) svarende til duo abl. på lat., at svá mæltu, *hoc dicto*. C. með ef. (idet heima ik., *hjem*, *bolig*, el. et lign. ord underforstås; sml. *at Aðils húsum, *hos* A. 36¹⁸), gista at auðigs bónda (egl. i hans hus) 81², *at mins fður, *hos min fader* 34⁴, *at Alfður 125 b. D. Absolut uden styrelse, vera at, *være til stede*, slóð Þórr at, *stod derved* ('hos'), þar gekk þá at maðr, *der gik da en mand hen* 79⁶, hann reið at þangat, *derhen til, did hen* 97²¹, ór þeim ættum, sem (er) þér þóttu ernirnir fljúga at, *hvorfra örnene syntes dig at* (flyve til o:) *komme flyvende* 76¹⁵⁻¹⁸; sem vau var at, *som man kunde vente med hensyn til det, som rimeligt var* 107¹⁰, öllum þótti mikill skaði at um hvárantveggja þeira, egl. *alle syntes en stor skade derved* (at være forbunden dermed) *med hensyn til dem bægge o: alle syntes, at det var et stort tab for bæggens vedkommende* 105⁵, fengu þeir ekki at gørt, *de fik ikke gjort noget derved o: kunde ikke forhindre det* 101¹⁸.

at bio. (egl. samme ord som foreg.) ved höjere gr. (sml. in, of, til), *desto*, at heldr, *desto heller*, eigi at siðr, *ikke desto mindre*.

at bo., at. A. ved navnef. ligesom på da. (dog ikke altid i de samme tilfælde: þora at bera vápn á mik 23). B. (opr. forskellig fra A) með frems., forest. og undert. bydende m. (sé f. eks. 86¹⁸ at þú gjalt mér fé mitt, eða gakk á hölm við mik = at þú gjaldir, eða gangir ved en overgang fra oratio indir. til oratio dir. for at give udtrykket mere liv). Sættes undert. for at indlede en oratio dir., hvor det udelades på da. 12⁸ (sml. er Þorsteinn kom heim, þá sagði Jófriðr honum,

at barnit er út borit, en smala-maðr var i brott hlaupinn 77¹⁹, hvor er egenlig tilhører orat. dir., medens var skulde bruges i orat. indir.). Bruges også i samme betydn. som det henv. er, þegit höfi ek stærri gjafir, en fár þær, at mér hafi betri þótt, *men kun få sådanne, at de..., kun få, som...* 69¹³, þat er örindi mitt hingat, at þú skalt nú heyra, *det er mit ærende, som du nu skal høre* 101⁹, *ek veit einn, at aldri deyr, *jeg véd én, som aldrig dør* 135; om tiden, *da, medens* 54⁵.

át, fort. af eta.

áta hu., æde, føde.

atall to., vild, hæftig, voldsom.

atburðr ha. (-ar; -ir), *begivenhed, tildragelse, hændelse*; (især flt.) *omstændigheder* (som *ledsager en begivenhed*).

atdjúpr to., *dyb lige ved land*, koma þeir i þær stöðvar, er átti Sveinn konungr, ok leggja þeir skip sín i lægi, þar er þeim þótti atdjúpast vera, *de kommer til kong S.'s skibsstader og fortöjer deres skibe, hvor der syntes dem at være dybest vand ved bredden* 42³⁵.

atferli ik., *adfærd, fremgangsmåde*.

atfong ik. flt., *forråd, levnedsmidler*. — atfangadagr ha., egl. *dagen, på hvilken de* (til den forestående fest) *nødvendige forråd skaffes til veje, kun i forb. med jóla, dagen för jul* (juleaftensdag).

atganga hu., 1) *angreb, anfald*; 2) *indblanding i en sag* (for at hjælpe en), *mægling, mellemkomst* 80³⁶.

atgangr ha., = atganga.

atgørvi (-gervi) hu., *færdighed, dygtighed* (især fysisk, *legemsfærdighed, legemsstyrke*).

atlaga hu., *angreb* (særlig til søs).

atróðr ha. (-rs og -rar), *ro-ning imod o: angreb* (ved at ro

frem), greiða a., ro frem til angreb 49³⁵.

átrúnaðr ha. (-ar), tro, forn á., den gamle (hedenske) tro 80²⁸.

atseta hu., ophold, opholdssted; hafa atsetu, 'residere' (særlig om fyrstelige personer 83³²).

atsókn hu., angreb, veita e-m a., angribe en.

átt hu. (= ætt), 1) æt, slægt (sml. áttstafr, áttungr). 2) himmelegn, sjá i allar áttir, sé ud i alle 4 verdenshjørner, til alle sider 13¹¹.

atta, fort. af etja.

átta, fort. af eiga.

átta talo., otte.

átti ordenst., ottende.

*áttstafr ha., 'ætstav', ætling, á. yngva, kongættling 128 b.

áttungr ha., ætling, slægtning.

auð-, uadskillelig part. ved to. og bio., let (mods. tor-): auðkendr to., let kendelig, a. frá qðrum, let at kende fra andre 49¹⁸. — auðsenn to. (fort. tf. af sjá), let at sé, iøjnefaldende, tydelig; öjensynlig, åbenbar. — auðsær to., = auðsenn. — auðveldr to., let at få magt over, bugt med, let at udføre.

auðigr to. (gf. auðgan), rig.

auðmaðr ha., rigmand.

auðn hu., 1) øde egn; 2) øde tilstand, ødelæggelse (sé standa til).

auðr ha. (-s og -ar), rigdom; a. fjár, overflødighed af gods, stor velstand 92¹.

auðr to., øde, tom, forladt; *koma á auða tröð 3: indtage den tomme plads (om en afdød konges efterfølger 131).

auga ik., öje, en þat er så augnanna, þá hugðisk hann falla mundu fyrir sjóninni einni samt, det man så af öjnene, da trode han 3: hvor lidt man end kunde sé, hvor lidt der end kom til syne af öjnene, så trode han dog at skulle falde for det blotte blik (så bistert var det) 1²¹; renna

augum til e-s, kaste öjnene på en 96²³ (sml. ástaraugu); ord-sprog: eigi leyna augu, ef ann kona manni, ikke kan öjnene skjule, når en kvinde elsker en mand (de røber hendes hemmelige tanker) 96²³. — augabragð ik., öjets bevægelse, öjekast, *svá es auðr sem augabragð, rigdommen er som öjets blink (kan mistes i et öjeblik) 135, verða at augabragði, blive til spot (egl. blive genstand for öjets spottende bevægelse) 132.

augsyn hu., öjesyn, påsyn, koma e-m i a., komme en for öje.

auka (jók, aukinn), øge, forøge (e-t), *es mér hefir aukit erfitt sinni 3: som har voldet mig möjefuld gang 119; a. e-u á el. við, föje, lægge noget til, upers. jók nú miklu á, der föjedes nu meget til 3: hans betæneligheder forøgedes, han blev nu meget mere betænkelig derved 58¹².

aumligr to., ulykkelig, elendig, ussel; *ulykkebringende, aumlig norn, ulykkesnorne, ublid norne 18²¹.

aurar sé eyrir.

austan bio., øst fra; fyrir a. (med gf.), øst for. — austanverðr to., som vender mod øst, østlig. — austanvindr ha., østenvind.

austmaðr ha., 'østmand'. Således kaldtes Nordmændene af Islænderne (og Svenskerne af Nordmændene).

austr ik., den østlige himmel-egn, øst, stefna i a., stævne mod øst.

austr bio., mod øst, øst på; i øst.

austrvegr ha., østlig egn, østerleden (landene syd og øst for Østersøen, særlig Rusland).

ávalt bio., stadig, altid (også ofvalt, af valr to., rund, og fho. á, of), þótti þó illa gørt á., det tyktes dog altid ilde gjort 76³².

ávanr to., manglende, kun i ik. upers., e-m er ávant e-s, en

*mangler noget, *einnar mér Freyju á. þykkir, ene F. synes jeg at mangle* 117 b.

ávinnr to, *besvær*lig, kun i

ik., mun ávint verða um sǫxin
o: *der vil blive en hård dyst i stavnen* 49°.

axlar, af ǫxl.

B.

báð, fort. af biðja.

báðir sto. (báðar, bæði; hf. báðum, ef. beggja), *bægge*; ik. bæði som bo., både, b. — ok, både — og.

báðu, fort. flt. af biðja.

baggi ha., *bylt*, *pakke*.

*bági ha., *modstander*, *fjende*.

bak ik., *ryg*, lagði (bagga) á bak sér, *tog (bylten) på ryggen*; ofte om *hestens ryg*, *af mars baki, *fra (på) hestens ryg* 130 a, hljóp á bak einhverjum hesti, *sprang op på en hest* 97²⁰, engi hafði honum á bak komit o: *ingen havde redet på den* 16²⁸, stiga á bak, af baki, *stige til hest, stige af hesten*; — verja e-t baki, *forsvare noget med ryggen* o: *vende ryggen til, vise fejghed* 49¹²; brjóta e-n á bak, *egl. bryde, kaste en bagover, så at han kommer til at ligge på ryggen* o: *overvinde, kaste en i rygtag* (hvor det mere kom an på fysisk kraft end på smidighed 61²²⁻²⁵; sml. glíma); á bak, á el. at baki (med hf.), *bag på, bag ved, koma á bak e-m, komme bag på en* 39, *ganga á bak orðum, gå fra, bryde sit ord*.

bakborði ha., *bagbord*.

bakki ha., 1) *bakke, banke*; 2) *flodbred* (sml. *árbrakk).

bál ik., *brændestabel* (både før end og efter at den er antændt), *bål, ligbål*.

baldinn to, *vældig, ustyrlig*.

bálför hu., *bálfærd* (ligbrænding) 11¹⁰; *flt. = ent. 13⁸.

ballr to., *stærk, slem*.

band ik., 1) *bånd; lænke*. 2) flt. bǫnd, *guderne* (de 'bindende' magter).

bandingi ha. (-ja), *fange*

bani ha., 1) *bane, død*; 2)

banemand (= banamaðr). —

banadægr ik., *dødsdag*. —

banahogg ik., *banehug*. —

banamaðr ha., *banemand*. —

banasár ik., *banesår*.

bann ik., *forbud*.

baptista ha., lat. form af det græske βαπτιστής, *ubøjetigt el. med de lat. endelser, om Jóan el. Jón b., Johannes døber*.

bar, fort. af bera.

barð ik., *den skarpe kant, som kølens fortsættelse danner i skibets for- og bagstavn, var skegg á ofanverðu barðinu* *hvarutveggja, der var jærnpigge øverst på kanten* (det opstående *køltræ*) *i bægge stavne* (sml. barði) 48¹⁵.

bardagi ha., *kamp, slag* (= orrosta).

barði ha., 'barde' (et krigsskib med høje, skarpe stavne og, som Erik jarls berømte Barði el. Járnbardi, forsynet med jærnpigge, altså en slags vædderskib; sml. barð) 48¹³⁻¹⁶.

barðr og bariðr, fort. tf. af berja.

barn ik., *barn*; vera með barni, *være frugtsommelig*; vera af barns aldri, *være ude over barnealderen, have trådt sine børnesko*.

barnæska hu., *barndom*.

barr ik., 1) *bladknop, løv på nåletræer* 134; 2) *føde 128.

bátr ha., *båd*.

batt, fort. af binda.

baud, fort. af bjóða.

*baugbroti ha., 'ringbryder', *garmild fyrste, der bryder guld*.

ringe og uddeler dem til sine mænd.

baugr ha., 1) ring; 2) skjolderand (= rønd), *bauga ský, skjolderandenes skyer 3: skjoldene. — *bauga-Týr ha. (hf. Tývi og Tý), egl. ringenes Tyr (as) 3: en gavmild fyrste (sml. baugbroti).

bautasteinn ha., 'bavtasten', mindesten over en afdød.

beðr ha. (-s og -jar; -ir), bolster, dyne; *sæng, leje (*beðgunnr sé under hlað).

beiða (dd), bede en (gf.) om noget (ef., navnef. el. en sætn. med at), kræve noget af en, beiddi fœður sinn fararefna 81¹⁸, beiddi hann Gunnlaug fara með sér 80³⁴, beiddi hertogi, at hann . . . , 67¹, 75⁹; bóndi beiddi bóta fyrir, krævede bøder derfor 81⁵, 106⁴; b. e-m e-s, bede om noget til (for) en (sml. biðja 1), b. griða Baldri, bede om (kræve) sikkerhed for B.; beiðask, udbede sig noget (ef., at med navnef. el. en hel sætn.) 35²⁹, 12¹⁷; hann beiddisk þangat, udbad sig (at komme), bad om at måtte komme derhen 74²³.

bein ik., bæn, knokkel (sml. fótr).

beinskeyti hu., dygtighed i at ramme sikkert.

*beit ik., skib.

bekkr ha. (-jar, sj. -s; -ir, ef. -ja), bænk.

belgr ha. (-s; -ir, ef. -ja), bælg, skind.

bella (ld), udføre noget (e-u), især på en fræk eller hensynsløs måde, *b. lygi, gribe til løgn, lyve 115.

ben hu. (-jar; -jar), dødeligt sår.

*beneldr ha., 'sårild' 3: sværd.

*benlogi ha., 'sårhue' 3: sværd.

bera (bar, bárum, borinn), 1) bære, føre (e-t) med og uden forestilling om bevægelse: *berið inn hamar, bring hammeren ind

118 b, hann berr gullit i tvær kistur 3: han kommer det i to kister 26²³, *byrði betri berrat maðr brautu at, bedre byrde bærer man ej på vej 132, eigi mundi meira bera tveir hestar 26²³, hátt mun Ormrinn bera mik i kvæld, höjt skal O. bære mig i kvæld 3: jeg skal rage höjt op i dens løfting 47²⁸ (sml. 49¹⁶, hvor udtrykket er upers.: bar hann (gf.) hátt mjök, han ragede meget höjt op); (om klæder, våben), bære, være iført, konungur kallaði sverðit Tyrfinn ok bar hann (gf. 3: Tyrfinn) jafnan síðan, kaldte sværdet T. og bar det altid siden 27²⁰; have, være i besiddelse af, b. gæfu (sé gæfa), b. skarðan hlut (sé skarðr); b. e-m e-t, bære noget til en, bringe en noget, hon bar horn Sinfjötla, bragte S. et horn, at erfinu bar Borghildr 91 (neml. monnum), ved arvegildet bar B. øllet om (sml. bera fram nedenfor). 2) føde til verden (udenfor tf. borinn, fœdt, i prosa kun om dyr, medens ala og fœða bruges om mennesker; bera i samme betydn. er digt.): *Rindr berr Vála 120 a, *eina dóttur berr Álfroðull 113, *góðu dægri verðr sá gramr of borinn (sé dægr), *Nörvi borin, Nörs datter 111. 3) overvælde en (gf.) med noget (hf.). — Med fho. og bio.: b. vápn á e-n, 'bære våben på en', angribe en (med våben) 44⁹, ramme en (således, at han såres hårdt deraf) 23²⁰, 73²; upers. raunir bar á 3: erfaring viste (sé raun). b. af e-m, udmærke sig fremfor en, overvinde en, Gunnlaugr bar af Hrafn 104²⁴. bera el. berask at, indtræffe (sml. atburðr). b. fram, bære frem, *vas fyr jötna 91 fram borit, øl blev båret frem for jætterne; fremføre (sml. flytja og örindi). b. niðr, føre ned, b. vápn niðr undir fœtr sér 3: skyde ovenfra ned på fjenden 50⁸. b. ráð sin saman, rådslå 9²⁷, *b.

skrök s., smedde lögne 125. b. til e-s, *bidrage til noget* 63²⁷; *foranledige noget*, þat herr til þess, *grunden dertil er, det kommer deraf* 62¹⁸, þat bar enn til, at ..., *dertil kom endvidere den grund, en anden grund dertil var, at ...* 37¹⁰; *nauðsyn berr til at ..., nødvendigheden kræver at ..., det er nødvendigt at ...* 17¹⁶, láta undan b., *lade udeblive* 3: *opsætte det* 42⁹. b. upp, *bringe op*, hann bar upp fiska með (i) munni sér, *tog (fangede) fisk med sin mund* 17²⁷⁻³⁶; *sætte op*, b. upp vita = skjóta upp vitum 37¹². b. út barn, *udsætte et barn*, (upers.) skal þat barn út b., *det barn skal udsættes* (det var tilladt, at forældre, som på grund af fattigdom ikke kunde, eller af andre grunde ikke vilde opfostre deres børn, måtte udsætte dem straks efter fødselen; denne skik holdt sig på Island nogen tid efter kristendommens indførelse) 76.

berg ik., *klippe* (= bjarg); sml. fjall.

bergja (gð), *smage på, nyde* (e-u), *b. blóði minu 3: *drikke mit blod* 34.

bergnos hu. (-nasar; -ar og -ir), *klippespids, pynt.*

bergrisi ha., *bjærgrise, bjærg-trold.*

berja (barða, bariðr og barðr), *slå*, b. e-n grjóti (se grjót); *slå, hamre (metaller), gull barit, det slagne guld* 79²⁴ (heraf er gullband i cod. A vistnok opstået ved urigtig at læse barid som band). berjask, *slås, kæmpe* (við e-n, med en).

bernska hu., *barndom.*

berserkr ha. (-s; -ir, ef. -ja), *bersærk* (egl. 'björne-særk', 'björne-pels' 3: *mand i björnehud* — sml. berfjall ik., *björnehud* —; også undertiden kaldet úlfheðinn ha., flt. úlfheðnar, egl. 'ulve-kappe', 'ulve-pels' 3: *mand i ulveskind*. Det var altså kæmper iførte dyrehuder i steden for brynjer. — Bersærkerne grebes

under kampen af et vildt, dyrisk raseri (de hylede, bed i skjolde-randene o. s. v.), der gav dem overnaturlige kræfter og gjorde dem ufølsomme for legemlige smærter, men også, når raseriet var ovre, medførte stor slappelse; sé skildringen s. 30). — bersærksgangr ha., *bersærkegang, det raseri, der griber bersærkerne.*

betr, bezt, bio., *højere og højeste gr. til vel, bedre, bedst.*

betri, beztr, to., *højere og højeste gr. til góðr, bedre, bedst.*

beygja (gð), *bøje, krumme.*

biða (beið, biðum, beðinn), 1) *bie på, vente på* (med ef.), þar beið hann Gunnlaugs, *der ventede han på G.* 101³¹, *þaðan beið þengill, *der* (egl. 'derfra', sål. altid i det ældste sprog) *ventede fyrsten* 123 b; absol. *bie, vente, blive tilbage på et sted*, skal hon b. þrjá vetr, *hun skal vente tre år (på ham)* 83²³, b. á landi, *bie på landjorden* 24⁹. 2) *opnå, få* (med gf.), b. ellí, *nå (en høj) alderdom* 9¹³.

biðja (bað, báðum, beðinn), 1) (sml. beiða) *bede en* (gf.) *om noget* (ef.), bað fœður sinn fararefna 78³⁴, b. konu (ef.), *bejle, fri til en kvinde*; b. e-m e-s, *bede om noget til (for) en*, hann bað konunginn sér orlofs, *udbad sig orlov af kongen* 93⁶, báðu sér friðar, *de bad om fred*, bað honum virkða við konung, *udbad ham kongens gunst* 41¹⁹, engi bað þeim góðs, *ønskede godt over dem* 73⁹, bið mér engra forboena, *en bið þér heldr* (en bið sjálfum þér haldkvæmri boena), *ønsk ingen forbandelser over mig, men ønsk heller (godt) for dig selv* (men ønsk mere gavnlige bønner for dig selv 3: *ønsk snarere held for dig selv*) 84²⁷⁻³¹.

2) (med gf. og navnef. el. undert. at og forest. m.) *bede (byde), ønske*, bað hann vel kominn (neml. vera), *bød, ønskede ham velkommen*, biðr þá vel fara, *byder dem farvel, ønsker*

dem lykke på rejsen, at æsirnir bæði þá heila hittask (sé heill); *bede om, opfordre til, sige at en skal, byde, befale* (disse betydninger går ofte umærkelig over i hinanden): hann bað föður sinn riða með sér, *han bad sin fader om at ride med sig* 83¹, bið hann gefa þér þat, *bed ham give dig det* 16¹⁴, hann bað hann þar vera, *bad ham om at opholde sig der* 79¹⁶ (bað = bauð 79¹³). *biðið skjóttliga til skipa ganga ok at Brandeyju búna verða, *bed dem hurtig gå om bord og indfinde sig ved B.* 123 b, hann bað hann renna í köpp við Þjálfu, *bad (bød) ham, opfordrede ham til at løbe om kap med T.*, bað þau hætta fanginu, *bød dem at holde op med brydningen*, hann sá eitt granahár ok bað hylja, *bød dem dække det* 18³¹, eigi bað Sigurðr svipta seglunum, heldr bað hann hæra setja, *ej bød S. at rebe sejlene*, snarere bød han at hejse dem höjere 21², *þann báðu fylki frægstan verða, *de bød, at han skulde vorde den berömteste fyrste* 121 a, *ey bað hón (festi) halda, *evig bød hun, det (båndet) at holde* 121 b, Útgarðaloki biðr, at hann taki vitishorn, *siger, at han skal hente ...* 6⁴.

bifa, i alm. bifask (fö og að), *bæve, skælve*.

bil ik., *tidspunkt, i því bili, i det øjeblik, i det samme*.

bila (að), *svigte, ikke stå prøve* (mods. duga) 20⁵, 32⁵.

bilt to. ik. (egl. fort. tf. af et forældet bila, bilða = bila, að), kun i udtrykket e-m verður bilt, *en gribes af forbauselse og forvirring (så at han taber modet, bliver rådvild)*, Þór varð bilt einu sinni at slá hann, *Tor blev den ene gang så forbløffet, at han glemte at slå til ham*, þeim varð bilt við Hermund, *de blev (så) bestyrtede over H. (s opførsel, at de glemte at angribe ham)* 106²⁴.

binda (batt, bundum, bund inn), *binde; forbinde (sår)* 104²⁶ *b. e-a brúðar líni, *ombinde med* 3: *iføre brudelin* 116 b, bittu þik brúðar líni, *ifør dig* 116 a, ef ek bindask læt brúðar líni, *hvis jeg lader mig binde med (iføre) brudelin* 116 b.

birta (rt), 1) *oplyse*; 2) *åbenbare, lægge for dagen, vise*.

bita (beit, bitum, bitinn), *bide (med tænderne)*, *b. hvast, breitt, egl. *bide hvast, bredt* (som legn på grådighed 3: *bide voldsomt i maden og tage store mundfulde*) 117 b; *bide* (om våben og lign.) 27⁹, 51³¹.

*bitla (að), *bidsle*; bitlaðr, *bidslet*.

bjarg ik., = *berg*.

bjarga (barg, burgum, borginn), *bjærge, redde, hjælpe* (med hf.).

bjarndýr og -dýri ik., *björn* 3: *isbjörn*.

bjartr to., *klar, skinnende*.

bjóða (bauð, buðum, boðinn), 1) *byde, tilbyde en* (hf.) *noget* (e-t; også navnef. el. en sætn. med at), bjóða monnum fang 3: *udæske til kamp*, b. e-m hólmgöngu 98²⁷, 101⁹; Gunnlaugr bauð at gjalda bónda mörk 81⁶, Skrímir bauð þá, at ..., S. tilbød (3: *foreslog*) *da, at ...* 3⁵; — bjóða upp horn, *give, række hornet fra sig*. 2) *indbyde en* (hf.), b. e-m til veizlu, *byde en til gilde* 70⁹, Þórr bauð til matar með sér búandanum, *indbød bonden til at spise med sig*, Þorkell bauð Illuga ok sonum hans 96¹², *bjóðið ér Hogni ok Hrings sonum 3: *bed dem om at indfinde sig* 127. 3) *byde, befale, ekki býðr Knútr, at ..., 3: K. tilsteder ikke, at ..., forbyder* 66⁷.

bjó, bjoggu, fort. af búa.

bjórr ha. (mest digt. = ql), *øl*.

björg hu., 1) *hjælp, bistand*; 2) *underhold, forråd af levnedsmidler*.

blámaðr ha., egl. 'blámand'
 3: neger, morian.

blanda (blett, blendum, blandinn; i alm. að), blande, b. blóði, blande blóð, b. geði (sé geði); blandask við, blandes med hinanden, mødes.

blár to. (gf. blán), blá.

blása (blés, blásinn), 1) blæse. 2) blæse på instrument, b. lúðri, stóðe i luren, b. herblást(r), 'blæse hærblæst' 3: give signal til angreb. 3) udblæse, udpuste, b. eitri, spy edder.

blásvartr to., 'blásort', kul-sort.

blauðr to., kraftlós, kvindagtig, feyg, forsagt (mods. hvatr); ordsprog: *fár es hvatr, es hrørask tekr, ef i barnæsku es blauðr, sjælden er man tapper (har man mands hjærte), når man begynder at ældes, hvis man i ungdommen er feyg (har kvinde-sind).

blautr to., blóð, svag, kraftlós (mods. harðr); ordsprog: fár er gamall harðr, ef hann er i bernsku blautr, sjælden er man 'hárð' (hárðfór) i alderdommen, hvis man er blóð (kraftlós) i ungdommen 23³² (den ældre form af dette ordsprog sé under blauðr).

bleyða hu., kujon, ekki hræðumk vér bleyður þær, ikke frygter vi for de fejge karle 49²⁴.

blíða hu., venlighed.

blíðliga bio., venlig.

blíðr to., blid, venlig.

blindr to., blind.

blóð ik., blóð (sml. dreyri).

*blóðormr ha., 'blóðorm' 3: sværd.

blóðrefill ha., sværdspids, od.

*blóðrækinnto., ærekær, hæderslysten (af et tabt blóðr, bláðr ha., ef. bláðar, hf. blæði, hæder).

blóðugr to. (gf. blóðgan), blóðig; overført: *blóðugt es hjarta, þeims biðja skal, hans hjærte 'blóðer' 134 a.

blóðøx hu., blóðøkse (tilnavn).

blótbolli hu., offerbolle, offer-skål.

blunda (að), blunde, lukke öjnene.

blæða (dd), bløde, i alm. upers. e-m blæðir, en bløder, mister blóð, hvárumtveggja blæddi (sj. hvárrtveggja b.), bægge blóðte 75³⁶; þat er blæddi af honum, det som blóðte ved (for) det (sværdet Tyrving) 27²⁵.

boð ik., 1) bud, budskab, senda e-m b., sende en bud 39¹. 2) tilbúd, Gunnlaugr þakkaði honum gjöfina ok boð et sama, takkede ham for gaven og ligeledes for hans tilbúd. 3) indbydelse; gæstebud, gilde, vera i boði e-s 3: være ens gæst 38⁴, særlig om bryllupsgilde 96¹¹. 4) bud, befaling. — boðsmaðr ha., gæst.

bogi ha., bue. — bogaskot ik., bueskud. — bogastrengur ha., buestræng.

hogmaðr ha., bueskytte.

hogsterkr to., stærk til at spænde en bue.

ból ik., bolig, leje.

bóndi ha. (flt. bóendr), 1) 'bonde', bosat mand (bóndi kaldtes på Island den fribårne, bosatte mand 74²⁰, 82³³, 96¹³). 2) husbonde, ægtemand. — bóndason(r) ha., bondesøn.

bónorð ik., bejlen, frieri, b. Hrafnar við Helgu, Ravens frieri til Helga 93²⁶, vekja b. (sé vekja).

borð ik., 1) bord, planke; 2) skibsbord, hlaupa fyrir b., springe over bord, ganga út af borðum, gå over bord 51⁵; á annat b. — á annat b. 3: på den ene side — på den anden side 49²⁻³. 3) kant, rand (særlig den øverste indvendige rand af et kar oven over den væske, hvormed det er fyldt), er nú gott berandi (= beranda) b. á horninu, nu er der godt 'bærebord' på hornet 3: indholdet i hornet er sunket så meget, at man kan bære det

uden at spille deraf. 4) bord, madbord, setja e-m b., sætte bord frem for en, dække op for ham; standa fyr borði, stå for(an) bordet o: stedes for kongen, medens han sidder til bords 57⁸.

borg hu., 1) borg; (stor) stad (ofte i sms. med fremmede bynavne: Lundúnaborg, London = Lundúnir). 2) enestående, foroven flad klippe, som rager højt op over omgivelserne (sml. setberg, der bruges om en flad, lav klippe), gongum upp á borgina, lad os gå op på 'højen' (hvor-efter gården Borg havde sit navn) 83¹⁰.

borghlið ik., borgport, stadsport.

borinn, fort. tf. af bera.

bót hu. (-ar; flt. bætr, meget sj. bótir 122 b), 1) bod, forbedring; 2) (især flt.) bøder (til udsoning af en fornærmelse eller forbrydelse).

brá, fort. af bregða.

bráð hu., bytte, rov.

bráðgørr to., tidlig moden, udviklet (om en ung mand).

bráðliga bio., raskt, hurtig, snart, straks.

bráðr to., hurtig, hastig; il-sindet. ik. brátt som bio., hurtig, snart, straks.

bráðung hu., raskhed, hurtighed, ef þeir þyrfti bráðungar við o: hvis det blev nødvendigt for dem at skynde sig 43³.

bragð ik., 1) hurtig bevægelse (sml. augabragð); 2) (især flt. brögð) kneb i brydning, tók at leita til bragða, begyndte på at bruge kneb, greb til kneb; 3) udseende (= yfirbragð; sml. hqð-ingjabragð).

*bragnar ha. flt., mænd.

bragr ha. (-ar), digt, digtekunst (digt. ord = skáldskapr ha. (-ar), skjaldekunst). — bragarfull ik. 'bragebæger', mindebæger (der tømtes til minde om en afdød, eller ved andre højtidelige lejligheder, og hvorved man aflagde løfter) 28. — brag-

arlaun ik. flt., løn for et digt, digterlön (= kvæðislaun).

braka (að), brage.

brandr ha., klinge på et sværd.

brann, fort. af brenna.

brátt, ik. af bráðr.

brattr to., brat, stejl.

braut hu., vej, *búa á brautu, bo (lige) ved vejen, *brautu at, hen ad (på) vejen. Alene el. i forb. med á og í bruges braut, brot, brott (egl. gf.), brautu, brottu (egl. hf.), som bio., bort, borte, fari hann á brott, lad ham fare bort, drage af sted 85¹, skamt heðan á brott, et lille stykke borte herfra 17⁴, verði hann á brottu, lad ham blive borte o: sé at komme af sted 85².

braut, fort. af brjóta.

bregða (brá, brugðum, brugðinn), 1) sætte i hurtig bevægelse (med hf.), hann brá fingrinum i munn sér o: stak fingeren i munden 25²⁸, setherginu brá ek fyrir hogginn (sé fyrir), hann brá yfir sik skildi, skød (løftede) skjoldet over sig 52³⁵, tók hamarinn ok brá upp, hævede den, tók i sundr (ullarlagð), er hann brá við sverðinu, da han bevægede sværdet imod den o: da han rørte ved den med sværdet 20⁸, (upers.) *svá beit sverð, sem i vatn of brygði, som om man stak det (som om det huggedes) i vand 129 b, ellers alm. bregða sverði, drage sværdet, trække det ud af skeden (= draga ór sliðrum 27¹⁵⁻²⁹) 31³⁰, 44⁵, 86³⁰ (men reiða sverð, svinge sværdet); b. gongu sinni, sætte sig i bevægelse (sml. ganga); (upers.) *brá ljóma af Logafjöllum, der kastedes glans, det strålede fra L. (se ljómi). 2) forandre, forvandle, hann brá sér i konu liki, påtog sig en kvindes skikkelse, forvandlede sig til en kvinde, *hefir þú lit brugðit, du har skiftet farve, er bleven bleg 32¹⁷, hann brá lit við, han skiftede farve derved, blodet fór ham til hovedet 43¹⁸. 3) gör

ende þá, afbryde (især alm. i digtersproget, b. lífi e-s, berøve en livet). 4) forekaste, bebrejde en (hf.) noget (hf.), bregðr þú mér (þvi), at ..., du bebrejder mig, lader mig høre, at ... 24¹, *es þú qðlingum ósonnu bregðr, siden du udkaster usande beskyldninger mod ædlerne 125b, *ónýtum orðum at bregðask, gøre hinanden unyttige bebrejdelser, udslynge unyttige ord (beskyldninger) mod hinanden 126 b. — Med fho.: b. af, tage hurtig bort, *brá stýrir stafntjöldum af, kastede stavntjældene (under hvilke de sov) af 124; afvige fra, ef af er brugðit, hvis der afviges derfra (fra min befaling), hvis man ikke retter sig efter min befaling 77¹.

breiðr to., bred.

breiðox hu., bredøkse, økse med bredt blad.

brekka hu., brink, skrænt; bakke.

brenna hu., brænden; lig-brænding (= balfør) 11²⁶.

brenna (brann, brunnum, brunninn), 1) brænde (intr.), stå i lue, *brann jörð loga (hf.), jorden brændte med (stod i) lue (sml. ganga skykkjum sé skykkir) 117a, *þykki mér ór augum eldr of brenna 118a, *brunnu beneldar í blóðgum undum, 'sårildene brændte' i de blodige sår (sværdene tilføjede de kæmpende 'brændende' sår) 129 b; overført (om lidenskaber): *eldi heitari brenn (gl. form = brennr; sml. renna) með illum vinum friðr 134 b; 2) fortæres af ild, opbrændes 11²⁵; brænde sig 25²⁸.

brenna (nd), brænde (trans.), opbrænde.

bresta (brast, brustum, brostinn), 1) briste, gå i stykker (med brag), ofte b. (i) sundi; 2) brage, *brast rønd við rønd; 3) briste, slå fejl.

brestr ha. (-s; -ir), 1) brist, sprække; 2) brag; 3) brøst mangel; skade (betydningerne 2 og

3 er forenede 51²¹: eigi mun svá mikill brestr orðinn, så stort brag (så stor brist, skade) er dog sikkert ikke sket).

brezkr to., britisk, fra Bretland.

brim ik., 1) brænding; 2) *hav.

*brimdyr ik., 'hav-dyr' o: skib (sml. gjálfrdyr).

brjóst ik., bryst (både i egenlig forstand 116b, 119a, og — som sjælens, hjærtets sæde 118b — overført, stemning, hjærte, hjærtelag); *fyr vina brjósti, foran venners bryst o: imellem venner 122a; *ódælla es við þat, es maðr eiga skal annars brjóstum i (mærk flt. = ent.), vanskeligere er det med det, som man skal eje i en andens bryst o: hvad der skal afhænge af andres godhed, er ikke så sikkert 132 b.

brjóta (braut, brutum, brotinn), bryde, nedbryde, sønderbryde, braut (lærlegg) til mergjar, brød det for at komme til marven, for marvens skyld; upers. *þás borgir braut, da borge brødes 121a; b. (skip), lide skibbrud 59^{16.19}, også upers. skip (gf.) brýtr, skibet brydes, man lider skibbrud 60¹⁸; b. e-n á bak (sé bak). — brjótask við e-t, anstrænge sig med noget, b. við skóga eða steina, gå løs på træer eller stene 28¹⁶.

broddr ha., 1) brod, spids. 2) pil, kastevåben.

bróðir ha., (-ur; flt. bræðr), broder. — bróðurgjöld ik. flt., broderbod, erstatning for sin broders drab. — bróðurson(r) ha. brodersön.

brotinn, fort. tf. af brjóta.

brotna (að), briste, brækkes, gå i stykker (som lideform til brjóta 19^{22.26}), *björg brotnuðu, bjærgene brast 117a; undert. brugt som svagere udtryk end bresta: sverðit brast eigi né brotnaði, sværdet brast ikke og fik ikke noget bræk 20⁶; sml. 51²³.

brott (yngre form) = **braut**.
— **brottbúningr** ha., *forberedelse til afrejse*, vera i brottbúningi, *göra förberedelser til sin afrejse*. — **brottferð** hu.; *bortrejse, afrejse*. — **brottlaga** hu., *tilbage tog* (om at trække skibene ud af kampen, mods. *atлага*); *bortsejling, opbrud* 46²⁰.

brú hu. (-ar; -ar), *bro*.

***brúðfé** ik., *brudegave* (gave fra bruden til brudgommens slægtninge) 119 a, b.

brúðgumi ha., *brudgom*.

brúðhlaup, **brúðlaup**, i alm. **brullaup** ik. (også **brúðkaup** ik.), *bryllup*, sitja at brullaupi, *sidde ved brylluppet*, holde *bryllupsgilde* 95⁷⁻¹⁸, *gørði* b. sitt til hennar, *holdt bryllup med hende* 68¹⁸.

brúðr hu. (**brúðar**, gf. -i; -ir), 1) *brud*, **brúðar** lin (sé lin og binda), ***brúðr** Grana, (*hesten*) *Granes brud* 3: *en hoppe* 126; 2) **kvinde*.

brugðu, fort. flt. af *bregða*.

***brugginn**, fort. tf. af et tabt stærkt *udso.*, *brygget* 119 b.

brullaup sé **brúðhlaup**.

brún hu. (-ar; flt. **brýnn**), *öjenbryn*, Þórr lét siga *brýnnar* (gf. flt. med best. ko.) ofan fyrir augun, *T. lod brynene synke ned for öjnene* (3: *rynkede panden*).

brunnr ha., *kilde*.

brunnu, fort. flt. af *brenna*.

brutu, fort. flt. af *brjóta*.

brygða, forest. fort. af *bregða*.

bryggja hu., *brygge*, *skibsbro*.

brynja hu., *brynje*.

brynja (að), *iføre brynje*; **brynjaðr**, *brynjeklædt*.

brýnn, flt. af **brún**.

brynstúka hu., *brynjeærme*.

brytja (að), *sønderlemme*, *hugge ned* 63⁷.

bræðrungr ha., *farbroders søn, fætter, søskendebarn*.

bú ik., *bo, gård, husholdning*, hon fór til bús með honum, *drog hjem til ham*, satte bo med ham 106³⁰, ***bú** es betra, þótt litit sé, *eget bo er bedst, er godt*

at have (egl. *er bedre, neml. end slet intet*), *selv om det kun er lille* (da bogstavrimet mangler i 2den linje, har der sikkert oprindelig i steden for litit stået et ord, som begyndte med *b*, f. eks. *búkot* ik., *en ussel hytte*, eller i steden for *bú* et ord, som begyndte med *l*) 134 a.

búa (bjó, bjoggum, búinn), A. 1) *bo*; overført: býr *nakkvat undir, der bor (stikker) noget derunder* 72⁶. 2) ***bebo** (= byggja), ásgarð **búa** 3: *opslå sin bolig i asgård* 116 b. B. *berede med omhu, ordne, indrette, udruste, smykke*, b. *veizlu*, *berede et gæstebud*, b. *skip, göra et skib sejlferdigt* (mærk lideart: þar til er skip *búask*, indtil skibene göres klare til at sejle 59⁸, 93¹²), var *búin ferð hans*, *de nødvendige forberedelser blev truffet til hans rejse* 57¹², *búa ferð hennar heim með mér, göra hende i stand til at drage hjem med mig* 78¹¹, *búa ferð sina ór landi, göra sig rede til at drage udenlands* 68³⁴; *búa sik el. búask, göra sig rede* (både om forberedelserne til en handling og om selve handlingen; sml. *ráðask*), *búið til nótturðar yðr, give jer i færd med nadveren*, hann bjósk til at eta *dögurð*, *beredte sig til at spise davre*, um *várit bjósk jarl í hernað*; Gunnlaugr bjósk til *ferðar með honum* 3: *om våren begav jarlen sig på et hærtog*; G. drog med ham 102³⁻⁴; hyppig *göra sig i stand til en rejse* (særlig *klæde sig på til rejsen*), er Illugi bjósk, þá sat Gunnlaugr i stofu ok bjósk ekki, *medens I. gjorde sig i stand (klædte sig på til rejsen)*, sad G. i stuen og gjorde sig ikke i stand 96¹³, *búask til boðs, til heimferðar, göra sig rede til at drage til gilde, til hjemrejse* 96¹¹, 69¹⁵, *búask heiman, göra sig færdig til at rejse hjemmefra*. — **búinn**, 1) *færdig, rede, verða* b. til *ferðar, blive rejsefærdig*, *búnir til rekkna, rede til at gå*

til hvile; 2) indrettet på en vis måde, befindende sig i en vis tilstand, stilling, svá búit, egl. således indrettet, forholdende sig således, bóndi vildi eigi svá búit hafa, bonden vilde ikke have det således 3: vilde ikke finde sig i det uden bøder 81⁵, þeir sögðu svá búit Hrólfi, de sagde R., hvorledes det forholdt sig, sagernes stilling, 36¹, 42³, 86²⁴, við svá búit (el. svá b., at svá búnu), med denne ordning af sagen, under sådanne (disse) omstændigheder, riðu þeir heim við svá búit, dermed (3: efter at sagen var ordnet således) red de hjem 81¹⁷, 91¹¹; við búinn, indrettet på noget, vǫru þeir ok ekki við búnir 3: de var ikke belavede derpå 72³³; i stand til, dygtig til 4³⁴; vel at sér búinn, meget dygtig 5¹⁶; 3) klædt, udrustet på en vis måde, Gunnlaugr var þá vel b., godt klædt 96²⁵, hann var svá b., at hann var i grám kyrtli o. s. v., han var klædt, udstyret således (ved búinn sigtes der her ikke blot til klædedragten, men også til bylden på foden; sml. búningr) 84¹; þetta skip þar svá búit, således udrustet 3: med en sådan besætning, med så tapre mænd om bord 47¹⁴; 4) smykket, prydet (sml. hlaðbúinn), *blóðormr b., indlagt sværd 122 a. — Med fho.: búa um e-t, lægge til rette om noget, lægge noget til rette 42³⁶, b. um dauða menn, gøre forberedelserne til de dodes begravelse og forrette denne 105¹. búask við e-u el. b. við um e-t, gøre forberedelser til noget 42^{14.18}; er búit við (e-u el. at), det er nær ved, der er fare for, (var) búit við skipbroti, det var nær ved skibbrud 94¹⁰, er búit við, at þú hafir þá ekki dýrsins, der er fare for, at du da ikke vil have noget af dyret 56³³.

búandi ha. (flt. búendr), ældre form = bóndi.

búð hu., bod, telt til midlertidigt ophold. — búðartopt

hu., bodtomt (plads hvor boden står el. skal opføres). — búðarveggr ha., bodvæg, væg i en bod, honum var sagt, at fallnir væri búðarveggir hans, det var blevet sagt ham, at hans bodvægge var faldne sammen (på tingstederne havde høvdingerne deres boder, i hvilke de opholdt sig, medens tinget varêde; det var i reglen kun 4 nøgne vægge af sten og jord, over hvilke der spændtes tæpper af vadmel (tjalda búð), når de skulde bruges) 75.

*búðlungr ha., konge, fyrste. búðu, fort. flt. af bjóða.

búi ha., beboer, -bo (i mange sms., nábúi, nabo, stafnbúi o. s. v.).

búinn sé búa.

búkr ha., krop.

búnaðr ha. (-ar), udrustning, tilbehør (særlig klædning, rustning), þeir hófðu mjök líkan klæða búnað ok vǫpna 3: de havde næsten éns klæder og våben (búnað hører både til klæða og vǫpna; sml. afli) 52²³, ek vil gefa yðr riddara fjóra tigu með öllum búnaði sínum, með alt tilbehør, med deres fulde rustning, fuldt udrustede 71¹².

bundinn, fort. tf. af binda.

búningr ha., = búnaðr, með þeim búningi gekk hann fyrir jarlinn, i den 'dragt', det udstyr (sigter ikke blot til hans klædning, men også til bylden på foden, der udgør en del af den 'stads', hvori han træder frem) 84⁴.

*burr ha. (-ar; -ir), søn, Jarðar b., Jords søn 3: Tor.

bygð hu., bygd, bebot egn.

byggja, ældre byggva (gð), bebo.

bylgja hu., bølge.

byrðr hu. (byrðar, gf. -i; -ar), byrde.

byrja (að), begynde.

byrr ha. (-jar; -ir), bør, gunstig vind, gaf þeim byr (gf. ent.) el. byri (gf. flt.), de fik bør, sigla góðan byr, sejle for god bør 20³⁶.

byrvænn to., som lover god
bør 46³.

bæða, forest. fort. af biðja.

bæði, ik. af báðir.

bæn hu., bøn.

bær ha. (-jar; -ir), 1) gård.
2) by (også býr; sml. Heiða-
bær og -býr).

bæta (tt), bøde, give bod, er-
statning* (med det, hvorfor der
bødes, i gf., det, der gives i bod,
og den, til hvem der bødes, i hf.),

hverju villtu bæta mér son minn,
hvormed vil du give mig bod
(hvad vil du give mig som bod)
for min søn? 105³⁴.

bæxl ik., skulderblad (på en
drage).

bönd, flt. af band.

börðusk, fort. flt. af berjask.

börkr ha. (barkar, hf. berki;
berkir, gf. börku), bark.

börn, flt. af barn.

D.

daga (að), *dages*, blive dag.

dagan hu., *dagning*, *dagbræk-
ning*, er kom at dagan 3: lige
för det dagedes (sé at b, 2).

dagr ha. (hf. degi), 1) dag,
snemma dags, *tidlig på dagen*,
om morgenen tidlig, miðr dagr,
middag; góðan dag, *god dag!*
2) tid, levetid, eptir hans dag 3:
efter hans død 41¹², ærit er um
þina daga, *det er tilstrækkeligt i
din levetid* 24³³, alt til ens eina
dags, *lige til den ene dag* 3: til
sin dædsdag 24⁷, 25¹. — dags-
brún hu., *dagens frembrud*, det
første dagsskær.

dagverður el. dögurður ha.
(-ar), *det første af de to måltider*,
formiddagsmåltid, *frokost*, 'dovre'
(mods. náttverður).

dalr ha. (-s; -ir og ældre -ar),
dal.

Danir ha. flt., *de danske*. —
Danaherr ha., *en hær af
danske*.

danskr to., *dansk*; dǫnsk
tunga (sé tunga).

dapr to. (gf. dapran), *stille*,
sörgmodig.

daprligr to., *nedslået*, *sörg-
modig (af udseende)*.

*darraður ha. (-ar), *spyd*.

dauðdagi ha., *død*, *dæds-
måde* (men dauðadagr ha., *dæds-
dag*).

dauði ha., *død*. — dauða-
drukkinn to., *døddrukken*.

dauður to., *død*, verða d., *dø*
15¹⁶.

deigr to., *blød*, *forsagt*, *frygt-
som*.

deila (ld), 1) *dele*, *skille*, *af-
mærke*, *á, es deilir með jǫtna
sonum grund ok með goðum,
*åen, som skiller jorden (danner
grænseskellet) mellem jætter og
guder* 109 b, 110 a. 2) *indlade
sig på noget (e-t), i kamp med en*
(við e-n), *við Óðin deildak
mina orðspeki, *med O. indlod
jeg mig i kamp om ordkløgt*,
*med O. søgte jeg at kappes i
visdom* 114 b. *þótt hringbrotar
heiptir deili, *selv om ringbryd-
erne (I) viser fjendtligt sindelag*,
had mod hinanden 126 b. 3)
(absol.) *indlade sig (i strid)*,
kives med en (við e-n), *deili
grœm við þik, *pokker indlade sig
med dig, trættes mer med dig*
126 b; således ofte deila (d.
kappi) við e-n, *strides med en*
(særlig om retsstrid, føre proces
82²⁸).

deyfa (fð), *døve*, *sløve*, d.
vápn, *døve våben* (gøre sig usår-
lig i kampen ved at sløve mod-
standerens våben) 86²⁵.

deyja (dó, dáinn), *dø*.

dis hu., 1) 'dis', *gudinde*; 2)
*fornem kvinde.

djarfliga bio., *djærvt*, *dristig*.

djarfr to., *djærv*, *dristig*.

djúp ik., *dyb*.

djúpr to., dyb.

dó, fort. af deyja.

*dólgár hu., egl. 'kamp-
åre' (*dólg ik., kamp, og år) 3:
sværd.

dólgr ha., fjende; *dólga dynr
3: kamp.

dómr ha., 1) dom, menings-
ytring, *dómr of dauðan hvern,
dommen over hver en død; 2)
dom, afgørelse, retskendelse; 3)
domstol, ret. 4) stilling, vilkår
o. lign. (sé hertogadómr og andre
sammensætn., da. -dom); 5) ting,
genstand, heilagr dómr 3: relikvie
(især helgenlævnninger).

dóttir hu. (-ur; dætr), datter.

draga (dró, drógum, dreginn),
drage, trække, slæbe, *hestr
dregr dag (nótt), trækker 109 b,
hefir þú dregit á braut hanzka
minn, har du slæbt min handske
bort? d. sverð ór sliðrum =
bregða sverði; d. segl, hejse
sejl, d. boga, spænde buen 51¹⁸.

— Med fho. og bio.: d. e-t á
e-t, trække, sætte noget på noget,
hann dregr lykkju á hǫnd sér,
han stikker løkken på sin arm 86⁸¹,
d. hring á hǫnd e-m. d. e-t af
e-u, trække, tage noget af noget,
d. hring af hendi e-m 33¹⁸. d.
e-t at, skaffe til veje, samle, hann
fann, at hér fylgði mikít háð, ok
hér var mikít spott at dregit, han
fandt (indså), at hermed fulgte
(heri lá) stor hán, og her var
megen spot draget til (ham), her-
ved var der víst ham stor hán og
spot 102²⁶. d. e-t fram, trække
frem, fremhæve, d. sik fram ok
sitt mál, trække sig selv og sin
sag frem 3: stille sig selv og
hvad der vedkommer en i det
gunstigste lys 63¹⁹. d. saman,
trække sammen, samle, hann lét
draga lið saman, slikt er hann
fekk 3: samlede så mange folk,
som han kunde skaffe til veje
38²⁶, 45¹⁶. d. e-n til e-s, bevæge
en til noget; d. e-t til e-s, føre
noget til et vist mál, (mál) verður
þá opt dregit til at miðla, sagen
føres da ofte til at mægle 3: der

bliver da ofte forsøgt og fore-
taget en mægling 62²⁰; dregr til
e-s, det tager en vis vending, stiler
mod et vist mál (upers., brugt om
skæbnen i forskellige ordsproge-
lige talemåder), dregr til þess,
sem vera vill, det drager til det,
som det vil være, tager den
vending, som det vil have 3: det
sker, som skal ske, alt går efter
skæbnens bestemmelse (sml. velta),
varð þat fram at koma. sem til
dró, det måtte komme frem
(blive udfaldet), som det drog til
(stiledet imod) 3: skæbnens bestem-
melse måtte ske 101²⁰; dragask
til e-s, lade sig bevæge til noget,
þú hefir dregizk til fjándskapar
við mik, du har ladet dig bevæge
(henrive) til fjendskab mod mig,
du har yppet fjendskab med mig
98²⁶.

drakk, fort. af drekka.

drápa hu., drape, større ære-
digt med omkvæd (sml. flokkir).

draumr ha., dröm.

dreginn, fort. tf. af draga.

dreki ha., 1) drage; 2) drage-
skib (krigsskibene var ofte pryde
ede med et dragehoved i stavn-
en og endte i en dragehale).

drekka (drakk, drukkum,
drukkinn), drikke; d. drykk,
drikke en slurk, et drag; også
med den fest, der fejres ved
drikkelag, i gf.: d. erfi, brul-
laup, drikke (holde) arveøl, bryl-
lup. tf. drukkinn, drukken,
beruset. — d. af horni, 1) drikke
af et horn; 2) drikke ud ('stikke
ud') tömme et horn, også absol.
d. af, drikke ud (sml. af slut.).

drengur ha. (-s; -ir, ef. -ja),
1) brav, kæk, dygtig mand; 2)
ung, løs og ledig person. (Etym.
= da. 'drengh'; sml. karl).

drepa (drap, drápum, drep-
inn), 1) slå, støde; 2) dræbe
(sml. myrða), drepí (bydem. =
drepíð, eller 3. pers. flt. forest.
nut.; sml. kalla og segl) þá alla,
dræb (el. man skal dræbe) dem
alle 44².

dreyma (mð), drömme

upers.) mik dreymir e-t (gf.), *jeg drømmer noget, sjældnere mik dreymir e-l (nf.), noget viser sig for mig i drømme; hann spurði, hvat hann hefði dreymt, hvad han havde drømt (hvat kan være nf. og gf.).*

dreyri ha., blod (som strömer ud af sår, cruor, men blóð, blod i alm., sanguis).

drifa (dreif, drifum, drifinn), drive, fare af sted, strömmen sammen, dreif fólkit til skipanna, folkene ilede til skibene 47³³, drifu menn at þeim 72¹⁷. tf. drifinn, bestænket, *d. doggu, dugbestænket, *d. i dreyra, blodbestænket.

drjúpa (draup, drupum, dropinn), dryppe.

drótt hu., 1) krigerskaren, der omgav fyrsten (dróttinn); 2) *folk i alm., menneskene 110 b.

dróttinn ha. (hf. dróttni), fyrste, hersker.

*dróttmegir ha. flt., menneskenes sønner (møgr), menneskene.

dróttning (senere drottning) hu. (-ar; -ar), dronning.

drukinn sé drekka.

drukna (að), drukne.

drúpa (pð), 1) lude, hænge ud over, *drúpðu dólgarar, kampårerne (sværdene) ludedede (sænkede sig for at dyppes i blodhavet) 129 a; 2) hænge med hovedet, være nedslået.

drupu, fort. flt. af drjúpa.

drykkja hu., drikken; drikkelag, gilde. — drykkjumaðr ha., som kan drikke godt, 'drikkebroder'.

drykkur ha. (-jar, sj. -s; -ir), 1) drikken; 2) drik, slurk.

drýp, nut. af drjúpa.

duga (dugi, dugða, dugat), 1) due, strække til, stå prøve (mods. bila), ef hugr dugir 19¹⁷, *ef þitt æði dugir; 2) (upers.) e-m dugir med navnef., det er tjenligt, passende, det sømmer sig, *dugir siklingum satt at mæla, det sømmer sig fyrster at sige

sandhed 127 a; 3) hjælpe (e-m), myndi mér enn vel d., ef ek fenga at drekka nakkvat, det vilde sikkert endnu kunne hjælpe mig godt, hvis ... 104¹³. — dugandi maðr, brav, retskaffen mand,

duna (að), dönne, dröne (sml. dynja).

dura, durum se dyrr.

dvala (að), opsætte, forhale (sml. dvelja).

dvelja (dvalða, dvaliðr og dvalðr), opholde, forsinke (med gf.), d. ferð e-s 45³³; hann kvað sik ekki d. af berjask, at ikke noget afholdt ham fra at kæmpe, at han var fuldstændig rede der-til 29¹²; opsætte, forhale, d. ferðina, opsætte sin rejse 103⁵. dveljask (sjældnere dvelja), dvæle, opholde sig. Þórr dvalðisk þar of nóttina, opholdt sig der om natten.

dvergr ha., dværg.

dyðrill (el. dýrðill) ha., tilnavn, vistnok af dýrð hu., herlighed ('den pragtelskende'?).

dýja (dúða), ryste, bevæge hæftig (= hrista), *d. skór 114 a.

dylla hu., tilnavn af uvis betydning 78¹⁸.

dynja (dunða, dunit), dönne, dröne, *foldvegr dunði 119 a, *fjaðrhamr dunði, susede 115; fare, styrte frem (med larm), spjótin dunðu á þeim, fløj (klirrende) ind på dem 72³⁶.

dynr ha. (-s; -ir, ef. -ja), dön, drön, larm.

dýr ik., dyr. — dýrshorn ik., dyrehorn, drikkehorn.

dýrgripur ha., kostbarhed, kle-
nodie.

dýrligr to, herlig, ypperlig; prægtig, pragtfuld.

dyrr hu. flt. (hf. durum, ef. dura: også dyrr ik. flt., sml. 2¹⁷⁻¹⁸ og 2³³), dör (særlig dör-
åbningen, som lukkes med hurð). — dura-umbúningur ha., dörkarm.

dæll to., let at komme til rette med, *dælt es heima hvat,

let er hvad som helst (alt) hjemme (o: dér behøver man ikke stor forstand således som borte fra hjemmet) 132 b

dægr ik., halvt dög, dag eller nat, *dægrs eins gamall, én nat gammel 121 b; *tid, stund, góðu dægri verður så gramr of borinn, i en lykkelig stund fødes den fyrste 131 a.

dæmi ik. (især i flt.), 1) eksempel, begivenhed (fra gammel tid), som tjæner til at oplyse noget eller bruges som bevis for en påstand, gullit er siðan kallat otrsgjöld, ok hér d. af tekin, guld det kaldes siden 'odderbod', og heraf (af den begivenhed, som gav anledning til, at guld det fik dette navn) tages eksempler (som viser, at der blev betalt

guld som bod for odderens drab) o: herfra tages skjaldedomskrivninger på guld det 19¹⁴; 2) eksempel på noget (i alm.), herr ferra með meira geysingi, en d. finnisk til, end der vil kunne findes (anføres) eksempler på 21²⁵; 3) eksempel, mønster til efterligning, fátt vill þú at minnum dæmum gera, kun lidt vil du gøre efter det, jeg foreholder dig o: kun lidt vil du følge mine råd 24⁸.

dogg hu. (-var; -var), dugg.

*doggóttir to., bedugget, dugfuld.

*döglungur ha., kongeætling (egl. Dags ætling), konge, fyrste.

dögurður se dagverður.

dökkur to. (gf. -van), mørk, mørkladen.

E, É

eða (el. eður) bo., eller; annat hvárt — eða, enten — eller; hvárt (er) — eða (se hvárr). Brugt til at indlede en spørgesætning kan eða oversættes ved *men* 78⁹, 82⁵, 84²⁴, eða hvi ortir þú flokk um konunginn, eða þótti þér hann eigi drápunnar verður, *men hvorfor digtede du en flok om kongen? syntes han dig måske ikke en drage værd?* 91⁸. Ofte bruges det næsten = ok (til at forbinde, ikke til at adskille to led) 110 b³⁻¹⁸.

ef bo., 1) (i betingelsessætninger), hvis, dersom, om (med frems. og forest. m.), *ef ek ek með þér, *hvis jeg ager med dig; aldri hefðir þú i hana komit, ef ek hefða vitat, aldrig var du kommen ind i den (borgen), hvis jeg havde vidst* 8¹⁷, *muntu mér fjaðrhams ljá, ef ek minn hamar mættak hitta, *hvis jeg, om jeg måske kunde, freista ef, forsøge om* 11², gæta ef, *give agt på om* 3³⁴; undert. står den første af to

sideordnede betingelsessætninger med ef i frems., den sidste i forest. m.: ef ek lifi ok megak ráða, þá skaltu aldri optar i hana koma, *hvis jeg lever og kan råde derfor, så skal du aldrig oftere komme ind i den* 8¹⁵⁻¹⁶, *segðu þat, ef þitt æði dugir, ok þú vitir 110. 2) (i afh. spørgesætninger) om (sml. hvárt) 51¹¹, 108 b.

efna (nd; senere også að = det følg.), ævne, fuldbyrde, opfylde; e. heit, orð, opfylde, holde sit løfte; efnask, fuldbyrdes, få et vist udfald 71²³.

efna (að), gøre forberedelser (til e-s. til noget 68¹⁴).

efnd hu., fuldbyrdelse, opfyldelse.

efni ik., 1) æmne, stof til noget, materiale (sml. konungs-efni, 'kongsæmne'), Sigurður bað hann þar gera af sverð eptir efnum, *bad ham gøre deraf et sværd, som svarede til æmnet (det udmærkede materiale, som*

han leverede ham) 19³⁴; 2) årsag, grund, af því efni, af den grund 76¹⁷; 3) stilling, forhold, omstændigheder, nú er komit i allúvænt efni, nu er det kommet i (nu har du bragt dig i) en meget ubehagelig stilling 86²⁵, ek veit eigi gërla efni Gunnlaugs, jeg kender ikke nøje G.s forhold 92²³; 4) flt. midler (sml. fararefni).

efniligr to., som der er godt æmne i, håbefuld, lovende.

efri (øfri), efstr (øfstr), to. i højere og højeste grad, 1) øvre, øverst, þeir, er efstir stóðu i fylkingu, de, som stod øverst i fylkingen 39¹⁸, hann kom á øfsta bæ i dalnum, den øverste gård i dalen 103³; hit efra, den øvre (indre) vej (om vejen gennem landet, mods. langs kysten) 38¹. 2) senere, sidst (forveksles undert. med eptri, epztr), *þeim gef ek erni efstum bráðir, det er den sidste ørn, jeg giver bytte 34¹⁴.

egg hu. (-jar; -jar), ægg (på skærende redskaber), *eggja spor, (sværd)æggenes spor 3: særene 34⁷; kant, setja á egg, sætte på kant (om stene) 14¹³.

eggja (að), ægge, tilskynde en (e-n) til noget (e-s el. til at med navnef.) 22²⁶, 45⁵; láta at eggjask, lade sig ægge til noget, give efter for andres tilskyndelse 23²⁷.

eggteinn ha., den i sværdet indlagte stålæg.

ei bio. (yngre form), 1) = ey, æ, altid; 2) = eigi, ikke (sml. -a).

eiðr ha. (-s, sj. -ar; -ar), éd.

eiga hu., ejendom, besiddelse.

eiga (á, átta, áttir), 1) eje, have, være i besiddelse af, sel mér (skeytil), því at ek á þat, giv mig den, ti det er min 43²⁶; have, ægte, *kvazkþu engi mann eiga vilja, du sagde, at du ikke vilde have nogen mand 125 b; have til ægte (særlig om manden), hann átti Jófriði; hana

hafði átt fyrr Þóroddr, han var gift med J.; hun havde tidligere været gift med T. 74⁹⁻¹¹; þau áttu nokkur börn, de havde nogle (börn) sammen 68¹⁹, 106²⁵, (med forf. tf.; sml. hafa 7) *niú áttum vit úlfa alna, vi to havde avlet 9 ulve 126 a; (med tilføjel. navnef.; sml. hafa 1) ek á fár dætr fyrir at sjá, jeg har kun få døtre at sørge for 92¹⁶. 2) have (noget at udføre og lign.), *eiga aðrar sýslur 3: have andet at gøre 123a, ekki eigu þér nú langa leið fram til borgarinnar, nu har I ikke lang vej hen til borgen 4⁷, ek á nú norðr leið 3: jeg skal nu nord på 4¹⁵; e. orrostu, holde slag 62³¹, 102⁶ (sml. e. við). 3) (med navnef.) have at, burde, skulle, måtte, ek á fyrst at flytja kvæði, jeg har (ret til) først at fremsige mit digt 90²⁶, átta ek at gjalda hálfu mörk húskarli, jeg havde at betale (3: skyldte) 94⁷, svá sem mér þótti vera eiga, som det syntes mig at burde være 84³⁰, 69¹¹. — Med fho. og bio.: e. e-t af e-m, fá (have) noget af en 38²², eiga e-t saman, have noget i fællesskab, þau áttu börn s., de havde børn sammen 106²³; eiga viðskipti s., have kamp med hinanden 29²⁵, eiga e-t til, eje noget 70²⁵ (sml. hafa til). eiga við e-n, have at gøre med en, kæmpe med en, e. tal við e-n (sé tal), eig ekki við hann, indlad dig ikke med ham 86²; eigask við, have med hinanden at gøre, kæmpe med hinanden 98³, eigask vápnaðskipti við, skifte hug med hinanden 27³⁰.

eigi bio., ikke (sml. ei, ekki, ne, -a og -gi), Þórr svarar, at eigi mun hann þat segja, at eigi hafi hann mikla úsæmð farit, T. svarar, at han ikke kan sige, at han ikke har lidt 3: má tilstå, at han har lidt 8¹¹; hann svarar: „eigi, herra!“ 3: nej (egl. ikke, neml. vil jeg det) 56⁷ (sml. 56³⁻⁶).

eign hu., ejendom.

eigna (að), tilegne en (e-m) noget (e-t), e. sér e-t, tilegne sig noget, vedkende sig det som sin ejendom 43²⁸; eignask, tilegne sig, tage i besiddelse (e-t) 47⁹⁻¹²; vinde, erhverve (sé ást).

eik hu. (-ar og eikr; eikr), ég, egetræ, træ i alm.

einarðr to., ligefrem, oprigtig; stadig, standhaftig. ik. einart som bio., bestandig, uafsladelig.

*einbani ha., udmærket bane-mand, jarla e., jarlers store bane (om kong Hákon) 129 a.

einherjar ha. flt., enherjerne (Valhals krigere).

einkamál ik., privat aftale.

einkanna to., vigtig, af betydning.

einkar bio., særdeles, meget.

einn (ein, eitt; sj. bestemt form eini), 1) talo., én, *einn át oxa, átta laxa, én okse áð han, otte laks (el. ene áð han en okse . . . , sé 3), unnu báðir eins verk, gjorde (kun) gavn for én 28⁴, *einn skal við einn eiga, én skal kæmpe mod én 32²; einn er sá hlutr í lögum, egl. én er den ting i loven 3: der er én ting i loven 79¹⁸; også = ordenstallet fyrsti, et eina, annat, et þriðja o. s. v., det første, andet, tredje o. s. v. 110 ff.; én og samme, skulu þeir fara báðir einn veg, de skal bægge fare samme vej 26¹², allir syngja yðr eitt lof 69³ (sml. også under á A, b og gestr). 2) ubest. sto., en, nogen, einn dag, en dag; også ofte i det senere sprog brugt som ubest. ko. (sml. einnhverr). 3) to., ene, alene (oversættes ofte bedst som bio. ved blot, kun, lutter), hann hafði einn þát, er við lá 82²⁰, eiga við Angantý einn, kæmpe med A. alene, þat eitt segja menn at Hjálmarr hafi mælt æðruorð (sml. under segja), hann vildi sitt eitt kalla láta allt þat, er var, han vilde lade alt, hvad der var, kalde sit alene 3: han

vilde tilegne sig alene alt 17³², þetta var prettr einn, det var kun en list 39²⁹, ekki annat en sögur einar, ikke andet end lutter sagn 29⁷, *mikit eitt skala manni gefa, meget kun (3: lutter store gaver) skal man ej give nogen 134 b; også einn saman el. samt, falla fyrir sjóninni einni samt, falde for synet alene, for det blotte blik, gjafir skal ek launa einar saman 3: gengælde særskilt 69¹⁸; (med ef.) hann varð einn sinna manna 3: blev skilt fra sine mænd 27². — at eins el. at einu, alene, kun; alt eins, ligefuldt, ikke desto mindre 83⁶. — Ef. flt. einna forstærker den højeste grad (= allra sé allr), engi er einna hvatastr, ingen er den allerkækkeste (enhver finder sin overmand) 24²⁶, 133 a.

einnhverr (einhver, eithvat (no.), eithvert (to.)); udenfor nf. og gf. ent. ha. og ik. er i alm. ein- ubøjeligt), ubest. sto., en, nogen, einnhvern dag, en dag; sammen med det best. ko.: dýrit eithvert, et dyr; går også over til at bruges som ubest. ko. (sml. einn 2).

einnættir to., én nat gammel.

eins sé einn.

einskipa to., som kun har ét skib, þú sigldir e. i her minn, du sejlede med et enkelt skib ind i min flåde 63¹⁵.

einsær to., kun i ik. einsætt, øjensynligt, hvad der åbenbart må vælges, mun eigi e. at . . . , det er naturligvis det eneste rigtige at . . . 66²¹.

eintalat, egl. fort. tf. ik. af tala, kun i forb. var þeim eintalat um Helgu, de talte i fortrolighed om H. 94¹³.

einvigi ik., 'enekamp', tve-kamp (adskilles fra hólmganga, der var den kunstigere, mere udviklede art af tvekamp, medens der gjaldt simplere regler for invigi).

einqrð hu., oprigtighed, frimodighed, djærvhed. jarli þótti Gunnlaugr hafa sýnt við sik einqrð ok vináttu, jarlen syntes, at G. havde udvist imod ham både frimodighed (djærvhed — på grund af den dristighed, hvormed han optrådte, da de første gang mødtes) og venskab (på grund af hans optræden ved den omtalte lejlighed) 89³⁰; trofasthed, troskab.

eira (rð), 1) skåne (med hf.), e. skyldu Baldri eldr ok vatn; 2) upers., være til pas, behage (sml. líka), honum eirir illa, ef ..., han bliver misfornøjet, tager sig det nær, hvis... 90³³.

eisa (að), gå med stærk fart, fare voldsomt frem, *eisandi gekk und qðlingum lofðungs floti, i susende fart gik under ædlingerne fyrstens flåde, den brusede frem (idet vikingerne rode) 124 b.

eitr ik., edder, gift.

eitrdropi ha., edderdråbe.

eitrormr ha., 'edderorm', giftig slange.

ek pers. sto., jeg. Sammen-smæltet hos digterne og i det ældste sprog ofte med det foreg. udso.: mundak (= munda ek) 6¹⁷, 7⁹, hefik (= hefi ek), emk (= em ek) o. s. v.; til disse former kan ek atter føjes: ek freistaðak, ek emk o. s. v. (sml. også -a). — Tot. vit, vi to, vit feðgar ɔ: jeg og min søn, vit Hrafn ɔ: jeg og Ravn 100¹, vit Helga ɔ: jeg og Helga (sml. tot. it under þú og flt. þeir under sá). Flt. vér, vi, bruges ofte om en enkelt fornem person, jeg (vekslende med ek 20²⁷⁻³⁰).

ek nut. af aka.

ekki ik. af engi (sé dette),

1) intet; 2) bio., ikke = eigi.

ekkja hu., enke.

eldr ha., ild. — eldaskáli ha., 'ildskåle', køkkenet i huset (her samledes undertiden alle gårdens folk ved ilden om aftenen 107⁴; sml. stofa, skáli).

ella og elligar bio., ellers,

eða e., eller ellers (i modsat fald) 66²⁰, 86¹⁹; eller.

elli hu., ælde, alderdom (personificeret 7²⁵).

ellidauðr to., død af ælde; verða e., dø af ælde 38²⁸.

ellifti ordenst., ellefte.

ellifu talo., elleve.

elligar = ella.

ellri, ellztr, to., højere og højeste grad til gamall, ældre, ældst.

elska (að), elske.

em, nut. til vera.

emja (að), hyle, tude.

en (i håndskr. også skrevet enn) bo., 1) men. Bruges undert. = ok for at forbinde to led, ikke for at udtrykke en modsætning (sml. eða) 118 b²³. 2) (efter højere grad el. ord med lign. betyd. (annarr, áðr); i de ældste håndskr. også an) end, ekki svam ek skemra en þú 61²⁷, betra væri Svium heima at sleikja um blótbolla sína en ganga á Ormynn 49²⁷⁻²⁸, meiri muntu vera, en mér lízk þú 4³³, eigi ústerkligr, en Þórr er 7²⁷, er annan veg, en ek bygg? 4³²; launin munu vera minni, en vert væri 67¹⁶, er miklu meiri hans ofsi, en hann muni nú þess gá eða geyma, hans overmod er langt større, end at han nu skulde ville agte eller ænse det 91³², þeir gáðu eigi annars, en þeir berðisk á sléttum velli (sé gá); undert. bruges en sé i andet sammenligningsled i samme betyd. som en alene: *byrði betri berrat maðr brautu at, en sé manvit mikit, egl. end meget mandevíð er (mon være) ɔ: end meget víð (sé kunde her lige så godt være udeladt) 132 b, *væri ykkir sœmra miklu gunni at heyja, en sé ónýtum orðum at bregðask 126 b.

enda (nd og að), ende, afslutte; fuldende, udføre (sml. efna), þat sama endi (= efndi) hann ɔ: det (løfte) holdt han 41²². endask, ende, fá ende,

særlig fá en god ende, lykkes, mun þat fáin bóndum vel endask at synja mér mægðar, for fá mænd vil det tage en god ende (ende godt) at nægte mig svogerskab 82³³; strække til, forslá, mér mundi endask til bana, det vilde have været nok til min død 8²⁵.

enda bo., og desuden; men for resten.

endilangr og endlangr to. fra den ene ende til den anden, i hele længden 43³⁵, *hann utan stókk endlangan sal, han fór tilboge gennem salen i dens hele længde.

endir ha. (de øvrige former af endi, der er meget i sj. i nf.), ende, váru dyrr á enda, en dör var ved enden.

endr bio., atter, igen.

engi (engi, ekki) ubest. sto., ingen (som no. og to.), eigi hefðir þú þetta enn unnit ok engi annarra, ikke vilde du have udrettet dette endnu og ingen anden 3: hverken du eller nogen anden 25¹⁹; engi var hann afreksmaðr, han var ingen kæmpekarl 74⁶ (engi her = bio. ekki, eigi), engi er hugr i Dönum 49²⁴, ekki er mark at draumum 75¹⁹. engar kómu bætr fyrir vig 106²⁵; hafa ekki e-s, miste noget, er búit við, at þú hafir þá ekki dýrsins, der er fare for, at du da ikke vil have noget af dyret (at du vil miste hele dyret) 56³⁴.

Englandsfar ik., Englandsfarer (et skib, som sejler til England).

enn (en, et), ældste form af det best. ko. = inn, hinn.

enn (i håndskr. også skrevet en) bio., endnu, 1) (om tiden) endnu på denne tid, den dag i dag, svá var enn. således var det endnu, det var endnu tilfældet 74³¹, sér þá hauga enn 40³¹; endnu en tid lang, biðum enn 47²⁰; endnu en gang, atter, igen, at bjóða honum enn, sem fyrr, til boðsins. 2) (forstærk-

ende ved højere grad), enn betri, endnu bedre. 3) endnu mere, endvidere, fremdeles, desuden, også (disse betydninger løber ofte over i hinanden), *aukum enn elda, lad os end øge ildene, øge dem endnu mere 36¹², hverju launaði hann enn, hvad gav han endvidere i lön? 60⁵, þar kemr enn at, . . . , dertil kommer endvidere, at . . . , så sker det fremdeles, at . . . ; enn annan vetr var hann i Þrándheimi, også den næste vinter var han i T. 101³², ek mun enn annat sinn verja borg mína, jeg skal nok også en anden gang værge min borg 9¹⁶, börn, þau er enn munu síðar nefnd vera, som 'end' vil blive nævnede senere (andetsteds i det følgende) 68⁰, hafði þat verit enn fyrr kólluð góð íþrótt, det var også tidligere bleven kaldet (blev også forhen anset for) en god idræt 62², ok enn, og ligeledes (= ok svá) 64²⁹.

eptir, fho. med gf. og hf., efter. A. med gf. (om tiden) efter (sml. at), e. mitt sumar, efter midsommer 93¹², e. þat, þetta, derpå, derefter, e. þetta umliðit, efter at dette var forløbet, da det var forbi 101¹; e. e-n, efter en 3: efter hans død, taka ríki e. fódur sinn, lifa e. e-n, overleve en, verpa haug e. e-n, opkaste en gravhøj over en, drekka erfi e. e-n, drikke gravøl efter en. B. med hf. a) om stedet 1) (om en bevægelse el. retning) bag efter, ganga, sigla e. e-m, *flygr hánum (hrafni) e. qrn, efter den flyver en örn; 2) langs med, hen ad, renna e. sléttum velli, løbe hen ad den flade mark, sigla inn e. Þrándheimi (sml. navnelisten), vaða e. miðri ánni, vade langs midten af åen, e. honum endilöngum, langs igennem ham 43³⁵. b) om andre forhold: 1) efter (for at hente, opnå o. s. v.), senda e. e-u, sende bud efter noget, lade det hente; (efter mange udtryk,

der betegner forventning, længsel o. lign.), þreyja e. e-m, *føle længsel efter en (levende)*; 2) *efter, overensstemmende med*, gera sverð e. efnum (sé efni), skapa sik e. góðra manna siðum 83²⁴, *sá vöxtr er e. hætti lyngorma, den størrelse er efter lyngormes art* 17¹⁰, e. því, sem F. mælti fyrir 3: *overensstemmende med F.s forskrift* 43¹⁹, e. því sem eptir gekk síðan 3: *således som det siden gik* (sml. ganga e.) 20¹⁹, 23⁸ (også eptir sem med udeladt því 56³⁵), mæla e. e-m (sé mæla). C. Absolut uden styrelse 1) *efter, derefter, vetrinn e., vinteren efter* (= e. þetta), um sumarit annat e., *den næste sommer derefter, den derpå følgende sommer* 105³³, lengi e., *længe efter*; 2) *efter, tilbage, láta eptir, lade tilbage, efterlade, hafa e-t e., have noget tilbage, tilovers* 18²⁵, lifa, sitja, búa e. 22¹⁵, 76², 107¹⁸ (hann bjó þar e. 3: *han blev boende der*); 3) *derefter, i overensstemmelse dermed* (sml. ganga e.).

eptirbátr ha., *båd, som slæbes efter skibet*; uegl. om en mand, som lader andre gå foran sig, som står tilbage for andre (sml. 'tage en på slæbetov'), vera e. e-s, *stå tilbage for en* 90²⁹.

eptirlátr to., *føjelig, eftergivende*.

eptri, epztr, to. i højere og højeste grad (= aptari, aptastr), bagere, bagest, haltr eptra fœti 3: *halt på det ene bagben* (sml. efri, efstr 2).

er (ældre es), henvis. ord, i alm. med et foregående påpeg. eller spörg. ord, med hvilke det i det ældste sprog ofte smelter sammen til ét ord (sás, sús, þats, þanns, þeims, þærs, þeira's o. s. v., þars, þás; hveims, hvars = *sá es o. s. v.*); brugt 1) som henvis. sto., som, *hvilken*, *sat en alsnotra ambótt fyrir, *es orð of fann við jótuns máli* 117 b, *jótna systir (systur), *hin es* . . . 118 a, b, *hverr es fylkir, *sás flota stýrir*,

ok hann feiknalið færir at landi som styrer fláden, og som fører. . . 125 a (sml. 11¹⁻²), spjótin dunðu i gegnum þá, þeir er sofnat höfðu 72³⁶, *þar mun hann Helga finna, *sás opt hefir ornu sadða, H., som har* . . . 125; regelmæssig står *sá* i samme forholdsform som det ord, på hvilket det viser tilbage: *svá es maðr, *sás mangi ann (sé mangi)*, *ef þú vin átt, þanns þú vel trúir 135 a, *es þú felt hefir jöfur, þanns olli ægis dauða, fyrsten, som völdte . . . 128, *mætti hann hvelpi, þeims ór helju kom 119 a; fóttrinn stókk ór liði, *sá er hann stóð á, foden, som han stod på* 94³², skipit er á váru menn hennar el. er menn hennar váru á, skibet, som hendes mænd var på, på hvilket (hvorpå) hendes mænd var 53¹⁴⁻¹⁸; Gunnlaugr, er ádr var frá sagt, G., som der för blev fortalt om, om hvem der för blev fortalt 80²⁸; þú hefir drepit Fáfnir, er engi varð fyrr svá djarfr at á hans götu þorði sitja, Fávner, på hvis vej ingen för dristede sig til at sidde (er á hans hører sammen = *in cujus*) 25⁶. 2) som bio. og bo. a) om stedet: er, þar er, der hvor, er netit hafði brunnit, hvor nættit havde brændt 13³², *sá hamarr, er hann lá at vatni, den klippe, hvor han lá ved vandet* 22²⁷, þar til, er, hen til det sted, hvor (sml. þar) 32¹⁴, steig fram at þar, er Skrýmir lá, hen imod hvor S. lá 3¹⁸, ór þeiri ætt, er valrinn fló at, fra den himmelegn, hvorfra falken kom flyvende 76¹⁸ (sml. 76¹⁵), ór þeim ættum, er mér þóttu fuglarnir fljúga, hvorfra fuglene syntest mig at komme flyvende 76⁸. b) om tiden: er, þá er, þar er, da, når, medens, er soðit var, da det var kogt; i því er, i det øjeblik, da; til þess er, þar til er, indtil; eptir þat er, efter at; þegar er, så snart som. c) om andre for-

hold: er, þar er, *da, fordi, eftersom*, 45⁸⁰, 90²⁷, 106¹; *end-skönt, uagtet* (sml. þótt) 111 b²⁵. 3) ofte i samme betydning som *bo. at* (sml. dette), líkaði honum illa, er ..., *han syntes ilde om, at* ... 10⁷, þat harmar oss, er ... 16¹³, þat er nú vel, er vit höfum fundizk, *det er nu godt, at vi har truffet hinanden* 103¹², litt nýtr þú þá þess, er þú fannst Svein, *kun lidt gavn har du da af, at du traf S.* 59²¹ (sml. 59¹⁷: litt sér þat þá á, at þú hafir fundit Svein), *sá mun henni hugfastr tregi (nøml. vesa), es ..., *den sorg vil fæste sig dybt i hendes hjærte, at* ... 33²⁴, þar kómr önn, er hann ferr, *så sker det endvidere, at han går* 43²², frá þessu er sagt, er ..., *det fortælles, at* ..., þeir sögðu öngva hluti i milli þeira vera þá, er eigi mætti þeira frændsemi vel fara 3: *at der ikke var noget sådant imellem dem, at de jo kunde leve som gode frænder* 70¹⁴; fyrir því el. þat er el. at, *fordi.*

er (ældre es), nut. til vera.

ér, nf. flt. til þú.

erfa (fð), *hædre en afdød ved et arvegilde, holde arveøl efter en* (e-n), e. fǫður sinn 41².

erfi ik., *arveøl, gravøl* (det gilde, som holdtes til ære for en afdød). — erfisgørð hu., *det at holde arveøl* (sml. gørð).

erfiði ik., *arbejde; anstrængelse, besvær* (sml. örindi).

erfiðr to., *besværlig, vanskelig; mér verðr erfitt, jeg føler mig besværet* (bliver udmattet, forpustet og lign.) 75^{13.17}.

örindi sé örindi.

ermr hu. (ermar, gf. -i; -ar), *ærme*.

ernir, nf. flt. af qrn.

ert (ældre est), nut. til vera.

eru, nul. flt. til vera (i det ældste sprog ru, ro el. o — i alm. med lang selvlyd — efter et ord, der ender på r: þeir 'ru, þeir 'ro, þeiro; hverjar 'ru).

es sé er.

eta (át, etinn), *æde, spise*.

etja (atta, attr), 1) *drive frem, hidse, ophidse til kamp* (e-m); 2) *sætte i gang, anvende, bruge* (e-u), e. afli við orms megin 3: *prøve sin styrke mod ormens kraft* 25¹⁴.

ey hu. (-jar; -jar), ø. — eyja-sund ik., *sund mellem øer*.

ey bio., 1) = ei, æ, *altid*; 2) = ei, eigi, *ikke*, *ey manni þat veit, *ingen mand véd* (enten er manni en enestående svag nf. = maðr, eller ey er forbundet med hf. i lighed med hvað manni, *hvað for en mand*) 114 b.

eyða (dd) *gøre øde, tom* (sé auðr), e. veizlu 3: *forlade gildet; lægge øde, ødelægge*, *eyðisk land ok láð 131. eyðask, *gå over styr*, eyddisk erfisgørðin fyrir honum 3: *han opgav at holde arveøllet* 41¹³.

Eydanir ha. flt., *Ødancerne, de danske*.

eygr (senere eygðr) to., *som har øjne af en eller anden beskaffenhed*, e. vel, illa, *med smukke, stygge øjne*, e. manna bezt 3: *med meget smukke øjne*.

eyra ik., *øre*, er þat komit til eyrna mér, *det er kommet mig for øren* 41⁸.

eyrir ha. (flt. aurar), 1) *øre*, unze (i penge el. vægt = $\frac{1}{8}$ mörk = 3 örtugar), gullhringr, *er stóð sex aura, vejede* (stod i) 6 øre 87¹⁸; 2) *gods i alm.* (= fé), især i flt.: lausir aurar, *løs-øre*.

F.

fá (fekk, fengum, fenginn), 1) *hestinn sveittr mjök, er þeir fengu, den var meget svedig, da*

de fik den (igen) 81⁴, hann gat fengit vápn sín, fik grebet sine våben. 2) fá, erholde, opnå (e-t), f. góðar gjafir af e-m 92³⁰, myndi S. þat aldri fá af honum með einn saman Danaher, fá det af ham (ifølge sammenhængen = tage det fra ham) 47³³; f. hljóð (sé hljóð), f. sár, fá sár, blive såret, f. náttstað, fá natteleje, (med navnef.) myndi mér enn vel duga, ef ek fenga at drekka nakkvat, hvis jeg kunde få noget at drikke 104¹³; fásk, fás, erholdes, opnås, hafði nú helzt nakkvat munr á fengizk, der var nu snarest blevet nogen forskel derpå; fá konu (ef.), fá, tage en kvinde til ægte, hann fekk hennar, han ægtede hende; 3) ofte forb. med fort. tf. (sml. geta), fá udrættet, formá, kunne, engi knút fekk hann leyst, ingen knude fik han løst, hann fær brugðit sverði, han får sværdet draget 44⁵, fengu þeir eigi haldit (hestinum), de kunde ikke holde den 11¹⁵. 4) fá, skaffe til veje (e-t og e-s) 38²⁶, fá m oss qlteiti nakkvara, lad os få (skaffe) os nogen lystighed 61¹⁰, fá sér mat el. matar 17³⁴. 5) skaffe, give en (e-m) noget (e-t), mun ek fá þér skip 46¹⁸, fá e-m far el. fari (sé far), fær Þór (horn) i hönd, rækker det til T. — Med fho.: fá (e-n, e-t) til, skaffe, skaffe til veje, renna skeið við þann, er hann fær til, som han skaffer (til det) 3: sætter til at gøre det 5¹⁴; berjask með lið þat, er til fengisk, kæmpe med de folk, som kunde skaffes til veje 38²⁴. fásk við e-n, tage tag, brydes med en, fáisk Þórr við hana, lad T. brydes med hende.

faðir ha. (föður; feðr), fader. — föðurarfr ha., fædrene arv. — föðurleifð hu., hvad ens fader har efterladt i arv, fædrene gård 83³³, fædrenerige 92³⁵.

faðmlag ik., favntag, omfavelse 104²² (faðmr ha., 1) favn, de udstrakte arme (tillige med brystet); 2) favn som mål).

fagna (að), 1) glæde sig ved noget (e-u); modtage en (e-m) på en vis måde (vel, illa), hann fagnaði þeim vel 91³⁴, Þorsteini var þar vel fagnat, T. blev godt modtaget der 77²⁶.

fagnaðr og fögnuðr ha. (fagnaðar), 1) glæde, taka við e-m með fagnaði, tage med glæde imod en 93²⁴ (= fagna e-m vel); 2) gæstfri modtagelse, god beværtning, dveljask þar náttlangt i göðum fagnaði, de opholdt sig der hele natten og nød stor gæstfrihed, skorti eigi góðan fagnað, mat ok drykk, det manglede ikke på god beværtning, göra brúðlaup sitt með miklum fagnaði ok sóma 3: fejre sit bryllup med store festligheder (især et stort og prægtigt gilde) 68¹⁹.

fagr to. (gf. fagran), fager, smuk.

fagrbúinn to., smukt klædt, udrustet, udstyret (sml. búa).

fagrgrænn to., lysegrøn.

fagrliga og *fagrla bio., fagert, smukt.

fal, fort. af fela.

fálátr to., indesluttet, tavs (sml. fátalaðr).

falda (felt, feldum, faldinn),

1) iføre kvindelig hovedbedækning (faldr ha.); 2) *dække hovedet, hjálmi faldinn, hjælmbedækket 127a.

fall ik., fald.

falla (fell, fellum, fallinn), falde (i dette ords forskellige betydninger), 1) falde fra et højere sted til et lavere, fra oprejst stilling i liggende, f. á kné, falde på knæ, f. til föta e-m (sé fötr); f. við árar, egl. 'falde ved årerne' 3: kaste sig for- og bagover, idet man trækker på årerne, tage kraftige åretag 44²⁵; *látum kvennváðir of kné falla, falde ned over knæerne 116 b; 2) falde i kamp; 3) falde, strømme (om floder o. s. v.) 113 b. 4) fallask, slå fejl, svigte, fellusk qlum orðtók ok svá hendr at taka til hans, ord svigtede alle

og ligeledes hænder til at gribe ham (o: alle stod mælløse og rådvilde, så at de ikke kunde gribe ham) 10²⁷, *opt sitjanda sögur of fallask o: ofte glemmer den siddende det, han har at berette 115 b. — fort tf. fallinn som to. (sml. búinn, farinn), af en vis beskaffenhed; skikket, passende, bekvem, bezt til fallinn, bedst skikket til, vel til fallit, meget bekvemt 65⁴, þar sem yðr þikkir fallit, hvor det synes dig bekvemt, belejligt 71¹⁹.

falr ha. (-s; -ir), 'fal', det hule rør på spydet, hvormed dette er fæstet til skaftet.

fang ik., 1) favn (rummet mellem armene, når de omfatter noget), hann bar hann i fangi sér, bar ham i sine arme 15¹⁷, hné hon aptr i fang bónda sinum, hun segnede tilbage i sin husbondes favn 107⁸. 2) greb, tag (i brydning), brydekamp (sml. glima), taka fang við e-n, brydes med en 7²⁰. 3) flt. fong, a) forråd, midler (levnetsmidler); b) midler, ævne, lejlighed, sem framast hefir hann fong á o: så godt som han er i stand til 42¹⁵, þegar fong eru á, så snart der er lejlighed (mulighed) dertil.

fann, fort. af finna.

far ik., skib (sml. Englandsfar). *bjarga fari, bjærge skibet 124 b; skibslejlighed, overfart, bjóða e-m far, tilbyde en overfart 15¹⁹, fá taka e-m fari (hf.) el. far (gf.), skaffe en skibslejlighed, overfart 77¹¹⁻¹⁸, 85⁵.

fár to., 1) lille, ringe i antal (mods. margr), fátt eða ekki, lidt eller intet, fá eller ingen 73⁵, fátt manna, fá folk 52⁶; flt. fúir, fá. 2) uvenlig, kold, fátt var með þeim, der herskede et spændt forhold imellem dem, var Magnús þó jafnan færi til hans, M. viste dog stadig mest kulde imod ham 64⁵.

fara (fór, farinn), A. fare, gå (i den videste betydning, både egenlig og overført, både om

personer og ting), a) bevæge sig på en hvilken som helst måde, 1) (om personer) fór Sigurðr til skógar ok mætir manni; hann spyrr, hvert Sigurðr skyldi fara... Hann mælti: forum ok rekum til ár, S. gik til skovs; han spørger, hvor S. skulde hen... Han sagde: lad os gå hen og drive dem til åen 16²⁰⁻²⁴, hann fór heim i ríki sitt, drog (rejste) 69²⁷, fór ek einn saman, jeg fór (vandrede) ene, hann var farinn austr 102³¹, hann hafði farit þaðan 102³⁵, (upers.) var farit með hann, man drog med ham (førte ham) 14¹²; f. liði sinu, drage med sine folk 45¹⁷, *fara at vitja e-s, drage hen for at besøge en 108 a, fari hann þá ok siti hjá þér, så lad ham gå hen og tage plads (sætte sig) hos dig 90¹¹, *f. i sess i sal, tage plads (sætte sig ned) i salen 109 a, *f. á bekk jötuns, sætte sig på jættens bænk 110 a, f. af baki, stige af hesten (= stiga af b.) 71³²; f. i klæði, i brynju, iføre sig klæder, brynje 70²⁷, 129 a; med gf. el. ef. af ordene ferð, fór, leið: f. sendifór e-s, drage i ens ærende 67², f. leið sína, drage sin vej, drage af sted 45²⁵, 56¹⁷ = f. leiðar sinnar 18¹, 43⁴, f. ferðar sinnar 57³²; med gf. af stedet, over (gennem) hvilket man drager: *margan hefík fors of farit, gennem mangan fos har jeg faret 18²⁰; middelart (upers.) fersk þeim vel, de får en lykkelig rejse 55¹⁵; 2) (om andre genstande) vitar fóru austan eptir landi, bærnerne gik (tændtes) øst fra over landet 37⁹, fór þá sögn hit efra um Eið, efterretningen derom gik da den øvre vej (op gennem landet) forbi E. 37²², njósni ferr um e-t, der kommer underretning om, man får nys om noget 37²¹, ekki fór þetta tal leynt, ikke fór denne tale skjult, det blev snart almindelig omtalt 92¹², hann lét þau orð um fara, han lod de ord 'falde', ytrede

sig således derom 89³⁰; 3) (overført) f. i mannjofnuð, indlade sig på mandjævning. Undert. med gf., f. mikla úsæmð, þádrage sig, lide stor skam 8¹² (sé under eigi). Med fho. og bio.: f. fram, gå frem, bære sig ad på en vis måde. f. með e-u, fare med, behandle noget på en vis måde (sé skynsamliga), f. með (absol.), gå frem, bære sig ad på en vis måde, hversu með skal f., hvorledes man skal bære sig ad dermed 64²⁵. b) have en vis gang, skæbne (både pers. og upers.): svá fór fang þat, således gik det med den brydning 7³⁰, fór þessi herr svá, det gik således med denne hær 50¹¹, fóru þeir sem hinir, det gik dem som hine, ferr þeira frændsemi vel o: der hersker et godt forhold mellem frænderne 70¹⁵; (upers.) fór somu leið, det gik på samme måde 32¹⁰, ferr þar, sem sjaldnar kann henda, at . . . , der går det således, som det sjældnere (kun sjælden) kan hænde, at . . . 22⁸, hversu farit hafði með þeim Áka, hvorledes det var gået til imellem ham og Áge 57¹⁰, 79¹⁵, fór þeim sem hinum, det gik dem som hine 50¹⁴. c) være af en vis beskaffenhed, 1) (om hår, klæder) sidde på en vis måde, fór (hárit) allvel, det sad meget smukt, 'faldt' meget godt 78²⁸. 2) (upers.) ferr e-m þannig, en er af en vis beskaffenhed, opfører sig på en vis måde, ferr e-m vel, illa, en opfører sig godt, ilde, údrengiliga fór þér, du bar dig ad som en uhæderlig mand 104²⁰. fort. tf. farinn, af en vis beskaffenhed, i udtrykket e-m er þannig farit, en er af en vis beskaffenhed, opfører sig på en vis måde, illa er oss þá farit, så er vi dårlig beskafne, nogle slette karle, så opfører vi os slet 86⁴; også til f., þannig er nú til farit, det er nu gået således til, det forholder sig således 41³² (sml. fallinn). B. 1) ind-

hente, nå (med gf.), *þás þessa hefir Fenrir farit 113 b^{2.6}. 2) göre ende på, tilintetgøre (med hf.), *farit hafði hann allri ætt geirmimis 122 b, (upers.) *nú kveð ek fjörvi of farit þínu, nu tror jeg, at der er gjort ende på dit liv, at det lider mod enden 32²³, fé (hf.) er farit, det er forbi med pengene, de er slupne op, opbrugte (også brugt pers.: fé (nf.) er farit, pengene er borte) 56³³. — farask, gå til grunde, omkomme.

farar- sé fqr.

farmaðr ha., købmand, som gör handelsrejser til søs.

farmr ha., ladning.

farvegr ha., vej (som man skal fare ad); spor (= slóð) 22²⁵.

fastna (að), fæste (sig en hustru), f. sér konu 79²⁹; trolove (en kvinde med en mand) (= festa 2).

fastr to., fast. ik. fast som bio., fast; stærkt, drekka f., drikke tæt 71³³.

fátalaðr to., 'fåtalende', ordknap, tavs (sml. fálátr).

fátækr to. (gf. -jan og -an), fattig.

fé ik. (fjár), 1) fæ, kvæg; 2) gods, ejendom, formue, penge, til fjár, for pengenes skyld, for at blive rig. — fjäreign hu., velstand, formue. — fjárlán ik., pengelán. — fjármunir ha. flt., gods, penge. — fjárnám ik., ran af gods.

fébætr hu. flt. (sé bót), bøder (i penge el. gods).

feðgar ha. flt., fader og søn (sønner), vit f. o: jeg og min søn 83²¹.

feginn to., glad, litlu verðr Vöggr f., ved lidt bliver V. glad, lidt kan glæde V. 35¹³, urðu honum fegnir frændr, blev glade ved ham (hans ankomst) 91²⁴, 95⁷.

fégjof hu., gave (af penge el. gods).

féhirðir ha., skatmester.

feigr to., 'fej,' som snart skal dø, dødsens (sml. munnr).

*feiknalið ik., talløs skare.

fekk, fort. af fá.

fékostnaðr ha. (-ar), bekostning, udgift.

fela (fal, fálum, fólgin), 'fjæle', skjule, gæmme, (upers.) fal báða eggteina, bægge ægge skjultes 27¹⁸; felask, skjule sig 13¹⁹ = fela sik 13¹⁰.

félagi ha., fælle, staldbroder, kammerat.

félauss to., blottet for penge.

félitill to., ubemidlet 55¹.

fellik., = fjall (sé navnelisten).

fell, fort. af falla.

fella (ld), 1) bringe til at falde, lade falde, hann feldi hann mikit fall (med to gff., sml. hoggva, ljósta, slá), bragte ham til at falde (med) et stort fald (voldsomt) 94³¹; f. segl (sé segl); *f. méldropa 109 b; 2) fælde, dræbe (i kamp).

fengu, fenginn, af fá.

Fenrisúlfr ha., Fenrisulven, ulven Fenrir; *ulv i alm., uhyre som F., faðir vastattu fenrisúlfa ollum ellri, ej var du fader til fenrisulve (sådanne uhyrer), der er ældre end alle (andre lignende uhyrer) 126 a (sml. Völuspá 43: austr sat en aldna i Járnvíði ok foeddi þar Fenris kindir, øst på sad den gamle kvinde (Angrboda?) i 'Jærnskov' og fostrede der 'Fenres' slægter 3: ulvætter, en hel yngel af uhyrer).

fer, nut. af fara.

ferð hu., færð, rejse.

ferskeyttir to., firkantet.

fasta (st), 1) fæste, gøre fast; (upers.) ekki vápn (gf.) festi á, egl. intet våben fæstede det derpå 3: intet våben hang fast (bed) derpå 32⁸, er á hvárigu festi járn (gf.), egl. på ingen af hvilke to det fæstede jærn 3: som bægge havde den egenskab, at jærn ikke bed på dem 35³⁸. festask, fæste sig, blive fast. 2) = fastna, festa sér konu 79³².

festur hu. (festar, gf. -i; -ar),

1) reb, tov, bånd. 2) flt. festar, trolovelse (som foregik under iagttagelse af visse ceremonier; sml. 79²⁷ — 80⁶). — festargarmr ha., lænkehund; som tilnavn 81²². — festarkona hu., trolovet kvinde, fæstemø. — festarmær hu., = festarkona.

fet ik., fjed, skridt, *vápnum sinum ganga feti framar, gå et skridt længere frem end sine våben 3: gå et skridt bort fra sine våben 132.

févan hu., udsigt til at vinde gods.

*fimbulvetr ha., 'fimbulvinter' (3: den vældige, uhyre lange og barske vinter, som går forud for ragnarok).

fimm (og fim) talo., fem.

fimtán talo., femten.

fimtándi ordenst., femtende.

fimti ordenst., femte.

fingr ha. (-rar; flt. fingr), finger.

fingrgull ik., fingerring.

finna (fann, fundum el. funnum, fundinn el. funninn), 1) finde (hvad man søger); gå til en (for at tale med ham); besøge en 92¹⁷, 135 a; træffe, møde (i alm., el. i fjendtlig hensigt 46¹²; sml. fundr); *bróður fundu þær Bjarnar i brynju fara, de fandt B.s broder iføre sig brynje 3: de traf ham i færð med at iføre sig brynje 129 a. finnask, findes 70³⁸; træffe hinanden, mødes (i betydningerne under 1 bruges også hitta). 2) finde, blive var, mærke, hann fann, at herbergit var opit, han fandt (så), at huset var åbent 26¹⁸, þú fannt eigi, hvor upp skyldi lúka, du kunde ikke finde (blive klog på), hvor man skulde lukke op 8²⁸, þat fann Þórr ok talði, at . . . , det lagde T. mærke til og sagde, at . . . , hann finnr nú, hvad hestrinn vill, han skönner nu, hvad hesten vil 26²⁵, þat fanntu, at ek var lauss, det fik du at føle, at . . . 24⁸, fleiri hlutir urðu þeir, er þat fannsk

á, at ..., hvorpá man kunde märke, at ... 63¹⁹. 3) *udfinde*, *finde* þá, *fremføre*, *finna orð við jötuns máli, *finde* þá orð (svar) til jættens tale, hann fann til þess mjök ýmsa hluti, *fandt* þá (anfærte) mange forskellige grunde dertil 46¹, f. e-t til saka (sé sök); f. e-m e-t, *have* noget at *udsætte* þá en, þat eitt finn ek Gunnlaugi 83¹⁷. 4) *skaffe* til *veje*, *udrede*, *betale* (e-m e-t), *finn mér lindar loga, *skaf* mig (*udred* som bod) guld 18.

finskr to., *finnsk*, af *finnsk* herkomst (1) fra Finland; 2) især fra Fin- eller Lapmarken.

*firar ha. flt., mænd.

*firinverk ik., *skændselsgærning*, *udåd*, *brøde*.

firnari, to. i højere grad, længere ude, fjærneres beslægtet, manni f. en bræðrungr, et led længere ude beslægtet end søskendebarn 3: næstsøskendebarn 72¹⁹.

firr sé fjarri.

fiskr ha., *fisk*.

*Fitjungur ha., allegorisk betegnelse for den rige, 'fedtmand', Fitjungs synir 3: rigmands sønner 135.

fjaðrhamr ha., *fjerham* (om Freyjas falkeham 115 a).

fjall ik., *fjæld*, *bjærg* (sml. berg).

fjándi ha. (flt. fjándr; *fjandi, fjandr), 1) *fjende*. 2) *djævel*, fjándinn 3: *fanden*, þú brytjaðir blámenn fyrir fjándann á Serklandi, *du nedhuggede* i S. blámænd for den onde 63⁷.

fjándmaðr ha., = fjándi.

fjándskapr ha. (-ar), *fjendskab*.

fjár. sé fé.

fjara hu., 1) *lavt vand*, *ebbe*. 2) *forstrand*, 'fjære' (den del af strandbredden, som overskylls af flodvandet og bliver tør ved ebbetid).

fjara (að), *ebbe*; skip (gf.) fjarar uppi, et skib bliver stående på land på grund af ebben 40²⁶,

(sj. pers.) sum skipin váru þá uppi fjöruð 40²⁰.

fjarkominn to., *langtfra*, *ingenlunde forpligtet* (til e-s, til noget).

fjarlægur to. (gf. -jan og -an), *fjærntliggende*, *fjærnt fra* (e-u).

fjarri bio. (højere og højeste gr. firr, first), *fjærnt*, *langt borte*; *fjærnt fra* (med hf.; mods. nær), at þú værir fjarri at skilja okkr, at *du var* (for) *langt borte* til at skille os 100², *londum fjarri, *fjærnt fra land* 124 b; *þótt hann sé firr of farinn 3: *selv om han bor temmelig* (meget) *langt borte* 134 a.

fjórði ordenst., *fjærde*.

fjörir talo. (fjörar, fjögur), *fire*, f. tigur, *fyrretyve*.

fjöl- i sms. meget: fjölmenni ik., *mængde mennesker*, mikit, litit f., *stort*, *lille antal folk* 52²⁸, með miklu f. 3: *med talrigt følge* 98³⁵, i allmiklu f. 3: *i en meget talrig forsamling* 43³².

— fjölmennr to., *med talrigt følge*, *mandstærk*. — fjölskyldi ik., *en mængde vigtige forretninger* 41³⁴ (flt.).

fjöld hu. (mest digt.), *mængde* (med ef.); som bio. meget, *fjöld ek fór, *meget jeg vandrede*.

fjöldi ha., *mængde* (= fjöld).

fjör ik. (hf. fjörvi), *liv*.

fjörbrot ik. flt., *dødskamp*.

fjörðr ha. (fjarðar, hf. firði; firðir, gf. fjörðu), *fjord*.

fjörlausn hu., *det at løskøbe sit liv*.

fjörur, flt. af fjara.

flá (fló, flógum, fleginn), *flå*.

flár to., *falsk*, *svigefuld*, *hyggja flátt*, *tænke falskt* (mods. mæla fagrt) 135.

flaug, fort. af fljúga.

*flaust ik., *skib*.

fleginn, fort. tf. af flá.

fléinn ha., *kastevåben* (*spyd*, *pil*).

fleiri, flestr, to., højere og højeste grad til margr, 1) *flere*, *flest*, ik. *fleira*, *flest*, *mere*, *mest*, *hvat er enn fleira*, *hvað er der*

så mere, flest ilt, det mest onde.
2) fleiri, mere omgængelig, venlig (sml. fár).

flet ik. (ef. flt. fletja), forhøjning langs sideræggene i boligerne, der i den ældste tid benyttedes både som sæde og leje (sml. pallr, set); også de på forhøjningen stillede bænke; deraf overført hus, bolig, *sitja á fleti fyrir 3: sidde på lur i huset 132 a, *sitja annars fletjum á 3: opholde sig i en andens hus 134 a.

fleygja (gð), egl. 'lade flyve', kaste, slænge (e-u).

*fljóð ik., kvinde.

fljóta (flaut, flutum, flotinn), flyde (på vandet), låta skip f., lade skibet drive uden sejl 48²³.

fljúga (fló og flaug, flugum, floginn), flyve.

flóð ik., 1) *flod, ström 18¹³, f. fleina, kastevåbnenes flod 3: blodet (sml. straumr). 2) flod (mods. ebbe); 3) oversvømmelse.

flógu, fort. flt. af flá.

flokkur ha., 1) flok, skare. 2) æredigt uden omkvæd (sml. drápa).

floti ha., flåde.

flótti ha., 1) flugt, kom f. i lið þeira 3: deres folk greb flugten 39²²; leggja el. leggjask á flóttu, gribe flugten 48³⁴, 21¹⁸ = snúa el. snúask á flóttu 40¹⁸. 2) de flygtende, reka flóttann, forfølge de flygtende 39²⁴.

*flugu to., flyvende (sml. sárviðr).

*flugr ha. (-ar), flugt. —

*flugartrauðr to., sém til flugt, kæk.

*flugtrauðr = flugartrauðr.

flýja (flýða og *fló, flugum; flýiðr, flýðr), fly, flygte, *fjandmenn flugu, fjenderne flygtede 130 a; flygte fra, for noget (e-t), f. hvarki eld né járn, hverken flygte for ild eller jærn 36¹⁰, *flýra så elda, es yfir hleypr, den flyr ikke for ilde, som springer over dem 36.

flytja (flutta, fluttr), 1) flytte,

bringe fra et sted til et andet (sml. fœra), jarl lét f. Gunnlaug út til Hallfreðar, lod G. befordre ud til H. 93²³, var fluttr varnaðr þeira til skips, deres varer blev bragte om bord 81²⁴; f. e-m e-t, bringe en noget 35³¹. 2) fremføre, frembære mundtlig, f. (el. f. fram) kvæði, fremsige et digt; göre bekendt, omtale, fluttisk útkvæma Gunnlaugs, G.s hjemkomst blev bekendt 97⁷; tale en sag for at skaffe den fremgang, f. orindi (sé orindi), fluttu þeir þónorðit ákafliga, de drev ivrig på frieriet 92¹⁴.

*flœja (flóða, flóiðr og flóðr), lægge lagvis 119 b (sml. anm.).

*fnása (að), fnyse af vrede.

fnýsa (st), fnyse; udblæse (e-u), f. eitri, spy edder.

fól ik., tåbe, tosse.

*foldvægr ha., jordvejen, jorden.

fólginn, fort. tf. af fela.

fólk ik., 1) flok, skare (på 40 mand), især krigerskare 127; heraf *kamp. 2) folk (kollektivt).

*folkdjarfr to., kampdjærv.

for- i sms. = fyr, fyrir, 1) for-, fore- 3: foran, för; forbi, ned ad (forbergis). 2) for- i forværende betydning (forbœnir, fordæma el. fyrirdæma, forlömme, o. s. v.).

fór, fort. af fara.

*forbergis bio., ned ad bjærget, ned ad bakke.

forbœnir hu. flt., forbandelser.

forðum bio., fordum.

forlög ik. flt., skæbne.

formáli ha., udtryk, formular, som man benytter for at tilkendegive hensigten med en el. anden handling, hafa, segja formála, anvende, fremsige en formular; den betingelse, der er knyttet til, indholdet, virkningen af en bestemt formular, hafa þvilikan formála, sem þar var á lagðr 3: udsætte dig for virkningen af den formular, som var knyttet dertil 63¹².

formælandi ha. (flt. -endr),
talsmand, forsvarer (egl. nut.
tf.; sml. mæla fyrir).

forn to., gammel, fra fordums
dage (sml. gamall); f. átrúnaðr,
fornir stafir, oldtids runer, kund-
skab om fortiden (oldtidssagn).

fornfræði ik. flt., oldtidssagn
(= fornsögur) 15³².

fornkonungr ha., oldtids
konge.

fornsaga hu., fortælling fra
oldtiden 27²⁶.

forráð ik., bestyrelse, rådig-
hed over, manna f., høvdingskab
(om 'godord' 83¹⁶).

forræði ik., = forráð.

fors ha., fos, vandfald.

fortölur hu. flt., forestillinger,
overtalelser.

forvitni hu., videbegærlighed,
nysgerrighed, *f. á fornum stöfum
við e-n 3: nysgerrighed efter,
lyst til at udforske (prøve) ens
kundskab om fortiden.

fóstbróðir ha., 1) fosterbrod-
er (som er opfostret sammen
med en anden; Skule Torstensön
kalder Gunlög sin 'fostbroder',
fordi han havde opholdt sig i
længere tid på Borg 84¹¹). 2)
fostbroder (som har svoret sig i
fostbroderlag med en anden).

fóstra hu., fostermoder; foster-
datter.

fóstri ha., fosterfader; foster-
sön.

fóthvatr to., rask til fods,
fodrap.

fóthoggva (-hjó), hugge fød-
derne af en.

fótr ha. (-ar, hf. föeti; föetr),
fod, både om foden alene og om
hele benet tillige med foden (sml.
hönd), falla til föta e-m, kaste
sig ned for ens fødder 58¹⁸, fell
á kné qðrum föeti, sank i knæ
med det ene ben; fodstykke (på
livløse genstande), hann klauf
stöðjann niðr i fötinn, kløvede
den ned i (lige ned til) fodstyk-
ket 20⁵.

frá, fho. med hf., fra (sml.
af, ór). a) om stedet (om en

bevægelse el. retning) bort fra,
fara f. e-m 93⁷, *riða vigi frá,
ride fra kampen, *út þú ne kemr
órum höllum frá, ud fra (frá =
ór) min hal 109 a. b) om tiden:
upp frá því, fra den tid af 73¹².
þaðan i frá (sé þaðan). c) om
andre forhold: 1) fra, fremfor,
auðkendr frá qðrum, let at kende
fra andre 49¹⁸. 2) om (i udtryk
som høre, sige og lign. om en el.
noget), segja frá ferðum sínum,
fortælle om sine rejser 90¹⁷. d)
Absolut uden styrelse: niðr
frá, ned derfra 3: neden for 48¹⁵;
myndi þér ei frá visat, du vilde
ikke blive afvist, Gunnlaugr, er
áðr var frá sagt, G., som der för
blev fortalt om 80²⁸, þat er frá
sagt, at ..., det berettes, at ...
83³⁵.

fráfall ik., død.

fram bio., frem (mods. aptr);
ofte om retningen frem på gulvet
fra døren el. væggen (sé gátt
og stiga; frem i tiden (se vita
fram). Med fho.: fyrir e-t
fram, fremfor, um fram (også
i ét ord), 1) fremfor (med gf.),
um f. flesta menn, fremfor de
fleste mænd, um f. alla menn
aðra 15³⁰ = um alla menn f. 15³².
2) som bio., desuden 35³⁰. —
Højere og højeste grad framar
(sj. fremr), frama(r)st (sj.
fremst), 1) (om stedet) længere
frem (sé fet) el. fremme (sé því),
længst frem (fremme); 2) (om
tiden): *hvat þú fyrst of mant
eða fremst of veizt, hvad du først
mindes el. fremmest (3: længst
tilbage i tiden, tidligst) véð 3:
hvor langt din erindring går
tilbage (sml. framr) 112 a; 3) (om
andre forhold) fortrinligere, bedre,
bedst, Noregsmönnum þótti Eiríkr
jarl miklu framar, egl. meget
længere fremme 3: langt fortrin-
ligere 89¹⁴.

framan bio., fremme, fortil.

framarla bio., langt frem
(fremme); i høj grad.

frambyggja ha. (-ja), 'frem-

bygger', kriger i skibets forstavn (sml. stafnbúi).

framgangr ha., *fremrykning* (i kamp); *fremgang*, held.

framgjarn to., *fremadstræbende*, ærgerrig, dristig; f. um e-t, *hidsig på noget* 20¹.

frami ha., *hvad der gavner og glæder, skaffer ære og berømmelse*, þótti þetta öllum mikill *frami*, dette syntest alle en stor *hæder* 10⁶, er fyrst eru talðir til alls *frama* 17¹⁴ (sé til 5); **dygtighed* 109 b¹; *dristighed* 58¹⁴.

framiðr, fort. tf. af *fremja*.

framkvæmð hu., *dygtighed*.

framlag ik., *ydelse*, urðu *framlogin* minni i móti, en nauðsyn krafði, *ydelserne* (fra undersætternes side) derimod (til at bøde derpå) blev mindre, end nødvendigheden krævede 3: indtægterne blev for små i forhold til de nødvendige udgifter 63²⁹.

frammi bio., *fremme*; hafa f. el. i f., *komme frem med, anvende, bruge*, hafðu i f. kúgan við þá, *brug du dine trusler mod dem* 82³⁴.

framr to., 1) (mest digt.) *fortrinlig, dygtig, dristig*; 2) (i alm. i prosa) *fræk, uforskammet*. — Højere og højeste grad *fremri* el. *framari*, *fremstr* el. *framast*, 1) *forrest*; 2) *tidligst* (i det under fram 2 anførte eks. kan *fremst* også være to.); 3) *fortrinligere, fortrinligst*.

framstafn ha., *forstavn*.

framviss to., *fremvis, fremsynet*.

fráneygr to., *med strålende, spillende øjne* (digt. ord 23²⁹).

frásagn hu., *'frasagn'*, *beretning, fortælling*, vera til *frásagnar* um e-t, *berette om noget* 103²¹, færa e-t i *frásagnir*, *gøre til genstand for fortællinger* 3: *fortælle om, omtale* 34²⁵.

fregna (frá, frágum, freginn), 1) *spørge, erfare noget* (e-t); 2) **spørge en* (e-n) om noget (e-s,

at e-u 123 a, 125 a); sml. *frétta*, *spyrja*.

freista (að), *prøve, sætte på prøve* (e-s), væri vel, at vér *freistaðim* hans *nakkvat* 84¹⁶, **f. orðspeki jötuns* 108 b, **f. sins frama* 109 b; *prøve, forsøge*, **fjölð ek freistaðak, meget jeg prøvede* 108 a, **skal freista, hvárr fleira viti, det skal prøves, hvem der véd mest* 109 a, (med ef.) f. *skal þessar iþróttar* 54¹⁸, f. *sin, forsøge sig*; også med um (of), f. um (of) *fleiri leika, prøve flere lege* 72⁴; med navnef., f. at *renna* 51³; med bo. ef, *forsøge om* 11².

fremð hu., *ære, berømmelse* (sml. *frami*). — *fremðarverk* ik., *berømmeligt værk, stordåd*.

fremi bio., kun i forb. svá f. (at, er, ef), *så fremt, for så vidt; da først, skilðisk konungr svá fremi við, er hverr maðr var drepinn* 3: *kongen hørte ikke op (med at forfølge dem), før end hver mand var dræbt* 40⁵.

fremja (framða, framiðr og framðr), *fremme; udføre*, sjá hefir *hólmanga síðast framið verit á Íslandi, dette er den sidste holmgang, der er bleven øvet (er holdt) på I.* 100⁸.

frest ik. (mest i flt.), *frist, udsættelse*, á viku *fresti, med en uges frist, om en uge*.

fresta (að), *opsætte, udsætte, forhale* (e-u) 41⁴; *frestask, forhales, trække i langdrag, frestaðisk tilkváma hans, hans ankomst forhalede, han lod vente på sig.* 92¹⁷.

frétta (tt), 1) *'fritte', spørge, erfare noget* (e-t), f. til e-s, *høre, erfare noget om en* 101³⁰; 2) *fritte, spørge en* (e-n) om noget (e-s, at e-u); sml. *fregna*, *spyrja*.

fréyða (dd), *fråde, skumme*.

friðland ik., *'fredland'*, *fredsted*, hafa f., i *fred (frit)* kunne *opholde sig etsteds* 89³¹.

friðleikr ha., *skönhed, smukt ydre*.

friðr ha. (-ar), 1) *fred*, þessi hinn mikli f., *denne lange fred* 38²⁷, *sleit Fróða frið (sé slita); *personlig sikkerhed, tryghed*, láta e-n fara i friði 57¹⁶, *elli gefr hán um engi frið, þótt hán um geirar gefi, *alderdommen giver ham ingen fred (under ham ingen ro, skåner ham ikke), om end spyð gör det (egl. giver ham den)* 133 a. 2) **venskab, kærlighed*, eldi heitari brenn með illum vinum friðr fimm daga, *hedere end ild brænder mellem troløse venner venskabet fem dage* 134 b.

friðr to., *smuk, fritt forneyti, et stadseligt følge* 68¹⁶.

*fróðgeðjaðr to., *vís i sind, forstandig*.

fróðr to., *vís, kundskabsrig* (især om kundskab til fortidens begivenheder, kyndig i historien).

frost ik., *frost*.

frumvaxti (og -a) to., *netop fuldvoksen, i den første manddomsalder*.

frýja (frýða, frýiðr og frýðr), *frakende en (e-m) noget (e-s), bebrejde en mangel på noget, f. efndanna o: bebrejde dig, at du ikke opfylder dine løfter* 62²⁴.

frægð hu., *berømmelse, navnkundighed* (sml. fremð).

frægr to. (gf. -jan), *berømt, navnkundig*.

frændi ha. (flt. frændr), *frænde, slægtning* (også om det allernærmeste slægtskab mell. forældre og børn og mell. søskende: nakkvarr þinn frændi eða þinna ættmanna o: nogen af dine nærmere eller fjærnere slægtninge 106⁵, frændi minn o: min sön 83¹², frændi i tiltale = sön! 96¹⁴⁻¹⁶); frænda afli (sé afli).

frændsemi hu., *frændskab*.

frækn to., *modig, tapper*.

fræknleikr ha., *tapperhed*.

fræknliga bio., *modig, tappert*.

fugl ha., *fugl*. — fuglarödd hu., *fuglerøst, fuglenes stemme, tale*.

full- i sms., *fuld, meget*: fullkominn to., *fuldkommen*; rede til 45⁷.

fullr to., *fuld* (e-s, af e-u), hon tók eitr mikit, horn fult, *hun tog megen gift, (nemlig) et fuldt horn, et horn fuldt* 15⁵; at fullu, *fuldt, til fulde*.

fullting ik., *hjælp, bistand*.

fundr ha. (-ar; -ir), *møde* (i alm., el. i fjendtlig hensigt kamp; sml. mót) koma til fundar við e-n, *møde, træffe sammen med en* (sml. finna), fyrsta sinn á skóginum kom ek til fundar við yðr, *første gang i skoven var det mig (og ingen anden), der mødte eder* 8²¹, fara, *søge* á fund e-s, *fare, søge til møde med en, begive sig til en* 20¹⁵, 85¹⁵, 102¹², senda e-n á fund e-s, *sende en til en* 45⁸, ná e-s fundi, *opná møde med en, blive stedet for en* (få 'audiens' hos en) 90⁴, stökkva undan á fund e-s, *flygte til en* 21²³, fara frá fundi e-s, *gå fra en, forlade en* 62²².

fundu, fundinn, af finna.

furða hu, 1) *varsel*. 2) *besynderlig ting, vidunder*, þetta er meiri f, er ..., *det er et større under, at ...*, *det er højst mærkeligt, at ...* 23³⁵. — ef. furðu som bio., *usædvanlig, overordenlig, meget, f. mikit skip, overordenlig ('forskrækkelig') stort skib*.

fúss to, *begærlig efter, tilbøjelig til* (e-s), hann var þess fúsari at berjask, *han havde mest lyst til at kæmpe* 38²³.

fylgð hu., *følge, ledsagelse; hjælp*.

fylgja hu., *fylgje, skytsånd* (der trodes at ledsage mennesket og ofte viste sig i dyreskikkelse), fuglar þeir munu vera manna fylgjur, *de fugle er sikkert menneskers fylgjer* 76¹².

fylgja (gð), 1) *følge, ledsage* (med hf.), fylgði þat orðsending hans. at ..., *med budskabet fra ham fulgte den opfordring, at ...* 45¹¹, þat fylgir ok, *hertil*

kommer også 41³³; f. eptir, følge med 69³⁰. 2) følge, rette sig efter (med hf.). 3) slutte sig til ens mening, gå ind på noget, understøtte, hjælpe (med hf.), likar mér ekki, nema þú fylgir þessu, jeg bliver misfornöjet, hvis du ikke går ind på dette (og tager dig af denne sag) 83⁷.

fylki ik., 1) *flok, skare (sml. fólk). 2) 'fylke', herred (landsinddeling i Norge).

fylking hu. (-ar; -ar), 'fylking', slagorden.

*fylkir ha., høvding, fyrste.

fylkja (kð), 'fylke', stille i slagorden.

fylla (ld), fylde med noget (e-s, af e-u).

fyr = fyrir.

*fyrðar ha., flt., mænd, mennesker; krigere.

fyrir (også fyri og især i det ældste sprog fyr), fho. med gf. og hf., for. A. med gf. a) om stedet (om bevægelse el. retning), 1) for, frem for, foran, koma þeir f. konunginn, gekk hann f. jarlinn; hann dró bogann f. odd orvarinnar, han trak buen foran pileodden o: spændte den så stærkt, at pileodden kom inden for buen 51²⁸, setberginu brá ek fyrir hogginn, klippen skød jeg frem for huggene (for at afbøde dem), halda skildi f. e-n, holde skjoldet for en (for at afbøde modstanderens hug i en tvekamp) 99³¹; 2) forbi, hen over, ud over, ned fra, f. borð, over bord; forb. med stedsbio. på -an: f. austan, vestan, øst, vest for, f. ofan, neðan, oven-, nedenfor, f. handan, hinsides o. s. v. b) om tiden, för, f. miðjan dag, för middag, hálfum mánaði f. vetr, en halv måned för vinteren. c) om andre forhold: 1) for, i steden for; til gengæld, erstatning, betaling for; til bedste for, ganga fram fyrir e-n, gå frem (gå i kamp) for en o: i ens sted, på ens vegne 31²⁵, *hón skell of hlaut fyr

skillinga, en hogg hamars fyr hringa fjöld, hun fik smæk for (i steden for) skillinger og hug af hamren for mængde af ringe; bót, bæta f. e-t; biðja matar fyr sik ok fyr dýrit, bede om mad til sig og til dyret 56²³, brytja blámenn f. fjándann (sml. B, c, 2). 2) (om grunden) for, for-medelst, f. þin orð ok okkra vingan, på grund af din anmodning og vort venskab 83³¹, f. þat, derfor, af den grund (= fyr þá sök 15²), f. þá sök at, fordi 37⁸, f. sakar, sakir (med ef.), for — skyld. B. med hf. a) om stedet (om en væren) for, foran, vāru þeir f. konungi, de var for kongen (hos ham, i hans selskab) 90²⁰, vera úti f. karldurum 72²⁵, var grind fyrri borg-hliðinu, læsa hafnir f. landi, lukke havnene i (egl. foran, som giver adgang til) landet 64³⁶ (sml. 59¹⁵), *fullar grindr sák fyr Fitjungs sonum o: hos F's sønner 135 b; (om en bevægelse) ferra þá Loki f. netinu, L. løber foran nættit (indtager hele tiden stillingen foran det) 14¹⁻². b) om tiden, for — siden, f. fimm nóttum, fām vetrum 93³², 94⁷. c) om andre forhold: 1) for, foran (hvor den stedlige betydn. endnu mer el. mindre ligger til grund): for en (i hans nærværelse el. påhør), kveða visu f. e-m 105¹¹, hrópa mik f. höfðingjum 91¹⁶; lát mik ná at þegja f. þér, lad mig få lov til at tie for dig 61¹⁴; foran, på ens vej og lign., liggja, sitja f. e-m (sé liggja, sitja), verða f. e-m, komme på ens vej, varð f. þeim mörk o: de kom til (traf på) en skov, verða f. e-u, blive udsat for, komme i berøring med noget 22³⁴; vera f., være forbud på, varsle, mun vera f. veðrum; for, i spidsen for, hann var f. þeim o: han var formand for dem 85²⁰, stýrimaðr f. skipinu; ráða f. e-u, råde for, herske over; fremfor, var Hrafn fyrir þeim i hvivetna,

var foran dem 3: overgik dem i alt 80¹². 2) for, til gagn el. skade for en, starfa f. e-m, arbejde for en, váru gervir eldar f. þeim 36⁶, lúka upp f. e-m, lukke op for en; fell þar mart f. Hundings sonum, der faldt mange for H.s sönnur 3: de mistede mange af deres folk 22⁹, dýrit mun deyja f. þér, dyret vil sikkert dø for dig 56³². 3) (om grunden) for, formedelst (= A, c, 2), f. úfriði þeim 35²³, f. því, derfor, f. því at, fordi, f. því, hvorfor? for en (i udtryk som flygte, falde o. lign. for en), falla f. e-m 15²⁷, 104¹; verða vanhluta f. e-m (sé vanhluta), bera skarðan hlut f. e-m (sé skarðr). 4) imod, hirðr f. úfriði, beskyttet, sikret mod ufred 65¹⁹. C. Absolut uden styrelse: Loki fór fyrir . . .; drógu þeir netit yfir hann ok kendu, at kykt var fyrir, Loke løb foran o. s. v. (sml. vera fyrir) 13²⁸⁻²⁹, engi njösn fór fyrir um þat, fyrr en, ingen underretning gik forud om det, för end 37²¹; sa örninn, er f. var, den örn, som var der för (den anden kom), som alt var der 75³⁴; standa f., stå i vejen (for), træde hindrende i vejen 97²², 101¹³, brast alt, er f. varð, alt det, som kom i beröring dermed 3: alt, hvad den ramte 23¹⁵; var sa höfðingi fyrir (neml. herinum), er H. hét, den høvding stod i spidsen derfor (for den), som hed H 93³; eptir því, sem f. var sagt, således som der var foreskrevet 23⁸.

fyrir- = for-.

fyrirgefa (-gaf), tilgive.

fyrirmaðr ha., formand; som overgår andre 67³³.

fyrirrum ik., forrummet (rum i skibet foran løftingen). — fyrirrumsmaðr ha., mand i forrummet.

fyrir (og fyrri), fyrst, bio. i højere og højeste grad, 1) för, først (i tid el. orden), ek á fyrir at flytja kvæði, er ek kom fyrir

til yðvar 90²⁶⁻²⁷, til þess hefir engi orðit fyrri en þú, det har ingen dristet sig til för end du 86²¹, 87²⁸, *þat ek fyrst of man, det mindes jeg først (fyrst kan her også være to.) 112a, riða munu vér fyrst at sinni (sé sinn); hann er ágætast fornkönunga, fyrst af mildi, først og fremmest på grund af 34²³; fyrr en bo., för end. 2) fyrr, för, heller, *fyrr vilda ek hrafna seðja á hræum þinum, en tigr yðrar teygja at solli, för (heller) vilde jeg . . . end . . . 126 b.

fyrri, fyrst, to. i højere og højeste grad, først af to, tidligere, først (i tid el. orden), hann skal fyrri flytja kvæði, han skal først (af jer to) fremsige sit digt (fyrri kan her være både to. og bio.) 90³², enir fyrri frændr, de tidligere (3: hedengangne) frænder, forfædrene 17¹², hinn fyrri dag, den foregående dag 12⁵; *Þrym drap hann fyrstan 118 b, hann býðr fyrstum Pálnatoka 41⁴.

fýsa (st), opmuntre, tilskynde (e-n e-s), allir fýstu þessa ráðs, tilrådede dette parti 68¹⁰; (upers.) mik fýsir, jeg har lyst til, braut fýsir mik, jeg længes bort 57²⁵. fýsask, have lyst til, f. i braut, længes bort 57²⁹.

fæ, nut. af fá.

fæð hu., uvenlig stemning, kulde (sml. fár), nokkur f. var i milli þeira, der herskede nogen kulde, det var noget køligt imellem dem 68¹⁶, hann lagði f. á austmanninn, fattede uvilje, viste kulde mod Nordmanden 76²³.

færi, højere grad af fár.

fœða (dd) 1) føde til verden (om kvinder; sml. ala, bera 2). 2) opføde, opfostre (i alm. f. upp), skal þat barn út bera, ef þú fœðir meybarn, en upp fœða, ef sveinn er 76¹⁹, hon lét upp fœða landseta sinn, hun lod sin lejlænding opfostre det (barnet) 77¹⁴; middelart med lid. bet.:

hon fœddisk upp þar, opfostredes der 74¹², 78¹³.

fœra (rð), føre, bringe (sml. flytja), þeir fœrðu hann á hest sinn, satte ham op på hans hest 105¹, hon var til kirkju fœrð, hun (hendes lig) blev bragt til kirken 107¹⁸, þeir fœrðu akkeri ok stafnljá í skip Sveins, de kastede ankere og entrehager i Svens skib 50⁷; f. e-m e-t, bringe en noget (som han skal have) 56¹⁰, 104¹⁴, *nú fœra mér Freyju at kván, nu fører de mig (bringer man mig) F. til hustru; fœra e-t i kappmæli, gøre noget til genstand for strid, skændes om noget 90⁸¹; fremføre mundtlig, f. e-t til, anføre noget som grund 61¹⁹; f. e-m kvæði, fremsige et digt for den, til hvis ære det er forfattet.

fœri ik., hvad der sætter en i stand til noget, lejlighed, koma i f., få lejlighed til, f. á e-u, lejlighed til noget.

fœrr to., 1) i stand til at fare, rejse 41³³ (sml. úfœrr); i stand til, dygtig til, einn hlutr er sá,

er ek em til f. yðvart ørindi at flytja, der er én ting, som sætter mig i stand til 67⁵ (sml. vanfœrr), til enkis fœrir, ikke i stand til noget. 2) skikket til at befares, farbar, fremkommelig (om hav, floder, veje o. s. v.).

fœti, hf. af fœtr.

fœður- sé faðir.

fœlr to. (gf. -van), bleg; *fœlvir oddar, 'blege' odde 3: mörke (grålige) spyd 128 a (sml. grár).

fœlski (fœlski?) ha., den hvide, lette aske, som endnu har det brændtes form.

fœr hu. (farar; -ar og -ir), 1) rejse, hvers manns f., þá er fœr norðr eða suðr með landi 3: et sted, som enhver, der sejler langs kysten mod nord el. syd, må forbi 63⁴ (sml. allra manna leið; sé leið). 2) hvad der vederfares en (sé fara b og sml. under minn). — fararefni ik. flt., rejsemidler, rejsepenge.

fœrunautr ha., rejsekammerat, ledsager.

fœruneyti ik., følgeskab, følge.

G.

gá (gái, gáða, gáðr), give agt på, ænse (e-s), þeir gáðu eigi annars, en þeir berðisk á sléttum velli, de lagde ikke mærke til andet, end at (bildte sig ind, at) de kæmpede på flad mark 51⁵, gá eða geyma e-s, agte eller ænse noget 91³³.

gaflak ik., et slags kastespyd.

gagn ik., 1) gavn, nytte. 2) (især digt.) sejr, *verðr gagns, værdig til sejr.

gagnvegr ha., genvej.

gala (gól, galinn), gale, skrige; synge, særlig fremsige tryllesange (galdr), *hraðmælt tunga opt sér ógótt of gelr, en rap tunge 'galer' (snakker) sig ofte fortræd

til, pådrager sig tit fortræd (idet de ubesindige ord virker som galdr) 133 b, *(om Hels hund) galdrs fœður gól of lengi, den 'galede' (3: tudede, udstødte ildevarslende hyl) længe ad galders fader 119.

galdr ha. (-rs), galder, tryllesange, trolddom, *galdrs faðir 3: Odin 119 a.

galt, fort. af gjalda.

gamall to. (gf. gamlan; højere og højeste gr. ellri, ellztr), gammel (om alder, sml. forn); med alderen i ef., hvortil gamall også kan underforstås 84²⁴⁻²⁶.

gaman ik. (hf. gamni), gammen, skæmt, moro, henda g. at

e-u, *finde fornøjelse i noget*; **kærlighed, kærlighedsforbindelse*, hann hafðit gýgjar g., *nød ikke gyges 'gammen'* 111 b; **kamp* (sml. leikr), ótrauðr gamans, *ivrig efter kamp* 33⁴.

gamlaðr to., *alderstegen*.

ganga hu., *gåen, gang*, brugðu konur gongu sinni 3: *de satte sig i bevægelse* (for at gøre deres forberedelser til hjemrejsen) 96³⁰; **af gongu, fra rejsen* 109.

ganga (gekk, gengum [sj. gingum 42³⁸], genginn), 1) *gå, bevæge sig til fods* (sml. fara), g. á land upp, *gå i land* (sé á A, a), g. á skip, *gå om bord*, g. til e-s, *gå hen til en*, g. til tals við e-n, *gå hen og tale med en*, g. fyrir e-n, *gå (træde) frem for en*, gangið ok sitið, *gå hen og sæt jer* 90¹⁴ (sml. fari hann ok siti hjá þér 90¹¹), **ganga þeir Freyju at hitta* 116 a, **gengu þeir fagra Freyju túna* (ef.), *til F's fagre tun* (sml. fara, riða) 115: *ganga haltr, gå halt, halte* 84¹⁴; 2) (om livløse genstande) *bevæge sig, skip gengr* (sml. meiri); (uden bevæg.) *strække sig, fram i vatnit gekk nes, ud i vandet gik (strakte sig) et næs* 103⁹, 54³⁰; 3) (overført) g. i glimur við e-n (sé glima). g. til tals við e-n, *give sig i samtale med en* 96³¹. 4) *have en vis gang* (sml. fara A, b), *hversu ganga mun ævi hans, hvorledes hans liv vil gå (løbe af, føje sig)* 20¹⁷, **mart gengr verr en varir* (sé vara); e-m gengr illa, *det går en ilde* 94²⁷. — Med fho. og bio.: g. á e-t, *gå løs på, anfalde*, Þórr gekk á grindina, *greb fat i, stødte til gitteret*; g. upp á saklausa menn, *vælte sig ind på, forurette sagesløse mænd* 86⁵. g. af e-u, *forlade, gekk af honum móðrinn, hæftigheden forlod ham, satte sig ('gik over')*; (absol.) *gå til ende, ef i einum drykk gengr af, hvis det tömmes i ét drag* (sml. af slut.). g. at e-u, *gå løs på, trænge ind på*;

gengusk þeir at, *de gik løs på hinanden* 103²². g. eptir, *gå i opfyldelse, hygg ek, eptir munu g., at det vil slå ind, indtræffe* 76¹⁹. g. fyrir, *gå foran*. g. til e-s, *foranledige noget*, e-t gengr e-m til e-s, *bevæger (tilskynder) en til noget, þat gekk mér til þess, at ek ann þér eigi faðmlagsins Helgu, det bevægede mig dertil, at jeg ikke under dig* . . . 104²². g. upp, *slippe op, gå med, forbruges* 57³⁵, 64¹.

garðr ha., 1) *gærde*; 2) et (af gærde o. s. v.) indesluttet rum: a) *gårdsrum, gård*, **mætti hann Þór miðra garða* (stedets ef.), *mødte T. midt i gården* 115 b; b) *gård, hus, bolig* 117 b¹, **i gørdum goða* 108 a. **ása garðar* (= ásgarðr) 115 (mods. jötna heimar); c) *befæstet sted* (= borg), ásgarðr, *gudeborgen*, Útgarðr el. -garðar, *'borgen' i jættehjem*; flt. Garðar el. Garðaríki, *store og lille Rusland* (blandt disse 'garðar' er navnlig Hólmgarðr bekendt 66 ff.); Mikligarðr, *Konstantinopel*.

gata hu., *sti, vej*, sitja á götu e-s, *sidde på ens vej* 3: *møde en* (i fjendtlig hensigt), *kæmpe med en* (sml. sitja fyrir e-m) 25⁶.

gátt hu., *falsen i dørkarmen, tærskel*, **gáttir allar, áðr gangi fram, umb skoðask skyli, umb skygnask skyli* 3: *man skal nøje sé sig om på alle tærskler, før man går frem* (på gulvet fra døren) 132 a; *dörabning, dör*.

gaum hu. og gaumr ha., *agtpågivenhed, opmærksomhed*, i forb. gefa gaum at e-u, *give agt på, ænse, lægge mærke til*.

*Gautatýr ha. (hf. -tývi og -tý), *navn på Odin*.

*gautr ha. (om Odin) *'fader, skaber'* (?).

geð ik., *sind (sindslag)*, **blanda geði við e-n, 'blande sind' med en* (om den højeste grad af fortrolighed) 135 a, **vita til geðs sins, vide af sig selv, være ved sin bevidsthed, *færa*

veit, es fleira drekr, sins til geðs gumi, *jo mere en drikker, desto mindre véd han af sig selv* 133b. *gødda* hu., *gedde*.

geðspeki hu., *visdom*, *kløgt*. *gefa* (gaf, gáfum, gefinu), *give* (sml. fá, selja): *give* som *gave*, *forære*, *skænke* (e-m e-t), *villtu gefa mér þá* (mods. selja) 56⁷, **gaf hann Helga nafn ok Hringstaði . . .*, *blóðorm búinn bræðr Sinfjötla* 122; *give i betaling, udrede* (e-t við e-u) 56⁴⁻⁵, *give, overlade, tilstå, indrømme* (e-m e-t), **myndak gefa* (= selja) þér 115a, g. e-m orlof 93¹⁰; *give føde, made, g. svinum, gøltum* 125, 126. Andre forbindelser: g. *gaum* at e-u (sé *gaum*); (upers.) þeim *gefr byr* (sé *byrr*).

gegn to., *ret*, *lige*, *enn* *gegnsta* veg el. it *gegnsta* o: *den korteste vej*; *bekvem*, *passende*; *retsindig*. Ik. *gegnt* som bio. (med hf.), *lige over for*; også *yfir* g. 77²⁹.

gegn el. i g., fho. med hf., *imod*; *imøde*.

gegnum el. i g., bio. og fho. med gf., *igennem*.

**geirmimir* ha., '*spydjætte*' (om *Hunding* 122b, måske snarere at opfatte som *egennavn*).

geirr ha., *spyd*.

geisa (að), *fare voldsomt frem*, *lata* g. *eld* ok *járn* o: *fare frem med ild og sværd* 21²¹.

geisli ha., *stråle*.

geit hu. (flt. *geitr*), *géd* (hu. til *hafr*).

gekk, fort. af *ganga*.

gelda (ld), *gilde*.

gelti, hf. af *gøltr*.

gengi ik., *ledsagelse*, *følge*, **gótt* g. *Norðmanna*, *et godt følge*, af *Nordmænd* 129a, **g. goða*, *gudernes følge* o: *enherjernes skare* 130a; *bistand*, *hjælp*.

gengu, *genginn*, af *ganga*. *gera* sé *gøra*.

gerð, sé *gørð*.

gerðar hu. flt. (mest digt.), *klæder*, *rustning*, **g. várar*, *vore våben* 130b.

gerla, *gerr* sé *gørla*, *gørr*.

gersimi sé *gørsimi*.

gestr ha. (-s; -ir), *gæst*, *fremmed*, **ganga skal*, *skala* g. *vesa ey i einum stað*, *gå skal man*, *ej skal man være gæst altid på ét og samme sted* (el. pers. med *gestr* som subj.) o: *man må ikke misbruge gæstevenskabet* 134a.

geta (gat, gátum, getinn), A. med gf. 1) *få*, *erholde*, *opnå*, (især digt., sml. fá), **g. gótt af e-m* 135a, **sjaldan liggjandi úlfr lær of getr, né sofandi maðr sigr* 133b (for lær vistnok opr. *lamb*; Saxo oversætter det med *agnus*); g. sér e-t, *skaffe sig noget*, *komme i besiddelse af* (se under *orðstirr* og *sefi*), **hinn es sæll*, *es sér of getr lof ok líknstafi*, *lykkelig den*, *som skaffer sig* (o: *besidder*) *egenskaber*, *hvorved man vinder andres ros og godhed*; *få*, *lære*, (ordsprog) *lengi man þat*, *er ungr getr*, '*hvad ung nemmer, gammel ej glemmer*' 95¹⁹; 2) med fort. tf. (sml. fá), *få udrettet*, *formå*, *kunne*, *hann gat fengit vörn sin*, *fik grebet* 101⁷. 3) *skaffe en* (e-m) *noget* (e-t); g. e-m *illa*, *bringe ulykke over en*, *skade en* 109a. 4) *avle* (både om mand og kvinde; sml. ala), **hvé sá börn of gat*, **fótr við föeti gat son*, *foden avlede en søn med foden* 111b. B. med ef. 1) *omtale*, *er þess eigi getit*, *det omtales*, *meldes ikke*, *er þess við getit*, *det fortælles* 43¹¹, *eigi er þá getit fleiri orða þeira*, *flere ord af dem omtales ikke ved den lejlighed* 55⁶, *heyrt hefi ek þin getit*, *jeg har hørt dig omtale* 66¹⁵, g. e-s at *góðu*, *omtale noget fordelagtig*, *med berømmelse* 131b. 2) *gætte*, *formode*, *þess geta menn*, *at . . .*, *man formoder*, *at . . .* 13⁷, *eptir því sem hann hafði getit til*, *således som han havde formodet* 65²¹.

geyja (gó), *gø*.

geyma (mð), *give agt på*, *drage omsorg for* (e-s).

geysi bio., særdeles, overmåde, (skrives også sammen med det følg. ord; sml. of).

geysingr ha., det at fare voldsomt frem, voldsomhed.

-gi (-ki efter t og s) nægt. part., der i det ældste sprog og hos digterne føjes til andre ord end udso., som bruger -a (-at, -t) i samme betydning (se dette); foran -gi bortfalder nf.s r, og m bliver n. Oprindeligt betegnede -gi kun ubestemt almindelighed, og den nægtende betydn. måtte udtrykkes ved en tilføjet nægtelse (ne, ikke); men allerede i det ældste sprog er det nægt. begreb i alm. knyttet til -gi alene (dog hvergi, hvilken som helst, hvatki, hvad som helst; hvárgi, ingen af bægge og hvilken som helst af bægge, hvergi, ingensteds og hvor som helst). Senere fortrænges -gi af eigi, ekki, undtagen i forskellige steds- og bio. (engi, ingen, hvárgi, hvergi o. s. v.; aldri, aldrig, eigi, ikke, hvergi o. s. v.).

gildr to., 1) som holder fuldt mål, har fuld værdi; 2) gild, gæv, fuldgod, g. konungr 42⁷.

gildra (að), 'gildre', sætte fælde, lægge snare for dyr; g. til e-s, (ved list) søge at udvirke noget, g. svá til, at fundr þeira Sveins konungs mætti verða 3: mage det så, at kong S. og hans forbundsfæller kunde møde ham 45²³ (= stilla svá til, at þeir mætti finna Ólaf konung 46⁸).

gipta hu., lykke, held. — giptumaðr ha., lykkens mand (som har lykken med sig).

gipta (pt), gifte, bortgifte (en kvinde), g. dóttur sina e-m 28³³, 82^{18.23}; giptask e-m, gifte sig med en (om kvinden; sml. kvángask).

gisling hu. (-ar; -ar), det at give gisler, *selja at gislingu, give som gissel.

gista (st), være til gæst; gæste, besøge.

gjaforð ik, (en kvindes) giftermål.

gjald ik., betaling, erstatning,

ofte i flt., *glik skulu gjöldgjöfum, gengæld skal være gaven lig (sml. 'lige for lige, når venskab skal holdes') 135a, *gjöld mikil mins höfuðs, stor bod for mit hoved 19².

gjalda (galt, guldum, gold-inn), 1) betale, udrede; erstatte, gengælde (e-m e-t), g. mála, betale sold, g. bónda mörk, betale bonden en mark, *g. ok gefa, skænke og give 122a, *g. gjöf við gjöf 134a, *þeir áttu jöfri at gjalda fjárnám mikit ok föður dauða, de havde at betale fyrsten (3: kræve bod af ham for) det meget gods, han havde røvet, og deres faders død 122b. 2) undgælde for (e-s).

*gjálfrdýr ik., 'søgangs-dyr', 'hav-dyr' (gjálfr ik., det brusende, oprørte hav, søgang) 3: skib (sml. brimdýr).

gjalla (gall, gullum, gollinu) skrige, *arar gullu, örne 'gællede', skreg 121.

gjarn to., begærlig, ivrig efter. gjarna, bio., gerne (sml. heldr, helst).

-gjöf hu. (gjafar; gjafar og -ir), gave.

gjöf full to (gf. gjöflan), gavmild.

glæða (að, kun brugt i nut. = glædja), glæde, g. örnu, glæde örne 126.

glæðr to., glad, munter; fornöjelig, morsom, þótti glæðara at tala við Helgu en vera i starfi með kaupmönnum 81²⁶.

glæð værr to., munter, oprömt.

glæði hu., glæde, munterhed; fornöjelse, morskab, göra sér g., skaffe sig morskab 61¹⁰.

glædja (gladda, gladdr), glæde, fornöje, þat glæðr mik, det glæder mig.

gleypa (þð), sluge.

glikr to., ældre form = likr.

glima hu., bryden, brydekamp, ganga i glimur við e-n, gå i (indlade sig i) brydekamp med en 94²⁷, taka til glimu, begynde

brydekampen 94⁸⁰. (En i oldtiden og endnu på Island meget øvet legemsfærdighed, hvortil der ikke blot krævedes fysisk styrke, men især smidighed og behændighed; både arme og ben brugtes, og der anvendtes forskellige slags kneb (brøð; sé bragð); sml. fang, der er det almindeligere, mere omfattende udtryk for 'at tage tag med en' og særlig bruges om den simple art brydning, 'rygtag', hvor det væsenlig kom an på fysisk styrke, medens glima bruges om brydning efter kunstens regler.)

glotta (glotta), *grine, lé hánlig*, også g. við (um) tønn, *lé hánlig* (så at tænderne kommer til syne) 4³⁰.

glumra (að), *klinge, klirre*.

glúpna (að), *blive betuttet, tabe modet* (om børn, der bliver så bange, at de er nær ved at græde) 54¹⁰.

*glymhringr ha., 'larmring' o: *sværd*.

glymr ha. (-s; -ir, ef. -ja), *brag, drön*; *járna g., *våbenklirren*.

glæsiligr to., *strålende, prægtig*.

gnýja (gnúða, gnúit), *brage, larme*, bylgjur gnúðu á borðunum, *slog bragende mod skibsbordene*.

gnýr ha. (-s; -ir, ef. -ja), *gny, brag*.

gnæfa (að), *rage frem*.

goð ik., *gud*, især i flt. goðin, 'de hedenske guder' 10³⁶ (guðin yngre form 13⁹); *garðar goða, *gudernes bolig* (sé garðr). Efter kristendommens indførelse brugtes goð (senere alm. guð) i ent. ha. om *den sande gud*, medens ik. vedblev at holde sig om *de hedenske guder* (senere dog også ha. flt. guðir = goð, guð, 'guder', *afguder*).

*góðborinn to., *ædelbåren*. (= itrborinn) 125 a (el. goðb., 'gudebåren'; *nedstammende fra guderne*, διογενής).

goði ha., 'gode', *herredshøvding på Island*, som i den hedenske tid forenede den gejstlige og den verdslige myndighed, men efter kristendommens indførelse kun beholdt den sidste og navnlig omsorgen for retsplejen.

góði ha., *god forståelse, godt forhold*, oll vinátta ok allr góði, *alt venskab og hele det gode forhold* 44³.

goðorð ik., 'godord', *en godes* (sé goði) *værdighed og myndighed*.

góðr to. (ik. gott, ældre gótt; højere og højeste gr. betri, beztr), *god* (mods. illr): (om personer) *god, brav, velsindet; dygtig, flink, tapper*; (om andre genstande) *god, gott* sverð; *megen, stor, góð virðing, megen anseelse* (= mikil v.); gott er til e-s, *noget er let at opnå*.

gól, fort. af gala.

gólf ik., *gulv*.

*gotnar ha. flt., *mænd*.

gótt, gott, ik. af góðr.

grafa (gróf, grafinn), *grave*, var húsit grafit i jorð niðr, *det var gravet ned i jorden* 26¹⁸ (her måske om hele det af slangen beboede hus, ellers kun om en bygning, hvis grundvold er skjult i jorden).

*gramr ha. (-s; -ir), *kriqshøvding, fyrste*.

gramr to., *vred, forbitret*; ik. flt. grqm (og ha. flt. gramir) bruges uden tilføjet no. goð (guðir) i betydn. 'de vrede guder', der straffer menneskene og således optræder som deres fjender (sml. græmi); derfor = 'den onde', 'djævlén' (sml. deila).

grana- sé grqn.

grand ik., *skade*.

granda (að), *skade* (med hf.).

grannligr to., *smækker*.

grár to., *grå*, *gráir geirar, *grå spyd* (sml. fqlr).

gras ik., *græs*, *ganga af grasi, *forlade græsgangene* 133 a.

gráta (grét, grátinn), *græde; begræde, græde over, sørge over*

(med gf.), g. e-n 12²², þat mun ek aldri g., det skal jeg aldrig græde over 96⁵, *Þokk mun g. þursum tårum Baldrs bálfarar, T. vil med tørre tårer begræde B.s bálfærd; biðja, at Baldr væri grátinn ór helju, måtte blive grædt fra hel, ved gråd måtte blive kaldt tilbage fra hel, kaldt til live igen.

grátr ha., gråd.

grávara hu., 'gråvarer', gråværk, grát pelsværk (sml. skinn).

greiða (dd), 1) rede, bringe i orden; rede ud, vikle ud, *þær of greiddu gullin simu, de opredte de gyldne tråde 121. 2) udrede, betale (også g. af hendi, sml. reiða), greiddu þeir féit af höndum, er varðveitt höfðu, de, som havde forvaret godset, udredede det 80³⁶.

greiði ha., hvad der tjæner til at bringe noget i orden, til at fremme en sag, hjælp, bistand; gæstfrihed, gæstfri modtagelse, beværtning, er hér at þiggja þann greiða, sem þú vill, du skal her få den beværtning (forfriskning), som du ønsker o: bliv nu her og nyd en forfriskning 101¹⁵.

greip, fort. af gripa.

gremi hu., vrede, forbitrelse (særlig om gudernes vrede, *g. Óðins 122 b).

grenja (að), hyle, tude.

grenskr to., fra Grenland (det nuværende nedre Telemarken).

grésjárn ik., fortryllet, forhekset jærnbånd(?).

grey ik. (ef. flt. greyja), hund, tævehund, *Viðris grey, Odins hunde o: ulve.

grið ik. flt., fred, sikkerhed for liv og lemmer, lejde, *hafa allra einherja g., have sikkerhed hos alle enherjer (o: være sikret mod deres angreb) 130 b, g. fyrir háska, sikkerhed for (mod) fare. — griðalauss to., hvem der ikke er tilsikret grið, uden lejde. — griðastaðr ha., fredlyst sted, fristed.

grimmr to., grum, vild, forbitret.

grind hu. (flt. grindr), 1) gitter, gitterdør, -port 4²³⁻²⁶; 2) indelukke for kvæget, fold, *fullar grindr, fulde folde 135; *havn, liggja i grindum brimdyr 127.

gripa (greip, gripum, gripinn), gribe.

gripr ha. (-ar; -ir), værdifuld genstand, kostbarhed, klenodie.

grjót ik., sten(kollektivt), berja e-n grjóti, kaste sten på, stene en.

gróðrsamr to., frugtbar; befrugtende.

gruna (að), have formodning, mistanke om; upers. mik grunar, jeg formoder.

*grund hu., jord.

grundvöllr ha., grundvold.

grunr ha. (-ar; -ir), formodning, mistanke, g. á el. at e-u, mistanke om noget.

grænn to., grøn.

gróf hu. (grafar; -ar og -ir), grav, grøft.

gröm se gramr.

grön hu. (granar; -ar og -ir), hårene på læberne, særlig på overlæben (overskæg, knebelsbart = kanpr), láttu grön sia (neml. drykkinn) þá, lad du da skægget si den 15¹⁵; læbe. — granahár ik., hår på læben, mundhår; om hårene på overlæben hos katten og andre dyr, knurhår 18³¹.

guð, yngre form = goð.

gull ik., guld.

gullband ik., guldbånd. —

*gullbitlaðr to., guldbidslet, med gyldent bidsel. — gullbrynja hu., gyldbrynje. — gullbúinn to., prydet med guld. — gullhjálmr ha., guldhjælm. — gullhringr ha., guldring. — *gullhyrindr to., guldhornet, med gyldne horn. — gullroðinn to., forgylt. — gullsaumaðr to., guldbaldyret.

gullinn to., gylden (digt. ord).

gullu, fort. flt. af gjalla.

*gumi ha., mand (sml. brúðgumi); flt. gumar og gumnar, mænd, mennesker.

gunnfani ha., krigsfane, banner, *kominn und gunnfana, stillet under krigsfanen 129 a.

Gunnlaugsnautr ha., gaven fra Gunlög (sé nautr).

*gunnr hu. (gunnar, gf. -i), strid, kamp; krigsgudinden. —

*gunnargjarn to., kamplysten. gýgr hu. (-jar, gf. -i), 'gyge', jättekvinde.

*gylfi ha., konge.

gylla (ld og lt), forgylde; gyldr og gyltr, forgylt.

gyrða (rð), fastbinde med en gjord (gjörð); gjorde, omgjorde.

gæfa hu., lykke, held, gæfu beru vér til þess 3: lykken har föjet mig i det, jeg har haft lykken med mig heri 69⁶. — gæfumaðr ha., lykkens mand (som har lykken med sig); sml. gipta.

gær bio., kun i forb. i gær, igår.

gæta (tt), vogte, passe, give agt på (e-s).

gæzla hu., bevogtning; beskyttelse.

gøfugr to. (gf. gøfgan), gæv, anselig, ypperlig, fornem; ek heiti gøfugt dýr, jeg hedder 'gævt dyr' (en forblommet hentydning til navnet Sigurðr) 23²¹; *menjum gøfgir, egl. prydede med halssmykker, smykkede 34³.

gøltr ha. (galtar, hf. gelte; geltir, gf. gøltu), galt.

gømul, hu. af gamall.

gørla (gørla, gerla) bio., tydelig, åbenbart, nøje.

gørr (gørr, gerr) to. (gf. -van), 1) brugt som tf. til göra, gjort o. s. v. (sé göra); 2) beredt, færdig, rede, nú er engi annarr (neml. kostr) á gørr, nu er intet andet vilkår forhånden, nu er der ikke andet for 44¹⁴; *gøtt es til gørs at taka, det er godt (let) at tage til det, som er rede, som man har på rede hånd 130 b, *gør til rásar, rede til løb (om en hoppe) 126 b; 3) udført på en vis måde, af en vis beskaffenhed, svá gørt, egl. således udført, beskaffent, þeir sǫgðu honum

svá gert 3: sugernes stilling, hvorledes det forholdt sig 29¹³; dygtig, fuldkommen, vel at sér g., dygtig (sml. búinn 1—2).

gøtu af gata.

gøra el. gera, ældre gørra, gerva (gørða, gerða; som fort. tf. bruges to. gørr, gørr, gerr), göre (både ty. *machen*, eng. *make*, og ty. *thun*, eng. *do*): 1) göre, lave, indrette, bringe i stand, hann gerði hús ok fjogur dyrr 13¹⁰, sem net er gert 13¹⁶⁻²⁴; g. veizlu, göre et gilde, vǫru gørvir eldar, der blev tændt bål 36⁶; g. sǫgu um e-t, lave en fortælling om noget (sé sǫga); g. e-a heiman, udstyre en kvinde (ved hendes giftermål) 62²⁹; upers. gerði at þeim storm mikinn 3: de fik en stærk storm; gørisk vel með þeim, der bliver et godt forhold mellem dem, de bliver gode venner 90¹⁹. 2) göre til noget (med 2 gff.), hann gerði hann hirðmann sinn, gjorde ham til sin hirdmand 85²⁵, *gørðir þik frægjan, du gjorde dig navnkundig 126 a; upers. gørir hann magran, han bliver mager 57³⁶, gørir rauðan á at sjá ok þrútinn, han bliver rød at sé til og opsvulmet 43¹⁸ (sml. setja); gørisk, gøres til noget, blive (med nf.), gørisk hann hirðmaðr hans 91¹¹, gerðumk ek smiðr hans, jeg blev hans smed 19¹¹, gerðusk þau þjónustumenn Þórs, de blev T.s tjenere. 3) göre, forrette, udføre, þat gera hér ungir sveinar 7⁷, g. ráð (sé ráð), g. yðvarn vilja 67⁷, g. e-m e-t, tilføje, yde en noget, g. e-m ilt, tilføje en ondt 28³⁶, g. e-m sóma, vise en hæder 70²⁰ (sml. g. til); handle, bære sig ad på en vis måde, gørr sem þú vill, gørr som du vil 79³⁶, hann gerði svá, han gjorde således 80³⁶, gørið fyrir min orð, handl på grund af min anmodning 3: opfyld min anmodning 84³⁴; omskrivende med navnef. især digt. og i det ældste sprog (sml. nema, ráða). — Med fho.: g. e-t af

e-u, *göra noget af (med) noget, gør af drauminum sligt, er þér sýnisk líkligast, gör med drömmen sligt, som synes dig rimeligst* 3: *tyd den, som det synes dig rimeligst* 76¹⁰; er gert af miklu meira, en er, *der er gjort langt mere (væsen) deraf, end det virkelig er tilfældet* 17¹¹, g. mikit af sér, *udrette meget, vise sig dygtig* 6³¹. g. at, *udføre, þeir fá ekki at gørt þat, er þeir vildu, de får ikke udført, hvad de vilde* 44³⁰ (sml. at sl.). g.

til e-s, *opføre sig mod en, handle en på en vis måde* 67¹⁴, g. e-t til e-s, *udvise noget mod en, yde en noget* (sml. leggja til) 69²⁷, 70³² (= g. e-m e-t 70³⁰); *gørask til e-s el. til at, berede sig til (særlig give sig på vej for at)* 57¹⁴.

gørð (gerð) hu., det at bringe noget i stand, erfis-g. (sé erfi).

gørla sé görla.

gøróttir to., uklar, forgiftet.

gørr sé gørr.

gørsimi (gersimi) hu. (-ar; -ar), kostbarhed, klenodie.

H

háð ik., hán, spot.

haf ik., hav, sigla á (út á) el. i h., seje ud på det dybe hav, stå til søs 46, 65, 101³⁶, *koma af hafi* 3: *lande* 74¹⁷.

hafa (hefi, hafða, haför), *have*: 1) *have, være forsynet med, være i besiddelse af, þeir höfðu allmikit lið* 37³; h. lógsögu 3: *være lousigemand* 98³¹, h. hertogadóm el. hertogadóemi, *have (beklæde) hertugs værdighed* 63²², 68⁴; (med tilføjel. navnef.; sml. eiga) *kvæði hefi ek at færa yör* 90¹²; *have, bære* (om våben og klæder) 49¹⁷⁻¹⁹, 52²³; (om tilstand, hvori man befinder sig, el. vilkår, man er underkastet) h. heilendi, *have helsen, være ved godt helbred*; h. vel, illa, *have det godt, slet, bóndi vildi eigi svá búit hafa, vilde ikke have det således*; 2) *have rådighed over, styre* (sml. ráða B), *ek á at hafa þat ríki eptir hans dag* 41¹¹; 3) *bruge, anvende, berserkrinn hugði, at hann hefði et sama vörn, ok hann sýndi, at han brugte det samme våben, som han víste (havde víst ham)* 87¹, ef vér höfum þín ráð hér um, *hvis vi følger dine råd* 67³⁰, 26⁵, þá væri hann vitrari, ef hann hefði þat, sem þér hafið ráðit honum,

da vilde han være klogere, hvis han fulgte (gjorde) det, som I har rådet ham 26¹: **hafa ríki sitt i hófi* (sé hóf), *konungr hafði viðrlog mikil, at vitar væri rangt upp bornir, þeim monnum, er . . .* 37¹¹; 4) *udføre, holde, h. veizlu, holde gæstebud, h. jólaboð mikit* 89⁸. 5) *fá, opná, hann hafði einn þat, er við lá* (sé liggja); h. sigr, *vinde sejr, h. sitt mál* (sé mál), h. ørendi (sé ø.); *fá, tage, hente, þar er þik Hel hafi, hvor H. kan tage dig* 25³. 6) *tage, føre, bære, bringe, hafði Björn hann með sér* 44²⁴, *hann fekk honum fé sitt, þat er hann hafði eigi með sér, som han ikke førte (tog) med sig* 85⁷, P. skyldi koma þangat ok svá mikit lið með honum, sem hann vildi haft hafa, og sá mange folk með ham, som han vilde tage með (haft hafa ifølge tidligere tagen beslutning) 41²⁸, beiddi hann Atla, at hann færi með þeim ok hefði þál, *at han vilde gå med dem og medtage en hakke* 75¹⁰; h. e-n nær e-u, egl. *bringe en nær til noget* 3: *udsætte en for noget, þú hafðir svá nær haft oss mikilli úfæru, du havde så nær bragt os i stor ulykke*; h. hendr á e-m, *lægge*

hånd på, gribe en 44¹. 7) bruges i forb. med fort. tf. til at omskrive förnutid og förfortid (i det ældste sprog retter fort. tf. af indvirkende udso. sig i alm. i kön og tal efter no.; men efterhånden fortrænges denne brug af ik. ént., således allerede 121a⁹ borit for borinn): nú hefi ek þýddan draum þinn, *nu har jeg tydet din dröm* 76¹⁹, hann hafði búinn sinn her, *han havde gjort sin hær rede* 46⁵, hann hafði orla drápu, *han havde digtet en drape* 90³⁴. Óðinn hafði hann hittan, *O. havde truffet ham (det var O., der havde mødt ham)* 16³² (sml. 8¹⁰), þeir hófðu (hann) nær i sundr rifinn, *de havde næsten revet ham i stykker* 44¹⁹, er hann hafði þessa hluti sagða, *da han havde sagt disse ting* 20²⁰, *þú hefir etnar úlfa krásir, opt sár sogin 125 b; derimod bruges ik. også i den ældste tid, når udso. styrer hf. el. ef. (sé under fara B, 2 og sml. B, 1; *es brúðfjár of beðit hafði 118 b), og når det er genstandsløst (þú hefir orðit, . . . skriðit 125 b). Undertiden udelades hafa som hjælpeverbum: ef hann vægir honum, en drepit áðr bróður hans, *hvis han skåner ham, men i forvejen har dræbt hans broder (efter først at have dræbt hans broder)* 26⁸ (sml. også under stela). — Med fho. og bio.: h. e-t af e-m, *vide noget om en*, þann mann, er ek hefi ekki af annat en sǫgur einar, *om hvem jeg ikke véd andet end sagn alene, som jeg kun kender af sagn* 29⁶. h. e-t at e-u, *bruge noget til (som) noget* 113a²⁵; hafask e-t at, *tage sig noget for* 10⁹. hafa (i) frammi, sé frammi. hafa e-t fyrir e-t, *bruge som* 3¹; *ansé, holde for*; *hafask e-t fyrir, *holde foran sig* 130 a. hafa e-t i móti e-u (sé mót). hafa e-t til, *være i besiddelse af noget*, skal sá gefa, er til hefir, *den skal give, som er i stand dertil*

egl. *har noget dertil, til at give* 35⁷) 35⁹, Auðun kvezk ekki til hafa fyrir at gefa, *siger, at han ikke har noget at give derfor* 56²⁸.

hafiðr, fort. tf. af hefja.

hafna (að), *give slip på, opgive, forkaste* (e-u).

hafr ha., (-rs), *buk, gedebuk* (sml. geit).

hafrstaka hu., *bukkeskind*.

hagleikr ha., *kunsthærdighed, behændighed*.

hagliga bio., *kunsthærdig, behændig*.

hagr ha. (-s; -ir), 1) *stilling, vilkår*. 2) *nytte, fordel*, þér mun h. á vera, *det vil være tjenligt for dig*.

hagr to., *kunsthærdig, behændig*.

hagstæðr to., *gunstig (om vind)*.

*hála hu., *troldkvinde, hålu skær, troldkvindens hest* 3: *ulven* (sml. 11¹²⁻¹³), át hálu skær af hugins barri 3: *ulven åd afligene* (egl. *troldkvindens hest åd af ravnens føde*) 128; 87³¹⁻³².

halda (helt, heldum, haldinn), *holde*. A. med hf. 1) *holde, holde på, holde fast ved*, h. mundlaugu 14²¹, helt enda qðrum, *holdt i den ene ende* 13²⁶, hann fekk eigi haldit henni heima, *kunde ikke holde hende hjemme* 96⁹; 2) *beholde, bevare*, *haldi Hel því es hefir, *H. behold det, hun har* 13, ertu eigi félauss með öllu, ef þú fær haldit þessu 59²⁰⁻²⁷, h. ríki ok sœmdum, *bevare sin magt og værdighed* 64. h. vinsældum, *bevare sin yndest* 65; h. illa (e-u), *være uheldig (i sine bestræbelser for at holde på, bevare noget)*; 3) *holde, overholde*, h. orðum, *eidum, holde sit ord, sin ed* (i alm. bruges gf. i denne betyd.). B. med gf. 1) *holde, have i besiddelse*, helt hann þat ríki undir Knút 93⁴. 2) *beskytte, værne om*, Illugi helt vel vini sína, *beskyttede dem godt* 78²⁰.

3) holde, overholde, h. orð sín, h. lög (sml. A. 3); helligholde 73¹⁶. 4) holde, udføre, h. vörð, holde vagt, h. orrostu við e-n, holde slag med en 45⁵. C. holde, styre, stævne et steds hen (absol. el. med tilføjlet skipi, liði o. s. v.). heldu norðr, de holdt (styrede) nord på, h. til móts, til fundar við e-n, stævne til møde med en 38³³, 45¹⁹. D. holde, have varighed, ikke briste 121b¹⁰. — Middelart haldask 1) holde sig, vare, helzk friðr milli þeira 63²⁰. 2) holdes tilbage, forblive 12²². — Med fho. og bio.: h. á e-u, holde på noget, konungr helt á boga 3: holdt (harde) en bue i hånden 49¹²; e-m helzk vel, illa á e-u, har held, uheld med noget. h. eu fyrir e-m, forholde en noget 94⁸. h. upp orrostu, holde kampen ved lige 40⁹. haldask við, stå imod 22⁵.

*haldandi ha. (flt. haldendr; egl. nut. tf. af halda), styrer, tæmmer, hraðmælt tunga, nema haldendr eigi, opt sér ógótt of gelr, hvis ikke folk, der forstår at styre den, har den (tungen) 3: hvis man ikke formår at holde den i tømme (sål. rettere end at opfatte tunga sem subj. til eigi og haldendr som obj.: hvis den ikke har folk, der kan holde på den) 133 b.

haldkvæmask (mð), nytte, gavne.

haldkvæmr to., nyttig, gavnlig.

hálfir to., halv, hálfir dýrit, det halve dyr, halvdelen af dyret 56²¹, var hálfir hvárs, der var halvt af hvert (af de to partier) 42³¹; hf. ent. ik. hálfu bruges ved højere gr. i betydning. 'dobbel' el. blot forstærkende, *hálfu fleira viglið, dobbelt så stort, langt større kampfølge 124 a.

hallar- sé holl.

hallr to., hældende, böjet, *með hollu kerri, med et hældende (3: halvfylt) bæger 134.

*halr ha. (-s; -ir), mand;

ordsprog: halr es heima hverr, enhver er herre i sit eget hus 134a; flt. halir brugt om hels beboere 113a¹².

háls ha., 1) hals (på mennesker og dyr). 2) hals, landryg, fjældryg. 3) hals på et sejl (sml. anm. til s. 120).

hallr to., halt, lam.

hám, hf. af hár.

hamarr ha. (hf. hamri), 1) hammer. 2) stejl klippe. — Hamarsheimt hu., 'hammerhøntningen' (et senere navn på det mytiske digt 'Trymskviden'). — hamarsmuðr ha. (sé muunr). hamarskapt ik., hammer-skapt.

hamarspor ik., hammerspor (mærke efter hammerslag).

hamingja hu., skytsånd, lykkegudinde 113b; lykke, held.

hamla hu., 'hamle' (vidjebånd, som i forening med åretollen brugtes til at holde åren fast under roningen).

hamr ha. (-s; -ir), ham, ydre skikkelse.

hana, gf. af hon.

handan bio., fra den anden side, fra hin side; fyrir h. (med gf.), på den anden side af, hindsides.

handar sé hõnd.

handskot ik., 'håndskud' (3: udsendelsen af kastevåben med hånden, mods. bogaskot).

handtaka (-tók), gribe, fange (= taka hõndum); mest i fort. tf. handtekinn, fangen.

hann, hu. hon (ældre hõn) pers. sto., han, hun; den (både om personer og ting; for ik. og flt. bruges formerne af det påpeg. sto. så). Står undert. overflødigt: hann Auðun 55¹², 71³⁴, 73⁸, hann segir, Utgarðaloki, at . . ., U. siger, at . . . 5¹⁴, Gamli Eiriks-son, þá er hann kom upp á hálsinn, þá snerisk hann aptr, da G. kom op på halsen, så vendte han om 39²⁶, 45²¹.

hánun, gl. hf. af hann.

hanzki ha., handske.

hár ik., *hár*.

hár to. (gf. hán og hávan; højere og højeste gr. hæri, hæstr), *høj*; ik. hátt som bio., *höjt*. — Hár og Hávi, navne på Odin ('den høje') deraf Hávamál, 'den højes (Odins) tale'.

*harðfótr ha., 'hårdfod'; hjalta harðfœtr, *sværdhjalternes hårde fødder* 3: *sværdklingerne* 129b.

harðgørr to., *hård, hårdfør; stridbar*.

harðhugaðr to., *hårdsindet, stridbar, modig*.

harðla bio., *meget, i høj grad*.

harðlyndr to., *hårdsindet*.

harðr to., *hård, stræng, hæftig*; (om personer) *hård, hårdfør, tapper*.

harðskeytr to., *som skyder med stor kraft* 51⁸.

hárfagr to., *hárfager*.

harma (að), *beklage, sørge over (e-n)*; þat harmar oss, *det harmer mig* 16³³.

harmr ha., *sorg, kummer*.

háski ha., *fare*.

hasla (að) *afgrænse en kampplads (völl) ved hasselstænger* 39².

hásæti ik., *højsæde (særlig om fyrstens højsæde, medens den almindelige mands kaldes ondvegi; sé dette)*. — hásætiskista hu., *højsædeskisten (aflukke under højsædet på kongens skib)*.

háttu (að), *indrette, ordne (e-u)*; háttuðr, *af en vis beskaffenhed, svá er háttat landinu* 3: *landets naturlige beskaffenhed er sådan* 65⁵; svá er háttat, at . . . , *det forholder sig således, at . . .* 76²⁷.

háttr ha. (-ar, hf. hætti; hættir, gf. háttu), *måde, beskaffenhed, með þeim hætti, på den måde, þess háttar, af den beskaffenhed, sådan (ejusmodi), margs háttar, mange slags; mikils háttar, ansét, meira háttar, mere ansét* 82¹⁰.

haugr ha., 1) *høj, jordhøj*, *Þrymr sat á haugi (*højen*, hvorfra han kunde sé ud over

sin ejendom) 115a; 2) *gravhøj* 34²⁰, 40.

hauss ha., *hjærneskal, hovedskal*.

haust ik., *høst, efterår, at 9ðru hausti, til næste høst*.

hávaði ha., *støj, uro*. — hávaðamaðr ha., *mand af urolig karakter*.

heðan bio., (om sted) *herfra (mods. handan)*; (om tid) *her- efter*; også h. frá (sml. þaðan) hefi, *nut. af hafa*.

hefja (hóf, hafinn og hafiðr), også h. upp, 1) *hæve, løfte i vejret*; 2) *ophøje, forfremme, þér hafið oss upp hafið, I har hævet mig til ære og værdighed* 69⁷; 3) *begynde, h. skemtanarræðu, teiti, begynde på en skæmt, lystighed* 61¹²⁻¹⁸, *upp vas þá hildr of hafið, *da var (el. blev) kampen begyndt* 129a.

hefna (nd), *hævne, h. e-s, hævne en el. noget, e-s er hefnt, en (noget) er hævnet, þótti (honum) ekki hans hefnt at heldr, han syntes alligevel ikke, at han var hævnet* 106¹⁵; h. sin, *hævne sig* 24²⁰; h. e-m, *hævne sig (noget) på en*, *hverr mun heiptar Heði hefnt of vinna, *hvem skal hævne hadet (den hadefulde gerning) på Hød, straffe ham for hans udåd* 120.

hefnisamr to., *hævnerrig*.

hégómi ha., *forfængelighed, tant; upålidelig tale, snak (mods. alhugi* 82¹²).

heiðinn to., *hedensk*.

heiðr hu. (heiðar, gf. -i; -ar), *hede, fjældslette*.

heilagr to. (gf. helgan), *hel- lig*.

heill to., 1) *hél, uskadt*; 2) *sund, frisk; kona eigi heil* 3: *frugtsommelig* 76¹³; 3) *lykkelig, i velgående, at æsirnir bæði þá heila hittask, at aserne ønskede, at de måtte mødes igen i god behold* (3: *bød ham farvel med ønske om lykkeligt gensyn*), *báðu hann heilan koma, *de bød ham velkommen* 131a, *heill þú farir!

h. þú aptr komir! h. þú á sinnum sér 108b; således ofte brugt i tiltale som hilsen: heill, herra, *hil dig, til lykke!* 25⁴, *heill þú nú, *hil dig, god dag!* 108b, far heill, far vel, lev vel! gef þú allra konunga heilastr, (egl. giv du som den lykkeligste af alle konger o:) *hil dig for (vær vel-signet for) din gave!* 35¹⁰, mæl drengja heilastr, *hil dig for dine ord!* (der talte du som en brav mand!) 101¹⁴; 4) *velmént, oprigtig, til vináttu ok heillar frændsemi* 70²⁴, heil ráð o: *gode råd* 64¹⁹⁻²⁵.

heiliræði ik., godt råd.

heim bio. (egl. gf. af heimr), 1) *hjem (domum)*, bjóða e-m h., *byde en hjem, indbyde en;* 2) *hen* 12¹⁵.

heima, A. ik., *hjem*. B. bio., 1) *hjemme (domi)* 80²⁹, 108a; 2) *henne, heima á hlaðinu, hjemme (o: henne) på pladsen* 97²⁰. — heimamaðr ha., *mand, som opholder sig i ens hus, husfælle (især om tyende).*

heiman bio., *hjemme fra (domo).*

heimboð ik., *indbydelse; gæstebud, gilde.*

heimdragi (el. -dregi) ha., *hjemmefødning, hleypa heimdraganum (sé bleypa).*

heimferð hu., *hjemrejse.*

heimfúss to., *som længes efter at komme hjem.*

heimill (-ull) to., *hjemlet, som man har ret til og rådighed over, er oss ok heimult þat, er vér viljum hafa, det står også til min rådighed, som jeg vil have* 16¹³, láta e-m heimilt fé sitt, *overlade en sit gods til brug, fri rådighed* 63²⁸.

heimkynni ik. flt., *hjem, hjemstavn.*

heimleiðis bio., *hjem ad.*

heimr ha., 1) **hjem, hjemstavn, bolig, grænir heimar goða (sé riða), jötna heimar (sml. garðr); i stedsnavne (sml. -staðir, -þorp), *Móinsheimar,*

**Sólheimar* 127a; *jötunheimar*, o. s. v. (sé 2, a); 2) *verden a)* (i alm.) om de '9 *hjem el. verdener*', der ifølge den nordiske mytologi tænktes bebot hver af sine væsner 113 v. 43 (f. eks. *jötunheimar, jættechjæmmene* 115 ff., også *jötna heimar* (sé 1), *vanaheimr, vanehjem* 112b); b) (særlig) om *denne verden, 'oververdenen'*, i mods. til de andre verdener 119b (mods. hel), 113b (mods. *jötunheimar*); *jorden, kringla heimsins*, sú er mannfólkit byggvir, *jordkloden (den af oceanet omflydte verden), som menneskene bebor* (efter disse ord, hvormed Snorres Ynglinga saga begynder, har man i nyere tid givet hans værk navnet *Heimskringla*).

heimsókn hu., *besøg* (både i alm. og navnlig i fjendtlig hensigt, *overfald på en i hans hus*), ek hefi veitt yör h. i minni tilkvámu, at... (temmelig ordrigt udtryk for at lægge sin høflighed og ærbødighed for dagen) o: *jeg har taget mig den frihed at aflægge eder et besøg, for at...* 64¹⁸.

heimta (mt), 1) *hente, få tilbage, bringe hjem, *nema þú þinn hamar þér of heimtir, hvis du ikke henter dig din hammer* 116b, også h. aptr 115 f.; 2) *kræve, fordre;* 3) *trække, rykke til sig;* (overført) h. sik fram með féggjofum við e-n, *skaffe sig adgang til en ved foræringer* 67²¹.

heimull sé heimill.

heipt hu., *fjendskab, had, forbitrelse.*

heiptyrði ik. flt., *hadefulde, forbitrede ord.*

heit ik., *løfte, strengja h., aflægge et højtideligt løfte, þess strengi ek h., det lover jeg højtidelig.*

heita (heit, hét, heitinn) A. med gf. (sml. kalla) 1) *kalde på, næsten altid h. á e-n, hidkalde (i alm. til hjælp), þákalde,*

Þórr hét á lagsmenn sína, *kaldte þá síne rejsufæller* 2¹⁰, hét á Þór til sigrs sér, *pákaldte T. til sejr for sig* 94²⁹; *opmuntre*, *hét á Háleygi, *han opmuntrede, opæggede Håløger* 129 a. 2) *kalde, give navn* (med 2 gff.), *Hnikar hétu mik, *de (man) kaldte mig* H. 21. B. intr. (som lideform til A. 2) *hedde, kaldes* (nut. heiti). *Andvari ek heiti, Óinn hét minn faðir 18, hann var í ey þeiri, er Fræði heitir, þar sem heitir Birkiströnd, at húi sínu, *han opholdt sig på den ø, som hedder F., på det sted, som kaldes B., på sin gård* 3: *på sin gård B. på øen F.* (sml. under á, at, i) 38², N. hét maðr (sé nefna); hon fœddi sveinbarn, ok hét sá sveinn Valdimarr, *den dreng blev kaldet (fik navnet)* V. 73²⁶. C. med hf., h. e-m e-u, *love en noget, því heit ek þér, det lover jeg dig* 56¹⁹, 87¹⁸, hét ek öðru konungs dóttur, *andet lovede jeg kongens datter* 31²⁸, ek vilda efna þat, *er ek hefi ætlat ok heitit, jeg vilde udføre det, som jeg har bestemt og lovet* 87⁸.

heitsk (að) *true*, (med at og navnef.), hann heitaðisk jafnan at herja til Englands, *truede stadig med at gøre et krigstog til* E. 92²⁵; h. við e-n, *bruge trusler mod en*.

heiti ik., *navn, benævnelse*.

heitskona hu., *kvinde, som er lovet en mand til ægte* (uden at 'fæste', festar, finder sted, i hvilket tilfælde hun kaldes festarkona), skal Helga vera h. Gunnlaugs, *en eigi festarkona. hun skal være lovet, men ikke lovformelig fæstet til G.* 83²³.

heitr to., *héd, varm*, *eldi heitari 134, *veðrit var heitt af sólu, vejret var varmt på grund af solen (solskinnet), det var stærk solhede* 75¹².

heitsþrenging hu. (-ar; -ar), *högtidelig aflæggelse af et løfte, högtideligt løfte*.

hel hu. (-jar), 1) *underverdenen, de dødes rige; døden*; 2) *Hel, dødens gudinde*.

heldr, helzt, bio. i *höjere og højeste gr.* (til gjarna). A. heldr, 1) *heller, snarere, mere, eigi vil ek þessi heldr en hin (sé hinn), þótti þat h. mikilræði, det tyktes snarere et dristigt foretagende (end det, du nævnede)* 3: *det syntes en nok så drabelig gerning* 82³¹ (kan også henføres under 2: *det tyktes et temmelig (meget) dristigt foretagende*); undert. står heldr overflødigt ved en efter *höjere gr.*: *þetr hefir hann sét fyr sinni sál heldr en ér, han har draget bedre omsorg for sin sjæl (snarere) end I* 58²⁴; heldr en eigi, egl. *snarere, mere end ikke*, hvilket efter sammenhængen både kan betegne så godt som ikke, *höjst ubetydelig og temmelig (ret) godt, temmelig betydelig, skeindisk* hann heldr en eigi, *han fik en ganske god, temmelig alvorlig flænge* (men ikke noget farligt sår) 99²⁸; eigi h., *heller ikke, lige så lidt*; eigi h. en 3: *lige så lidt som* 61³⁰; eigi (ekki) at h., *alligevel ikke* (sml. at bio.); 2) *temmelig, noget, meget*, h. við aldr, *temmelig (noget) til års* 74¹⁹, horn h. langt, *temmelig (meget) langt* 6¹⁰, hann steig heldr stórum, *tog meget lange skridt* 3⁸, hefir þú nú heldr samit þik ör því sem var (sé semja). 3) *tvært imod, men meget mere* (efter nægt. sætning). B. helzt, *helst, snarest, mest, allrahelzt, allerhelst, allermest*; *fornemmelig, især*, þat var h. gaman Helgu, *det var især H.s fornøjelse, det var hendes største fornøjelse* 106³⁵; — helzti (= helzt til) bio., *forstærkende ved to., alt for; temmelig, meget*.

helgi, best. form af heilagr.

helgrindr hu. flt., *porten til Hels bolig*.

hella hu., *flad sten*.

hellir ha., klippehule, grotte.
helt, fort. af halda.

helvegr ha., vejen til hel.
helzt sé heldr.

henda (nd), 1) gribe med hånden, få fat i; indhente, få fat på; (overf.) h. gaman at e-u, finde fornøjelse i noget. 2) hænde, vederfares; hændes, indtræffe, þat hendir opt, at . . . 24²⁸, 22⁸.

hendi, hendr, af hōnd.

henni, hennar, af hon.

heppinn to., heldig, æsir þóttusk mjök hepnir af veiði sinni, syntes (mente), at de havde haft stort held med sig på grund af deres fangst ɔ: følte sig meget glade (stolte) over deres fangst 18⁴.

hepta (pt), binde, heptr, bunden, holdt fangen (= bundinn, mods. lauss) 24³; hindre, standse.

hér bio., her.

herbergi ik., herberg, hus, bolig; værelse.

herblástr ha. (-(r)ar, hf. -blæst(r)i), 'hærblæst', kampsignal (støden i horn el. lur som signal til angreb).

herboð ik., 'hærbud', opbud til krig (egl. budskab, som sendes om i landet for at samle folket mod fjenden; sml. herqr).

herbúnaðr ha., udrustning til krig.

herða (rð), hærde, gøre hård; hann herði hendrnar at hamarskaplinu, svá at hvitnuðu knúarnir, han knugede hænderne således om hammerskaftet, omfattede det med en sådan kraft, at knoerne blev hvide.

herðimikill to., 'hærdebred', bredskuldret.

herðr hu. (herðar, gf. -i; -ar), skulder; mest i flt.

herfang ik., krigsbytte.

herhlaup ik., sammenstivlen af folk til kamp.

herja (að), hærje, plyndre, h. til Englands, hærje på E., gøre et krigstog til E. 92³⁵.

herkonungr ha., 'hærkonge' (hersker over krigere).

hermaðr ha., kriger.

hermð hu., sorg, græmmelse; *hermðar hugr, litr, sorg- og harmfuldt sind, udseende.

hernaðr ha. (-ar), hærjen; hærfærd, krigstog.

hernuminn to. (egl. fort. tf.; sml. hertaka), fangen i krig.

herr ha. (-s og -jar; flt. nf. og gf. forekommer ikke, men hf. herjum, ef. herja), 1) mængde mennesker (= lýðr, múgr), allr h., hele folket, alls herjar þing, almindeligt folketing; 2) tropper (både til lands og vands; sml. lið), hær, mikill h. danskra manna, en stor hær af danske mænd 93²; flåde (= skipaherr, -lið) 49⁷.

— *Herjaföðr ha. (föðrs), 'hærfader' ɔ: Odin (menneskenes el. krigsskarernes fader; sml. Aldaföðr, gautr o. s. v.).

herra ha. (-a; -ar). herre.

hersir ha., 'herse', herredsforstander i Norge (svarende til goði på Island).

herskár to., 1) krigersk; 2) udsat for fjendtligt overfald, var mjök herskált i Danmørk ɔ: der blev ofte hærjet i D. 65⁹.

herskip ik., krigsskib.

hertaka (-tók), tage til fange i krig, mest i fort. tf. (= hernuminn), bandingi hertekinn, 'hærtagen' fange, krigsfange.

hertogi ha., 1) *hærfører; 2) hertug. — hertogadómr ha., hertugs værdighed, þótt hann hafi einn hertogadóm i Danmørk, skönt han ene har hertugs værdighed, er den eneste hertug i D. 68⁴. — hertogadæmi ik., 1) hertugdømme; 2) = hertogadómr 63¹².

*herváðir hu. flt., 'hærklæder', rustning.

herqr hu., krigspil, budstikke (en pil, som sendtes om i landet for at samle folket mod fjenden; sml. herboð).

hestr ha., hest (sml. hross), særlig hingst (mods. merr) 81—82.

— hestasveinn ha., 'hestesvend', hestepasser (staldkarl).

hét, fort. af heita.

heyja (háða, háðr og háðr), iværksætte, udføre, *h. gunni o: kæmpe.

heyra (rð), høre; erfare gennem fortælling, høre om (sml. spyrja 2) 56¹¹, heyrðak sagt, at ..., jeg hørte sige, at ... 35²; høre, høre på (= hlýða 1), h. kvæði 90²².

hildigöltr ha., 'kampgalt' = hildisvin.

*hildingr ha., kriger, fyrste.

hildisvin ik., 'kampsvin' (navn på en hjælm).

*hildr hu. (hildar, gf. -i), strid, kamp; Hild, en af valkyrjerne (sml. gunnr).

*hilmir ha., fyrste, ('hjælm-bærer').

*himinfjall ik., 'himmelbjerg', himmelhøjt fjæld.

himinn ha. (hf. himni), himmel.

hindri, hinztr, to. i højere og højeste gr. (mest digt.), senere, sidst, *hinzta sinni, for sidste gang 33⁸.

hingat bio., herhen, hid, tiðindi spurðusk út h. til Íslands, begivenheden rygtedes herud (hjem) til I. 105⁹, verja fénu h. i Noreg o: bringe det hid til Norge og omsætte det her 60¹³.

hinig bio., hid, did, *h. deyja ór helju halir, did dör (derhen kommer ved døden) mændene fra hel (hels beboere) 113.

hinn, A. pápeg. sto. (hin, hitt), hin, den anden, eigi vil ek þessi (hross) heldr en hin, ikke vil jeg have disse heller end hine (de andre, som du før viste mig), jeg vil lige så lidt have disse som de andre 82⁵; den (med eftertryk = så), var hitt þó fyrr, at grátrinn kom upp, det skete dog først, at gráden kom frem, var þat lífsháski at hlaupa á sæinn, en hitt var annarr (neml. kostr) at hlaupa enn yfir netit, det var livsfare

at springe i havet, men det var det andet (vilkår) endnu en gang at springe over nættet; *hinn es sæll, es sér of getr lof 132, *hitt vil ek vita 108. B. best. ko. (ik. hit) = inn, enn.

hirð hu., 'hird', hofstat (samlingen af kongens hirdmænd, som stadig omgav ham), vera innan hirðar með e-m, opholde sig i ens hird, ved hans hof 68³¹.

hirða (rð), vogte, beskytte; gæmme, forvare.

hirðmaðr ha., hirdmand (mand i kongens hird).

hiti ha., hede.

hitt, ik. af hinn.

hitta (tt), 'hitte', finde igen (hvad man har mistet) 115 a; træffe, støde på, hann spyr, hvárt hann hefir hitt rikara mann en sik, om han har truffet en mægtigere mand 8¹⁰, 16³²; søge en (for at få ham i tale), *ganga þeir Freyju at hitta 116 a, Sigurðr hittir konunga, går til kongerne 16¹⁶; hittask, træffe sammen, mødes (sml. finna).

hjá, fho. med hf., 1) hos, ved, hjá haugi, ved højen 40³²; hjá oss sjálfum o: lige for vore øjne 47²⁴; 2) i sammenligning med, lítill hjá ('ved siden af') stórmenni því. Absolut: vera h., være hos, til stede, sitja, standa h., sidde, stå hos (som uvirksom tilskuer) 103²⁰ (sml. hlaða 1).

hjálmadr to., hjælmbedækket.

hjálmr ha., hjælm.

*hjálmvitr hu. (flt. -vitr), 'hjælmvætte', hjælmvæsen o: valkyrje 128 (sml. und hjálmum 123, hjálmaðar 130, 'de hjælmbedækkede', om valkyrjerne).

hjálpvænligr to., hvoraf man kan vente hjælp eller frelse, hann sjálf fekk þó mælt fyrir sér þat. er honum var hjálpvænligast, áðr hann lézk, han selv fik dog, før end han døde, udtalt det, hvoraf han mest kunde vente sig frelse (o: han fik anbefalet sin sjæl i guds varetagt) 73⁴.

hjált ik., *hjalte*; flt. *hjóll* bruges om de to 'hjalter' på sværdet, det forreste el. nederste og det bageste el. øverste 'hjalte' (fremra hjált og eþra el. efra h.); det første er det mellem håndtaget, meðalkafli, og klingen, brandr, anbragte tværstykke (*stangen*), der tjænte som parérplade, det andet er knappen på den anden ende af håndtaget, hjóltin ok meðalkafinn, *knap og plade (stang)* så vel som håndtag (*fæste*) 27⁸.

hjarta ik., *hjærte*; gott h., 'godt hjærte' (*kærligt sind*); tappert hjærte (*mod i brystet*) 25²⁰. — hjartablóð ik., *hjærteblod*.

hjó, fort. af hoggva.

hjón el. hjún ik., en af de til husstanden hørende personer; mest flt. 1) ægtefolk; 2) husets folk, tyende.

hjørð hu., *hjord*.

*hjørlogr ha., 'sværdvæske' o: blod, blanda hjørlegi o: kæmpe sammen 24¹⁴.

*hjórr ha. (hf. hjórví), *sværd*.

*hjórstefna hu., 'sværdstævne' o: kamp.

hjórt ha. (hjartar, hf. hirti; hirtir, gf. hjórtu), *hjort*.

*hjórbing ik., = hjórstefna.

hlað ik., 1) *stenlagt plads foran huset*. 2) *gylden bræmme, pyntebånd*; hlaðs beðgunnr = hlaðbeðs G., egl. *bræmmelejets dís*, omskrivning for *kvinde* 33¹¹ (sé anm.).

hlaða (hlóð, hlaðinn), 1) *opdyngge, opstable (e-u)*, skyldu æsirnir h. upp hjá gullinu, *stable guldet op ved den (bælg-en)* 18²⁹; h. seglum, *tage sejlene ind*; 2) h. e-m, *fælde, dræbe en*. 3) *lade et skib*, er Sigmundr bar likit út á skipit, þá var bátrinn hlaðinn, *da S. bar liget ud på skibet, så var båden fuld-ladet* o: *da S. havde båret liget ud i båden, kunde den ikke rumme mere* 15²¹.

hlaðbuinn to., *bræmmet, besat med (gyldne) bræmmer*, h. i

skaut niðr, *med bræmmer, der gik helt ned på skødet* 85²⁵.

hlátr ha. (-rar), *latter*.

hlaupa (hljóp, hlaupinn), 1) *løbe* (sj. i det gamle sprog, hvor 'løbe' i alm. udtrykkes ved renna; sml. 14⁸) 71³⁵, 72²; hljópu þeir at, *de løb (ilede) til* 98², h. á millum (sé meðal sl.). 2) *springe* (den alm. betydn.; sml. eng. leap), h. yfir eldinn, *springe over ilden* 36^{14.17}, h. á hesta, *ór sǫðlunum, springe på, af hestene* 36^{22.26}, h. fyrir borð; h. upp, *springe, fare op* 36¹⁰.

hlaupari ha., 1) 'løber', *landstryger*. 2) 'løbedreng', *der bruges til at gå ærender (f. eks. til at hente heste fra marken), fara sem hlauparar, gå som 'løbedreng'* (der sendes ud efter heste) 16¹².

hleifr ha., 'lev', *brød*.

hleyp, nut. af hlaupa.

hleypa (pð), *lade løbe* (med hf.), hleypði (neml. hesti) braut o: *sprængte af sted* 11⁷, h. heimdraganum, egl. *lade hjemmefødningen løbe (ryste hjemmefødningen af ærmet)* o: *opgive sin hjemmesidden, sé sig om i verden* 62³⁶.

hlið ik., *led, port* (sml. borg, túnhlið).

hlið hu. (-ar; -ar), *side, á hlið, på, ved siden*; *en á h. brynja (neml. hoggvin), og *brynjen på siden (hugget), brynjen flænget i siden* 32²¹ = *brynja slitin* 32²⁶.

hlið hu., lí, *bjærgside*.

Hliðskjálf hu., *Lidskjálv* (Odins sæde).

hlif hu. (-ar; -ar), *værn, beskyttelse*; især om forsvarsvåben, navnlig skjoldet. — hlifarlauss to., *uden beskyttelse*, hann stóð h. fyrir, *han stod uden dækning derfor (for hugget), han dækkede sig ikke med skjoldet* 86³⁵.

hlifa (fð), *beskytte, skærme, dække* (med hf.), h. sér við spjótum, *dække sig mod spyd* 53¹.

hlífð hu., værn, beskyttelse.

hljóð ik., 'lyd', tavshed, opmærksomhed, kveðja sér hljóðs, kræve lyd, opmærksomhed 98²³, fá hljóð, fá, opná opmærksomhed hos de tilstedeværende, kvæði hefi ek ort um yðr, ok vilda ek h. fá, jeg vil udbede mig eders opmærksomhed, bede eder høre derpå 87²⁷ (= vilda ek, at þér hlýddið kvæðinu 85¹⁶; sml. skal vist hlýða 87²⁹), gefa h. til, skænke opmærksomhed (selv høre opmærksomt på en og påbyrde de tilstedeværende tavshed), vilda ek, at þér hlýddið ok gæfið h. til, at I hørte derpå og skænkede (skaffede) mig opmærksomhed 90¹³, hann gaf gott h. til, skaffede ham stor opmærksomhed 89⁵, þá skorti eigi h. i hollinni 3: da blev der dyb tavshed (dødstille) i hallen 43²⁶.

hljóðr to., tavs, stille; ik. hljótt som bio., stille, sagte.

hljóp, fort. af hlaupa.

hljóta (hlaut, hlutum, hlotinn), fá som lod, del (hlutr); (ironisk) *hón skell of hlaut fyr skillinga, hun fik (som sin del af gaverne, sin part af gildet).

hlunnr ha., rullestok (hvorpå skibetskydes i søen eller trækkes på land; tillige brugt til støtte, under skibssiderne, når skibet stod på land) 11¹⁷, réðu til hlunns skipi sinu, rullede (trak) deres skib på land (op i det stade, hvor det skulde stå om vinteren) 85⁹.

hluti ha., lod, andel; del (= hlutr 2 og 3).

hlutr ha. (-ar; -ir); 1) lod (i lodkastning); 2) lod, andel (i noget); (overf.) lod, skæbne, unðu illa sínum hlut, var ilde tilfredse med deres lod 35³⁶, eiga e-s hlut 3: være i ens sted 44¹⁶; 3) del (af et større hele), hoggva sundr, bresta i tvá hluti, hugge sønder, briste i to dele, stykker 22¹⁴, 51¹⁹; 4) ting, genstand, hafa allir hlutir eiða unnit, har alle ting aflagt ed? silfr til suðrgöngu eða

annarra hluta, penge til pilgrimsfærd eller andre ting (andet) 60⁸, einn er sá h. i lögum, er . . . , der er én ting (ét punkt) i loven, som . . . , sjá einn var svá hlutrinn, at . . . , kun denne ene ting var således, at . . . , 3: det var den eneste grund, som kunde bevirke, at . . . 59², vilda ek, at vér ættim marga góða hluti saman, at vi kunde have mange gode ting sammen 3: at der kunde herske en god forståelse mellem os 70¹⁰, þeir sögðu öngva hluti i milli þeira vera þá, er eigi mætti þeira frændsemi vel fara 3: sagde, at der ikke var noget imellem dem, som kunde hindre en god forståelse 70¹⁴; mjök ýmsir hlutir 3: mange forskellige grunde, þáskud 46¹; kunnigr at góðum hlutum, bekendt for gode egenskaber, som man kender fra en god side 29⁶; um alla hluti, i alle henseender 74⁵, um flesta hluti, i de fleste tilfælde, i reglen 78⁷.

hlutskipti ik., bytte (i krig) 48¹².

hlutu, fort. flt. af hljóta:

hlýða (dd), 1) lytte til, høre på (e-u el. á e-t, til e-s), *eyrum hlýðir, en augum skoðar 132 a h. kvæðinu 85¹⁶, hlýddu menn til, man lyttede til, hørte efter 43²⁷; 2) høre på, lyde, adlyde (e-u), h. orðum, ráðum e-s. 3) gå (an), være tilladeligt, e-m hlýðir e-t, noget går, er tilladeligt for en 94¹⁸.

hlýðisamr to. som kan gå (an), tilladelig (sml. hlýða 3), kun i ik., eigi mun hlýðisamt verða, ef af er brugðit, det vil ikke gå godt, hvis der afviges derfra 77¹.

hlýja (hlýða og hlúða), give ly, dække, skærme (med hf.) 134 b.

hlæja (hló, hlógum, hleginn), lé, h. at e-m, e-u, lé að en, noget, h. við e-m, smile til en 135 a.

hlægja (gð), bringe til at lé,

glæde, fornöje, (upers.) þat hlægir mik, det glæder mig, er mig en trøst 24¹⁷.

hnakki ha., nakke, baghoved, setja hnakka á bak sér aptr, böje nakken bagover, böje hovedet tilbage (for at kunne sé i vejret).

hné, fort. af hniga.

hneigja (gð), böje, hælde, h. hofuð i kné e-m 107⁴.

hnekkja (kð), 1) drive, støde tilbage (e-u); 2) vige tilbage, trække sig tilbage, Hrafn hnekði þá at stofni einum, H. trak sig da (rykkede) hen til en træstub 104⁸.

*hniga (hné og hneig, hnigum, hniginn), böje sig, synke, falde sagte 107⁸ (sé under fang), *hnigu heilög vötn af Himinfjöllum, hellige vande randt fra H. 121 a; særlig segne, falde i kamp 76¹, h. fyrir e-m, falde for en 101²⁸, *hné mart manna fyr mækis straumi o: segnede på grund af blodtabet 130 a h. i gras, 'bide i græsset'.*

hnipinn to., nedslået, sørgmodig, modfalden.

hnippa (pð), støde til en; hnippask við, nappes, kives; h. orðum við e-n, kives, klamres med en 29⁸.

*hnita (hneit, hnitum, hnitinn), støde an, berøre hårdt, *hneit mér við hjarta hjórr Angantýs, ramte mig (dødelig) ved hjertet 32.*

hnykkja (kð), rykke, trække stærkt.

**hodd ik. (mest i flt.), skat, gods, ejendom.*

hof ik. 'hov', hedensk (træ-) tempel.

*hóf ik., den rette måde, mådehold, gæta hófs, holde måde, *hafa ríki sitt i hófi, bruge (udøve) sin magt med måde 133. — hófsmaðr ha., mand, som holder sig inden for de rette grænser, mådeholden, beskeden mand.*

hógværr to., sagtmødig, spagfærdig.

hold ik., 'huld', kød.

hollr to., huld, velsindet, venlig.

**hollvinr ha., trofast ven.*

hólmanga hu., holmgang, tvekamp (der var bunden til strænge regler, og som holdtes på en lille afgrænset plet, der kaldtes hólmstaðr, hólmgöngu- staðr, også hólmr). — hólm- göngusverð ik., holmgangs- sværd.

hólmi ha., = hólmr.

hólmr ha., holm, lille ø; det sted, hvor en holmgang skulde gå for sig, ganga á hólm við e-n, gå i tvekamp med en 86¹⁹, búinn til hólmis, færdig, rede til tvekampen 86²⁸, skora e-n á hólm, udfordre en til tvekamp 86²¹, leysa sik af hólmi, løse sig fra tvekampen (o: købe sig fri med en i forvejen bestemt sum, når man overvindes i tvekamp) 99²³.

hólmstefna hu., holmgangsmøde.

holt ik., lille skov.

hón, hon, hu. til hann.

honum, hf. af hann.

horfa (horfi, horfða, horft), vende i en vis retning, h. á e-t, sé, stirre på noget 106³⁶, 107⁷, h. til e-s (upers.), sé ud til, til slíks úfriðar sem nú horfir hér o: da det nu ser ud til så stor ufred her 93⁸.

horn ik., horn; drikkehorn.

horskr to., klog, forstandig (sml. vitr).

hót ik. flt., trusler.

hotvetna = hvatvetna.

hraðbyri ik., frisk, strygende vind, medbør.

hraðmæltr to., som taler raskt, rap, fremfusende.

hrafn ha., ravn.

hratt, fort. af hrinda.

hraustr to., kraftig, kæk, tapper.

hraut, fort. af hrjóta.

Hreiðgotar (senere Reiðg.)

ha. flt., 'Rédgoter' 109 b (synes her nærmest at være brugt om den nordiske gren af den gotiske folkeklasse, skönt betydningen vistnok har været endnu mere omfattende og ubestemt; længere ned i tiden findes det brugt om Daner og Gøter).

hreinn ha., *rén, rensdyr.*

hreyfa (fð), *bevæge, rokke.*

hreyss hu. (hreysar, gf. -i; -ar) og hreysi ik., *stenrøs, øde egn, hvor vilde dyr opholder sig.*

hreysti hu., *mod, tapperhed.*

hrið hu., 1) *uvejr, storm (især snéstorm);* 2) *hæftigt anfald, kamp.* 3) *tid, stund (sml. stund),* litla h., *en lille stund, langa h., længe* 22¹, um h., *en tid lang;* 4) *afstand, stundar h. (sé stund).*

hrim ik., *rim, rimfrost.*

hrimfaxi ha., 'rimmanke' (nattens hest).

hrimkaldr to., *rimkold.*

hrimpurs ha., *rimturs, jætte.*

hrinda (hratt, hrundum, hrundinn), *støde, kaste (e-u), h. út skipum, sætte skibene ud i vandet* 40²⁰, hann hratt út skipinu 3: *stødte fra land* 15²³; *hratt á vøll brynju, *slængte brynjen på marken* 129 a.

*hringbroti ha., 'ringbryder', *fyrste (sml. baugbroti).*

hringr ha., *ring, kreds (sml. mannhringr); ring (særlig arm-, fingerring).*

hris ik., *rís, krat, á hrisinu, i krattet, buskene* 25³¹.

hrista (st), *ryste, *h. skegg* 114 a; *darraðr hristisk, *spydet (spydene) rystede, bævede* 129 a.

hrjóða (hrauð, hrudum, hroðinn), 1) *rydde, gøre ryddelig (sml. ryðja), h. skip, rydde et skib (ved at dræbe besætningen)* 28¹⁷, 48¹⁸; 2) **sætte i hastig bevægelse, kaste (e-u; upers. 157⁶), hrauðk ór herváðum, egl. han kastede sig ud af hæklæderne 3: han kastede sin rustning* 129 a.

hrjóta (hraut, hrutum, hrotinn), 1) *fare hurtig og voldsomt fra et sted, slænges, tumble og*

lign., eldr hraut ór hlunnunum, fór (stod) ud, blóðrefill hraut upp af skildinum, odden røg op fra skjoldet 99²⁷. 2) *brumme, snorke.*

hróðigr to. (mest digt.), *berømt; stolt, kry.*

*hróðrbaðmr ha., *berømt, navnkundigt træ, Hóðr berr hávan hróðrbaðm þinig. H. bærer det høje herlige træ (3: misteltenen) hid, hen (hvor Balder står)* 120 a (sml. Völuspá: 'højere end markerne (højt over markerne) stod opvokset smækker og såre fager misteltén; af det træ (den stængel) blev der et farligt sorgvoldende kastevåben'; misteltenen kaldes hróðrbaðmr, ligesom fimbulvinteren kaldes einn mæri).

hrópa (að), *nedsætte, bagtale,*

*Hropttr og Hroptatýr ha., *navne på Odin (sml. Gautatýr).*

hross ik., *hest (sml. hestr); særlig hoppe (= merr), hann kvaðsk eigi hrossa þurfa* 81³⁴, *váru þá komin hross, ok hestar sǫðlaðir, hestene var da komne, og hingstene sadlede (el. hross ok h. s., hopper og sadlede hingste var da komne)* 97¹⁹.

hrundinn, fort. tf. af hrinda.

hryða. forest. fort. af hrjóða.

hryggja (gð), *bedrøve, volde sorg.*

hrynja (hrunða, hrunit), *falde ned med larm, *látum und hánum h. lukla, lad os lade nøgler klirre under ham (ved hans bælte).*

hryt, nut. af hrjóta.

hræ ik. (hf. -vi), *død krop, lig; flt. om et enkelt lig* 126 b ('de blodige kødstykker').

hræða (dd), *gøre ræd, skræmme; hræðask, blive bange, frygte for (e t, við e-t). fort. tf. hræddr brugt som to., ræd, frygtsom, við e-t, for noget, h. um e-t, ængstelig bekymret for (med hensyn til) noget* 69²³.

hræzla hu., *rædsel, skræk.*

*hrønna hu., *bølge.*

hrökkva (hrökk, brukkum, hrokkinn), *vige tilbage*.

*hrørask (kun i navnef.), *blive affældig, ældes*.

hrørna (að), *opløses, hen-smuldre, forgå*.

hugástir hu. flt., *inderlig kærlighed, unna e-m hugástum, holde inderlig af en* 20¹³.

hugða, fort. af hyggja.

hugfastr to., *fast i ens sind*.

hughreysti hu., *mod, ufor-færdethed*.

hugi ha., *hu, tanke (= hugr); personificeret* 5²⁰.

huginn ha., *navn på en af Odins ravne; *ravn i alm., glæde* hugin, *glæde raven* (med de fældede fjenders lig), hugins barr, *ravnens føde* (ligene af de faldne).

hugprúðr to., *'huprud', modig, uforfærdet*.

hugr ha. (-ar; -ir), 1) *hu, sind (tanke, mening; stemning o. s. v.), *mæla of hug 3: tale anderledes, end man mener* 135, *hló Hlóríða h. i brjósti, *sjælen glædede sig (hjærtet lo) i brystet på H.* 118 b, *váru allir með einum hug til þess, er unnit hafði verkit, alle nærede ét sindelag imod den, som . . .* 10²⁰, (også i flt.) *sjámsk vér hans of hugi, *vi ængstes for hans sindelag* 130 b, *vasa sá herr i hugum (neml. góðum), *var ikke godt til pas, vel til mode* 130 a; 2) *mod, h. dugir, bilar, modet slår til, svigter* 19¹⁷, 32⁵.

hugsa (að), *betænke, overveje; h. fyrir sér, tænke over, overveje* 13¹³, 29¹.

*hugumstórr to., *'hustor', modig, uforfærdet*.

*hund- i sms. med to., *overordenlig, i høj grad: hund-margr to., utallig*.

*hundrað ik., *hundrede* (opr. om et stort hundrede 3: 120).

hurð hu., *dør* (hvormed der lukkes for døråbningen, dyrr).

hús ik., 1) *værelse, rum, derfor ofte i flt. om et enkelt*

hus, *bolig, *at Aðils húsum* 36, 75^{25.33}; 2) *hus*.

húsbóndi ha., *husbonde* (både husfader, husets herre og ægteemand, 'mand').

húsfreyja hu., *husfrue* (både husmoder, husets herskerinde og hustru, 'kone').

húskarl ha., *huskarl, tjenestekarl* 75⁶; flt. húskarlar *særlig om kongens tjenere, drabanter*.

húsmænir ha., *husmønning*.

[hvá] sto., *kun i ent. ik. hvat, hf. hvi, ef. hvess; ha. hf. hveim, ef. hvess* (det manglende udfyldes af hverr, hvis ef. hvers tidlig fortrænger hvess, ligesom hf. hverju, hverjum bruges ved siden af hvi, hveim); næsten altid som no., 1) spörg., *hvem (quis), hvad, *hveim eru bekkir þaugum sánir* 119 b, **hvat mælti Óðinn i eyra syni? Ey manni þat veit, hvat þú sagðir i eyra syni* 114 b; fyrir hvi, *hvorfor* (sé nedenfor hvi); hvat med ef.: *hvat iþróttar er þat, hvad for idrætter er det?* 4³⁸, hann spyr, *hvat hann kunni leika, hvad for en leg han forstod sig på* (her kan leika dog også opfattes som navnef.: *hvad han kunde lege*) 5¹², **hvat es þat fiska, hvad for en (hvad slags) fisk er det?* 18¹², *hvat manna er þessi, hvad for en mand er han?* 84⁸, 90⁷; med hf.: *hvat leik vili þér bjóða mér, hvad for en leg vil I byde mig?* 7⁶, *hvat látum verit hafði, hvad for en stöj det havde været (hvad der havde været grunden til stöjen)* 2³⁸. 2) ubest., *enhver (quisque), hvad som helst, alt, *dælt es heima hvat (= hvatki, hvatvetna, quidque)* 132 b. 3) med er, *söm hvem, hvad (den, det) som; hvem, hvad som helst som (enhver som, quicunque, alt det som, quidquid), *orðstirr deyr aldregi, hveims sér góðan of getr* 135 b, 109 a; *hvat sem at var gert, hvad der end blev gjort*

10⁵, 62¹⁰. 4) Senere undert. (med og uden er, sem) rent henvis, *hvilken, som*. — Som bio. bruges *hvat, hvorfor, *h.* skal hann lengi lifa? 134 b. hvi, 1) *hvorfor* (= fyrir h., fyrir hvi muna ek eigi kenna skeyti mitt, *hvorfor* skulde jeg ikke kende 43²⁵), hvi léztu at eggjask, *hvorfor* lod du dig ægge 23²⁷, (med samme ordstilling i ligefrem spörget. som i en afh.) *hvi þú svá gunni skiptir, *hvorfor* skiftede du kampen således? 130 a, *hvi þú þá mælisk af gólfi fyrir 109 a; 2) *hvorledes* (= hvé).

hvaðan bio., *hvorfra*, h. af londum 3: *fra hvilket land* 85¹³.

hvar bio., 1) spörg. og henvis., *hvor* (*ubi*), h. kómu feðr okkrir þess, at . . . (þess styret af hvar, egl. *hvor af det, at* . . .; sml. *hvergi*), *hvor kom vore fædre til det sted, at* . . ., *et sted, hvor* . . . 3: *hvor mødtes de således, at* . . . 90²⁷, h. kómu vit þess til orrostu, at . . ., *hvor kom vi to således til kamp* (*kæmpede vi således mod vore fjender*), at . . . 31²⁵; þú fannt eigi, h. upp skyldi lúka 8²³, hann sér, hvar lá maðr, *hvor* (= at) *der lå en mand* 2²⁶, 29³⁵, finna þeir i helli nokkurum, h. gýgr sat, egl. *de finder* (*bliver var*) *i en hule, hvor der sad en gyge* 3: *de finder en hule, hvori der sad en gyge el. de finder en gyge* (, som sad) *i en hule* 12³⁵. I forb. med fho. bruges det på samme måde som þar: h. fyrir, *hvorfor*, h. til hvortil, o. s. v. 2) ubest., *hvor* som helst, *overalt* (= *hvarvetna, ubique*); *på et eller andet sted, hér ok h., her og der, hist og her*. 3) med er, sem, *der hvor; hvor som helst som* (*overalt hvor, ubicunque*), *skalf Mistar marr, hvars megir fóru, *hvor mændene fór* 127 a, *æði þér dugi, hvars (*hvor* = *når*; sml. þar er) þú skalt orðum mæla jötun 108 b, þótti þat styrkr vera fyrr, h. sem

Jómsvíkingar fylgðu hofðingjum 46¹⁷.

hvárgi (ik. *hvártki, hvárki*; flere former, navnlig hu. og flt., dannes af *hvarigr*), ubest. sto., *ingen af bægge* (*neuter*); flt. *hvarigir, ingen af bægge parter*; ik. *hvártki* (*hvárki*) som bo., *hverken, h.* — *né, hverken* — eller.

**hvarleiðr* to., *léd overalt, afskyet af alle*.

hvárr sto., 1) spörg., *hvilken af bægge* (*uter*) 109 a²⁰, 29⁴; ik. *hvárt* som spörgepart. a) i afh. spörget., både som 1ste led i en dobbelt afh. spörget. (*hvárt — eða, om — eller = utrum — an*), og i enkelt afh. spörget., *om* (= *ef*); hann leitaði ráðs við þá, *hvárt* hann skyldi berjask við Eiriks sonu, *eða* skal hann fara norðr, *spurgte dem til ráðs, om han skulde kæmpe, eller skal han* (med overg. fra afh. til ligefrem spörget.; sml. bo. at B) 38⁹⁻¹¹; vissir þú eigi, *hvárt* er var himinn *eða* jörð, *du vidste, ikke, om det var himmel eller jord* 3: *du var så betaget af rædsel, at alt gik i ét for dig, så at du ikke engang kunde gøre forskel på himmel og jord* 25¹⁵ (sml. nedenfor 3 slut.); hann spyrr, *hvárt* laufsblað nakkvat felli i hofuð honum, *eða* *hvárt* þeir hefði þá matazk, *spörger, om et blad faldt i hovedet på ham, og om de* 3¹⁰, 8¹⁰, 12²⁰. b) i ligefremme spörget., både dobbeltleddede og enkelte (her kan *hvárt* dog lige så godt udelades, idet spörget. er tilstrækkelig betegnet ved ordstillingen), *hvárt* villtu eiga við Angantý einn *eða* við bræðr hans, *vil du kæmpe med A. eller med hans brødre* 31²¹; *hvárt* er, at þú ert maðr svá úvittr, at . . ., *eða* . . ., egl. *er det tilfældet, at du er* . . ., eller . . . 3: *er du en så uforstandig mand, at du* . . ., eller . . . (= *hvárt* ertu maðr . . ., *eða* . . .) 56¹⁰; *hvárt* vakir þú,

Pórr? er du vågen, T. 4⁶; sml. 2³¹, 4³, 12⁸, 51³¹. 2) ubest., *en-hver af to, bægge* (*uterque* = *hvárrtveggja*), var i sinum stað h. þeira 68³², 76¹, þar var hálf hvárs (i alm. hálf hvárt) i því liði, Danir ok Bretar, der var halvt af hvert, Daner og Briter, i den flok (*halvdelen af disse folk var danske, halvdelen B.*) 42³²; flt. *hvarir, bægge parter*. Ofte i forb. med annarr: *hvárr* — annan o. s. v., *den ene — den anden, hinanden, hverandre* (sml. *hverr*): *vildi h. vera qðrum meiri, den ene vilde være bedre end den anden* 63¹⁹, *sagði h. qðrum frá ferðum sínum, de fortalte hinanden om deres rejser* 90¹⁷, *lagði hvárt þeira góðan þokka til annars bráðliga o: de fattede snart kærlighed til hinanden* 79¹⁹, *sá hvarir aðra, de (bægge parter) fik øje på hinanden* 103⁶. 3) med *er, sem, hvilken af to* sá, end, *hvilken som helst af to* som (*uter, utercunque*), *er nú kostr, hvárr* (mærk nf.; sml. sá 1, c) *er þú vill, at vér berimk allir, eða vit tveir, nu er der hvilket af to vilkår du ønsker (nu kan du vælge et af de to vilkår), at vi (enten) kæmper alle, eller (kun) vi to* 103¹⁴; (i samme betyd.) hann kveðsk vel líka, hvárt at heldr er, siger, *at han er vel tilfreds, hvilken af de to ting der end sker* 103¹⁶; hvárt er, sem — eða, *hvað enten — eller (sive — sive), hvárt sem er veir eða sumar, hvað enten det sá er vinter eller sommer o: både vinter og sommer* 73²¹.

hvárrtveggja el. *-tveggi*, ubest. sto., *enhver af to, bægge* (*uterque* = *hvárr* 2), *taka hvárttveggja frá mér, dýrit ok svá líf mitt, berøve mig bægge dele, dyret og ligeså livet* 60²⁷, *frændr hvárrtveggja þeira, bægges frændr* 98³¹, *riðu menn heim hvarirtveggju, bægge parter (mændene på bægge sider) red hjem; ik.*

hvárttveggja som bo., *både, h. — ok, både — og.*

hvars = *hvar es* (sé *hvar*).

hvarvetna (ogsá *hor-, hver-*), bio., *hvor som helst, overalt.*

hvass to., hvas, skarp.

hvat sé hvá.

hvatr to., rask, mandig, modig.

hvatta, fort. af *hvetja*.

hvatvetna (ogsá *hot-, hvet-*), ubest. sto., *hvað som helst, alt* (= *hvat* 2), *hann var fyrir þeim i hvívetna, overgik dem i alle retninger, fyrir hotvetna fram, fremfor alt, først og fremmest* 41¹⁴.

hvé bio., hvorledes; hvor (i hvilken grad) ved to. og bio. (= *hversu*).

hveim sé hvá.

hvelpr ha., hvalp, hunde-hvalp.

hverfa (*hvarf., hurfum, horfinn*), 1) *vende sig; h. aptr, vende tilbage; hurfu at því allir Norðmenn o: sluttede sig hertil* 39³⁰, *h. af, frá e-m, forlade en; *med rummet i gf.: himin h. þau skulu hverjan dag, de skal hver dag bevæge sig (fare) over himlen* 110. 2) *komme pludselig, uventet af syne, forsvinde* 15²², 16³¹, 21²¹, ogsá *h. á braut, á brottu* 10¹⁶, 23⁷, *h. i brott* 23¹ (her med bi-forestilling om hemmelig forsvinden, *stjæle sig, liste sig bort*).

hvergi bio., 1) ingensteds, hvar nema alls h., egl. hvor undtagen slet ingensteds o: ikke på noget som helst sted 90²⁹; med ef. (sml. *hvar*): **es eigi veit jarðar h. né upphimins, som man ikke véð nogensteds på jorden eller i himlen, h. munu vit þess koma, at ek sjá minna virðr en þú, vi to vil ikke komme til et sådant sted, at . . ., til et sted, hvor jeg vil være mindre ansét end du (vi vil aldrig komme i det tilfælde, at . . .)* 91¹⁸; 2) *ingenlunde, i ingen henseende, slet ikke.*

hverneg, -ig, -ug (egl. gf. = hvern veg, brugt som) bio., *hvorledes*.

hverr sto., 1) spörg. a) *hvem*, *hvilken* (*quis*), både som no. (for det ubrug. *hvá*) og som to., *h. mun Baldri at bana verða 120 a, hverjum (= hveim) vill þú heldr gipta dóttur þína en mér 82³², hverju (= hvi) launaði hann þér dýrit 60⁸, 105³⁴, *hverir ráða æsir eignum goða 113 b; þú veizt, til hvers (= hvess) þú hefir unnit (sé vinna), *kjösa of konunga, hverr Yngva ættar skyldi með Óðni fara, *vælgæ mellem konger*, *hvo af Y.s æt der skulde* 129 a; b) *hvordan* (*qualis*), hvert þeira erindi skyldi vera (sé orindi), hætta á fund þeira, h. yrði, *vove en kamp med dem, hvordan den kunde blive o: forsøge, hvilket udfald en kamp med dem vilde få* 65³³, hann réð jafnan mestu, hver kaupstefna var, *harde altid haft den afgørende stemme med hensyn til, hvordan købstævnet var (o: til hvilken pris varerne skulde sælges)* 74³¹. 2) ubest., *hver*, *enhver* (*quisque*), *halr es heima hverr 134 a, *manna h., *ráðsnotra h. 133 a, þat gull verðr þinn bani ok hvers annars, er þat á, *din bane og enhver andens (alle andres), som ejer det* 24³⁴; *hverjan dag 109 b, hvert sinn er brugðit er (sverðit), *hver gang det drages* 27¹⁵, láta þau ein skip þar inn leggja, er þeir tæki fé af hverju skipi. *kun tillade de skibe at lægge derind, som de fik told af enkeltvis (egl. af hvert skib)* 65¹⁷; hina niundu hverja nótt, *hver niende nat* 11³³. Ofte i forb. med annarr: hverr — annan o. s. v., *den ene — den anden, hinanden, hverandre* (sml. hvárr): h. at qðrum, *den ene efter den anden* (sml. at), h. yfir annan (sml. yfir), sagði h. qðrum, *hvat títt var, de sagde hverandre, hvad der var på færde* 39²³. 3) med er, sem, *hvilken som helst som* (*quicunque*). 4)

Senere kan det også (med og uden er, sem) bruges rent henvis., *hvilken, som* (*qui*).

hversu bio., = *hvé*.

hvert bio., *hvorhen* (egl. ik. af hverr).

hvervetna = *hvarvetna*.

hvessa (st), *hvæsse*; h. augu, *sé skarpt, med gennemborende blik*.

hvetja (*hvatta, hvattr*), *hvæsse; tilskynde* (e-n til e-s) 23³⁰ (= eggja).

hvetvetna = *hvatvetna*.

hvi sé *hvá*.

hvila hu., *leje, sæng*.

hvila (ld), *hvile, sove*.

hvirfill ha. (hf. -fli), *isse*.

hviti hu., *hvidhed, skærhed* (om hudens el. hårets farve).

hvitna (að), *blive hvid*.

hvittr to., *hvid*, *hvitastr ása, *den hvideste (skæreste) af aserne, 'den hvide as' (om Hejmdall)* 116 b.

hygga, forest. fort. af hoggva.

hyggiliga bio., *klogt, forstandig, láta h., sé betænksom, tankefuld ud*.

hyggja (*hygg, hugða, hugaðr og hugðr*), *tænke, mene, tro, *engi jötun ek hugða jafnramman sem Vafþrúðni vesa, jeg trode, at ingen jætte var lige så stærk som V. 108 a, *ofrmælggi hygg ek at illa geti, jeg tror, at ordgyden skader* 109 a, 123 a, 87¹; h. e-m e-t, *tiltænke en noget* 133 b²⁵; *betragte, *hugði hann jöreið, han betragtede, så på* 127 a. *hyggjask, tro om sig selv, indbilde sig*. — Med fho.: *hyggja á e-t, tænke på (at udføre) noget, ekki skulu minir menn h. á flóttu, tænke på flugt (at flygte)* 48³². h. at e-u, *tænke på, betænke, overveje noget*. h. til e-s, *vente noget*; h. gott, ilt til e-s, *glæde sig til noget, være ilde til mode ved tanken om noget*, h. hugði ilt til ráða, *var ilde til mode ved at tænke på partiet* 92²⁸. h. um e-t = h. at e-u 26⁶.

hylja (hulða, huliðr og hulðr),
hülle, tildække, skjule.

hylli hu., huldskab, gunst.

hæri, hæstr, højere og høj-
este gr. af hár.

hætta (tt), høre op med (e-u),
h. fanginu, høre op med bryd-
ningen 7³⁴.

hætta (tt), sætte i vove, på
spil (e-u); h. á e-t el. til e-s,
vove (sig ind på) noget, gøre et
dristigt forsøg på noget.

hætti, hf. af hattr.

hættligr to., vovelig, farlig;
draumr h., faretruende dröm.

hættir to., farlig, farefuld,
e-m er hætt við e-u, en har
noget at frygte af noget, við
öngu skal þér hætt vera 3: du
har ikke noget at være bange for
101⁸.

hægr to. (gf. -jan), let, bekvem,
behagelig.

hægri, to. i højere gr. (egl.
af hægr), højre (mods. vinstri).

*høfða (að), forsyne med
hoved, beit høfðuð 3: smykkede
med hoveder, gallionsfigurer
124 a.

høfða- sé høfuð.

høfðingi ha. (-ja), høvding.
— høfðingjabragð ik., ud-
seende og optræden, som sømmer
sig for en høvding, høvdinge-
væsen.

høfðingligr to., som ligner
eller passer for en høvding,
fyrstelig.

høfðu. fort. flt. af hafa.

høfn hu., 1) havn. 2) *mand-
skabet, besætningen på et skib
124 b²⁰ (i prosa skipshøfn). 3)
klædning, kappe.

høfuð ik. (hf. høfði), hoved.
Hoveder, især af drager, brugtes
som prydelser på skibenes for-
stav 47¹⁰. — høfuðsmaðr
ha., hovedmand, leder, anfører.
— høfðafjöl hu. (-fjal; -ar
og -ir), 'hovedfjæl' (hvorimod
den, der sidder ved roret, kan
hvile sit hoved) 51¹⁸.

høfuðsár ik., sår i hovedet.

høgg ik. (hf. -vi), hug.

høggormr ha., hugorm.

høggorrosta hu., kamp med
huggevåben, håndgemæng.

høggva (bjó, høggunn
høggvinn), hugge; overhugge (sé
strengir); h. e-n banahøgg, give
en banehug 87² (sml. fella, ljósta,
slá), h. til e-s mikit høg, give
en et svært hug 104⁸, h. i høfuð
e-m, hugge en i hovedet 104¹⁸.
høggvask, 'hugges', veksle hug,
kæmpe med hinanden 112 b.

høldr (hauldr) ha., mand;
odelsbonde.

høll hu. (hallar; -ar og -ir),
hal (om en fyrstes sal, medens
storstuen i et privat hus kaldes
stofa). — hallargólf ik., hal-
lens gulv.

hønd hu. (handar, hf. hendi;
hendr), 1) hånd, både om hånden
alene og om hele armen tillige
med hånden (sml. fótr), taka i
hønd e-m, tage en i hånden 79³²;
hafa hring á hendi, have en ring
på armen 60²², or flaug milli
síðu ok handar, mellem siden og
armen 51¹⁸, hann hefir báðar
hendr blóðgar til axlar, har
bægge arme blodige til skulderen
22⁴; hafa hendr á e-m, lægge
hånd på, gribe en 44¹; 2) side,
til hægri handar, på højre hånd,
til beggja handa sér, på bægge
sider af sig, þinnar handar, fra
din side 57¹⁷, mun þá betr
hvárratveggju handar, det vil
være det bedste på bægge sider,
for bægge parter 9¹⁵. — I mange
talemåder i forb. med fho.: á
hønd el. hendr e-m, imod en.
af e-s hendi, fra ens side, på
ens vegne, af minni, várri hendi,
fra min, vor side 67¹⁵, 83¹⁸;
greiða e-t af høndum, udrede,
udbetale, láta e-t af høndum,
give slip på. at hendi, til, i
hænde, *kvámu þér ógögn öll at
hendi, al ulykke ramte dig 126 a.
fyrir e-s hønd, på ens vegne, f.
sína hønd, for sig selv, på egne
vegne 37²⁰, 83¹⁸; hann hefir tvá
kosti fyrir høndum, forhånden,
at vælge imellem 65³². i hønd

el. hendr, i *hænde*, fá, selja e-m e-t i hǫnd, hendr, *overgive*, *levare en noget* 19³², 37⁵, 43¹⁶, 77¹⁴. til handa e-m, *for*, til en, kjósa inn betra (kost) sér til h., *vælg* *det bedste vilkår for sig* 66³¹, biðja konu til h. e-m 67³, keypti skip hálf til h. Gunnlaugi, til G. 81²¹; standa til handa, *være forhånden*, þeir menn, er félitlir

váru, en stóð úmegð mjök til h., *folk, som var ubemidlede, men havde en stor flok uforsörgede børn* (egl. *for hvem uforsörgede børn rigelig var forhånden*) 76³¹.

hǫrgr ha, *hedensk stenalter, offeralter*.

hǫrund ik. (og hu.), *huden på legemet*.

I, í.

i, fho. med gf. og hf., i. A. med gf. a) om stedet (om bevægelse el. retning) *ind i*, *hen til o. s. v.*: þeir gengu i skálann, *gik ind i skålen* 101⁵, ganga upp i lypting 52²², inn i Lifangr 102³⁰, þeir kómu i Þrándheim 101²⁹, austr i Tiundaland i Svipjóð 89⁸³, sigla i haf (sé haf), búask i hernað, *göra sig rede til at drage i*, *begive sig på hærtog* 102³, hann settisk niðr i búðar-toplina, *satte sig ned på bodtomten* 75¹⁴, hann sá i hornit, *så i hornet* 15⁶, hlaðbúinn i skaut niðr (sé h.). b) om tiden: i dag, *i dag*, i vetr, *i vinter*, i sumar, *i sommer*, i þann (þenna) tíma, *på den (denne) tid*, um morgininn i sólarroð 3: *ved solopgang* 103⁶, i annat sinn, *for anden gang*. c) om andre forhold: bresta i tvá hluti 51¹⁹. B. med hf. a) om stedet (om en væren), *i*, *på*: standa i lyptingu 51²⁷, i vatni, *i vandet*, i nesinu, *på næsset* 103¹⁰, fyrir hvern mann, er i væri hollinni (= er i h. v.) 43¹⁷; hann var i grám kyrtli, *var i (var iført)* 84¹. Ved nogle stedsnavne bruges altid i (i Danmörku, Noregi, Svipjóðu), ved andre á, undert. bægge (i Englandi 87⁴, 93⁸, i Saxlandi 64²⁸; sml. á); navne, der betegner ø, fjord, dal og lign., har i alm. í: i Borgarfirði, i Steingrímsfirði i Skeljavík

77¹⁶; var hann i Þrándheimi, þar sem heitir i Lifangri, i Trondhjem *på det sted, som hedder Levanger* 101³²⁻³³, kómu þeir fram i kaupstað þeim, er i Skörum heitir, *som hedder Skara* 89² (sml. á, at og heita). Mærk: hann stóð upp i lyptingunni, *stod op i løftingen (og blev stående der)* 48³¹ (sml. á og upp). b) om tiden: i því, *i det samme*, i þessu, *i dette øjeblik*. c) om andre forhold: 1) i (om en tilstand), i svefni, *i søvne* 75¹⁵, vera i hugum (sé hugr). 2) *ved*, *ved hjælp af*, göra e-m sóma i þangatkvámu sinni, *vise en ære ved at komme til ham* 70²⁰⁻²², *opt kaupir sér i litlu lof 134 b. 3) i (om det, hvoraf noget består), fé i gulli, *gods i (bestående af) guld* 17⁵, gørsimi i bjarndýri 55²⁹. 4) *i*, *i henseende til* (sml. á A, c, 3), skapfelligr i andliti (sé s.). C. Absolut uden styr-else: eitr var i (neml. horninu), *der var edder i* 15⁷, þetta er stefit i (neml. kvæðinu), *dette er omkvædet deri*. D. I forb. med visse bio. (oprindelig gf. el. hf.) og fho. kan i bruges el. udelades: (i) brott, brottu (sé braut), (i) mót, móti (sé mót), i gegnum el. gegnum, i milli el. milli, o. s. v.; i frá (ífrá) = frá, ihjá = hjá.

*ið-, forstærkende part.: iðgnógr to., *meget rigelig, overflødig*.

iðn (yngre iðn) hu., *syssel, beskæftigelse.*

ifrá (el. í frá) = frá.

igða hu., 'egde', vistnok *mejs, gråmejs* (parus palustris).

i gegnum = gegnum.

i gær sé gær.

ihuga (að), *betænke, eftertænke, gruble på* 57³.

illa bio. (højere og højeste gr. verr, verst), *ilde, slet* (mods. vel), þetta þótti frændum þeira stórum illa, *dette syntest deres frænder meget slemt* 101¹⁸, þó at svá illa verði, at ..., *selv om det går så uheldig, at ...* 59²⁴.

illr to. (højere og højeste gr. verri, verstr; sml. vándr), *ond, slem; slet, dårlig* (mods. góðr), þetta þótti ilt frændum þeira, *dette syntest deres frænder slemt* 98³¹; ilt er til e-s, *noget er vanskeligt at opnå*, ilt er til hafna 3: *det er vanskeligt at finde havne* 59¹⁴.

illska hu., *ondskab.*

illúðigr to., *ildesindet.*

*ima hu., *kamp, strid* 128.

*imð hu., *jættekvinde* 126 b (snarere måske egennavn).

in (undert. skrevet inn) bio., digt. i nægt. sætninger ved højere gr. tilsyneladende uden særlig betyd., eller = bio. at; né in heldr, *og ikke heller, og lige så lidt* 122 b (i prosa meget sj. eigi in heldr).

inn (in, it), best. ko. A. foran to. (ældst enn, yngre hinn), *et sannasta 113 a, *nema þú enn snotrari sér 109 a, *enn gamli þulr 109 a, enn gamli maðr 23⁴, *enn meira mjóð 117 b, også i udrábsf.: *enn fróði jötunn! 110 b, 113 a³; med foreg. pápeg. sto.: *sá enn fróði jötunn 112 a, sá inn ungi maðr 5¹², þat et mikla gull 26³, hann hafði klæðin þau en góðu, er ..., *han var iført den smukke dragt, som ...* 96²⁶, *segðu þat et eina, et þriðja o. s. v. 110 ff., þessi en sterka hönd ok þetta et snarpa sverð,

denne stærke hånd og dette skarpe sværd 23²¹. Imellem no. og to.: *Helga enn hugumstóra 121 a, *gylfi enn glaðværi 129 a, *hring enn rauða 33¹⁹, *veðrs ens mikla 122 b. Heraf udviklede sig efterhånden B., no.s efter-satte ko. (ældst -enn, i alm. -inn): Ormr inn langi (O. hinn l.) blev Ormrinn langi og uden to. Ormrinn 47 ff. Det alm. sprog kan uden fast regel tilføje el. udelade no.s best. ko.: lagði Þórr hafstökurnar utar frá eldinum ok mælti, at búandi ... 1⁹ (= búandinn 1¹⁶). Undert. står ko. både foran to. og efter no.: inn þriðja drykkinn, *den tredje drik* 6²⁹, hit mikla skipit 49⁶, enni vinstri hendinni 104¹⁷ (men enni hægri hendi 104¹⁹), þau en stóru skipin 46²⁵ (= þau hin stóru skip 48²); hafit þat it djúpa, *det dybe hav* ('havet det dybe') 2¹⁰, gullit þat et mikla 25³⁶ (= þat et mikla gull, sé A). I forb. med sto.: sá ornninn, *den örn* (= sá ornn) 75³⁴, sú Vindasnekkjan, *den vendiske snække* 53¹⁷; annarr arinn, *den anden örn* 29²⁷; dýrit eitthvert 56¹.

inn bio., ind (mods. út), þeir gengu i. á Hlaðir, *ind på Lade* 83³⁶; inde (= inni; sml. út), jarl hafði atsetu inn á Hlōðum, *inde på Lade* 83³³, hann bjó inn á Leysingjastōðum i Hvammsfirði 77¹⁵. Højere og højeste gr. innar, inna(r)st og innst, *længere, længst ind, inde*; innar ofte om retningen fra hallens, stuens ender, særlig dören, indad (sml. utar), hann gengr innar eptir hollinni, *han går indad langs gennem hallen* 43⁸; innar af seti (sé af).

inna (nt), *udføre, udrette.*

innan, 1) bio., (om bevæg.) indenfra; (uden bevæg.) indvendig (sé utan), i hringinum i. váru tveir menn, *indenfor* (inde) i kredsén 102²¹. 2) fho. med ef., inden, indenfor, i. hirðar (sé

hirð), — fyrir i. (med gf.),
indenfor, fara fyr i. fjörðinn, gå
indenfor (langs med) fjorden 15²¹.

inni bio., inde.

Íslandsferð hu., Islands-
rejse, rejse til I.

ísleggir ha. flt., sköjter (bén
af dyr, indrettede til at løbe på
isen med).

íslenzkr to., islandsk.

iss ha., is.

it, nf. tot. til þú.

it, ik. af inn.

ítarligr to., herlig, prægtig.

*itrborinn to., af udmærket
herkomst, ædelbåren, højbåren
(sml. góðb.).

*itrlaukr ha., herlig lög.

íprótt hu., idræt, færdighed;
dygtighed.

J.

já bio., ja, jo 92⁵.

jafn (jamn) to., jævn, lige
(i betydn. jævn, flad bruges i
alm. sléttr; sml. dog no. jafna
og udso. jafna 1), jafnt nafn
hófum vit báðir ok jafna eign,
vi har bægge lige navn (samme
titel, kongenavn) og lige ejendom
61²⁰.

jafn- (jamn-) i sms. med to.
og bio., jævn-, lige, lige så (den
sammenlignende genstand til-
føjes ved sem el. i hf.): jafn-
aldri to. og no. ha., jævn-
aldrende. — jafnbreiðr to.,
lige (så) bred, dyrr jafnbreiðar
skálanum, en dör lige så bred
som skálen 2¹⁸. — jafnfagr
to., lige (så) smuk. — jafngóðr
to., lige (så) god. — jafnhófugr
to., lige (så) tung. — jafnlangr
to., lige (så) lang, báðir foetr eru
jafnlangir, bægge ben er lige
lange 84¹⁵. — jafnmargr to.,
lige (så) megen; flt. jafnmargir,
lige (så) mange, eru jafnmargir
hvarir, der er lige mange på
bægge sider 103¹⁵. — jafnmikill
to., lige (så) stor. — jafnrammr
to., lige (så) stærk. — jafnskjótr
to., lige (så) hurtig; ik. jafnskjótt
som bio., i samme öjeblik, straks
36¹, 51¹¹. — jafnvel bio., lige
(så) vel; også; endogså. — jafn-
vinsæll to., lige (så) afholdt.

jafna hu., slette, hann flýði
ofau á jöfnu, ned på sletten 40⁷.

jafna (að), 1) jævne, glatte,

*mörum sínum mqn jafnaði,
han jævuede manken på sine
heste 3: klippede mankehårene,
så at de blev lige 115 a; 2) gøre
lige; sammenligne (e-u við e-t el.
til e-s), jafnask við e-n, sætte
sig i ligning med en, måle sig
med en.

jafnaðr og jöfnuðr ha.
(jafnaðar), 1) ligeligt forhold;
sammenligning (sml. mannjafn-
aðr); 2) retfærdighed, billighed,
— jafnaðarmaðr ha., 1) mand,
som kan måle sig med en, lige-
mand, jævning; 2) retfærdig
mand.

jafnan bio., 1) stadig, altid,
hannréðj. mestu, hver kaupstefna
var, ok svá var enn, han havde
altid haft den afgørende stemme
(sml. lengi) 74¹⁰; 2) 'jævnlig',
som oftest, hann var jafnan i
ánni 17^{27.33.35}, 79¹⁸.

jafningi ha. (-ja), ligemand,
jævning.

jafnmenni ik., ligemand.

jafnræði ik., lige, passende
parti (ægteskabsforbindelse, hvor
bægge parter er lige gode), j.
með ykkur Helgu, mellem dig og
H. 82¹⁵, ef þú synjar okkr feðgum
jafnræðis, hvis du nægter mig
og min sön dit samtykke til det
parti, hvor bægge parter er lige-
stillede 83²¹.

jarða (að), jorde, begrave.

jarl ha., 1) *højbåren mând,
høvding; 2) 'jarl' (titel på de

høvdingar, der var næst efter kongen i rang).

járn ik., *jærn*; ofte (især i flt.) om *jærnvåben*.

járnkló hu. (flt.-klær), *jærnklo*.

járnrekendr hu. flt., *jærnlænker*.

járnspöng hu. (-spangar; -spengr), *jærnplade*.

jarleggn (-leign) hu., 1) tegn, *mærke* (som tjæner til bevis for noget). 2) *jærtegn*, mirakel.

játa og játta (tt og að), *sige ja til, gå ind på noget* (e-u), øngu játum vér qðru, *jeg samtykker ikke i andet* 56¹⁵.

Jóans- (Jóns-) messa hu., *Johannes (Jons) messedag*, J.-m. baptista o: *St. Hansdag*.

jók, fort. af auka.

jól ik. flt., *jul*. — jólaaptann ha., *juleaften*. — jólaboð ik., og jólavéizla hu., *julegilde*.

*jórr ha. (jós; jóar og -ir), *hest*.

*jóreið hu., (*heste*)ridt, *riden*.

*jófur ha. (hf. jófri), *fyrste*.

jörð hu. 1) *jord*; personificeret Tors moder 114a. 2) *jord, jordstykke, jordejendom; landsdel*, egn 155.

jötunheimar ha. flt., *jætternes bolig, verden* (sé heimr), austr í jötunheima, *øst på til jættehjem*.

jötunn ha. (hf. jötni), *jætte*.

K.

kaf ik., *dybet, særlig vandet under havets overflade og neddykken deri, hlaupa, støypask á, i kaf, springe, styrte sig i vandet og dukke under* 52³³⁻³⁶, komsk hann eigi i kaf, *han kunde ikke komme til at dukke under* 53³, støypa af sér brynju í kafi, *kaste brynjen af sig under vandet* 53²⁰.

kafa (að), *dukke under, svømme under vandet*.

kafsyndr to, *som kan dukke og svømme under vandet*.

kaldr to., *kold; ond, ildesindet*.

*kaldrifjaðr to., egl. med kolde ribben, bryst o: *ond; underfundig*.

kall, ik. *råb*.

kalla (að), 1) (intr.) *kalde, råbe*, hann kallaði utar á bekkinn, *kaldte, råbte ned på bænken* 5⁴, kallaði maðr upp á skipit, *råbte ud til skibet* 21⁴, hann kallaði til þeira, *råbte over til dem* 46³³; 2) *kalde til sig, kalde på*, kallar hann til sín sveinstaula, *kalder til sig en smådreng* 5²⁰, kalli (3 pers. flt. forest. nut.)

mér hingat kerlinguna, man kalde mig hid kærtingen 7²⁵; hann kallaði til berserki fjóra, *tilkaldte* 11¹⁴. 3) *sige, påstå*, hann kallar þess meiri ván (sé ván), hann kallaði vel til fallit í landi at læsa hafnir 65⁴, nú kalla ek, at Hrafn sé sigraðr 99^{30.31}. 4) *kalde, nævne* (med 2 gff.), konungr kallaði sverðit Tyrfing 27²⁰, svá litinn sem þér kallið mik, *så lille, som I kalder mig* 7²⁰; så áss, er Loki er kallaðr, *den as, som kaldes (hedder) Loke*, ef þvilikir drykkir væri svá litlir kallaðir, *hvis slige drikke kaldtes så små* 7⁶.

kann, nut. af kunna.

kanna (að), *undersøge, mønstre* 124a, 125a. kannask við e-t, *kendes ved noget*, kannask við, at . . . , *vedkende sig, at . . .* 43.

kanpr (senere kampr) ha., *overskæg, knebelsbart* (sml. grön).

kápa hu., 'kábe', *kappe*.

kapp ik., 1) *strid, kappestrid*, deila kappi við e-n o: *strides med en, renna i køpp við e-n*.

løbe om kap med en; 2) iver, hæftighed.

kappi ha., kæmpe, helt.

kappmæli ik., ordstrid, føra e-t i k. (sé føra).

*karl ha., 1) mand, mandsperson (ha. til kona). 2) fri mand (= bóndi, i mods. både til træl og fyrstelige personer). 3) gammel mand (hu. kerling); navn på Odin, 'gubben', *karls sonr, 'gubbens' sön o: Balder 13⁵, *karl af bjargi, 'gubben' fra (på) klippen (Odin) 21¹⁶. (Etym. = da. 'karl', sé húskarl; sml. drengr.)*

karldyrr hu. (ik.) flt., 'karle-dören', husets hovedindgang.

karlmaðr ha., 1) mand, mandsperson (= karl 1). 2) kæk, dygtig mand (= drengr).

kasta (að), kaste (e-u); k. aptr (sé aptr).

kastali ha., kastel, fæstning.

kátr to., glad, munter, lystig. (Etym. = da. 'kåd').

*kaupa (kaupi, keypta, keyptr), købe, *opt kaupir sér i litlu lof, ofte køber man sig (erhverver man) ros for en ringe ting 134 b, k. e-t at e-m til handa e-m, købe noget af en til en 81²¹; slutte overenskomst, træffe aftale 92²³.*

kaupferð hu., 'købfærd', handelsrejse.

kaupmaðr ha., købmand (sml. farmaðr).

kaupstaðr ha., handelsplads, købstad.

kaupstefna hu., købstævne, marked. (Når et fremmed skib kom til Island, plejede herredshøvdingen at ride ned til det og bestemme prisen på varerne, hvorpå udsalget begyndte; høvdingen udtog selv først, hvad han ønskede at købe; ofte indbød han skibsføreren til at tage ophold hos sig om vinteren, medens det øvrige mandskab blev fordelt omkring hos herredets øvrige bønder; sé s. 74 og sml. hverr 1, b.)

kefja (kafða, kafiðr og kaför), neddykke, nedsænke, ek máttu k. þik, jeg kunde dukke dig under 61²⁶.

keisari ha., kejser. — keisaradómur ha., kejserværdighed. kem, nut. af koma.

kemba (bð), kæmme.

kengr ha., bugt, böjning, kotttrinn beygði kenginn o: skød ryg 7¹⁴.

kenna (nd), 1) kende, have kendskab til, genkende (e-n, e-t), jarl kendi Auðun 84⁵, kenni ek þetta skip 47¹¹⁻¹⁵, k. skeyti sitt, kende sin pil 43²⁵; 2) opfatte ved hjælp af sanserne, føle, mærke, fornemme (e-s, sjælden e-t, el. en sætning med at), kendu (de mærkede), at kykt var fyrir 13²⁹; k. sins banasárs, føle sit banesår 23¹¹; (absol.) 106⁵ (sé skaut); mærke, indsé, kenni ek, at þú ert Ásaþórr 23⁴, 1¹⁷. 3) lære, undervise, k. e-m e-t (el. at med navnef.), lære en noget, hann kendi honum íþróttir, atferli, lærte ham idrætter, fremgangsmåden 16², 79³⁰, k. þér þat ráð o: give dig det råd, lære dig det 38²⁰, k. e-m at flýja 38¹⁹.

keppa (pð), kappes, måle sig med en (við e-n) i noget (e-t) 61²⁹.

ker ik., kar; bæger.

kerling hu. (-ar; -ar. kerlinguna 7²⁵ gf. ent. = kerlingina), kærling (næsten altid om en gammel kvinde, hu. til karl 3).

kerra hu., kærre, vogn.

kerti ik., kærte, voksllys. — kertasveinn ha., 'kærtessvend' (opvarter, kammertjæner).

ketill ha. (hf. katli; flt. katlar), kedel.

ketti, hf. af kottr.

keypta, fort. af kaup.

keyra (rð), drive frem (navnlig ved hjælp af pisk, sporer og lign. 12¹³).

kind hu., afkom; slægt (mest digt.) 111 a²¹.

kinn hu. (ar; kinnr el. kiðr), *kind*.

kippa (pð), *rykke i, trække raskt* (e-u), k. at sér sverðinu, *trække sværdet til sig* 23¹⁶, kipði inn aptr vörusekkjunum, *slængte varesækkene ind igen* 79¹¹, kippask við, *fare sammen (med krampagtige trækninger)* 14²⁴.

kirkja hu., *kirke*. — kirkju-skot ik., *udbygning på en kirke, våbenhuset*.

kista hu., *kiste*.

kjaptr ha., *kæbe, kæft*.

kjarr ik., *krat, kratkov*.

*kjöll ha., *skib*.

kjósa (kaus og kora, kurum, korum og kusum, korinn, korrinn og kosinn), 1) *kåre, vælge* (e-t), *k. of konunga, *vælge mellem konger* 129a. 2) *virke på en ved magiske kræfter* (sml. vigja), k. mögu frá mœðrum (oprindeligere k. mœðr frá mögum), *forløse mødrene med sønner* (om de norner, der som fødsels-hjælpersker tænkes at 'trylle mødrene fra sønnerne' 3: ved tryllesange at virke på mødrene, så at de forløses) 24¹¹.

kjölur ha. (kjalar, hf. kili; kilir, gf. kjölu), *køl på et skib*.

klaka (að), *kvidre* (om fugle), qrn klakaði við hana bliðliga 3: *ørnen lokkede indsmigrende for den* 75²⁹.

klakklaust to. ik., brugt som bio., *uden skade, helskindet* (sml. komask).

klúfa (klauf, klufum, klofinn), *kløve*.

klyf hu. (-jar; -jar), 'kløvbyrde' (en af de to byrder, der fordeles ligelig på lastdyrets ryg).

klyfja (að), *lægge kløvbyrde* (klyf) *på et lastdyr*.

klyfja (klufða, klufðr og kluför), sjældent brugt, = kljúfa 114b¹.

klæða (dd), *klæde*; k. sik el. klæðask, *klæde sig på*.

klæði ik., *klæde, klædningsstykke*; især i flt. *klæder, klæde-*

dragt. — klæðabúnaðr ha. *klædedragt* (sml. búnaðr).

knáttu sé knega.

kné ik., *knæ*, *leggið Mjöllni i meyar kné 3: *i møens skød, hneigja höfuð i kné e-m, hælde sit hoved på ens knæ, lade det hvile i ens skød* 107⁴ (= hniga i fang e-m 107⁸). — knésbót hu. (flt. -bætr), *knæhase*.

[knega], kná knátta (nut. navnef. forekommer ikke), mest digt., *kunne*, ofte brugt omskr. med navnef., *samt þar flaut fljóta knáttu, *sammen flød skibene dér* 125 a.

knífr ha., *kniv*.

knúða, fort. af knýja.

knúi ha., *kno på fingrene*.

knútr ha., *knude*; riða e-m knút, *binde én en knude, give én en vanskelig opgave at løse, bringe i forlegenhed* 63¹⁰⁻¹⁴.

knýja (knúða, knúiðr og knúðr) *knuge, trykke*; knýjask, *trykke på, anstrænge sig*.

knorr ha., (knarrar, hf. knerri; knerrir, gf. knorru), 'knor', *handelsskib*.

kólfr ha., *pil*.

kólfskot ik., *pileskud, pile-skuds afstand*.

kollóttir to., 1) *kullet, uden horn*; 2) 'kullet', *skallet; tætraget, kronraget* (om pilegrimme, hvis hår er afraget 58²).

koma (kvam el. kom, kvámum el. kómum, kominn), A. *komme* (både om personer og andre genstande), hann bað hann koma til sín, er (hann) kvæmi aptr, *bad ham komme til sig, når han kom tilbage* 57⁸², er skikkjan kom til hennar, *da kappen kom til hende, blev bragt hende* 107⁶; k. á bæ, *komme til en gård* (sml. k. fram nedenfor), þeir kómu suðr á Gilsbakka i Borgarfirði, *de kom syd på til G. i B.* 95⁶, kom sótt mikil á bæ, *en slem sygdom kom til gården* 107¹, þeir kómu austr við Konungahelli 3: *de landede øst på ved K.* 88³³ (sml. B);

(upers.) *vas þar at kveldi of komit snimma, *man var kommen* (kom) *der tidlig på kvælden* 3: *gæsterne havde samlet* (samlede) *sig der tidlig om aftenen* 117b; kom svá at lykðum, *det kom til sidst så vidt* (gik således) 50²⁶, 68¹⁰, var svá komit, at ..., *det var kommet dertil, at* 42⁶, þar kemr at..., *det kommer dertil, at* ..., *nu sker det, at* ... 42²³; *medstedet, hvortil man kommer, i gf.: *hvern hefik heim of komit: niu kom ek heima, hver verden har jeg omfaret: til de 9 verdener kom jeg* 113, k. þing, ragna rök (sé þing og rjúfa). Med fho. og bio.: k. á e-n, e-t, 1) *komme på, berøre* 25²⁰, *ramme* 51¹⁷, 99²⁷; 2) (absol.) *komme på, indtræffe, kom á veðr mikit* (sml. vera á og sé á C); 3) *kominn á sik vel, velskapt, veldannet* (om legemsbygning) 78²⁹. k. at e-u, 1) *komme, blive til noget*, (upers.) *var nær at því komit, er* ..., *det var næsten kommet dertil (så vidt), at* ... 41³⁰, kemr þar at því, *sem mælt er, der går det således, som ordsproget siger* 96²⁴; 2) *komme til, komme i besiddelse af, *kom hann endr at hamri, han kom igen til sin hammer* 118; 3) (absol.) *komme til, indfinde sig* 39³². k. frá e-m, *nedstamme fra en, þessi hestr er kominn frá Sleipni, stammer fra S.* 16²⁰. k. fram, *komme frem, indtræffe, blive udfaldet* (sé draga til); k. fram á (i) e-m stað, *komme frem på et sted* 3: *komme til et sted (efter en længere rejse)* 45²⁵, 89². k. fyrir e-t, egl. *komme i steden for* 3: *betales i bod, som erstatning for* 2⁴, 106²⁵, k. f. ekki, litit, *nytte intet, lidt* 82³⁵. k. saman, *komme, støde sammen, tørne mod hinanden* 124b; *komme sammen, forene sig* (f. eks. om bække, der løber sammen), *þar órar æftir kómu allar s., *der (i ham, jætten) samlede sig hele vor slægt* 111b. k. til, (absol.) *komme*

til stede, indfinde sig 92^{6.7.28} (sml. tilkváma). k. upp, *komme frem, grátrinn kom u., gráden brød frem, de bristede i gråd* 10³². k. við e-t, *berøre; vedrøre, koma þeir allir við þessa sögu, forekommer i, optræder i denne fortælling. B. (med hf.) bringe noget etsteds hen el. i en vis stilling, k. skipi sinu norður við Noreg* 3: *lande i det nordlige N.* 83²⁹, k. skildi fyrir sik, *holde skjoldet for sig, k. hlífum við* 3: *værge sig med skjoldene* 50³⁵, k. e-m til falls, *bring en til fald* 9¹³, k. sér i kærleik við e-n, *bring sig i venskabeligt forhold til en, opnå ens yndest* 45²⁷, k. sér i ráðagerð við e-n 3: *skaffe sig indpas hos en til rådslagning (og derved indvirke på hans beslutninger)* 45³², kom hon svá sinum fortölum, at ... 3: *hun bragte det ved sine forestillinger dertil, at* ... (egl. *anvendte dem således, at* ...) 45⁶, (upers.) *varð komit saman fangi með þeim Gunnlaugi* 3: *det lykkedes at få en brydekamp bragt i stand mellem ham og G.* 94²⁸; koma e-u á, *bring noget i stand* (sé under lag). Middelart komask, *bane sig vej, nå frem, hen til et sted, er þeir þreyttu at komask i borgina (slippe ind i borgen, om forsøget), þá smugu þeir milli spalanna ok kómu svá inn (kom, slap således ind om resultatet)* 4²⁵⁻²⁶, kómusk þeir út allir ór hollinni 44⁹, þeir kómusk með hann alt ofan i Lifangr, *de nåde frem med ham lige ned til L.* 105², þeir komask i millum Sámlands ok hans 3: *lægger sig med deres skibe mellem S. og ham* 65³⁰, at þú munir þar komask með gørsimar, *er aðrir fá eigi komizk klakklaust, þó at nauðsyn eigi til, at du vil kunne nå derhen med kostbarheder, hvor andre ikke kan nå hen uden skade, selv om de er nødsagede dertil (til at gøre denne rejse)*

56¹³, komask á brott, undan, slippe bort; komask at e-u, komme til noget, komme i besiddelse af noget, k. at raun um e-t 3: komme til at erfare, fá beviser i hænde for noget 76²²; komask til leiðar (sé leið).

kona hu. (ef. flt. kvenna), 1) kvinde (hu. til karl, karlmaðr). 2) hustru, 'kone'.

konr ha. (-ar; -ir), 1) *mand 124 a. 2) *ætling (af en fyrste). 3) i prosa kun i ef. konar, slags, i forb. med to. og sto. (= kyns): alls konar, alskens, margs k., mange slags, nakkvars k., nogen slags.

konungligr to., kongelig.

konungmaðr ha., kongelig person, konge (= konungr; men konungsmaðr, mand i kongens tjeneste 42²).

konungr ha., konge. — konungsdóttir hu., kongedatter. — konungsmaðr sé konungmaðr. — konungsnafn ik., kongenavn. — konungsnautr ha., kongegave (sé nautr). — konungsskip ik., kongeskib. — konungsson(r) ha., kongesøn (flt. konungssynir, en kongesønner, men konungasynir, kongers sønner 16³, 21⁸; sml. systursonr).

korn ik., korn, sæd.

kornhlaða hu., kornlade.

kosta (að), 1) anvende, bruge (e-s). 2) upers., koste (med personen, genstanden og prisen i gf.), einn riddara kostar átta merkr gulls sinn búnað, én rytter koster hans rustning 8 mark guld 71¹³.

kostgripir ha., kostbar genstand, klenodie.

kostr ha. (-ar; -ir), 1) valg, vilkår, betingelse, tveir eru kostir til, der er to vilkår forhånden 66¹⁸, hann hefir tvá kosti fyrir höndum 65³², Loki sér tvá kosti 14⁶, þenna kost vil ek gjarna þiggja 101¹⁴, er nú kostr, hvárr er þú vill, at... 3: nu kan du vælge, hvilket af æ to vilkår

du ønsker, at ... 103¹⁴, sé ek hinn kost, ef ek vil hafa, sem þú gerir, at heita öllum illu, jeg sér det vilkår, hvis jeg vil have (vælge) det, at love alle ondt, som du gör 3: jeg kunde jo gærne, hvis jeg havde lyst dertil, bære mig ad, som du gör, og love alle ondt 62²²; at öðrum kosti, i andet tilfælde, i modsat fald, ellers 4¹³. Ikke sjælden underforstås kostr til et sto. i ha. 4¹⁴ (sé taka af), 44¹⁴ (sé gör 2). 2) mulighed for, lejlighed til, rådighed over, kjósa inn betra (neml. kost; sé 1 sl.) sér til handa, ef þess er kostr, vælge det bedste (vilkår), hvis der er mulighed derfor, hvis det tilstedes os 66²², þú áttir kost at... 3: du havde det i din magt at... 60²⁷. 3) parti, giftermål, engi kostr þótti þá þvílíkr sem Helga 79²⁴.

*kotsamr to., herlig, ypperlig.

kraki ha., 1) smal stang. 2) en lille spædlemmet karl, som ikke har nogen styrke, og som ikke tåler tungt arbejde (denne betydn. som endnu er alm. i norske sprogarter, har ordet vistnok også som tilnavn til kong Rolv. Vögg forbavses ved at finde 'en lille krake' i steden for den vældige kæmpe, som han havde tænkt sig 35).

krapparúm ik., 'krappe-rummet' (rummet foran fyrrúm, det andet rum fra løftingen).

kraptr ha. (-ar, sj. -s; -ar), kraft, styrke.

krás hu., kræs, lækker spise.

kræfja (krafa, kraför og kraför), kræve, fordre noget (e-s) af en (e-n).

kremja (kramða, kramiör og kramör), trykke, presse; kremjask, lide meget, pines (af en sygdom) 107².

kringja (gð), omslutte, omringe, i alm. k. um e-t, omslutte noget.

kristinn to., kristen.

kristni hu., kristendom.

krömdusk, af kremjask.

kúgan hu., trusler, tvang.

kunna (kann, kunna, kunnat),

1) kunne, forstå, have indsigt i (e-t), *at augabragði verður sás ekki kann, den som intet kan, (véd) 132, k. nakkvars konar list 4³⁵, k. margar tungur 67²⁸, også k. sér e-t, forstå sig på noget; k. á boga, á isleggjum, forstå at bruge bue, at løbe på skøjter; k. til laga, forstå sig på loven; 2) kende (med gf., sj. hf.). 3) Andre forbindelser: k. e-m þökk, vide en tak 57²⁰ (sé sem). k. e-n um e-t, bebrejde en noget, være vred på en for noget 66¹¹. k. e-u vel, illa, være vel, ilde tilfreds med noget 70¹. 4) (med navnef. med og uden at) kunne, formå, være i stand til, forstå (disse betydninger går ofte over i hinanden), *kannat við vili varask, han kan ikke (formår ikke at) vogte sig for faren 18, þeir kunnu betr at gæta en ek, de kan bedre (er bedre i stand til at) vogte det end jeg 16⁹, eigi mundak kunna at mæla þvilikt, ikke vilde jeg kunne sige (ansé det for passende at sige) sligt 7⁹, kunna ek af járnri gera, jeg kunde (forstod at) arbejde i jærn 17²³; om en mulighed, kann henda, det kan hænde 22⁸, kann vera, at..., det kan være, at..., máské 38³⁰, 56¹⁹, 64³¹.

kunnandi hu., indsigt, færdighed.

kunnasta og -usta hu. (ef. -ustu), kundskab, indsigt, eptir sinni kunnustu 3: så godt han kunde 59¹².

kunnigr to., bekendt, er þér kunnig ætt hans ok fjäreign vár 3: du kender jo (godt) hans slægt og vore formuesomstændigheder 83¹⁵, 92¹.

kunnleikr ha., kendskab, k. á e-u, kendskab til, kundskab om noget, i kunnleik e-m, til kundskab (underretning) for en 155.

kunnr to., bekendt, mér er kunnast, jeg véd bedst besked med 46²⁴; k. at e-u, bekendt for, overbevist om noget, k. at góðu einu, bekendt alene fra en god side 68¹, þeir, er kunnir ok sannir urðu at því, de, om hvem man fik det at vide, og som blev overbeviste derom 37¹².

kurr ha. (-rs), knurren, mumlen, gerðisk brátt sá k., at ..., man begyndte snart at mumle, ymte om, at... 46¹¹.

kurteisi hu. (= fr. courtoisie), belevenhed, høviskhed, gør-um på k., at..., lad os vise den høviskhed, at... 90³⁰.

kuru, fort. flt. af kjósa.

kváma hu., komme, ankomst.

kván (og *kvæn) hu., hustru (digt. ord).

kvánbæn hu., (mest i flt.), frieri (om manden).

kvánga (að), bortgifte (en mand; sml. gipta), k. son sinn; især kvángask, gifte sig (om manden), kvángaðr, gift (mand),

kváran ha. (-ns), tilnavn til kong Olav i Dublin.

kveða (kvað, kváðum, kveðinn), 1) sige (sml. mæla, segja), *þá kvað þat Þórr; kan stå overflødigt efter foreg. svara o. lign. 78² (sml. segja sl.); (med gf. og navnef.) *undir hendi vaxa kváðu brimpursi mey ok mög saman, de sagde (man fortæller), at der under rimtursens arm voksede en datter og søn sammen 111 b, *þik kveð ek mœða margar undir, jeg siger, (tror, synes), at mange sár matter dig 32; *forvitni mikla kveð ek mér á því (neml. vesa), jeg siger, at jeg er meget nysgerrig efter det 108 a, *esa svá gótt, sem gótt (neml. vesa) kveða, 91 alda sonum, ej er øl så godt for menneskene, som man siger (, at det er godt) 133 b, kváðu Hundings sonu eigi langsýna, de sagde, at H.s sønner ikke var fremsynede 21²⁵, hon kvað hann líkligan til frama, sagde, at han

rimeligvis vilde blive berömt 19³², *alls þik svinnan (fróðan) kveða, *da man siger, at du er (da man kalder dig) vís* 110 f.; k. at e-m, *sige til en* (med følg. orat. dir.) 121 b; kveðask, *sige om sig selv*, hann kveðsk þar vera, *han siger, at han er der* 98²⁵, 56¹⁻²⁸. Som eksempel på ordets hyppige brug sé f. eks. 101¹⁶⁻²⁷. 2) *kvæde, fremsige (et digt)*, k. visu, kvæði, *nam hann vittugri valgaldr kveða, *han gav sig til at kræde 'valgaldet' til den troldkyndige* 119. Mød fho.: k. á, *aftale, bestemme, fastsætte* (sml. ákveðinn), þeir hófðu á kveðit, at . . ., *de havde aftalt, at . . .* 46⁷, var kveðit á þriggja vetra björg, *der blev bestemt tre års underhold (for hans moder)* 55¹³. k. at, *sige, ytre, svá mátti at kveða, således kunde man sige (udtrykke sig)* 3: *så at sige* 44¹⁹. k. við, *lyde, give lyd*, kváðu við lúðrar, *der lød lurer* 72¹⁵.

kveðja hu., *hilsen*.

kveðja (kvadda, kvaddr), 1) *henvende sig til en med en opfordring, opfordre en til noget*; 2) *kræve noget* (e-s) *af en* (e-n), *kvøddu Sigmundar bur auðs ok hringa, *krævede gods og ringe af S.s søn* 122 b; k. sér hljóðs. *kræve lyd, opmærksomhed*. 3) *tiltale, hilse* (e-n).

kvæld ik., *kvæld, aften* (sml. aptann).

kvældsöngur ha., *aftensang*.

*kvönnváðir hu. flt., *kvindeklæder*.

kvörn hu., *kværn*.

kviða hu., *episk digt*; bruges som navn på forskellige gamle digte af episk indhold og af-fattede i det gamle 8-linjede versemål, der kaldes fornryðislag (f. eks. Þryms-, Vegtams-, Helgakviða); sml. mál.

kviðr ha. (-ar; uden flt.), *bug, mave*.

kvíkr og kykr to. (gf. -van), *levende*.

kvík(v)endi og kykvendi ik., *levende væsen, især dyr*.

kvísa (að), *hviske*, þér hafið kvisat í milli yðvar, at . . ., *I har hvisket mellem hinanden om, at . . .* 4⁹.

kvístr ha. (-ar; -ir, gf. -u), *kvist, grén*.

kvæði ik., *kvæde, digt*; yrkja k., *digte et kvad*, kveða, *flytja k., fremsige et digt*, færa e-m k. (sé færa). — kvæðislaun ik. flt., *løn for et digt (= bragarlaun)*.

kvæma, *forest. fort. af koma*.

kvæn hu., = kván.

kvøddu, *fort. flt. af kveðja*.

kykr to., = kvíkr.

kykvendi ik., = kvík(v)endi.

kýli ik., *byld*, nú greipt þú á kýlinu, *nu rørte du ved bylden, på det ömme sted* 62²⁷.

kýll ha., *pose, madpose*.

kyn ik. (ef. flt. -ja), 1) *slægt*. 2) *art, slags*, alls, *nakkvars kyns* = a., n. konar (sé konr).

kynligr to., *underlig*.

kynna (nd), *gøre bekendt*; *þá þat kyndisk, *da viste det sig* 130 b.

kýr hu. (kýr, gf. kú; kýr, ef. kúa), *ko*.

kyrr og kvírr to. (gf. -ran), *rolig, stille*, lát vera kyrt 3: *lad det være godt, stille!* 84²³.

kyrtill ha. (hf. -tli), *kjortel*.

kyssa (st), *kysse*.

kærleikr ha., *kærlighed*; *kærligt forhold* (især flt.; sml. ást).

kænliga bio., *klogt, forstandig*.

kögursveinn ha., *smådreng, pog* (som skældsord).

kølluðu, *fort. flt. af kalla*.

køpp, *flt. af kapp*.

køpuryrði ik. flt., *skryderi, pralen*.

køttr ha. (kattar, hf. ketti; kettir, gf. køttu), *kat*; kattar sonr (som skældsord, sé úneiss). Gudinden Freyja ager med katte 11³⁰.

køm, *nut. af koma*.

køra, *fort. af kjósa*.

L.

lá, fort. af liggja.

láð ik., *land* (især digt. = land), *land ok láð, land og ríge* 131.

lag, ik., *det at lægge og hvad der lægges*: A. 1) *stik, stød*. 2) *stilling, måde, beskaffenhed; den rette stilling o. s. v., ór lagi, af lave, hann lézk eigi lagi mundu á koma, sagde, at han ikke kunde bringe det i orden o: ikke så sig i stand til* 41⁷. 3) '*lav*', *kammeratskab, forening*. — *lagsmaðr* ha., *staldbroder, kammerat*. B. (kun i flt.) lög, 1) *lov, váru þat lög í þann tíma at bjóða hólmgöngu, det var lov (o: lovligt, tilladt ifølge loven) på den tid at tilbyde holmgang* 98³¹, *setja e-t í lög, vedtage noget som lov* 100⁵; 2) *lovlig afgørelse, nú vil ek bjóða þér lög, at þú gjalt mér fé mitt, eða gakk á hólmi við mik ella* 86¹⁸.

lág hu., *fældet træstamme*.

lagða, fort. af leggja.

lágur to. (højere og højeste gr. lægri, lægstr), *lav* (mods. hár), *at nú sé lægra í horninu (sé munr); bera lægra hlut o: trække det korteste strå; ik. lágt som bio., sagte, dæmpet (om stemmen)* 84²⁷.

lágur, fort. flt. af liggja.

lamiða, fort. af lemja.

lán ik., *lån; at láni, til láns, selja e-m e-t at láni, låne en noget* 85³¹.

land ik., 1) *land, landjorden* (mods. vandet), *biða á landi, bie på landjorden* (mods. fara um sjá, *fare over havet*) 24⁹, *taka l. (sé taka 6)*; 2) *land, ríge*. — *landsmáðr* ha., *indbygger i et land, især flt. landsmenn, indbyggerne* 37¹⁴, 65¹¹.

landherr ha., *landets indbyggere (= landsmenn)* 22⁸.

*landreki ha., *fyrste, konge*.

landseti ha., *lejlænder, fæster*.

landskjálfti ha., *jordskælv*.
*langbarðr ha., *langøkse, hellebard*.

langfeðgar ha. flt., *forfædre*.

*langhofðaðr to., *smykket med lange hoveder, gallionsfigurer* (egl. fort. tf.; sml. hofða).

langr to. (højere og højeste gr. lengri, lengstr), *lang* (om rum og tid, mods. skammr), *eigi þarf langt (lengra) frá því at segja, man behøver ikke at tale vidtløftig (udførligere) derom o: kort at fortælle* 1¹⁸ = *ekki er langt um at gera* 7²⁰; (fyrir) *löngu, for længe siden*. — Ik. langt (lengra, lengst), *langt* (om rum; sml. lengi), *hann seildisk svá langt upp, sem hann mátti lengst, strakte sig så langt op som muligt* 7¹⁵, *þeir ætluðu ekki lengra, de agtede sig ikke længere, fór ek lengst út til Jórdánar* 63⁹. — Hf. flt. löngum som bio. (sml. stórum), *ofte og længe ad gangen, for det meste*.

langskip ik., '*langskib*' (krigsskib).

langsýnn to., *fremsynet*.

lasta (að), *laste, dadle* (e-t).

lát ik., 1) *tab; død*. 2) (flt.) = læti, *måde at té sig på, lader; lyd, støj, hvat látum verit hafði (sé hvat under hvá 1)*,

lata (lét, látinn), A. 1) *lade noget komme bort fra sin plads, ud af sin stilling, slippe, lade fare, ek vil ei lata þik fyrir sakir íþróttar þinnar, give slip på dig* 87²⁰, l. e-t laust; l. e-t af höndum, *give slip på, udlevere noget; l. ofan segl, tage sejlene ind; l. upp, aþtr (hurðina), lukke (døren) op, i, åbne, lukke* (sml. lúka); l. e-t uppi, *udrede (= gjalda), *létat buðlungr bótir u. né niðja in heldr nefgjöld fá, ej udredede fyrsten bøder eller lod slægtningene få mandebod* 122b; l. i haf, *stikke i søen, stå*

til sós; 2) *miste, tabe, láta* lið mikit ok sum skip, *miste mange folk og nogle skibe*, l. lif sitt, *lade sit liv*, l. leikinn, *tabe legen, komme til kort i legen* (mods. vinna leikinn); *látask, lade livet, dø, omkomme* 44²⁴, 76¹⁶. 3) (med *navnef.* el. med *gf.* og *navnef.*) *lade* ɔ: *foranledige, bevirke, at noget udføres, finde sig i, tillade, at noget sker*, hon lét senda eptir því, *hun lod det hente* 107⁵, hann lét drepa Björn 106¹², *láta gera skip, lade et skib bygge* 47³⁰, lét konungr göra honum laug, *lod et bad berede for ham* 58²⁴; *lát mik heyra, lad mig høre* 76¹¹, látum konung ráða, *lad os lade kongen ráða (afgøre det)* 90³¹, þú lézt mik fara, *du lod mig gå*; (ofte med *gf.* el. *navnef.* vera udeladt) vil ek hér svá vera láta, *således vil jeg lade (det) være her* ɔ: *således vil jeg også gøre nu* 61¹⁶, l. kyrt vera, *lade (det) være roligt* ɔ: *forholde sig rolig*; l. stundar hrið í millum hvers þeira, *lade et godt stykke vej (være) mellem hver af dem* 39¹⁵, l. skamt (sé skammr); þat læt ek um mælt, at . . . , *det lader jeg være udtalt, det svarer jeg dig for, at . . .* 84²⁵, *således især digt. brugt omskriv. med fort. tf., *hann lét Hunding veginn, han fældede H.; med navnef. middela. om det, man lader gøre ved sig selv, láta bindask, at eggjask, á sjask (se binda, eggja, sjá). B. 1) té sig på en vis måde, l. illa, være misfornöjet* 46¹, l. illa í svefni, *være urolig i søvne, have urolige drømme* 75¹⁵; látið þér eigi stórliga yfir yðr, *té jer ikke overmodig, slå ikke stort på det, láta blitt við e-n, vise sig venlig mod en* 76⁴; láta sem (med forest. m.), *lade som (om)* 70²³, 82¹⁴, 96¹⁷. 2) *ytre, sige, lætr hann skjótt þessa skulu freista, siger, at dette snart skulde prøves; látask, sige om sig selv (sml. kveðask)* 42¹¹, 56²⁷.

lauf ik., *løv* (koll.). — *laufs-* blað ik., '*løvsblad*', *løv, blad*.

laug hu. (-ar; -ar), *bad, göra e-m l., berede et bad for en* 58²⁵. — *laugardagr* ha., *lördag*. — *laugaraptann* ha., *laugar-* kvöld ik., *lördagafte*.

laukr ha., *løg*.

laun ik. flt., *lön, betaling, gengæld*.

launa (að), *lönne, betale, gengælde en (e-m) noget (e-l) med noget (e-u)*, hverju launaði hann þér dýrit? því, at hann þá at mér, *hvad gav han dig som lön (betaling) for dyret? det, at han tog imod det* 60³, ek á manni svá gott at launa, at . . . ɔ: *jeg står i så stor taknemmeligheds-gæld til en mand, at . . .* 60²⁶, þú munt mér þat góðu launa, *du vil sikkert gengælde mig det med godt* 70²⁷.

lausafé ik., *løsøre*.

lauss to., 1) *løs, fri* (mods. '*bunden*' el. *fast*) 24³, *láta e-t laust, slippe noget løst, som ikke står fast, vaklende, varð lauss á fótum, begyndte at vakle* 7³²; 2) *løst fra, fri for en forpligtelse* (med ef.), *lauss mynda ek þykkjask, ef ek gæfa þér skipit, jeg vilde synes 'kvit', hvis* 60¹⁹, l. allra mála, *løst fra alle forpligtelser* 83¹⁵; 3) *fri, uden byrde og lign.* 26²⁷.

laust, fort. af *ljósta*.

lausung hu., *upålidelighed, falskhed*.

laut, fort. af *lúta*.

lävarðr ha., *herre*.

lax ha., *laks*.

leðrhosa hu., *læderpung, skindpose*.

leggja (legg, lagða, lagiðr og lagðr), 1) *lægge* (egenlig og overført), *hann á Sleipni soðul of lagði, *lagde sadel på, sadlede S.* 119; *bestemme, aftale, *fara hildingar hjörstefnu til, þeirar's lögðu at Logafjöllum, farer til sværdstævnet, som de havde berammet ved L.* 122b; *leggjask, lægge sig. Med fho.: l. hug á*

e-t, lægge vind på noget, l. lif á (e-t), sætte livet ind på noget, l. e-t á e-n, vise et vist sindelag mod en, l. á hann reiði mikla, blive meget vred på ham 42¹¹, l. á hana ofrást o: fatte hæftig kærlighed til hende 76¹⁵; pålægge en noget, vér lögðum á þá gjald ok fjorlausn, at þeir . . . , vi pålagde dem som erstatning og løsepenge for deres liv, at de . . . 18⁶. l. leigu eptir, betale afgift 64³¹. l. hann fyrir (e-t), nedlægge forbud imod noget 102¹⁶; l. e-t fyrir e-n, bestemme noget for en, tildele en noget 55¹². l. e-t til e-s, yde, tildele en noget 58²⁸ (sml. göra til); l. e-t til, ytre noget om noget, kann ek hér nú fátt til at l. o: jeg har kun lidt at sige hertil 92²¹. l. e-t undir sik, underlægge sig noget, bringe under sit herredømme 53²⁷. 2) sætte i bevægelse, l. sik meir fram o: skynde sig, anstrænge sig mere 5²⁴, l. skip fram, lægge et skib frem (i slaglinjen) 49⁶⁻⁸, þeir höfðu lagt utan at smáskútur, de havde lagt småskuder ind dertil 52³², l. skip i lægi, lægge det ind på reden; leggjask, sætte sig i bevægelse, l. á flóttu (sé flótti); særlig svømme, leggjask yfir á, svømme over en flod, l. at landi, svømme i land 16²⁵, hann hafði lagizk til snekkju, var svømmet hen til snekken 53²¹. 3) sætte sig i bevægelse (= leggjask), l. á flóttu (sé flótti); særlig sætte sig i bevægelse til søs, styre, sejle i en vis retning, l. skipum sínum i höfnina, lægge (med) sine skibe ind i havnen 64³⁰; i reglen står leggjá absol. med udeladt skip (sml. 2) el. skipi: lagði Sveinn sitt skip móti Orminum, en Óláfr lagði út frá, lagde ud fra ham 50¹, leggjá at (landi), lægge til, lande (sml. leggjask at landi 2); l. til orrostu, lægge til slag 45¹⁴, 50⁸; l. at, lægge til (i søslag), angribe, mods. l. frá, lægge fra, trække sig ud af slaget, 50; også

med skip som subj.: öllum megin lögðu herskip (at) at Orminum, på alle sider angreb krigsskibe O. 50³⁶, 52²⁷. 4) stikke, støde, hann lagði i gegnum hann spjótinu, gennemborede ham med spydet 106²³, var spjótum lagit (lagt), der blev stukket med spyd 50³³, 53¹, leggjá e-m til hjarta, støde en i hjertet 22³¹.

leggr ha. (-s og -jar; -ir, ef. -ja), benpibe, ben.

leið hu. 1) vej (sml. fara), allra manna leið, den almindelige vej (route), hovedvejen; hann bar hann langar leiðir, bar ham lange veje o: langt bort 15¹⁷; koma e-u til leiðar, bringe noget til udførelse, at þetta kvæmisk til l. 56²⁹; 2) måde, somu leið, på samme måde 32¹¹. 3) mandskab til krigstog (= leiðangr) 123 b.

leið, fort. af liða.

leiða (dd), lede, føre, ledsage, hann var þaðan út leiddr með góðum gjöfum, blev ledet ud derfra med gode gaver (det var skik at lede gæsten ud med gode gaver o: at skænke ham gaver ved afskeden) 78¹²; l. e-n á götu, ledsage, følge en på vej 72¹².

leiðangr ha. (-rs), leding (udrustning af skibe og folk til krigstog), hafa l. úti o: være på krigstog.

leiði ik., bør, gunstig vind, gaf l., man fik bør (sml. byrr).

leiði ik., gravsted 119 a.

leiðr to., léd, afskyelig, utålelig (mods. ljúfr).

leiðtogi ha., ledsager, vejviser.

leiga hu., leje, afgift; told.

leiga (gð), leje.

leika (lék, leikinn), 1) være i ustadig bevægelse, þat leikr mér i skapi, egl. det tumler sig i mit sind o: jeg har lyst til; (især digt. om ild, vind, sø o. s. v.) lege, spille, slikke og lign. (sml. anm. til s. 129 v 8); 2) lege (også l. sér), l. (sér) at e-u, lege med noget, l. (sér) við e-n, lege

med en, *lék við ljóðmogu, han legede (o: spøgede) med (var munter og spøgefuld overfor) sine krigere 129 a; 3) udføre, udrette (hvad der er vanskeligt) (e-t), þú fekkst eigi leikit þat, er mjúkleikr var i o: du kom til kort i det, hvor det kom an på smidighed 61²⁴; 4) tage fat i, behandle (ilde) (e-n); leikask á (e-n), upers. gå ud over, mjök hefir á leikizk minn hluta, egl. det er gået stærkt ud over min lod o: jeg er bleven stærkt medtaget 104¹³.

leikr ha., leg; kamp.

leiptr hu., lyn.

leira hu., lérgrund, især léret strandbred (i stedsnavne: Leiruvágr).

leirvik hu., lérvíg (víg med lérbund).

leistr ha., strömpefod, sok. — leistabrækr hu. flt., 'sokkebroge' (benklæder og sokker i ét) 84².

leit, fort. af lita.

leita (að), lede, søge (e-s), l. ráðs við e-n, søge råd hos en, spörge en til ráðs 38^{9.10}; l. e-m e-s, søge at skaffe en noget, leituðu sér náttbóls, de søgte sig natteleje. l. eptir (e-u), søge at udforske 20¹⁷. leitask fyrir, føle sig for. leita til e-s, søge etsteds hen; søge at opnå noget, leituðu sér til náttstaðar, søgte efter nattekvartér; tage sin tilflugt til, benytte sig af, l. til bragða (sé bragð).

lemja (lamða, lamiðr og lamðr), banke, forslå, lemlæste.

léna hu., (heste)dækken.

lend hu. (-ar; -ar, sj. -ir), lænd.

lengð hu., længde.

lengi bio. (lengr, lengst), længe (om tid; sml. langt), *hann lét Hunding veginn, þannus lengi réð londum ok þegnum, som længe havde hersket over lande og folk (sml. jafnan) 122, váru þær sviptingar allharðar, ok eigi lengi, áðr en Þórr fell á

kné, og det varede ikke længe, för end 7³³, tölum þetta ei lengr 91¹⁰.

lengri, lengstr, sé langr.

lét, fort. af láta.

letja (latta, lattr), fraråde en (e-n) noget (e-s); holde tilbage (e-n).

létta (tt), lette, løfte (e-u) 7¹⁶ (sml. lypta); standse, høre op med (e-u).

leyna (nd), skjule, dølge, e-t ferr leynt, noget bliver ubemærket, går af i stilhed (sml. fara); leynask, skjule sig 113 a.

leynd hu., hemmelighed; með l., hemmelig 77⁷.

leyniliga bio., hemmelig.

leysa (st), løse, l. flotann, göre fláden løs (klar) 46²⁰, l. knút, løse en knude; udløse, *l. hofuð sitt ór helju, udløse sit hoved fra hel, købe sig fri fra døden 18, l. sik af hólmi (sé hólmr).

lið ik., 1) flok, skare, følge, var þar Helga en fagra i því liði 100¹², snúask i lið með e-m, slá sig i følge med en 72²⁷; især om de folk (tropper), der følger en i krig (sml. herr), þeir hofðu allmikit lið; þat var mikit lið, er þeim hafði fylgt i hernaði, en þó var miklu meiri Dana-herr, er . . . , de havde såre mange folk; det var mange folk, som havde fulgt dem i hærfærd, men langt større var dog den Danehær, som . . . (o: de havde såre mange folk; en stor del deraf bestod af dem, som . . . ; men den langt overvejende del udgjorde dog den Danehær, som . . .); 2) følge, hjælp, bistand, veita e-m l., yde en følgeskab, bistand, slutte sig til ham 21²⁹. — liðs-munr ha., forskel i troppernes antal, overmagt 38¹⁰.

*lið ik., skib, fórk (= fór ek) i lið, jeg besteg skibet, steg ombord 33⁷.

liða (leið, liðum, liðinn; i fort. sj. líddi), 1) bevæge sig (især jævnt og rolig), *liða mar yfir,

skride hen over havet 113 b; *skip und liðondum, skibene under de sejlede 124 a, *liða ór bøndum, slippe af (befris for) lænker 121 a; 2) gá hen, lide, forløbe, hann lætr liða þat haust erfisgørðina 3: han udsætter endnu den høst at holde arvegildet 42⁵, er liðit var þingit, da tinget var til ende 90¹⁰, er stundir liðu fram, da tiden léd frem 3: efter en tids forløb 106¹⁹; upers. liðr, det lider, går frem med noget, (med hf.) hann sér, hvat leið drykkinum, hvorledes det léd med drikken 3: hvor meget den svandt; (med gf.) *þás enn mæra liðr fimbulvetr, når det lider med fimbulvinteren, når den går til ende (ender) 113, *liddi randa rym, skjoldebulderet léd til ende, standsede 123. — Med fho.: liðr á e-t upers., det lider ud på, lakker mod enden af, liðr á nóttina, det lider ud på natten, leið á daginn mjök, det led langt hen på dagen, den var omtrent til ende 42²², er á leið várit, da det léd ud på våren 59⁵. liða af, forløbe 42⁵ (sé også misseri). liða um, lide til ende, umliðinn, leden, forløben (sml. eptir A).

liðr ha. (-ar; -ir, gf. -u), led, ledemod, støkkva ór liði, gå af led, føra i lið, trække i led.

liðveizla hu., hjælp, bistand.

lif ik., liv, á lifi, i live. — lifsháski ha., livsfare.

lifa (lifi, lifða, lifat), leve.

liflát ik., død. — liflátsdag ha., dødsdag.

liggja (lá, lágum, leginn), ligge. Med fho.: l. fyrir e-m, ligge på lur efter en; absol. være forhånden; være bestemt, nødvendigt, hætta til, hvat f. liggr, 3: udsætte sig for, hvad der vil ske 66²⁰. l. til, høre til, passe sig 57¹³. l. við, egl. ligge ved (om prisen, hvorom der kæmpes) 3: være sat ind, stå på spil, hann hafði einn þat, er við lá, han fik alene det, hvorom striden drejede sig 82¹⁹.

lik ik., legeme; lág.

lika (að), behage, sem þér likar, som du synes 91²⁴, hann kveðsk vel lika, hvárt at heldr er, siger, at han er vel tilfreds (kveðsk her = kveðr sér) 103¹⁶; e-m likar vel, illa til e-s, en synes godt, ilde om noget.

líki ik., skikkelse.

líking (ældre gl-) hu., lighed.

líkligr (ældre gl-) to., sandsynlig, rimelig 76¹¹, l. til frama, som har udsigt til at vinde berømmelse (el. af hvem man kan vente berømmelige gerninger) 19³³.

*líknstafir ha. flt., nådige trøstefulde ord; egenskaber, ved hvilke man vinder andres nåde, godhed.

líkr (ældre gl-) to., 1) lág (med hf.); 2) sandsynlig, rimelig.

lin ik., 1) lin, hør; 2) lintöj, linklæde, brúðar lin, brudelin (det linklæde, som bruden bar på hovedet).

*lína hu., linklæde, hovedlin (= brúðar lin) 118 a³.

*lind hu., kilde, lindar logi, kildens (vandets) lue, digt. omskrivning for guld.

lingarn ik., lingarn, horgarn.

list hu., kunst, kunstfærdighed.

lita (leit, litum, litinn), sé. Med fho.: l. á e-t, sé på, betragte noget, hann lítir á hornit 6¹⁰; tage i betragtning, máttu á þat l., at . . . , du må betænke, at . . . 56³², mun því ekki verða á litit, det vil derfor ikke blive taget i betragtning, der vil intet hensyn blive taget dertil 82¹⁷. l. til e-s, sé hen til noget 51¹⁰, sé hen på en 4³⁰, 54⁹. l. við e-m, kaste blikket hen på en (og betragte ham med overlegenhed el. foragt) 84¹⁷. — litask, synes, mér lízk þú, du synes mig, svá lízk mér, sem, det synes mig, som om 6²⁴⁻²⁸; e-m lízk á e-t, noget synes, forekommer en, hversu lízk þér á þetta skip, á stúlkur þessar, hvorledes synes

du om dette skib, om disse piger? 59⁹, 77⁸⁰, 78⁸.

litask (að), i forb. l. um, sé sig omkring, hann litask um á bekkina.

litill to. (ik. litit og, især som bio., litt; højere og højeste gr. minni, min(n)str), lille (mods. mikill, både i egenl. og overført betyd.), lille, ringe, l. maðr (vexti), en lille mand (af vækst), l. fyrir sér, af ringe kraft og dygtighed, þú ert myklu minni f. þér, en ek hugða, du er langt mindre kraftfuld, dygtig, end jeg troede, allir váru hans vinir eigi minni en konungs 3: nærede lige så stort venskab for ham som for kongen 69³⁶; litil gleði, lille, dårlig fornøjelse. Ik. litit (som to.), litt (mest som bio.), 1) lidt, kun lidt, þat kom honum fyrir litit, det hjalp ham kun lidt, þér er litit fyrir, det er en ringe ting for dig, det er dig let at opfylde 25²⁵; litlu siðar, lidt senere, litlu fyrir vetr, lidt (kort) før vinter 102¹; litt nýtr þú þá þess 3: kun liden nytte (glæde) har du da af det 59²¹ (sml. 96¹⁰); 2) slemt, ilde, nú hefir litt til tekizk, nu har det føjet sig ilde, truffet sig uheldig 86¹.

litillæti ik., nedladenhed, ydmyghed.

litilræði ik., nedværdigelse, honum mun l. i þykkja at fask við þik, det vil synes ham en nedværdigelse (deri) at brydes med dig 7²³.

litizk, fort. tf. middelart af lita.

litr ha. (-ar, hf. lit; -ir, gf. -u), lød, farve; udseende.

líz, af lita.

ljá (lé, léða, léðr, ik. lét), låne en (e-m) noget (e-s el. e-t).

*ljóðmegir ha. flt., egl. folkets sønner (ljóðr = lýðr og mögr) 3: mænd, krigere 129 a.

ljómi ha., stråle, stråleglans, *þá brá ljóma (hf.) af Logafjöllum, en af þeim ljómum leiptrirkvámu, da strålede det fra Luefjældene,

men fra de stråler udgik lyn (for brá l. måske bar ljóma 3: gf. flt. som ljómum) 123 a.

ljósjarpr to., lysebrun.

ljósta (laust, lustum, lostinn), slå (med det, der rammes el. frembringes, i gf., det, der sættes i bevæg. for at frembringe slaget, i hf.), l. hest sporum, 3: give den sporerne, hann laust fœtrna undan Þórði, slog fœdderne fra T. 94³¹, l. rauf á hellunni, slå et hul i stenen 14¹³, l. högg (sml. nedenfor), ormr laust höfðinu, slog med hovedet 23¹⁴, ljósta árum i sjá (sé ár); l. i stýris-hnakkann 3: ramme rorknappen 51⁹; l. e-n til bana, slå ihjel, også med 2 gff., laust þú mik þrjú högg, gav mig tre slag (sml. fella, höggva, slå); upers. því var likast at heyra, sem þá er björgum lysti saman, det var nærmest at høre til, som når klipper törnede sammen.

ljúfr to., kær, elsket (mods. leiðr).

ljúga (ló og laug, lugum, loginn), lyve.

lof ik., 1) lov, pris, ros, syngja e-m l., lovprise en 69³; egenskab, hvorved man vinder ros. 2) lov, tilladelse (sml. orlof 1).

lofa (að), 1) love, prise, rose. 2) give lov til, tillade.

*lofðungr ha., fyrste, konge.

lóga (að), skille sig ved noget (e-u).

logi ha., lue, flamme; personificeret 5⁵.

logn ik., blikstille vejr, vindstille.

lok ik. (mest flt.), ende, slutning; ef. loks, loksins som bio., til sidst, endelig.

lokinn, fort. tf. af lúka.

lokrekka hu., aflukket seng, alkove. (I soveværelset, skålen, var der i rummet mellem den for folkene fælles soveplads, set, og den ene gavlvæg indrettet aflukker, alkover, der tjænte til sovesteder for husbonden og hans hustru, samt for andre

medlemmer af familien og for fornemme gæster).

lopt ik., 1) *luft*, á lopti, i *luften*, bregða á lopt, *løfte* i *vejret*, *hæve* (= b. upp) 9¹⁹. 2) *loft*; *værelse* i den øverste del af *huset*.

lostinn, fort. tf. af ljósta.

lúðr ha. (-rs), 1) **underlaget*, *hvorpå kværnstenen hviler*, *kværnkasse*; opr. måske overhovedet en hul genstand, der brugtes som gæmmested (kasse), til at hvile i o. s. v., **es* så enn fróði jötunn á vas lúðr of lagiðr, da hin vise jætte blev lagt på 'lúr' (hentyder til en tabt myte, og betydningen er derfor usikker; Snorra Edda I, 48 synes at opfatte det som et skib, en ark, hvorpå han reddede sig med sin familie ligesom Noah) 112a. 2) *lúr*, *trompet*.

lúka (lauk, lukum, lokinn), 1) *lukke* (e-u), l. upp, *lukke op*, *åbne*, l. aptr, *lukke i*, til (e-u el. e-t), l. upp sundinu 66¹², l. upp hafnir 66⁸, var grind fyrri ok lokin aptr, der var et gitter for, som var lukket til, dyrrnar lukusk aptr, døren lukkede sig 27¹⁹. 2) *ende*, *slutte* (e-u), l. máli, *bringe en sag til ende*, *afgøre den* 62¹⁷; især upers. e-u lýkr, *noget hører op*, *er til ende*, *svá lauk þeira leik*, *således endte deres leg (kamp)* 76¹, *lauk svá þeira viðskipti* 103²⁴, *nú er lokit björg þeiri*, *nu er det forråd opbrugt* 58³⁵, *lokit skal nú okkarri vináttu*, *nu skal det være forbi med vort venskab*, *er lokit var drápunni*, *da drapen var til ende* 90³⁵, *lýkr þar nú sögunni*, *her ender sagaen*, **þá es sókn lokit*, *da (så) er kampen til ende*, *her ender kampen*, 128; med navnef., *er þar var lokit at mæla lögskilum*, *da man var færdig med at . . .* 98²³; absol. *svá lauk at lykðum*, *således endte det til sidst* 104²⁴.

lustu, fort. flt. af ljósta.

lúta (laut, lutum, lotinn), *lude*,

böje sig, **laut und linu han bukkede sig ind under hovedlinet*, l. i hornit, ór horninu 6¹²⁻¹³; **lutu langbarðar at lýða fjörvi*, *böjede sig efter (for at tage) folks liv*; l. e-m, *böje sig for en (for at vise ham ærbødighed)*.

lýðr ha. (-s; -ir, ældre -ar), *folk*, særlig *almuen* (sml. alþýða, herr, múgr); *folk* (koll.), *menesker*.

lýg, nut. af ljúga.

lygi hu. (-i, -ar), *løgn*.

lykð (senere lykt) hu. (mest flt.), *ende*, *slutning* (sml. lok), l. *mun falla á þetta mál*, *denne sag vil blive endt* 67³⁰; *at lykðum*, *til sidst*.

lykill ha. (hf. lukli, senere lykli), *nøgle*.

lykkja hu., *lække*.

lyngormr ha., 'lyngorm', *slange*.

lyngrunnr ha., *lyngbusk*.

lypta (pt), *løfte* (e-u), l. af jörðu einum fœtinum, *løfte den ene fod fra jorden* 9⁷, l. upp kettinum, *løfte katten op* 9⁵.

lypting hu., *løfting* (dæksforhøjning i bagstavnen, hvor skibets fører havde sin plads; sml. stafnbúi).

lýsa (st), 1) *lyse*, *oplyse*; 2) *lyse*, *skinne*, upers. lýsti af sem af geisla, *det lyste derfra (fra sværdet)*, *der udgik lys derfra som fra en solstråle* 27²³, 31²⁰, **ey lýsir mǫn af mari*, *bestandig lyser det fra manken på hesten* (sål. rettere end at opfatte mǫn som nf. og forbinde af med mari) 109b.

lýsigull ik., *lysende guld*.

lýst, nut. af ljósta.

lysta (st), upers. e-n lystir, egl. *det gör en lysten*, *vækker lysten hos ham* o: *han har lyst til*, *ønsker*, **lysti* (neml. hann, gf.) *at kyssa*, *han havde lyst til at kysse* 118a.

lægi ik., *skibsleje*, *réd*, *ankerplads* (= stöð), *liggja i l.*, *ligge i havn*, *leggja skip i l.* o: *fortøje skibet*.

lægri, lægstr, sé lágr.
lær ik., lár; lárstykk (til at spise), skinke.

lærlegg ha., lárben.

læsa (st), lase, lukke, l. hafnir fyrir landinu 64²⁹.

læt, nut. af láta.

læti ik. flt. (kun i nf. og gf.), = lát 2.

lækr ha. (-jar; -ir), bækr.

*lqð hu., indbydelse, gæstfrihed, laðar þurfi, trængende til gæstfrihed 109.

lqg sé lag B.

lqgberg og -bergi ik., 'lovbjærget', 'lovklippen' ('lovsigemandens' plads på altingsstedet på Island).

lqgprettr ha., lovknéb.

lqgr ha. (lagar, hf. legi; legir, gf. lqgu), 1) vand, særlig havet, *of land ok of lqg. over land og hav 123 b. 2) væske (sml. hjqr-lqgr o. s. v.).

lqgrétta hu., 'lovretten', både om selve retten (den lovgivende forsamling på altinget i fristats-tiden) og om det (fra lovbjærget forskellige) sted, hvor den holdtes.

lqgsaga hu., 1) lovens fremsigelse. 2) 'lovsigemandens' embede. — lqgsqgumaðr ha., 'lovsigemanden' (formanden i 'lovretten', som fra lovbjærget forkyndte 'lovrettens' beslutninger o. s. v. og fremsagde loven for det på altinget forsamlede folk).

lqgskil ik. flt., 'lovforretninger', retslige forhandlinger (de lovbefalede mundtlige forretninger på tinget); mæla lqgskil el. lqgskilum, foretage de lovbefalede forretninger, forhandle retssagerne.

lqgspeki hu., lovkyndighed. lqnd, flt. af land.

M.

má, nut. af mega.

maðr ha. (manns; menn), 1) menneske, person i alm. (sml. karlmaðr, mandsperson; Mýramenn, sé navnelisten), með goðum ok mǫnnum, blandt guder og mennesker 10²⁶; *maðr es manns gaman, 'mand er mands glæde' 135 b; menn segja, folk (man) siger (i det gl. sprog ofte uden tilføjet menn: *alls þik svinnan kveða, da man kalder dig vis 110, 111); slægtled (sé firnari). 2) mand (sml. karl). — mannsblóð ik., menneskeblod.

magi ha., mave.

magr to. (gf. -ran), mager.

mágr ha., 'måg', mandlig slægtning på grund af giftermål (svoger 52⁸, 77²⁴, svigerfader 41¹⁰, svigersøn 96³¹, stiftader 54¹, stiftsøn 35¹³, 45⁹).

makligr to., passende, for-tjænt, þykkjumk ek makligr at ..

jeg synes, at jeg er mere for-tjænt til (værdigere til) at ... 28³⁴.

mál ik., 1) 'mål', mæle; tunge-mål, sprog. 2) tale; samtale (sml. ræða, tal), hann tekr vel hans máli, optager hans tale (= kveðju, hilsen) godt 43⁹, taka annat m., begynde at tale om andre ting 82⁸; *vera á máli, være i samtale, rådslå (sé á), koma at máli við e-n, komme til (give sig i) samtale med en 16¹⁰. 3) udsagn; fortælling, þat er mál manna, folk (man) siger, nú er þar til máls at taka (når man efter en længere afbrydelse på ny optager tråden i fortællingen), nu má man igen begynde der (på det punkt i fortællingen), vende tilbage til det, upphaf þessa máls, begyndelsen på denne fortælling 1¹ (= þessar sqgu 9²⁵); flt. mál bruges som navn

på forskellige gamle digte af didaktisk indhold (læredigte) eller i dramatisk form (samtaleform) og affattede i det gamle 6-linjede versemål, der kaldes *ljóðaháttur* (Hávamál; Vafþrúðnismál; Hákonarmál — sml. anm. til s. 108 og s. 129 og kviða i ords.). 4) *aftale, overenskomst*, vil ek halda öll mál við hann, þau sem mælt váru, alle de aftaler, som blev truffene 92³, lauss allra mála við e-n 92¹⁵⁻¹⁹. 5) *sag, anliggende*; særlig retssag, þat er lítit mál, det er en ringe sag, en let sag 79³⁰, hverja ván skulu vér eiga þessa máls 92⁸; hafa sitt mál, få sin sag frem o: få sin vilje 90³³; eiga mál við e-n, have sag med en, have noget udestående med en 62¹⁹, málin við Hrafn, sagen med R., dit mellemværende (hvad du har udestående) med R. 94⁶, 95¹, bera mál sin fyrir e-n, fremføre, bringe sine sager for en (som voldgiftsmand) 62¹⁷, lúka máli (sé lúka).

mál ik., 1) *mål, grænse*, *ósviðr maðr kann ævagi sins of mál maga, kender aldrig sin maves mål 133a. 2) *tid, passende, belejlig tid*, mál at sofa. 3) *måltid*, at einu máli, i ét måltid 55⁴, *biðja sér i mál hvert matar, bede om mad til hvert måltid 134a.

mál ik. flt., *indlagte prydelser, ornamenter, særlig magiske tegn og trylleruner* (på sværd, spyd o. s. v.). — *málasax* ik., *kort sværd (sax), indlagt med magiske tegn*. Et par våben (spydblade af jern) med indlagte magiske tegn og runeindskrifter kendes også fra de gotiske folk uden for Norden (sml. oldnord. mála-járn ik., málasþjót ik., jærnvåben, spyd, indlagt med magiske tegn).

máli ha., *sold, løn (til krigere)*.

málmr ha., *malm, metal*.

málugr to., *snaksom*.

mánaðr ha. (-ar; mánaðr og -ir), *måned*.

máni ha., *måne* (digt., i prosa tungl ik.) 110b. — *mánadagr* ha. (nyere mánu-d.), *mandag*. — **mánasalr* ha., *månens sal o: himlen* 121a.

mann, gf. af maðr.

mannaðr to. (egl. fort. tf.), *udrustet med egenskaber, som bør findes hos en mand, vel m., af god opdragelse, dannet, dygtig*.

mannfall ik., *mandefald*.

mannfjöldi ha., *menneskemængde*.

mannfólk ik., *mennesker, folk* (koll.)

manngi (ef. mannskis), *ubest. sto., ingen* (som no.; mest digt.), *svá es maðr, sás m. ann, *således er (går det med) den mand, hvem ingen elsker* 134b.

mannhringr ha., '*mandring*', *kreds af mænd*.

mannjafnaðr el. -jöfnuðr ha., '*mandjævning*', *sammenligning mellem mænd* (en alm. morskab ved gilder, hvorved to dertil udvalgte personer, jafnaðarmenn, blev sammenlignede med hinanden; sé s. 61 ff.), fara i mannjöfnuð, *indlade sig på, anstille sammenligning mellem forskellige personer* 82³⁰.

mannkostr ha. (især flt.), *god egenskab, dyd (virtus)*.

mannliga, bio., *mandig*.

manns- sé maðr.

mannskœðr to., *ødelæggende for folk* (sml. allm.).

mannval ik., '*mandvalg*', *udvalg af mænd, udvalgte folk*, mart er hér gott m., *her er mange udmærkede mænd at vælge imellem* 82²⁴.

mannvit (gl. også manvit 132b) ik., *mandevit, forstand*.

margr to. (ik. mart og yngre margt; sml. fleiri, flestr), 1) *mangen* (som no. og to.; mods. fár), margr el. m. maðr (koll.) = margir el. m. menn, *aldri fann ek svá margan mann fyrir mér, at . . ., aldrig fandt jeg så*

mange mænd foran (imod) mig, at . . . 24²²; ik. mart, margt, meget, ofte som no., mart barna, (egl. meget af børn o:) mange børn 74¹⁴, fyrir margs sakir, bæði afis ok vænleiks ok vaxtar, på grund af mange ting, både . . . 96¹⁸; flt. margir, mange, sa, er með mörgum kemr, den, som kommer mellem mange folk 24²⁵. 2) venskabelig (sml. får 2), ekki var mart um með þeim, der herskede ikke noget godt forhold imellem dem, de stod ikke på nogen venskabelig fod 64².

mark ik., 1) mærke, kendetegn, þat er eitt m. um litillæti hans, det er ét bevis på hans nedladdenhed 34²⁴, 35¹⁴; 2) mærkelighed, betydning, er litit m. mun at þykkja, som der vil synes kun at være lidt mærkeligt ved, som næppe vil synes videre mærkeligt 7⁸, litit m. ætla ek at slíku o: jeg tror ikke, at det har videre at betyde 72⁵, ekki er m. at draumum o: drömme har ikke noget at betyde 75¹⁹, er litit m., hverju þú heitr, det har kun lidt at betyde, hvad du lover 62¹⁴.

marka (að), ') mærke, gøre kendelig. 2) lægge for dagen, vise 127 a⁵.

**marr ha. (-s; -ar og -ir), hest (sml. stagstjörnmarr).*

**marr ha. (-ar), hav; Mistar m. sé Mist.*

mart sé margr.

matask (að), spise, holde måltid.

matr ha. (-ar; -ir), mad, spise, biðja matar, bede om, tigge mad, bjóða e-m til matar (sé bjóða), hafa e-t at mat sér, bruge noget til (som) føde for sig 113 a.

mátta fort. af mega.

máttlitill to., svag af kræfter, udmattet (især af sygdom); højere gr. máttminni, svagere, kraftesløssere 30¹⁵.

mátttr ha. (-ar, hf. mætti; mættir, gf. máttu), magt, kraft.

*með, fho. med gf. og hf., med. A. med gf. 1) með a) i det hele, hvor der betegnes en ufrivillig ledsagelse (om det, man tager, fører, bringer med sig, hvorimod hf. bruges i betydning sammen med, i følge med, hvor der betegnes en frivillig ledsagelse): Okupórr fór með hafra sína ok reið, ok með honum sa áss, er Loki er kallaðr 1¹⁻², var Loki tekinn, ok farit með hann i helli, L. blev greben, og man fór með ham (førte ham) til en hule 14¹², Hrafn fór heim til Mosfells með Helgu, konu sína 95¹⁶, reið hann vestr i Hjarðarholt með barnit 77¹⁸; hann gekk til smiðju með sverðsbrotin, með sværdstykkene 19³⁵; með (om klæder, våben, redskaber, som man bærer på sig, holder i hånden), *sálu þá döglingar með sverð of togin, með skarða skjöldu ok skornar brynjur 130 a; b) med ordenstal (sml. við): með tólfta mann, selv tolvte, men: með tólf menn, med tolv mand (foruden sig selv). 2) *(om en bevægelse) iblandt, til, hvaðan vetr of kom með fróð regin, kom blandt vise magter 111 a, siz Hákon fór með heiðin goð, siden H. fór (drog) til de hedenske guder 131. B. med hf. 1) með, sammen med, i følge med a) om frivillig ledsagelse: hann fór með honum, drog sammen með ham (men hann fór með hann, tog ham, førte ham med sig; sé A, 1), *ef ek ek með þér, hvis jeg ager med dig 116 a; b) i mange andre forbindelser i betydningen sammen med, i forbindelse med, og hvor denne betydning ligger til grund; *með baugbrota bjór at drekka, at drikke øl med (sammen med, i selskab med) ringbryderen 123 a; hafa e-t með sér, tage, føre noget med sig (sé hafa 6), at þú hefir svá mikinn krapt með þér o: at der bode så megen kraft i dig 8¹⁸; vera með barni o: være*

frugtsommelig 73²¹, 76²⁸; c) *tillige með, foruden*, var þar vinátta mikil með frændsemi, der var stort venskab foruden frændskabet (de var ikke blot frænder, men også gode venner) 80²⁰. 2) *med* (om en egenskab, tilbehør o. lign.), maðr með síðu skeggi 16²¹; riddari með ǫllum búnaði (sé búnaðr), hestr með ǫllu reiði 11³⁴. 3) *hos*, vera með e-m, opholde sig hos en, hon fœddisk upp með Þorsteini, opfostredes hos T. 74¹⁸, 80²⁹; 4) *imellem, iblandt*, *sitja með snotrum, sidde blandt kloge; tóku þeir tal með sér, með hinanden, indbyrdes 90¹⁶; fátt var með þeim (sé fár), skal ok svá með okkr vera (sé vera 1); *(om en bevægelse) *iblandt, til* (= A, 2), es með fræknum kómr, når han kommer mellem tapre 133 a (sml. 24²⁵, sé under margr), hvaðan Aurgelmir kom með jötna sonum, kom blandt jætters sönnur 111 b, hverr Yngva ættar skyldi með Óðni fara, hvem af Y.s æt der skulde fare (drage) til O. 129 a. 5) *følgende den retning, hvori noget strækker sig, langs med, fara með ánni, gå langs med áen, følge dens løb, ofan með Langá* 82⁹, fara með landi (til vands eller til lands), sejle langs med el. rejse igennem landet, gengu með ǫðru borði fram en ǫðru aptr, de gik frem langs den ene side og tilbage langs den anden 30⁸. 6) om de omstændigheder, hvorunder, den måde, hvorpå noget sker; með þessu skilr skipti þeira, hermed endar deres mellemværende 106²⁵, með þeim atburðum, sem varð um líflát þeira, egl. med de begivenheder, som det tildrog sig med hensyn til deres død 3: på grund af de omstændigheder, der havde fremkaldt deres død 105⁶, með atgöngu Gunnlaugs 80³⁶; með mikilli virðing ok ást 78¹⁴, með góðri sœmð 92³³, með leynd, hemmelig; með því at, fordi, eftersom. 7) om middel og red-

skab (her bruges også hf. uden fho.): slá, ljósta með hamri, slá með hammer, leggja með spjóti, stikke med spyd, hoggva með sverði; for (om prisen; sml. við), keyptak þat með allri eigu minni 57⁸. C. Absolut uden styrelse: 1) *med*, hann þreif sverðit ok hjó með konunginn, huggede kongen dermed 27⁸⁴; hversu með skal fara (sé fara A, 3). 2) *tillige, desuden, også*, ok þeinin með, og benene med 5¹⁰, ok þat með, og det med, og desuden følgende 93²⁹.

meðal (sj. miðil), milli (af miðli, egl. hf. ent.), millim, millum (egl. hf. flt.) med el. uden á og í, brugt som fho. med ef., *imellem, fara landa á milli, fare mellem landene* (om handelsrejser) 80¹⁵, um várit, er skip gengu milli landa 3: da skibsfarten åbnedes 87⁶; en þess á milli, egl. end derimellem (end når de er normale og i de mellemrum, da bersærkegangen er over dem) 3: end til andre tider end ellers 30¹⁵; úfriðr í milli landa, ufred mellem landene 56¹¹. Hvor milli skulde styre to ved ok forbundne ord, udelades ikke sjælden det første af disse, når det i en anden forbindelse går umiddelbart foran: at lið mikit myndi vilja koma á bak þeim, milli ok skipanna, at mange folk vilde komme bag på dem, mellem dem og skibene (= milli þeira ok skipanna) 39²¹. Absolut uden styrelse: hlaupa á millum 3: lægge sig imellem (egl. løbe ind imellem de stridende parter for at skille dem ad) 99²⁰.

meðal- i sms. med nævneord betegner 1) *hvað der ligger imellem* (sml. meðalkafli); 2) at egenskapen ikke findes i nogen høj grad, *mellem-, middel-* (sml. meðalsnotr), som oftest med forringende betydning, *middel-mådig*.

meðalkafli ha., *mellem-*

stykket, *håndtaget på et sværd* (stykket mellem bægge hjølt; sml. hjalt).

meðalsnotr to., middelklog, begavet med jævn god forstand (mods. til *snotr, alt for kløg*) 133 a.

meðan, 1) bio., imedens, imidlertid. 2) bo., medens, så længe som.

mega (må måtta, mått og megat), 1) *formå, være i stand til at udrette* (e-t), undert. m. sér e-t; m. vel, illa, (om helbred) *befinde sig vel, ilde. 2) med navnef. a) kunne, formå, være i stand til* (sml. kunna), *må hann enn til koma i sumar, han kan endnu komme til stede i sommer* 92⁶, *ek máttu kefja þik, ef ek vilda, jeg kunde (var i stand til at) dukke dig under* 61²⁶, *ekki muntu mega hér heita svá mikill maðr, du vil ikke her kunne hedde så stor en mand* 6³⁰, *munu þér sjá mega, I vil kunne sé* 4¹⁶; (upers.) *sjá má nú, nu kan man sé, nu er det klart* 7³ (sml. 92⁹), *eigi má þér ráð ráða, ikke kan man o: det nytter ikke at give dig råd* 22³⁵; b) *kunne (om hvad der er tilladt, kan lade sig gøre el. er muligt; sml. kunna 4 slut. og munu), hann kvað svá vera mega, at det kunde være således, at det godt kunde gå på den måde* 80⁴, *þat má vel vera, det kan godt lade sig gøre* 6³, *kann vera, at svá megi verða, det kan være, at det vil (kan) gå således* 38³⁰, *varla má ek þessa verks saklauss vera, næppe kan jeg (siges at) være uskyldig heri* 25¹⁰, *vera má, at . . . det er muligt, at . . .* 17¹⁴, 94³⁴, 98¹, *svá má vera, det kan gjerne være, det er muligt* 93²¹. Ofte med udeladt vera: *þat má nú (þat má vel), det kan nu (det kan godt) lade sig gøre o: ja vel!* 90^{23.24}; c) *kunne udholde (bringe over sit sind), kunne finde sig i el. bekvemme sig til* (sml. nenna), *konungs dóttir má*

eigi lifa eptir hann, kan ikke udholde at overleve ham 34¹⁹, *eigi má ek þat vita, at ek hafa hér mikinn sóma, en móðir min troði stafkarls stig, jeg kan ikke holde ud at vide . . .* 58⁸², *hann mátti eigi sjá, at þyrri, kunde ikke holde ud (lide) at sé, at det svandt* 17⁸⁰.

megin ik. (hf. magni), styrke, kraft.

megin og megum egl. *forholdsformer af vegr, side, kant* (megum = vegum hf. flt., idet v på grund af m i det foreg. to. blev m; også megin er vistnok opr. hf. flt. for vegim = vegum, sml. millim og millum), i alm. forb. med et foreg. sto., talo. el. to. i hf. ent. el. flt. ha., på — *side, sider, qðrum megin* (qðrumegin), *på den anden side, tveim, báðum megin, på to, bægge sider, qllum megin, på alle kanter; enum úæðra megin, på den ringere side o: på den side, hvor den ringere bænk stod (sé under qndvegi)* 43²³.

meginingjarðar hu. flt. (gjörð hu., gjord), (Tors) styrkebælte.

**meiðmar hu. flt., klenodier, kostbarheder,*

*meiðr ha. (-s, sj. -ar; -ar, 1) *træ; 2) stang, bjælke.*

meinn to., fuld af mén, ond, skadelig 84¹⁹ (i et vers).

meir (og *meirr*), *mest, bio., højere og højeste gr. til mjök 1) mere, mest. 2) meir, derpå, så, *sitja meir of sáttir saman, sidder så (efter kampen) forligte sammen* 112 b, **svá komir manna meir aptr á vit, således komme du så atter tilbage til menneskene* 120 b.

meiri, mestr, to., højere og højeste gr. til mikill, større, størst; bedre, bedst o. s. v. (sml. mikill). Ik. meira, mest, mere, mest 1) som no., þurfa meira (sé þurfa), ráða mestu (sé ráða); 2) som bio., gengu meira småskipin, småskibene gik bedst,

hurtigst (skød den stærkeste fart) 46²¹.

mél ik. flt., mundstykke, mundbid på et bidse.

**méldropi ha., 'miledråbe' (det skum, der falder fra hestens bidse).*

men ik. (ef. flt. -ja), hals-smykke, også om et kostbart smykke i alm. 117b⁶; m. Bris-inga, smykket Brisinge (Freyjas brystsmykke Brisíngemen).

**mengi ik., mængde (om personer), þar er miklu mest m. þeira, dér er deres allerstørste mængde, dér er de allerfleste af dem 127b, mildinga m., fyrsternes skare 124 a.*

menn, flt. af maðr.

menning hu., det at være mentr el. mannaðr (sé dette), m. góð, god opdragelse, dannelselse, dygtighed 92¹.

mentr to. (egl. fort. tf. af menna), = mannaðr.

mér, hf. til ek.

mergr ha. (-jar, sj. -s; -ir, ef. -ja), marv.

merki ik., 1) mærke, kende-mærke; 2) mærke, banner.

merr hu. (merar, gf. -i; -ar), hoppe (sml. hross, hestr).

messu hu., 1) messe. 2) messe-dag (den dag, på hvilken der holdes messe til erindring om en helgen); sml. Jóansmessa. — messudagr ha., = messa 2.

mest, mestr, sé meir, meiri.

meta (mat, mátum, metinn), vurdere, sætte pris på (både i egl. og overf. bet., skatte, agte; sml. virða), skal konungr síðan m. alt saman, senere skal kongen vurdere det alt sammen, sætte prisen på det hele (levneds-midlerne og dyret) 57¹, m. mikils, lítills, vurdere (sætte) höjt, lavt, at þér munið meira meta við mik frændsemi en viðskipti minna fyrri frænda o: mere tage hensyn til vort slægtskab, end til stridighederne med mine for-fædre 64²⁰, ellers alm. m. e-t við e-n, henskyde noget til en,

overlade det til hans afgørelse; vel metinn, vel anset, höjt agtet 83²⁵.

metnaðr ha. (-ar), 1) ære, anseelse. 2) overmod, hovmod. — metnaðarímaðr ha., ærgerrig, hovmodig mand.

mey sé mær.

meybarn ik., pigebarn, pige (mods. sveinn, sveinbarn).

miðgarðr ha., 'midgård', det mytiske navn for jorden, men-neskenes opholdssted, der tænktes beliggende midt i universet og omflydt af oceanet (sml. heimr 2). — miðgarðsormr ha., 'midgårdsormen', verdens-slangen.

miðla (að), 1)- dele; m. e-t við e-n el. m. e-m e-t, dele noget med en, overlade en noget. 2) mægle 62²⁰.

miðmjór to., midjesmækker, smal om livet.

miðr to. (gf. -jan), som er i midten (medius), midterst, miðr dagr, mið nótt, middag, midnat, eptir mitt sumar, efter mid-sommer, í miðjum skálanum, midt i skålen.

mik, gf. til ek.

mikill to. (ik. mikit; de sammentrukne former, særlig hf., har også y for i; højere og højeste gr. meiri, mestr), stor (mods. lítill, både i egenl. og overf. betyd., hvor det efter sammenhængen må oversættes på forskellig måde), stor, an-selig (sml. stórr), hann var mikill maðr (vexti), stor, høj (af vækst), hann var farmaðr m., en stor (anset, dygtig) køb-mand, mikill fyrir sér, kraft-fuld og dygtig; hon var vin mikill, hinn mesti úvin Óláfs. en god ven, den største uven af O. 45², vinátta mikil, stort (inderligt) venskab, miklir kær-leikar o: et meget kærligt forhold 71⁴, sótt mikil, en slem sygdom 107¹, þótti qllum mikit fráfall Helgu, H.s død syntes alle sørge-lig 107¹⁹. Ik. mikit, 1) som

no. *meget*, mikils verður, *meget* værd; hf. miklu (myklu) forstærker højere og (især digt.) højeste gr.: miklu meiri, *meget* (langt) større; miklu mestr, *allerstørst* el. *særdeles* (*usædvanlig*) stor, er þó ein fegrst miklu, *én* (den ene) er dog langt den fagreste (langt fagrere end de andre) 77⁸². 2) som bio., *meget*, i høj grad (= mjök) 80⁸¹, 84¹⁶.

mikilræði ik., stort, dristigt foretagende, vovestykke.

mildi hu., mildhed, gavmildhed.

*mildingr ha., (gavmild) fyrste.

milli, millum, sé meðal.

minjar hū. flt., erindring, mindegave.

minka (að), formindske, forringe.

minn (min, mitt; ældre minn, mitt), ejesto., min; (med underforstået no.) eru slikar minar (neml. sögur el. farar) at segja frá honum, egl. sådanne er mine (beretninger el. tildragelser) at fortælle om ham 3: det er, hvad jeg har at fortælle om ham, el. det er, hvad jeg har haft med ham at skaffe 94¹².

minna (nt), minde, erindre en (e-n) om noget (e-s el. á e-t). minnask, 1) mindes, erindre, huske (e-s); m. e-s, huske på en, betænke en (med en gave) 71¹¹. 2) minnask við e-n el. til e-s, kysse en 71²⁵.

minni ik., minde, erindring, hukommelse, fellr mér þat ór m., det går mig af minde 22²⁴.

minni, min(n)str, to., højere og højeste grad til litill, mindre, mindst o. s. v.; minni, minstr fyrir sér, sé litill.

minning hu. (-ar; -ar), erindring; tegn på erkendtlighed, særlig gave (sml. minjar), þó at smæri minningar sé górvor, en vera ætti, selv om der vises mindre erkendtlighed (ved denne gave), end der burde 69¹⁰ (= þó at

yör verði smæri gjafir veittar, en vert væri 71¹⁰).

*minnr (miðr), min(n)st, bio., højere og højeste gr. til litt (sé litill), mindre, mindst.

mis- i sms. betegner en ulighed el. en fejl.

mislika (að), mishage.

missa hu., tab, savn, betra er oss skarð ok m. i flota en þetta skip þar svá búið, det er bedre for os, at noget mangler og savnes (at der er et hul) i flåden, end at dette så vel udrustede skib findes der 47¹³, aftaka ok m. 10³⁵.

missa (st), 1) miste, tabe (e-s, sj. e-t); 2) savne, undvære (e-s). 3) ikke ramme, fejle (e-s).

misseri ik., halvår, sommer eller vinter (sml. dægr); især i flt. et ár (to halvår), liðu af þau misseri en næstu, det næste ár forlób 41²⁵.

*Mist hu., en af valkyrjerne; Mistar marr, M.s (valkyrjens) hav 3: luften(?) 127 a.

mistilteinn ha., mistel (viscum album, en snylteplante på forskellige træer, især egen). Med denne plante blev Balder dræbt.

mitt, ik. af miðr.

mitt (mitt), ik. af minn (minn).

mjór to. (gf. -van), smal.

mjúkleikr ha., smidighed.

mjóðr ha (mjaðar, hf. miði), mjød.

mjök bio. (højere og højeste gr. meir, mest), 1) meget, i høj grad; fell mjök liðit 3: folkene faldt i stort antal 50²⁶, 76⁸¹ (sml. hqnd); som oftest (sml. jafnan, opt), mjök hefir hann otrs liki á sér 17¹⁹. 2) næsten, omtrent (også mjök svá), er hann var mjök rosknaðr, da han omtrent var fuldvoksen 80¹⁴, þeir váru búnir mjök, de var næsten færdige 106²⁴, þau váru mjök (m. svá) jafnaldrar, de var næsten (så omtrent) jævnaldrende 79²¹, hann hjó til

Gunnlaugs ok af honum mjök svá skjöldinn allan, så godt som hele skjoldet 86⁵⁴.

*móðakarn ik., 'sindsagern' 3: hjærte 128.

móðir hu. (-ur; mæðr), moder. — móðurbróðir ha., morbroder. — móðurfrændi ha., slægtning på mødrene side.

móðr ha., sindsbevægelse, hæftig sindsstemning, vrede.

móðr to., mødig, træt.

mold hu., muld, jord.

mólka (að), malke.

morð ik., mord, hemmeligt drab.

morgindugg hu., morgendugg.

morginn ha. (hf. morgni, også efter udtalen skrevet morni), morgen, at morgni (morni), i morgenstunden; i morgin, i morges, men á morgin, i morgen.

mót ik., møde; til móts við e-n, imøde, hen til, hen imod, (sml. til fundar við e-n), fara til móts við Svein 3: støde til ham (med deres folk) 45¹³. Som fho. med hf. bruges mót, móti alene el. i forb. med á og i, imøde, imod (både i alm. og i fjendtlig hensigt; sml. fundr); i steden for, til gengæld for, hvad hefir þú i móti því, er ..., hvad har du at sætte (anføre) imod det, at ... 82²⁷. Uden styrelse: hann hjó þegar i mót, imod, igen 86³⁵, hann gaf Auðuni i móti (til gengæld) góðar gjafir 60³⁰.

mót ik., præg; mærke, udseende; beskaffenhed, måde (sml. hátt), með því móti, på den måde.

muðr = munnr.

múgi og múgr ha., mængde mennesker, allr múgr, hele folket ('massen'); sml. almúgr og -múgi, almuen.

muna (man, munða, munaðr), mindes, erindre, huske, hann munði visuna, han kunde huske visen, (upers.) lengi man þat, er ungr getr, egl. længe mindes man

det, som man ung nemmer (sml. geta).

mund hu., hånd (digt.). — mundlaug hu., bækken (egl. til at vaske hænderne i).

mund ik. (flt. mundir hu.), tid, tidspunkt.

munda, fort. af munu.

mungát ik., øl, *mæðir marga m. fira, øl matter (sløver) mange mænd 34.

munnr (gl. nf. muðr) ha., 1) mund, mæla feigum munni, tale med dødsens mund 3: som en, hvis død er nær. 2) ægg på en økse el. hammer; hamarsmuðr den spidse ende på en hammer, hammernæbbet.

munr ha. (-ar; -ir), A. 1) sjæl, sind; 2) attrå, lyst, *gráta at muni, græde 'af hjærtens lyst' 120 b (sml. anm.). B. 1) 'mon', forskel, allitill munr mun vera, at nú sé lægra i horninu en áðr, det er kun en meget lille forskel, at det nu er lavere i hornet end för 3: kun ubetydelig lavere 6¹⁵, göra mun e-s, gøre forskel på noget 61²¹, er þess mikill munr, hvárt ..., eða ..., der er stor forskel på (det gör en stor forskel), om ..., eller ..., þess þykki mér mikill munr, at þat er höfðingligr, at ..., der synes mig at være en stor forskel på, at det er mere høvdingmæssigt, at..., der synes mig at være stor forskel på, hvor langt mere høvdingmæssigt det er, at ... 3: efter min mening er det langt mere høvdingmæssigt (egenskaber, som langt snarere må kræves hos en høvding), at ... 62³; sml. liðsmunr. 2) ting af betydning, fyrir engan mun 3: ikke på nogen måde, ikke for alt i verden, fyrir hvern mun 3: hvad det så end skal koste. — Hf. mun (muni) som målsbestemmelse ved højere gr., með muni minna liði, med en noget (betydelig) ringere styrke; þeim mun heldr, så meget snarere; ved højeste gr., Óðinn

bar þeim mun verst þenna skaða, sem ..., *O. tog sig for så vidt denne skade mest nær, som ...* 10⁸³.

munu (mun og man, munda), 'monne', ville, skulle, bruges i forb. med navnef. i videste udstrækning for at betegne, hvad der (sandsynligvis el. muligvis) vil indtræffe; det udtrykker både en hensigt (ville, agte), det fremtidige, og det formodede el. mulige, hvor det på da. som oftest kan gengives ved en omskrivning med *vistnok, vel* el. *lign.* (disse betydninger løber ikke sjælden over i hinanden): *Þökk mun gráta þurrum tárur Baldrs bálfarar 13, *segðu mér ór helju, ek mun (segja) ór heimi, *fortæl du mig fra hel, jeg vil (fortælle) fra verden* 119 b, *nauðig sagðak, nú mun ek þegja, *nødig talte jeg, nu vil jeg tie* 119 f, *muntu mér fjaðrhams ljá? þó myndak gefa þér, þótt ..., *vil du låne mig din fjerham?* *jeg vilde låne dig den, selv om ...* 115 a, *høima letja ek munda Herjafóðr 108 a, *mundu einherjar allir berjask of sakar þinar, *alle enherjer vilde til at slås for din skyld* 126 a; þeim manni mun hon gipt vera, *med ham vil hun blive gift* 76¹⁸, hygg ek, eptir munu ganga 76¹⁹, *ósnjallr maðr hyggsk munu ey lifa, *tror, at han vil (skal) leve evig* 133 a; muntu nú eigi sparask til eins drykkjar meira, en þér mun hagr á vera, *mon du nu ikke sparer dig mere til én drik, end det vil være tjenligt?* 6²⁶; hann spyrr, hvat þeira iþróttar mun vera, er hann muni vilja birta fyrir þeim, *hvað det vel er for idrætter, som han kunde have lyst til at vise* 5⁸⁵, sem þú munt sét hafa, *som du vil have set, som du vistnok har set* 12³², 62⁸¹⁻⁸², meiri muntu vera, en mér lízk þú, *du er sagtens større, end du sér ud til* 4³³, hér muntu konung upp fœða, móðir, her op-

foster du sikkert en konge 55⁶, þat grunar mik, at þetta muni skulu vera njósn nokkur; ekki mun þat vera, *jeg formoder, at dette skal være et vink; det er sikkert ikke tilfældet, det er ikke muligt* (sml. mega 2, b) 72⁸, er draumr þessi úmerkiligr ok mun vera fyrir veðrum, *er sandsynligvis forbud på (varsler rime-*
ligvis) uvejr 76⁷; þat fann Þórr ok talði, at búandinn eða hans hjón mundi eigi skynsamliga hafa farit með beinum, *at bonden eller hans husfolk måtte ikke have (sikkert ikke havde) faret varlig med benene* 1¹⁶, 17¹¹, vita megu þat allir, hversu hræddr búandinn mundi verða, er hann sá, *det kan alle vide (det er let at forstå), hvor ræd bonden måtte blive* 1¹⁹. Som eks. på ordets overordenlig hyppige brug sé f. eks. 76¹¹⁻²³. Ofte er navnef. vera udeladt: mun Gunnlaugr út kominn, *G. er sikkert kommen hjem* 96⁶, þegar mun þat, er ek vil, *det vil straks ské, når jeg ønsker det* 16¹⁵, hvi mun eigi þat til, at þú farir leið þína, sem þú vill, *hvorfor skulde det ikke tilstedes, at ... : hvorfor skulde du ikke få lov til at rejse, som du ønsker?* 56¹⁶, þetta mun þér líka, en vant mun yðr at smíða, *dette vil du nok synes om, men det er en vanskelig sag at smedde for dig* 19²⁵, hefnisamr muntu síðar, *du vil nok senere (du vil vist med tiden) blive hævnlysten* 54¹⁵, grunr á því, at úfriðr myni fyrir, *mistanke om, at ufred forestår* 46¹⁶, *ván kvað hann mundu veðrs, ens mikla grára geira ok gremi Óðins, *han sagde, at der vistnok var udsigt til kamp og til O.s vrede* 122 b.

munugð (munuð) hu., *sanse-*
lig lyst, lidenskabelig kærlighed.

myklu = miklu (af mikill).

myrða (rð), 1) *myrde, dræbe hemmelig*; 2) *holde drabet hemmelig ved at skjule liget, m.*

daudan mann, 'myrde en død mand' 3: skaffe liget af vejen, for at drabet ikke skal blive opdaget, hann drap fœður sinn ok myrði hann, dræbte sin fader og holdt drabet hemmelig (skjulte liget) 19⁷.

myrkr ik., mörke, til mykr, indtil det blev mørkt 2¹⁴.

myrkr to. (gf. -van), mörk, er myrkt var orðit, da det var blevet mørkt 2¹⁶.

mægð hu., svogerskab, mest i flt. (ent. 82³⁸).

mækir ha., sværd (især digt.); *mækis straumr (sé straumr).

mæla (lt), 1) 'mæle', tale, sige (sml. kveða, ræða, segja, tala), a) absol., mæl drengja heilastr (sé heill); mælask, udtale sig, *hvi þú þá mælisk af gólfi fyrir, hvorfor taler du fremme fra gulvet, hvorfor står du på gulvet og taler til mig 109 a; *mælumsk i sessi saman, lad os tale sammen i sædet (på bænken) 110 a; b) med de udtalte ord tilføjede i orat. dir. el. i en sætning med at 4³, 6¹, m. til e-s el. við e-n, sige til en 3¹⁰, 10¹⁸, sem mælt er, som det siges, som ordsproget siger 95¹⁸, 96²⁴; står undert. overflødigt, indledende en følgende sætning med kveða o. lign. (sml. segja sl.) 103¹⁶⁻¹⁷, sml. 44¹⁰⁻¹²; c) med gf., hitt mæla margir, det siger mange 62¹³, 93²⁹, m. þvilikt við Þór, sige sligt til T., *mæla ærna staðlausu stafi, sige (tale) alt for mange ubesindige ord 133 b; også med hf.: m. lögskil el. lögskilum (sé dette). 2) overvælde en (e-n) ved sin tale, orðum m. jötun 3: kæmpe i ordkløgt med jætten 108 b. 3) aftale (sé mál 4), er liðin sú stefna, sem mælt var með þeim, den frist er forløben, som var aftalt imellem dem 91³¹. — Med fho.: m. eptir e-m, tale en til behag, tale en efter munden 62¹⁵. m. fyrir, udtale som sin vilje, kræve, foreskrive,

befale 63¹¹, 43¹⁹, 77¹⁹; m. fyrir e-m, forestille en noget (også med betyd. foresnakke en noget) 56³⁵; m. fyrir e-u, tale for, til forsvar for (sml. formælandi), m. e-t f. sér 3: bede for sig til gud (sé hjálpvænligr). m. i mót, sige imod, modsige 48⁶. m. til e-s, ytre ønske om, kræve, forlange noget, vel er til mælt, du har fremsat dit ønske på en passende måde (sml. vel) 66¹². m. um, udtale, ytre noget med eftertryk, forsikre, love 89³²; (om en ildevarslende spådom) þat læt ek um mælt, at þú... 3: det svarer, indestår jeg dig for, at du ... 84²⁵. m. við (e-u), sige imod, modsætte sig 12²³.

mær hu. (meyjar, gf. mey, hf. meyju; flt. meyjar), 1) mø, pige, ung kvinde; pigebarn (= meybarn); rén mø, jomfru. 2) *datter, mær ok mögr, datter og søn 111 b, meyjar Møgprasis, M.s døtre 113 b, hefir minn faðir meyju sinni heitit Granmars syni 123 a.

*mærr to., herlig, fortrinlig; enn mæri fimbulvotr, den navnkundige 113 a.

mætta, forest. fort. af mega. mœða (dd), trætte, matte.

mænir ha., mønning.

mæta (tt), møde (med hf.); mœtask, møde hinanden, mødes.

mögr ha. (magar, hf. megir; megir, gf. mögu), 1) søn (mest digt.; sml. mær 2), kjósa mögu frá mœðrum (sé kjósa); sml. ásmegir 3: aserne, dróttmegir 3: menneskene, ljóðmegir. 2) *mand 127 a¹⁶.

mön hu. (manar; -ar), 'man', manke.

mörk hu. (markar og merkr; markir og merkr), skov; i stedsnavne: Danmörk o. s. v. (Ety. = da. 'mark').

mörk hu. (merkr; merkr), mark (som vægt- og pengeenhed = 8 aurar, sé eyrir, el.

16 lod), m. silfrs, en mark (16 lod) sølv.

mötunautr ha., som har fællesskab i rejsekost med en, 'madfælle' (sml. matask).

mötuneyti ik., fællesskab i rejsekost, 'madfællig', leggja m. sitt 3: slå sig sammen med sin mad (sml. forunautr og foruneyti).

N.

ná (nái, náða, náðr), 1) *ná*, få fat på, *opná* (e-u), ná konungs fundi 3: blive stedet for kongen 90⁴ (sml. fundr); 2) (med navnef.) *opná*, blive i stand til 51², få lov til 60²⁰, 61¹⁴.

ná- bio., kun i sms., nær: nábuí ha., nabo. — náfrændi ha., nær slægtning.

nafn (namn) ik., navn, spyrja e-n at nafni, spørge en om hans navn 21¹⁰, *Helga (ef.) nafn, navnet Helge 122 a; navn, titel 61²⁰ (sml. konungsnafn).

nafnfestr hu., 'navnefæste' (det at give én navn og den dermed følgende gave. Det barn, som man 'øste med vand' og gav navn, skænkede man tillige en gave, et smykke el. et våben. Når en konge el. høvding gav en mand et tilnavn, skænkede han ham i den anledning en lignende gave; sml. s. 35¹⁻¹²).

nakkvarr (nökkur, nakkvat, med omlyd nökkvat 56³⁵), og nökkurr (nökkur, nökkut), de sædvanlige former for det ældre nekkverr (nekkver, nekkvat (no.) 121 b¹⁸, nekkvert (to.), også med omlyd nekkverr 56³⁵, 57²⁴, 60²⁵), ubest. sto., nogen, en, en vis, både som no. og to., i hvilket tilfælde det ofte nærmer sig til betyd. af ubest. ko. (sml. einn 2), n. þinn frændi eða þinna ættmanna, nogen, en eller anden af dine frænder eller ætmænd 106⁵; þat var þá siðvandí n., det var sådan en (en vis) skik 76³⁰. Ik. nakkvat som bio., noget 6³⁵; nogenlunde, om-

trent; máské, hefir þú n. sét Baldr 12⁰; hf. nökkuru som målsbestem. ved højere gr., noget.

nánd hu., nærhed, i n., i nærheden (e-m, af en).

nár ha. (nás; náir), lig, døddning.

nátt el. nótt hu. (nætr og náttar; nætr), nat; også om hele døgnet (sml. dægr), ligesom vetr bruges om året. Nordboerne regnede efter nætter, ikke efter dage (sml. vetrnætr), á þriggja náttu fresti, efter tre nætters (dages) forløb 86²⁰, *þó kómr fylkir fára náttu, dog kommer kongen om få nætter, dogn (efter få nætters forløb) 123 b, *át vætr Freyja átta nóttum, i otte nætter, dogn 117 b.

náttból ik., nattekvartér.

náttlangt bio. (egl. to. ik.), hele natten igennem.

náttstaðr ha., nattekvartér.

náttúra hu., natur; egenskab (særlig overnaturlig, overordenlig egenskab).

náttverðr el. nótturðr ha. (-ar), aftensmåltid, 'nadver' (sml. dagverðr).

nauðigr to. (gf. nauðgan), nødig, nødtvungen.

nauðsyn hu. (-jar; -jar), nødvendighed.

nauðsynliga bio., nødvendigvis.

naut ik., 'nød', stykke stort kvæg (hoved).

naut, fort. af njóta.

nautr ha., 1) kammerat, staldbroder (sml. foru-, mötunautr). 2) hvad der tidligere har været i en persons eje (sml. Aðalráðs-

Andvara-, Gunnlaugs-, konungsnautr).

*ne, nægt. part. *ikke* (*non*), út þú ne kómr, *du kommer ikke ud* 109 a. ne er den ældste nægt. part. i nordisk, som tidlig fortrænges af andre ord (sml. *eigi*, *-a* og *-gi*); den er dog bevaret i nekkverr (af ne veit ek hverr) og i neinn, *ingen*, *nogen* (i det ældre sprog skrevet ne einn, hvor ne dog også kan være = né).

né bo., og ikke, heller ikke (*neque*); *hond of þvær né hofuð kembir, *han tór ej hånd eller kæmmer hoved* 120 b; hvártki (*hvárki*) — né, *hverken* — eller, hvárgi þeira, Qnundar né Þorfinns, er jafnmenni föður mins, *ingen af de to, (hverken) Önund eller Torfin* 82²⁶.

neðan bio., *nedenfra*; *neden*. til. fyrir n. (med gf.), *nedenfor*, *átta røstum fyr jörð n., *8 mile under jorden* 115 b.

nef ik. (ef. flt. nefja), 1) næse; fyrir nef hvert 3: *for hver person* (sml. nefgildi ik., *kopskat*). 2) næb.

*nefgjöld ik. flt., *mandebod* (bøder til den dræbtes slægtninge for drabet) 122 b.

nefja hu., brugt som tilnavn (*langnæbbet, langnæset?*).

nefljótr to., med styg næse.

nefna og nemna (nd), 1) nævne, give navn, kalde (sml. heita), i hringinum vāru tveir menn; var þar annarr nefndr Hrafn, en annarr Gunnlaugr, *den ene blev kaldt (kaldte man) R., den anden G.* 102²³, er nefndr er Hugr, som nævnes (*kaldes*) H., maðr er nefndr N. el. N. hét maðr er stående udtryk i saggærne, *der var en mand ved navn (som hét) N.*; nefnask, nævne sig, sige, at man hedder, så nefndisk Skrymir 3: *han sagde, at han hed S.* 2¹³; 2) nævne, omtale ved navn 68²⁰, 101²². 3) udnævne, beskikke, n. sér vātta, *tage sig vidner* 80²; 4) bestemme,

fastsætte, at nefndum degi, at nefndri stundu, *til den bestemte (den forud nævnte, aftalte) tid*, þrir vetr, er til vāru nefndir með yðr, *de tre år, som blev fastsatte mellem eder* 92⁶.

nekkverr sé nakkvarr.

nema (nam, námum, numinn), 1) tage (sml. taka), tilegne sig, tage i besiddelse (e-t), n. land bruges om Islands første bebyggere ('landnámsmenn'), der ved deres ankomst 'tog land' 3: tog så meget af landet i besiddelse, som de ønskede, hann nam suðr Grindavík, *han 'tog' Grindevig syd på 3: tog landet syd på ved G. i besiddelse* 80¹⁰; n. e-t frá e-m, *tage noget fra en*, *nema þú . . . meyr nemir frá mildingi 123 b; n. e-n e-u, *berøve en noget* (især digt.); n. staðar (også n. stað), *standse, blive stående* 14¹⁰, 27³², 44²⁷. 2) 'nemme', lære, n. e-t at e-m, *lære noget af en* 79¹⁷. 3) (med navnef.) mest digt., især i fort., 'tage til at' (*give sig til at*), *begynde at* (ofte næsten blot omskriv.; sml. göra, ráða). *nam kveða, *gav sig til at kvæde* 119. *nam at vaxa, *tog til at vokse, voksede* 122 a, *skegg nam at hrista, *skor nam at dýja, han rystede sit skæg, han 'skagede' sine lokker* 114 a. Med fho.: n. við e-u, *støde imod og standse ved*, sverðit nam við hjöltum 3: *det gik i lige til hjaltet* 23¹²; absol. *tage plads, gøre holdt*, þar namu þeir Hrafn við i nesinu 103⁹.

nema, 1) bio. el. bo., *undtagen*, allir nema einn maðr, *alle undtagen én mand* 44¹⁰, hvar nema alls hvergi (sé hvergi); *kun, men*, vāru allir menn upp risnir, nema hann lá, *alle var ståede op, kun (men) han lå (endnu)* 101³; þeir hófðu engan Danaher haft nema sitt lið, *havde ingen Danehær haft med sig, men kun deres egne folk* 37¹⁷; 2) bo., med mindre, hvis

ikke (med forest. m.: sml. ef) 123 b^{9.17}, fengu þeir eigi haldit, nema þeir feldi hann, *de kunde ikke holde den, før end de kastede den ned* 11¹⁵.

nenna (nt), 'nænne', kunne bringe over sit sind, kunne finde sig i el. bekvemme sig til (sml. mega 2, c) 77⁹, 102²⁶, ek neuni eigi at gista Óðin 3: jeg er ikke til sinds (har ingen lyst til) at gæste O. 30²⁴.

nes ik. (ef. flt. -ja), næs; *sverða n., sværdenes næs 3: skjoldet.

nest ik., proviant, rejsekost.

nestbaggi ha., madpakke.

net ik. (ef. flt. -ja), næt, garn.

netþinull ha., 'telne', det tov, der foroven og forneden er fastgjort langs garnet, hvis yderste masker er fæstede dertil.

nið ik. flt. (også niðar hu. flt.), 'næ', aftagende måne (sml. ný), *nótt með niðum, nat og næ 110 b.

nið ik., 'nid', forhånelse.

niðingr ha., niding, usling, ver hvers manns n., du skal være hver mands niding, enhver skal have ret til at holde dig for en n. 29¹⁰. *niðingsverk* ik., *nidingsværk*.

niðmyrkr ik., bælmörke.

niðr ha. (-s; -jar) og *niði* ha. (-ja), slægtning på mandssiden; *søn, frænde, ætling.

niðr bio., ned; (om en retning uden bevæg.) nedad, n. ok norðr liggr Helvegr 12¹⁰, n. frá, neden for.

niðri bio., nede.

niðskár to., som bruger hånde, hvasse ord, om skjalde, der digter smædeviser ('nidviser').

niflheimr ha. (og -heimar ha. flt. 119 a), 'tågeverdenen', Hels bolig.

niflhel hu., 'tågehel' (tænkes beliggende neden for hel; slette mænd siges at dø anden gang og da at komme fra hel til niflhel 113 a).

nípt hu., slægtning på kvindesiden; *datter, søster.

níu talo., ni.

niundi ordenst., niende.

njósn hu., spejden, udspejden; underretning, 'nys' 37²¹ (sml. fara). — *njósnarmaðr* ha., spejder, mand, som bringer underretning om noget 38⁶.

njóсна (að), spejde, udspejde, skaffe underretning (um e-t).

njóta (naut, nutum, notinn), 1) nyde, glæde sig ved (e-s), hann lét hann n. draums sins 3: forstyrrede ham ikke i hans drøm, vækkede ham ikke af hans drøm 75¹⁶; *virða n. 3: herske over mænd 128; 2) bruge, have nytte af (e-s), *kyks né dauðs nautkak karls sonar, levende eller død har jeg ingen nytte haft af den gamles søn 3: hverken levende eller død har han gavnet mig 13, Egils nauztu at því, fœður þins, dertil brugte du din fader E.s hjælp, derfor kan du takke E. 82²²; litt nýtr þú þá þess, er . . . , kun ringe nytte har du da af, at . . . , kun lidt nytter det dig da, at . . . 59²¹.

norðan bio., nord fra; fyrir n. (med gf.), nord for.

norðmaðr ha., Nordmand, *norðmenn*, Nordmændene (sj. indbyggerne i de nordiske lande i det hele, nordboere).

norðr ik., den nordlige himmelegn, nord.

norðr bio., mod nord, nord på.

norðrland ik., Nordland (i Norge og på Island); flt. *norðrland*, de nordiske lande, Norden.

norðrvegar ha. flt., de nordlige egne, Nord.

Noregr og *Nóregr* (ældre Norvegr) ha., Norge. — *Noregsmenn* ha. flt., Nordmændene (sml. *norðmaðr*).

norn hu., norne, skæbnegudinde.

norœnn to., 1) nordlig (om vinden). 2) nordisk, særlig norsk.

nótt sé nátt.

nú bio., 1) *nu*, for nærværende *tid*, hann þurfti nú meira við þat en fyrr 59⁸³; kominn nú utan af Grænlandi, ok nú af Noregi, *nu* (nylig) kommen fra G. og *nu* (sidst) fra N. 57⁶; 2) (hyppig ligesom da. *nu* i fortællende stil) *nu*, derpå, så, el. blot tjænende til at gíve udtrykket en vis afrunding, nú er þar til máls at taka (sé mál), hann ferr nú síðan á fund Haralds 59³⁴; (ved bydem.) ver nú með mér, *bliv nu hos mig* 59³, *ráð þú mér nú! *heill þú nú! 108. Som eks. på ordets hyppige brug i de forskellige betydninger, der ofte løber over i hinanden, sé f. eks. s. 57.

ný ik., 'ny', tiltagende máne (sml. nið).

ný- forb. med fort. tf., *nys*, *nylig*: nýkominn, *nylig* kommen. — nýtekin, *nylig* tagen, hann hafði nýtekit við fœðurleifð sinni, *havde nylig overtaget sin fædrenearv* 92⁸⁴. — nývaknaðr, *nys vågnet*.

nýlunda hu., *nyhed*, *ny* og *uventet begivenhed*, þat varð til nýlundu ɔ: *den uventede begivenhed indtraf* 95³⁰.

nýr to. (gf. -jan), *ny*.

nýsa (st), *spejde*, *undersøge* (sml. njósa); *nýsask fyrir, *spejde omkring*, sé sig for 132 a.

nyt hu. (-jar; -jar), især i flt., 1) *nydelse*, *glæde*, óngar nytjar hafa Helgu, *ikke have nogen glæde af* H. 101²⁷; 2) *nytte*, *fordel*.

nýta (tt), 1) 'nytte', *benytte*, *bruge*, *have nytte af* (e-t; sml. njóta), þú nýtir eigi hoga minn, þóttu . . . ɔ: *du vil ikke være i stand til at bruge min bue, selv om du . . .* 61³²; nýtti hann lítit (ekki) af samvistum við hana, *havde kun liden (ingen) nytte (glæde) af* 96¹⁰, 98¹⁴, ekki nýtir þú hér af ɔ: *det får du ikke noget ud af* 7³. 2) (intr.) *nytte*,

være til nytte; 'nyttes', *bruges*, hann spurði síðan, hvárt þá mætti svá nýta, *om det så kunde 'nyttes' (ɔ: om det var rigtigt, lovgyldigt) på den måde* 80⁴. — nýtask, *nytte, være til nytte*, þetta verk má eigi nýtask ɔ: *der kommer ikke noget ud deraf (det vil ikke gå, lykkes)* 3¹⁶.

nýtr to., 1) *nyttig*, *brugbar*, af hverjum hlut gerða ek nokkvat nýtt 17³⁴; 2) *gavnlig*, *(om guderne) nýt regin, *de nådige magter, de hulde guder*; (om personer) *duelig, dygtig, brav*.

nytsamligr to., *nyttig*.

næða, forest. fort. af ná.

nær (ogsá nærri) bio., 1) *nær*, *nær ved* (med hf.; mods. fjarri), hestrinn hljóp svá hart yfir grindina, at hann kom hvergi nær, *den kom intetsteds i nærheden af den ɔ: den kom slet ikke i berøring med den* 12¹⁴; 2) *næsten*. Højere og højeste gr. nær(r), næst, *nærmere*, *nærmest*, nær þótti mér hinu, at . . . , *det syntes mig nærmere ved det, at . . . ɔ: det forekom mig langt snarere, at . . .* 62²⁹, ef þá er nær en áðr, *hvis det da er nærmere derved end för ɔ: hvis det kan tjæne til sagens fremme* 83¹⁷; því næst ɔ: *dernæst, derpå*, þessu n. 80²⁶.

nær bo., *når* (spörg., om tiden; sml. hvar) 132 a¹⁸, 133 a²⁰.

nær(r)i, næstr, to. i højere og højeste gr., *nærmere*, *næst*, *nærmest* (om sted, tid og overf.), sat hon næst brúðinni, *nærmest ved bruden* 96²³, fyrir þær vetrnætr, er næstar váru ɔ: *för næste vinter* 41⁸; (ogsá om det nærmest foreg.) næsta sinni ɔ: *sidste gang, sidst* 43³⁰.

nætr, flt. af nátt.

nokkurr sé nakkvarr.

nokkvi ha., *skib* (om guders, jætters og andre mytiske væsners skibe) 11¹⁶ (= skip Baldrs 11⁹).

nokkverr sé nakkvarr.

O, Ó.

ó-, nægt. forstav., sé ú-.

*oddlá hu. (-lár; -lár), 'od-væske' (*pílenes el. spydenes væske*)
o: blod.

oddr ha., 1) *od*, *spids* (på våben og andre redskaber; sml. blóðrefill om sværd); 2) (mest digt.) *spidst redskab* (*píl, spyd, spore*), *fólvir oddar (sé fólr).

óðfluga to., *i flyvende fart*.

óðfúss to., *rasende begærlig, lysten*, *ó. i jötunheima, *rasende begærlig, længselsfuld* (efter at komme) til j. 118.

óðr to., *rasende, hæftig, hidsig*.

of, I. fho. med gf., sj. hf. 104³³ (tilhører væsenlig det ældste sprog og forholdt sig opr. til yfir omtr. som de ligeledes i det ældste sprog hyppig forekommende kortere former ept, fyr, und til eptir, fyrir, undir; tidlig behandledes of og yfir dog som to forskellige ord, og of sammenblandedes efterhånden med umb, um, som til sidst fortrængte det og derfor senere brugtes i de samme betydninger, som tidligere havde været knyttede til of). a) om stedet, *over, hen over, igennem*, *fara of ey, *fare over* ø 122 b, *of land ok of lög, *over land og vand* 123 b, *of lopt ok of lög, *gennem luft og over hav*, far of fjórðinn, *overfart over fjorden* 15¹⁹, *dogg of dala 109 b, *of dróttmogu. nýt regin 109 b. b) om tiden, (om varighed) *om, i løbet af*, hann gekk fyrir of daginn, *om dagen, dagen igennem* 3⁸, of hrið, *en tid lang*, *of aldrdaga 110 a; (om tidspunktet) *om, ved*, of miðja nótt varð landskjálfti, *ved midnatstid* 2¹⁹, of haustit, *om høsten* 41¹⁶, of aptaninn 58¹⁰ (= um kveldit). c) om andre forhold: 1) *forbi*, *mæla of hug (sé hugr). 2) *iblandt*, *kjósa

of konunga, *vælgte blandt* (*mellem*) konger. 3) *om* (i en mængde udtryk for at betegne genstanden for en handling o. s. v.), *angående, med hensyn til*, berjask of hana, *kæmpe om hende* 76¹⁶, *hofði veðja of geðspeki 110 a; *þat es enn of þann, es þú illa trúir, *det er* (*gælder*) *fremdeles om* (*med hensyn til*) *den, som du tror ilde* 135, vel at sér búinn of skjótleikinn, *meget dygtig i hurtighed* 5¹⁶; 4) *for, på grund af*, *of sakar þinar (sé sök).

II. bio., alt for: skrives i reglen adskilt fra bio., of mjök, *alt for meget*, medens man ved to. både bruger den sammenkrevne og usammenkrevne form: ofgørr, *for vidt dreven*; oflitill og of litill, *alt for lille*; ofmikill, *alt for stor*, ofmikit er þat, *det er alt for meget* 88¹⁷; ofveykr, *alt for vэг* (sml. til). — I sammensætning med no. (og undert. udso.) betegner of- et overmål: ofdrykkja hu., *druk-kenskab*; ofdrykkjumaðr ha., *drukkenbolt*. — *ofvæni hu. el. ik., *ængstelig forventning, fortvivlelse*, ásmegir í o. o: *ase-sønnerne (aserne) venter med gru på, hvad der vil ské* 119 b.

III. udfyldende part., som meget alm. i gl. digte og undert. i den ældste prosa føjes til udso. uden særlig betydning, nærmest af rytmiske grunde, f. eks. Prymskv. v. 1 of saknaði, v. 2, 3, 9 of kvað, v. 7, 8 of fölginn, v. 8 of heimt-ir, v. 10 of fallask, of bellir. Sjælden er det føjet til andre ord end udso.: sins of mál maga 133 a; sitja meir of sáttir saman 112 b. (I håndskrr. er det gl. of meget hyppig fortrængt af um, og ikke sjælden er partiklen helt udfalden i opskrifterne af de gl. digte).

ofan bio., ovenfra, ned; oven-
til. fyrir o. (med gf.), ovenfor.
— ofanverður to., 1) som vender
opad, hører til den øverste del,
hann hjó i skjöld ofanverðan,
i den øverste del af skjöldet,
oventil i skjöldet 99²⁵. 2) (om
tiden) som er i slutningen, sen-
est, sidst (mods. ondverður), á
ofanverðum dögum Haralds; frá
ondverðu til ofanverðs 3: frá
begyndelsen til enden, fra først
til sidst.

ofar, ofa(r)st, bio. i højere
og højeste gr. (til upp; sml. of,
ofan), højere, længere op, oppe.

ofr- i sms. med no. (sj. to.)
betegner et overmål (= of-):
ofrást hu., hæftig kærlighed. —
*ofrmælgir hu., overdreven snak-
somhed, ordgyden.

ofsi ha., overmodig adfærd,
overmod.

ógn hu., 1) skræk, rædsel;
2) hvad der kan indjage én
skræk, skræmsel, trusler og lign.,
ønga ógn býð ek þér at sinni 3:
du har ikke noget at frygte af
mig denne gang, det er ikke min
agt at tilføje dig noget ondt
denne gang 97²⁴.

*ógn hu., flod, elv (el. måske
snarere egennavn, en bestemt,
ubekendt flod), ógnar ljómi,
flodens glans 3: guld, iðgnógan
ógnar ljóma brögnum bjóða ok
hurum þeira, byde mændene
(kæmperne) og deres sønner rige-
ligt guld 123 b.

ógurligr to., frygtelig.

ok (sj. auk; nyere og) ho., 1)
og, tóku þeir ok gerðu sér net 13²⁴
(sé taka 7); bæði — ok, både
— og. På en korthed i ud-
trykket beror forbindelsen: riðu
þeir heiman þrír saman ok
húskarlar Þorsteins, de red hjemme-
fra tre sammen (nemlig de to
Torsten og Bergfin) og Torstens
húskarlar 75⁶. Om udtrykkene
þeir Hjalmar i bet. Hjalmar
og Odd o. lign. sé under så.
2) står undert. i samme betydn.
som det henvis. er, *at hollu

hann kom, ok átti Íms faðir,
som Ís fader ejede 108 b, *vasa
sá herr i hugum, ok átti til
Valhallar vega (andre håndskrr.
har er for ok) 130 a; 3) be-
tegner ofte en modsætning, men,
men dog, hann kveðsk frétt
hafa, ok þó úgørta, siger, at han
har hørt det, men dog ikke nøje
93²⁸, vel er drukkit, ok eigi til
mikit, men dog ikke for meget
6¹⁶, *hvaðan Njörðr of kom með
ása sonum, ok vasat hann ásum
alinn, og dog fødtes han ikke
(= skönt han ikke fødtes) af
aserne 112 b; 4) efter samr (sami)
og andre lighedsudtryk, som,
ligesom (lat. ac, atque), et sama
vápn, ok hann sýndi, det samme,
som 87¹ (sml. sem). 5) brugt til
at indlede eftersætningen, så, da,
er Hugir er kominn til skeiðs
enda ok snýsk aptr, ok er Þjálfir
eigi þá kominn á mitt skeiðit;
þá segja allir ..., da H. er
kommen til banens ende og vender
sig om, så (da) er T. endnu
ikke kommen midt på banen; da
siger alle ... (sål. rettere end
at lade eftersætn. begynde med
þá segja allir: da H. ... vender
sig om, og da T. endnu ikke er
kommen midt på banen, så siger
alle...) 5³². er hann laut ór
horninu ok sér, hvað leið drykk-
inum, ok lizk honum ..., da
synes det ham 6¹⁴, er þú drakkt
af horninu, ok þótti þér seint
liða, så syntest du, at det gik
langsamt 8³⁵, er Loki sér tvá
kosti ..., ok þat gerði hann, da
L. ser to vilkår ..., så gjorde
han det (det sidste) 14⁸; sjælden
med grundordet foran udso.:
einn dag, er konungr reið á
veiðar, ok hann varð einn sinna
manna, (så) blev han skilt fra
sine mænd 27¹, 122 a²⁰. 6) bio.,
også, *mun ek ok með þér
ambótt vesa 117 a. mun ek ok
øngra bóta beiða þik, jeg vil
heller ingen bøder kræve af dig,
106⁴; ok ekki, heller ikke 72³³,
ok eigi skal ek heldr ok, og

heller ikke skal jeg (ok står her overflødig, egl. og lige så lidt skal jeg også) 44¹⁶.

ók, fort. af aka.

okkarr ejestedo., *vor (om to).*

okkr, gf. og hf. tot. til ek.

olla, fort. af valda.

opa (að; også h opa), *trække sig, vige tilbage, gå baglængs, sumt lið þeirra opaði suðr á bergit, en del af deres folk trak sig tilbage syd på hen ad bjærget 39³⁵; også o. undan, opuðu menn upp undan á bergit, trak sig tilbage op imod bjærget 40², varð hann at opa undan, måtte trække sig tilbage, vige til siden 97²².*

opinn to., åben.

opt bio. (højere og højeste gr. optar, optast), *ofte, tit; i reglen, for det meste (sml. jafnan), hann skaut optast um daginn, han skød uafladelig i dagens løb 51²⁸.*

ór, fho. med hf., *ud af (sml. af, frá). a) om stedet (om en bevæg. el. retning) ud af, ud fra (forholder sig til i, som af til á): fara ór landi 41¹⁶, út ór höllinni 44⁹, hlaupa upp ór grófinni, springe op af graven 23¹⁶. ór Danmörku, Noregi, Þrándheimi o. s. v.; *þykki mér ór augum eldr of brænna, brænde, stå ud fra 118a; *svá beit þá sverð ór siklings hendi, således béd sværdet fra (= i) fyrstens hånd (sml. af med samme betyd. som á) 129 b. Overført, ud af; ude af, uden for, ór lagi, af lave, ór minni (sé minni); vera ór sögunni (sé saga), b) om andre forhold: 1) af (om stof), *ór holdi, beinum, hausi, sveita 110b. 2) fra (om en overgang fra én tilstand til en anden), hefir þú nú heldr samit þik ór því sem var, egl. fra det som tidligere var tilfældet 3: i sammenligning med (mod) hvad der før var tilfældet 81²⁰. c) Absolut uden styrelse: freyddi ór upp blóð, frádede op derfra, sivede ud deraf (af bylden) 84⁸; *svá óx, unz ór*

varð jötunn, således voksede det, indtil der blev en jätte deraf 111 b.

órar, órum sé várr.

orð ik., 1) ord, taka til orða, tage til orde; mundtlig fremsat begæring, anmodning, fyrir þín orð ok okkra vingan (sé fyrir A, c. 2), gærið fyrir mín orð (sé göra); 2) mundtligt budskab, senda e m orð, sende en bud; 3) omdømme, rygte, gott, ilt orð, godt, dårligt rygte. — *orðstirr ha., hæderlig omtale, ry, berömmelse, o. deyr aldregi, hveims sér góðan of getr 3: eftermælet dør aldrig for hver den, som vinder et godt 135.

orðinn, fort. tf. af verða.

orðsending hu., mundtligt budskab.

orðspeki hu., ordkløgt, visdom.

orðtak ik., udtryk, ord.

orlof ik., 1) lov, tilladelse; 2) lov til at rejse, orlov.

ormr ha., 'orm', slange. Slangerne tænkte at ruge over store skatte, særlig guld (sé f. eks. fortællingen om Fávner s. 17 ff.); derfor bruger digterne hyppig 'slangelejet' og lign. udtryk som omskrivning på guldet. Ormrinn langi, skammi var navne på 'dragelignende' krigsskibe (sml. dreki, hófuð). — orrstunga hu., 'ormetunge', slangetunge; tilnavn til Gunløg, Illuges søn (på grund af hans skarpe, hvasse tunge; samme navn har også Illuges morfader).

orrost (yngre orosta) hu., kamp, slag (sml. bardagi). — orrostumaðr ha., stridsmand, kriger.

órskurðr ha. (-ar), afgørelse af en tvist, voldgiftskendelse 89²⁶. — órskurðarmaðr ha., voldgiftsmand 89¹⁵.

orta, ortr, af yrkja.

oss, gf. og hf. flt. til ek.

óss ha., 'ós', flodmunding.

otr ha. (-rs), odder. — otrsgjöld ik. flt., erstatning, bod for

(at have dræbt) odderen, brugt som omskrivning for guldet 19¹³.

otrbelgr ha., odderbælg, odderskind.

ótta hu., 'otte', den sidste del af natten før dagens frembrud (fra kl. 1¹/₂—4¹/₂), den tidlige morgenstund, daggry, i óttu fyrir dag, i 'otten' før daggry o: lige før dagen gryede. — óttusöngur ha., 'ottesang' (morgengudstjænte, froprædiken).

óttask (að), frygte for noget

(e-t el. við e-t); ó. um þá, nære frygt for (med hensyn til) dem o: være bekymret for dem 29¹⁴.

ótti ha., 1) frygt, skræk; 2) hvad der fremkalder frygt, fare og lign. 72³⁴ (sé ván). — óttalauss to., 1) fri for frygt, tryg; 2) som ikke fremkalder frygt, uden fare, ekki var þá óttalaust at sofa 3¹³.

óx, fort. af vaxa.

oxi ha. (flt. yxn og øxn 117 b³), okse.

P.

pái ha. (ef. på), på, påfugl, som tilnavn Óláfr pái, Olav på.

páll ha., hakke, p. ok reka, hakke og spade (nævnes oftere sammen som redskaber til jordarbejde).

pallr ha., forhøjning (ophøjet bræddegulv), bæk, dels langs sidevæggene (langpallr, langbæk), dels langs gavlvæggen (þverpallr, tværbæk) i stuen. Undertiden fandtes der kun én pall i stuen langs gavlvæggen, medens der langs sidevæggene var anbragt bænke (bekkr); pallen (tværpallen) var da særlig kvindernes sæde 96²² (sml. bekr, flet, set og qndvegi).

pallstrá ik., bænkestrå (hvor med bænken belægges), verða ellidauðr inni á pallstrám (mods. falla i orrostu) 38²⁸.

páskar ha. flt., el. páskar og -ir hu. flt., påske.

pati ha., løst rygte; snak.

penningr ha. (nyere penningr), penning (= ¹/₁₀ eyrir), skilling.

prestr ha., præst.

prettir ha. (-s; -ar og -ir, gf. -u), list, kneb.

priss ha., pomp, pragt, stads.

pund ik., pund (i alm. = skip pund).

R.

rá hu. (rår; rår), skibsrå.

ráð ik., råd. A. 1) råd, som gives en (sml. ráða A, 1), skaltu minum ráðum fram fara, gå frem efter (følge) mine råd 86²⁶; 2) hvad der er tilrådeligt, rigtigt, Illugi kvað þat ekki ráð 95¹⁰. 3) overvejelse af, hvad man bør gøre, rådslagning, beslutning, leita sér ráðs, overveje noget, sjá e-t at ráði, finde noget rådeligt,

ansé det for rigtigt 57¹⁶, taka til ráða, ráðs, beslutte sig til 65³⁴, taka gott ráð, tage (fatte) en god beslutning 57²⁸, gera þat ráð, at ..., tage den beslutning, at... 61⁴, var þat gørt at ráði allra vitrustu manna, det blev udført efter alle de viseste mænds beslutning 100⁶; plan, list, anslag, ekki er þat ráð hans, det er ikke hans plan

(hensigt) 46¹³, þetta váru þó ráð þeira feðga, *det var en plan, de havde lagt (et anslag af dem)* 72²⁰, var hann fullkominn at gera þetta ráð, at udføre denne plan (dette anslag) 45⁷. B. 1) *rådighed, myndighed*, i alm. i flt., váru öll ráð af honum tekin: *han blev berøvet hele sin myndighed, engi ráð skalt þú taka af mér ok fara hvergi, fyrr en ek vil, du skal ikke tage noget af min myndighed fra mig, ikke gøre noget indgreb i den* 79¹⁰. 2) *stilling*, hvori man befinner sig, *vilkår*, *ek því aldri unða ráði 33³⁹. 3) *parti, giftermål*, vitja ráðsins: *indfinde sig for at fuldbyrde giftermålet* 92²⁶, 68¹⁰, (ogsá i flt.) skyldu þau ráð takask um vetrinn, *giftermålet skulde fuldbyrdes (brylluppet skulde stå) om vinteren* 95²⁵, 92²⁸. C. *råd, rådgivere* (koll. = ráðuneyti); flt. *de höje rådende (styrende) magter, guderne (sml. bónd, goð, regin), ráð öll ok regin, *alle de rådende, vældige magter*: *de mægtige guder* 131 a (om de hedenske guder, som i samme digt kaldes bónd, goð, heiðin goð). — *ráðagerð (-gørð)* hu., *rådslagning, beslutning*.

ráða (réð, ráðinn), *råde*. A. 1) *råde, give råd*, r. e-m e-t, *råde en noget, r. e-m ráð, give en et råd* 22³⁵, 4¹¹, *ráð þú mér nú 108 a. 2) *overveje, rådslå*, r. um (of) e-t, *rådslå om, overveje noget, *of þat réðu ríkir tívar* 116 a. 119 a, *råd um með oss, overvej det med mig*: *giv mig et godt råd i den anledning* 16¹³. 3) *aftale, beslutte, udføre* (ifølge aftale, beslutning), *bevirke og lign.* (e-t), r. atfór við e-n, *beslutte (aftale) et overfald på en, ráða sér sjálfr bana*: *tage sig selv af dage* 34¹⁹; ogsá r. e-n, *forråde en, bringe en af dage*. Lideart: er þat réðsk, *da det blev besluttet (aftalt)* 95⁸, var þat þá ráðit, *det blev da*

besluttet 38²⁴, *eigi mun svá skjótt ráðask, det vil ikke blive besluttet (afgjort) så hurtig* 82⁸. — Med fh o.: *ráða á e-t, tage fat på noget, r. á e-n, angribe en. r. e-t af, tage en endelig beslutning, bestemme sig til* 66². r. til e-s, *give sig i færð með, tage fat på, begynde* 52¹⁴, *angribe* (sml. ráða á). — Middelart *ráðask, beslutte sig til noget, udføre noget ifølge den beslutning, man har fattet, særlig begive sig etsteds hen, ráðask til ferðar með e-m, beslutte sig til at rejse med en* 81²⁴, *ráðask til skips með e-m, beslutte sig til at sejle med en, give sig (gå) om bord hos en* 101³⁴, hann rézk í braut: *drog bort; ertu ei ráðinn til utanferðar*: *bestemt på at rejse* 82¹⁴. 4) *omskrivende med navnef. især digt.* (egl. *give sig til at; sml. göra, nema*), *réð hann umb at þreifask, *han greb famlende omkring sig* 114 a. B. *råde, træffe afgørelsen, látum konung ráða, lad os lade kongen råde (afgøre det)* 90³², 93⁸; *råde for, have rådighed, myndighed over, styre, regere* (e-u el. fyrir e-u), r. ríkinu, *styre riget* 87²⁴, *r. löndum ok þegnum, *herske over lande og folk* 122, hann kvað, hann slíku ráða mundu, *sagde, at han måtte råde for det, havde ret til at bestemme det* 102¹⁷, vér ráðum öllu með þeim, *jeg råder over alt i forening med dem (har i alle henseender samme myndighed som de)* 16¹³, r. mestu: *have den største magt, indflydelse, have den afgørende stemme; r. skipi til hlunns (sé hlunnr); hann réð fyrir eignum þeira*: *bestyrede deres ejendomme* 95¹⁴, hann réð fyrir Danmörku, Noregi, *herskede over D., N.* 92³³, 35¹⁷, 83³¹, *ráða fyrir Svíþjóð, Englandi, Írlandi, Orkneyjum* 89³⁵, 85¹⁰, 87²², 88²⁴, *ráði guð fyrir lífi mínu* 48³³. C. *råde, tyde, udtyde, r. draum* 75²², 76²⁰.

ráðlig to., *ráðelig*, *tilrådelig*.

ráðsnotr to., *ráðsnild*, *kløgtig*.

ráðugr to., *kløgtig*, *snar-rådig*.

ráðuneyti ik., *rådgivere* (koll.).

ragna- sé *regin*.

ragr to., *fejg*, *umandig* (= *argr*; sml. *blauðr*), *bæði rauðr ok ragr*, *både rød og ræd* 49¹¹.

rakki ha., 'rakke', *ring*, *ved hvilken sejlråen holdes fast til og bevæges om masten*; **rakka-hjörtr* ha., 'rakke-hjort' ∅: *skib* (sml. *stagstjórnmar*) 127 a (her synes sammenhængen dog snarere at kræve betydningen *master end skibe*).

ramliga bio., *stærkt*, *kraftig*.

rán ik., *ran*, *rov*. — *ránsmaðr* ha., *ransmand*, *røver*.

rangr to., *vrang*, *urigtig*.

**rann* ik., *hus*. (Flt. *rönn* etym. = da. 'rönne'.)

rann, fort. af *renna*.

rás hu., *løb*.

rass (ældre *ars*) ha., *ars*, *bagdel*.

rata (að), *vandre*, *færdes*, **r. víða*, *fare vidt omkring*.

rauðr to., *rød*.

rauf hu. (-ar; -ar), *hul*, *åbning*.

raufa (að), *rive hul på*; *gen-nembore*.

**raukn* (og *rökn*? sml. *hólðr*) ik., *trækdyr* (om okser og heste), også *hest i alm.*, r. *bitluð*, *bidslede gangere*, *hest* 127 b.

raun hu., *prøve*, *forsøg*; *erfaring*, *komask* at *raun um*, *komme til at erfare* 76³², *sem raunir* (gf.) *bar á síðan*, egl. *som det senere bar* (*bragte*, *viste*) *prøver på* ∅: *som erfaringen siden viste*.

rausn hu., *hvad der er storartet*, *pragtfuldt* (*herlighed*, *glans*, *pragt*), (var) r. *mikil* at *lata gera* slikt *skip*, *det var overordenlig storartet* (*en stor-*

artet flothed) *at lade et sligt skib bygge* 47³⁰.

réð, fort. af *ráða*.

**regin* ik. flt. (ef. *ragna*, hf. *rögnun*, hvortil der også dannedes en ny nf. *rögn*), *de vældige styrende magter*, *guderne* (ordet forekommer oftere i de gamle mytiske digte, navnlig *Vafþrúðnismál*; også om vanerne: *vis regin*, *vise magter* 112 b). — *ragnarök* ik. flt., sé *rök*. — *ragnarökr* ik., *gudernes tusmørke*, *verdens undergang* (dette udtryk synes gennem senere misforståelse at være opkommet af *ragnarök*).

regn ik., *regn*.

reið hu. (-ar; -ar, sj. -ir), 1) *riden*, *ridt* (sml. *jöreið*). 2) *vogn* 1².

reið, fort. af *riða*.

reiða (dd), 1) *sætte i bevægelse* (med gf.; sml. *bregða*), *svinge*, r. *sverð* 51³⁰, *öxi* 21³³, *hamar* 3³⁶, *hann greip til hamarsins ok bregðr á lopt*, *en er hann skal fram reiða* ∅: *han hæver hammeren, men da han skal til at slå til med den* 9¹⁹. 2) *udrede*, *udbetale* (sml. *greiða*), r. e-m e-t, *udrede noget til en* 18³⁸, 19¹; også r. e-t *fram*, *udrede noget* 18²⁴.

reiða (dd), *gøre vred*; mest *reiðask*, *vredes*, *blive vred* 19³⁶, r. e-u, *blive vred for (over) noget*, r. e-m, *blive vred på en*.

reiðfara to., *kun i forb. verða vel r.*, *få en heldig rejse til søs* 55³⁰ (= *fersk þeim vel* 55¹⁵).

reiði hu., *vrede*, *leggja r. á e-n*, *blive vred på en*.

reiði ik., *ridetøj*.

reiðr (ældre **vreiðr*) to., *vred*, **vreiðr vas þá Vingþórr* 114 a (sml. 116 a), *vega reiðr* (opr. med bogstavrim v. *vreiðr*) 23³⁶; r. e-u el. við e-t, *vred for (over) noget* 37¹⁸, r. e-m, *vred på en*.

reiðuliga bio., *i vrede*, *vredt*. *reif*, fort. af *rifa*.

reika (að), *gå omkring* (uden bestemt mål), *gå en tur*, *spadsere*.

reisa (st), *rejse*, *oprejse*; r.

kirkju af grundvelli, opføre en kirke fra grunden 63³.

reka hu., spade.

reka (rak, rákum, rekinn; ældre *vreka), 1) drive, jage af sted, r. flóttu (sé flótti), r. hross til ár, drive heste til floden; (om livløse genst.) drive, slå, kaste og lign., r. af tjöld (sé tjald); upers. e-t (gf.) rekr, noget drives af sted, rak skipit (gf.) upp á leirur, skibet drev (blev drevet) op 94¹⁰. 2) udføre, udrette, r. örindi. 3) hævne (e-s), *þess mun Viðarr vreka, det vil V. hævne 114 a.

rekja (rakða, rakiðr og rakðr), opvikle, vikle ud, udfolde, hon rakði skikkjuna, hun udfoldede kappen, bredte den ud 106³⁶, 107⁶.

rekkja hu., seng.

rembask (bd), være opblæst, bryste sig.

renna (rann, runnum, runninn), rinde, flyde; rende, løbe (sml. hlaupa), *hvat es þat fiska, es renn (gl. form = rennr) flóði i, som løber i floden 18, *þeir renna létu (hesta) Sólheima til dala daggóttu, dökkvar hliðir, de lod hestene løbe til S. gennem duggede dale, over mørke skrænter (sml. riða) 127 a.

renna (nd), 1) lade rende, løbe (e-u), r. augum til e-s o: kaste öjnene på en 96²³. 2) intr., rende, glide og lign. (= renna, rann), hann rennir upp i forsinn 14³, rendi hann i hendi honum, gled (smuttede) i hånden på ham 14¹⁰, rendi hringrinn upp á falinn, den gled (løb) op på spyðsröret 36²².

rera, fort. af róa.

rétta (tt), 1) rette; göre lige; 2) række, udstrække. 3) rette, bringe i orden.

rétting hu., det at bringe noget i orden, rettelser, berigtigelse; oprejsning (bod for tilføjet fornærmelse), varð þessa engi r. af Önundi, egl. der skete ingen rettelser af dette fra O.s side o:

han krævede (fik) ingen oprejsning for dette 106¹³.

réttr to., 1) ret, lige. 2) rigtig, var þat mjök rétt at segja o: man kunde med fuldkommen ret sige 64⁴.

reyna (nd), 1) prøve, undersøge, udforske, *fjöld ek of reynda regin 108 a; 2) prøve, forsøge, hann kvað, þá eigi skyldu reyna meir at sinni, at de ikke skulde prøve det mere denne gang 99³⁴, hestr var litt reyndr, hingsten var kun lidt prøvet 81³³, hann kvað ekki reynt vera, han sagde, at der ikke var anstillet nogen prøve, at det ikke var kommet til en virkelig prøve 99³³, 5³⁴, þótti þér hólmganga ekki reynd verða, tvekampen syntest dig ikke at blive prøvet o: du syntest ikke, at det kom til en virkelig prøve i tvekampen, at den var bleven afgjort 101¹⁰; 3) prøve, erfare; reynask, prøves, (ved prøve, erfaring) vise sig, reyndisk Gunnlaugr enn hraustasti drengur o: viste sig som 102⁶, mun yðr reynask úframar, det vil vise sig ringere for eder, I vil finde det overdrevent 67³².

reyrbönd ik. flt., bånd, snørebånd (hvormed pilespiden er snøret, bunden til skaftet).

riða (reið, riðum, riðinn), ride, r. hesti, vargi, ride på en hest, en ulv; r. leið sína, ride sin vej, ride af sted 42²⁷ (sml. fara), hann reið dökkva dala, gennem mørke dale 11³⁶, hann reið norðr Holtavörðuheidi, norð på over Holtevardeheden 106¹⁹, *sú skal riða móður brautir mær, den mø skal ride (vandre) sin moders veje 113 b; *riða vit skulum grænna heima (ef.) goða, ride til guders grønne hjem, herlige (skønne) boliger 130 b (sml. ganga).

riða (reið, riðum, riðinn; opr. vriða = da. 'vride'), sno, flette, binde, tók hann lingarn ok reið á ræxna, snode (flettede) masker

derpå; r. knút, slå en knude (sml. knútr).

riddari ha., ridder, rytter. — riddaralið ik., ryttertrop.

riðlask (að), dele sig, rykke frem i små afdelinger, riðluðusk flokkarnir, flokkene delte (ordnede) sig til fremrykning 49²⁰.

rifa (reif, rifum, rifinn), rive, r. af ermi, rive et ærme af 72¹, r. i sundr, sønderrive 44¹⁹.

rifna (að), rævne.

riki ik., 1) magt, kraft (sml. afl), *af riki, af al magt, så godt de formåede 127 a; 2) magt, herredømme, koma til rikis, få herredømmet (blive regent) 53²⁵; 3) rige.

rikr to. (gf. -jan, yngre -an), 1) mægtig, anselig; (om ting) stærk. 2) rig (denne betyd. er senere).

ript hu. og ripti ik., linnedklædning.

risa (reis, risum, risinn), rejse sig, stå op, også r. upp, særlig fra sit leje, sengen, varu allir menn upp risnir, alle folk var ståede op 101³.

rist hu. (-ar; ristr), vrist på foden.

rita (reit, ritum, ritinn), senere rita (að), skrive.

rjóða (rauð, ruðum, roðinn), farve rød, især farve rød i blod.

rjóðr ik., rydning, ryddet (åben) plads i en skov (sml. ryðja).

rjúfa (rauf, rufum, rofinn), rive hul på, bryde, opløse; *pás of rjúfask regin o: ved gudernes undergang, i ragnarok 114 a = *es ragna røk rjúfendr koma, når de, der opløser gudernes virksomhed ('gudebryderne') kommer (el. måske rettere: når ødelæggerne kommer til, indfinder sig ved gudernes undergang, idet røk enten styres af rjúfendr, el. er forb. med bevægelsesverbet uden fho., sml. under koma) 121.

róa (rœ, rœra el. rera, róinn), ro.

roðinn, fort. tf. af rjóða.

roðra hu., blod.

róg ik., 1) bagtalelse, bagvaskelse. 2) (især digt.) anledning til strid, tvist, verða e-m at rógi, blive anledning til strid for nogen (blive et 'stridens, tvistens æble') 92¹⁷ (sml. 100¹⁶).

— rógsmáðr ha., bagvasker.

*róma hu., strid, kamp.

rosknask (að), nå manddomsalderen; rosknaðr, moden, voksen.

'ru sé eru.

ruðu, fort. flt. af rjóða.

rúm ik., rum, plads, láta liggja r. o: lade en plads stå åben 42²⁵.

Rúmferill (el. Róm f.) ha. (hf. -ferli), pilgrim, som drager til Rom.

rún hu. (-ar; -ar), 1) i flt., hemmelighed, hemmelighedsfuld visdom (sml. stafir), *jötna rúnar ok allra goða, jætters og alle guders hemmeligheder ('gåder') 112 b—113 a. 2) rune.

ryð ik. og ryðr ha., rust, r. festisk á e-u, noget rustet 27⁹.

ryðja (rudda, ruddr), rydde, gøre ryddelig (sml. hrjóða), r. mörk, rydde en skov, r. skip, losse et skib.

rymr ha., larm, bulder.

ræna (nd og nt), rane, plyndre; r. e-n e-u, berøve en noget, røve noget fra en.

*ræsir ha., fyrste.

ræxn ha., maske (på næt og lign.).

ræða hu., 1) tale, svara ræðu e-s, svare på ens tale 38¹⁵; samtale (sml. mál 2). 2) udsagn; fortælling, var þat r. margra manna, det var noget, som mange fortalte, det blev almindelig fortalt 53¹⁹, er þessi ræða til minnar sögu, det er, hvad jeg har at meddele om mit livsløb 19¹³.

ræða (dd), tale, sige 83⁹ (sml. tala); bringe på bane, omtale, i alm. ræða um, Gautar ræddu um, at... 89¹³, ræddi Þorsteinn um við hann, ef hann vildi..., omtalte for ham, om han...

o: spurgte ham, om han vilde 75¹; samtale, r. e t, tale om noget, þeir ræddu þetta milli sín, de talte indbyrdes om dette 47³⁶.

røtask (tt), skyde, slå rødder; upers. røtask á um e-t, noget slår rødder, vokser, mun þá enn á røtask um gaman manna o: *så vil der nok endnu blive munterhed mellem folk* 61¹¹.

røk (røk) ik. flt., begivenhedernes udvikling (sml rekja), omfattende både begyndelsen og enden; *tíva røk oll, alt hvad der angår guderne, deres hele liv og virksomhed, hele skæbne 112, *ragna røk, gudernes liv og skæbne, særlig om slutningen, gudemagternes ophør, gudernes undergang (hvor ragna-

røk altså bliver = ragnarøk) 114 b, 121; *i aldar røk, ved tidens ende, verdens undergang (= ragnarøk og -røk) 112 b.

røkn sé raukn.

rønd hu. (randar; randir og rendr), rand, kant, særlig skjolderand (= baugr) 125 a¹⁸ (sml. skjaldarrønd), *randar himinn, skjolderandens himmel o: skjoldene 129 b²⁶; digt. kan rønd også bruges = skjold (pars pro toto) 123 a²³, 124 b⁵.

røskr to. (gf. -van), rask, kæk; som egennavn Røskva ('den raske'), Tors ledsagerinde.

røst hu., mál (længdemål).

røkr (røkr) ik., tusmørke (sml. ragnarøk).

røra, fort. af róa.

S.

sá (sú, þat) påpeg. sto., 1) den (uden og med eftertryk, sml. hinn), som to. og no.: a) som to., den, så maðr, den mand 2⁸⁰, sú kona, den kvinde 10⁹; sml sú var siðvenja, den skik herskede, det var skik og brug 37⁹. Ofte foran to. sammen med det best. ko. (så inn ungi maðr, sé inn A), undert. uden ko. (så ungi maðr = inn u. m.). Også foran no. med best. ko. (så qrninn, sé inn B). b) som no. brugt som 3dje persons pers. sto., han, hun, den, det, de (sml. hann), var så eigi litill, han var ikke lille 2²⁷, gangi så nú fram, er mik vill finna; mik grunar, at så muni vera maðrinn, lad ham nu træde frem, som vil træffe mig; jeg formoder, at han (= du dér) må være manden 58¹⁶⁻¹⁷, *Þrúðgelmir vas þess faðir, var hans fader 111 b, *þess mun Viðarr vrekka, det skal V. hævn, hverju launaði hann þér dýrit? því, at hann þá at mér! launat mynda

ek þér því hafa, hvad gav han dig som løn for dyret? det, at han tog det af mig! det vilde jeg også have givet dig som løn 60³⁻⁵, launaði hann því fleira, gav han dig mere end det 60¹⁵ (= enn fleira 60¹²; sml. því nedenfor); *hann þat orða alls fyrst of kvað, det ord (sml. hvat med ef.), *þeim (hf. flt.) fyrða, for dem af menneskene, for de folk 133 a. Når þat er subj. i sætningen, og prædikatet står i flt., retter udsagnsordet sig i alm. efter dette (sé under vera 5): þat skyldu vera fararefni hans 79⁹, þat heita Gleipnisvellir 103⁸. — Undert. må et no. (især kostr) underforstås dertil, þann ætla ek yðr betra af at taka, den udvej (det vilkår) mener jeg er bedst for eder at vælge 4¹⁴. c) ofte i forb. med det henvis. er (sø), i hvilket tilfælde så regelmæssig retter sig i køn, tal og forholdsform efter det ord, på hvilket det viser til-

bage (sé under er 1); hvor så er ikke henviser til et ord i det foreg., har det betyd. *den som, hvo som, enhver som* (her træder så altså i steden for det ubrug. *hvá*; sml. *hvá* 3); mærk: váru þat lög at bjóða hólmgöngu, så er vanhluta þóttisk verða fyrir öðrum 3: *for den, som syntes...*, *når én syntes...* 98³². 2) *sádan, slig*, engi hefir så orðit, ok engi mun verða, at eigi... *ingen sådan mand har været til, og ingen vil komme, at jo...* 9¹², þegit hefi ek stærri gjafir, en får þær, at mér hafi betri þótt, *kun få sådanne, at de (som) har syntes mig bedre* 69¹³, sml. 70¹⁴ (öngva hluti þá, er...). 3) får undert. en stærkere påpeg. betydn., så at det nærmer sig til el. bliver lig þessi, *denne*. — Flt. þeir (þær, þau) bruges desuden i følgende forbindelser: A. ik. þau om ha. og hu. i forening, þá er þau (*de* 3: *Tor, Loke, Tjalve og Roskva*) höfðu litla hrið gengit, varð fyrir þeim mörk stór; gengu þau þann dag allan til myrks... Þá er myrkt var orðit, leituðu þeir (ved en unøjagtighed i udtrykket, el. fordi der her med forsæt ikke tænkes på Roskva) sér til náttstaðar...; settisk Þórr i dyrrin, en önnur þau (*de andre, L., T. og R.*) váru innar frá honum, ok váru þau hrædd... 2¹²⁻²⁵ (sml. 3⁵⁻²⁰⁻²¹, hvor der bruges þeir, medens þau atter står 3²². I den følgende del af fortællingen fra 4²⁰ tænkes der ikke mere på Roskva, og der bruges derfor regelm. þeir); þau váru mjök jafnaldrar, *de (Helga og Gunlög) var omtrent jævnaldrende* 79²¹. B. a) þeir (þær, þau) står ofte overflødigt for at indlede et følgende navneord (sml. hann): nær þingi þeira Svía, *nær ved (deres, nemlig) Svearnes ting* 90⁴, hann gekk í glimur við þá kaupmennina, *han indlod sig i brydekamp med købmændene* 94²⁷, hann býðr

Pálnatóka ok þeim Fjónbyggjum, *P. og Fynboerne* 41⁵, Þórr fór fram á leið ok þeir félagar, *T. og hans ledsagere* 4²⁰, 8³; ligeledes siges: þeir bræðr Hermundr ok Gunnlaugr, *brødrene H. og G.* 100¹⁰, þeir feðgar, *fader og søn* og lign. b) Hvor to el. flere personbenævnelser forbindes med ok, indledes de i reglen på lignende måde ved et umiddelbart foreg. þeir o. s. v. i appos. dertil: er þeir Hrafn ok Gunnlaugr börðusk, *da (de, nemlig) R. og G. kæmpede* 100⁹, þá hljópu þeir Illugi at ok Þorsteinn 98², þeir Grímr ok Óláfr gengu báðir í mót Gunnlaugi 103²³, þeira synir váru þeir Knútr ok Nikulás, *deres sønner var (de:) K. og N.* 68²⁹, dótr þeira váru þær Málmfriðr, er átti Sigurðr..., ok Ingibjörg, *deres døtre var M., som var gift med S., og I.* 66³⁵, jafnan skemtu þau Helga sér at tafli ok Gunnlaugr 79¹⁹; varð þeim Þorsteini ok austmanni erfitt 75¹³, kom sótt á bœ þeira Þorkels ok Helgu 107², 106²⁶; (hvor det sidste led er flt.) hafið hendr á þeim Pálnatóka ok forunautum hans, *grib (dem:) P. og hans ledsagere* 44¹, 96¹⁹⁻²¹. Også undert., hvor þeir går umiddelbart foran: komask þeir svá undan, þeir Pálnatóki ok Björn 44²⁷. c) Ved en korthed i udtrykket er heraf opstået den ejendommelige forbindelse, hvorved der i appos. til flt. þeir o. s. v. kan føjes en personbenævnelse i ent., idet kun den ene af de omtalte personer udtrykkelig nævnes, medens den el. de øvrige er tilstrækkelig betegnede ved stedordet og sammenhængen (i steden for þeir Þorsteinn ok austmaðr kan inan da i samme betyd. sige þeir Þorsteinn alene; i steden for þeir Pálnatóki ok forunautar hans el. Pálnatóki ok þeir forunautar kan siges þeir Pálnatóki, sé f. eks. 48¹⁷⁻¹⁹, hvor bægge

udtryksmåder står ved siden af hinanden): þeir Hjalmar sá o: *Hjalmar og Odd sá* 31¹⁹, fluttu þeir Skapti þónorðit ákafliga o: *Skafte og Ravn* 92¹⁴, þau Þorsteinn áttu mart barna o: *Torsten og hans hustru (Jofrid)* 74¹³, þau Gunnlaugr o: *hun (Helga) og Gunnlög* 98¹⁵, varð komit saman fangi með þeim Gunnlaugi o: *mellem ham og G.* 94²⁸, frá leik þeira Hjálmars er þat at segja, at Hjalmar fekk sextán sár, en Angantýr fell dauðr o: *om Hjálmars og Angantys leg (kamp) er det at melde, at ...* 32¹⁸; klæði brunnu af þeim Hrólfi o: *af Rolv og hans mænd* 36⁸, þeir Hallfreðr riðu tólf menn saman, *H. og hans rejsfæller* o: *Gunlög tillige med H. og hans folk*, *red tolv i alt* 95⁵ (sml. brugen af vit og it under ek og þú). Undert. kan det ifølge sammenhængen være tvivlsomt, om der ved þeir N. menes N. og en enkelt (bestemt) el. flere personer; i sådanne tilfælde bruges dog i reglen det fuldstændige udtryk. Noget hårde og usædvanlige er følgende udtryk: settisk Þórr til náttverðar ok þeir lagsmenn, *Tor og hans følgesvend (Tor og Loke)* 1⁶; með þeim búningi gekk hann fyrir jarlinn ok þeir Auðun, ok kvøddu hann vel, *i den stads gik han (Gunlög) frem for jarlen sammen med A.* (el. og A. med ham), og de hilste þá ham (det alm. udtryk þeir Auðun, som alene vilde betegne *Gunlög og A.*, er nemlig her beholdt, uagtet ordene með þeim búningi kun går þá G., hvilket særlig er fremhævet ved hann) 84⁴; jfr. Óláfr konungr sjálfr ok þeir Kolbjörn báðir hljópu þá fyrir borð ok á sitt borð hvárr, *kong O. selv og K. sprang da bægge over bord, hver på sin side* 52³⁰. — Ik. þat forekommer i følgende særlige betydninger: a) þats o: þat es *dengang da (= þás) 121 a. b)

hf. því, 1) *derfor, af den grund* (sml. hvi), varð því ekki af ferðinni 95¹², mun því ekki verða á litit (sé lita); (fyrir) því at, ti; *fordi*; af því, *derfor*, af því at, *fordi*; i því, *i det (øjeblik)*, *i det samme*, i því er, *i det øjeblik da*. 2) ved højere gr., *så meget, desto*, er Hugi því framar, at..., *er så meget længere fremme (har så stort forspring)*, at..., hann var því ástsælli, sem hann var ellri, af öllu fólki o: *jo ældre han blev, desto mere afholdt blev han af alle* 20¹², því harðara er Þórr knúðisk, því fastara stóð hon, *jo hårdere ... , desto fastere* (lat. *quo ... eo*). c) ef. þess, 1) til þess er, *indtil*; til þess at, *for at*. 2) ved højere gr., *så meget, desto* (sml. því 2).

sá, fort. af sjá.

sá (sæ, sora el. sera, sáinn; også så, såða, såðr), *så* (e-u); *tilså*, at nesil þetta væri alt sáit, *var tilsat overalt* 54²⁹; *strø, udstrø* (e-u).

sáð ik., sæd.

saga hu., 1) *hvad der siges, ytres*, *saga mun sannask, *sús hón sagði mér, det ord vil sandes, som hun sagde mig* 33. 2) *beretning, fortælling, 'saga'*, saga er til þess, *herom er der en fortælling* 17¹⁷, stórar sögur fóru af þeim, *store frásagn gik om dem* 28¹⁷, svá miklar sögur sem menn hafa gørt um stórvirki hans 5³⁶; er hann nú ór sögunni, *nu er han ude af sagaen* o: *han optræder nu ikke mere i fortællingen* (stáende udtryk i sagaerne) 76²⁵. 3) *æmne for, indhold af en saga*, ræða til minnar sögu, *fortælling om mit livs tildragelser, mit livsløb*.

sagða, sagðr, af segja.

saka (að), 1) *anklage* (e-n um e-t). 2) *skade*; upers. hann (gf.) sakaði ekki, *det skadede ham ikke, han kom ikke til skade*.

saklauss to., *sagesløs, uskyl-dig* (e-s, i *noget* 25¹¹).

sakna (að), savne (e-s), upers. saknat var eins manns, der savnedes én mand 44¹¹.

sál hu. (og sála hu.), sjæl.

sáld ik., 1) sáld. 2) tónde (mål for tørre og flydende varer).

*salkynni ik. flt., bolig, hjem (sml. heimkynni).

salr ha. (-ar; -ir), digt. sal; flt. salir, sale, bolig (sml. hús) 109 a¹¹. — salakynni ik. flt., = salkynni.

sam-i sms. udtrykker forening el. forbindelse.

sama (samir, samði, samat), passe, anstå, sømme sig (= sóma), ei samir þér nú at fara frá mér 93⁷.

saman bio., sammen, allir s., alle sammen; tólf saman, tolv tilsammen, i alt tolv 89¹⁰, einn s., alene (sé einn); *áttak at fullu fimm bú s., jeg ejede fuldt fem gårde tilsammen (fimm s. = 5 i tallet) 33.

samða, samiðr, af semja.

samlaga hu., sammenlægning (af skibe til kamp), låta blása til samloðu öllum skipum, lade blæse til sammenlægning med alle skibe, give signal til, at alle skibe skal lægge (slutte) sig sammen til kamp 49¹.

samr to., mest best. form sami, samme, ena sömu nótt, samme nat 105²²; samr (enn sami) ok (sem el. hf.), den samme som; þat sama, just, netop det 41²², þat sama olli því, er nokkur fæð var i milli þeira, at þeim feðgum óx ofund á vinsældum hans, just den omstændighed, at fader og søn blev misundelige på ham på grund af hans yndest, bevirkede, at forholdet mellem dem var noget køligt 68²⁵; et sama, ligeså, også 88³¹, 110 b. Ik. samt som bio., tilsammen, allir, einn samt = allir, einn saman.

samvist hu. og samvista hu., samværen, samliv, omgang; (ofte i flt.) nýtti hann lítit af samvistum við hana, det ægte-

skabelige samliv med hende 96¹⁰, 98¹⁵.

samþykki ik., samtykke; enighed, endrægtighed.

sandr ha., sand; sandbedækket strand 127 a; flt. sandstrækning.

sanna (að), sande, bekræfte.

sannheilagr to., virkelig helig (om en helgen).

sannindi ik. flt., sandhed, með sannindum at segja þér 3: sandt at sige 78²; bevis for rigtigheden af noget.

sannligr to., sandsynlig, rimelig; rigtig, passende, hygg þú at þá, hvé sannligt þat var þinnar handar 3: betænk da, hvor ubillig du handlede 57¹⁷.

sannorðr to., sanddru.

sannr to. (ik. satt), 1) sand, satt er þat, det er sandt 104²¹, er þat þér satt at segja 3: sandt at sige 3²². 2) overbevíst om, skyldig i noget (at e-u).

sár ik., sår.

*sárgymir ha., 'sårhav' 3: blod.

sárr to., 1) såret, verða s., blive såret. 2) bitter, smærtelig; ik. sárt som bio., hårdt, smærtelig, sárt ertu leikinn, hårdt er du medtaget, svá sárt sem ek helt á þeira fundi, så smærteligt et tab jeg led ved deres kamp (sml. halda e-u illa og e-m helzk illa á e-u under halda) 106³.

*sárvitr hu., 'sår-vætte' (sml. hjálmvitr), s. fluga, den flyvende sárvætte 3: valkyrje 128 b (sál. rettere end at opfatte sárvitr som to., såre vís, og fluga som ef. flt. af *flug, píl, altså som forstår sig såre godt på pile 3: krigersk).

sás = sá es (er), sé er.

satt, ik. af sannr.

sátt hu., = sætt.

sáttr to., forligt, enig.

sauðr ha. (-ar; -ir), får.

sax ik., 1) 'saks', kort sværd.

2) skibssiden ved forstævnen. ofte i flt. soxx, forstævnen (egl. bægge skibssiderne ved forstævnen).

saxneskr to., saksisk, tysk.
 sé, nut. af sjá.
 sé, forest. nut. til vera.
 seðja (sadda, saddr), mætte,
 *sás hefir ornu sadda, som har
 mættet örne 125 b.
 sef, nut. af sofa.
 sefa (að), lindre, formilde;
 sefask, formildes.
 *sefi ha., sind (sml. hugr), es
 sér getr slikan sefa, som får
 (har) et sådant sindelag 131.
 *seggr ha. (-s; -ir, ef. -ja),
 mand.
 segja (segi, sagða, sagðr),
 sige, fortælle (sml. kveða, mæla),
 s. e-m e-t, sige en noget, *segðu
 mér, *segðu þat, sig mig, sig det
 109 ff.; også absol. (med obj.
 underforstået): hann segir, han
 siger (fortæller) det 23⁴; s. e-m,
 at ..., sige en, at ...; er sagt,
 segja menn, at..., det fortælles,
 man fortæller, at...; disse ud-
 tryk indskydes undertiden mell.
 den med at begyndende sætn.
 og en til denne hørende bestem-
 melse, som således ifølge ord-
 stillingen snarere kunde henføres
 til er sagt, segja: þat eitt segja
 menn at Hjalmar hafi mælt
 æðruorð, man siger, at det er
 det eneste frygtsomme ord, som
 H. skal have talt (þat eitt hører
 til æðruorð, men er ikke styret
 af segja) 30²⁷, svá er sagt at
 Sigmundur var harðgörr, at...,
 det fortælles, at S. var så hård-
 før, at ... (svá hører til harðg.)
 15⁸, en þá er sagt at Þór varð
 bilt einu sinni, men da — for-
 tælles det — blev T. ... (sål.
 rettere end at henføre en þá
 til er sagt, men da (så) for-
 tæller man, at ...) 2³¹, eitt
 sumar er þat sagt at skip kom
 af hafi í Gufarós 74¹⁷, 77²⁷, 106⁸,
 58²⁶⁻²⁷. Sættes ofte overflødigt
 efter foreg. mæla; svara, segja
 og lign., hvor en persons tale
 anføres ligefrem 57⁵⁻⁶, 76²¹,
 77¹⁻³², 79³⁴, 81²⁰. Står også
 overflødigt, indledende en sæt-
 ning med kveða o. s. v.; hann

sagði svá: kvaðsk ... ok kvað
 ...101²⁶, 102²⁷. — Med fho.:
 segja frá (af) e-m, e-u, fortælle
 om en, noget, s. fyrir, fore-
 skrive 23⁸. — segjask, sige,
 erklære om sig selv (sml. kveð-
 ask, der er det alm. udtryk i
 det ældre sprog), þeir sögðusk
 eigi mundu hræðask Völsunga,
 de sagde, at de ikke vilde komme
 til at frygte for Völsungerne
 21²⁶.

segl ik., sejl, draga, setja
 (upp) s., hejse sejl, setja s. hæra
 en áðr, hejse sejlene højere op
 end i forvejen 21³, fella s.,
 stryge sejlene, tage dem ind 21⁹,
 láti (neml. menn; sml. kalli 7²⁵)
 ofan seglit, man stryge sejlet,
 ned med sejlet 48³¹; hlaða, svipta
 seglum (sé hlaða, svipta).

seilask (ld), strække sig,
 seilask til e-s, strække sig (række
 hånden ud) for at få fat i
 noget 2³⁵, s. i mót, strække sig
 (række hånden ud) efter noget
 104¹⁷.

seinka (að), 1) sinke, for-
 sinke, opholde, forhale; seink-
 ask (um e-t), trække i langdrag
 (med noget) 42²⁸. 2) være sên,
 nøle, betænke sig, þá mynda ek
 litt seinka, så vilde jeg ikke
 længe betænke mig derpå 83¹⁹.

seinliga bio., sént, sendrægtig,
 hann tók því s., optog det sent
 (nølede, modvillig) o: víste
 sig ligegyldig derved el. ytrede
 sig uvillig til at gå ind derpå
 78²⁶.

seinn to., sên, sendrægtig,
 langsom. seinir til at muna orð
 sin, sene til at mindes deres ord
 o: som lader det trække længe
 ud, inden de holder deres ord
 102²⁴; ik. seint (som to. og bio.),
 hann leit seint (sént o: langsomt,
 nølede; sml. seinliga) til þeira
 ok mælti: seint er um langan
 veg at spyrja sonn tíðindi, det
 er sént (langvarigt) at erfare
 sandheden (der går lang tid,
 før end man erfarer sandheden)
 langvejs fra (nu først ser jeg

nemlig til min forbavelse, hvor lille Tor i virkeligheden er) 4⁸⁰, hann svarar heldr seint, svarer noget nølende (modvillig) 57²⁶; eigi seinna . . . en, ikke senere (langsommere) . . . end, lige så hurtig . . . som 8⁸².

sekr ha. (-jar; -ir, også -ar), sæk.

sel ik. (ef. flt. -ja), sæterhytte.

selja (sel, selda, seldr), 1) overdrage, overlevere, overgive (e-m e-t; sml. gefa); 2) sælge (e-m e-t).

sem, A. bo. (sammenligningspart., ined el. uden foreg. svá, slikr, jafn-), 1) som, (svá) rauðr sem blóð, (så) rød som blod, svá sem, således som, slikr sem, en sådan som. Ofte betegner den med svá el. slikr . . . sem begyndende sætning årsagen: svá auðigr maðr sem þú ert, så rig en mand som du er = *da du er en så rig mand* 76³⁶, 88²⁷, 106³, slikr maðr sem þú ert 76³⁴, 93⁷; men den kan også udtrykke en modsætning til hovedsætningen: til þess hefir engi orðit fyrri en þú, svá skarðan hlut sem margr hefir fyrir mér borit, det har ingen dristet sig til før end du, så stor skade som mange har lidt af mig ∴ hvor stor skade mange end har lidt, uagtet mange har lidt stor skade 86²¹; 2) som, således som, *estattu Vegtamr, sem ek hugða, som jeg trode 120 b, hann segir, sem var, han siger, som det var (forholdt sig) 85¹⁴; som (brugt til at forbinde to led, lige så vel som, næsten = ok), *hefir þú orindi sem erfiði 115 b²² (= erfiði ok orindi 115 b³²); 3) som om (med forest. m.), *svá beit sverð, sem i vatn of brygði (sé bregða), þér kann ek slíka þökk, sem þú gefir mér alt dýrit, jeg er dig lige så taknemmelig, som om du skænker mig hele dyret 57²¹. 4) forstærkende ved højeste gr. (lat. *quam*), sem skjótast, 'som hur-

tigst', så hurtig som muligt, (fuldstændigere udtryk) sem mest mátti hann, det bedste han kunde, þat var gørsimi sem mest, det var den størst mulige (en overordenlig stor) kostbarhed 97¹⁷. B. senere også brugt som henvis. ord på samme måde som er: 1) sto., som; 2) bio. og bo., der hvor; når, da, o. s. v. (i de samme forbindelser og betyd. som er).

semja (samða, samiðr og samðr), 1) danne, lave, bringe i stand; 2) sætte skik på, ordne, indrette på rigtig måde, hann þóttisk trautt mega semja hann þar heima, sætte skik på ham (styre, tæmme ham) 79², hefir þú nú heldr samit þik ór því sem var ∴ du har forbedret dig betydelig, fået ganske god skik på dig mod tidligere 81²⁰; (middela. upers.) samðisk þá mikít með þeim feðgum, det ordnede (jævnede) sig i høj grad mellem fader og søn ∴ forholdet mellem dem blev meget bedre 80²¹.

senda (nd), sende, s. e-m e-t, sende en noget 89²⁸, s. eptir e-m, sende bud efter en, hon lét s. eptir skikkjunni ∴ hun lod den hente til sig 107⁵.

sendiför hu., sendefærd, ærende, 'gesandtskabsrejse'.

sendimaðr ha., sendebud, 'gesandt'.

senn bio., på én gang, samtidigt, allir s., alle på én gang, einn s. ∴ én ad gangen; straks, fluks 116 a, 117 a.

sénn, fort. tf. af sjá.

sér hf. til sik.

særkr ha. (-s og -jar; -ir), 1) klædningsstykke til overkroppen, skjorte (= skyrtla), særk. 2) pakke med et vist antal skind (200 = 5 timbr) 67¹⁶.

sess ha., sæde, plads til at sidde på.

set ik., egl. 'sæde', forhøjning (ophøjet bræddegulv) langs sidevæggene i skålen, der tjænte som

soveplads for gårdens folk i alm. (sml. flet), medens familiens medlemmer havde særegne soverum (se lokrekkja), hann hvildi i lokrekkju innar af seti, i en alkove indenfor sovepladsen 101⁴.

setberg ik., lav, flad klippe (af form som et 'sæde').

setja (set, setta, settr), 1) sætte; setja fram skip, sætte i vandet, mods. s. upp, bringe på land; s. upp segl, hejse sejl, s. upp merki, rejse banneret; 2) sætte, fastsætte, bestemme, s. lög, s. e-t i lög. 3) sætte, gøre en til noget (med 2 gff.) 57¹³, især upers., det gör én, én bliver (om en pludselig forandring), jarl (gf.) setti svá rauðan sem blóð 3: jarlen blev blodrød 84³³ (sml. göra 2). — setjask, sætte sig, tage plads, sezsk niðr, sæt dig ned, tag plads! 60¹, sezsk þar i, sæt dig deri 22³¹; setjask upp, rejse sig, rette sig op 107⁶.

sétta ordenst., sjætte.

sex talo., seks. — *sexhǫfðaðr to., sekshovedet.

sextán talo., seksten.

sia (að), si.

síbyrða (rð), lægge et skib med siden op til et andet (i slag), lægge langskibs (sml. stínga stófnum), hann síbyrði Barðanum við hit yzta skip, lagde B. med siden op til det yderste skib 50¹⁵; tf. ik. síbyrt som bio., hann lá s. við skipin, med siden op til, klods op til skibene 50²³.

sið hu., kun i forb. um (of) siðir (sj. um sið), omsider, endelig.

sið bio. (siðar, siðast; sml. siðr, sizt), 1) sént, silde, sið sumars, sént på sommeren; siðar, siðast, senere, sidst (i tid el. orden; mods. fyrr, fyrst), hefni-samr muntu siðar 3: engang i tiden, med tiden 54¹⁵, litlu siðar, lidt efter 85³⁵, litlu siðar, en . . ., lidt senere, end 3: kort tid efter at 20¹⁵. 2) *síz (3: sið

es; sml. unz) bo., siden, efter a (= siðan er) 131, 126 a.

siða hu., side.

siðan bio., 1) siden, senere derpå, derefter 85³⁴, 104¹⁶. 2) s. (er) bo., siden, efter at.

siðari, siðastr, to. i højere og højeste gr., senere, senest, sidst (mods. fyrri, fyrstr 48⁴).

siðbúinn to., sént færdig.

siðlauss to., uhøvisk.

siðr ha. (-ar, hf. sið; -ir, -u), 1) sæd, sædvane, skik; flt. siðir, sæder, skikke; 2) religion, tro, enn forni, enn nýi s., den gamle (hedenske), den nye (kristne) tro.

siðr to., síd, langt nedhængende.

siðr, sizt, bio. i højere og højeste gr. (sml. sið), mindre, mindst, eigi siðr, ikke mindre, ligeledes 61²⁴, myklu siðr, langt mindre 63¹⁵; eigi at siðr, ikke desto mindre.

siðvanði ha., sædvane, skik.

siðvenja hu., sædvane, skik.

siga (sé og seig, sigum, siginn), synke.

sigla hu., mast. — sigluskeið ik., den midterste del af skibet ved masten, um s. 3: midtskibs 52⁶.

sigla (ld), sejle, s. leið sina, sejle sin vej, sejle bort 48²⁹ (sml. fara), s. kaupferðir, gøre handelsrejser til søs 65²⁴, s. nakkvat 3: gøre nogle rejser til søs 87⁶.

sigr ha. (-rs), sejr, hafa, få, vinna s., vinde sejr, sejre, vega s., tilkæmpe sig sejr.

sigra (að), besejre, overvinde; sigrask (á e-m), vinde sejr (over en).

sigr-óp ik., sejrskab.

sigrsæll to., sejræl, sejrrig.

sik, gf. af det tilbagevis. sto. (hf. sér, ef. sín), sig (viser tilbage både til grundordet i samme sætning og i hovedsætningen), þá hugsaði Þórr þat, . . ., at aldri skyldi hann sjá sik siðan, at aldrig skulde han (Skrymer) sé ham (Tor) siden 3³⁴, hann spýrr, hvárt hann

hefir hitt rikara mann nakkvarn en sik, om han har truffet nogen mægtigere mand end ham 8¹¹; honum þótti Gunnlaugr at sér koma, det syntes ham, at G. kom til ham 105¹⁰. Reciprokt hinanden, hverandre (sml. hvárr, hverr), tóku þeir tal með sér, de gav sig til at tale med hinanden (indbyrdes, sammen) 90¹⁶.

*siklingr ha., fyrste, konge.

silfr ik., sølv.

silfrrekinnto., indlagt med sølv, sølvindlagt.

silki ik., silke.

silkiskegg ik., tilnavn til kong Sigtryg i Dublin, 'silkeskæg' (med silkeblødt skæg?).

silkiskyrta hu., silkeskjorte.

síma ik., 'sime', reb, tråd, *gullin simu, de gyldne tråde 121a (om de tråde, nornerne spinder ved et barns fødsel for at bestemme dets skæbne, derfor også kaldede *ørlogsimu el. -þættir, 'skæbnetråde').

*simul hu., heks, troldkvinde (?) 126 b.

sin, ef. til sik.

sinn ik. og sinni ik., A. (her bruges sinni), 1) gang, vandring, rejse, *erfitt sinni (sé auka), også i flt. *á sinnum, på rejsen 108 b; 2) følge, ledsagelse, i s. með e-m el. e-m i s., i følge med en, *flygr hán um eptir orðn i sinni, efter den flyver en örn i følge (med den) 34. B. (her bruges i alm. sinn; dog kan hf. ent. sinni og flt. sinnum, ef. sinna tilhøre bægge former), gang, om tiden for at betegne, hvor ofte noget indtræder: um sinn, én gang (semel), einu sinni, én (eneste), denne ene gang, for første (og sidste) gang 2³¹, 30¹⁸, fjórum sinnum, 4 gange, fimm tigum sinna, 50 gange; (it) fyrsta sinn, første gang 8²⁰ (i enu fyrri sinni, første, forrige gang 6²⁵), (i) annat s., (for) anden gang, atter 13³⁰, 39³³, 52¹⁴, 81¹⁹, (it) þriðja s., (for) tredje gang 15¹², 51¹⁸; eitt, eitthvert sinn el. einu,

einhverju sinni, engang (aliquando) 16⁴, 24²⁶, 91¹⁶, 107¹, annat sinn el. öðru sinni, en anden gang 9¹⁷, 16¹⁰, 100²; at sinni, denne sinde, (for) denne gang 86³³, fyrst at sinni, for øjeblikket, denne gang (= at sinni) 101¹⁶, eigi optar at sinni 3: ikke mere den gang 3: kun denne ene gang 6¹²; sinu sinni at hvárs búum 3: skiftevis på hinandens gårde 61⁵; hvert sinn er, hver gang, så ofte som 27¹⁵.

sinn (sin, sitt; ældre sinn, sitt), ejesto., sin; Útgardaloki spyr, hvernig honum (Þór) þykkir ferð sin orðin, hvorledes hans (Tors) færð synes ham at være løben af 8¹⁰, Baldr enn góða dreymði drauma hættliga um líf sitt, B. havde drømme, der truede hans liv med fare 9²⁶, hann þakkaði honum sitt starf, han takkede ham for hans arbejde 68¹⁴.

sinna (nt og að), 1) *vandre rejse. 2) 'gå med en', følge understøtte (e-u). 3) bryde sig om, agte, ænse (e-u), ekki sinni ek hégóma þinum 82¹¹.

sitja (sat, sátum, setinn), 1) sidde, *Þrymr sat á haugi 115 a, fari hann ok siti hjá þér, lad ham gå hen og sidde (sætte sig) hos dig 90¹¹, gangið ok sitid, gå hen og sæt jer 90¹⁴, s. á tali við e-n, sidde og tale med en, hann sat at brullaupi sinu at Borg 3: holdt sit bryllup på B. 95¹⁶; 2) opholde sig på et sted, s. heima, sidde, opholde sig hjemme, hann sat lönghum i Heiðabý (sml. atseta) 65¹⁸, 85¹¹. — Med fho.: s. fyrir (e-u, e-m el. absol.), sidde foran (for at afbøde noget), tage stødet af, *sat hón fyrir, sad til rede (for at svare på spørgsmålet; sml. sitja fyrir svorum, være til rede med svar) 117 b; sidde foran (for at hindre noget), sidde i vejen for, sidde på lur 132 a. s. yfir e-u, anvende sin tid på noget, give sig af med noget, s.

yfir kvæðum, sidde og høre på kvæder 90¹⁵; bemægtige sig noget, láta slíka s. yfir váru, lade slige folk bemægtige sig, forholde os vort (vor ejendom) 86⁶.

siz bo., sé sið 2.

sjá = þessi (sé dette).

sjá (sé, sá, sá, sá, sá), 1) sé, fá öje på, blive vár (med gf., hvortil der ofte føjes en navnef., el. med en hel sætn.), hann sér skip, han sér et skib, hann sér skip sigla, sér et skib sejle, el. sér, at (er, hvor) skip siglir 4²⁸, 4²¹, 36²²⁻³², 47¹⁻²; (upers.) sér, man sér, sér þá hauga enn, man sér endnu de høje 40³¹ (sé også under auga); absol. sé, rette blikket etsteds hen, þeir fengu sét yfir upp 4²², (upers.) svá var sjárin, sem í roðru sæi, havet var, som om man så i blod 3: det var at sé þá som blod 21¹; 2) sé þá, tage i öjesyn, betragte, hann sá þessa gjöf 69¹¹, sem hann er sjálfr at sjá (= á at sjá), som han selv er at sé til 3: af udseende 91⁷, láta sjá sik, lade sig sé, vise sig 58⁴; 3) sé, forsøge, prøve, overveje, sjám fyrst, lad os først sé! 7²⁴, sjám vit þá, lad os da sé! (3: sá kan vi nærmere overveje sagen) 93¹¹, má þá sjá, hvað ráðligast þykkir, sá kan man sé (sá kan vi overveje), hvad der synes ráðeligst 92⁹; 4) sé, indsé, mærke, sé ek, þik enga gjöf hafa til at gefa mér 35⁷, sá hann sik önga viðtöku mega hafa 3: indsá, at han ikke vilde kunne gøre modstand 65²⁸, er hann sá. at liðit þusti fram at þeim, ok hann sá, at þetta váru úfriðarmenn, da han sá, at skaren styrtede frem imod dem, og skönnede, at de kom med ufred 72²³; sjá e-t at ráði (sé ráð). — Med fho.: sjá á e-n, e-t, sé þá en, noget (sml. sjá 2) 35¹, *á þik sjálfan at sjá, sé þá dig selv, tage dig i öjesyn 108 b, 130 b; görir (hann) rauðan á at sjá, rød at sé til 43¹³, þótt hann léti ekki á sjásk, skönt han ikke

lod det sé þá sig, ikke lod sig mærke dermed 95¹²; (upers.) litt sér þat þá á, at þú ..., kun lidt ses det da, at du 59¹⁶. sjá fyrir e-u, sørge for, drage omsorg for noget 58²⁴, 92¹⁶. — sjásk, 1) sé hinanden, ses, siðan vil sámsk, siden vi sås 58²¹. 2) *frygte for (e-t; sml. óttask), meir sjámk hitt orð, at ..., mere frygter jeg for det ord, at ... 94¹, sjámsk vér hans of hugi, vi ængstes for hans sindelag (er ængstelige for, hvorledes hans sindelag mod os vil give sig til kende) 130 b.

sjá forest. nut. til vera.

sjaldan bio., sjælden, sjaldnar, sjældnere 22⁸.

sjálfðæmi ik., 'selvdømme', myndighed til selv at pådømme sin sag, selja e-m s., overgive en selvdømme.

sjálfr to. (kun i den ubest. forin), selv, þik sjálfan, hann sjálfan, dig selv, ham selv, 108, 112; hon ræðr sér sjálf (retter sig efter subj., ikke efter sér) bana 34¹⁹, sá, er banasár fær, hefnir sin sjálfr 24²⁹. I betyd. egen forbindes ef. af sjálfr med ef. af de pers. sto. el. ejestedo.: fyrir ákafa þeira sjálfra, for deres egen hidsigheds skyld 101¹⁹; af sjálfs sins monnum, af sine egne folk (meget sj. af monnum sinum sjálfs og lign.).

sjáligr to., anselig, værd at sé, smuk.

sjár ha., = sær.

sjau talo., syv.

sjauendi ordenst., syvende.

sjóða (sauð, suðum, soðinn), syde, koge.

sjón hu., 1) syn, det at sé, sjón er sögu rikari, syn går for, sagn. 2) blik, öjne, især i flt., *svart es mér fyrir sjónum, sort er det (det sortner) for mine öjne 32.

sjónhverfing hu. (-ar; -ar) synsbedrag, öjenforblindelse.

sjóni ha., tilnavn ('med det skarpe syn?') 82³¹.

sjór ha., = sjár, sær.

*sjót ik. flt. (af et ikke forekommende sjat = set; sml. bjarg = berg, o. s. v.), egl. 'sæde'; deraf overført bolig (sml. flet), ýta sjót ɔ: jorden.

skaði ha., skade, forlis, tab.

skafa (skóf, skafinn), skrahe, jævne, glatte, *skafnar árar ɔ: glatte árer.

skal, nut. af skulu.

skáld (*skald) ik., skjald, digter. — skáldaspillir ha., tilnavn til digteren Eyvindr Finnsson, 'skjaldefordærver' ɔ: plagiator, fordi han havde efterlignet og benyttet ældre digtere.

skalf, fort. af skjálfa.

skáli ha., 'skåle', soveværelset i huset (sml. eldaskáli, stofa).

skallat (skarlat) ik., skarlagan. — skallatsskikkja hu., skarlagensskappe.

skam(m)lifr to., kortlevende, verða s., kun leve kort tid 69³¹.

skammr (og skamr) to. (højere og højeste gr. skemri, skemstr), kort (om rum og tid, mods. langr), var skamt milli bæja, der var kun et kort stykke vej mellem gårdene 61³, ekki svam ek skemra en þú, jeg svømmede ikke kortere end du 61²⁷, skamt frá honum, kort (et lille stykke) fra ham; þeir láta skamt stórra hoggva á milli, de lader kun kort tid (forløbe) mellem store hug ɔ: gör kun små pauser mellem de vældige hug 31³², *skamt lét visi vigs at biða ɔ: han lod kun kort tid forløbe, för end han indlod sig i kamp 122 a; skomm unaðsbót, kortvarig, stakket glæde; fyrir skommu, for kort siden.

skap ik., 1) beskaffenhed, måde, særlig 2) sindsbeskaffenhed, tænke måde, sindelag, hilt er mér i skapi at fara, jeg er til sinds 58³¹.

skapa (að; fort. også skóp; sj. sköpja, skapða, skapiðr og skapðr), 1) skabe, danne, *ór Ymis holdi vas jörð of sköpuð

110 b, *ný ok nið skópu nýt regin 111 a; skapa sik eptir góðra manna siðum, danne sig efter gode mænds sæder 83²⁴. 2) bestemme, tilskikke (især om skæbnes bestemmelse), *aumlig norn skóp oss (opr. vistnok skópumk ɔ: skóp mér), at ek skyldak i vatni vaða, en umild norne tildelte mig den skæbne, at jeg skulde vade i vand 18, *syni þinum verðra sæla sköpuð, din søn bliver ej lykke beskåren 19, *þærs qðlingi aldr of skópu, som bestemte ædlingen alder (hans fremtids skæbne, hvor længe hans liv skulde vare) 121 a.

skapfelligr to., som er efter ens sind, behagelig, takkelig, s. i andliti, med et behageligt (tiltalende) ansigt 78²⁸.

skapferði ik., sindelag, tænke måde, karakter (= skap 2).

skapligr to., passelig, passende, hann mun þykkjask eiga við oss skaplígan fund ɔ: han kan nok synes at have en passende (rimelig, gyldig) grund til at møde os 49³².

skaplyndi ik., = skap 2, skapferði, slikt er ekki við s. hans, sligt er ikke efter hans sind 83⁵.

skapt ik., skaft.

skar, fort. af skera.

skarð ik., 1) indsnit, kløft. 2) skår, mangel.

skarðr to., hvori der er gjort skår, beskædiget, forringet, hafa el. bera skarðan hlut, egl. have en beskåret del, ikke have sin lod (andel) ubeskåret, bera skarðan hlut fyrir e-m ɔ: komme til kort over for en, lide skade, uret af en 86³¹.

skarpliga bio., hæftig, ivrig.

skass ik., utyske, trolde kvinde

*skati ha. (flt. skatnar), mand.

skaut ik., 1) skøde, flig, hjörne i alm.; 2) skøde på sejl el. klæder (sml. hlaðbúinn), hafa brögð undir skauti, 'gæmme kneb under pelsen', kenna skal þá nakkvarr at skauti þinn frændi

eða þinna ættmanna, þá skódet
 ɔ: uformódet, nár han mindst
 aner det (som nár en gribes i
 kappeskódet og standses?) skal
 da nogen af dine frænder el.
 ætmaend fá det at føle (komme
 til at undgælde derfor), el. ud-
 trykket er brugt ironisk (sml.
 alkyrra): nogen af dine slægt-
 ninge skal da fá det at føle på
 skódet, skal komme til at mærke,
 at hans kappeflig bliver berørt ɔ:
 skal komme til at undgælde
 hårdt derfor, idet der i det
 svage udtryk (berøring af kappe-
 fligen) netop ligger den stærkeste
 trussel om en grusom hævn
 106⁶. 3) kvindelig hovedbedæk-
 ning (sml. anm. til s. 120).

skaut, fort. af skjóta.

skægg ik. (ef. flt. -ja), 1) skæg,
 2) jærnpigge på skibets stavn
 (sml. barð).

skeggmaðr ha., skægget
 mand.

skeið ik., 1) en afgrænset
 strækning (både i rum og tid;
 sml. sigluskeið), særlig løbebane,
 var þar gott skeið at renna eptir
 sléttum velli, en god bane, skeiðs
 endir, enden af banen, mitt
 skeiðit, midten af banen 5; 2)
 løb, renna skeið nokkur við e-n
 ɔ: løbe om kap med en, taka s.,
 give sig til at løbe (i fuld fart)
 5; trav, *hafðak þér móðri mart
 skeið riðit ɔ: i mangt et trav
 havde jeg redet dig mødig 126 b,
 hann reið á skeið, réð i fuld
 fart, travede 97²¹. 3) tid (=
 stund, hrið).

skeina (nd), give et let sår,
 en rift, skramme, strejfe, skein-
 ask, få et let sår.

skelf, nut. af skjálfa.

skellr ha. (-s; -ir), smæk,
 slag, klask.

skemta (mt), egl. forkorte
 (tiden) ɔ: more, underholde (e-m),
 s. sér, more sig 79¹⁸.

skemtán (el. -un) hu., skæmt,
 morskab; underholdning. —
 skemtánarræða, hu., morende
 tale.

sker ik. (ef. flt. -ja), skær,
 klippe i havet.

skera (skar, skárum, skorinn),
 1) skære, *skornar brynjur ɔ:
 flængede; s. upp herqr ɔ: udsende
 budstikken; 2) slagte, s. hafra,
 slagte bukke.

skeyti ik., skudvåben, píl.

skið ik., 1) kløvet træstykke.
 2) skí.

skifa (fð), kløve, sønderskære.

skikkja hu., kappe.

skilja (skilða, skiliðr og
 skilðr), 1) skille, adskille, s. okkr,
 skille os (de stridende parter)
 100³; minna mun s. beinskeyti
 okkra, mindre vil adskille ɔ:
 der er mindre forskel på 61³⁴;
 (upers.) með þessu skilr skipti
 (gf.) þeira ɔ: hermed ender deres
 mellemværende 106²⁶. 2) (intr.)
 skilles, skilles ad, við þetta skilja
 þeir, hermed skilles de 83²⁷, 100³;
 i alm. skiljask, vér munum
 skiljask; skiljask við e-n, e-t,
 skilles fra en, ved noget 43²⁹
 3) skönne, forstå, s. fuglaródd,
 forstå fuglenes tale, þá þóttisk
 Þórr skilja, hvað látum verit
 hafði 2²⁸; middela. upers. e-m
 skilsk e-t, én forstår, indsér
 noget, hvárt mér hafi skilizk, om
 jeg har forstået det 79³¹.

skillingr ha., skilling.

skilnaðr ha. (-ar), adskillelse;
 skilsmisse, afsked, at skilnaði,
 ved afskeden.

skinfaxi ha., 'skinmanke'
 (dagens hest).

skinn ik., skind, hud; skind,
 pelsværk, grá skinn, grá skind,
 gråværk ɔ: egernskind.

skinndreginn to. (egl. fort.
 tf. af draga), overtrukken, foret
 med skind.

skip ik., skib. — skipsbrot
 ik., skibbrud. — skipaherr
 ha., 'skibshær' ɔ: flåde med dens
 mandskab. — skipalið ik.,
 mandskab på en flåde.

skipa (að), 1) ordne, anordne,
 indrette, s. til um e-t, træffe de
 nødvendige foranstaltninger med
 hensyn til noget, 'arrangere',

ordne 57³¹, s. til atlogunnar 3: træffe forberedelser til, gøre klar til angreb 48⁷, alt mun þat svá efnask, sem þér hafið til skipat, som I har bestemt, anordnet 71²⁴. 2) besætte, bemande, s. skip, udruste, bemande et skib, skip vel skipuð, velbemandede skibe 46¹⁸; 3) indtage som sin plads, konur skipuðu pall, kvinderne satte sig (indtog pladserne) på den. 4) stille i orden, anwise en hans plads (med hf.), hann skipaði svá mönnum þeim, er báru, at þeir skyldu ganga ..., han ordnede de mænd, som bar (mærkerne), således at ... 39¹³; især om at ordne folk til sæde, anwise gæsterne deres plads, er mönnum skipat i sæti i hollinni, der anvises mændene deres sæder i hallen 42²⁴, var þeim skipat i qndvegi, der blev anvist dem plads i højsædet 96²⁰, hann skipaði þeim hjá Gunnlaugi, han lod dem tage plads ved siden af G. 89¹². — Middela. skipask, 1) ordne sig, indtage sin plads. 2) forandre sig 58²¹.

skipa (að), i forb. s. upp, bringe et skibs ladning i land, losse, þeir kómu skipi sinu norðr við Noreg ... ok lágu þar i lægi ok skipuðu upp, lagde deres skib i havn dér og lossede deres varer 83³⁰, 94²⁵.

skipan (el. -un) hu., 1) ordning, anordning, indretning. 2) besætning, bemanding på et skib.

skipbrot ik., = skipsbrot.

skipstjórn hu., skibsstyrelse, befaling (kommando) på et skib. — skipstjórnarmaðr ha., skibsstyrer, skibshøvding.

skipta (pt), 1) skifte, dele (e-u), s. liði i tvá staði (sé staðr); *s. gunni, skifte kampen 3: afgøre dens udfald 130 a. 2) skifte, bytte (e-u við e-n), s. gjöfum við e-n, skifte, veksle gaver med en 135 a, s. orðum við e-n, skifte ord med en 125 a. — skiptask höggum við, veksle, skifte hug

med hinanden 40¹². 3) skifte, forandre (e-u, sj. e-t). 4) vedkomme, være af vigtighed for, interessere en (e-n) meget, lidt o. s. v. (miklu, litlu o. s. v.), öngu skiptir þik, det vedkommer ikke dig 72²⁶.

skipti ik., 1) skifte, deling. 2) (i flt.) hvad man har at gøre med hinanden, mellemværende, stridigheder (sml. viðskipti), fleiri hlutir urðu þeir i skiptum þeira bræðra 3: flere ting forefaldt mellem brødrene 63¹⁸, skilr skipti þeira sé skilja. 3) omskiftelse, forandring.

skira (rð), 1) rense; 2) døbe, láta skirask, lade sig døbe.

skirr to., skær, rén, klar, skinnende.

skjaldar- sé skjolldr.

skjaldborg hu., 'skjoldborg' (en række sammenstillede skjolde); *skirar skjaldborgir 3: de blanke skjolde 129 b.

skjálf (skelf, skalf, skulfum, skolfinn), skælte, ryste.

skjóta (skaut, skutum, skotinn), 1) sætte i (hurtig) bevægelse, skyde, kaste og lign. (e-u), s. undir sik skildi, skyde skjoldet under sig (mods. bregða yfir sik skildi, hæve det over sig) 52³⁵⁻³⁶; s. upp vitum, sætte bænner op, antænde dem 37⁸. 2) (særlig om våben) skyde, udskyde, þá er ek skaut (orinni) i rassinn fōður þínum, da jeg skød pilen i arsen på din fader 43³⁵, s. bogaskoti eða handskoti, skyde med bueskud eller håndskud 3: skyde med bue eller kastevåben 50³³, s. e-n, skyde en 51¹⁶; s. af boga, skyde med bue 51⁸; s. á e-n, at e-m, skyde på en, efter en 10⁴⁻¹⁹, 51⁹. — s. e-u á, bringe noget i stand, skaut á fylking (hf. = fylkingu) 3: stillede sine folk i slagorden 39³⁰.

skjótferi ik., hurtighed, raphed.

skjótaleikr ha, hurtighed raphed.

skjótliga bio., hurtig.

skjótr to., *hurtig, rap*; ik. skjótt som bio., *hurtig, snart*.

skjöldr ha. (skjaldar, hf. skildi; skildir, gf. skjöldu), *skjold*, hvitr, rauðr s., *hvidt, rødt skjold* (brugt som freds- og krigstegn); halda skildi fyrir e-n, sé fyrir A, a, 1. — skjaldarrönd hu., *skjolderand*. — skjaldarsporðr ha., 'skjoldehale', *den nederste del af skjoldet*.

skoða (að), *skue, betragte, sé*, *eyrum hlýðir, en augum skoðar, *han lytter med ørerne og skuer med øjnene* 132 a; skoðask umb, *sé omkring på, nøje betragte* 132 a.

skógr ha. (-ar, sj. -s; -ar), *skov*; flt. skógar, *træer* 28¹⁵ (sml. mörk, viðr).

skollviss to., *svigefuld, underfundig*.

skora (að), 1) *göre skure, indsnit*. 2) *opfordre, udfordre*, især til kamp, s. e-m (el. e-n) á hölm (til hölmgöngu, til hölms), *udfordre, udæske en til holmgang* 86²¹, 101²⁶; også s. á e-n, *opfordre, udæske en* 99²⁴.

skorta (skortir, skorti, skort), *skorte, mangle, næsten altid upers.*, mik skortir e-t (gf.), *det skorter mig på noget, jeg mangler noget*, skorti eigi góðan fagnað (sé fagnaðr), mun þik aldri konur skorta 96¹⁸, hann skyldi eigi fé skorta 69¹⁷; e-n skortir við e-n, egl. *det skorter én på noget i sammenligning med én* 3: *én står tilbage for én, þik skortir sýnt við hann, selv du står højlig tilbage for ham* 82²⁷.

skot ik., 1) *skud* (med skyde-el. kastevåben); også 2) *våbnet selv* (= skeyti).

skotmál ik., *skudvidde*.

skotta (að), i forb. s. við (om skibe), *bevæge sig frem og tilbage ved hjælp af årerne for at blive på stedet* (sml. da. 'skodde med årerne'), hann lét s. við sin skip 3: *lod sine skibe holde sig tilbage (på det sted, hvor de lå)* 50⁸.

skreppa hu., *pose, tiggerpose*; taka, kasta staf ok skreppu (om pilegrimme).

skriða (skreið, skriðum, skriðinn), 'skride', *bevæge sig langsomt frem* (sml. liða): *skyde sig, glide frem* (om skibe), *krybe* (om slanger og om andre dyrs og menneskers krybende bevægelse), *þú hefir í hreysi skriðit, *du er (i ulveskikkelse) krøbet i skjul i vildnisset* 125 b.

skrök (skræk) ik. (hf. -vi), *usandfærdig, storpralende tale, løgn*.

skulfu, fort. flt. af skjálfa.

skulu (skal, skylda), *skulle, måtte, ville*, med navnef. om hvad der sker ifølge nødvendighed, pligt, befaling, andres bestemmelse el. tilladelse; også om ens egen beslutning el. hensigt (derimod bruges munu for at omskrive det fremtidige): eitt sinn skal hverr deyja 24⁷; braut skaltu fara þegar ór landinu 57¹⁹; *einn át oxa . . . , krásir allar, þærs konur skyldu (neml. eta), *én okse åd han . . . , alle de lækre sager, som kvinderne skulde fortære (som var bestemte for kvinderne)* 117 b; hann beiddisk af Helju, at Baldr skyldi riða heim með honum, at B. måtte (fá tilladelse til at) ride hjem med ham 12¹⁸; hann tók nestbaggann ok skal leysa, *skal (vil) til at løse den* 3¹³, hann mátti eigi þykkja gildir konungr, ef hann skyldi eigi erfa föður sinn, *hvis han ikke fik holdt arvefølge efter sin fader* 42⁷, þeir leggja árar allar í hömlur, at þeim skyldi sem skjótast til at taka 3: *for at de så hurtig som muligt kunde gøre brug af dem* 43². Ikke sjælden forbindes det med munu: at þetta muni skulu vera njósn nokkur (sé munu). Med udeladt navnf. (vera): hann spurði, hvat þat skyldi, *hvað det skulde betyde* 54²⁸, ek skal lauss allra mála 83²⁵, *vit skulum teitir, *vi to skal være glade, nu*

får vi glade dage 121b. — Forest. nut. skyli bruges oftere i gamle digte om det, der skulde, burde finde sted (som et mildere udtryk end frems. måde); meðal-snotr skyli manna hverr, æva til snotr sé, *middelklog skulde (burde, bör) hver mand være, men aldrig skulde han være alt for klog* 133a (andre eks. sé under gått og vinr; på det sidste sted fremtræder også mods. mellem frems. og forest. m.).

skunda (að), 1) påskynde, fremskynde (e-u), *for skundaðak (= skundaða ek), *jeg påskyndede rejsen* 33. 2) skynde sig, ile (= skunda sér); sml. skynda.

skúta hu., skude, mindre fartøj.

skutill ha. (hf. -tli), (mindre) bord.

skutilsveinn ha., 'bordsvend', mundskænk, page (ved kongens bord, 'kammerherre').

skutu, fort. flt. af skjóta.

ský ik. (ef. flt. -ja), sky.

skygna (nd), sé, s. um e-t, sé efter noget; skygnask um (e-t), sé sig om efter, udspejle noget.

skykkur ha., rystelse, kun i forb. ganga skykkjum, egl. gå med ryster 3: ryste, bølge 2²⁰ (om jordskælv).

skylda, fort. af skulu.

skyldr to., 1) skyldig, pligtig til noget, verð ek s. til at gøre þat 3: *jeg ansér det for min skyldighed at . . .* 67⁷; lydig, underdanig, skyldir þjónustumenn Þórs 2¹. 2) hvad der påhviler en som skyldighed, pligt, mér er skylt 3: *det er min pligt, skyldighed.* 3) beslægtet (e-m, med en), s. frændi 3: nær slægting.

skylmask (mð), øve sig i at fægte, fægte for morskabs skyld, på skrømt 102²².

skyn hu. (-jar; -jar; i ent. også ik.), skön, indsigt, hann kunni mesta skyn, hversu . . . 3: *han forstod bedst . . .*, vita, kunna skyn á e-u, have indsigt i, for-

stå sig på noget, vita skyn á e-m, vide besked om, kende til en 66⁸.

skynda (nd), 1) påskynde, fremskynde (e-u), *s. at skoklum 3: *spænde hurtig for.* 2) skynde sig, ile (= s. sér); sml. skunda. skyndiliga bio., skyndsomt, hastig.

skynja (að), 1) skönne, forstå. 2) undersøge, eftersé.

skynsamliga bio., skönsomt, forstandig, fornuftig, fara s. með e-u, fare, omgås varlig med noget 1¹⁶.

skyrta hu., skjorte (sml. serkr).

skýt, nut. af skjóta.

*skær ha. (ef. skæs, gf. og hf. skæ), hest (sml. under hála).

skæðr to., skadelig, fordærlig (sml. manns.), *et skæða skass 3: *din lede heks!* 125b.

skokull ha. (hf. skokli), skagle, vognstang.

skomm hu., skam.

skor hu. (skarar; -ar, yngre -ir), 1) kant, rand; særlig om de kanter, der dækker hinanden på to sammenføjede genstande (sml. anm. til s. 124, v. 24), derfor om plankesammenføjningen i skibets sider. 2) (mest digt.) hovedhår (på en mand), *dýja skor, ryste lokkerne 114a.

skoruliga bio., mandig, kækt; eftertrykkelig, flytja kvæði s. 3: med fynd 85¹⁷.

skorungr ha., dygtig, energisk person (både om mænd og kvinder).

slá (sló, slógum, sleginn; fort. også slæra el. slæra), slá (med det, der rammes, i gf., det, der sættes i bevægelse for at frembringe slaget, i hf.), s. e-n (með) hamri 2³¹, *sleginn regni 3: tilregnet 119b; også med 2 gff., slá hann it þriðja hogg, give ham det tredje slag 3³³ (sml. fella, hoggva, ljósta); s. eldi i, stikke ild på, var hon borin á bálit, ok slegit i eldi, der blev stukket ild deri (i bålet), det

blev stukket i brand 11²²; slá ekki slíku á þik, 'slá ikke sligt på dig' 3: giv dig ikke hen til, lad dig ikke overvælde af det 96¹⁶. — s. e-u niðr, slá ned, tilintetgöre, (upers.) nú er niðr slegit allri vináttu milli okkar Pálnatóka, nu er det forbi med alt venskab mellem mig og P. 44². s. e-u út, slá, hælde ud 14²³.

slátr ik., kød af slagtet kvæg. sleikja (kð), slikke, s. blólbolla el. um b., slikke offerboller 49²⁸.

sleit, fort. af slita.

slétta (tt), 'slette', jævne, glatte; s. yfir (e-t), 'slette over', jævne, göre godt igen 78⁷.

sléttmæli ik., flydende, sleben tale.

sléttorðr to., som taler flydende, slebent.

sléttr to., 'slet', jævn, flad, glat (sml. jafn), völlr sléttr, flad mark, slette, *enn slétti himinn, den flade himmel, himlens flade 113 b; overført uden hindringer, let, heldig, sögðu sínar farar eigi sléttar, fortalte, hvor uheldig det var gået dem (sml. da. 'det gik glat').

slíðra (að), stikke i skeden, hann (gf.) skyldi s. með blóði, man skulde stikke det (sværdet Tyrving) i skeden (vædet) med blóð 27²⁴.

slíðrar og -ir hu. flt., skede.

slikr to., sådan, slig, fekk ek margs konar gørsimar, þær er eigi hafa fyrr slikar komit hingat til lands, jeg fik mange slags kostbarheder, hvis mage ikke tidligere er kommet her til landet 62³⁴, slikr maðr sem hann, en sådan mand som han 82²¹, til slíks ufriðar sem nú horfir, sådan ufred, som det nu ser ud til 93⁷ (sml. sem A, 1), jarl spyrr hann tíðinda; en hann sagði slik sem váru, jarlen spørger ham om nyt; men han fortalte, hvad der var (at meddele) 84⁶; ik. slíkt ofte næsten = þat (sml.

sá 2), *slíkt es válaðs vesa (sé vera), kjós þér sjálfr hest ok slíkt, er þú vill hafa, vælg dig selv en hest og hvad du (i øvrigt) vil have 16¹⁹, hvat ætlar þú slíkt vera, hvad tror du det er? 72⁴.

slita (sleit, slitum, slitinn), 1) slide, rive, sønderrive (e-t), *slitin brynja 3: sønderhugget, flænget brynje 32²⁶ (sml. 21³³), Loki tók Mistiltein ok sleit upp, sled (rykkede) den op 10¹⁶. 2) bryde, ophæve, bringe til ende (e-t og e-u), s. einkamálum við e-n, bryde aftalen med en 45³, upers. *sleit Fróða frið (gf.) 3: Frodefreden brast 122 b.

slóð hu., spor, vej (hvor noget har bevæget sig), riða eptir s. e-s 3: ride i ens spor 26¹⁵.

slokna (að), slukkes.

slyngva (slong, slungum, slunginn), slynge (e-u), *slong upp við rá rauðum skildi 125 a.

slyppr to., våbenløs, værgeløs. slæ, nut. af slá.

slæliga bio., sløvt, svagt, kraftesløst 51³¹.

slær (også sljár og sljór) to. (gf. -van), sløv, sverð vár eru slæ ok brotin mjök, sløve og meget forhuggede 51³³ (mods. sverð hvöss 51³⁵).

smá- i sms., lille, små- (i reglen ligesom da. små- kun sammensat med no. i flt. el. med kollektiv betydn.; sml. stór-): småskip ik. flt., småskibe. — småskútur hu. flt., småskuder.

smali ha., småkvæg (særlig får). — smalamaðr ha., fårehyrde.

smár to. (höjere og højeste gr. smæri, smæstr), lille, ubetydelig (mods. stórr; sml. litill); flt. smáir, små. Ik. smátt, smát, hoggva smátt, hugge smát, uddele små hug 102²⁴.

smið hu., 1) udførelse af et arbejde (med kunstfærdighed); smedning. 2) = smiði.

smiða (að), *udføre et arbejde med kunst, forarbejde; smedde.*

smiði ik., *kunsthærdig udført arbejde, forarbejdet genstand; smeddearbejde.*

smiðja hu., *værksted; smedje.* — **smiðjusveinn** ha., *smeddesvend.*

smiðr ha. (-s; -ar og -ir, gf. -a, -i og -u), *håndværker, kunstner; smed.*

smjúga (smó og smaug, smugum, smoginn), *smyge, smutte.*

snara (að), 1) *slænge, kaste (e-u).* 2) *vende, dreje hurtig (e-t).* **snarask** við e-m. *vende sig hurtig hen imod en* 72²⁵.

snarpliga bio., *hidsig; tapper* 75³⁵.

snarpligr to., *hidsig, modig, tapper.*

snarpr to., 1) *skarp.* 2) *hård, hidsig; modig, tapper.*

snarr to., *snar, hurtig.*

snild hu., *snille, kløgt, dygtighed.*

snimma (yngre snemma) bio., *tidlig, s. um várit, tidlig om våren, *vas þar at kveldi of komit s., tidlig om aftenen* 117 b, s. dags, *tidlig på dagen.*

snimmendis (snemmendis) bio., = **snimma**, s. **sumars**, *tidlig på sommeren* 102⁹.

***snivinn**, fort. tf. af et tabt stærkt udso., *tilsnét*, s. **snjóvi**, *dækket af sné, tilsnét* 119 b.

snjallr to., 1) *dygtig; 2) tapper, modig; 3) kløgtig.*

snjallræði ik., *snildt råd, beslutning, foretagende.*

snjór = **snær**.

snotr to. (gf. -ran), *klog, forstandig.*

snúa (sný, snøra el. snera, snúinn), 1) *sno, vende, dreje (e-u), snúa framstøfnum frá landi* 43¹, **s. upp við tré vefnistingum* 3: *hejse sejlene op ved masten* 124. **snúask**, *sno sig, vende sig, *snúask hér at sandi kjólar, skibene vender sig hid mod stranden, lægger til land*

127 a, **snørisk Rán ór hendi gjálfrdyr, skibet snoede sig ud af Rans hånd* 124 b, s. aptr, *vende om (og drage tilbage); snúask þeir i móti Hjálmar ok Angantýr, de vender sig imod hinanden* 31³¹. 2) (intr.) *vende sig (= snúask), drage i en vis retning, hann sneri á Hringaríki, tog vejen til H.* 54², *hann snýr inn aptr i höllina 3: vender om og går tilbage ind i hallen* 44¹⁷. 3) *sno, flette (e-t), *gullbønd snøri* 115, **snøru orlofþáttu, de snode skæbnetråde* 121.

***snæfugr** to., *rask, hurtig.*

snær (også **snjár** og **snjór**) ha. (-var; -var), *sné.*

soðinn, fort. tf. af **sjóða**.

sofa (svaf, sváfum og sófum, sofinn), *sove.*

sofna (að), *falde i søvn.*

***sogn** ha., *fjord, bugt (Sogn, Sognefjord i Norge).*

sókn hu., *angreb, kamp.*

sól hu., *sol.* — **sólargeisli**, ha., *solstråle.* — **sólarroð** ik., *morgenrødens frembrud, solopgang.* — **sólarsetr** ik., *solnedgang.*

***sollr** ha., *sammenrørt mad, navnlig brød udblødt i mælk (= norsk soll ha.), om hundeg og svineføde, teygja tíkr at solli 3: trække tævehundene til truget (for at fodre dem)* 125 a, 126 b.

sólskin ik., *solskin.*

soltinn, fort. tf. af **svelta**.

sóma (sómir, sómði), *passer, sømme sig for en (e-m); = sama.*

sómi ha., *hæder, ære; pragt, stads.*

sonr ha. (sonar, hf. syni; synir, gf. sonu), *sön.* Når sonr i forb. med et egennavn i ef. bruges som efternavn (= da. -sen), sammenskrives det i reglen med den foreg. ef. og mister tidlig sit r i nf.: Þorsteinn Egilsson, Sigmundur Völsungsson (men hann var Egils sonr el. son); senere kan nf. miste sit r også i andre tilfælde: þeirra son var Sigurðr 15³⁶. — Mærk den

sláende brug af ef. -sonar i slægtregistre: hann var Egilsson, Skallagríms-sonar, Kveldúlfssonar hersis ór Noregi 3: *han var en sön af Egil, (som var) sön af Skallagrim, sön af hersen Kveldulv fra Norge, hann átti Jófriði, Gunnarsdóttur, Hlífarsonar 3: han var gift med Jófríð, en datter af Gunnar Livsön.*

sótt hu., sot, sygdom, taka s., blive syg.

sóttu, sóttir, af sækja.

spakr to., 1) *vís, forstandig.* 2) *spagfærdig, sagtmodig; tam* (om dyr).

spalar, ef. af spólr.

spara (spari, sparða, sparat og spart), 1) *spare, spare på, tage sparsomt til noget, upers. skal hvárki til s. af várri hendi staðfestu né manna forráð, der skal fra min side hverken blive sparet på gård eller høvdingsskab dertil (for at opnå det) 83¹⁶;* sparask, *spare sig, spare sine kræfter* (til e-s, til noget), muntu nú eigi sparask til eins drykkjar meira, en þér mun hagr á vera, *sparer du nu ikke dine kræfter til ét drag mere end ...? 6²⁷.* 2) *spare, efterlade ved sparsommelighed* (e-m e-t), ordspr. *opt sparir leiðum, þats hefir ljúfum hugat, ofte *sparer man til den, man mindst vilde, hvad man har tiltænkt den elskede 133.*

spæki hu., *vísdom.*

spenna (nt), *spænde, om-spænde;* hann spennir sik megingjörðum, *omgjörder sig med styrkebæltet, spænder det om sig 2³⁹.*

spilla (lt), *spilde, fordærve, ødelægge* (e-u).

spjall ik., *tale, fortælling;* mest digt. og i flt., *forn spjöll 3: *gamle sagn, begivenheder fra fordums dage 125 b⁹.*

spjót ik., *spyd.* — spjótsoddr ha., *spydsoð.*

spor ik., *spor, fodspor.*

sporðr ha., *hale* (på fisk,

slange og lign.); *den nederste del af et skjold* (sml. skjaldars.).

spori ha., *spore.*

spott ik. og spottir ha., *spot, háð ok s., hån og spot.*

sprakk, fort. af springa.

spretta (spratt, spruttum, sprottinn), (om personer) *springe*, s. upp, *springe op;* (om andre genstande) *springe ud, ud-springe, vokse frem og lign.,* þar sprettr einn mikill brunnr 155.

spretta (tt), 1) *sprætte* (e-u), s. af ermi, *sprætte et ærme af;* hann spretti á knifi sinum, egl. *sprættede derpå 3: flækkede det med sin kniv 1¹¹;* 2) *spænde løs, løse* (e-u), s. belti af sér, *spænde bæltet af sig.*

springa (sprakk, sprungum, sprunginn), *springe, sprænges, briste*, s. af harmi, *briste af sorg 11²¹* (*springe 'salire' hedder hlaupa, spretta, slökkva.*)

spurða, fort. af spyrja.

spurn hu., *det man spørger, rygte, efterretning, hafa spurn af e-u, have fået underretning om noget.*

spyrja (spurða, spurðr), 1) *spørge en* (e-n) *om noget* (e-s, at el. eptir e-u, um e-t. el. en afh. spörget.), jarl spyrr hann tíðinda, *spørger ham om nyt 84⁵,* hann spyrr Gunnlaug, hverr hann væri 84⁶, hann spyrr hann eptir, hvárt hann kenni orina, *spørger ham ad, om ...* (eptir er her overflødigt) 43²⁴. 2) *spørge, erfare, komme til kundskab om noget* (e-t el. en hel sætning), s. tíðindi, *spørge nyt* (lideart: tíðindi spyrjask, en *begivenhed rygtes 105⁸,* s. sonn tíðindi, *høre, erfare sandheden, ek hefi spurt vinsæld yðra, ok at ... 64²⁶,* hvárt hófum vér rétt til spurt, at ..., *mon jeg har spurgt rigtig, at ...* (mon det er rigtigt, hvad jeg har hørt fortælle, at ...) 19³⁰, þeir spyrra, hvar Hákon var 38³²; s. til e-s, *høre, få efterretning om noget*

68³⁶, *høre om én, få underretning om hans ankomst* 64¹¹. *spyrjask, spörge, blive bekendt.* (Sml. *fregna, fréttu*).

spyrna (nd), *sætte foden hårdt imod noget, sparke*, s. *fólum i, spænde imod med fødderne* 61³⁸, s. *fœti á e-n, sparke til en* 11²⁴.

spólur ha. (spalar; spelir, gf. *spólu*), *tremme*.

staðdr sé *steðja*.

staðfesta hu., *fast opholdssted, sted at bo på* (sé *under spara*).

staðinn, fort. tf. af *standa*.

**staðlaus* hu., *uforstand, tåbelighed, stålausu* *staðir* o: *ubesindige ord, tåbeligheder, dumheder*.

staðr ha. (-ar; -ir), *sted; nema* *staðar, standse* (sé *nema*); i *qðrum stað, på et andet sted* 3⁵, *annars staðar, anden steds*; i *staðinn, i steden for* 50¹², (*þegar*) i *stað, på stedet, straks*; i *alla staði, i alle henseender, i øngvan stað, i ingen henseende*; *skipta liði i tvá staði, dele flokken i to dele* 14⁵; *vil ek vita, hvern stað eiga skal málit o: hvilken afgørelse sagen skal få, hvad der skal blive enden derpå* 83¹⁴.

stafaðr to. (egl. fort. tf.), *stribet*.

staðkarl ha., *betler, tigger; taka upp el. troða staðkarls stig, betræde betlerstien, gribe til betlerstaven* 58¹⁻³⁴. (Ety. = da. *'stakkel'*.)

stafr ha., *stavn på et skib* (navnlig om *forstavnen*).

stafrnbúi ha., *'stavnbo', forstavnsskriger*. Det udvalgte mandskab, som kæmpede i forstavnen, kaldtes *stafrnbúar* (sml. *frambyggjar*, der var det alm. navn på mandskabet i forstavnen), befalingsmanden i forstavnen, den fornemste mand på skibet næst efter anføreren, der stod i løftingen, hed også *stafrnbúi* 49.

stafrnlé ha. (ef. -ljá), *'stavnle', entrehage* (*jærnkrog, hvormed*

man i søslaget holdt fjendens skibe fast).

stafrntjald ik., *stavntelt* (opsat i forstavnen).

stafr ha. (-s; -ir, sj. -ar), 1) *støtte, stolpe*. 2) *stav, stok*, s. *ok skreppa* (sé *skreppa*); sml. *staðkarl*. 3) *stav* (*runestav*), *bogstav*; flt. *stafr*, *kundskab, lærdom* (sml. *rúnar*), **fornir stafr* 108a.

stag ik., *'stag', vant, skibstov*.

**stagstjórn* *marr* ha., egl. *'hest, der styres ved stag, skibstov'* o: *skib* 124 b.

stakk, fort. af *stinga*.

stallari ha., *'staller'* (en af kongens fornemste hirdmænd, *'hofmarskalk'*).

standa (*stóð, staðinn*), 1) *stå* (*være i oprejst stilling; mods. liggja, sitja*); s. *upp, stå op, rejse sig* (*fra sit sæde el. leje* 1¹³, 4⁶); *stå oprejst* (= s. *uppi*; sml. *upp og uppi*), særlig *endnu stå oprejst i kampen* (om den, der ikke er falden el. hårdt såret), *på er fått stóð uppi manna um sigluskeið, da kun få folk endnu var tilbage* (*var kampdygtige*) *midt på skibet* 52⁶⁻²⁰. 2) *stå, være til, 'eksistere'*, *meðan veröldin stendr, så længe verden står* 25⁸; 3) *stå på, vare, þessi orrosta stóð lengi* 22⁷, *er orrostan hefir svá staðit mjök langa brið* 22¹. 4) *have en vis vægt el. værdi*, s. *mörk, sex aura* (sé *eyrir*). — Med *fho.*: s. af *e-u*, *stå ud fra, udgå fra*, *af *geirum geislar stóðu, fra spydene stod stråler* 123a; *hidrøre fra* (sé *vandræði*). s. *fyrir* (e-u), *stå i vejen for*. s. til *e-s*, *have en vis retning*, *riki mitt stendr mjök til auðnar o: min magt er meget udsat for at gå til grunde* 64²². s. *við* (e-u), *modstå*. — *standask* (e-t), *modstå, udstå, udholde noget* 5¹⁰.

stara (*stari, starða, starat*), *stirre*, s. á *e-n*, *stirre på* (*efter en* 100²⁶).

starf ik., arbejde (især vanskeligt el. besværligt), fara til starfs með e-m 3: gå med en og hjælpe ham med arbejdet 75¹⁰, vera i starfi með e-m 81²⁷.

starfa (að), udføre et (vanskeligt el. besværligt) arbejde, s. i kvánbænum, arbejde på, anstrænge sig med frieri 83⁴.

sté = steig, fort. af stiga.

steði ha. (-ja), ambolt.

steðja (stadda, staddr), 'stede' stille; mest i fort. tf. staddr, stedt, stillet, befindende sig på et sted (med en stedbestemmelse tilføjet), hann kemr þangat sem konungr er þá staddr, derhen, hvor kongen da opholdt sig 58⁸, vera hjá el. við sladdr, være til stede, være nærværende.

stef ik. (ef. flt. -ja), 'stev', omkvæd.

stefna hu., 1) retning, kurs. 2) indkaldelse til møde, stævning. 3) stævne, møde. 4) fastsat termin, frist. — stefnudagr ha., 'stævnedag', den til et møde fastsatte dag.

stefna (nd), 1) stævne, styre i en vis retning 4¹⁵. 2) stævne indstævne, indkalde til at give møde (e-m). 3) beramme, fastsætte (e-t), stefndu orrostu milli sin 35¹⁶.

steig, fort. af stiga.

steikja (kð), stege.

steinn ha., 1) sten. 2) ædelsten, især i flt. om stenperler el. ægte stene, *breiðir steinar á brjósti, egl. brede stene på brystet 3: brystsmykke af perler og ædelstene 116, 117. — steinsdyrr hu. (ik.) flt., stenens dør, døren på stenboligen 27¹⁴ (= dyrrnar á steininum 27¹⁹; men steindyrr, stendör, dör af sten).

stela (stal, stálum, stolinn), stjæle noget (e-u) fra en (e-n), smalamaðr var i brott hlaupinn ok stolit 3: hafði s.; sml. under hafa) i brott hesti hennar, var løben bort og havde stjålet hendes hest 77²⁰, *áss es stolinn

hamri, asen er bestjålen for sin hammer, min hammer er stjålen fra mig 114 b.

stend, nut. af standa.

sterkliga bio., stærkt, kraftig.

sterkr to. (gf. -jan, i alm. -an), stærk, kraftig.

steypa (pð), styrte, kaste (e-u): omstyrte, kaste ned, *s. stagsljórnirum 3: bringe skibene til at kæntre, s. hjálminum e-s 3: slå den af hans hoved 22²¹; kaste af, på og lign., s. af sér kápu, kaste sin kappe, trække den af 72¹. — steypask, styrte sig, kaste sig, s. i kaf (sé kaf); styrte, falde ned.

stiga (sté og steig, stigum, stiginn), 1) stige, træde, hann sté fram yfir borðit, han steg frem (ud på gulvet fra den langs hallens væg opstillede bænk, sml. under qndvegi) over bordet 3: han sprang ud, trådte frem på gulvet (i hvilken anledning han måtte springe over det mellem bænken og gulvet stående bord) 28²⁹; s. stórum, tage store skridt; s. á hest, á bak, stige til hest, s. á skip, gå om bord 102⁹. 2) (med gf.) bestige, betræde.

stigr ha. (-s; -ar, gf. -a og -u), sti, vej.

stikill ha. (hf. stikli), spidsen af et horn.

stilla (lt), 1) holde indenfor de rette grænser, stille, styre (e-t og e-u). 2) ordne, indrette (e-u), s. til um e-t, bringe i orden, 'arrangere' (sml. skipa), svá til s., at . . . , mage det således, at . . . 46⁸.

*stillir ha., fyrste.

stinga (stakk, stungum, stunginn), stikke, støde; s. stofnum at skipi, stikke stavnene mod et skib 3: angribe det ved at lægge forstavnene på sine skibe mod dets side (mods. sibyrða) 50¹.

stirðkveðinn to. (egl. fort. tf.), stift, hårdt kvædet (om vers).

stirðr to., stiv, ubøjelig, hård, streng, Helga gørðisk þá svá

stirð við Hrafn, blev så stív (trodsig) mod R. 96⁸.

stjórn hu., rór (= stýri). sitja við s., sidde ved roret (og styre det); sml. stagstjórnarr.

stjúp- i sms., stif-: stjúpfaðir ha., stiffader. — stjúpson(r) ha., stifsön.

stjúpr ha., stifsön.

stóð ik., stod, hingst med sine hopper.

stóðhross ik., stodhest, særlig stodhoppe.

stóð, fort. af standa.

stoða (að), støtte, understøtte, hjælpe (e-t og e-m), stoðaði til, at gert yrði, þessi en sterka hönd, denne stærke hånd hjalp til, at det blev udført 23³¹.

stofa hu., stue, storstuen i huset (den almindelige daglig- og spisestue, der kun ved særlige lejligheder også brugtes som soveværelse; sml. skáli, eldaskáli, holl, öndvegi).

stofn ha., træstub.

stokkr ha., tømmerstok, bjælke.

stolinn, fort. tf. af stela.

stór- i sms., stor, anselig, meget. De med stór- sms. no. står i reglen i flt. eller har kollektiv betyd. (sml. smá-): stórauðigr to., meget rig. — stóreignir hu. flt., store ejendomme, besiddelser; stóreignamaðr ha., en mand med store ejendomme, besiddelser. — stórfé ik., meget gods, mange penge 64³⁵. — stórilla bio., meget ilde. — stórirr to., meget ond, slet. — stórmannliga bio., som det sömmer sig en stormand, anselig, prægtig, veita e-m s., vise én storartet gæstfrihed 67¹⁴. — stórmannligr to., som sömmer sig en stormand, anselig, prægtig. — stórmenni ik., stormænd (koll.); store mænd, kæmper 7¹⁹. — stórmikill to., meget stor, uhyre, stórmikit gull, såre meget. — stórorðr to., stortalende, fuld af store ord, stórorrt kvæði 3: svulstigt, højt-

klingende (næppe af stórorrt, fort. tf. af yrkja: þat er stórorrt kvæði ok úfagrt ok nakkvat stirðkveðit, det er et storslået digt, men formløst og noget stift 91¹). — stórráðr to., som har store planer; 'storrådende', myndig, som tilnavn Sigríðr en stórráða. — stórskip ik. flt., storskibe. — stórsæmðir hu. flt., stor hæder, store hædersbevisninger. — stórtiðindi ik. flt., vigtig begivenhed. — stórværk ik. flt., stórværker, store bedrifter 19¹⁷. — stórvirki ik. flt., stórværker, store bedrifter.

stórliga bio., storlig, højlig; storagtig, overmodig.

stormr ha., storm.

stórr to. (højere og højeste gr. stærri, stærstr), stor, anselig (mods. smár; sml. mikill), svá stórra manna sem hann var á Íslandi 3: da han nedstammede fra en så fornem (anset) slægt på I. 88²⁷. — Hf. flt. stórum som bio. (sml. löngum), i höj grad, højlig, þetta þótti stórum illa, meget slemt; stiga stórum (sé stiga).

strá (stráða, stráðr), belægge, bedække med strå, *stráið bekkir, læg strå på bænkene! 117 (sml. pallstrá).

strauk, fort. af strjúka.

straumr ha., ström; *mækis s., sværdets ström 3: blod (sml. flóð).

strengja (gð), binde fast; s. heit, egl. göre et løfte fast 3: aflægge et højtideligt løfte (sml. heit, heitstrenging).

strengr ha. (-jar, sj. -s; -ir), 1) snor, tov (sml. festr), hoggva strengina, overhugge, kappe anker-tovene 94¹⁰; 2) stræng, bue-stræng.

striðligr to., fjendtlig, *striðlig kváma, fjendtligt besøg, fjendernes ankomst 127a.

strjúka (strauk, strukum, strokinn), stryge (e-t), s. blóð af sverði; s. um (of) e-t, stryge,

fare með händen hen over, Skrýmir strauk of vangann 4³.

stræti ik., 'stræde', gade.

strönd hu. (strandar; strandir og strendr), strand.

stúfr ha., stump.

stúlka hu., ung piqe, pige-barn (mods. sveinn; sml. mæri).

stund hu., 1) stund, tid (sml. hrið), hann dvalðisk þar skamma stund 88²², hann bað hann þar vera þeim stundum, sem hann vildi, så ofte (og længe) han havde lyst 79¹⁶; um stund, en tid lang; hf. flt. stundum som bio., stundum, undertiden. 2) en lille afstand, et (kort) stykke vej, stundar hrið, nogen afstand, 'et godt stykke' (vej) 39¹⁵.

stuttur to., kort; svara stutt, svare kort, vrantent.

styðja (studda, studdr), 1) støtte, s. sik e-u el. við e-t, støtte, læne sig på, til noget; også s. e-u, støtte (med) noget på noget (å e-t), hann studdi þar á stúfinum, støttede stumphen (af benet) derpå 104⁸; 2) støtte, understøtte, s. mál e-s, støtte ens tale, erklære sig enig deri 38²². — styðjask, støtte, læne sig på, til noget (e-u el. við e-t), *studdisk geirs skapti 130 a.

stýra (rð), styre (e-u).

stýri ik., 'styre', rór (= stjórn), sitja við s., sidde ved styret. — stýrishnakki ha., 'rór-nakken', den øverste del af roret, rorknappen.

stýrimaðr ha., 'styrmand' o: skibsfører (den, der fører og i reglen også ejer skibet, dets chef).

*stýrir ha., skibsstyrer (= stýrimaðr, skipsstjórnarmaðr).

styrkja (kð), 1) styrke, gøre stærk; 2) understøtte, hjælpe. — styrkjask, blive stærk, vinde styrke, komme sig (om en syg), s. at penningum o: bringe sine pengesager på fode igen 65¹⁹.

styrkr ha. (-s og -jar), 1) styrke; 2) hjælp, understøttelse 17²⁰.

stærri, stærstr, sé størr.

stöð hu. (-var; -var), 1) stade, plads (sml. þingstöð); opholdssted (især flt. stöðvar), *(þú) látt und stöðum hreina, du lå under renernes opholdssted (o: i jordhuset ude i skoven, hvor Sinfjötla opholdt sig med sin fader) 126 a. 2) skibsstade, ankerplads (sml. lægi).

stöpull ha. (hf. stöpli), tårn 63⁵ (om et sømærke).

stökkva (stökk, stukkum, stökkinn), 1) fare af sted, springe (både om personer og ting), *hann utan stökk endlangan sal 118 a, *stökk þat et mikla men Brisinga, det store Brisingesmykke sprang af (faldt ned fra brystet, som hævede sig i vrede) 116 a, *ór Elivágum stukku eitrdropar, faldt (dryppede) edderdråber 111 b, s. ór liði, gå af led 94³²; 2) vige, flygte (af skræk), stökkur fjöldi undan, mange flygter bort 21²³, stökk undan fólk, folkene veg forfærdede til side 22¹. — tf. stökkinn, besprængt, bestænket (sml. drifinn), *brynjur blóði stöknar, blodbestænkede 123 a.

stökkva (kð), jage af sted, drive bort, fordrive (med hf.), også s. i brott 82³⁰.

sú, hu. til så.

suðr bio., mod syd, syd på; ganga s., gå syd på (særlig om pilgrimsrejse til Rom).

suðrganga hu., rejse syd på (særlig pilgrimsrejse til Rom).

suðrætt hu., den sydlige himmeleegn, syd.

suðrænn to., 1) sydlig (om vinden). 2) sydlandsk, fra syden, *disir suðrænar, sydens diser o: valkyrjer 123 a (sml. norrænn).

súga (só og saug, sugum, soginn), suge.

sukku, fort. flt. af sökkva.

sullr ha. (-s; -ir), svulst, byld.

sumar ik. (hf. sumri), sommer.

sumarlangt bio. (egl. to. ik.), medens sommeren varer, hele

sommeren igennem (sml. náttlangt).

sumr to., nogen, en del (som no. og to.; sml. margr), etr hann suman hlut hjartans, en sumt hirðir hann, *han spiser en del af hjærtet, men noget gæmmer han* 26¹⁴, lét hann göra sumt af viðum, *noget (en del af hele anlæget) lod han gøre af træ* 65¹⁵; flt. sumir, somme, nogle, sumir — sumir, nogle — andre, allir aðrir skyldu sumir skjóta á hann, sumir hoggva til, (af) alle de andre skulde nogle skyde på ham, andre hugge til ham (alle de andre skulde dels..., dels...) 10⁴, 52¹¹.

sund ik., 1) sund, stræde. 2) svømning, hlaupa á s., springe i vandet og svømme.

sundr el. i sundr bio., sønder, itu.

sundra (að), søndre, sønderlemme.

sundrlauss to., 1) adsplittet, usammenhængende. 2) forskelligartet 24¹².

*sundvörðr ha., sundvogter (= stafnbúi 125 a).

sunnan bio., syd fra; fyrir s. (med gf.), syd for.

svá bio., 1) så (ved to. og bio. om graden), eigi er hann svá horskr, sem ek ætlaða, *så klog, som...* 26⁸, silkiskyrta Odds var svá traust, at ekki vápn festi á 32⁷, svá auðigr maðr sem þú ert (sé sem A, 1). 2) *således* (både om det foreg. og efterfølg.), svá gærði hann 92¹⁸, svá búit, svá gort (sé búinn og gorr), ekki hafa hér komit þeir menn, er mér þykkir fóthvatari en svá, *fodrappere end således (som du nu har vist dig) o: end du* 5²⁶ (sml. 44¹³, sé ván), var henni nú ok svá o: *det gik nu også således med hende* 95¹⁹, *svá es maðr, sás manngi ann, *således er (det med) den mand, hvem ingen elsker; hann mælti svá* 88¹⁵, þat skyldi svá reyna, *det skulde man erfare således, på*

følgende måde 12²⁰, ef hann kvæmi svá i færi at slá hann it þriðja hogg o: *hvis han kom i det tilfælde, fik lejlighed til* 3³². Ofte med følg. sem el. at: svá sem, a) *således som, svá er at segja, sem útrúligt mun þykkja, at...* 3¹³; þat skal svá bita járn sem klæði o: *lige så godt...* som 27⁹, hann hafði sverð svá gott, at svá beit brynju sem klæði 32⁸; *svá es auðr sem augabragð, *rigdommen er som (ligesom) öjets blink; b) efter som, efterhånden som* 7¹⁴, 50²⁰; c) *som om* (med forest. m., el. frems. m. af munu; sml. sem), lizk honum svá, sem ..., *det synes ham, som om* 6¹⁵⁻²⁴, 39¹⁷. svá at (i det ældste sprog også svát), a) *således at, svá fúysta ek eitri alla vega frá mér i brott, at...* 24²⁰, þeir kómu þar svá, at hann hafði áðr austr siglt o: *de kom der just, som han i forvejen var sejlet, kom der ikke, før end han allerede var sejlet* 45¹⁷; b) *så vidt som, *svát ek muna, så vidt jeg mindes* 126 a; c) *så at* (med frems. el. forest. m.) 2², 3¹⁵; d) *undert. = så er (ligesom at og er kan bruges i flæng, og ligesom svá også ellers ofte står i samme betydn. som det påpeg. sto.), *hvaðan máni of kom, svát (o: svá at = sás, sá es) ferra menn yfir, hvorfra mánen kom, som farer hen over menneskene* 110 b, 112 b. 3) *ligeledes, også, ok svá, og ligeledes* 5¹⁰, svá þat, *ligeledes det o: og endvidere* 46⁸, *ok svá et sama, *og ligeledes også* (overflødigt udtryk) 110 b²². 4) *så, derpá, gengu þeir norðr yfir hálsinn ok svá fram á Rastarkálf* 39⁵, 106¹⁹, *svá óx, unz ór varð jótunn (sé ór sl.). 5) *tjæner til at indskrænke el. formilde udtrykket) nogenlunde, omtrent, slikt svá o: noget lignende, mjök svá, så omtrent* (sé mjök).

svaf, fort. af sofa.

svalbrjóstaðr to., 'sval-

brystet, *koldhjærtet*, *kølig* (sml. *kaldrifjaðr*).

svalr to., *sval*, *kølig*.

svangr to., 1) **smækker* (om en hest), *svong* und *söðli*, *smækker* under *sadlen* 3: *smækker* med *sadel* på (om en hoppe) 126 b; 2) *slunken*, *udhungret*.

svara (að), *svare*; s. e-m, *svare en*, s. e-u, *svare på noget*, hann svarar því svá, svarer således derpå 41⁶; s. e-u, *svare* (med) *noget*, vita vil ek, hverju þú vill s. mér, hvad du vil svare mig 82¹⁰, s. öngu, egl. *svare* (med) *intet* 3: *ikke svare* 95⁴. s. fyrir e-n, *svare for en*, þátage sig *ansvaret for ens handlinger* 66¹⁰.

svardagi ha., *éd*, s. til þess, at..., *éd* þá, at.

**svarra* (að), *suse*, *bruse* 129 b.

svarteygr to., *sortöjet*.

svartr to., *sort*.

svásligr to., *mild*, *blid*, *behagelig*.

sváss to., (mest digt.) = *svásligr*.

svát = *svá* at, *sé svá*.

svefn ha., 1) *sövn*. 2) *dröm* 105^{11.12}.

sveinbarn ik., *drengebarn*, *dreng* (mods. *meybarn*).

sveinn ha., 1) *svend*, *karl*, *ung mand* (mods. *mær*); *dreng*, *drengebarn* (= *sveinbarn*) 76²⁹. 2) *tjæner* (sml. *kertas.*, *skutills.*).

sveinstauli ha., *smådreng*, *pusing*.

sveit hu., 1) *flok*, *skare*, *følge*. 2) *bygd*, *bygdelag*, *landdistrikt* (på Island).

sveita (tt), *svede*, især *midla*. *sveitask*, *svede*; tf. *sveittr* som to., *svedt*, *svedig*.

sveiti ha., 1) *sved*. 2) *blod* (især digt.).

svelga og (yngre) *svelgja* (*svalg*, *sulgum*, *sólgiinn*), *svælge*, *nedsvælge*, *sluge* (e-t el. e-u).

svelta (*svalt*, *sultum*, *soltinn*), 1) **dø*; *soltinn*, *død*, *verða* s. 3: *dø*. 2) *sulte*, *lide hunger*; *soltinn*, *sulten*, *udhungret*.

sverð ik., *sværd*. — *sverðsbrot* ik. flt., *stykker*, *stumper af et sværd* 19³⁵. — *sverðshogg* ik., *sværdhug*.

**sveviss* to., *træsk*, *underfundig* 126 a.

svíkja og (ældre) *svíkva* (*sveik*, *svikum*, *svikinn*), *svige*, *bedrage*, *forråde* (e-n), hafi þér illa svíkit mik, I har skammelig bedraget mig 96⁶.

svimma (*svamm*, *summun* el. *svam* 61²⁷, *svánum*, *summinn*), *svømme*.

svín ik., *svin*.

svinbeygja (gð), 'svinböje' (*böje en så dybt, at han roder som svinet i sølen*), *böje i støvet*.

svinnr (*sviðr*, sml. als.) to., *vís*, *klog*.

svipan hu., *hurtig bevægelse*, *fart*; *moment*, *øjeblik*.

svipr ha. (-s; -ir), 1) 'svip', *fart*; *øjeblik* (= *svipan*; sml. *bragð*), *s. einn vas þat, es ..., *det var kun et øjeblik, da...* 3: *i et nu* ('i et svip') 128 a. 2) *glimt*, *syn* (som *viser sig pludselig og hurtig forsvinder*), sjá *svip* e-s, *sé et glimt af en*. 3) *pludseligt og uventet tab*, *savn*, öllum frændum hans þótti mikill *svipr*, er hann fór i brott 101²⁵.

svipta (pt), *bevæge hurtig*, *rykke* og *lign.* (e-u); s. *seglum*, *rebe sejlene* (mods. *setja segl hæra*) 21²⁻³.

svipting hu. (-ar; -ar), *ryk*, *tag i brydning*, váru þær *sviptingar allharðar*, de tag var meget hårde 73³.

sýna (nd), *vise*, *fremvise*, s. e-m e-t, *vise en noget*, sýn honum annat (*sverð*), *vís ham det andet sværd* 86²⁷; s. e-t við e-n, *udvise noget mod en* 89³⁰ (sé under *einqrð*). — *sýnask*, 1) *vise sig*, *give sig til kende*. 2) *synes*, *forekomme* (sml. *þykkja*), *vaskligr sýndisk mér hann* 75³¹, *sýnisk honum nokkvat eptir sem ármaðrinn mælti fyrir honum*, *det synes ham nogenlunde efter som* (*overensstemmende med hvad*)

fogeden forestillede ham ∴ *han synes, at der er noget i det, som* 56³⁴, *svá sýndisk öllum, således syntes det alle, således mente alle* 95¹⁰; *sýnisk mér, sem* (med forest. m.), *det synes mig, som* om 20²; 3) *synes rigtigt, behage*, (sml. líka), *mun þér eigi sýnask þetta at láta göra* 76³⁵.

syngja og (ældre) *syngva* (song, sungum, sunginn), *syngja*; s. e-m lof (sé lof).

syni, synir, af sonr.

synja (að), *nægte*, s. e-m e-s, *nægte en noget* 82³³.

sýnn to., synlig, öjensynlig; ik. sýnt som bio., öjensynlig, tydelig, höjlig 82²⁷.

sýr hu. (sýr, gf. sú; sýr, ef. súa), *so; som tilnavn Sigurðr sýr* 54¹.

sýsla hu., syssel, forretning.

systir hu. (-ur; systr), *søster.*

— *systurson(r) ha., søstersøn* (flt. systursynir, en søsters sønner 101³³, men systrasynir, søstres sønner 80¹⁹; sml. konungssonr).

sæi, forest. fort. af sjá.

sæla hu., lykke, lyksalighed.

sæll to., lykkelig.

sællifr to., som lever et frydefuldt liv; vellystig.

sær (også *sjár, sjór*) *ha.* (-var; -var), *sø, hav.*

særa (rð), *såre.*

sæta (tt), 1) *lægge baghold for, lure på* (med hf.). 2) *have hensyn til, gå ud på, betyde* (e-u), *hvi* (hverju) *sætir þat* ∴ *hvad har det at betyde, hvad er grunden dertil?* s. stórtíðindum ∴ *være en vigtig begivenhed* 41⁹.

sæti ik., sæde.

sætt hu. (= sátt), *overenskomst, forlig, tók hann af þeim i s. börn þeira, i forlig* (som bod) *fik han af dem deres børn* 2⁶.

sætta (tt), *forlige*, s. e-n við e n, *forlige en med en, sættask, slutte forlig* (við e-n); *forlige sig med hinanden*, s. á e-t, *enes om noget* 56³⁶.

sækja (sæki, sótta, sóttir), 1) *søge, søge at få, hente, *of þat*

réðu, hvé þeir hamar of sætti, de rådslog om, hvorledes de skulde få hammeren igen 116 a, s. vatn, *hente vand* 104¹⁸, s. heil ráð at e-m, *søge gode råd hos en* 64¹⁹. 2) *søge, søge hen til, begive sig til* (med gf. el. absol.), s. á fund e-s (sé fundr); s. fram, *gå djærvt frem (i kampen)*, hann *sækir fram um merkin, går frem forbi mærkerne* 22¹; þá er landherrinn *sækir til* ∴ *når landets indbyggere går i kamp, går angrebsvis til værks* 22⁸; s. e-n at e-u, *henvende sig til en om noget*. 3) *søge en i fjendtlig hensigt, angribe; sækjask, angribe hinanden, kæmpe med hinanden* 103³⁵. 4) *sagsøge; forfølge en sag som sagsøger* (mods. verja).

sæmð hu. (ofte i flt.), *hæder, ære, með góðri s., i stor ære* 92³³; *oprejsning.*

sæmiliga bio., sømmelig; artig, belevent; ærefuldt, hæderlig.

sæmiligr to., sømmelig; artig, beleven; ærefuld, hæderlig; anselig, kostbar.

sæmr to. (sjælden undt. i højere og højeste gr. sæmri, sæmstr), *sømmelig, passende* 126 b³⁶, þat mun öllum sæmst þykkja, *det vil alle finde mest passende* 61¹².

sænskr to., svensk.

söðla (að), *sadle.*

söðull ha. (hf. söðli), *sadel.*

sögn hu., udsagn, beretning, fortælling (sml. saga), er þat flestra manna s., at..., *de flestes beretning går ud på, at...* 73², 95¹⁷; *efterretning* 38¹.

sögur, flt. af saga.

sök hu. (sakar; -ar og -ir), 1) *sag, retssag, anklage; hon fann þat til saka, fandt det som grund til anklage* ∴ *brugte det som påskud* 45³. 2) *sag, grund, årsag, var þessi sök til, er...*, dette var grunden til, at... 37²⁰, af þessi sök, af denne grund 36³⁵, fyrir þá sök, af den grund 14¹¹; *of sakar þínar, for din skyld 126 a; (fyrir) sakar

(sákir) el. sákum með ef., a) *pá grund af, for — skyld*; b) *i henseende til* (sé under tilföng).
 sóm, hu. af samr.
 söngr ha. (-s; -var og -ar), sang.

sökkva (sökk, sukkum, sökkinn), *synke*.
 sökkva (kö), *sænke*.
 sora, fort. af sa.

T

-t, nægt. part., sé -a.
 tafl ik., *tafl, brætspil*.
 taka (tók, tekinn), *tage* (sml. nema). A. með gf. 1) *tage* (med *hånden*), *fatte, gribe*, hann tók skjöld sinn ok sverð ok barðisk 51²⁵, tak boga minn 51²², tók smalamaðr hest Gunnlaugs 81⁸, hann tók þar ór mörq sverð, *fremtog* 51³⁴; þeir tóku karl á skip sin, *tog ham om bord* 21¹⁹; (absol.) t. i hönd e-m, *tage en i hånden*, t. i hár e-m, *tage en i håret* 54¹³, hann tók upp i kanpinn konunginum ok hnykði 54¹⁴, *taka niðr hendi, række ned med hånden* 51³⁵. Overført: a) *tage, gribe til, taka ráð, tage, fatte en beslutning* (= t. e-t til ráðs, *gribe til en udvej* 65³⁴). b) *tage, optage, opfatte noget i en vis mening* (sml. B. 2), heiptyrði tekr þú hvatvetna þat, er ek mæli, *alt hvad jeg siger, opfatter du som hadefulde ord* 24⁴. 2) *gribe, pågribe, fange*, t. e-n höndum (= handtaka) 18⁶, 52³⁴, *taka e-n, gribe en* 13¹⁴, 84³³, var Loki tekiinn gríðalaus 14¹²; t. fiska, *fange fisk* 13²³. 3) *tage i besiddelse, overtage*, t. arf, t. ríki o: *tiltræde regeringen*; *antage*, t. trú. 4) *tage, skaffe en noget* (sml. fá 4—5), t. sér (e-m) far el. fari, *tage (tinge) sig (én) skibslejlighed*, hon tók Þorvarði fari ok vist of haf 77¹⁶. 5) *modtage, få, erholde*, (sml. fá 2 og þiggja), t. veizlu (sé veizla), t. e-t af e-m, *få noget af en*; t. e-t við e-u, *få noget (til gengæld) for noget* (sé við); t. sótt o: *blive syg*. 6) *ná, røre ved, berøre, vansk*

honum varliga lengðin til, at jörðina tæki sporðr ok höfuð, at hale og hoved kunde nå, røre ved jorden 9⁹, tók alt i sjá ofan, *náde helt ned i vandet* 48¹⁶; særlig *ná et sted, lande*, t. land, *lande* (sml. nema land under nema), t. Noreg, *lande ved (i) Norge*. 7) *tage fat på, begynde*, t. annat mál, *begynde (give sig til) at tale om noget andet*, t. tal með sér (sé tal), t. skeið (sé skeið); tóku þeir ok gerðu sér net, (som på dansk) *de tog og gjorde sig et næt o: gav sig til at lave et næt* 13²⁴, *taka þeir nú síðan ok drekka erfit* 44³¹; (med navnef.) *'tage til', give sig til, begynde* (sml. nema 3), t. at drekka, *give sig til, begynde at drikke* 61⁷. *takask, gå for sig, finde sted, begynde, teksk þar en harðasta orrosta með þeim, der står (leveres) det hårdeste slag mellem dem* 21³¹, *skyldu þau ráðtakask um vetrinn, det bryllup skulde stå (holdes) om vinteren*. B. með hf., *tage imod* (= taka við): 1) *modtage en (kommende) på en el. anden måde*, t. e-m vel, illa, *modtage en godt, slet*; 2) *optage noget på en el. anden måde*, t. e-u vel, illa, *optage noget godt, ilde*, hann tekr vel hans máli (sé mál), hann tók því seinliga (sé seinliga). — Med fho. og bio.: t. á e-u, *tage på, røre ved*, tók hann fingri sínum á, *tog derpå, rørte derved med sin finger* 25²⁷; t. (vel, illa o. s. v.) á e-u, *optage noget, ytre sig om noget på en el. anden måde*. t. af, 1) t. e-t

af (e-u), *tage* noget bort fra et sted, *borttage*, hann tók hornit af munni sér, *tog* hornet fra munden; t. e-t af e-m, *tage* noget fra en, *fratage*, *berøve* en noget; (absol. og upers.) tók af skjaldar-sporðinn 3: *spidsen af skjoldet blev hugget af* 27³¹. þá tók af veðrit 3: *da tog uvejret af, lagde sig* 21¹⁹; 2) t. e-t af, *afskaffe*, *ophæve* (en skik, lov), (upers.) var þat i lög sett, at af skyldi taka hólmgöngur (gf.), at *holmgangene skulde ophæves* 100⁵. 3) t. e-t af, *vælge*, þann (neml. kost) ætla ek yðr betra af at taka, *det (vilkår) mener jeg er bedst for eder at vælge.* t. e-t eptir, *få som gengæld, betaling*, taka menn þar stórfé e., *derved får man mange penge, store indtægter* 64³⁶. t. e-t i sundr, *skære itu*, (upers.) tók i sundr (ullarlagð), *den gik itu, blev skåren over* 20⁷. t. til e-s, 1) *tage fat i, gribe efter*, t. til hans, *tage fat i, gribe ham* 10²⁸; 2) *tage, gribe til noget for at gøre brug deraf* 43²; t. til ráða (sé ráð); 3) *tage fat på, give sig i færd med, begynde på*, t. til starfs, *til glimu, tage fat på arbejdet, brydekampen, give sig til at brydes*; t. til orða, *tage til orde*; nú er þar til (máls) at taka, at..., *nu kan man atter optage tråden i fortællingen der, hvor..., vende tilbage til det, at..., til mun verða tekit, þótt síðar sé, der vil blive taget fat derpá 3: vi vil nok komme tilbage dertil, selv om det sker senere* 91¹⁰; 4) t. e-t t., *indlade sig på noget, vælge*, helst vill hann þat taka til, at..., *påtage sig at* 6¹; 5) *takask til, gå, föje sig på en vis måde* (sé under litill). t. e-t upp, 1) *tage op*, hann tók upp hanzka sinn, *tog sin handske op* 2³⁶; 2) *skaffe til veje* 71¹⁷; 3) *tage fat på, slå ind på, vælge*, t. upp stafkarls stig (sé stafkarl). t. við, *tage imod*: 1) t. (vel) við e-m, *modtage en (godt)*; 2) t. við e-u,

tage imod, overtage, hann hafði nýtekit við föðurleifð sinni (sé nýtekin); *antage*, t. við trú, *antage troen, lade sig døbe* 66²², t. við kristni, *antage kristendommen* 66¹⁸.

tal ik., 1) *tale*, ekki fór þetta tal leynt (sé fara 2); 2) *samtale* (sml. mál 2), *taka tal með sér, give sig til at tale sammen* 90¹⁶, vera á tali, eiga tal við e-n, *tale med en* 66²⁵, 68⁸, *ganga til tals við e-n, gå hen og tale med en* 96³¹. 3) *optælling* (sml. ættartal, slægtregister, o. s. v.); 4) *tal, antal, vita töl á, kende tallet på noget* 22¹⁰.

tala hu., *tale*, *vill þú tölulengri, *ønsker du en længere tale* (3: *at jeg skal fortsætte*)? 126 b.

tala (að), 1) *tale, sige, ytre* (sml. mæla, ræða); *fremsætte, udvikle mundtlig*, hvat er vit skulum tala, em ek myklu sléttorðari, *i henseende til alt, hvad vi skal fremsætte mundtlig, har jeg ordet langt mere i min magt* 62¹⁰; 2) *samtale*, t. við e-n, *tale med en* 43¹²; t. e-t, *tale om noget, tölum þetta ei lengr, lad os ikke længer tale derom* 91¹⁰, t. e-t við e-n, *tale med en om noget* 67⁹; *talask við, tales ved, tale sammen* 19²⁹.

talða, taliðr, af telja.

tálma (að), *hindre*, hepta þat eða t. 57¹⁴.

tár ik., *tåre*.

targa hu., (*mindre*) skjold.

taugreptr to. (egl. fort. tf.), egl. *med rafter, sparrer af tov* 3: *hvis tagværk holdes sammen med tov*, t. salr, *et hus, hvis tag (består af vidjer, fletværk, der) holdes sammen med tov* 3: *en fletværkshytte, en ussel, fattig hytte* 134 a.

taumr ha., *tömme*, (ofte i flt.) hon hafði höggorm at taumum, *havde (brugte) en hugorm til tömme* 11¹⁸, *taka i tauma hesti, gribe en hest i tömmen* 26²⁴.

teinn ha., 1) 'tén', *planteskud, stængel* (sml. Mistilteinn, viðar-

teinungr). 2) *spid* (til at stege på).

teiti hu., *lystighed*, *morskab*.

teitr to., *glad*, *lystig*.

tekinn, fort. tf. af *taka*.

telja (talða, taliðr og talðr), 1) *tælle*, *opregne*, *regne*. 2) *sige*, *fremføre*. — Med fho.: t. at e-u, *ytre misfornøjelse med*, *påtale* 37²⁰. t. fyrir e-m, *gøre en forestillinger*, *søge at overtale en* (sml. fortölur). *teljask undan*, *undslå sig*.

tengðir hu. flt., (slægtskabs)-forbindelse, *slægtskab*, *svogerskab* 45³⁰.

tengja (gð), *forbinde*, *binde sammen*, *sammenføje*, t. skip, *binde skibene sammen* (i et søslag).

tengsl ik. flt., *bånd*, *tov*, *hvor-med skibene bindes sammen under slaget*.

teygja (gð), 1) *række*, *strække*; 2) *trække*, *t. *tíkr* at *solli* (sé *sollr*); 3) *lokke*.

tið hu., 1) *tid* (sml. *hrið*, *stund*, *timi*). 2) *time*. 3) (især flt.) *kirkelig gudstjeneste*.

tiða (dd), *mest digt.*, *upers.* e-n *tiðir*, *en har lyst til* 57³⁴, 108 a.

tiðindi ik. flt., *tidende*, *nyheder*; *begivenhed*, *tildragelse* (især *vigtig*, *mærkelig*), *spyrja tiðinda*, *spørge om nyt*, *spyrja tiðindi um langan veg*, *spørge nyt langvejs fra*, **segja löngr tiðindi* 3: *fortælle*, *hvad der er hændet på en lang rejse* 115 b; þessu næst *urðu þau tiðindi*, er..., *indtraf den begivenhed* 80²⁶. — *tiðindalauss* to., *uden mærkelige tildragelser*, *var alt kyrt ok tiðindalaust um vetrinn*, *alt var roligt*, *og der forefaldt ikke noget mærkeligt*, *alt løb stille og roligt af* 98¹⁴.

tiðr to., 1) *gængs*, *brugelig*, *almindelig*, *þat er titt*, *at ...*, *det er skik og brug*, *at ...* 35⁶, *sem þá var titt konungasonum*, *som det den gang var skik og brug for kongesønner* 16³. 2)

hvad der er på færde, *foregår*, *sagði hverr qðrum*, *hvat titt var*, *hvad der var på færde* 39¹², *titt er um e-n*, *det står sig på en vis måde med en*, *hvat er titt um þik* 3: *hvorledes forholder det sig med dig*, *hvorledes går det dig?* 3) *hvad man har lyst til*, *kær*, *magtpåliggende*, *mér er titt til e-s*, *jeg har lyst til noget*. — Ik. *titt som bio.*, 1) *tit*, *ofte*. 2) *hurtig*, *eta titt* 3: *æde rapt*, *grådig*; *sem tíðast*, *så hurtig som muligt*.

**tiggi* og *tyggi* ha. (-ja), *fyrste*.

tiginn (ældre *tiginn*) to., *for-nem*, *af høj rang* (særlig om konger og jarler).

tign (ældre *tign*) hu., *høj værdighed*, *rang*. — *tignar-klæði* ik. flt., *stadsklæder*, *høj-tidsdragt*.

tigr (også *tegr*, *tøgr*; *tugr*, *togr*) ha. (-ar; -ir, gf. -u), *antal af ti*, *bruges til at danne tallene fra 30—90*; *með sex tigu manna*, *med 60 mand* 94⁹.

tiguligr to., *anselig* (af *ud-seende*).

tik hu. (-ar og *tíkr*; *tíkr*), *hunhund*, *tævehund*.

til, I. fho. med ef., *til*. a) om stedet (om en bevæg. el. retning) *til* (mods. *frá*, *af*; sml. at B, a, 2), *koma til lands*, *komme til*, *ná land* 2¹¹, *koma þeir til eins búanda* 1³, **nú emk af göngu kominn til þinna sala* 109 a, *ganga til e-s*, *gå hen til en* 3²⁵, 96¹⁴, *fara til Noregs*, *til Danmerkr* 55^{20.21}, **reið hann niðr þaðan niðr heima til* 119 a, *váru hafrar bornir til ketils* 1⁵, *þar til er*, *derhen*, *hvor* (sé *þar*), *alt til hafs-ins*, *lige til havet* 2¹⁰; *gripa til oxar*, *gribe til øksen* 84²², *höggva til e-s*, *hugge efter en* 27³⁰, *leggja til hjarta e-m* 22³²; *til hægri handar* (sé *hönd* 2). (Mærk uden til: **gengu þeir fagra Freyju túna*, *sé ganga* 1 og sml. anm. til s. 87¹⁶). b) om tiden (tidsgrænsen), *til myrkrs* (sé *myrkr*).

til ens eina dags 25¹, til þess er, *indtil*, þar til er, *indtil* (sé þar). c) om andre forhold: 1) *til* (i mange forbindelser med udso., hvor forestillingen om bevæg. el. retning ligger til grund), leita sér til náttstaðar 2¹⁶, skora e-m til hólms (sé skora), *vísa e-m valstefnu til (sé vísa), mæla til e-s, *sige til en*, göra vel til e-s, *göre vel mod en*. 2) om det, hvortil noget tjæner: orlof til brottferðar 93⁶, til hlífðar, til værn 31²⁴, finna e-t til saka (sé sök 1), taka e-t til ráðs (sé taka); var kastat öllu því, er til vápna var, *der blev kastet med alt, hvad der kunde bruges som våben* 50³⁸. 3) om grund el. anledning: bera til e-s (sé bera til), e-t gengr e-m til e-s (sé ganga til), verða til nýlundu (sé nýlunda). 4) om hensigt: riða til kvánboena út til Borgar, *ride på frieri til Borg* 83¹, búask til e-s (sé búask), göra e-t til ágætis sér (sé ágæti), brjóta legg til mergjar (sé brjóta), þeir hljópu upp á borðin, til þess at ná at drepa fólkit, *de sprang op på skibsbordene i den hensigt at . . .* 51², til þess at, *for at*. 5) i henseende til, med hensyn til, er fyrst eru talðir til alls frama, *som regnes først (nævnes som de første) i henseende til al berømmelse (når talen er om berømte mænd)* 17¹⁴, til vista var eigi gott, i henseende til (at finde) et sted, hvor de kunde opholde sig, *var det slet bevendt, det var vanskeligt at finde et sted, hvor de kunde søge tilhold (for natten)* 2¹⁵ (sml. góðr, illr), fær til e-s, *dygtig til noget*; sem siðr er til Rómferla, *som det er skik og brug med hensyn til (for) pilegrimme* 58⁸; til handa e-m (sé hönd). d) Ofte absolut uden styrelse: koma til, *komme til (stede)*, indfinde sig, ganga t. 7²¹, fá til, *skaffe til (veje)*, hverja vél æsir mundu til finna, at . . ., *finde på, for at . . .*

13¹⁴, brast sverðit, er til var höggvit af miklu afli, *da der blev hugget til med stor kraft* 99²⁶ (sé for øvrigt under de enkelte udso.). Med navnef.: vél til at taka fiska 13²³.

II. bio., forstærk. ved to. og bio. (sml. of), *for, alt for; særdeles, eigi til mikit, ikke for meget (ikke særdeles meget)* 6¹⁶, *æva til snotr, *ikke for klog* 133 a³; ligeså heldr til, helzt til (helzti, sé heldr), *alt for*.

til fallinn, til farinn, sé falla, fara.

tilföng ik. flt., *hvad der udkræves, må skaffes til veje til noget, forråd, midler* (sml. föng under fang), bæði fyrir tilfanga sakir ok fjölmennis o: *både i henseende til anretningen og gæsternes antal* 42²⁰.

tilgerning (-gørning) hu. og tilgerningr (-gørningr) ha., *gærning, hvormed man forskylder noget, fyrir øngvar tilgørningar o: uden nogen anledning* 70¹².

tilkváma hu., *ankomst* (sml. útkváma).

tillag ik. (oftest i flt.), *hvad man yder en (både i gærning og ord, sml. leggja til): hjælp, bidrag; råd, hann þakkaði honum fyrir sin tillög, for hans gode hjælp (hvorved der både sigtes til det gode råd og til pengehjælpen)* 65⁴.

tilvisan og -un hu., *anvisning*.

timbr ik., 1) *tømmer*. 2) *bundt med et antal af 40 skind* 67¹⁷⁻¹⁸.

timi ha., 1) *tid* (sml. tíð, stund), i þann tíma, *på den tid*. 2) *gang* (sml. sinnu B), einn (einum) tíma, *engang*; i annan tíma, (for) *anden gang, på ny*.

tirr ha. (-ar, sj. -s; uden flt.), *hæder, berømmelse* (sml. orðstirr), — *tirarlauss to., *uden hæder, hæderløs*.

titt, ik. af tíðr.

tiu talo., *ti*.

tiundi ordenst., *tiende*.

*tívi ha., *gud*, mest flt. *tívar*, *guder*.

tjá (té, téða, téðr, ik. tét; yngre også tjá, tjáða, tjáðr), 1) 'tē, vise, fremvise; fremstille, t. mål fyrir e-m, fremsætte en sag for en 68°. 2) (senere ved sammenblanding med tjóa, týja) nytte.

tjald ik., *telt*. Telte opsloges ikke blot på landjorden (landtjald), men også på skibene, især når de lå i havn (sml. stafntjald), reka af tjöld, nedtage (de på skibene opsatte) telte (når slaget skulde begynde), *bregða stafntjöldum af (sé bregða af).

tjóa (að), = týja.

tjúga hu., *kløftet redskab, fork* (sml. heytjúga, 'høtyv'). — tjúguskegg ik., tilnavn til den danske kong Sveinn, *kløftet skæg*.

tjörn hu., *lille sø, kær*.

*toginn, fort. tf. af et tabt stærkt udso., *dragen* (især om det dragne sværd), sverð of togin 130 a.

tók, fort. af taka.

tólf talo., *tolv*.

tólfti ordenst., *tolvte*.

tollr ha., *told, afgift*.

tóm ik., *god tid* (til at gøre noget), *stunder*.

tor-, uadskillelig part., *vanskelig* (mods. auð-): *torveldligr* (og -velligr), *vanskelig, besværslig at komme til rette med*.

tráðu, fort. flt. af troða.

trana hu. og trani ha., *trane*; som skibsnavn 48⁴.

trauðr to., *uvillig*; ik. trautt som bio., *næppe*.

traust ik., 1) *det, hvorpå man kan forlade sig, hjælp, bistand*. 2) *tillid, fortrøstning, með trausti* ∴ *tillidsfuldt* 19¹⁸.

traustr to., *trofast, pålidelig; stærk, solid*.

tré ik., 1) *træ (arbor)*; 2) *træ, træstykke (lignum)*; 3) *mast (= siglutré)*.

*treðja (tradda, traddr), *træde*

på, (findes kun enkelte gange i fort. og tf. = troða), *trøddusk torgur, skjolde trådtes under fødder* 129 b (sml. anm.).

tregi ha., *sorg*.

tréspánn ha. (spánnar, hf. spæni; spænir, gf. spánu), *træspån* 54²¹.

troða (trøð el. treð, trað, tráðum, troðinn; sml. treðja), 1) *træde på, betræde*, t. stafkarls stig (sé stafkarl). 2) *stoppe fuld, proppe*, þeir tráðu upp otrbelginn, *de stoppede odderbælgen fuld* (med guld) 18²⁸.

trog ik., *trug*.

tros ik., *affald, kvas*.

trúa hu. (ef. trú), 1) *tro, overbevisning*; som forsikringsudtryk: þat veit trúa min, at aldri hefðir þú i hana komit, egl. *det véd min tro, at du aldrig var kommen ind i den (borgen)* ∴ *det kan jeg forsikre, at du . . . , du var 'min tro' aldrig kommen ind i den* 8^{17.36}; 2) *tro (i religiøs betyd.)*, særlig den kristne tro, taka við trú (sé taka við).

trúa (trúi, trúða, trúat), 1) *tro, være overbevist om, ansé for sandt*, þá varð þat undr, er ek munda eigi trúa, at vera mætti 9¹; 2) *tro på, have tillid til* (med hf.), t. e-m vel, illa, *have god, dårlig tro til en* 135 a, trúir þú þeim allvel, *tror du fuldt og fast på dem?* 16⁷, ek trúi betr skyrtu minni en brynju þinni, *jeg har større tillid til, stoler bedre på* 31²³; eigi trúi ek honum nú, at hann vinni leikinn, *ikke tiltror jeg ham nu, at . . .* 5³⁰.

trygð hu. (mest flt. trygðir), *trokabsløfte; tryghed, sikkerhed*, der tilsiges en ved et højtidelig sluttet forlig o. s. v., svikja e-n i trygðum ∴ *svige en, efter at man har tilsagt ham sikkerhed, svige ham mod tro og love* 106³.

tryggr to. (gf. -van), 1) *trofast, pålidelig*. 2) *tryg, sikker*.

trøð hu., *indhegning, særlig indhegnet jordstykke, hvor kvæget*

*samles, indelukke, fold; *auð trøð* (sé auðr).

trøddusk, af treðja.

*tún ik., 1) det af en gårds bygninger indesluttede rum, gårdsplads, gård (sml. garðr 2), *Óðins túnum i 112 b. 2) (på Island) den indhegnede og dyrkede mark omkring en gård, hjemmemark.*

tunga hu., 1) tunge; 2) tunge-mål, sprog, kunna, mæla margar tungur, kunne, tale mange sprog; dōnsk t., den danske tunge o: det gamle nordiske sprog, á danska tungu o: så vidt den danske tunge nåede, i de nordiske lande 28²².

**túnhlið ik., gårdens port, borgport 127 a.*

tuttugu talo., tyve.

tveir talo. (tvær, tvau), to, også de to, bægge, báðir tveir, bægge to, tveir saman, bægge sammen 80³⁵, 81³⁰; tveim höndum, med bægge hænder, tveim megin Slésvíkr, på bægge sider af S. 65¹³.

tvíburi ha. (mest i flt.), tvilling.

týja (týða el. tēja, tæða; også tjó a, tjóaða; senere ofte sammenblandet med tjá), hjælpe, understøtte (med hf.); nytte, ekki týr (håndskr. tjár) at keyra, det nytter ikke at drive den frem 26²⁵, ekki tjóar nú þetta at tala lengr at sinni, det nytter ikke at tale mere herom nu for tiden 92¹⁰.

týna (nd), 1) miste, tabe (e-u). 2) ødelægge (e-u).

*typpa (pð), sætte top på, danne i form af en top, *t. of höfuð o: binde et sæt om hovedet på en 116 b, 117 a.*

tœka, forest. fort. af taka.

tœma (mð), tømme, gøre tom, ledig; tœmask, blive ledig, arfr tœmisk e-m, egl. en arv bliver ledig for en (ved arveladerens død) o: tilfalder ham 80³³.

tölu sé tala.

tönn hu. (tannar; tenn, ældre tennr og teðr), tand.

**tötrughypja no. el. to., hu., som er klædt i laser, pjaltekvind.*

U.

ú- el. ó-, nægt. forstav., u-. (I de ældste håndskr. bruges næsten altid ó-, der også er den nyisl. form; senere veksler det med ú-, som en tid lang var den alm. form): úauðigr to., ubemidlet, fattig. — úbundinn to. (fort. tf.), ubunden, løs (løst af lænker) 131. — údrængiliga bio., på en måde, som ikke sømmer sig for en brav mand, uhæderlig. — údæll to., vanskelig at komme til rette med, besværslig (sé under brjóst). — úfagr to., hæsli, styg, úfagrt kvæði o: ikke formskönt. — úframmar bio. i højere gr., længere tilbage; ringere. — úfriðr ha., ufred, krig; úfriðarmaðr

*ha., 'ufredsmand', mand, som bringer ufred. — úføera hu., 1) uvejsomt sted, uføre. 2) forlegenhed, ulykke. — úføerr to., 1) 'ufør', ikke i stand til at fare, rejse 95¹¹; udygtig. 2) ufremkommelig (sml. føerr). — úgagn ik., skade, ulykke. — úgóðr to., slem, slet, dårlig, *hraðinælt tunga opt sér ógótt of gelr, noget slemt, fortræd, ulykke. — úgryn timer hu. el. ik., egl. bundløshed, uhyre mængde, ú. hers o: en utallig hær 45²⁰. — úgør la (-gerla) bio., ikke tydelig, ikke nøje 93¹⁸. — úhapp ik., ulykke. — újafnlig to., ulige. — úkunnigr to., ubekendt. — úkunnr to., ubekendt, frem-*

med. — úlikr (ældre úglikr) to., *ulig*. — úmagi ha., *person, som ikke kan sørge for sig selv* (om börn, oldinge, syge, fattige o. s. v.), *hjælpeløs, umyndig*. — úmegð hu., 1) *den tilstand at være úmagi*. 2) *hjælpeløse personer* (koll.), om uforsørgede börn 76³¹. — úmerkiligr to., *ikke mærkelig, ikke værd at lægge mærke til, uden betydning*. — úmæltr to. (fort. lf.), *usagt*. — *úneiss to., *som ikke behøver at skamme sig, udmærket, kæk, tapper*, konir óneisir, *kække mænd* 124 a, ek hefi Hqðbrodd kveðinn konung óneisan sem kattar son, *jeg har kaldt H. en tapper konge som en kattesøn* 3: *fejg, uvirksom som huskatten, der ligger bag ovnen* (? Volsunga saga har krákuungi, 'krageunge', i steden for kattar sonr) 123 b. — únýtr to., *unyttig*. — úráð ik., 'uråd', *dårligt råd, beslutning el. foretagende*. — úráðinn to., (fort. lf.), *som ikke kan bestemme sig til, hvad han vil gøre, ubestemt, vankelmodig* 82¹⁶, 83³⁻¹⁸. — úrðskr to., *ikke rask, kæk, ei úrðskvari en, ikke mindre rask, dygtig end* 93³⁰. — úsannr to., 1) *usand*. 2) *uskyldig i noget* (at e-u). — úskap ik., 1) *fjendtligt sindelag, uvilje*. 2) *flt. úskop, hård, ublid skæbne, vanskæbne* 26¹¹. — úsnjallr to., 1) *fejg, modløs, *ósnjallr maðr hyggskmunu ey lifa, ef hann við vig varask, ræd mand* (den mand, der er bange for sit liv) *tror at skulle leve evig, når han varer sig for kamp* 133 a, *ó. maðr uggir holvetna, *modløs mand frygter alt* (finder grund til ængstelse i alt). 2) 'usnild', *uforstandig*. — úsnotr to., *uklog, uforstandig*. — ústerkligr to., *svag, kraftløs af udseende, eigi ústerkligr en, ikke mindre stærk, kraftig end* 7²¹. — úsvinnr (úsviðr) to., *uklog, uforstandig*. — úsælligr to., *ussel, elendig af udseende* 58².

— úsætt (og úsátt) hu., *uenighed, tvist*. — úsæmð hu., *beskæmmelse, vanære, fara mikla ú.* (sé fara). — útrauðr to., *villig til, ivrig efter* (med ef.), *ú. gamans, *ivrig efter kamp* 33⁴. — útrúligr to., *utrolig*. — útrúr to., *utro, troløs*. — úvanr to., *uvant til* (e-u). — úvarliga bio., *uvarlig, ufor-sigtig*. — úvigr to., 1) *ukampdygtig*. 2) *som det ikke nytter at kæmpe med* (på grund af dens overmagt), ú. herr 3: *uimodståelig*. — úvingjarnliga bio., *uvenskabelig*. — úvinr (úvin) ha., *uven* (sé vinr). — úviss to., 1) 'úvís', *uforstandig*. 2) *uvis, usikker*. — úvit ik., *bevidstløshed, afmagt, ljósta e-n i ú., slå en, så han taber bevidstheden* 81⁵, falla i ú. 3: *be-svime*. — úvittr to., *uforstandig*. — úvæginr to., *som ikke giver efter, stridig, trodsig, egensindig, við alt ú., stridig, trodsig i alt* 78³¹. — úþekð hu., *mishag, uvilje, uvenskab, leggja ú. til e-s, blive hadefuld på en* 70². — úþinsliga bio., *på en måde, som ikke ligner dig, som er upas-sende, uværdig for dig* 76³⁴. — úcæðri, to. i højere gr., *lavere i rang, ringere, uanseligere, ú. bekr* (sé under qndvegi).

ugga (uggi, ugða), *frygte, være bange for* (e-t), *uggi eigi þú Ísungs bana, *frygt du ej for I.s bane* 123 b.

*úlfið (3: úlfhið) ik., 'ulvehi', *ulvehjem* 123 a (om den vilde bjærgegn, hvor slaget havde stået).

úlfr ha., *ulv*, (ordspr.) þar er mér úlfsins ván, *er ek eyrun sá, der har jeg grund til at vente ulven, hvor jeg så dens øren* 26⁶.

ull hu. (hf. -u), *uld*. — ullarlagðr ha., *uldtot*.

ullserkr ha., 'uldsærk' (tilnavn).

um (ældre umb), fho. med gf., sj. hf. (sml. of, som efter-

hånden fortrænges af um), *om*. a) om stedet 1) *om*, *omkring*, *lykkja um meðalkafla* 86³¹; 2) *over*, *hen over*, *igennem*, *um mitt skipit* 3: *midtskibs* 52⁵, *hann hafði goðorð suðr þar um nesin, rundt omkring på næssene der syd på* 80⁸, *herjuðu víða um Suðreyjar ok Skotlandsfjörðu, vídt omkring på Syderøerne og Skotlandsfjordene* 102⁵, *vist um haf, over havet* 77¹³ (= *vist of haf* 77¹⁶), *um langan veg, að lang vej* 3: *langvejs fra*; 3) *forbi*, *för þá sögn hit efra um Eið ok norðr um Mæri* 38¹ (sé under fara). b) om tiden (om varighed), *om*, *i løbet af*, *um daginn, i løbet af dagen* 51¹⁸, *um nóttina, om natten, i løbet af natten* 103³, *um stund, hrið, en tíð lang, nogen tíð* 100²⁵, 107⁷, *um þína daga, i din levetíð* 24³³; (om tidspunktet) *om*, *ved*, *um kveldit, om aftenen, ved aftens tíð* 82³⁶, 102³⁶ (= *at kveldi* 1³, 103¹), *um morgininn, nóttina, om morgenen, natten* 103⁴⁻⁶; *um sinn, én gang* (sé *sinn*), *um síðir, omsíðer* (sé *síð*). c) om andre forhold: 1) *om* (i flere forb., hvor den stedlige betyd. tydelig ligger til grund): *sitja um borg, belejre en by, sitja um e-n, sidde på lur efter, efterstræbe en; margir váru þar um einn, der var mange om én* 72³³; 2) *forbi*, *um fram*, (egl. *frem forbi* 3:) *fremfor* (sé *fram*). 3) *om*, *angående*, *med hensyn til* (i en mængde udtryk for at betegne genstanden for en handling o. s. v.), *ræða, tala um e-t, tale om noget, svara e-m um e-t, svare en angående noget* 82¹⁰, *yrkja kvæði um e-n, digte et kvad om (til ære for) en* 85¹⁵ (sé videre under de enkelte med *um* forbundne ord); 4) *med* (*hensyn til*), *i henseende til*, *i*, *hversu för um sundit með okkr, hvorledes det gik med (hensyn til) svømningen mellem os* 61²⁶, *ef þú gerir eigi meira af þér um*

aðra leika, en mér lízk, sem um þenna mun vera, hvis du ikke viser dig dygtigere i andre lege, end det synes mig i denne (egl. *som det monne være, forholde sig med hensyn til denne*) 6³¹, *vel at sér búinn um e-t, dygtig i noget, afreksmaðr um vöxt eða afl, kæmpekarl i störrelse eller styrke* 74⁸, *hófsmaðr um alla hluti* 74⁵; 5) *for*, *på grund af*, *kunna e-n um e-t* (sé *kunna*). d) Absolut uden styrelse: *þú munt at raun um komask, hversu eptir gengr, du vil nok komme til erfaring om, hvorledes . . .* (sml. *komask*).

umbráð ik., = *umráð*.

um fram, *umfram* sé *fram*.

umhverfis (ældre *umbhverfis*), *fho. með gf. og bio, rundt omkring*.

umliðinn sé *liða*.

umráð (ældre *umbráð*) ik., *råd, vejledning, með umbráði e-s, með ens bistand* 55⁸.

um síðir sé *síð*.

umsjá hu. (ef. -*sja*), *omsorg*.

una (*uni*, *unða*, *unat*), *være tilfreds med* (e-u el. við e-t), *u. lífi 3: *glæde sig ved, nyde livet* 128 b, *ek því aldri *unða ráði, jeg var (falte mig) aldrig tilfreds med den stilling* 33³⁰, u. *vel, være veltilfreds med, hvárir-tveggju unðu vel við þat, en heit Noregsmenn, bægge parter var veltilfredse dermed, men bedst Nordmændene* 89²⁶, u. *illa, være utilfreds med, þeir unðu illa sínum hlut, við sína ferð* 35⁷⁶, 40²⁵, *þeir unðu við et versta, de var meget ilde tilfredse dermed* 44³⁰, *Hermundr unði lítt eptir Gunnlaug, fálte sig kun lídet tilfreds, var meget bedrøvet efter G.s død* 106¹⁴.

unað ik. og *unaðr* ha. (-ar), *lyst; lyksalighed*. — *unaðsbót* hu., *glæde, at þá sé skomm u. at yðvarri sömð, at glæden over din hæder (værdighed) vil være kort, du vil have en stakket glæde deraf* 69²³.

und hu., sár, vunde (mest digt. = sár).

und fho., = undir.

*undaðr, fort. tf. af et ellers ubrug. unda (að), sáret, sverði u. 33.

undan, 1) fho. med hf., bort fra, blóð rann ofan u. brynstúku, blóð lób ned fra (under) brynjeærmæt 52¹, hoggva fót u. e-m, hugge benet af en 104⁷; 2) som bio., bort (om at trække sig tilbage, flygte, unddrage sig noget og lign.).

undarlíga bio., underlig.

undir (digt. ofte und), fho. med gf. og hf., under (mods. yfir). A. med gf. 1) (om en bevæg. el. retning) *hen under, ind under*, riða upp u. Valfell 75³, ganga á Orminn u. vápn yður, *bestige O. under eders våben* 49²⁰, (hvor man ventede hf.) *hon heldr mundlaugu u. eitrdropa, hun holder bækkenet (hen, ind) under edderdråberne* 14²²; 2) overført under, i afhængighed af, leggja e-t undir sik, *underlægge sig noget*, (hvor man ventede hf.) *heldt hann þat ríki undir Knút konung, han holdt det rige under (til lydig-hed mod) kong K.* 93⁴. B. med hf. (om en væren) under, hann lá út u. Agðanesi 93²¹; *stóð und árhjálmí 129a, *meyjar hávar und hjálmum, *höje mær under hjælme* 3: *hjálmbedækkede* (om valkyrjerne) 123a (= hjálmaðar 130a), *skip und liðqndum 3: *skibene med sømænd om bord* (sé liða). C. Absolut uden styrelse: býr nakkvat undir (sé búa), *ása salr undir bifðisk, *asesalen bævede derunder* (der-ved) 116a.

undirmál ik. flt., svig, underfundighed, þessu skulu engi u. fylgja, *ingen underfundighed skal følge dette* 3: *der må ikke lægges noget andet deri, denne spøg må ikke tages for alvor* 80².

undr ik., under, underlig ting, vidunder, af hverju undri

ertu alinn, af hvilket vidunder (underligt væsen) er du født? 23¹⁸.

undra (að) og undrask (að), *undre sig, blive forundret* (e-t, over noget), hann undraðisk þetta mjök 79⁶.

ungr to. (höjere og højeste gr. yngri, ældre æri, yngstr), *ung, så þótti mér u. at krefja eiðsins, den syntes mig for ung til at kræve eden af* 10¹⁵.

unna (ann, unna, unnat og unnt), 1) *elske* (e-m), eigi leyna augu, ef ann kona manni (sé auga), *hon varð honum lítt unnandi 3: hun kom ikke til at holde meget af ham* 106²¹, u. e-m hugástum (sé hugástir). 2) *unde en* (e-m) *noget* (e-s el. at med navnef.), ek ann þér eigi faðmlagsins Helgu 104²², hann unni öngum at njóta fjárlins nema sér 19⁰, 70²⁶.

unninn, fort. tf. af vinna.

unz (3: und es; sml. siz) bo., *indtil* (med frems. m.; især digt., sml. til þess er; þar til er).

upp bio. (höjere og højeste gr. ofar, ofa(r)st; sé delte), 1) *op* (om en bevæg. el. retning *op ad*, mods. niðr), riða upp undir Valfell 75³, bregða u., *hæve* (sé bregða), *spretta u., springe op*, standa u., *stå op* (sé standa); standa u. á þingum, u. i lyptingunni, *stå frem på tingene* (i forsamlingerne), *op i løftingen* (ved upp tænkes på bevægelsens retning, medens forholdsordet med hf. betegner væren på stedet; bægge disse begreber forbindes ofte, og dette er grunden til, at upp, niðr, út, inn kan få betyd. uppi o. s. v.; sé under de forskellige ord); *op på land*, setja u. skip (mods. setja fram el. út, sé setja), skipa upp 3: *losse*. 2) *op* (om åbning), lúka u. (mods. lúka aptr, sé lúka), brjóta u., *opbryde*. 3) (om tiden) *videre frem*, u. frá því, *fra den tid af* 73¹². 4) 'op',

til ende (sml. uppi 2 og sé ganga upp).

uppfæzla hu., opfostring.

uppganga hu., opgang, opstigen; entring, ráða til uppgöngu, give sig til at entre.

upphaf ik., begyndelse, þat er u. þessa máls, sögu þessar, det er begyndelsen på denne fortælling.

upphiminn ha., 'ophimmel', den høje himmel.

uppi bio., 1) oppe (mods. niðri), hann bjó u. á Hvitársíðu, 78¹⁶; standa u., stå oprejst; oppe på land, standa u. (om et skib), stå, være trukket på land, fjara u. (sé fjara); (overført) vera u., være til stede (i live, i erindringen), være til, þeir váru allir u. á einn tíma, de var alle samtidige, levede alle på samme tid 80²⁵, þat mun (æ) u., det vil (altid) mindes 25⁷. 2) 'oppe', opbrugt, til ende, er þá u. hverr penningr fjárens, hver skilling er sluppen op, opbrugt 56²².

urðu, fort. flt. af verða.

út bio., 1) ud (mods. inn), bera út barn, udsætte et barn (sé bera út), leggjask út, 'lægge sig ud' 3: tage ophold på øde steder 19⁹, færa út búðarveggi, flytte bodvæggene ud (3: rydde tomten for de nedfaldne vægge, for senere at opføre dem igen) 75¹²; ud imod kysten (inde fra landet), hann sneri út aptr á Raumaríki, han vendte tilbage ud til R. 53²⁰; ofte ud på havet, sigla út af Vendli 37⁶; særlig ud, hjem til Island (fra Evroþas fastland, i alm. fra Norge), fara út til Íslands, reyse hjem til Ísland 58³¹; ofte bruges út alene i samme betyd. som út til Íslands, koma út, komme hjem, komme tilbage til Ísland 83²⁶, 92¹³, 96⁶ (sml. útkváma). 2) ude (= úti, dog således, at forestillingen om en retning i alm. svæver for tanken; sml. inn, niðr, upp), stóð út broddrinn, spidsen stod ud (ragede frem)

51¹³, annarr endir hornsins var út i hafi, den ene ende var ude (náðe ud) i havet 9¹, merki, er þar eru út ifrá á hœgra veg, som er (strækker sig) ud derfra på højre side (sml. á A, a slut.) 49²⁵, skip, er þar liggja út á bakborða Dönum, som ligger der ude på bagbord af de danske 49³⁰; *þó es i sogn út sjau þúsundir, dog er der ude på fjorden syv tusende 127 b, hann lá út undir Agðanesi, han lå ude under Agdenæs 93²⁰, út á bakkanum er kjarr, ude på åbredden er et krat 63¹⁰, at móðir min troði stafkarls stig út á Íslandi, hjemme på I. 58³⁴, hann bjó út at Rauðamel 80²¹, hér út á Mýrunum, her ude på Myrerne 82³⁵; út þangat (sé þangat). — Højere og højeste gr. utar (ældre útar), uta(r)st og yzt (ældre úta(r)st, ýzt), længere, længst ud, ude; utar ofte om retningen inde fra hallen, stuen ud imod enderne, særlig døren (sml. innar), u. frá eldinum, ud fra, bort fra ilden, hann kallaði u. á bekkinn, råbte ned på bænken (til den, der sad på enden af bænken).

utan (ældre útan), A. bio., 1) (om bevæg. el. retning), udenfra (mods. innan), *hann utan stókk endlangan sal, han fór tilbage (udenfra, fra den yderste ende af salen 3:) ind ad, ned gennem salen 118 a; ofte om retningen fra havet til land, þeir kómu utan at Ögðum, de kom ind til Agðir 37⁷, hann sigldi u. at Svöldr, ind til S. 46³⁹, sundit, er u. gengr at Heiðabý, som går ind til H. 65¹⁴; særlig fra Ísland (til Evroþas fastland, i alm. til Norge; sml. út), ek ætla þó u., jeg agter mig dog udenlands 83⁶, fara u., reyse udenlands (fra Ísland til Norge), hann fór u. vestr þar i fjörðum 3: han rejste udenlands fra Vestfjördene 55⁸, 77¹⁷. 2) (uden bevæg.) udvendig, hvárki

mátti honum eitr granda u. né innan, *edder kunde hverken skade ham udvendig eller indvendig* 15¹⁰, hylja e-t u. með gulli, *dække noget udvendig med guld* 18⁸, u. um brynju, *uden om brynjen* 49¹⁹. B. fho. með ef., *uden, udenfor, u. steins, udenfor stenen* 27⁸ (sé vigja), utan lands (el. utanlands som bio.), *udenlands* 63¹. — fyrir u. (med gf.), *udenfor; foruden*. C. bio. og bo., *uden, undtagen, med mindre* (= nema).

utanferð hu., *udenlandsrejse* (særlig fra Island til Norge; sml. utan).

utanverðr to., *som vender udad, hører til den yderste del*, *á Agnafit utanverðri 3: langt (yderst) ude på A. 33.

utar, uta(r)st, sé út.

utarliga bio., *yderlig, langt ud, ude*.

útey hu., 'udø', ø, *som ligger længere borte fra land*.

útgærðr ha., 'udgård' (sé garðr); deraf Útgærða-Loki.

úti bio., 1) ude (mods. inni), mataðisk Auðun úti, *holdt måltid ude* (3: ved kirken, i våbenhuset) 58⁸; ude på havet, hafa her úti, *have en flåde ude* (i leiding) 45¹³, 46¹¹ = hafa leiðangr úti 45¹⁰. 2) ude, forbi, til ende, vera úti, *være forbi, hafa e-t úti, have endt noget*.

útibúr ik., 'bur, udbur', *et fra gårdens hovedbygning adskilt forrådshus*.

útkváma hu., *hjemkomst* (til Island; sml. út) 96⁷.

útlát ik., *det at stikke i søen, afsejling*, Englandsfar albúit til útláts 3: *sejklar*.

útlausn hu., *udløsning, løsepenge*.

útlönd ik. flt., *udlandene, fremmede lande*.

V.

váð hu., *vævet tøj*; flt. váðir, *klæder, *klædning* (sml. her-, kvönnváðir), váðir Váfaðar, *Odins klæder* 3: *brynjerne* 129 b.

vaða (óð, vaðinn), *vade, gå*.

vafiðr, fort. tf. af vefja.

*Váfuðr el. -aðr ha. (-ar), *navn på Odin* (sml. váð).

vágr ha., 1) *sø, *hav* 112 a. 2) *lille bugt, vig* (også i stedsnavne, i höfn þeirri, er Munarvagr hét 30¹). 3) *væske i sår, vór, materie*.

vaka (vaki, vakða, vakat), 1) *våge, være vågen*; 2) *vågne* (op) = vakna, *mengi vakði, *mængden vågnede* 124 a, vaki þú, *vågn op!*

vakiðr, fort. tf. af vekja.

vakna (að), *vågne*.

válað ik., *nød, elendighed*.

válaðr to., *nødlidende, elendig*.

vald ik., 1) *vold, magt, rådig-*

hed, få, eiga v. á e-m, få, have magt over en, vera á e-s valdi, bero på en 56¹⁵, vera i e-s valdi, *stå under, være underkastet ens myndighed* 67¹¹. 2) *magt, herredømme* (sml. ríki).

valda (olla, valdit), 1) *have magt, rådhed over* (e-u). 2) *være årsag til, volde, forårsage* (e-u), *vér því völdum, *es þú velli helt* 130 a.

*valgaldr ha., 'valgaldur' (*besværgelse, tryllesange, der vækker de døde*) 119 b.

*valgjarn to., 'valgrisk', *begærlig efter de faldnes lig* (om ulven) 122 b.

Valhöll hu., *Valhal, de udvalgte* (i kampen faldne) *krigeres hal* (hvori de blev optagne efter døden) 129 a.

valkyrja hu., *valkyrje* (sml. kjósa val, sé valr). Valkyrjerne

var kvindelige væsner, der ledsagede Odin (11²⁷), som udsendte dem til kamppladsen, hvor de rådede for sejren og 'kårede valen' ɔ: udvalgte dem, der skulde falde i kampen og optages i Valhal (sé 129—30); i Valhal opvarter de guderne og enhørjerne. På en væsenlig forskellig måde optræder valkyrjerne i heltekvadene, hvor de fremstilles som mere jordiske kvinder, der er nøje knyttede til en enkelt helt (således Sigrun i Helgakviða Hundingsbana I).

valr ha. (-s; -ir, sj. -ar), falk.

valr ha. (-s; uden flt.), 'valen' (de udvalgte) ɔ: de krigere, der er udsete til at falde i kampen (sml. valkyrja); de på kamppladsen liggende faldne krigere, kjósa val (digt.) ɔ: udvælge dem, der skal falde 112b, hann lét skip upp setja ok bera á valinn, han lod skibene trække på land og de faldne bære (lægge) deri (for at jordes) 40³¹.

valr to., rund (sml. ávalt).

*valstefna hu., 'valstævne' ɔ: kamp.

valtr to., let til at vælte, vaklende; upålidelig, ustadig, omskiftelig, *hann (auðr) es vallastr vina 135 b.

van-, uadskillelig part., som betegner en mangel: vanførr to., ikke i stand til, udygtig til, v. til ydvalt ørindi at flytja (mods. til førr) 67⁶. — vanhuta to., 'vanholden', som går glip af hvad der tilkommer ham, kommer til kort, så er v. þóttisk verða fyrir ǫðrum, som syntest at blive forurettet af en anden 98³². — vanhyggja hu., tankeløshed, uforstand; misgreb, fejl. — vanvirða (rð), vise ringeagt, tilføje skam, vanære, skal ek einhverju sinni eigi þik minnr v., en þú vildir mik hér, jeg skal nok en gang i tiden tilføje dig en ikke mindre skam, end (en lige så stor skam, som) du havde i sinde at tilføje mig her 91¹⁷.

ván hu., grund til at vente noget, rimelighed for, håb om, udsigt til, honum þótti v., at ..., det syntest ham rimeligt, at ... 26³¹, sem v. var at þér ɔ: som man kunde vente af dig 98²⁹; (med ef.) Pálnatóka var þangat v., P. kunde ventes derhen (til gildet) 42¹⁸, hverja v. skulu vér þá eiga þessa máls, hvilken forhåbning skal vi da have om, hvilket håb kan vi da gøre os om denne sag? 92⁸; er þat meiri v., at þat sé sómi at sækja ok virðing, ef þú næðir, egl. det er større sandsynlighed (end det modsatte) ɔ: der er stor udsigt til, det er højst rimeligt, at det vil være hæder at søge det og ære, hvis du kunde nå det 17¹, hann kallar þess meiri v., at hann sé ..., siger, at der er større rimelighed for det (end for det modsatte) ɔ: at der er stor sandsynlighed for, god grund til at tro, at han må være 5¹⁶, eigi var minna at v. en svá ɔ: det var det mindste, man kunde vente deraf 44¹⁸; vita sér vánir e-s ɔ: vente, ane noget, þeir vissu sér enskis ótta vánir né úfriðar. de anede ingen fare eller ufred 72³⁴. — vánar vǫlr (el. vánarvǫlr) ha., betlerstav, *bera vánar vǫl, bære betlerstav, gå omkring og tigge (sml. stafkarl) 135.

vanda (að), anvende flid, omhu på noget; tf. vandaðr, udført med omhu, godt indrettet, er nú búit lið mikit ok alt vandat sem mest ɔ: indrettet på det bedste 20³²; smukt forarbejdet, udstyret, segl þeira vǫru mjök vǫnduð 20³⁵.

vandi ha., vanskelighed.

vanði ha., vane, sædvane (sml. siðvanði).

vandliga bio., 1) omhyggelig, nøjagtig. 2) aldeles, fuldkommen.

vandr to., vanskelig, vant mun yðr at smíða (sé munu).

vándr to., slem, ond (sml. illr).

vandræði ik. (mest flt.), vanskelighed, forlegenhed, v. stendr (standa) af e-u, vanskelighed opstår (rejser sig) af noget 29². — vandræðaskáld ik., 'vandræðeskjald' o: skjald, som det er vanskeligt at komme til rette med (tilnavn til skjalden Hallfreðr).

vangi ha., kind.

vann, fort. af vinna.

vanr ha., en af vaneslægten, mest i flt. vanir, vanerne (en gudeslægt, som kæmpede med aserne, men senere sluttede fred med dem, i hvilken anledning flere vaner optoges mellem og regnedes med til aserne, nemlig Njörðr og hans børn Freyr og Freyja; sml. 112, v. 38—39). — vanaheimr ha., vanehjem, vanernes bolig 112 b.

vanr to., vant til (e-u el. at med navnef.), *vargljóðum v. 126 a.

vanr to., blottet for, manglende (e-s); i prosa kun i ik. vant, em er e-s vant, en mangler, savner noget.

vápn ik., våben (især om angrebsvåben; sml. hlif) 50³³⁻³⁵; bera vápn á e-n (sé bera). — vápnabúnaðr ha., våbendragt, rustning (sml. búnaðr). — vápnaburðr ha. (-ar), det at bære våben; det at anvende, udkaste våben, 'regn af våben' 50³⁴ (sml. bera vápn á e-n). — vápnaskipti ik., våbenskifte, kamp.

vápnfærr to., i stand til at bruge våben, våbenfør, våben-dygtig.

vápnlauss to., våbenløs, ube-væbnet.

var, fort. af vera.

*Vár, hu., en af asynjerne, troskabs- og ægteskabsløftets gudinde (flt. *várar, troskabs- og ægteskabsløfte; sml. Snorra Edda I, 116: Vár hon hlýðir á eiða manna ok einkamál, er veita sín á milli konur ok karlar; því heita þau mál várar o: Vár hun

hører på mændenes eder og på de pagter, som kvinder og mænd slutter med hinanden; derfor kaldes de pagter várar), *vigið okkr saman Várar hendi, vi os sammen med Várs hånd (om den højtidelige indvielse af ægteskabet) 118 b.

vár ik., vår, forår.

vár, ef. flt. til ek.

vara hu., vare, handelsvare. — vqrusekkr ha., varesæk, sæk med varer.

vara (að), advare; varask, vare sig, tage sig i agt (við e-t, for noget 18¹⁴, 133 a).

vara (varir, varði), upers. vente, ane, mik varir þess, det aner mig, jeg venter, aner det, *mart gengr verr en varir, meget går værre, end man aner 133 b.

varð, fort. af verða.

varða, fort. af verja.

varðmaðr ha., person, som holder vagt, vagt, vogter.

varðveita (lt), tage vare på, have i forvaring, forvare (e-u og e-t).

varðveizla hu., forvaring, varetægt.

*vargljóð ik. flt., ulvehyl 126 a.

vargr ha., ulv.

variðr, fort. tf. af verja.

varla og varliga bio., næppe.

varmr to., varm.

varna (að), forholde, nægte en (e-m) noget (e-s).

varnaðr ha. (-ar), 1) forsigtighed; omsorg. 2) hvad man har at tage vare på; særlig gods, varer, handelsvarer (sml. vara).

varningr ha., = varnaðr 2.

varr to., 1) vár, opmærksom, verða v. e-s el. við e-t, blive noget vár, (upers.) hafði ekki orðit vart við ferð þeira, man var ikke bleven deres færd vár 37¹⁰. 2) varsom, forsigtig, *enn vari gestr, den forsigtige gæst 132 a, *trúið hánun vart, tro ham varlig, vogt jer vel for at tro ham 84.

várr ejesto. (i formerne med enkelt r bruger det ældste sprog i reglen ór-: *órar ættir 111 b, *órum hollum 109 a), vor (ofte = min; sml. flt. vér under ek); ik. vårt som no. vort, vor ejendom (sé under sitja yfir). Mærk: engi várr og lign., ingen af os (várr i appos. til engi i samme betydn. som ef. af vér).

váru, fort. af vera.

vas = var, fort. af vera.

vaskligr to., rask, kæk at sé til.

vaskr to., rask, kæk.

vatn ik. (ef. vatns, efter ud-talen også skrevet vats, vaz 54³⁴), 1) (uden flt.) vand. 2) (med flt.) et vand o: kilde, flod, indsø 103⁷⁻⁹; *heilög vötn, hellige vande (om de under uvejret fra himlen nedstrømmende vande) 121 a.

váttir ha., vidne.

vaxa (óx, vaxinn), 1) vokse, tage til i vækst, *(hann) nam at vaxa, han voksede 122 a, *svá óx, unz ór varð jötunn (sé ór c); tf. vaxinn, voksen, fuldvoksen; v. upp, vokse op 15²⁸, 73²⁹, hann hafði þar upp vaxit, han var vokset op der 80³³. 2) vokse (komme, spire) frem, gro, *undir hendi v. kváðu hrímpursi mey ok mög saman (sé kveða 1); vex viðarteinungr fyrir vestan Valhöll 10¹⁴; (overført) vex e-m ofund á e-u, ens misundelse fremkaldes, én bliver misundelig over noget (sé under samr). 3) vokse, forøges, óx honum ásmegin, hans ásestyrke voksede.

vé ik., 1) *hjem, bolig, byggva vé goða 114 a (= ráða eignum goða 113 b). 2) offersted, helligdom, *þyrma véum 131.

veð, nut. af vaða.

veð ik. (ef. flt. -ja), pant.

veðja (að), sætte noget (e-u) ind som pant, som prisen i et væddemål, vædde, *höfði v. of geðspeki o: sætte hovedet ind som prisen, vædde om hovedet i kappestriden om visdom 110 a.

veðr ik., 1) vejr, vejrlig, fagrt v., smukt vejr. 2) vind, storm, uvejr, litit v. ok hagstøtt, ringe, men gunstig vind 46¹⁹, v. mikit með stormi, stort uvejr með storm 20³⁶, (flt.) v. byrvæn, vind, som lover medbær, þeir lágu albúnir, en v. b. o: de lå sejl-færdige, og det tegnede til medvind 46³, mun vera fyrir veðrum, at þau (o: veðr) mætast i lopti, det varsler rimeligvis uvejr, at de mødes i luften o: varsler om uvejr, storme, som møder hinanden i luften 76⁷; *oftere i digt. omskr. på kampen, der kaldes Óðins v., Óðins uvejr 129 b, Skóglar veðr (flt.) 129 b, v. et mikla grára geira, det vældige uvejr fra grå spyd 122 b.

vöfja (vafða, vafiðr og vafðr), omvikle, indvikle, indsvøbe, þá var vafiðr fótrinn o: foden blev forbunden 95⁴.

*væfnisting hu. (-ar; -ar), egl. 'væv-syning', sammensyning af vævet töj, i flt. om vævede sejl 124 b.

vega (vá, vágum, veginn), 1) hæve, løfte i vejret; *á bál v., løfte på bål 120 a (= á bál bera 120 b); 2) veje. 3) anfælde med våben, kæmpe, v. með sverði, kæmpe með sværd 86²⁷, v. at e-m, angribe, føre våben mod en (og tilføje ham et dødeligt sår) 23³⁶; v. sigr, tilkæmpe sig sejr; 4) fælde, dræbe, *þás vegit hafði Hundings sonu, da han havde fældet H.s sønner 122 b; absol. fuldbyrde, øve drab (= v. víg), *sá mun einnættir v. 120 a.

veggr ha. (-jar, sj. -s; -ir), væg.

vegligr to., anselig, prægtig.

vegna (að), gå på en vis måde, e-m vegnar vel, illa, det går godt, slet for en, vera má, at þér vegni eigi annat betr, at noget andet (en anden sag) ikke går bedre for dig o: at du i en anden sag har lige så lidt held med dig 94³⁴.

vegr ha. (-s og -ar; -ar og -ir

gf. -a og -u), 1) *vej*, *á vegum úti 132 a, *eiga til Valballar vega o: *skulle drage til, være på vej til V. 130 a, *villr vega 135 b* (sé villr); (overf.) hann lætr sér þat verða fyrst á vegi o: *lader det blive sit første foretagende, udfører først det 44⁶*; flt. vegar, 'veje', bruges 22³⁰ om slangens spor (de mærker, den har efterladt på jorden, hvor den bugtede sig frem). 2) *retning, side, kant*, skjót annan veg, þannig (= þann veg) sem meiri er þorfin, skyld en anden vej, hvor det mere behøves 49¹⁴ (sml. þanneg), kváðu við lúðrar alla vega braut frá þeim, i alle retninger, alle vegne omkring dem 72¹⁶, *á hverjan veg, på hver led 110 a, á hœgra veg, på højre side (sml. også megin, megum). 3) *måde*, einn veg, på én og samme måde, éns, allir mundu frá honum einn veg segja, at . . . o: *alle vilde sikkert med hensyn til ham være enige i, at . . . 67²⁶*, á alla vega, på alle måder, i alle henseender, annan veg, anderledes, er annan veg, en ek hygg, forholder det sig anderledes, end jeg formoder o: *er det ikke, som jeg formoder 4⁸²*, þann veg, hvern veg, således, hvorledes (sml. þanneg, hverneg). 4) *egn*, i forskellige sms. (sml. austrvegr, norðrvegar, Norvegr el. Noregr).

vegr ha. (-s; uden flt.), ære, berømmelse, ef þér þykkir þat þinn v. meiri, hvis det synes dig at være en større ære for dig 43³¹.

veiðifang ik. (mest flt.), udbytte af jagt eller fiskeri, fangst 17²⁸.

veiðimaðr ha., jæger, fisker.

veiðr hu. (veiðar, gf. -i; -ar), 1) *jagt, fiskeri*, fara, riða á veiðar, gå, ride på jagt 27¹. 2) = veiðifang.

veig hu. (-ar; -ar), drik (mest digt.).

veik, fort. af vikja.

veikr (ældre veykr) to., vэг, svag (sml. ofveikr).

veit, nut. af vita.

veita (tl), 1) *yde, give en noget* (e-m e-t), v. e-m gjof, skænke én en gave 71¹⁰, v. e-m lið (sé lið), v. e-m fullting i orðum o: *støtte en ved sine ord 67²⁹*, (om fjendtlig handling) v. e-m hogg, atgang, tilføje en hug, udøve et angreb på en 32⁹, 104⁴; tilstå en hvad han ønsker, føje en i noget, veit mér þetta, tilstå mig dette, föj mig heri 79³⁵, 43³³; 2) *hjælpe, understøtte* (e-m), it skuluð sitja hjá ok v. hvarigum, ikke hjælpe nogen af bægge parter 103³⁰; 3) *modtage gæsteværlig, beværte* (e-m), Þorsteinn veitti honum vel, T. viste ham god gæstfrihed 74²⁴. 4) intr. *indtræffe, hændes; løbe af, gå på en vis måde*, hversu mun þá veita, hvorledes vil det da gå? 22³³, þess þyrfti, at þér veitti betr en mér málin við Hrafn, at sagen med Ravn kunde få et bedre udfald, løbe heldigere af for dig end for mig 94⁵.

veizla hu., 1) *ydelse* (sml. liðveizla); 2) *hjælp, understøttelse*; 3) *gæstebud, gilde, gøre veizlu i móti e-m, gøre gilde til ære for en 54⁸*, vera á veizlu el. taka veizlu með e-m, være til gilde hos en 54⁵, 29¹⁷; gæsteri, den underholdning, som de undergivne måtte yde konger og andre øvrigheds personer, når de rejste omkring i landet (i denne betyd. ofte i flt.), vera á veizlu, veizlum, være på gæsteri 61²⁻⁵, taka veizlu, have (nyde) den skyldige underholdning 61⁴. — veizlu-gjöld ik. flt., godtgørelse for den underholdning, som øvrigheden kunde kræve af sine undergivne, når den ikke blev nydt på stedet 53²⁸.

vekja (vakða, vakið og vakðr), 1) *vække* (af sövne). 2) *sætte en sag i bevægelse*, v. ræðu, fremkalde, begynde på en samtale 62²⁸, v. bönorð við e-n, henvende sig til en med frieri, bringe det på bane 83¹³.

vel bio. (höjere og højeste gr. betr, bezt), 1) *vel, godt* (mods. illa), *væri vel, at...*, *det vilde være godt, at (om)...* 84¹⁶, *fagna e-m vel, modtage en godt, kveðja e-n vel, hilse en smukt (høvísk)* 84⁶, *þakka e-m vel, takke en smukt (þænt)* 81²³; *vera vel til e-s, være venlig stemt imod en, holde af en* 88²⁵, *mæla vel til e-s (ha.), tale venlig til en (men mæla vel til e-s (ik.), forlange noget på en passende måde; sml. mæla til); vel at sér (búinn), duelig af sig, dygtig.* 2) ofte forstærkende ved to., *væl vinsæll, temmelig, meget afholdt* (i mods. til allra vinsælastr) 68²², **þeim es fyrða fegrst at lifa, es vel mart vitu, for de folk er det fagrest at leve, som véd ret meget (så meget, som er til pas, i mods. til alt muligt)* 133 a.

vél hu. (-ar; -ar), 1) kunstfærdighed, list; 2) kunstigt redskab 13¹⁴, *vél til at taka fiska, redskab til at fange fisk med o: fiskenet* 13²³.

véla (lt), besnære, bedrage.

velja (valða, valiðr og valðr), vælge, udvælge; tf. valiðr, udvalgt, udsøgt, þar var valit mest mannfólkit, der var mandskabet mest udsøgt 52⁴.

velli, vellir, af vøllr.

velta (valt, ultum, oltinn), vælte sig, rulle; ordsprogelig talemåde: veltr þangat, sem vera vill, um flesta hluti, egl. det ruller did, søger derhen, hvor det vil være, i de fleste tilfælde o: i reglen går det, som det skal og vil gå, alt går i reglen efter skæbnens bestemmelse (sml. draga til) 78⁶.

vendi. hf. af vøndr.

vér, nf. flt. til ek.

*vera (ældre vesa) hu., væren, ophold; tilholdssted, tilflugtssted, *slikt es válaðs vesa, det er den nødlidendes tilhold (det, hvortil han kan tage sin tilflugt) el. et tilflugtssted i ulykken* 132 b.

vera (em, var, várum, verit;

ældre vesa, vas, vesit), være: 1) være, være tilfældet, forholde sig, finde sted, frétt hafði jarl áðr viðskipti þeira Hrafn, svá sem var, jarlen havde tidligere hørt om hans og R.s mellemværende, således som det forholdt sig o: havde tidligere erfaret, hvorledes det forholdt sig med deres mellemværende 102¹⁵, *eigi er þat, þat er ekki, det er ikke tilfældet, det forholder sig ikke således* 16¹², 17¹⁰, *hversu má þat v., hvorledes kan det være (være muligt, gå til)?* 78¹, *þat má vel v., det kan godt lade sig gøre; *hvat es með ásum? ilt es með ásum! o: hvorledes står det til hos áserne? ilde står det til hos áserne* 115 a, *skal ok svá með okkr vera, det skal også være således mellem os to, det samme skal være tilfældet med os* 90³⁰; **hvat es þér, hvad fattes dig? hvorledes er det med dig?* 32, *hvat er fœti þinum, hvad fejler din fod?* 84¹², *var henni nú ok svá, således var det (gik det) nu også med hende* 95¹⁹; (med tidsbestemmelser) *finde sted, indtræffe, ské (sml. verða* 1) *til mun verða tekit, þótt síðar sé (sé taka til 3), var þat einn morgin, at . . . , det fandt sted (traf sig, hændte) en morgen, at . . .* 95²⁷; *finde sted, holdes, brullaup skyldi vera at vetrnóttum, brylluppet skulde finde sted (holdes, stå) til vinter* 92²⁴. 2) *være tilstede, forhånden, hann lagði mestan hluta fjár þess, er var, fyr móður sina, bestemte største delen af det gods, som var forhånden (som han havde), for sin moder* 55¹³, 17³². 3) *være, befinde sig, opholde sig, hvar eru þeir i Borgarfirði, er meira hättar sé en hann, hvor findes de (mænd) i B., som . . .* 82¹⁹, *hann bað hann þar vera, bad ham opholde sig der* 79¹⁶, *Auðun var ok þar, var (opholdt sig) også der* 55¹⁰, *vænti ek hér sœmðar, sem þér eruð, her, hvor*

I er 64²⁰; hann var í blári kápu, í brynju, *var í (var iført) en blá kappe, brynje 71³⁴*; (om livløse genstande) *være, findes, järnklær váru á honum 3: den havde järnklær 75³⁰*; *være beliggende. 4) upers. (med navnef.), man kan, má, det er passende, nødvendigt og lign., nú er at segja frá Gunnlaugi, at..., nu er der at fortælle om G., at... 92²⁰, 95¹⁸, 101²¹* (stående udtryk i sagaerne), nú er þar til máls at taka (sé mál), ekki er at opa undan, *det er ikke nødvendigt (du behøver ikke) at springe til side 97²³*. 5) kopulativt (med et prædikat, der kan være et no., to., bio., el. forbindelser, der træder i deres sted, f. eks. beskriv. ef. el. fho. med sin styrelse), *være, hann er ennar beztu ættar ok sjálfr enn vaskasti maðr, han er af den bedste slægt og selv den raskeste mand 90¹⁰*, svá stórra manna sem hann var, *af så ansét en slægt, som han var 88²⁷*, ek em átján vetra, *jeg er atten år 84²⁵* (sml. gamall); om brugen af en sé i andet sammenligningsled = en, sé under en. Når þat o. s. v. er subj. i sætningen, og prædikatet står i flt., retter vera sig efter dette: þat váru hamarspor þin, *det var sporene af din hammer, váru þat lög, det var lov (sé lag B, 1), þetta váru úfriðarmenn (sé sjá 4).* — I forb. med fort. tf. bruges vera ved visse udso. til at omskrive förnutid og förfortid (sml. hafa 6) og i alm. lidearten (sml. verða 3), váru þeir (hafrar) flegnir ok bornir til ketils, *de blev flåde og bårne til kedlen 14*, vitum var ekki upp skotit, *bavnerne blev ikke tændte 37⁸*. — Mærk ent. for flt. i forbindelser som: *þó es i sogn út sjau þúsundir, *dog er der ude på fjorden syv tusende(r) 127 b.* — Om den hyppige udeladelse af vera, især i navnef. efter mega, munu, skulu sé disse.

— Med fho.: v. á, *være forhånden, var allgott veðr á 42²⁵, 44²⁶*. v. at (e-u, el. at med navnef.), *være i færd med (noget, at), váru menn at, at búa skip, var ved at göre deres skibe sejlferdige 59⁶⁻⁸*. v. fyrir (e-u), 1) *være i spidsen for (som anfører); 2) være fortrinligere end (overgå). 3) være i udsigt, i vente, forestå; være forbud på, varsle. 4) være foran, i vejen for og lign., kendu, at kykt var fyrir, de mærkede, at der var noget levende foran (i vejen) 13²⁰*; hann var lengi fyrir 3: *betænkte sig længe derpå, undslog sig længe derfor 20¹⁷*. 5) *være tilstede (hvor en anden kommer), være i forvejen på et sted (sé for øvrigt under fyrir).* v. til, 1) *være til, 'eksistere'; være forhånden, være grund til, var þessi sök til, er..., dette var grunden til, at... 37²⁰*, 2) *være, være beskaffen, skaltu ráða drauminn, sem hann er til, du skal tyde drømmen, som den er el. er til (med eftertryk på er; jfr. da. 'sådan er vi mennesker', 'som han er til') 75²²*. 3) v. vel til e-s, *være velsindet mod en, ynnde en, eiga e-t um at vera, have noget at tage vare på, eiga fjölskyldi umb at v., have en mængde vigtige forretninger at varetage, passe 41³⁴*; hvat um var at vera, *hvad der var på færde.*

verð ik., værd, værdi, pris, selja við slíku verði, *sælge for en sådan pris 56²*; tvau verð slík 3: *den dobbelte værdi, pris 56⁴*.

verða (varð, urðum, orðinn). 'vorde': 1) *blive, indtræffe, forefalde, ske, *nótt varð i bæ, det blev nat i gårde 121 a¹¹*, þá varð enn hin snarpasta orrosta, *da blev der atter den hårdeste kamp 52¹²*, þat varð (svá varð), at... *det skete (således skete det), at... 44²⁴*, þessu næst urðu þau tíðindi, *er bezt (ik. flt.) hafa orðit, dernæst indtraf den bedste*

begivenhed, som har tildraget sig 80²⁶, så atburður varð at Mosfelli 105²², með þeim atburðum, sem varð um líflát þeira (sé með B, 5), skal þat aldri verða, *det skal aldrig ske* 86⁶; þeim hafði þat orðit, *det var hændet dem* 28¹⁶. 2) *komme* (tilfældig el. uvilkárlig), skjöldrinn varð undir honum, *kom under ham* 53² (sml. verða á, v. fyrir). 3) *blive*, *blive til*, varð ekki af ferðinni, *der blev intet af rejsen* 95¹², *verðrat iss á á, *der kommer ikke is på åen* (*den fryser ikke til*) 110 a, *unz ór varð jótunn (sé ór sl.), *segðu, hverr ása ellztr eða Ymis niðja yrði i árdaga, *hvo af aser eller jætter der blev til som den ældste* (*først skabtes*) i tidernes begyndelse 111 a; navnlig kopulativt (med et prædikat; sml. vera 5), *blive*, *gå over til en vis tilstand*, eptir þat er Sveinn er konungr orðinn, *efter at S. er bleven konge* 41¹; hann varð reiður, *han blev vred*, *mik veiztu verða vergjarnasta, *du må vide, at jeg bliver* (*vil vise mig som*) 116 a, (med nut. tf.) hon varð honum litt unnandi (sé unna); verða dauður, *dø* (sé dauður og ellidauður), (upers.) e-m verður bilt (sé bilt); verða illa ǝ: *gå slet* (sml. illa), verða á brottu ǝ: *sé at komme bort, pakke sig*. — I forb. med fort. tf. bruges verða a) om det, der sker tilfældig el. uvilkárlig (sml. 2), honum varð litit þangat, *han kom til at sé derhen, kastede uvilkárlig blikket derhen*; b) om det, der lykkes el. kan ske, hann varð bundinn, *det lykkedes at binde ham* (men hann var bundinn, *han blev bunden*; sml. c), varð hann handtekinn ok dreginn upp i skútuna, *det lykkedes at fange ham og at trække ham op* (*de fik ham fanget og trukken op*) i skuden 53⁴, blóð varð eigi stöðvat, *det lykkedes ikke at* (*man kunde ikke*) *standse blodet*, varð komit saman fangi með þeim, *det lyk-*

kedes at få, man fik en brydekamp bragt i stand mellem dem (sml. koma B); c) undert. ligesom vera til at omskrive lidearten (dog meget sjælden udenfor nut. og fremt.; sml. b og vera 5 slut.), þó at yður verði smæri gjafir veittar, *skönt der skænkes eder mindre gaver* 71¹⁰. 4) (med navnef.) *komme i den stilling*, at man må gøre noget, *komme til at, blive nødsaget til at, måtte, skulle, ek verð hefja þessa teiti, jeg bliver nødt til at, kommer til at, må begynde* 61¹⁸, 56²³, *nú verð ek liggja lífs andvani, *nu må jeg ligge livløs* 33³⁰, þat varð hon at þiggja, *det måtte hun tage imod* 15⁴, 94¹¹, hann kveðsk verða at fara austr, *siger, at han må drage øster på* 88³¹, nú verður at segja frá Pálnatóka, at . . . , *nu må det fortælles om P., at...* (her er verður næsten = er) 42²⁹. — Med fho.: v. á, *komme på, indtræffe*; e-t verður á fyrir e-m, *en begår et misgreb, kommer i forlegenhed*, nú er á orðit mikit fyrir mér, *nu har der mødt mig store vanskeligheder, stort uheld er tilstødt mig* 57⁹. v. af e-u, *blive resultatet, følgen af noget, starf ok fékostnaður varð af þessu, arbejde og bekostning fulgte deraf* 37¹⁹; *blive til noget med noget*, varð því ekki af ferðinni, *der blev derfor ikke noget af rejsen* 95¹². v. at e-u, *blive til noget* (sml. at B, c, 1). v. fyrir e-m, e-u, sé fyrir. v. til e-s, 1) *indtræffe, tildrage sig*, þat varð til nýlundu (sé nýlunda); 2) *være rede til noget, påtage sig noget, indlade sig på noget*, er til þeirar farar varð 11⁵, ekki hafa menn til þess orðit fyrri, at færa mér kvæði ǝ: *det har ingen tidligere tilbudt* 87²⁸, til þess hefir engi orðit, at skora mér á hólmi ǝ: *det har ingen dristet sig til* 86²¹; (med navnef., sml. verða 4) þegar er nokkurr varð til at eigna sér orina, *så snart nogen*

var rede til at vedkende sig pilen 43²⁷.

verðr ha. (-ar, hf. verði, ældre virði; uden flt.), *máltid* (sml. dag-, náttverðr el. dog-, nótturðr), *koma til verðar, *komme til máltid* 132 a.

verðr to., *værd* (e-s), mikils, lítils v., *meget, lidet værd, betydelig, ubetydelig, eigi þótti mér hitt minna vera vert, mindre værdt* 3: *ringere* 9⁵; *værdig, fortjent til* (e-s), þótti þér hann eigi drápunnar verðr? 91⁹, þar var stórsæmða fyrir vert, *det fortjænte store hædersbevisninger til gengæld* 70³⁰, launin munu vera minni, en vert væri, *lønner vil blive mindre, end det vilde være fortjent* 3: *end den gunst, du har vist mig, fortjæner* 67¹⁶, 71¹⁰.

-verðr to., som vender i en vis retning (sé austan-, ofan-, utanverðr o. s. v.).

*verðung hu., *en fyrstes følge (hird), krigerskare.*

vergjörn to. i hu., *mandgal, vellystig* (om en kvinde), *mik veiztu verða vergjarnasta, ef ek ek með þér i jötunheima 3: *at jeg vil vise mig som den mest giftesyge kvinde, hvis jeg ager med dig* 116.

verit, fort. tf. af vera.

verja (varða, variðr og varðr), 1) *værge, forsvare* (e-t), ver þú eigi meir baki lyptingina, en ek mun (neml. verja) stafninn, *værg du ikke mere med ryggen løftingen, end jeg vil (værg) stavnen* 3: *vís du ikke større fejghed i at værg løftingen, end jeg (vil vise, mens jeg værger) stavnen* 49¹¹. 2) *holde en borte fra noget, forholde en noget* (e-m e-t).

verja (varða, variðr og varðr), 1) **beklæde, omvikle, omgive* (e-t e-u), v. e-n armi el. faðmi 3: *omfavne en; tf. variðr, beklædt, omviklet med.* 2) *anvende, bruge* (e-u), navnlig om varer, som man omsætter, hann varði fénu til Íslandsferðar, *brugte godset til*

en Islandsrejse 60³¹, verja fénu i gripi 3: *sætte sit gods i kostbarheder, (upers.) knørr með farmi þeim, er hingat er bezt varit i Noreg, et handelsskib med en sådan ladning, som bedst kan omsættes (anbringes) her i Norge* (sml. hingat) 60¹⁴.

verk ik., *værk, arbejde.*

verkkauþ ik., *løn, betaling for arbejde.*

verpa (varp, urpum, orpinn), 1) *kaste* (e-u); v. orðum á e-n 3: *tiltale en, *es verpumk orði á* (= verpr o. á mik), egl. *kaster ord på mig* 3: *tiltaler mig (uden tilbørlig respekt)* 109 a. 2) *opkaste, opføre* (e-t), v. haug, *opkaste en gravhøj.*

verr ha., 1) **mand*, i flt. verar, mænd, þú est æ visastr vera, *du er altid den viseste af mænd* 114 b. 2) *ægtemand* (mest digt.), *Sifjar v. 3: *Tor.*

verr, verst, bio. højere og højeste gr. til illa, *værre, værst; dårligere, dårligst*, eigi var ek verr kafsýndr, *jeg var ikke dårligere til at dukke under og svømme under vandet* 61²⁸, hann bar verst þenna skaða 3: *tog sig den mest nær* 10³³.

verri, verstr, to., højere og højeste gr. til illr og vandr, *værre, værst; dårligere, dårligst.*

versna (að), *forværres, blive værre*, *versnar allr vinskapr 3: *alt venskab forvandles til fjendskab, had* 134 b.

veröld hu., *verden.*

vesa, ældre form = vera.

vestan bio., *vest fra; fyrir* v. (med gf.), *vest for.*

vestfirzkr to., *fra Vestfjorden* (på Island).

vestr ik., *den vestlige himmel-egn, vest, ór vestri, fra vest.*

vestr bio., *mod vest, vest på; særlig mod vest til England (de britiske øer)*, v. þar 3: *i England* 93¹⁻².

vestri (el. vesta(r)ri), *vestastr, to. i højere og højeste gr., vestre, vestligere, vestligst.*

*vestrsalir ha. flt., 'vester-salene', *boligen i vest* 120 a.

vetr ha. (vetrar; vetr), *vinter*; også om *hele året* (sml. misseri ok sé under nátt), hálfum mánaði fyrir vetr, *för vinteren* (s *begyndelse*, 14de oktober; sé vetrnætr) 94²⁵.

vetrnætr hu. flt., 'vinternætterne', om *vinterens begyndelse* (den 14de oktober var den 1ste vinterdag el. 'vinternat'), at vetrnóttum, til 'vinternætterne', til *vinter* 95², fyrir enar þriðju v., *för den tredje vinters begyndelse* 3: *för end de næste to år* (regnede fra den førstkomende vinters begyndelse) *var helt til ende* 41³, 42⁸.

vex, nut. af vaxa.

vexti, hf. af vöxtr.

veykr sé veikr.

við (og viðr, navnlig i flere sms.), fho. með gf. og hf., *ved*. A. með gf. a) om stedet, 1) *ved, nær ved*, sitja við stjórn (sé stjórn), falla við árar (sé falla); (overf.) vera við aldr (sé aldr). 2) til, *hen til, hen imod*, koma við land 3: *lande* (= taka land), þeir kómu skipi sínu norðr við Noreg, *landede i det nordlige N.* 83²⁹, *snúa upp við tré vefnistingum (sé snúa); (overf.) koma við sögu (sé koma við). b) om tiden, *ved, henimod*, við sólarsetr, *ved solnedgang* 27². c) om andre forhold: 1) *med, imod, til, ved* (om en handling, stemning o. s. v., der går ud over en el. ud på noget), mæla, tala við e-n, *tale med en*, til fundar (móts) við e-n, *til møde med en*, fásk, berjask við e-n, *kæmpe med en* (men berjask við e-m, sé B slut.), óptirlátr við e-n, *føjelig mod en*, úvæginn við alt (sé úvæginn), skiljask við e-n, e-t (sé skilja), samt mangfoldige andre forbindelser (sé under de enkelte ord). 2) *efter, overensstemmende med*, vera við skaplyndi e-s (sé skaplyndi). 3) *imod, i sammenligning med*, e-n skortir við e-n (sé skorta).

4) *med* (om måde, ledsagende omstændigheder o. s. v.), við þetta skilja þeir, *med dette, dermed skilles de* 83²⁷, fara þeir við þat heim, *dermed drager de hjem* 42², við svá búit (sé búa); 5) *ved, på grund af*, við ákafliga böen Sigurðar 20¹⁸. 6) *med, i forbindelse, i følge med*, (med ordenstal) við tólfta mann, *selv tolvte*, men: við tólf menn, *med tolv mand* (= með). B. með hf. 1) (om en bevæg. el. retning) *imod, hen imod*, både egenlig og overført: taka við e-u, *tage imod noget*, taka við e-m, *modtage en*, lita við e-m (sé lita), hlæja við e-m (sé hlæja); búask við e-u, *berede sig til noget* 42¹⁸, búit er við e-u, (egl. alle forberedelser til noget er gjorte 3:) *det er nær ved, på nippet til at indtræde* (sé búask við), hætt er við e-u (sé hæltr); *imod* (for at inødegå, forhindre og lign), hlifa sér við spjótum (se hlifa), gæzla við úfriði 65¹, *finna orð við e-s máli, *finde på ord til* (som svar på) *ens tale* 117 b, 118 a. 2) *for* (til gengæld for, som betaling, bytte for), selja e-t við verði (sé verð), mun þat réttara, ef þú hefir þar við (derfor, for det) gefit alla þína eigu 56⁵, *gjalda gjöf við gjöf, *betale gave for gave, gengælde gave med gave* 134 a, *hlátr við hlátri skyli hólðar taka, en lausung við lygi, *latter for latter skulde folk tage og falskhed for løgn* 3: folk bör fá deres latter betalt med latter og deres løgn med falskhed (meningen bliver altså den samme, som hvis der havde stået: hlátr skaltu við hlátri gjalda, en lausung við lygi, *man skal gengælde latter med latter og løgn med falskhed*; sml. 135 a) 134. 3) *med, i forbindelse, i følge med*, (= með; sml. under A slut.), barðisk hann stundum við meira liði, stundum við minna, *han kæmpede stundum med flere, stundum med færre folk* (i sit

følge) 38¹⁷. C. Meget ofte står det absolut uden styrelse: vera við staddr (sé steðja), liggja við (sé liggja), nema við (sé nema) hann hló við, lo derved 35¹², búask við, göre sig rede; talask við, tales ved, skiptask höggum við (sé for øvrigt under de enkelte ord).

viða bio. (højere og højeste gr. viðara (egl. af vitt, sé viðr), viðast), vide, vidt omkring, viða, viðara annars staðar, vidt om, videre andensteds 87⁴.

viðar- sé viðr.

viðbragð ik, 1) hurtig bevægelse; ryk 11¹⁷. 2) udseende, udvortes (sml. yfirbragð).

viðförull to., som færdes vidt omkring, vidtberejst; enn viðförli, den vidtberejste (som tilnavn).

*viðhlæjandi ha. (flt. -endr), den som tilsmiler en, smigrer, jabroder (egl. nut. tf.; sml. hlæja við e-m), ósnotr maðr hyggr sér alla vesa viðhlæjendr vini, tror at alle de, der smiler til ham (smigrer ham), er hans venner 133 a.

viðr ha. (-ar; ir, gf. -u), 1) skov, *á viðum úti, ude i skovene 126 a. 2) træ (arbor) 10¹; 3) træ, ved — viðarteinungr ha., planteskud, stængel.

viðr fho., = við.

viðr to., víð, bred, viðir vellir, en víð, udstrakt slette; ik. vitt som bio., vidt, langt (sml. viða).

viðrlög ik. flt., straf, hann hafði þeim v. mikil, at vitar væri rangt upp hornir, havde fastsat stor straf for dem, for det tilfælde at (så fremt) bavn-erne blev tændte urigtig 37¹¹.

viðrmæli ik., samtale.

viðrnám og viðnám ik., modtagelse (i fjendtlig betyd.), modstand, *látum Volsunga v. fá 127 b.

viðrskipti og viðskipti ik., det at have med en at göre, omgang, góðr, illr viðskiptis, god, slem at komme til rette med;

(ofte i flt.) hvad man har at göre med hinanden, mellemværende, stridigheder = (skipti 2), lauk svá þeira viðskipti (i alm. viðskiptum), således endte deres kamp 103²⁴, hart viðskipti, en hård kamp 29²⁶.

viðrtaka og viðtaka hu., 1) modtagelse, ofte i flt. viðtökur, gæsteventlig modtagelse; 2) modstand (= viðrnám).

vig ik., 1) kamp, *finnask vigi at, mødes i kamp 110 a, *val þeir kjósa ok riða vigi frá, fra kampen 112 b. 2) drab.

vigja (gð), 1) vie, indvie (i den hedenske tid nævnes Tors hammer undertiden som brugt til forskellige arter af indvielse 1¹⁴, 11²³, 118 b). 2) virke på en ved magiske kræfter, tryllebinde (sml. kjósa), konungr vigði þá utan steins með málaxi o: hindrede dem fra at komme ind i deres stenbolig ved at svinge sit sværd med de indlagte magiske tegn over dem (el. ved at kaste det mellem dem og stenen) 27³.

*viglið ik., kampflok, krigere.

vigr to. (gf. -jan, i alm. -an), kampdygtig.

*vigþrima hu., kamplarm 122 a.

*vigþrot ik., 'kampophør', kampens ende, Móði ok Magni skulu Mjöllni hafa Vingnis at vigþroti, M. og M. skal have Vingnes (o: Tors, Vingtors) Mjöllner, når kampen er til ende (således rettere end at forbinde Vingnis med vigþroti, når Vingnes kamp ophører; sml. under vitnir) 114 a.

vika hu., uge.

viking hu., vikingstog, sætog, vikingsfærd, sørøveri. Vikings-tog til fremmede lande for at vinde ære og bytte ansås både for lovlige og hæderlige; de lededes som oftest af ansete høvdinger, og kun frie mænd måtte tage del deri. Den tid, på hvilken disse tog især fandt

sted har man kaldet 'vikingetiden' (omtr. 790—1000).

vikingr ha., 1) viking, søkriger, som drager i viking (sé viking), fribytter, sørøver, *røru vikingar 124 b. 2) (senere) røver i alm., voldsmand.

vikja (veik, vikum, vikiun; ældre former vikva el. ykva veyk, ykvinn), 1) sætte i bevægelse, flytte af stedet. vende (e-u); vikjask, bevæge sig, flytte sig, vende (intr.). 2) bevæge sig (= vikjask; sml. snúa 2) 47¹⁵, v. at landi, lægge til land 21¹⁹, v. at e-m, gå hen til en 43¹¹, veik konungr út, gik ud 58¹⁵; v. aptr, vende om (og drage tilbage); vende sig om 36³².

vili ha. (-ja), vilje, ønske.

vilja (vil, vilda, viljat), ville (sml. munu og skulu): 1) ville, ville have, ønske, attrå (med navnef., en sætning med at el. gf.) *hitt vil ek vita, det vil jeg vide 108, viltu, at ek fara, vil du have, at . . . vilda ek, ai . . ., jeg vilde gerne have, at . . . 90¹³ (også vilda ek gjarna, at . . . 92¹⁶), þat mynda ek v., at . . ., det kunde jeg ønske, at . . . 100¹. *vill þú tólu lengri, vil du have (ønsker du) en længere tale o: at fortsætte samtalen 126 b, eigi vil ek þessi heldr en hin (sé hinn). 2) ville, ville gøre, være villig til, have lyst til; ønske, agte, have til hensigt; være bestemt på (med navnef. el. gf.), spurði Þorsteinn Gunnlaug, ef hann vildi riða með honum. Gunnlaugr kvaðsk þat vilja 81²⁸⁻²⁹; hverjum vill þú heldr gipta dóttur þína en mér? 82²², konungr spyrr, hvat hann vildi þá, hvad han da vilde, hvad der var hans hensigt dermed 87⁷, þú vildir hrópa mik hér 91¹⁵; vita skyldir þú fyrst, hvat þú vildir 82¹⁴; (om en mulighed el. nødvendighed) margir lögðu eigi svá undir Orminn, at þeir vildi i hoggorrostu vera, det var ikke mange, der lagde sig så nær ind

under O., at de vilde (kunde el. måtte) komme i håndgemæng 51⁴, (upers.) veltr þangat, sem vera vill, hvor det vil (og skal) være (sé velta).

villieldr ha., 'vildild', en løbeild (sml. eng. wildfire).

villr to., vildfarende, *verða v. vega (ef.), fare vild af vejen 135 b.

vin sé vinr.

vinátta hu., venskab. — vináttumál ik. (mest fl.). venskabsforsikring.

Vindasnekkja hu., Vender-snække, vendisk skib.

vindr ha. (-s og -ar; -ar), vind.

vingan hu., venskab (= vinátta).

vinkona hu., veninde.

vinna (vann, unnum, unninn), 1) gøre, udføre (e-t), v. verk, udføre et arbejde, v. eins, tveggja verk, gøre gavn for én, for to. þér vinn ek þat, er ek vinn hvad jeg gör, gör jeg for dig 49¹⁵, v. e-t til e-s, gøre noget for derved at opnå noget; v. eið, aflægge éd; v. úhapp, forvolde en ulykke 10²⁶, v. e-m bana, tilføje en døden 22³². 2) (genstandsløst) virke, arbejde, handle, v. til e-s arbejde for at opnå noget, v. til matar sér, arbejde for føden, þú veizt, til hvers þú hefir unnit, egl. hvortil du har arbejdet o: hvad du ved din handlemåde har gjort dig fortjent til, hvad du har forskyldt 97²⁵. 3) udrette (e-t), þat vinnr ekki o: det nytter ikke, v. þorð (upers.), være tilstrækkeligt; (genstandsløst) være tilstrækkeligt, slå til, v. e-m at fullu, være fuldkommen tilstrækkeligt (mere end nok) for en (til at gøre det af med ham) 79²⁷, vinnask til (e-s), være tilstrækkelig, slå til (til noget), vannsk honum varliga lengðin til, at . . ., længden slog næppe til for den til, at . . . 9⁹, örindi vannsk til (sé örindi). 3) med to. el. fort. tf., få gjort (sml. fá,

geta), ofte især digt. næsten blot omskriv. (sml. göra, nema, ráða), *v. haus frá hol lausan 99⁹; *v. hefnt, fá hævnet (= hefna, sé dette). 5) vinde (ved kamp), tilkæmpe sig (e-t), v. sigr, vinde sejr, v. orrostu, vinde et slag, v. leikinn, vinde legen, seyre i legen 5³⁴, hversu mikla sæmð ek hefi þér unnit, vundet til dig, skaffet dig 28³¹; indtage, erobre, hann hafði unnit mikit ríki á Englandi, havde vundet (erobret) et stort rige i E. 92³⁶; 6) overvinde, besejre 23³⁸.

vinr (el. vin) ha. (-ar; -ir), ven, *vin sinum skal maðr vinr vesa, þeim ok þess vin; en óvinar sins skyli engi maðr vinar vinr vesa, sin ven skal man være en ven (mod sin ven skal man vise sig som en sand ven), ham og hans ven; men ingen skulde være ven med sin uvens ven 134 b; góðr vinr, en god, trofast ven, mods. illr v., en troløs ven 134.

vinskapr ha. (-ar), venskab.

vinslit ik. flt., venskabsbrud, ende på venskabet, þetta mun okkr verða at vinslitum o: det vil ophæve venskabet mellem os to 83²⁰.

vinstri, to. i højere grad, venstre (mods. hægri).

vinsæld hu., det at være vinsæll, yndest (også i flt. 63²⁷, 65²⁰; sml. kærleikr).

vinsæll to., vennesæl, afholdt, yndet (af e-m), Hermundr var þeira vinsælli, den mest afholdte af de to.

virða (rð), vurdere, sætte pris på (både i egl. og overf. bet., skatte, agte; sml. meta), v. mikils, lítills, minna virðr, mindre agtet, anset 91¹⁹, v. e-n vel, vise én stor ære 102³. virðask vel, være godt anset, yndet, afholdt, hann virðisk hvervetna vel, han var godt anset overalt 80¹⁵, (upers.) virðisk öllum mönnum vel til hans, alle folk syntest godt om ham (egl. der vistes stor yndest mod ham af alle

folk) 79¹⁸; (uden vel) mér virðisk eigi skapferði hans o: jeg synes ikke om, finder ikke behag i 83²⁶.

*virðar ha. flt., mænd.

virðing hu., 1) vurdering; 2) æresbevisning; hæder, anseelse, yndest, vera með mestri virðingu, (være med størst anseelse o:) være mest anset 77²⁵, með mikilli virðing ok ást, med stor yndest og kærlighed 78¹⁴.

virðuliga bio., hæderlig, ærefuldt, med agtelse, kveðja e-n vel ok v., hilse en smukt og ærbødig 85¹³.

virðuligr to., hæderlig, anset, agtet; prægtig, pragtfuld.

virð hu., omhu, omsorg, gunst, (ofte i flt.) hann bað honum virkða við konung o: anbefalede ham til kongens omsorg (sml. biðja).

visa hu., 'vise', vers, strofe.

visa (að; sj. visa, st), vise (med personen i hf.), v. e-m til sætis o: anwise én sæde 8¹, 43⁹, visaði hvárr öðrum til Valhallar, de viste (o: ønskede) hinanden til Valhal (ved en slags ceremoni för kampens begyndelse?) 31³¹, *v. e-m valstefnu til o: stævne, udæske til kamp 123 b; v. e-m frá, afvise én, (upers.) værir þú slíkr maðr sem hann, þá myndi þér ei frá visat, så vilde du ikke blive afvist 82²².

visbending hu., vink, tegn, signal.

*visi (og *visir) ha., fyrste, høvding.

viss to., 1) vis, klog (sml. vitr) 112b⁹⁻¹³, 114b¹⁹. 2) sikker, vis, verða e-s v., blive underrettet om noget, þetta varð ekki vist, det kom ikke for dagen, blev ikke opdaget 77²³, þér skuluð þiggja af mér klæði, er eigi er vist, at þunur sé slíkt, egl. om hvilke det ikke er vist, at andre sådanne findes o: som der næppe findes mage til 69¹⁹; ik. vist som bio., vist, sikkert, hann kveðsk þat vist vilja 75⁵, fara skaltu vist 96¹⁶,

svá er vist, *sáledes er det (forholder det sig) sikkert (visselig)* 92²⁰; at visu, *til visse* 42⁸.

vissa, fort. af vita.

vist hu., *ophold (kost og logi) hos en, opholdssted* (sml. til c. 5); *mad, proviant, levnedsmidler* (både i ent. og flt.), vist um haf, *forplejning på rejsen* 77¹².

vista (að), *skaffe en ophold (kost og logi); vistask, skaffe sig ophold, austmenn vistuðusk, en Þorsteinn tók við stýrimanninum, fyrir því at hann beiddisk þangat, Nordmændene tingede sig ophold (omkring hos bønderne), men T. tog mod skibsføreren, fordi han bad om at komme til ham* 74²².

vit ik., 1) *vid, forstand. 2) besøg* (sml. vitja), i forb. á vit e-s, *for at besøge en (et sted)* 93¹⁸, 120 b (sé meir).

vit, nf. tot. til ek.

vita (veit, vissa, vitaðr, mest i ik. vitat), *vide, have el. få vished el. kundskab om, kende* (med gf., en hel sætning el. absol.), *v. vel mart (sé vel), ek veit mikla févæn at segja þér: *jeg kan sige dig, hvor der er udsigt til at vinde meget gods* 16³⁴; v. skyn á, *kende til* (sé skyn), v. sér e-s vænir, *vente noget* (sé væn); engan vissa ek þann, er . . . , *jeg vidste ingen, som . . . , kendte ikke nogen, som . . .* 61²⁹, v. e-n sannorðan, *vide om en, at han er (kende en som) sanddru* 67³⁵; veit ek, at slíkt er ekki við skaplyndi hans 83⁴, veit ek, ef þú æxir upp með frændum þínum, at þú mundir kunna at vega reiðr, *jeg véd (indsér, skönnar) nok, at du måtte have kunnet kæmpe, når du var vred, hvis du var vokset op blandt dine frænder* 23³³, þegar er konungr veit, hverr hann er. *bliver klar på, hvem han er* 58¹⁹, vita vil ek, hverju þú vill svara mér 82⁹; (absol.) lát, sem þú vitir eigi, *lad, som du ikke véd det* 96¹⁷; (forsikringsudtryk) veit

trúa min: *min tro! min sandten!* (sé trúa); 2. pers. ent. frems. nut. veiztu findes undert. brugt med betyd. af bydem.: *veiztu, ef þú vin átt, *geði skaltu við þann blanda, vid (du må vide)* 135 a, 23²⁵. v. fram, *være forudvidende* (sml. framviss), *vissi hann vel fram, *han vidste god besked om fremtiden* 116 b. v. e-t fyrir, *vide noget forud* 20¹⁶. v. til e-s, *vide besked om, kende til noget, v. til geðs sins* (sé geð). 2) *undersøge, skaffe sig vished om, udforske, þeir höfðu gengit upp á eyna at vita, ef berserkirnir væri komnir, for at undersøge, om . . .* 30¹¹, nú skalt þú v., *hvært mér hafi skilizk, prøve (sé til), om . . .* 79³¹, er þetta var gert ok vitat, *da dette var udført og bragt i erfaring (og man havde fået vished derom)* 10². 3) *mærke, betegne, *sá es þeim völlum vitaðr: bestemt for dem* 110 a. 4) *vende i en vis retning, hann lýstr á þunnvangann, þann er upp vissi, tindingen, som vendte opad* (mods. den, på hvilken han lå og sov) 4¹; 5) *henpege på, tilkendegive, bebude, varsle* (e-t, e-s el. til e-s).

viti ha., 1) *tegn, mærke. 2) varde, bavn* (brændestabel, der antændtes som tegn på fjendtligt anfald), *bera upp vita, skjóta upp vitum, tænde baverne* (sé bera, skjóta upp).

viti ik., 1) *straf* (sml. helviti, helvede). 2) *fare, við v. varask, *vare sig for, undgå faren* 18¹⁴. — vitishorn ik., 'straffehorn' (et bæger, som skulde tömmes af hirdmændene til straf for ikke at være mødt ved bordet i rette tid) 6⁴.

vitja (að), *besøge* (e-s); *indfinde sig for at fuldbyrde en aftale el. et løfte, v. ráðsins* (sé ráð B, 3).

vitkask (að), *komme til besindelse, komme til sig selv igen.*

*vitnir ha., *ulv, kalda kjapta hann klyfja mun vitnis vigi at,*

han vil kløve ulvens kolde kæft i kampen (sål. rettere end at forbinde vitnis med vigi, han vil kløve den kolde kæft i kamp med Fenrisulven; sml. under vigprot) 114.

vittr to. (gf. -ran), *vís*, *klog*, *forstandig* (sml. *viss*).

*vittugr to. *trolldkyndig*, *øvet i trolldom* (om en volve) 119 a.

*vreiðr sé reiðr.

*vreka sé reka.

vægja (gð), *vise eftergivenhed mod, lempe sig efter; skåne* (med hf.) 26^s.

vængr ha. (-jar, sj. -s; -ir), *vinge*.

vænleikr ha., *vænhed, skønhed*.

vænn to., 1) *som giver grund til at vente noget, rimelig, sandsynlig* (sml. *ván* og *byrvænn*), var Þjálfar eigi vænt at þreyta skjótfæri við hann, egl. *det var ikke til at vente for T. at . . .* 3: *det var ikke til at vente, var usandsynligt, at T. kunde måle sig med ham i raphed* 8³⁴, þat er vænna, at . . ., *det er rimeligere (end det modsatte), at . . .* 3: *det er sandsynligt, at . . .* 2) (om personer) *som berettiger til forventning, håbeful, lovende; væn, skøn, smuk* 95² (= *fagr* 78¹⁰; sml. 75²⁶).

vænta (nt) og (ældre) vætta (tt), *vente, håbe på* (e-s; sml. *ván*), hann vættir þangat Pálmátoka, *han venter P. derhen* 42²⁶, vænti ek hér sæmðar 64¹⁹, også v. sér e-s, *rente sig noget* 66¹; þess

vænti ek, at . . ., *jeg venter (håber), at . . .* 69²⁰, også upers. mik væntir (vættir), *jeg venter, håber* 64³⁴.

væra, forest. fort. af vera.

*vætr ik., kun i nf. og gf., 1) *noget*; 2) *intet, som bio. ikke, at, svaf vætr Freyja, F. spiste, sov ikke* 117 b, 118 a.

vætta = vænta.

vokva (að) *væde*.

völlr ha. (vallar, hf. velli; vellir, gf. völlu), *'vold', mark, slette, á völlum fyrir þeim var mannhringr, på marken foran dem stod en kreds af mænd* 102²¹; særlig *kampplads, hasla e-m völl, afstikke en kampplads for en, halda velli, holde marken, beholde valpladsen*.

völr ha. (valar, hf. veli; velir, gf. völu), *rund kæp, stav* (sml. *válar völr*).

völva hu. (völu), *'volve', spåkvinde, *estattu völva né vis kona* 120 b, *völu leiði völvens *gravsted* 119 a; i slet betydning *heks, trolldkvinde* 125 b²¹.

vöndr ha. (vandar, hf. vendi; vendir, gf. vöndu), *vånd, (tynd, böjelig) grén, kvist*.

vörðr ha. (varðar, hf. verði; verðir, gf. vörðu), 1) *vagt, vogter* (= *varðmaðr*; sml. *sundvörðr*). 2) *vagt*.

vörn hu., *værn, forsvar*.

vöru- sé vara.

vöxtr ha. (vaxtar, hf. vexti; vextir, gf. vöxtu), *vækst, skikkelse, størrelse, mikill, litill vexti, stor, lille af vækst*.

Y, Ý.

yðr, gf. og hf. flt. til þú.
yðvar (yngre yðar), ef. flt. til þú.

yðvarr (yngre yðarr) *ejesto., eders* (ofte = *din*; sml. flt. ér, þér under þú).

ýfa (fð), *ægge, opirre; ýfask, opirres, blive fortørnet* (af úfr to., *uvenlig, barsk*).

yfir, fho. med gf. og hf., *over* (mods. undir.) A. med gf. a) *om stedet* (om en bevæg. el.

retning) *over, hen over, ud over*, drógu þeir netit y. hann 13²⁹, hlaupa y. netit 14⁸, hleypr hann upp y. þinulinn 14³, festi hon eitrom upp y. hann 14¹⁹, bundu þeir Loka y. þá þrjá steina, *de bandt L. (idet de løftede ham op) over de tre stene* 14¹⁷, ganga y. ána 100²⁴, lita aptr y. ána 100²⁷; þar sem mjóst var y. sundit, *hvor der var smallest over sundet, hvor det var smallest* 65¹³; hann feldi hvern y. annan, *fældede den ene over (oven på) den anden* 40¹⁷. b) om andre forhold, *over* (om opsyn, herredømme *over*), setja e-n y. e-t. B. med hf. a) om stedet (om en væren) *over, oven over*, munu fuglar sitja í trénu y. mér 4⁴; (overf.) sitja y. e-u (sé sitja). b) om andre forhold, 1) *over* (om opsyn, herredømme *over*), vera konungr y. landi. 2) *om, angående, láta vel, illa y. e-u* \circ : *ytte tilfredshed, misfornøjelse med noget; láta mikit y. sér* (ogsá y. sik el. um sik) \circ : *slå stort på, prale* (sml. láta B. 1). c) Absolut uden styrelse: þeir fengu sét y. upp 4²².

yfirbragð ik., *udseende, ydre*, især om *ansigtstrækkene* (sml. bragð 3), hefir hon hvíti ok y. vart Myramanna, *hun har vor, Myremændenes, hvidhed og vore træk* \circ : *den skære hud* (el. det lyse hår) og de *ansigtstræk*, der er *ejendommelige for os Myremænd* 77²³. — yfirbragðslit ill to., *ubetydelig (af udseende), uanselig*; fagrt kvæði ok yfirbragðslitit, *smukt (formfuldendt), men udtryksløst* 91⁷.

yfirlát ik. og yfirlæti ik., *måde at blive behandlet på, vera i góðu yfirlæti* \circ : *nyde en god behandling, stor gæstfrihed* (sml. fagnaðr), var ek minstr fyrir mér um atgervi ok yfirlát, *jeg var den ringeste i legemsfærdighed og (i henseende til den måde, hvorpå jeg blev behand-*

let \circ :) blev slettest behandlet 17²³.

yfirmaðr ha., 'overmand', *overhoved, overordnet*.

yfrinn to., *tilstrækkelig, i overflod* (= ærinn el. ýrinn, der bruges i de sammentrukne former); ik. yfrit som bio., *særdeles, overmåde*.

ygla (ld), *give et bistert, barskt udseende, fordreje, y. brýnn, augu* (el. brúnum, augum) \circ : *rynke brynene, sé vred og barsk ud; ygla sik el. yglask.* (egl. 'ugle' sig, *fordreje ansigtet, så at det kommer til at ligne et ugleansigt, af ugla hu., ugle,* \circ :) *sætte et bistert, barskt ansigt op* 54⁹, y. á e-n, *sé barskt på en* 54¹²; fort. tf. ygldr som to., *bister*.

ykkarr ejesto., *eders (om to), *y. beggja bani, eders bægges bane* 19.

ykkrr, gf. og hf. tot. til þú.

ýmiss to. (hu. ýmiss, ik. ýmist; har både usammentrukne og (i alm.) sammentrukne former; i de sidste kan ý også forkortes: hf. flt. ýmissum el. ýmsum, yms-um, o. s. v.), *snart den ene, snart den anden, afvekslende, forskellig*; ik. ýmist som bio., *skiftevis, ýmist — eða* \circ : *snart — snart, hann var nú ýmist at Borg, eða heima á Gilsbakka* 80²⁹.

ymja (umða), *udsende en dump lyd, suse, bruse og lign., *umðu oddlár* 129 b; *udstøde en klagende lyd, give sig, stönne*.

ymr ha. (-s; -ir, ef. -ja), *dump lyd, bulder, heyrðu þau ym mikinn ok gný* 2³⁵, **ára y., áre-plasken* 124 b.

ynði ik., *fryd, lyksalighed* (sml. unað), **þá nam at vaxa fyr vina brjósti álmr itrborinn ynðis ljóma* \circ : *i lykkens glans, i fryd og glæde* 122 a; nema el. festa y. \circ : *slá sig til ro (tage ophold) på et sted og føle sig tilfreds der.* — ynðisstaðr ha., *yndigt sted, sted hvor man lever i fryd og glæde*.

*yngvi ha., *konge* 123 b (kunde

her også opfattes som egennavn; sml. navnelisten).

yrða, forest. fort. af verða.

yrkja (yrki, orta, ortr), 1) arbejde (absol.); dyrke; bearbejde (e-t). 2) (især om skjaldenes arbejde) digte, y. kvæði, drápu,

digte et kvad, en drape, þetta er vel ort 94²³; også absol. uden genstand, digte.

*ýtar ha. flt., mænd.

ytri, yztr (ældre ýtri, ýztr), to. i højere og højeste gr., ydre, yderst.

Þ

þá, gf. ent. hu. og gf. flt. ha. af sá.

þá, fort. af þiggja.

þá bio., 1) *da, dengang, på den tid*, mæla æptir þeim, er þá eru hjá, som *på den tid (just, netop) er tilstede 62¹⁵*; þá er (þá es, þás) bo., *da: dengang da, idet, imedens; efter at 98¹⁵*. 2) *da, derefter, derpå, så, *fló þá Loki 115, *þá kvað þat Loki 116, 117, grét Helga þá mjök 96⁷, Gunnlaugr gekk þá til tals við Helgu, ok tóluðu lengi, ok þá kvað Gunnlaugr visu 96³¹; da, så, under de omstændigheder, i det tilfælde og lign., *bindum vér Þór þá brúðar lini 116 b, þá skal á þat hætta 85³³, (i spörsmål) hvi þú þá mælisk af gólfi fyrir? 109 a, konungr spyrr, hvat hann vildi þá, hvad han da (så) vilde (havde i sinde) 87⁷; 3) så, da (til at indlede eftersætningen), er Illugi bjósk, þá sat Gunnlaugr i stofu 96¹³⁻³⁰.*

þaðan bio., 1) (om stedet) *derfra, *þ. kómr dagg of dala 109 b, biða þ. (sé biða), skamt þ. frá, kort derfra 54²⁰; (om nedstammen fra) *þaðan af aldir alask (sé ala). 2) (om tiden, i alm. med tilföjet fho.) þ. af, þ. (i) frá, fra den tid af, þ. frá er, fra det øjeblik af at 69³¹.*

þagna (að), blive tavs, forstumme.

þakka (að), takke en (e-m) for noget (e-t 67¹⁸, 85²³, 87³; sj. fyrir e-t 65³); lönne, belönne, guð þakki yðr sóma þann allan 58¹⁹.

þakksamliga bio., *med tak, taknemmelig.*

þambar- sé þomb.

þangat bio., *derhen, did, þú lézt mik fara þ. i friði, sem aðrir náðu eigi, du lod mig i fred drage derhen, hvor det ikke tillodes andre 60²⁸; der, på det sted, vóru þeir mestir menn út þ., de var de mægtigste mænd der ude, ude på den kant (egl. did ud; sml. út slut.) 80²⁴.*

þangatkváma hu., *did-komst, ankomst.*

þann, gf. ent. ha. af sá.

þanneg, -ig, -ug (egl. gf. = þann veg, brugt som) bio., 1) *den vej, derhen; 2) på den måde, således (sml. vegr).*

þar bio., 1) *der, på det sted* (om stedet, som þá om tiden); også (om en bevæg.) *derhen, til det sted* (især ved koma og fho. at, til): hann bjó þar eptir, *bode der siden 107¹⁸, ráða búum sinum þar á Fjöni ok öllu því, er hann átti þar, sine gårde der på Fyn og alt, hvad han ejede der 41¹⁸, hann var heimamaðr Illuga ok hafði þar upp vaxit, var vokset op der (hos ham) 80³³, þar gekk þá at maðr, ok var þar Gunnlaugr, der gik da en mand hen, og der var G. o: det var G. (= var så G.; sml. nedenfor 2) 79⁷, 53⁵⁻⁶, þá gengu i skálann tólf menn, ok var þar kominn Hrafn, og der var R. kommen o: det var R., som var kommen der 101⁵; ofte står þar overflödigt, idet stedet nærmere er*

betegnet på anden måde: nú gengr Pálnatóki inn i hollina ok þar þeir allir eptir honum, og (dér) alle hans folk efter ham 43⁷, var þar Helga í því liði, í den skare var H. 100¹², 102¹⁶, þar var skegg á ofanverðu barðinu hvárutveggja, dér (þ: på barden) var jærnpigge øverst på bægge kanter (kun tilsyneladende har det overflødige þar her samme betyd. som det tonløse da. der), eitt sinn kom þar sótt mikil á bœ þeira 107¹; (om stedet i en fortælling, en række begivenheder og lign.), lýkr þar nú sǫgunni 107²⁰, þar kœmr, at ..., þar kœmr enn, er ..., dér kommer det (endvidere), at ... þ: nu (da, så) sker det (fremdeles), at ... 42²³, 43²², vera kann, at þar komi, at þú ráðir fyrir skipum, at det kommer dertil, at du ..., at du engang i tiden kommer til at ... 54²⁴. 2) I forb. med fho. bruges det i samme betyd. som de forskellige forholdsformer af det påpegende stedo. sá, sú, þat: þar á, derpá, hon horfði þar á, stirrede derpá (på den, kappen) 107¹; þar af, deraf 19³⁴; þar fyrir, derfor, þar réð fyrir jarl, derfor (for den, byen) ráðede en jarl 89³; þar hjá, derved 27³; þar i, deri; þar með, dermed; tillige, desuden 79⁶; þar á milli, derimellem 121 b; þar á mót, i móti, til gengæld derfor 68⁵, 56³¹; þar ór, deraf, derfra 51³⁴; þar til, dertil, lætr hann þar til eptir Áka at ráða búum sínum, han lader Áge blive tilbage for at (= til þess at) styre sine gårde 41¹⁷. 3) Med det henv. er, sem: a) þar er (þar es, þars), þar sem, 1) der hvor, hvor, þar heitir nú Lávarðs-skógr, er hann fell, dér (det sted), hvor han faldt, hedder nu L. 73¹⁹, falsk hann þar, sem heitir Fránangrs fors, han skjulte sig på det sted, som hedder 13¹², hann var þar, sem heitir Birki-

strönd, opholdt sig på det sted, som hedder B. (sml. heita), þar sem þeir fara, hvor de drager frem 21²², 22⁶, kom hann þar at kveldi jafnan, sem Hrafn hafði áðr verit um nóttina, han kom altid om aftenen til det sted, hvor R. i forvejen havde været om natten (havde været den foregående nat) 103¹. 2) i det tilfælde, under de omstændigheder, hvor þ: når; da, eftersom, fordi 56³², 83³, 93⁸; medens, uagtet 104²¹. b) þar til er, 1) derhen, hvor, til det sted, hvor 32¹⁴, 24³². 2) indtil, þat samir, at þeir varðveiti, þar til er oss haldkvæmisk, det sömmer sig, at de tager vare derpå, indtil det kan blive mig til nytte 16⁸, 12¹¹, 75⁶, 81³⁰ (undertiden kan det være tvivlsomt, hvorvidt betydningen henhører under 1 eller 2, sml. f. eks. 24³² med 12¹¹).

þarf, nut. af þurfa.

þarfleysa hu. og -leysi ik., unødvendighed, unytte, þarfleysi ætla ek þat vera, til ingen nytte (narrestreger) mener jeg, at det er 79³³.

þarfr to., nyttig, gavnlig, *mæla þarft, tale nyttigt.

þarmr ha., tarm.

þars = þar es (er), sé þar.

þás = þá es (er), sé þá.

þat, ik. af sá; þats = þat es (er), sé sá.

þau, ik. flt. af sá.

þegar, 1) bio. straks. 2) þegar er bo., egl. straks når, da þ: så snart (som), þ. mun þat, er ek vil (sé munu); med udeladt er 98³⁰.

þeginn, fort. tf. af þiggja.

þegja (þegi, þagða, þagat og þagl), tie, þegjandi, tavs, uden at sige noget, 102²⁷; *þ. e-s, tie med noget, afholde sig fra at sige noget, þegi þú þeira orða, ti med de ord! 116 b.

þegn ha., 1) fribåren mand. 2) undersåt.

þeim, hf. ent. ha. og hf. flt. af sá.

þeir, ha. flt. af sá.

þekja (þakða, þakið og þakðr),
tække, bedække.

þekkja (kð; fort. sj. *þátta),
A. *blive vár, mærke, kende* (sml.
kenna), þekði konungr mann,
fik öje på 58¹⁸, *es harðhugaðr
hamar of þekði (opr. vistnok
þátti), *da han kendte (falte) sin
hammer* 118 b. B. *göre til behag.*
þekkjask, 1) *tækkes, behage.* 2)
finde behag i, tage til takke med,
tage imod, modtage (e-t; sml.
þiggja).

*þengill ha., fyrste.

þér, hf. ent. og nf. flt. (for
ér) til þú.

þerra (rð), törre.

þess, ef. ent. ha. og ik. af sá.

þessi (þessi, þetta; for þessi
i nf. ent. ha. og hu. bruger det
ældste sprog sjá), påteg. sto.,
denne (som to. og no.): a) som
to., þessi el. sjá maðr, kona,
denne mand, kvinde, þetta sverð,
dette sværd, þessi varð sætt
þeira, dette blev deres forlig
81¹⁶; kan ligesom sá bruges i
forb. med det best. ko. (sé inn
A). b) som no., *hvat manna er*
þessi 84⁸ (= *hvat m. er hann*
90⁸), *hvi eggjar þú þessa, hvor-*
for ægger du til dette 17¹⁷; i
þessu, *i dette øjeblik.* Om þetta
som subj. i sætningen med udso.
i flt., *rettende sig efter prædi-*
katet, sé under vera 5 og sml.
sá 1, b.

þiggja (þá, þágum, þeginn),
1) *tage imod (hvad der tilbydes),*
modtage (e-t el. absol.; sml.
þekkjask), þenna kost vil ek
gjarna þ., *dette vilkår vil jeg*
gærne modtage 101¹⁴, þ. e-t at
el. af e-m, *tage imod hvad en*
tilbyder, modtage noget af en,
hverju launaði konungr þér
dýrit? því at hann þá at mér,
han modtog det af mig (o: *tog*
imod det, afslog ikke min gave)
60⁴, *þigg þú at ásum ql, *mod-*
tag du øl af (el. hos) aserne o:
tag del i asernes gilde 130 b. 2)
modtage, få, erholde ifølge an-

modning (sml. fá, geta), er hér
at þ. þann greiða, sem þú vill
(sé greiði). þ. bæn sína o: *fá sin*
bön opfyldt 28³⁴. (Etym. = da.
'tigge'.)

þik, gf. af þú.

þikkja = þykkja.

þing ik., 'ting', *fastsat møde,*
forsamling, forsamlingssted (sml.
stefna), *unz þing kvámu halir,
indtil mændene kom til stævnet
123 b, *senn váru æsir allir á
þingi ok ásynjur allar á máli
(sé á); *særlig offenlig forsamling*
til forhandling og afgørelse af
lovgivnings- og retssager (sml.
alþingi, lqgrétta, þingstöð), nær
þingi þeira Svía, *nær ved (den*
tid, da) Svearnes ting (skulde
holdes) 90⁴.

þinglogi to., *som udebliver*
fra et fastsat møde.

þingstöð hu., *tingsted, sted,*
hvor et ting holdes, þar var þá
þ. þeira Borgfirðinga, dér var
den gang tingstedet (o: *herreds-*
tinget, det mindre ting, som
holdtes om váren) for indbyg-
gerne i Borgefjord 75⁸.

þinig bio., *herhen, hid* (sml.
hinig).

þinn (þín, þitt, ældre þinn,
þitt), *ejesto., din.*

þinull ha. (hf. þinli), = net-
þinull.

þit, nf. tot. (for it) til þú.

þjá (þjáða, þjáðr), *plage, for-*
*trykke, trælbinde, *mik eggja*
spor i eyju þjá o: *sårene piner*
mig 34, *morg es þjóð of þjáð,
mange mennesker lever fortrykte
131.

þjóð hu., *folk, folkeslag.*

þjóðá hu., *mægtig flod, hoved-*
flod.

þjóna (að), *tjæne* (e-m øl. til
e-s 73¹³).

þjónasta el. -usta (ef. -ustu),
1) *tjeneste.* 2) *betjæning, særlig*
kirkelig forretning, fékk hann
alla þjónustu af presti, han fik
den hele betjæning (al den be-
tjæning, som kirken foreskrev,
særlig nadverens sakrament) af

præsten 105³. — þjónustumaður ha., tjæner.

*þó bio., 1) dog, alligevel (sml. de to første eks. under 2), hversu má þat vera, en þó sé hon þin dóttir, hvorledes kan det være, men dog må hun være din datter 3: hvorledes kan det være muligt (at hun ikke er hans datter), når hun dog er din datter? 78¹; får undert. (ved en korthed i udtrykket) betyd. jo, jo dog, til visse og lign., en þó veit ek, at þér munuð kalla mik litinn mann fyrir mér, men jeg véd jo nok, at ... 8¹², þó villtu nú á braut, þá mun ek nú ekki letja þik, nu vil du jo rejse, da vil jeg ikke ... 3: eftersom du jo nu vil rejse, vil jeg ikke ... 59¹³, þó eru menn hljóðir, folk er jo tause 61⁹; ok þó, og tilmed, og desuden 15¹³. 2) þó at, þótt bo., selv om, omendskönt, uagtet (med forest. m.), *þótt tvær geitr cigi ok taugreptan sal, þat es þó betra en böen, selv om man kun ejer to geder og en ussel hytte, er det dog bedre end at tigge 134 a, *þó myndak gefa þér, þótt ór gulli væri, ok þó selja at (= þótt i den foreg. sætn.) væri ór silfri, dog vilde jeg give dig den, selv om den var af guld, og dog overlade dig den, om den end var af sølv 115 a, þótt þú segir mér eigi þitt nafn á banadægri minnu, þá veiztu, at þú lýgr nú, skönt (uagtet) du ikke siger mig dit navn på min dødsdag, så véd du dog, at du nu lyver 23⁴.*

þokka (að), bedømme, optage noget på en vis måde (især velvillig); þ. með e-m 3: holde med en, tage ens parti. þokkask, tækkes, behage (sml. þekkjask); þokkaðr, yndet, afholdt.

þokki ha., sind, sindelag, især velvilligt sind, velvilje, yndest, leggja góðan þokka til e-s 3: fatte tilhøjelighed for en, få en kær 79¹⁰.

þola (þoli, þolða, þolat og

þolt), tåle, udholde, þ. þorft (sé þorft); þ. e-m e-t, tåle noget af en, ekki munu birðmenn hans vel þ. þvilikum køgursveinum kópuryrði, ikke vil hans hirdmænd vel (let) finde sig i skryderi af slige puslinger 4¹².

þora (þori, þorða, þorat), turde, vove (med navnef., i alm. med at).

*þorp ik., 1) 'torp', flække, landsby; sj. om en enkelt gård på landet. 2) *den til gården hørende mark (?), hrœrnar þoll, sús slendr þorpi á, det træ, som står på fri mark ved gården 3: det træ, som står ene og ubeskyttet (mods. det, der står i skoven) 134 b, þrjár þjóðar falla þorp yfir meýja Møgþrasis, tre storfloder falder (strømmer) over M.s møers marker 113 b.*

þorpari ha., mand fra landet, husmand (simplere end bóndi og ofte med et begreb af ringeagt): þat harmar oss, er þér hlaupið sem þorpara sveinar (foragtelig), at du løber om som husmænds drenge 16³⁴ (sml. hlaupari 2).

þorrinn, fort. tf. af þverra.

þótt = þó at, sé þó.

þóttá, þótt, af þykkja.

þóttu = þótt (þó at) þú.

þraut, fort. af þrjóta.

*þreifa (að), søge at få fat i, føle sig for, famle med hænderne, þ. um e-t, beføle noget, þ. i hõnd e-m 3: gribe efter ens hånd (som vedkommende trækker til sig) 79³⁴ (sml. taka i hõnd e-m, tage en i hånden 79³¹); þreifask fyrir, famle for sig, *þreifask umb, famlende gribe omkring (efter noget, som man ikke kan få fat på).*

þrækvirki ik., heltegærning.

þrettándi ordenst., trettende; þ. dagr jóla 3: den 6te januar, helligtrekongersdag.

þrévetr to. (gf. -ran), tre år gammel.

þreyja og (yngre) þrá (þrey og þrá, þráða, þráðr), længes, føle

længsel, þ. eptir e-m, *længes efter en*, þ. eptir einni konu, *føle længsel efter en enkelt kvinde* 96¹⁷.

þreyta (tt), *anstrænge sig af yderste ævne for noget*, þeir þreyttu at komask i borgina, *anstrængte sig for at slippe ind* 4²⁵, hann þreytir á drykkjuna, *anstrænger sig for at drikke* 6²¹⁻²⁴; þ. e-t við e-n, *kappes i noget med en*, þ. drykkju við e-n, *drikke om kap med en* 6².

þriði ordenst. (ef. -ja), *tredje*.

þriðjungur ha., *tredjedel*.

þrifa (þreif, þrifum, þrifinn), *tage fat i (pludselig el. stærkt), gribe, snappe*.

þrir (þrjár, þrjú) talo., *tre*.

þritugr to., *som indeholder 30*, hamarr þ. 3: *en 30 favne høj klippe*.

þrjóta (þraut, þrotinn), *få ende, høre op, slippe op*, upers. e-t (gf.) þrýtr, *noget får ende, hører op*; også med 2 gff., e-n þrýtr e-t, *noget slipper (op) for en*, hann þraut orindit (sé orindi).

**þrúðugr* to., *stærk, mægtig*, þ. áss (om Tor) 116 b.

þrútin to., *opsvulmet*.

þrútna (að), *svulme op, hovne*.

**þrymr* ha. (-s; -ir, ef. -ja), *larm, brag*.

þræta (tt), *trætte, tviste, kives (um e-t, om noget)*.

þú pers. sto., *du*. Smælter ofte sammen med det foreg. udso., i hvilket tilfælde ú i reglen forkortes, og þ efter den foreg. lyds beskaffenhed kan blive ð, d, t el. bortfalde: vill þú (senere vilt þú) bliver villdu, villtu (viltu for vilttu); det nægt. -at sættes mellem udso. og sto. (sé under -a). Sjælden sammensmælter det med andre ord, f. eks. þóttu 3: þótt (þó at) þú. — Tot. it, þit, *I to*, it feðgar 3: *du og din søn*, it Helga 3: *du og H.* (sml. tot. vit under ek). Flt. ér, þér, *I*, bruges ofte i tiltale til en enkelt fornem person, *du*, þér skuluð

ráða, herra 93⁹ (vekslende med þú 22¹⁰⁻¹¹).

**þulr* ha. (-ar; -ir), *'taler', vismand*.

þumlungr ha., *tommelfinger (på en handske)*.

þungr to., *tung*, binda þeir við svá þungt, at ..., *de binder en så tung vægt derved, at ...* 14¹.

þunnur to., *tynd*; þunt veðr, *tynd luft* 3: *klart vejr*, *skyfri luft*, **þunt hljóð* 3: *lydløs, opmærksom tavshed* (egl. en tavshed, gennem hvilken enhver lyd let kan trænge, idet egenskaben er overført fra luften til tavsheden), þegja þunnu hljóði, *tie med lydløs tavshed, tie bomstille* 132 a.

þunnvangi ha., *tinding*.

þurðr ha. (-ar; uden flt.), *forminskelse, aftagen*, hvern þurð þú hefir drukkit á sænum 3: *hvor meget vandet i havet er svundet ved din drikken*.

þurfa (þarf, þurfta, þurft), *trænge til, behøve* (e-s el. e-t el. navnef.), þ. hrossa, *behøve, have brug for heste* 82¹, þ. vistir miklar, *behøve mange levnedsmidler* 56³³, þ. muntu at leggja þik meir fram 5²³; þ. við (med ef.) = *þurfa*, þ. bráðungar við (sé bráðung), lætr hann flytja upp varnað sinn ok þurfti nú meira við þat en fyrr, *han lader sine varer bringe op og behøvede nu mere (3: flere folk) til det (til at bringe varerne i land) end forrige gang* 59²³; upers. þess þarf (við), *det behøves*, þess þyrfti, at ..., *det kunde nok behøves, at ..., det vilde være ønskeligt, om* 94⁵.

þurfi to., *trængende til* (e-s), **laðar* þ. (sé lqð).

þurr to. (gf. -ran), *tör*.

þurs ha., *'turs', trolld, jætte* (=jötunn; sml. hrimþurs), **þursa dróttinn* 115 a, 118 b, **þriggja þursa móðir* 120 b. — **þursa-meyjar* hu. flt., *tursevær, jættedøtre* 126 a.

þúsund hu., *tusende*. (I den ældste tid betegnede þúsund et stort ubestemmeligt antal, medens 1000 (o: 1200; sml. hundrað) o. s. v. i reglen udtryktes ved tiu hundruð o. s. v.)

þvá (þó, þógum, þveginn), *to, vaske* (e-t el. e-u), þvá sér, *vaske sig*.

þverr to., *som går på tværs; um þvert, på tværs; ik. (gf.) þvert og (ef.) þvers som bio., på tværs, tværs igennem el. over, tvært imod, snýr hann þvers á braut i skóginn frá þeim, vender sig på tværs bort ind i skoven fra dem o: tager vejen tværs igennem skoven bort fra dem* 4¹⁷.

þverra (þvarr, þurru, þorriun), *aftage, formindskes, lizk honum nú svá, sem minna hafi þorrit en i enu fyrri sinni, som om det (drikken i hornet) var svundet endnu mindre end før-rige gang* 6²⁵, hann mátti eigi sjá, at þyrri (sé mega).

þvi, hf. ent. ik. af *sá*.

þvilíkr to., *sádan, slig*.

þý hu. (-jar; -jar), *trælkvinde, tærne*.

þýða (dd), *tyde, fortolke, þ. draum* 76¹⁹ (= ráða d. 76²⁰). 2) *betyde*.

þýða (dd), *göre venlig stemt; især middelart þýðask (e-n), göre en venlig stemt mod sig, søge at vinde for sig, så (fugl) settisk hjá álptinni ok vildi þýðask hana* 75³⁸; þýðask skógin, 'ty' (flygte) ind i skoven.

þykkja (þykki, þóttá, þótt; også þikkja), 1) *tykkes, synes, forekomme* (både brugt pers. og upers.; i alm. med personen, hvem noget synes, i hf.; sml. sýnask), þótti hon mér allgóð 75³⁷, þykki þér ek eigi lauss allra mála 92¹⁹, þótti öllum mikít fráfall Hølgú 107¹⁹, þótti mér örninn ýfask 75³⁴, vel þykkir mér Þjálf renna 5²⁹, (uden hf.) þóttá ek þar mestr verðr, *der tyktes jeg (blev jeg anset for at være) mest værd* 62³⁴, er Pálna-

tóki þykkir eigi koma mega til erfisins, þá eyddisk erfisgørðin, *da P. synes ikke at kunne o: da det ser ud til, at P. ikke kan komme* 41¹²; þykkir e-m, *det synes, forekommer en* (med hf. udeladt: Gunnlaugr var at Borg, ok þótti (neml. honum) glaðara at tala við Helgu 81²⁶, Hermundr unði litt eptir bróður sinn, ok þótti (neml. honum) ekki hans hefnt at heldr 106¹⁵); oftere (især med følgende mér og þér) bruges þykki = þykkir (egl. forest. måde, brugt som et mildere udtryk end frems. m.; sml. skyli under skulu): *þykki mér ór augum eldr of brenna, *ild tykkes mig brænde fra øjnene* 118 a, eigi þykki mér svá, *ikke synes det mig således* 98². I steden for et pers. udtryk står þykkir (þótti) undert. upers. med nævnef. flt.: þeir menn, er mér þykkir fóthvatari, *som synes mig fodrappere (= þykkja, som findes i et andet håndskr.)* 5²⁶, þótti þeim hans vinir helzti margir 68²⁷; 2) *tykkes, ansés, holdes for*, hann þótti vera inn mesti gæfumaðr o: *blev ansét for* 60³², *auði betra þykkir þat i okunnum stað, *det (vid) regnes for bedre (man får at mærke, at det er bedre) end rigdom på fremmed sted* 132 b. — (e-t) þykkir e-m fyrir el. fyr (e-u), egl. *noget synes en i vejen, til hinder for noget o: en finder noget vanskeligt, betænkeligt, bliver misfornöjet dermed, tager sig det nær, svá mikít sem honum þótti fyrr fyr, jók nú miklu á, så store vanskeligheder som tidligere syntes ham at stille sig i vejen derfor, forøgedes de nu i høj grad o: så betænkelig som han tidligere havde været derved (at fremstille sig for kongen i sin ulykkelige forfatning), blev han det nu i langt højere grad* 58¹¹, ef þú vildir eigi svá gott ráð taka, þá myndi mér fyr þykkja i, er þú ...; *hvis*

du ikke vilde tage en så god beslutning, vilde det have mis-
haget mig (vilde jeg være bleven
fortrydelig over), at du ... 57²⁰.

— Middela. þykkjask, tykkes
sig, synes, antage, mene om sig
selv, þóttisk Þórr skilja, hvað
látum verit hafði 2¹⁸, þykkjumk
ek makligri mína böen at þiggja
28³⁴, æsir þóttusk mjök hepnir
af veiði sinni 18⁴, (ofte om det,
der forekommer en i drømme)
þat dreyndi mik, at ek þóttumk
heima vera at Borg, ok så ek
álpt, ok þóttumk ek eiga, ok
þótti mér allgóð 75²⁴, 29²².

þykkir to. (gf. -van), tyk; tæt,
standa sem þykst umhverfis
vatnit 54³⁵.

þyngð hu., 1) tyngde. 2)
ildebefindende, taka þ., blive
upasselig, Helga tók þá ok þ.,
ok lá þó eigi 107³, á mér liggr
þ. nokkur, jeg føler mig noget
utilpas 41³², hvarf af honum þ.
oll, hele hans ildebefindende for-
lod ham 42⁴.

þynna (nt), göre tynd, for-
tynde; þynnask, blive tynd, ud-
tyndes, er þyntisk skipan, da
besætningen udtynnedes, svandt
ind 52¹⁸.

þyrft og þurft hu., trang,
fornødenhed, behov (sml. þorft),
hyggja um sína þyrft, være be-
tænkt på sin egen tarv o: tænke
på sin egen redning 26⁶.

þyrma (mð), 1) ikke krænke,
vise ærbødighed mod (e-u), *þ.
véum, skærme helligdommene;
2) skåne (e-m).

þyrri, forest. fort. af þverra.
þyrsta (st), göre tørstig, kun
upers. e-n þyrslir, en tørster;
fort. tf. þyrstr som to., tørstig.

þysja (pusta), styrte frem.
þægiligr to., egl. som er til
at modtage, antagelig; behage-
lig.

þær, hu. flt. af så.
þokð, fort. tf. hu. af þekja.
þokk hu., 1) behag, tilfreds-
hed med noget (sml. þekkja B).
2) tak.

þoll hu., ungt fyrretræ (mest
digt.).

þomb hu., buestræng (?). —
þambarskelfir ha., som brin-
ger buestrængen til at skælte (?)
(tilnavn til den berømte bue-
skytte Einarr).

þorft hu. (þarfar; þarfar og
-ir), 'tarv', trang, nødvendighed,
behov (sml. þyrft), e-m er þ. e-s,
en behøver noget, *vits es þ.
þeims víða ratar 132 b, *nær
verðr á vegum úti geirs of þ.
guma, når der ude på veje bliver
trang til spyd for manden o:
når han kan få brug for sit
spyd 132 a, hon kvað þess litla
þ. (neml. vera), sagde, at der var
liden nødvendighed derfor o: at
det ikke gjordes fornødent, ikke
var værðt 77⁴; *fjár sins, es
fengit hefir, skylit maðr þ. þola,
ikke skal man tåle trang på (o:
finde sig i at mangle, afholde
sig fra at bruge, tage alt for
sparsomt til; sml. spara 1) sit
gods, som man har fået (er-
hvervet) 133 b.

Æ.

æ bio., 1) altid (sml. ei, ey),
*þvi es þat æ alt til atalt, der-
for er det alt (hele jætteslægten)
stedse så (alt for) hæftigt 111.
2) sj. *aldrig, æ menn hann
sjálfan of sjá, aldrig ser man
den selv 112 a.

æðra hu., frygt, forsagthed.
— æðruorð ik., ord, som røber
frygt.

æfar og afar bio., i høj grad,
overmåde (skrives også sammen
med to. og bio.).

ægir ha., 1) *havet. 2) hav-

jætten (havets gud) *Æger* (forskellig fra *ægir*); **Ægis* dóttir. *Æs* datter 3: *bølge* 124 b.

æsir, nf. flt. af *áss*.

æta, forest. fort. af *ela*.

ætla (að), 1) *tro, mene, antage, holde for*, *ætla* ek, at þú nýtir eigi boga minn 61³², hvat ætlar þú slíkt vera, *hvað tror du det er?* 72⁴, *ætla* ek þat litit gagn ríki váru 63⁷, ætlar þú giptu þína svá mikla, at . . . 56¹²; æ. e-m e-t, *tiltro en noget*. 2) *beregne, udregne, þessi* (drykkir) mun mestr ætlaðr, *denne må være beregnet som den største* 62⁹. 3) *bestemme, eptir því sem ætlat var 3: efter bestemmelsen* 71²; æ. e-m e-t, *tiltænke en noget*. 4) *agte, have til hensigt*, ek ætla eigi at fara, *jeg har ikke i sinde at rejse* 96¹⁵; *agte sig* (et steds hen), hann ætlaði af landi, *agtede sig ud af landet, agtede sig udenlands* 82¹ (= æ. utan 83⁶). — Med fho.: *ætlask fyrir, have til hensigt, have i sinde. ætla til e-s, gøre regning*

på, gøre sig håb om noget, hvar til ætlar þú um gjaforð dóttur þinnar, hvad venter du dig (háber du på) *med hensyn til din datters giftermål?* 82¹⁷.

ætlan hu., 1) *tro, mening*. 2) *agt, hensigt*.

ætt hu. (= átt), 1) *æt, slægt, herkomst*, hann er ennar beztu ættar 90¹⁰. 2) *himmelegn, verdens-kant, flugu i sömu ætt, de fløj i samme retning* 76⁵, ör þeim ættum, er mér þóttu fuglarnir fljúga 76⁸ 15-18.

ætta, forest. fort. af *eiga*.

ættaðr to., af (*nedstammende fra*) den eller den slægt (der nærmere betegnes ved et bio. el. lign.), vel æ., af fornem slægt, hann var æ. af Sámlandi, *hans slægt havde hjemme i S., han stammede fra S.* 65²².

ættmaðr ha, 'ætmand' (mand af ætten), *slægtning* (sml. frændi).

æva (mest digt.) og **ævagi* bio. (sml. ei og eigi), *aldrig*.

ævi hu., *tid, levetid*.

Æ.

æði ik., *natur, anlæg* (både om åndelige egenskaber, *for-stand, indsigt* 108 b, 110 a, og om *væsen, manerer* = læti).

**ægir* ha, som *indjager skræk* (af *ægja, gð, indjage skræk, for-færde*), æ. Eydana, *Ødanernes forfærder, skræk* (om kong Håkon, som måtte kæmpe med de danske, der understøttede Gunhilds sønner) 129 a; om jætten Isung, der var bleven dræbt af Hödbrod 128 b¹⁴ (dog skal der måske snarere læses *Ægir*, et andet navn for Isung; sml. *ægir*). — *ægishjálmr* ha, 'skrækkehjælm', *hjælm, som ind-jager skræk* (særlig slanger tænktes at bære en sådan hjælm, således Fávner, når han i slange-

skikkelse rugede på guldet), bera *ægishjálm* yfir e-m, *indjage én skræk, være en rædsel for én* 24¹⁹.

æpa (pð), *råbe, æ. sigróp, op-løfte sejrsråb*.

ærinn el. *ýrinn* to., *til-strækkelig, i overflod* (= yfrinn), svá mikit gull, at ærit er um þína daga, *så meget, at det er tilstrækkeligt (mere end nok) i din levetid* 24³³, **ærna staðlausu stafi* 133 b; ik. ærit bio., i *høj grad, særdeles, æ. stórr, overordenlig stor* 4²⁸.

æsa (st), *sætte i hæftig be-vægelse; æsask, fare hæftig, vold-somt afsted*; fort. tf. *æstr, op-hidset, hæftig, *æstr á imu, hidsig på kamp* 128.

æxa, forest. fort. af *vaxa*.

O.

qðlask el. øðlask (að), *opná, vinde* (e-t) 118 a.

qðlingr (øðlingr), *ha., ædling, fyrste* (mest digt.).

qðru, qðrum, *af annarr.*

qfund hu., *avind, misundelse*, q. á e-u, *misundelse over noget.*

qfunda (að), *misunde*, q. vinsæld e-s, *være misundelig på en for hans yndest.*

ql ik. (hf. -vi), 1) *øl*; 2) *drikkelag.*

qld hu., *tid, tidsalder*, *hans aldar æ mun vesa at göðu getit, *hans tid vil altid blive nævnet med berømmelse* 131, *ár vas alda (sé ár). 2) *menneskeslægten, *menneskene*, især i flt. aldir, alda synir, *menneskenes børn* 133 b. = *Aldafqðr ha. (-rs), *slægternes fader* (o: Odin) 108 b.

qldnu, *gf. ent. hu. i bestemt form af aldinn.*

qll, *af allr.*

qlsiðr ha., *skik ved drikkelag*, hitt er q. meiri, *at..., det er en bedre gildesæd, at...,* 61^{9.15}.

qlteiti hu., *lystighed ved drikkelag, 'ølskæmt'.*

qnd hu., 1) *ånde; liv.* 2) *ånd, sjæl* (sml. sál).

*qndóttir to., *frygtelig, bister.*

qndvegi el. qndugi ik., *höjsæde, hædersplads, den fornemste (midterste) plads på hver af de to langbænke i stuen eller hallen* (om fyrstens höjsæde bruges særlig háseti). Stuen (hallen) deltes ved to rækker søjler (stolper) på langs i tre rum, *gulvet* (gólf 5⁷, 109 a¹⁷, 109 b^{14.28}) i midten mellem søjlerne og to siderum mellem disse og sidevæggene. Langs sidevæggene løb to forhøjninger med bænke, to *langbænke* (pallr, langpallr; bœkk, langbœkk 4²⁸, 110 a²⁴), af hvilke den ene kaldtes

den 'fornemste' bœnk (œðri bœkk), den anden, den 'ringere' (úœðri bœkk 42²⁵, 90⁸). Bægge bænke deltes ved søjlerne i forskellige afdelinger, af hvilke den midterste kaldtes qndvegi, *höjsædet, hæderspladsen*; de søjler, der begrænsede qndvegi (qndvegis-súlur, *höjsædestolperne*), var langt prægtigere end de øvrige og ofte prydede med udskårne gudebilleder, hvorfor de ansås for særlig hellige. På den 'fornemste' bænks qndvegi, *den første hædersplads* (œðra qndvegi eller blot qndvegi 77²⁸, 96²⁰; sml. 43²⁰), sad i reglen husets herre; lige over for på den 'ringere' bænks qndvegi, *den anden eller 'ringere' hædersplads* (úœðra qndvegi 42²⁵, annat qndvegi 96²²), havde den fornemste gæst i alm. plads. I hvert qndvegi var der dog som oftest plads til flere (77²⁸, 96²⁰⁻²²). Langs endevæggen i stuen lige for hovedindgangen fandtes også undertiden en forhøjning, *tværbænk* (pallr, þverpallr), på hvilken kvinderne fortrinsvis havde plads (sml. pallr). Foran hver bænk stilledes under måltidet løse borde (sml. under stiga). På gulvet mellem søjlerne blev ildene, der tjænte til at opvarme og oplyse stuen (hallen), antændte. Om retningen fra hovedindgangen hen imod den modsatte gavl væg bruges inn, innar (43²⁰; sml. også under sæt). om den modsatte retning hen imod hovedindgangen út, utar (5⁴, 42²⁶, 43²²). Sé navnlig følgende steder: var þeim Illuga ok sonum hans skipat i qndvegi, en þeim Þorsteini Egilssyni ok Hrafni ok sveitinni brúðguma i annat qndvegi gegnt Illuga; konur sátu á

palli, ok sat Helga en fagra næst brúðinni, I. og hans sönnar fik plads i höjsædet, men T. og R. og brudgommens følge i det andet höjsæde lige over for I.; kvinderne sad på 'pallen' (tværbænken), og H. sad nærmest ved bruden (som havde sin plads midt på pallen) 96 (sml. hermed s. 77); konungr lætr liggja rúm á enn úæðra bekk i qndvegi ok hundrað manna utar frá, han lader pladsen i höjsædet på den ringere bæk stá áben og (desuden plads til) 100 mand ud derfra 42, gengr hann fyrst innar eptir höllinni frá háseti konungsins...; þar kómr enn, er hann ferr utar eptir höllinni enum úæðra megin, þar til er hann kómr fyrir Pálnatóka, han går først ind ad gennem hallen fra kongens höjsæde . . .; så går han fremdeles ud efter gennem hallen på den lavere side, indtil han kommer for P. (o:

han går først indad langs med den fornemste bæk, idet han begynder ved ham, der sad nærmest kongens höjsæde midt på bænken; derpå vender han om og går den modsatte vej langs med den ringere bæk) 43.

qndverðr el. qndurðr to., 1) som befinder sig foran, forrest. 2) (om tiden) som er i begyndelsen, tidligst (mods. ofanverðr), qndverðan vetr, i begyndelsen af vinteren, først på vinteren 90¹⁸.

qnnur, af annarr.

qr hu. (-var; -var), píl. — qrvoroddr ha., pileod; brugt som tilnavn.

qrn ha. (arnar, hf. erni; ernir, gf. qrnur), örn.

qrr (gf. -van), 1) rask, energisk. 2) gavmild, qrvastr af fé o: mest rundhåndet med penge 63²⁴.

qrvar- sé qr.

qtul, af atall.

qxl hu., aksel, skulder (sml. herðr).

Ø.

øðlask, øðlingr sé qðlask, qðlingr.

øfri, øfstr = øfri, øfstr.

øng(v)a o. s. v., af engi.

ør-, uadskillelig part. (egl. samme ord som fho. ór), betegner en adskillelse.

ørendr to., død (af ør- og qnd).

ørindi (el. -endi) ik. (af ør- og qnd), det at holde åndedrættet tilbage, Þórr þreytir á drykkjuna, sem honum vannsk til ø., egl. så længe åndedrættets tilbageholdelse slog til for ham o: så længe det var ham muligt at holde åndedrættet tilbage (og han derfor ikke behøvede at tage hornet fra munden for at trække vejret) 6²³, er hann þraut ørindit, egl. da åndedrættets tilbageholdelse slap for ham o: da han ikke

længer kunde holde åndedrættet tilbage 6¹³.

ørindi (el. -endi) og erindi (-endi) ik., ærende (af árr, sendebud): 1) hvad man skal udrette, ærende (hværv, forretning, besked, som man skal bringe), þat er ørindi mitt hingat, det er mit ærende herhen 70⁹, 101⁸, reka ø., udrette et ærende (sml. ørindreki), flytja ø., udrette et ærende (ved at fremsætte det mundtlig og tale til fordel for det) 67⁵⁻⁷, hann bar fram ø. sin við konunginn ok flutti kænliga, han fremførte sit ærende for kongen og fremsatte det klogt 67²⁴. 2) hvad man har udrettet, resultatet, udfaldet af ens ærende, svar, besked, som man får på sit ærende, fór hann með þessum ørindum til Dan-

merkr ok sagði frá sínum ørindum, með denne besked drog han til D. og fortalte udfaldet af sit ærende 68, þeir sögðu honum sín ø. ɔ: hvad de havde at meddele (som resultat af deres spejden) 38⁷, hann bað konung segja, hvert þeira erindi skyldi vera ɔ: hvad resultatet af deres ærende skulde være (hvilket svar de skulde have på deres ærende) 28²⁰, hafa ø. ɔ: have udrettet hvad man skulde (sml. hafa sitt mál), *hefir þú ø. sem erfði? har du 'ærende' som arbejde ɔ: har du opnået et resultat, der svarer til det arbejde (besvær), du har haft? 115 b, *hefik erfði ok ø., jeg har arbejde og 'ærende' ɔ: jeg har haft besvær, men også udrettet, hvad jeg vilde, mine anstrængelser har lønnet sig 115 b. — ørindalok ik. flt., enden på, udfaldet af et ærende 42¹⁸.

ørindreki ha., sendebud (sml. reka 2).

ørkumla (að), lemlæste; ørkumlaðr, lemlæstet.

ørlog ik. flt., skæbne.

*ørlogþættir ha. flt. (gf. -þáttu 121 a), skæbnetræde (sml. síma).

øróf (ɔ: ørhóf) ik., uhyre mængde, *ørófi. vetra, áðr . . . , utallige vintre, för end... 111, 112.

øruggr to., 1) uforfærdet; stærk, kraftig, berjask með øruggum atgangi, með kraftigt, vældigt angreb 104³. 2) sikker; pålidelig.

øræfi (ɔ: ørhæfi) ik., åben kyst uden havne, gerða ek höfn við Agðanes, er áðr var ø., jeg gjorde en havn ved A., hvor der tidligere var en åben havnløs kyst 63⁴, ilt er til hafna fyrir landi yðru, ok eru víða ø. ok hætt skipum, det er vanskeligt at finde havne i eders land, og vidt omkring er der åbne kyster og farligt for skibene 59¹⁵.

øx hu. (øxar, gf. -i; -ar), økse. — Øxará (sé navnelisten).

øxn, flt. af oxi.

• Navneliste*.

Aðalráðr k. Játgeirsson, *det nordiske navn for den engelske konge Ædhelred (Ethelred), Eadgars søn* († 1016) 85¹⁰, 92³¹.

Aðils, *konge i Upsala* 35¹⁵.

Agðanes ik., *næs ved indløbet til Trondhjemsfjord* 63⁴, 93²¹.

Agðir hu. flt., *Egdafylke i Norge (nuvær. Nedencæs, Lister og Mandals fogderier)* 37⁷.

Agnafit hu. (-jar), *næs på Sveriges kyst, hvor Stockholm nu ligger* (fit hu. (-jar; -jar), *engstrækning langs et vand*) 33¹².

1. Áki, *Palnatokes søn* Áge 41¹⁸.

2. Áki, *Sven Estridsøns bryde* 56²⁴.

Aldaføðr (sé ords.) 108b, 114a.

Alfaðir (sé ords.) 125b.

1. Álfr enn gamli, *myt. fyrste* (Hringsson?) 127b.

2. Álfr Hjálpreksson 15²⁸.

3. Álfr Hundingsson 122b.

Álfrøðull (sé ords.).

Áli, *konge i Norge* 35¹⁷.

Andvari, *dværg* 17³². — Andvarafors ha., *fossen, hvori A. opholdt sig* 17³³. — Andvaranautr (sé ords.).

Angantýr Arngrímsson 28³.

Arngrímr, *viking* 27²⁸.

Arnoddr, *Sven tjugeskægs kærtesvend* 43¹⁴.

Ásarpórr (sé ords.) = Þórr 2³⁴.

Ásbjörn Harðarson ór Qrnólfsdal 78²¹.

Ásgarðr (sé ords.) 11⁴.

Ásgerðr Bjarnardóttir, *Egil Skallegrímssøns hustru* 74².

Áss ha., *gård i Vatnsdal* (áss ha., *ås, bjærgås*) 80³⁴.

Ásta, *Olav d. helliges moder* 54².

Ástriðr Burizleifsdóttir, *Sigvalde jarls hustru* 45²⁸.

*) Foruden de samme betegnelser og forkortelser som i ordsamlingen bruges her endvidere f. = faðir, k. = konuigr. Efter personnavnene udelades ha. og hu., da kønnet fremgår af de tilføjede bestemmelser. Hunkønsordene på -r og -djs bøjes som heiðr, hvor intet nærmere er bemærket (f. eks. Asgerðr, Hjördis, ef. -gerðar, -disar, gf. og hf. -gerði, -disi). Bøjningen af de sammensatte ord angives ikke særskilt, når de enkelte ord er optagne i ordsamlingen f. eks. ey, fjörðr, mörk) eller i navnelisten (f. eks. Björn). Af ord, der forekommer i flere stedsnavne, men ikke findes i ords. anføres her desuden: eyrr hu. (eyrar, gf. -i; -ar), *flað*, *sandig strandbred* (= da. -ør, -øre); fell ik. (opr. samme ord som fjall, *fjæld*; jfr. berg og bjarg), *et enkeltstående fjæld* (fell bruges i navne, medens fjall ellers er det alm. ord); lundr ha. (-ar; -ar), *lund*; vík hu. (víkr; víkr), *víg*, *bugt*. -- I reglen anføres kun det første sted, hvor et navn forekommer.

1. Atli, *fæstebonde på Grenje* 75^a.

2. Atli, *myt. fyrste* (Hrings-son?) 127 b.

1. Auðun (-ar, hf. -i) *festargarmr (i Laxdœla saga tiltaler Osviv ham både med festargarmr og festarhundr)* 81²², 83²⁵.

2. Auðun enn *vestfirzki* 55 ff.

Aurgelmir, *jætte, det ældste personlige væsen* 111 b.

Baldr (-rs), *guden Balder* 9 ff., 119 f.

Barðinn, *skib (sé ords.)* 50.

Barri Arngrimsson 28³.

Beiguðr *el. -aðr (-aðar)*, *Rolv krakes bersærk* 35²⁶.

Bergelmir, *jætte* 111 b, 112 a.

Bergfinnr enn *norrœni* 74 ff.

Birkiströnd hu., *gård på Frædø* 38¹.

Bjarmaland ik., *Bjarmeland (ved det hvide hav)* 27²⁸.

Bjartmarr jarl 29¹⁶.

Björgvin *el. Björgyn* hu. (-jar), *Bergen* 63⁴.

1. Björn (Bjarnar, hf. Birni), *f. Asgerðar* 74³.

2. Björn enn *brezki* 41 ff.

3. Björn *farmaðr* 129 a (*sé ann.*).

4. Björn, *frændi Qnundar at Mosfelli* 106¹¹.

Bólm hu., *ubekendt ø* 28¹.

Borðeyrr hu., *havn ved Hrute-fjord* 106²⁰.

Borg hu., *Torsten Egilsöns gård Borg på nordsiden af Borgefjord, mellem Langå og Guvå, bygget af Torstens far-fader Skullegrim (sml. borg i ords.)* 74⁴.

Borgarfjörðr ha., *den nordligste af de to større fjorde, som den store havbugt Faksefjord (Faxafjörðr) afsætter på Islands vestkyst. Også brugt om egnene omkring Borgefjord* 74⁴, 78¹⁹.

Borgfirðingar ha. *flt., indbyggerne i Borgefjord* 75³.

Borghildr, *Sigmund Völsung-söns hustru* 14 f., 121 a.

Bragi, *guden Brage* 130 b.

Brálundr ha. (-ar), *Borghilds hjemstavn* 121 a.

Brámi Arngrimsson 28³.

Brandey hu., *myt. sted* 123 b.

Brávöllr ha., *myt. sted* 126 a.

Bretar ha. *flt., Briter, Bretlands indbyggere* 42²².

Bretland ik., *Wales i England* 41¹⁰.

Brisingamen ik. (*sé men i ords.*) 116 a, 117 a.

Brynhildr (Buðladóttir) 26⁴.

Búi Arngrimsson 28³.

1. Burizleifr (*el. -láfr*) *Vindakonungr, Sven 'tjugeskægs', Olav Tryggvesöns og Sigvalde jarls svigerfader* 45²⁹.

2. Burizleifr (-láfr) *Vindakonungr, den polske konge Bol-eslav III, Magnus Nielssöns svigerfader* 68²⁸.

Busiltjörn hu., *myt. å* 16²⁴.

Bøðvar-Bjarki, *Rolv krakes bersærk (egl. kamp-Bjarke', af *bøð hu. (-var), kamp; sml. qrvar-Oddr)* 35²¹.

Dalir (og -ar) ha. *flt., Gudbrandsdalen og Østerdalen i Norge* 53²⁸.

Danir ha. *flt., Danskerne (sé ords.)* 39³¹.

Danmørk hu., *Danmark* 15²³, 37².

Dellingr, *dagens fader (af et tabt to. dallr, klar; sml. Heim-dallr)* 111 a.

Dinganer ik., *næs på 'Gleipnis-voldene'* 103⁹.

Draupnir ha., *Odins ring Draupnir (Drøpne)* 11²².

Dulinn, *dværg* 27⁶.

Dvalinn, *dværg* 27⁵ (*dværgenes stamfader* 24¹³).

Dyflinn hu. (-innar, gf. og hf. -inni), *Dublin, Irlands hovedstad, var længe midtpunktet for et rige, som norske vikinger havde stiftet i Irland omtr. 850, og som holdt sig i over 300 år (sml. Worsaae, Minder om de Danske og Nordmændene i England, Skotland og Irland, Kbh. 1851, især s. 393 ff.)* 87²².

1. Egill (Egils, hf. Agli) *Skalla-*

grimsson, hovedpersonen i *Egils saga*, *Myremændenes stamfader* († c. 983) 74¹, 82³².

2. Egill, søn af Torsten på Borg 74¹⁶.

3. Egill ullserkr, norsk bonde 38 ff.

Eið ik., navn på flere steder i Norge 38¹ (*Mandsejd ved Stadtland?* el. måske snarere at opfatte som fællesnavn 'forbi ejdene' (ved Stadtland); eið ik., 'eid' landtunge).

Einarr þambarskelfir, berømt bueskytte 51.

1. Eindriði af Gimsum 47¹.

2. Eindriði, søn af Önund på Mosfell 80¹¹.

1. Eiríkr jarl Hákonarson, Erik jarl på Lade, som i forening med sin broder Sven rådede for Norge i tiden mellem Olav Tryggvesøns fald og Olav d. heliges hjemkomst (1000—1015) 45 ff., 83 ff.

2. Eiríkr k. blóðøx, den norske konge Erik blodøkse 37 ff.

3. Eiríkr k. góði (eygóði), den danske konge Erik ejegod 63.

4. Eiríkr k. sigrsæli, den svenske konge Erik sejræl 90¹.

Elivágar ha. flt., myt. navn 111 b. Elli hu. (sé ords.).

England ik., *England* 85¹⁰. — Englandsfar (sé ords.) — Englandsbaf ik., *Nordsøen* 85⁸.

Englar ha. flt., *Englænderne*. — Englakonungr ha., den engelske konge 66³¹.

Erlingr Skjalgsson 47¹².

Eydanir ha. flt. (sé ords.) 129 a.

Eyfura, kong Svavrlames datter Øfura 27³⁶.

Eyjólfr Hundingsson 122 b.

Eylimí, f. Hjórdísar 15²⁶.

Eysteinn k. Magnússon, den norske konge Østen, Magnus barfods søn 61 ff.

Eyvindr (-ar), *Torod d. vises fader* 80¹⁷.

Fáfnir Hreiðmarsson 17 ff.

Féey hu., lille ø i Nordmøre. — Féeyjarsund ik., sundet mellem Féey og Fræði 38³⁶.

Fengr (-s og -jar), navn på Odin 21¹⁷.

Fenrir ha., 113 b = Fenrisúlfr (sé ords.) 131 b.

Fensalr ha., *Friggs bolig* 10⁸ (også flt. Fensalir).

Finnr, bueskytte hos Erik jarl 51¹⁵.

Finnsleif hu., *Finslev* (navn på en brynje; leif hu. (-ar; -ar), efterladenskab) 35³².

Fitjungr (sé ords.).

Fjón ik., den danske ø Fyn 41¹⁸.

Fjónbúi el. -byggi ha. (-ja), *Fynbo*; flt. Fjónbúar el. -byggjar. *Fynboerne* 41⁵.

1. Fjólnir, navn på Odin 21¹⁷.

2. Fjólnir, *Palnatokes frænde* (farbroder) 43 f.

Frakkland ik., *Frankland*, det frankiske rige 14 f.

Fránangr ha. (-rs); F.-s fors. *Fránangers fos*, i hvilken Loke skjulte sig for aserne 13¹³.

Frekasteinn ha., myt. sted ('ulvesten', *freki ha., ulv) 126 b, 128 a.

Freyja, gudinden Freyja (*Frøja*) 11³⁰, 115 ff.

Freyr (-s), guden Frey (*Frø*) 11²⁸.

Frigg (-jar), Odins hustru 10⁸, 108.

Fróði, dansk sagnkonge, under hvem 'Frode-freden' herskede (sml. *Snorra Edda I*, 374 ff.) 122 b.

Fræði hu. (ef. -ar), ø i Nordmøre (nu *Frædø*) 38². — Fræðarberg ik., bjærgryg på *Frædø* 38²⁴ fl.

Fulla, *Friggs tærne* 12²⁶.

Fýrir (Fyrir) ha. (el. Fýri, Fyri hu.?), *Fyrisåen ved Upsala* 36². — Fýrisvellir ha. flt., *Fyrisletterne* (*Fyrisvall*) ved *Upsala* 36²².

Gagnráðr, navn på Odin (næppe 'den, der råder for sejr' el. 'den, der giver gavnlige råd'), men uden tvivl for Gagnráðr, 'vandter'; sml. *Vegtamr*).

1. Galti, *Halfred 'vandråde-skjalds' broder* 95¹⁴.

2. Galti Þorfinnsson 80²³.
 Gamli k. Eiríksson 39 f.
 Garðaríki ík., *Rusland* (sé garðr í ords.) 73²⁵.
 Gautar ha. flt., *Gøterne*, indbyggerne i *Gautland* 89¹³.
 Gautatýr (sé ords.) 129 a.
 Gautland ík., *Götland i Sverige*; G. et eystra og et vestra, *Øster- og Vester-götland* 89¹.
 Geira Burizleifsdóttir, *Olav Tryggvesöns hustru* 45³¹.
 Geirný (-jar) Gnúpsdóttir, *Önund på Mosfells hustru* 80⁹.
 Geirskógul (egl. 'spyd-Skögul'), = Skógul 130 a.
 Gilsbakki ha., *Illuge svartes gård Gilsbakke langt mod øst i Hvidåside* (gil ík. (ef. flt. -ja), *bjærgkløft*) 78¹⁶.
 Gimsar hu. flt., *gård (Gimse) i Melhus i Guldalen* 47⁷.
 Gjöll hu., *åen Gjöll (Gjall) på vejen til Hels bolig ('den gjallende, brusende')* 12². — Gjallarbrú hu., *Gjallerbroen* 12^{2.10}.
 Gleipnisvellir ha. flt., *slette mellem fjældene på grænsen af Norge og Sverige* 103⁸.
 Gnipalundr ha. (-ar), *myt. sted* 124 b ff.
 Gnitaheiðr hu., *Fávnes opholdssted* 17⁴.
 Gnúpr Molda-Gnúpsson 80^{10.19}.
 Gramr ha., *Sigurd Fávnesbanes sværd* 19³¹ ff.
 Grani ha., (*Sigurd Fávnesbanes*) *hest* 16³¹, 26; 126 a (*ikke Gráni, skönt Völsunga sagas forfatter vistnok afleder det af grár; jfr. hann var grár at lit* 16²⁷).
 Granmarr, *myt. konge* 123 a, 127 a.
 Gren ík. flt. el. (som nu) Grenjar hu. flt., *gården Grenje ('at Grenjum')* i *Borgefjord vest for Langå ved Valfell* (gren ík. (ef. flt. -ja), *hule, rævehule*) 75⁷.
 Grímr, *Ravn Önundsöns fætter* 101²⁴, 103.
 Grímslungur hu. flt., *gård syd for Áss på vejen til Gilsbakke* 81².
 Grindavík hu. (-víkr), *i det syd-*

vestl. Island, på sydsiden af den store halvø syd for Faksefjord 80¹⁰.
 Gripir, *Sigurd Fávnesbanes morbroder* 20.
 Grœnland ík., *Grönland* 55¹⁷, 57⁷.
 Guðini jarl, *den engelske konge Haralds fader* 66³¹.
 Guðmundr (-ar) Granmarsson 125 ff.
 Gufá hu., *Guvå mellem Langå og Nordå, falder i Borgefjord øst for Borg. — Gufáróss ha., 'Guvåósen', munden af Guvå* 74¹⁸, 81²².
 Gullinbursti ha., *Freys galt 'Gyldenbørste'* 11²⁸.
 Gullnir, *jætte* 126 b.
 Gulltoppr ha., *Hejmdals hest 'Guldtop'* 11²⁹.
 Gunnarr Hlifarson 74⁹.
 1. Gunnlaugr ormstunga (enn ellri), *Illuge svartes morfader* 78¹⁸.
 2. Gunnlaugr ormstunga (enn yngri) *Illugason, hovedpersonen i Gunlögs saga* 78²⁵ ff.
 Guthormr, *Ástas og Sigurd syrs søn* 54.
 Gyða, *den engelske konge Haralds datter* 66³¹.
 Gøndul (Gøndlar), *valkyrje* 129 f.
 Haðaland ík., *Hadeland i Norge (omkring den sydlige del af Randsfjorden, nord for Ringes-rige)* 53²⁹.
 Haddingi (-ja); flt. tveir Haddingjar, *tvillingbrødrene de to Haddinger, Arngrims sønner* 28⁴.
 Hafr-Björn Molda-Gnúpsson (egl. 'bukke-Björn') 95²².
 1. Hákon (-ar) jarl enn ríki Sigurðarson, *Hákon jarl på Lade, Eriks og Svens fader, der blev dræbt af trællen Kark i sit skjul under svinestien på Rimul* 83³¹, 84³².
 2. Hákon k. enn góði Aðalsteinsfóstri, *den norske konge Hákon den gode* 37 ff., 129 ff.
 Háleygir ha. flt. (ef. -ja), *indbyggerne i det norske landskab Hálogaland (omfattende Helgeland og Nordlandene til Finmarken)* 129 a.

Hálfðan (ældre -danr; ef. -ar), Ástas og Sigurd syrs sön 54 f.

Hallfreðr (-ar) vandræðaskáld, bekendt skjald hos Olav Trygvesön, der havde givet ham hans tilnavn 53⁹, 93³⁰.

1. Hallkell (ef. -kels, hf. -katli) Hrosskelsson, f. Illuga svartá 78¹⁷.

2. Hallkell, f. Þorkels i Hraundal 106²⁹.

Hámundr (-ar) Sigmundarson 14²⁸.

1. Haraldr k. Gormsson, den danske konge Harald blátand 37⁶.

2. Haraldr enn grenski Guðrøðarson, Olav den helliges fader 53³⁷.

3. Haraldr Englakonungr Guðinason 66³¹.

4. Haraldr k. enn hárfagri Hálfðanarson 38¹⁵.

5. Haraldr k. enn harðráði Sigurðarson, Ástas og Sigurd syrs sön 54 ff.

6. Haraldr k. Valdimarsson, konge i Holmgård, gift med den svenske konge Inges datter Kristin 66²⁹.

Hátún ik. flt., myt. sted 122 a, 124 a.

Hávarðr Hundingsson 122 b.

Heðinsey hu., myt. sted 124 a.

Heiðabýr el. -bær ha. (sé bær i ords.), Hedeby (Slesvig) i Sønderjylland 63 ff.

Heiðmörk hu., Hedemarken i Norge 53³⁸.

Heiðr hu., 'Heden' = Mosfellsheiðr 91²⁴.

Heimdallr (-ar, sj. -s), guden Hejmdal (sml. Delligr) 11²⁹, 116 b.

1. Heinrekr halti, Henrik d. halte (H. skatelår), sön af Sven Estridsöns sön Sven (altså brodersön af kong Niels og Knud lavards søskendebarn, ikke næst-søskendebarn, som det siges 72¹⁹).

2. Heinrekr keisari i Saxlandi, kejser Henrik IV († 1106); Knud lavards moder Bothilde var i følge Knytlinga saga datter af Sven Estridsöns hirdmand Torget d. fagre (Þorgautr fagrúmskinni)

og en halvsøster på mødrene side af kejser Henrik 64.

3. Heinrekr keisari Heinreks-son, kejser Henrik V (1106–25) 64 ff.

Hel hu. (sé ords.), Helhjems herskerinde (også hendes bolig: sml. 119 a¹⁶⁻²⁴, 12⁸ lader sig opfatte i bægge betyd.) 11³, 12, 25³, 119 a²⁴.

Helga en fagra, Torsten Egilsöns datter 78¹⁰ ff.

Helgi Sigmundarson (Hundingsbani) 14²⁸, 121 ff.

Helgrindr (sé ords.) 12¹³.

Helvegr (sé ords.) 11 f.

Hemingr Strútharaldsson 93³.

Herjafóðr (sé ords.) 108 a.

Hermóðr (-ar), guden Hermod 11⁴ f., 130 b.

Hermundr (-ar) Illugason, Gunløgs broder 78²⁴, 98¹⁹ ff.

Hervarðr Arngrimsson 28².

Hildigóltr (sé ords.) 35³².

Hildisvin (sé ords.) 35²⁸.

Himinfjöll ik. flt., myt. bjærg-kæde (sml. ords.) 121 a.

Himinvangar ha. flt. (*vangr ha., vang, mark), myt. sted 122 a, 123 a.

Hindarfjall ik., myt. bjærg 26⁴.

Hjalli ha. (hjalli ha., afsats på et bjærg), gård i Ölves 80¹⁶.

Hjálmar enn hugumstóri 28²⁰ ff.

Hjálprekr konungr 15³⁸.

Hjalti enn hugprúði, Rolv krakes bersærk 35²⁵.

Hjarðarholt ik., gård i Laksådalen ved Hvammsfjord 77⁶.

Hjördis Eylímadóttir 15²⁶⁻²⁸.

Hjörleifr, Helges skibsfører 124 a.

1. Hjörvarðr Arngrimsson 28².

2. Hjörvarðr Hundingsson 22¹⁴, 122 b.

Hlaðir hu. flt., det bekendte norske jarlesæde Lade ('Lade-jarler') ved Nidaros 83³⁸⁻³⁶, 93¹⁵.

Hleiðr hu. (-rar, hf. -ru), det gamle danske kongesæde Lejre (Ledre) 35².

Hliðskjálf (sé ords.) 13¹⁸.

Hlíf, móðir Gunnars 74⁹.

Hlóriði (også skrevet Hlórríði), navn på Tor 115 b ff.

Hlōðvir, 'Ludvig', fader til den orknøske jarl Sigurd 88²⁵.

Hniflungar ha. flt., Nivlungerne 127 a (om Granmars æt).

Hnikarr, navn på Odin 21¹¹.

Hoddmimir ha., myt. navn; Hoddmimis holt., myt. sted 113 a.

Hólmgarðr ha., Holmgård (Novgorod) i Rusland (sml. garðr i ords.).

Hólmrygir ha. flt. (ef. -ja), indbyggerne på øerne i Rygjafylki (Ryfylke) el. Rogaland (Stavanger amt) 129 a.

Holtavörðuheíðr hu., den store hedestrækning nord for Nordådalen (mellem denne og Hrutfjorð); over Holtevardeheden gik vejen fra Borge- til Hrutfjorð 106¹⁹.

1. Hrafn, søn af Önund på Mosfell, også kaldet Skáld-Hrafn, en af hovedpersonerne i Gunløgs saga 80¹¹ ff.

2. Hrafn, brodersøn af Önund på Mosfell 106¹⁶.

3. Hrafn ha., hest 35²⁸.

Hrani Arngrimsson 28³.

Hraundalr ha., i Borgefjorð omkring den nordlige del af Alftá (Álftá) vest for Langá 106³⁰.

Hraunhöfn hu., ved Melrakkesletten i det nordøstlige Island 94²⁴.

Hreðuvatn ik., gård vest for Nordá, sydligst i Nordådalen 95¹³.

Hreiðgotar (sé ords.).

Hreiðmarr, Regins fader 16¹, 17²⁰, 8⁵.

Hrimfaxi (sé ords.) 109 b.

Hringaríki ik., Ringerige i Norge 54².

Hringhorni ha., Balders skib 'Ringhorne' 11⁹.

Hringr, myt. konge 127 b.

1. Hringstaðir ha. flt., Ringsted på Sælland 71¹, 73¹³.

2. Hringstaðir ha. flt., myt. sted 122 a.

Hringstöð hu., myt. sted 122 a.

Hrólfkr k. kraki 34 ff.

Hroptatýr (sé ords.) 130 b.

Hrosskell (-kels, hf. -katli), Illuge svartes farfader 78¹⁷.

Hrotti ha., sværd 26¹⁹; 28¹¹.

Hrútafjorðr ha., fjorð på Islands nordkyst, som fra den brede havbugt Húnaflói skærer dybt ind i landet 106¹⁸⁻²⁰.

Hræsvelgr ha. (-s), jætte ('ligsluger') 112 a.

Hugi (sé ords.).

Hundingr, myt. konge 15²⁷, 20²⁹ ff., 122.

Húngerðr Þóroddsdóttir 74¹¹, 95²¹ (húnn ha., ung björn).

Hvammfjorðr ha. (hvamr ha., lille dal), den store sydlige arm af Bredefjorð (Breiðfjorðr) på Islands vestkyst 77¹⁵.

Hvítá hu., Hvidá, den store å, som falder ud i det inderste af Borgefjorð. — Hvítársíða hu., Hvidásiden (síða hu., side), eggen ved den østlige del af Hvidá, langs dens nordlige bred 78¹⁶.

Hvitserkr enn hvati, Rolv krakes bersærk 35²⁵.

Hyrningr, Olav Tryggvesöns svoger (gift med hans halvsøster) 52⁸.

Hyrrokin hu., jættekvinden Hyrroken ('den af ilden tilrøgede') 11¹².

Hœnir, en af aserne 18¹.

Höðbroddr Granmarsson 123 ff.

Höðr (Haðar, hf. Heði), den blinde as, Odins søn 10¹⁷, 120.

Hogni, myt. konge, valkyrjen Sigruns fader 123 a, 127 b.

Hörðr (Harðar, hf. Herði), farfader til Illuge svartes hustru 78²¹.

Höskuldr, Olav pås fader 77²⁴.

Ifing hu., myt. å 110 a.

Illugi svartí á Gilsbakka, Gunlög ormstunges fader 78¹⁷ ff.

Imr, jætte, Vavtrudnes søn 108 b.

Ingi k. Steinkelsson 66³².

1. Ingibjörg (-bjargar, gf. og hf. -björgu) Ásbjarnardóttir, 'Ingeborg', Illuge svartes hustru 78²¹.

2. Ingibjörg, datter af kong Harald i Holmgård, Knud lavards hustru 66²⁶ ff.

3. Ingibjörg Yngvadóttir 28²¹.
Írland ik., *Irland* 87²².
Ísland ik., *Island* 58³¹.

Isungr, *myt. konge* (?) 123 b.

Jarizleifr (el. -láfr) Valdimarsson, *konge i Holmgård, gift med kong Olav den svenskes datter Ingegerd* 66³⁰.

Játgeirr, f. Aðalráðs konungs 85¹⁰.

Jóan (Jón) baptista, *Johannes døber* 73¹⁷ (sml. ords.).

Jófriðr Gunnarsdóttir, *Torsten Egilsöns hustru* 74⁹.

Jóm ik., *øen Jóm (Wollin) i Pommern*. — Jómsborg hu., *den af danske vikinger ('Jomsvikingerne') anlagte borg på Jóm* 45²⁵. — Jómsvikinger ha. flt., *vikingerne i Jómsborg* 46¹⁷.

Jórdán (yngre Jórdan) hu., *floden Jordan i Palæstina* 63⁹.

Jórsalir ha. flt., *Jerusalem*. — Jórsalaborg hu. = Jórsalir. — Jórsalafari ha., *tilnavn til den norske konge Sigurd ('Jorsalafarer')* 66³⁵.

Jótland ik., *Jylland* 70⁶.

Jorð hu. (sé ords.).

Jötunheimar (sé ords.) 2¹⁰.

Katrin (-ar, gf. og hf. -u), *Knud lavards datter* 73²³.

Kjallakr, *Torgrim godes fader* 82²⁸.

1. Knútr k. enn ríki 92³⁴ (sml. anm.).

2. Knútr lávarðr, *Erik ejegods søn Knud lavard* († 7. jan. 1131) 63²² ff.

2. Knútr, *søn af Magnus Nielssøn* 68²⁹.

Kolbeinn, *skjalden Tords fader* 103²⁵.

Kolbjörn stallari 52²² f.

Kólga hu. 124 b (sml. anm.).

Kollsveinn, *søn af Torsten på Borg* 74¹⁵, 98¹⁹.

Konungahella hu., *Kongelf ved Gøtaelvns vestre (den gang norske) bred* 88³⁴ f.

Kormloð dróttning, *indfødt irsk kongedatter, gift med Olav kvår-an* 87²³.

1. Kristin (-ar, gf. og hf. u.),

datter af den svenske konge Inge Stenkelsøn, gift med kong Harald i Holmgård 66³².

2. Kristin, *Knud lavards datter* 73²³.

Kúrir ha. flt., *indbyggerne i Kúrland* 65²⁶.

Kúrland ik., *den russiske provins Kurland* 65²⁶.

Kvasir, *'den viseste af alle aser', skabt af aser og vaner i forening* 13³¹.

Kveldúlfr, *hørsir ór Noregi* 74².

Langá hu., *Langå, stor å vest for Nordå, falder i Borgefjord vest for Borg* 82⁹.

Langavatn ik., *Langsø, den store sø, hvorfra Langå har sit udspring*. — Langavatnsdalr ha., *dalen omkring og nord for Langavatn* 81²⁹.

Laufey (-jar), *Lokes moder* Løvø 10⁶, 116 f.

Lávarðsskógr ha., *det sted, hvor Knud lavard faldt* 73¹⁹.

Leifþrasir (el. Lif-), *den fornyede menneskeslægts fader* 113 a.

Leiruvágr ha. (el. -vagar; sml. leira i ords.), *en vig af Faksefjord, ud for Mosfell (i Mosfellsveit)* 91²⁴, 94⁶; 101²².

Leysingjastaðir ha. flt. (leysingi ha. (-ja), *frigiven*), *gård i Hvammssveit omkring den indreste del af Hvammsfjórðr, nordøst for gården Hvammr* 77¹⁵.

Lif (egl. = lif ik., liv), *personificeret som hu., den fornyede menneskeslægts moder* 113 a.

Lifangr ha. (-rs), *Levanger ved Trondhjemsfjord* 101³³ ff.

Litr, *dværg* (egl. = litr ha., lød; sé ords.) 11²⁴.

Ljóðgeirr saxneskr hertogi, *siðan kallaðr Lótarius, den tyske kejser Lothar af Saksen* (1125—37) 69³².

Logafjöll ik. flt., *myt. sted* 122 b, 123 a.

Logi ha. (sé ords.).

Loki ha., *Loke, et jættevæsen, der tidlig blev optaget blandt aserne* 1² ff., 18¹, 114 b ff., 121 a.

Lundún hu., i alm. flt. Lundúnir, London, allerede den gang Englands hovedstad. — Lundúnaborg hu., = Lundúnir 85¹¹. — Lundúnabryggjur hu. flt., bryggerne ved London 85⁹.

Lyngvi (senere Lyngi), myt. konge 21²³ f.

Magni, Tors søn 114 a.

Magnús enn sterki Nikolásson, den danske konge Nielses søn Magnus 63²⁵ f., 68²¹ ff.

Málmfriðr, datter af kong Harald i Holmgård, gift med Sigurd Jorsalafarer 66³⁵.

1. Margrét (-ar, gf. og hf. -u), datter af den svenske konge Inge Stenkelsøn, gift med den danske konge Niels ('Margrete Fredkulla', Magnus barfods enke) 66³³.

2. Margrét, Knud lavards datter 73²³.

Mélnir ha., hest 127 b.

Melrakkaslétta hu., Melrakkesletten ('Rævesletten', af melrakki ha., ræv), Islands nordligste pynt mod nordøst 94²⁴.

Midfjarðar-Skeggi (-ja), Midfjords-Skegge, så kaldet efter Midfjorden (Midfjörður) i det nordlige Island (øst for Hrutfjörður), hvor hans gård lå 78²³.

Mist hu. (sé ords.).

1. Mistilteinn ha. (sé ords.) 10¹⁴.

2. Mistilteinn ha., sværd 28¹¹.

Mjöllnir ha., Tors hammer 1¹⁴ ff., 114 a, 118 b.

Móðguðr el. -gunur (-gunnar, gf. og hf. -gunni), mæn Modgunn, som vogter Gjallerbroen 12³.

Móði, Tors søn 114 a.

Móinsheimar ha. flt., myt. sted 127 a.

Molda-Gnúpr, en af Islands landnamsmænd 80^{10.19}, 95²².

Mosfell ik., gården Mosfell i Mosfellssveit (mellem Ölfussvatn og Leiruvágr), hvor Egil Skallegrimsøn tilbragte sine sidste år hos sin stiftatter Tordis, gift med Grim Svertingsøn. Efter Grims dødbodehøvdingen Önund,

Ravns fader, på Mosfell 80⁷, 105²². (Et andet Mosfell — Mosfell et øfra — lå i Grímsnes øst for Ölfussvatn.)

Munarvágr ha., myt. sted (havn) 30¹.

Mundilfæri, månens fader 110 b.

Mýlnir ha., hest 127 b.

Mýrar hu. flt., 'myrerne', moserne, egnen omkring Borg (mýrr hu., ef. mýrar, gf. mýri, 'myr'. mose; deraf 'Myresyssel') 82³⁵.

— Mýramenn ha. flt., Myremændene, Egil Skallegrimsøns æt (så kaldet efter Mýrar) 77³³.

Myrkviðr ha., 'Mørkved' (den mørke skov), myt. sted 127 b.

Mærr og (yngre) Mæri hu. (ef. Mærar, gf. og hf. Mæri), Møre (Nord- og Søndmøre) i Norge 38¹, 55¹⁶.

Mogprásir, jætte 113 b.

Nanna, Balders hustru 11²¹.

Narfi el. Nari, Lokes søn Narve el. Nare 14¹⁴⁻¹⁵.

Nepr, Nannas fader 11²¹.

Neri ha., myt. navn 121 b (sml. anm.).

Niðaróss ha., det gamle navn på Trondhjem (egl. 'Nidåens ós, munding' efter beliggenheden), 83³⁰.

1. Nikolás k. Sveinsson, den danske konge Niels, Sven Estridsøns søn 63²⁵ ff.

2. Nikolás, søn af Magnus Nielsson 68²⁹.

Njörðr (Njarðar, hf. Nirði), guden Njord 112 b; Njarðar dóttir 3: Freyja 117 a (sé vanr i ords.).

Nóatún ik. flt., Njords bolig 117 a.

Norðmenn ha. flt., Nordmændene (sml. ords.). 39³¹, 49³³, 129.

Norðmærr og -mæri hu., Nordmøre i Norge 38¹ (sé Mærr).

Norðrá hu., Nordå, stor å, som nord fra falder i Hvítá för dens udløb i Borgefjörður. — Norðrárdalur ha., den store dal

på bægge sider af Nordå langs dens nordlige del 95¹³.

Noregr (sé ords.) 35¹⁷, 37². — Noregsmenn (sé ords.) 89¹⁴.

Norr (hf. -vi), nattens fader 111 a.

Oddr enn víðforli (Orvaroddr) 30⁸ ff.

Óðinn (hf. Óðni), guden Odin 11⁵ ff., 108 ff., Óðins sonr om Tor 117 a, 118 b. (Sml. Alfaðir, Aldafóðr, Herjafóðr, Gautr og Gautatýr, Hroptr og Hroptatýr, Gagnráðr, Vegtamr, Váfuðr, Viðrir, Fjölfnir, Fengr, Yggr).

Óinn, f. Andvara 18¹⁹.

1. Óláfr k. Haraldsson, den norske konge Olav den hellige 53 ff.

2. Óláfr k. Sviakonungr, også kaldet Ó. k. sønski, den svenske konge Olav 'skødkonge' 45⁸ ff., 89³⁵ ff.

3. Óláfr k. Tryggvason, den norske konge Olav Tryggvesøn 45 ff.

4. Óláfr kváran, kong Olav i Dublin 87²³.

5. Óláfr pái Høskuldsson, Olav på, den mægtige høvding på Hjarðarholt, Torsten Egilsöns svoger. Tilnavnet pái (påfugl) havde han fået på grund af sit smukke ydre og den pragt, hvorved han optrådte. Om Olav på og hans æthandler Laksdøla-saga. 77²⁴.

6. Óláfr, Ravn Önundssöns fætter 101²⁴, 103.

Orkneyjar hu. flt., Orknøerne (sml. Worsaae, Minder om de Danske etc., s. 277 ff.) 88²⁴, 101³⁶.

1. Ormr Þorfinnsson 80²³.

2. Ormr, skib (sml. ords.): Ormrinn langi, Olav Tryggvesöns berømte skib Ormen lange 47 ff.; Ormrinn skammi, Torkel nevjas skib 48 ff.

Otr Hreiðmarsson 17²² f.

Pálnatóki o: 'Toke Palnesön', Sven tjugeskægs fosterfader, Jomsborgs stifter 41 ff.

Rán, havets gudinde 18⁹, 124 b.

Rannveig (-ar, gf. og hf. -u) Gnúpsdóttir 80¹⁸.

Rastarkálfr ha., sletterne nord for Fræðarberg på Fræðø 39².

Rauðimelr ha. (ef. Rauðamels), 'den røde mæl' (melr ha. 'mæl', grusbakke), gård lige vest for Haffjarðará, som falder i Faksefjord på østsiden af den store halvø, der dannes af Fakse- og Bredefjord på Islands vestkyst 80²¹.

Raumariki ik., Romerike i Norge 53²⁹.

Reginn (-ins, hf. -in) Hreiðmarsson 16¹ ff.

Reginþing ik. flt., myt. sted 127 b.

Reifnir Arngrimsson 28³.

Riðill ha. (hf. Riðli), sværd 25²⁴.

Rikiza, dóttir Burizláfs Vindakonungs, gift med kong Nielses søn Magnus 68²⁸.

Rindr, Vales moder 120 a.

Róm ik. og Rómaborg hu. (også Rúm, Rúmaborg; sml. Rúmferlar 57³⁰, 58⁹), Rom 57³³.

Røskva (Røsku), Tors ledsagerinde (sml. ords.) 1⁸ f.

Ságunes ik., myt. sted 126 a.

Sámland ik., Samland, vest for Kurland (således hedder endnu en lille del af Østpreussen nord for Königsberg mellem Kurisches og Frisches haff) 65²².

Sámsey hu., Samsø 29⁹ ff.

Saxar ha. flt., Sakserne, Tyskerne 35²³.

Saxland ik., (det nordvestlige) Tyskland 59⁷, 64⁷.

Sel-Þórir, fader til Torfinn på Rødemæl 80²¹.

Serkland ik., 'Særkland' (Nordafrika) 63⁷.

Sif (-jar), Tors hustru 117 b.

Sigarsvellir ha. flt. (vøllr), myt. sted 122 a.

Siggeirr, myt. konge, gift med Sigmund Völsungsöns søster Signy 126 a.

Sigmundur (-ar) Völsungsson 14²⁷ f., 121 b.

Sigriðr dróttning en stórráða Tostadóttir 45¹, 90¹.

Sigrlami, *sagnkonge* 26²⁸.
 Sigrún (-ar, gf. og hf. -u) Hognadóttir 124 b, 128 b.
 Sigtryggr (hf. -vi) k. silkiskegg, *kong Sigtryg 'silkeskæg' i Dublin* 87²².
 1. Sigurðr (-ar) jarl Hlōðvisson, *jarl på Orknøerne* 88²⁵, 102¹.
 2. Sigurðr jarl i Skörung 89³.
 3. Sigurðr k. Magnússon Jór-salafari 61 ff., 66³⁵.
 4. Sigurðr Sigmundarson 15²⁶ ff.
 5. Sigurðr sýr, *konge i Ringes-rige* 54¹.
 Sigvaldi jarl, *Jomsvikingernes bekendte høvding* 45²² ff., 93⁴.
 Sigyn (-jar), *Lokes hustru* 14²¹.
 Sinfjotli Sigmundarson, *Sigmund Völsungsöns søn med hans søster Signy, Siggeirs hustru*, 14²⁸ f., 122 a, 125 f.
 Sinhólmsund ik., *Senholms-sund ved indløbet til Bergen* 63⁶.
 Sjóland ik., *Sælland* 71¹.
 Skaði hu. (-a), *Njords hustru Skade* 14¹⁹.
 Skáld-Hrafn sé Hrafn 1.
 Skallagrimr Kveldúlfsson (skalli ha., 'skalle', *bart sted på hovedet, skollóttir to., skallet*) 74¹.
 Skáney hu., *gård i Borgefjord syd for Hvidå (nordvest for Reykjaholt)* 95³³, 96¹².
 Skapti Þóroddsson, *lovsige-mand (1004—30)* 80¹⁷, 91²⁷ f., 98²¹.
 Skarar el. -ir hu. flt., *byen Skara ('i Skörung') i Vestergöt-land* 89².
 Skeljavik hu. (-vikr), *i Sten-grimsfjord* 77¹⁶.
 Skinfaxi (sé ords.) 109 b.
 Skotland ik., *Skotland*. — Skotlandsfirðir ha. flt., *fjordene på Skotlands (vest)kyst* 102⁵.
 Skrímir, *jætte* 2³⁸ ff.
 Skúli, *søn af Torsten på Borg (deltog med Erik jarl i Svolder-slaget)* 74¹⁵, 83³³ ff.
 Sköglar (Sköglar), *valkyrje* 129 f.

— Sköglar-Tosti, *Sigrid storrådes fader (Skögl-Toste', 'kamp-Toste')* 90².
 Sleipnir ha., *Odins hest* 11⁶, 16²⁹, 119 a.
 Slésvik hu. (-vikr), *fjorden Slien ved Slesvig (Hedeby)* 65¹³.
 Slétta hu., 'Sletten' = *Mel-rakkaslétta* 94²⁶, 101³⁵.
 Sliðrugtanni ha., *Freys galt (= Gullinbursti)* 11²⁹.
 Slöngvir ha., *hest* 36²⁷.
 Snæfjöll ik. flt., *myt. sted ('snæfjældene')* 122 a.
 Sólfjöll ik. flt., *myt. sted ('sol-fjældene')* 122 a.
 Sólheimar ha. flt., *myt. sted ('solhjem')* 127 a.
 Söti ha. = *Sótaske ik., skær på Sveriges kyst ved Agnafit* 33⁵.
 Sparinsheiðr hu., *myt. sted* 127 b.
 Sporvitnir ha., *hest* 127 b.
 Staðr ha. (-ar), *Stadtland i Norge* 38⁸.
 Stafnsnes ik., *myt. sted* 124 a.
 Stefnir, *jarl i Bretland, Palna-tokes svigerfader* 41¹⁰.
 Steinn Þorfinnsson 80²³.
 Steinarr Önundarson 82⁸⁰ (sml. anm.).
 Steingrimsfjörðr ha., *fjord i det nordlige Island, som hav-bugten Húnaflói afsætter mod vest* 77¹⁶.
 Storð hu., *øen Stord i Hordaland, ved Bømlfjordens nordlige indløb* 129 b.
 Strút-Haraldr jarl (strútr ha., 'strud', *kegleformet top, som han bar på hatten*) 93³.
 Suðreyjar hu. flt., *Syderøerne (Hebriderne) ved Skotland* 102⁵.
 Súla (el. Súl?) hu., *gård ('å Súlu') i Værdalen (nuvær. Sul, en lille afsides bygd øverst i Værdalen lige under fjældet)* 103³.
 Surtr ha. (ef. -s og -ar, også Surta), *jætten, hvis ild (Surta logi) fortærer verden* 24¹⁵, 110 a, 113 b, 114 a.
 Svafrlami, *sagnkonge* 26²⁹.

Svarinshaugr ha., *myt. sted* 125 a.

Svásuðr, el. -aðr (-aðar), *sommerens fader* 111 a.

Sveggjuðr ha., *hest* 127 a.

1. Sveinn jarl Hákonarson 83³².

2. Sveinn k. tjúguskegg, *den danske konge Sven 'tjugeskæg' (tveskæg)* 41 ff., 45 ff., 92³⁴.

3. Sveinn k. Ulfsson, *den danske konge Sven Estridsøn* 56⁹ ff., 72¹⁹.

4. Sveinn Sveinsson, *Sven Estridsøns søn, Henrik d. haltes fader* 72¹⁸.

Svertingr Hafr-Bjarnarson 95³¹, 98³⁰, 99³².

Sviar ha. flt., *Svenskerne* 36²⁵. — Sviagriss ha., *Sveagris (guld-ring)* 35³⁴. — Sviakonungr ha., *den svenske konge* 45¹². — Sviariki ik., *Svearige, Sverige* 28²⁵. — Sviaveldi ik., = Sviariki 45¹⁶.

Svipdagr, *Rolv krakes bersærk* 35²⁶.

Svipuðr ha., *hest* 127 a.

Svipjóð hu., = Sviariki 31²⁸.

Svoldr hu. (-rar), *øen Svolder ved Rygen* 46⁸.

Sæmingr Arngrimsson 28³.

Tindr Arngrimsson 28³.

Tiundaland ik., *en del af det nuvæ. Upland, hvori Upsala lå* 89³³.

Torfi Valbrandsson 95²⁴.

Traninn ha. (og Tranan hu.), *Torkel dydrils skib (sé ords.)*.

Trönueyrr hu., *myt. sted* 124 a.

Tungu-Oddr, *Tunge-Od, så kaldet efter den 'tunge' (landstrækning mellem to åer), der dannes af Hvítá og Reykjadalssá, hvor hans gård (Breiðabólstaðr) lå i Reykjadalr syd for Hvítá. Om Tunge-Od og hans søn Torods giftermål med Jofrid handler Hönsetores saga.* 74¹¹, 95²⁵.

Týr (hf. Tývi og Tý), *guden Ty (oftere brugt i sammensætninger og omskrivninger; sml. Gautatýr, Hroptatýr, bauga-Týr 129 b sé ords.)*.

Týrfingr ha. *sværd* 27²⁰ ff.

Úlfasund ik., *Ulvesund i Nordfjord i Norge (mellem Vågø og fastlandet)* 37²².

1. Úlfr jarl, *Sven Estridsøns fader* 72¹⁹.

2. Úlfr enn rauði, *'stavnbo' på Ormen lange* 49⁷.

Unavágar ha. flt., *myt. sted* 125 a.

Upplond ik. flt., *'Oplandene', det sydøstlige Norge (omfattende blandt andet Østerdalen, Gudbrandsdalen, Hedemarken, Hadeland, Ringerige, Romerike)* 61².

Uppsalar ha. flt., *Upsala, det gamle svenske kongesæde med det berømte Freys tempel; det var tillige hovedtingstedet (Uppsala þing)* 28²¹, 90³.

Úskaptr ha., *myt. holm (egl. 'uskabt', yngre form = úskapðr; det ældre navn er Óskópnir)* 24¹⁶.

Útgarðr ha. (også flt. -garðar), *Udgård (sé ords.)* 4⁸. — Útgarða-Loki, *Udgårds hersker* 4¹² ff.

Váfuðr el. -aðr (sé ords.) 129 b.

Vafprúðnir, *jætte (sé anm. til s. 108)*.

Valbrandr, f. Torfa 95²⁴.

1. Valdimarr k. Jarizláfsson, *gift med den engelske konge Haralds datter Gyda* 66²⁹.

2. Valdimarr Knúttson, *Knud lavards søn, den danske konge Valdemar I d. store* 73²⁶.

Valfell ik., *Valfjæld i Borgefjord øst for Langå, i nærheden af det sted, hvor Guvåen udspringer* 75³.

Valhöll (sé ords.) 10¹⁴, 30²⁷.

1. Váli, *Lokes søn* 14¹⁴.

2. Váli, *Odins søn* 114 a, 120 a.

Valtarnr, *Vegtams fader ('valvant', 'kampvant')* 119 b.

Vár (sé ords.).

Varinn ha., *myt. navn.* —

Varinsey hu., *myt. ø* 125 b. —

Varinsfjörðr ha., *myt. fjord* 124 b.

Vásuðr el. -aðr (-aðar), *Vindvals fader* 111 a (sml. anm.).

Vatnsdalr ha., *Vatnsdal ved*

Hunefjord (Húnafjörður) i det nordlige Island; om denne egns landnamsmand, *Ingemund* d. gamle fra Romsdalen, og hans æt handler *Vatnsdæla saga* 80³⁴.

Vegtamr, navn på Odin ('vejvandt') 119 b (sml. *Gagnræðr*).

Vendill ha. (hf. *Vendli*), *Vendssysel* i Nörrejylland 37⁶.

Veradalr ha., *Værdalen* i Trondhjems stift (herigennem gik hovedvejen fra Trondhjem til Sverige over fjældet til Jæmte-land) 103¹.

Véseti, *Rolv* krakes bersærk 35²⁵.

Viðarr, Odins søn 114 a.

Viðgautr, købmand fra Samland 65²² ff.

Viðrir, navn på Odin 122 b.

Vígríðr ha., myt. sted 110 a.

Vik (Vikin) hu. (ef. *Víkr*, *Víkrinnar*), 'Vigen' i Norge, (egnene ved) *Skagerak* og (omkring) *Kristianiafjord* 56²¹.

Vindland ik., *Venden* (de af *Venderne* bebode lande ved Østersøens sydkyst) 45¹¹.

Vindr, ældre *Vinðr* (også *Vindir*) ha. flt., *Venderne*, indbyggerne i *Vindland*. — *Vindakonungr* ha., den vendiske konge 68²⁸. — *Vindasnekkja* (sé ords.)

Vindsvafr, vinterens fader 111 a.

Vingnir, navn på *Tor* 114 a.

Vingþórr, = *Vingnir* 114 a.

Vænir (og *Væni*) ha., søen *Venern* i Sverige 35¹⁸.

Voggr, en af *Rolv* krakes mænd 34²⁶ f.

Völsungar ha. flt., *Völsungernes* (kong *Völsungs* æt) 17¹², 20²⁹, 127 b.

Völsungr, myt. konge, *Völsungernes* stamfader 14²⁷, 21¹³.

Vottr (*Vattar*, hf. *Vetti*), *Rolv* krakes bersærk 35²⁵.

Yggr (-s og -jar), navn på Odin 108 b.

Ylfingar ha. flt., myt. kongeslægt (= *Völsungar*) 121 b, 125 a, 127 b.

Ymir, jætte 110 b, 111 a.

1. *Yngvi*, myt. konge, der betragtedes som den svenske og norske kongeslægts (*Ynglingernes*) stamfader; *Yngva* ætt, *Yngves* æt 129 a (om den norske kongeslægt); áttstafr *Yngva* (el. *Y.*) 128 b (sé ords.).

2. *Yngvi*, myt. fyrste (*Hringsson*?) 127 b.

3. *Yngvi*, konge i *Upsala* 28²¹.

Yrsa, *Rolv* krages moder, gift med kong *Adils* i *Upsala* 35¹⁶ f.

Þjálf, *Tors* ledsager 1⁸ ff.

Þór-, guden *Tors* navn, brugt som første led i en stor mængde navne; foran 'en medlyd (undt. h) forkortes det til *Þor*- (dog *Þórdís*).

1. *Þórarinn Þorkelsson* 106³⁴.

2. *Þórarinn*, søn af *Unund* på *Mosfell* 80¹¹.

1. *Þórðr* (-ar), bøndason á *Sléttunni* 94²⁶.

2. *Þórðr Kolbeinsson*, bekendt islandsk skjald, der var samtidig med *Gunlög* ormstunge og især digtede til *Erik jarls* ære; om hans forhold til *Björn Hitdølakappe*, hvis fæstemø han ægtede, ligesom *Ravn* havde ægtet *Gunløgs*, fortælles i *Bjarnar saga Hitdølakappa*. 103²⁵.

Þorfinnr Selþórisson 80²¹, 82²⁴.

1. *Þorgerðr Egilsdóttir*, søster til *Torsten Egilsøn* på *Borg*, gift med *Olav* på 77⁷ f.

2. *Þorgerðr* dóttir *Miðfjarðar-Skeggja* 78²².

Þorgils Þorfinnsson 80²³.

Þorgilsstaðir ha. flt., *Torsten Egilsöns* sætere i *Langavatnsdalr* 81³¹.

1. *Þorgrímr* goði *Kjallaksson* 82²⁸ (sé anm.).

2. *Þorgrímr*, frændi *Qnundar* at *Mosfelli* 106¹².

1. *Þórir* hirðmaðr (hos *Erik jarl*) 84¹⁵.

2. *Þórir* stýrimaðr (fra *Møre*) 55⁹.

3. *Þórir Þorfinnsson* 80²³.

1. *Þorkell* (-kels, hf. -katli) dyðrill 48¹⁸.

2. Þorkell Hallkelsson 106²⁹.
3. Þorkell nefja, *Olav Tryggve-
söns halvbroder* 48²⁴, 53¹⁰.

4. Þorkell svartí, *Illuge svartes
frænde* 80³², 81²⁴ ff.

5. Þorkell Torfason 95²⁴.

6. Þorkell Þorfinnsson 80²².

Þórodda, *Tunge-Odds søster*
95²⁵.

1. Þóroddr enn spaki Eyvind-
arson 80¹⁶.

2. Þóroddr, son Tungu-Odds
74¹¹.

1. Þórormr (vikíng) 85²⁹ f.

2. Þórormr Þorfinnsson 80²².

Þórr, *guden, Tor* 1⁴ ff., 94²⁹,
115 b f. (*Sml. Ásþórr, Ókubórr,
Vingþórr, Vingnir, Hlóriði*).

Þórsnes ík., *myt. sted* 126 a.

Þórsnes-þing ík. 82²⁹ (*sé anm.*).

1. Þorsteinn bóndi (*på Island*)
55⁸.

2. Þorsteinn Egilsson at Borg,
Helga d. fagres fader 74¹ ff.

3. Þorsteinn Þorkelsson 106²⁴.

Þorvarðr smalamaðr 77⁵.

Þrándheimr ha., *det norske
landskab Trondhjem (Trønde-
lagen), omfattende de 8 trond-
hjemske fylker (byen hed den
gang Niðaróss og begyndte først
i det 15. årh. at antage sit nu-
værende navn). Også brugt som
navn på Trondhjemsfjorden,
sigldu þeir inn eptir Þránd-
heimi til Niðaróss, de sejlede ind
langs med Trøndelagen (ad Trond-
hjemsfjorden) til N. 83²⁹.*

Þrúðgelmir, *jætte* 111 b.

Þrúðvangar ha. flt., *Tors bolig*
9²⁴ (*sml. Himinvangar*).

Þrymr, *jætte* 115 ff.

Þuriðr dylla, *Illuge svartes
moder* 78¹⁸.

Þökk, *jættekvinde (egl. þökk
hu., 'tak', personificeret)* 12²⁵, 13¹.

Ægir (*sé ords.*).

Ókubórr, *navn på Tor, fordi
han ager i den med bukke for-
spændte kærre ('Agetor')* 1¹, 4³².

Ólfus ík., *herredet Ölves vest
for den brede Ölveså (Ólfussá),
som dannes ved forening af den
fra nordvest kommende Hvidå
(Hvitá) med afløbet fra den syd-
lige ende af den store indsø Ölves-
sø (Ólfussvatn), der senere fik
navnet 'Tingvoldesø' (Þingvalla-
vatn), fordi altingsletten (þing-
vellir), hvor altinget holdtes, lå
ved dens nordlige ende.* 80¹⁶.

1. Ónundr (-ar) at Mosfelli,
skjalden Ravens fader 80⁷ ff.

2. Ónundr sjóni 82²¹ (*sé anm.*).

Órnólfsdalr ha., *gård nordvest
for Gilsbakke, bygget af Órnólfr*
78²².

Órvaroddr, *tilnavn til Oddr
enn viðforli (egl. 'pile-Od'; sml.
þóðvar-Bjarki, Skoglar-Tosti)* 30².

Órvasund ík., *myt. sted* 124 a.

Óxará hu., *Økseå, der ved al-
tingspladsen falder i Ólfussvatn*
100¹¹. — Óxarárhólmr (el. -hólmi)
ha., *den af Økseå ved dens udløb
i Ólfussvatn dannede holm; her
holdtes i reglen tvekampene på
altinget* 98²⁸.

Forkortelser i ordsamlingen.

(Sml. formlæren s. 79 f.)

abl. = ablativ	ko. = kendeord
absol. = absolut	koll. = kollektivt
afh. = afhængig	lat. = latin, latinsk
alm. = almindelig, almindelig-	lign. = lignende
hed	m. = måde
anm. = anmærkning	mods. = modsat
best. = bestemt	navnef. = navneform
betyd. = betydning	neml. = nemlig
bevæg. = bevægelse	nf. = nævneform
bio. = biord	no. = navneord
bo. = bindeord	nut. = nutid
da. = dansk	nægt. = nægtende
dig. = digterisk	opr. = oprindelig
ef. = ejeform	ordenst. = ordenstal
egl. = egenlig	påpeg. = påpegende
el. = eller	part. = partikel
ent. = ental	pers. = person, personlig
etym. = etymologisk	sj. = sjælden
fho. = forholdsord	sl., slut. = slutning
flt. = flertal	sml. = sammenlign
forb. = forbindelse, forbundet	sms. = sammensat, sammensæt-
foreg. = foregående	ning
forest. = forestillende	spörg. = spørgende
fort. = fortid	sto. = stedord
frems. = fremsættende	sætn. = sætning
følg. = følgende	talo. = talord
gf. = genstandsform	tf. = tillægsform
gff. = genstandsformer	to. = tillægsord
gr. = grad	tot. = total
ha. = hankön	ubest. = ubestemt
håndskr. = håndskrift	ubrug. = ubrugelig
henv. = henvisende	udso. = udsagnsord
hf. = hensynsform	uegl. = uegenlig
hu. = hunkön	undert. = undertiden
ik. = intetkön	undt. = undtagen
intr. = intransitivt	upers. = upersonlig

Desuden betegnes de forskellige forholdsformer, med hvilke et ord forbindes, ofte ved forkortede former af sto. **einnhverr** på følgende måde: **e-n** = einhvern (gf. ent. ha.), **e-a** = einhverja (gf. ent. hu.), **e-t** = eitthvat (gf. ent. ik.), **e-m** = einhverjum (hf. ent. ha.), **e-u** = einhverju (hf. ent. ik.), **e-s** = einhvørs (ef. ent. ha. og ik.), **e-rar** = einhverrar (ef. ent. hu.).

